

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

FLAVII
IOSEPHI
OPERVM TO-
MVS TER-

B. ch. TIVS. 5. n. 277.
*

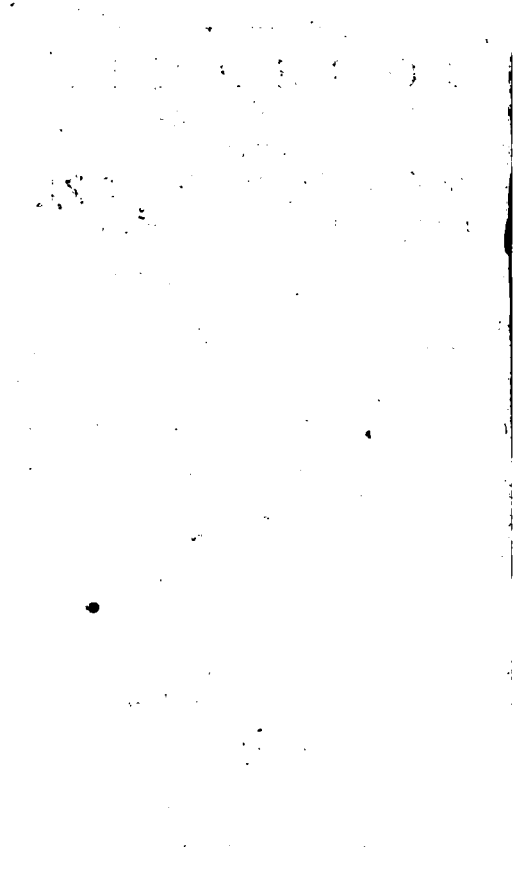
De Bello Iudaico libros continēs septem: Contra
Apionem libros duos: ex Græcorum codicum
collatione per Sigismundū Geleniū castigatos:
De Machabæis, siue de Imperio rationis librū
vnum, à D. Erasmo Roterodamo recognitum.

*Indicem præterea materialium in toto opere
contentarum locupletem.*

LVGDVNI,
Apud Antonium Vincentium,

1557.

FL. IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBRI VII. INTERPRE-

te Rufino Aquileiensi, ad Græ-

cum collati & emendati

per Sigismundum

Gelenium.

PROLOGVS.

QUONIAM bellū, quod cum populo Romano gessere Iudei, omnium maximū quæ nostræ ætas vidit, quæq; auditu percepimus, ciuitates cū ciuitatibus, gentes ve commississe cum gentibus: quidam, non quòd rebus interfuerint, sed vana & incongrua narrantiū sermones auribus colligentes, oratorū more perscribant: qui verò præsto fuerunt, aut Romanorum obsequio, aut odio Iudeorū contra fidem rerū falsa confirmant: scriptis autē eorum partim accusatio, partim laudatio cōtinetur: nusquam verò exacta fides reperitur historia. Idcirco statui, quæ retro barbaris antea misi, patria lingua digesta, Græcè nunc in qui Romano imperio reguntur exponere, ego Iosephus Matathia filius Hebræus genere, sacerdos ex Hierosolymis: qui & initio cū Romanis cōfluxi, posteaq; gestis, quia necessitas exegit, interfui. Nam cum hoc

(ut dixi) bellū granissimū exortū est, Romanorum quidem populū domesticus motus habebat: Iudeorū autē, qui atate validi, & ingenio turbulentī erant, manu simul ac pecunia vigentes, adeo tēporibus insolenter abusi sunt, ut pro tumultus magnitudine, hos possidendarū spes, illos amittēdarū partium Orientis metus innaderet. Quoniam Iudaei quidē cunctos, etiam qui trans Euphratem essent, gentiles suos, secum rebellaturos esse crediderant. Romanos autem & finitimi Galli irritabant, nec Germani quiescebant: dissensionūq; plena erant omnia post Nerōnē: & multi quidē temporū occasione Imperium affeclabant: lucri autē cupidine exercitus rerū novandarum cupidi erant. Itaq; indignū esse duxi, errantē in tantis rebus dissimulari veritatē: & Parthos quidē, ac Babylonios, Arabūq; remotissimos, & ultra Euphratē gentis nostrae incolae, itemq; Adiabenos, mea diligētia verē cognoscere, unde capisset bellū, quantūq; claudibus constitisset, quove modo desisset: Gracos verō, & Romanorū aliquos, qui militiā secuti nō essent, figmentis siue adulationibus captos, ista nescire. Atqui historias audent eas inscribere, qui praeter hoc (ut mihi quidem videtur) quod nihil sani referunt, etiam de proposito decidunt. Nam dum Romanos volunt magnos ostēdere, Iudeorum res extenuant, & in humilitatē deiciunt. Non autem intelligo, quonam pacto magni esse videam

videantur, qui parua superauerint. Et neq; longi temporis eos pudet, quo bellum tractum est: neq; multitudinis Romanorum, quàm in ea militia labor exercuit: neq; ducum magnitudinis: quorũ profectò gloria minuitur, si cùm multũ pro Hierosolymis desudauerint, rebus per eos prosperè gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas res extollentium, gentiles meos amplificare decreui: sed facta quidem utrorumq; sine vllò mendacio prosequar: dicta verò de factis reponam. dolori atq; affectioni mea in deflendis patrie cladibus indulgens. Nam quòd domesticis dissensionibus est euersa, & in templũ sacrosanctum inuitas Romanorum manus atque ignem Iudeorum tyranni traxere, testis est qui eam vastauit, ipse Caesar Titus: per omne bellũ miseratus quidẽ populum, quòd à seditiosis custodiretur: saepe autẽ consultò differri passus ciuitatis excidiũ, protracto obsidionis spatio, dummodo belli pœniteret autores. Quòd si quis me aduersus tyrannos, eorũq; latrocinium accusatorie loqui putet, vel patrie miseris ingemẽtem calumniari prater legem historia, dolori veniã tribuat. Ex omnibus enim, quæ Romano imperio parent, solam nostram ciuitatem contigit ad summum felicitatis fastigium euadere, eandemq; in extremum miseria deijci. Denique omnium post condita secula res aduersas, si cum Iudeorum calamitatibus conferantur, superatum iri

non ambigo. Et horum autor nullus externus est: unde nec fieri potest, ut à quæstibus temperetur. Siquis autem durior mihi ericordiae sit iudex, res quidem tribuat historiae, lamenta verò scriptori: quanquam meritò Græcorum disertos increparem, qui tantis rebus sua memoria gestu, quarum comparatione præterita olim bella exigua redduntur, iudices resident aliorum facundiae detrahentes: quorum & si doctrinam superant, proposito vincuntur. Ipsi verò Assyriorum & Medorum gesta perscribunt, veluti minus recte à scriptoribus antiquis fuerint exposita: cum in scribendo tantum eorum viribus cedant, quantum sententia. Erat enim unicuique studium, quæ vidisset facta, conscribere: quoniam & interfuisset rebus gestis, & efficaciter quod promittebat, impleteret, mentiriq; apud scientes, inhonestum esse videretur. Enimvero nova quidem neq; ante cognita memoria tradere, suiq; temporis res commendare posteris, laude ac testimonio dignum est. Industrius autem habetur, non qui alienam dispositionem atq; ordinem transfert, sed qui nova dicendo etiã corpus proprium conficit historiae. Sed ego quidem sumptu ac labore maximo, qui cum sum aliæ vigena, Græcis simul & Romanis gestarum rerum memoriã repono. Ipsis autem indigenis, ad quæstum quidem ac lites, ora patent, linguaq; soluta sunt, ad historiam vero, in qua verum dicendum est, summaq; ope negotia colligenda sunt, obmutescunt:

Infant: concessa infirmioribus usq; scientibus li-
 centia scribendi: res à principibus gestas. Honora-
 tur itaq; apud nos historia veritas, quæ à Græ-
 cis negligitur. Ab origine quidem Iudeos repe-
 re, quis fuerint quòue pacto ab Aegyptijs disces-
 serint, quasq; regiones errando peragraverint,
 & quas vel quoties incoluerint, & quemadmo-
 dum inde migraverint, neque huius esse tempo-
 ris, & preterea supernacaneum existimavi;
 quoniam multi ante me Iudeorum de maioribus
 huius gentis verissima composuerunt: & non-
 nulli Græcorum, quæ illi scripserant, patria vo-
 ce persecuti non multum à veritate deniarunt:
 ex eo autem historia principii summa, quo scri-
 ptores eorū & propheta nostri desierunt. Et bel-
 lum quidē meis tēporibus gestū, latius quaq; po-
 tuero diligentia referā: quæ verò ætate mea sunt
 antiquiora, summam breviterq; percurram:
 Quomodo Antiochus cognomento Epiphaneus, de-
 aucta penitus Hierosolyma, cum triennisi sexq;
 menses eam tenuisset, ab Asamonai filiis expul-
 sus est. Deinde quòd eorum posteri de regno dis-
 sentientes, ad res suas occupandas populum Ro-
 manum Pompeiumq; traxerunt: quomodoq; He-
 rodes Antipatri filius eorum potentia finem fe-
 cerit, auxilio Sosij. Tum quomodo Herode mor-
 tuo, plebis in eos orta seditio est. Augusto qui-
 dem imperante Romanis, Quintilio autem Vero
 provinciam obtinente, Quodq; bellum anno duo-

decimo imperij Neronis eruperit : quamq; multa per Cestium acciderint : quantaq; ad primos impetratis armis Iudaei peruasferint : quoq; modo accolae permunierint : Et quod Nero propter acceptas Cestij ductu clades summa rei metuens, Vespasianu bello praeponeret : Et quod is cum maximo filioru Iudaeam intrauerit, quantumq; Romano-
rum exercitu ducet : quantaq; manus auxilioru per omne caesa fuerit Galilaea : Et quod eius ciuitatum quasdam vi ceperit, alias deditione. Vbi etiam Romanoru in bello disciplinam curamq; rerum, Et vtriusq; Galilaea spatia, Et naturam finisq; Iudaeae, necnon Et peculiarẽ terrae qualitatem, lacusq; Et fontes, captarumq; ciuitatu mala, cum fide sicut vidi, aut pertuli, expediam, Nec etiam miseras meas calauerim, cum sciẽtibus eas relaturus sim. Deinde, quod iam fessis rebus Iudaoru, Nero quidem mortem obierit : Vespasianus autẽ in Hierosolymam properans, imperij causa retractus sit : quaq; signa de hoc ei contigerint, Romaq; mutationes : Et quod inuitus a militibus, imperator declaratus sit : Et quod eo disponenda reipublicae gratia in Aegyptum digresso, Iudaoru status seditionibus agitatiss sit : quoq; modo tyranni succubuerint, eorumq; inter se discordias mouerint. Et quod ex Aegypto Titus reuersus, his Iudaorum fines ingressus sit : quoq; modo exercitu, Et quo in loco congregauerit : vel qualiter, Et quoties ciuitatem affecerit ipso praesente

sente seditio. Aggressus quoque numerosos, & quantos erexerit aggeres: triumq; murorū ambitum & magnitudinē, siue mensuram, & munitionē ciuitatis: & fani templiq; dispositionem: ad hac ara spatiū, mensuramq; verissimē dicā: festorum quoq; dierum mores aliquos, septemq; lustrationes, & munia sacerdotū. Itemq; pontificis vestes, sanctaq; templi cuiusmodi fuerint, siue aliqua dissimulatione vel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitātē, Romanorumq; in alienigenas humanitatem: quotiesq; Titus, ciuitatem simul ac templum seruire cupiens, ad concordiae fœdera dissidentes pronocauit. Dissertā verò populi vulnera, & calamitates: quamq; multa mala nunc bello, nūc seditionibus, nūc fame perpepsi, postea capti sint. Nec verò aut perfugarum clades, aut captiuorū supplicia pratermittam: vel quemadmodum templum inuito Casare conflagrauerit: quamq; multa opes sacra flamma rapta sint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidū: et quæ præcesserant portēta, atq; prodigia, vel tyrannorū captiuitatē, vel qui seruitio abducti sunt, multitudinē: aut cui quisq; fortuna sit distributus: & quod Romani quidē belli reliquias persecuti sunt, deuictorumq; munimina funditus eruerūt, Titus verò peragrata regione cuncta restituit: eiusdemq; redditum in Italiā, ac triumphū. Hæc omnia septē libris cōprehensa, adnixus ne vitu-

perationem à rerū scientibus & qui bello inter-
fuerunt sustineā, studiosis veritatis magis quàm
voluptatis perscripsi. Narrandi autem initium
faciam hoc ordine, quo capitula sunt digesta.

FL. IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER I.

De vastatione Hierosolymæ ab Antio-
cho.

CAP. I.

Antiq. li.
12. cap. 6

CUM potentes Iudeorū inter se
dissiderent eo tēpore, quo de to-
ta Syria cum Ptolemæo Sexto
Antiochus, qui Epiphanes di-
ctus est, ambigebat: (erat autē
illis contentio de potentia, quod honoratus quisq;
grauiter ferret similibus subiugari) Onias qui-
dam ē pontificibus postquam prænauit, Thobia
filios expulsi ciuitate. Illi autem supplices ad
Antiochum confugerunt, petentes vt ipsis duci-
bus in iudeam irrumperet. Idq; regi persuasum
est, iampridem sic animato. Quare cum magnis
militum copijs egressus, & ciuitatē fortiter ex-
pugnatam capit, & maximam eorum multitu-
dinem, quibus Ptolemæus carior erat, interfecit.
Dataq; passim militibus prædandi licentia, ipse
& templum spoliavit, & quotidiana religionis
assiduitatem per annos tres, sexq; menses inli-
buit.

bant. Pontifex autem Obias effugit ad Ptole- Antiq. li.
 maum : acceptoq; ab eo in Heliopolitana prae- 13. cap. 4
 ctura solo, ibi oppidum condidit Hierosolymis si-
 mile, templumq; adificauit: de quibus iterum oppor-
 tunè referemus. Veruntamen Antiochio neq; pra-
 ter spem deuicta ciuitas, neque populatio, neque
 tanta cades satis fuisse: sed intemperantia vitio-
 rum, eorumq; memoria quae in obsidione pertu-
 lerat, Iudeos cogere cepit, ut abrogato more pa- Antiq. li.
 tris, nec infantes suos circumcidereut, porcosque 12. cap. 7
 super aram immolarent: quibus omnes quidem
 aduersabantur, optimus verò quisque propterea
 trucidabatur. Et Bacchides praesidijs ab Antio-
 cho praepositus, ad naturalem crudelitatem suam
 praeceptis impijs obsecundans, omnimodam iniqui-
 tatem excessit: cum & singulatim viros hono-
 rabiles verberaret, & cōmuniter quotidie spe-
 ciem captae urbis exliberet: donec eos atrocitate
 incommodorū, qui ea patiebantur, ad vindictae
 audaciam irritauit. Deniq; Mathathias Asamo- Antiq. li.
 nai filius, vnus ex sacerdotibus, ex vico cui no- 1. ca. 7. 8
 men Modin est, cū manu domestica (nam quin-
 q; filios habebat) sicis armatus, Bacchidē occidit:
 et statim quidē praesidiorū multitudinē veritus,
 in montes refugit. Multū verò ex populo sibi so-
 ciatiū, recepta fiducia descēdit: cōmissoq; praelio,
 superatos duces Antiochi, ex Iudae finibus exe-
 git. Secūdis autē rebus potentiā nactus, suisq; vo-
 lentibus, quod ab alienigenis eos liberasset, impe-
 rans,

rans, moritur relicto Iudæ principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflavit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochumque Epiphanem iterum in fines suos ingredientem vehementissima percussum plaga repressit. Adhuc autem fervente victoria, in presidia civitatis impetum fecit: necdum enim caesa fuerat: habitoque conflictu, milites de superiori civitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorem compellit, Fano autem potitus, & locum purganit omne, muroque cinxit: & rasa nova divinis rebus curandis fabricata, in templum intulit, veluti prioribus profanatus: aramque aliam ædificavit, & religionibus dedit initium. Sacro autem

Antiq. li. ritu vix civitati reddito, moritur Antiochus.

12. c. 14.

15 Regni autem eius, & in Iudeos odii filius Antiochus heres existit: quare coactus peditum millibus Lequitum autem prope v. millibus, L x x x. vero elephantum, motana Iudææ per partes aggreditur: & Bethsuram quidem oppidum capit. in loco vero cui Bethzacharia nomen est, quæ transitus erat angustior, Iudas cum suis copiis occurrit. & priusquam congredierentur agmina Eleazarus frater eius, prospecto præter alios excelso elephantem, turrique maxima & munimentis aureis ornato, illuc Antiochum esse ratus à suis procul excurrit: ruptaque hostili acie ad elephantem usque pervenit: sed illum quidem, quem regem esse opinabatur, contingere,

gere, quòd multū superemineret, minimè patuit:
 beluā verò in alio percussam super se deiecit, &
 obtritui interijt: nulla alia re gesta, nisi quòd ma-
 gnum opus aggressus, vitam gloria posthabuit.
 Qui tamen regebat elephantū priuatus erat: &
 si casu in eo fuisset Antiochus, nihil plus Elea-
 xaro prastitisset audacia, quàm ut sola spe præ-
 clari facinoris mortē videretur optasse. Hoc au-
 tē fratri eius totius pralijs prasagiū fuit: nā for-
 tititer quidē Iudas diuq; decertauit: sed à regijs
 secūda fortuna vsis, numeroq; prastatibus supe-
 rati sunt: multisq; interfectis Iudas cum ceteris
 in Gophniticā toparchiā refugit. Antiochus autē
 ad Hierosolymā profectus, ibiq; dies paucos cō-
 moratus, penuria vte filiū abstulit: relicto qui-
 dem ibi prasidio, quantū satis esse arbitrabatur:
 cetera verò multitudine ad hyemandum dedu-
 cta in Syriam discessu autē regis Iudas nō quie-
 scebat: sed accessione multorū suae gentis anima-
 tus, aggregatu etiam quos ex pralio receperat,
 apud vicum Adasa cum Antiochi ducibus con-
 greditur: factusq; fortibus in pralio cognitus,
 multis hostibus interfectis occuluit: & in die-
 bus paucis frater eius Ioannes occiditur, insidijs
 eorum captus, qui cum Antiocho sentiebant.

De successione principum à Ionatha vsq;

ad Artabulum.

C A P. I I.

CUm autem successisset ei frater Ionathas, Antiq. li.
 & in alijs qua ad iud genus pertinerent, 13. cap. I
 continue

elutus se ageret. suamq; potentiam Romanorum
 amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio re-
 conciliatur: non tamen horū ei quicquā profuit
 ad depellendū periculū. Nāq; Tryphon tyrannus
 Antiochi quidem filij tutor, sed insidijs eum ca-
 ptans, & prater hoc amicum nudare cupiens, Iona-
 than cum ad Antiochum paucis comitatus Pto-
 lemaida venisset, dolo comprehendit: eoq; victo
 contra Iudaeā movit exercitum: unde repulsus à
 Antiq. li. Simone Ionathæ fratre, quodq; ab eo superatus
 13. cap. 9 esset, iratus eundē Ionathā interfecit. Simon au-
 tem fortiter regendīs rebus intentus, Zara quidē
 & Ioppen, & Iamniā capit. Evertit autem &
 Accaron subactis praesidijs: adversusq; Tryphonē
 Antiocho auxilium praeiuit, qui Dorā ante ex-
 peditionem quam in Medos fecit obsidebat. Sed
 regis aviditatem satiare non potuit, quamvis neci
 Tryphonis suam quoq; operam adhibuisset. Non
 multo enim post Anthiocus Cendebeum ex duci-
 bus suis ad vastandam Iudaeam opprimendumq;
 servitio Simonem cum exercitu misit. Ille autem,
 quanquam senior erat, bellum tamen iuveniliter
 administrabat: & filios quidē suos cum vali-
 dissimis praemisit, partē verò multitudinis comi-
 tatus alio latere aggreditur: multuq; per multa
 loca insidijs etiam in montana dispositis, in omni-
 bus superat: clarissimāq; potitus victoria, pon-
 tifex declaratur: & ducentos septuaginta post
 annos Iudaeos liberat à dominatione Macedonū:

scd.

sed & ipse perijt in conuiuiis, captus infidijs Pto- Antiq. li.
lemaei generi sui: qui eius coniunge duobusq; filijs 13. ca. 14
in custodiam conclusis, certos misit, ut Ioannem
tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interfici-
cerent. Cognito autē impetu qui parabatur, ado-
lescens ad ciuitatem properabat, multo populo
fretus, & propter memoriam paternae virtutis,
& quod iniquitas Ptolemaei cunctis esset inuisa.
Voluit autem Ptolemaeus etiam alia porta ingre-
di ciuitatem, sed à populo reiectus est, qui matu-
rius Hyrcanum susceperat, et is quidē statim re-
cessit in quoddam ultra Hierichuntā castellum,
quod Dagon vocatur. Hyrcanus autem paternū
honore pontificis assecutus postquam Deo sacri-
ficia reddidit, velociter Ptolemaē petit, et matris
simul & fratribus adiumento futurus: castel-
lumq; aggressus, alijs quidem rebus superior erat
iusto autē dolori cedebat, Ptolemaeus enim quo-
ties premeretur, matrē eius fratresq; in murum
productos, palam ut possent conspici, verberabat:
eosdemq; praecipitandos, nisi quā primum recede-
ret, minabatur. Vnde Hyrcanū quidem plus ti-
mor ac misericordia, quam iracundia commoue-
bat. Mater verò eius nihil plagis aut intentata
nece perterrita, manus protendens, filium preca-
batur, ne vel sui fractus iniurijs, parceret impio:
siquidē ipsa sibi mortem à Ptolemaeo propositam
immortalitate duceret meliorem, dummodo ille
pœnas eorum, quae in domum suam contra fas
admissi.

admisisset, expenderet. Ioannes autē nunc obstinationē matris cogitans, ac preces eius audiens, ad irruendū impellebatur: modo verberari eam lacerariq; conspiciens, effœminabatur: totusq; plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obsidione feriatus annus aduenit: quem septimo quoq; circuitu redeuntem, apud Iudeos cessare moris est, exemplo septimorum dierum. Et in hoc Ptolemæus obsidionis requiem nactus, fratribus Ioannis vnâ cum matre occisis, ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus est,

Antiq. li. Philadelphæ tyrannum. Antiochus autem ob
13. cap. 15 ea quæ per Simonem passus fuerat, iratus in Iudæam ducit exercitum: ibiq; assidens Hierosolymis, Hyrcanū obsidebat. Ille autem patefacto sepulcro Dauid, qui regum ditissimus fuerat, ablatiq; inde pecuniæ plusquam tribus millibus talentorum, & Antiocho persuasit, datis ei trecentis talentis ab obsidione, discedere, primūq; Iudæorum priuatis opibus alere peregrina cepit auxilia. Rursusq; tamen quando Antiochus contra Medos bello suscepto tempus ei vindictæ præbuit, cōfestim aduersus ciuitates Syria perrexit, vacuus propugnatoribus esse ratus: quod

Antiq. li. & verum fuit. Medabam quidem & Samariam
13. capit. cum proximis, necnon & Sichimam, & Garim
16. 17 ipse cepit, & super his Chuthæorum gentem, adiacentia sano loca intolentium, ad exemplum eius quod est Hierosolymis, adificato. Cepit

pit autem & Idumaea non paucas alias ciuitates & praterea Doreon, & Marisan. In Samariam vero vsq; progressus, vbi nunc est Sebastē ciuitas ab Herode rege condita, ex omni eū parte concludit: filiosq; suos Aristobulum & Antigonom obsidioni prafecit. Quibus nihil remittentibus ad hoc famis penuria qui erant intra ciuitatem venerunt, vt etiam insuetam carnem cogere ventur attingere. Igitur Antiochum adiutorem sibi aduocāt, Spondium cognominatum. qui cū prompta eis voluntate parauisset, ab Aristobulo & Antigono superatur: & ille quidem ad Scythopolim vsq; persequentibus eum memoratis fratribus effugit: hi vero in Samariam reuersi, & multitudinem iterum intra murum cōcludūt. & expugnata ciuitate ipsam diruunt: & habitatores eius captos abducunt. Prosperē autem gestis ita cedentibus, atacritatem refrigescere non sinebant: sed cū exercitu Scythopolim vsq; progressi, & ipsam peruasērunt, & agros intra Carmelum omnes, inter se partiti sunt.

De Aristobulo, Antigono, Iuda Essēo, Alexandro, Theodoro, & Demetrio. CAP. III.

Secundarum autem rerū Ioannis & filiorum eius inuidia seditionem gentiliū concitauit, multiq; aduersus eos collecti non quiescebant, donec aperto bello deuicti sunt. Reliquum vero tempus Ioannes cum fortunatissime viueret, & optime rebus per annos XXX. & tres administra-

eis, & quinq; filijs relicti moritur: vir plane be-
 nissimus & qui nullam dedisset occasionem, cur
 eius causa de fortuna quispiam quereretur. De-
 niq; tria vel maxime precipua solus habebat
 nam & gentis princeps, & pontifex erat, &
 praterea propheta: cum quo Deus ita colloque-
 batur: vt futurorū nihil penitus ignoraret. Qui-
 netiam de duobus maioribus filijs suis, quod rerū
 domini permansuri non essent, praudivit atq; pra-
 dixit: quorum vita quis fuerit exitus, narrare
 non indignum videtur, quantumq; à paterna fe-
 licitate diuerterint. Patre namq; mortuo maior
 Aristobulus translato in regnum principatu, dia-
 dema sibi primus imposuit: quadringenti &
 octoginta anno ac tribus mensibus, postquā
 populus in eam terrā deuenit seruicio quod apud
 Antiq. li. Babylonios sustinuit, liberatus. Fratrem verò à
 13. ca. 18 se secundum Antigonum (nanq; illum diligere vi-
 debatur) in honore pari producebat: alios autem
 vinctos custodiæ tradidit. Matremq; itidem colligauit,
 ausam aliquid de potestate contendere:
 nanq; hanc rerum dominam Ioannes reliquerat.
 Eoq; crudelitatis processit, vt vinctam fame ne-
 caret. Horum autem facinorum poenas Antigoni
 fratris morte persoluit, quem plurimum ama-
 bat, quemq; regni participem habebat: nam &
 hunc interemit, adductus criminationibus per
 maleuolos regni compositis. Itaq; primo quidem
 Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fra-
 trem

trem magnipenderet, & pleraq; liuore fingi arbi-
 traretur. Sed cum Antigonus ex militia clarus re-
 diisset, festis diebus quos tabernaculis positis Deo
 celebrare mos patris exigebat, euenit eodẽ tem-
 pore vt aduersa valetudo Aristobulum corripe-
 ret. Antigonus verò circa festorum sollemniorum
 finẽ armatis comitatus templum ad orandũ quã
 maximẽ petiuit, plusq; in honorem fratris ascen-
 dit ornatus. Tumq; delatores nequissimi regem
 aduantes, & armorum pompã, & Antigoni ar-
 rogantiam priuata fortuna maiorem esse crimi-
 nabantur: quodq; maxima caterua stipatus, vt
 illum interficeret eò venisset: nec enim perpeti ho-
 norem solũ ex regno habere, cui regnum ipsum li-
 ceat obtinere. Huius paulatim, quamuis inuitus, ta-
 mẽ credidit Aristobulus, ac ne vel suspicari quic-
 quam videretur, prospiciens, & vt incerta præ-
 caueret, suos quidẽ satellites in quendã subterra-
 neum & tenebrosum locũ transire iubet. Ipse au-
 tem iacebat in castello, Bari autẽ, post autẽ An-
 tonia cognominato: & vt inermi quidem parce-
 rent, occiderẽt autẽ Antigoni, præcepit, si cũ ar-
 mis adiret: necnon & ipsi Antigono qui præcipe-
 rent misit, vt inermis veniret. Ad hac regina sa-
 tis callidum cum insidiatoribus consilium capit:
 namq; his qui ad eum missi fuerant persuadet,
 vt madata quidẽ regis taceant, dicant verò An-
 tigono, quod frater audisset, arma sibi eum pul-
 cherrima in Galilæa ornaturũq; bellicũ fabricaf-

se: quæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditus
 fuisse: nunc autem, praesertim cum aliud discessurus
 sit libenter eum videret armatum. His auditis,
 Antigonus (ne quid enim male suspicaretur, fra-
 tris suadebat affectus) cum armis velut ostenta-
 tum se veniens, properabat. Sed ubi ad obscurum
 transitum, qui Stratonis pyrgus vocabatur, acces-
 sit, à satellitibus interemptus est: certumque do-
 cumentum præbuit, omnem benivolentiam, iusque na-
 turæ calumnijs cedere, nullamque optimarum affe-
 ctionum tantum valere, ut invidia perpetuo pos-
 sit obsistere. In hoc autem etiam Iudam qui non re-
 ctè misretur? Essens erat genere, qui nunquam diu-
 nando aberravit, neque mentitus est. Is Antigona
 transeunte per templum, mox ut eum vidit, ad no-
 tos qui aderant exclamavit (non paucos autem
 discipulos sine consultores habebat) Pape: nunc
 mihi pulchrum est mori, quando ante me veritas
 interit, mearumque prædictionum aliquod menda-
 cium deprehensum est. Vinit enim iste Antigo-
 nus qui hodie deberet occidi. Locus autem neci-
 eius apud Stratonis pyrgum fato fuerat destina-
 tus: & illè quidem sexcentorum abhinc stadiorum
 intervallo distat, Horæ verò d'ei sunt quatuor:
 sed & vaticinationem tempus effugit. Hæc locu-
 tus senior, mæsto vultu & mente sollicita secum
 multa reputabat: & paulo post interfectus. Antì-
 gonus nuntiatur, in loco subterraneo, qui eodem
 nomine quæ maritima Casarea, Stratonis pyrgus

pax appellabatur: & hoc fuit quod vate fefellit.
 At verò Aristobulo confectum sceleris pœnitudo
 morbus ingrauescit: semperq; facinoris cogitatio-
 ne sollicitus, perturbato animo tabescebat, donec
 mororis acerbitate visceribus laceratis subito san-
 guinem vomeret. Hunc ergo vnus è seruulis eius
 ministerio destinatus foras efferens, prouidentia
 numinis errauit: & vbi Antigonus erat occisus,
 super extantes adhuc cadis maculas cruorem in-
 terfectoris effudit. Vlulatu autem eorū qui id cō-
 spexerant continuo sublato, tanquam puer de in-
 dustria sanguinem illic libasset, clamor ad aures
 regis peruenit, causamq; requirebat: & cum eam
 prodere nullus auderet, ad rescindendum magis ar-
 debat: ad extremum verò minitanti, vimq; adhi-
 bent, verum quod erat indicauerunt: atq; ille
 cum lacrymis opplesset oculos, quantumq; pote-
 rat ingemisset, hac dixit: Sperandum certè non
 erat, vt maximum Dei lumen facta mea nefa-
 ria laterent: nam citò me vltix cognata cadis
 iustitia persequitur. Quam diu o corpus impro-
 bum fratri matriq; damnatā animam detinebis?
 quam diu paulatim illis libabo sanguinē meum?
 simul totū accipiant: neq; iam meorū viscerū in-
 ferias fortuna derideat. His dictis ilico moritur, Antiq. li.
 cum nō plus anno regnasset. Vxor verò fratrem 13. ca. 19.
 eius vinculis dissolutis regē cōstituit Alexandrū,
 qui atate maior erat, et modestia prastare vide-
 batur. Sed ille potestatē adeptus, fratrem quidem

alterū regnum appetentē occidit: alterū autē prā-
nata vita cōtentum ablati rebus scū habebat.
Prælium etiā cū Ptolemæo cognomento Lathyro
cōmittit: qui oppidum Asochin ceperat, & mul-
tos quidem peremit hostiū, sed victoria in Ptole-
mai partes propēsior fuit. Postea verò quā ipse
pulsus à matre Cleopatra discessit in Aegyptū,
& Gadaram obsidione capit Alexāder, & ca-
stellum Amathuntis, omnium maximū quæ trās
Iordanem sita erant, vbi preciosissima quæq; bo-
norum Theodori filij Zenonis habebantur. At
Theodorus repētē superueniens, & proprias res
recipit, & sarcinas regis aufert, Iudeorumq; fe-
rè decem millia interficit. Verū Alexander re-
ceptis post cladem viribus, aggressus maritimas
regiones Raphiā capit, & Gazam, itemq; An-
zhedonem, quæ postea ab rege Herode Agrip-
pias nominata est. His autē servitio domitis, con-
citatur in eum festo die populus Iudeorū. Nam
plerunq; epula seditiones accendunt: nec videba-
tur insidias posse cōprimere, nisi conductitios ha-
beret auxilio Pisidas & Colicas: nam Syros mer-
cenarios respuebat, propter ingentem cum Iu-
deorum gente discordiam. Casis autē supra octo
millibus ex turba rebellium, Arabia bellum intu-
lit. Ibiq; Galaaditis ac Moabitis subactis, tribu-
toq; his imposito, ad Amathunta regressus est.
Cumq; Theodorum metus eius secundis successi-
bus perculisset, castellum sine presidio repertum
funditus eruit: mox autē congressus cum Oboda

rege Arabum, qui locū fraudi opportunū in Ga-
laadensi regione occupauerat, captus insidijs to-
tum amisit exercitū in vallē alūssimā cōpulsum
atq; obtritum multitudine camelorū. Ipse verò
elapsus in Hierosolimā, olim sibi gentem infen-
sam ad nouarū rerū motus magnitudine cladis
accendit. Fit autē etiam tunc superior, crebriq;
prælijs nō minus quinquaginta millibus Iudeo-
rū per sex annos interfecit: nequaquam tamē vi-
ctorijs latabatur, quoniā regni sui vires cōsume-
ret. Vnde armis omīssis, sermone placido cū subie-
ctis redire in gratiā conabatur. Illi autē incōstā-
tiam eius morumq; varietatē intantum oderāt,
vt percōtanti, quoniam pacto eos sedare posset di-
cerēt, si moreretur: nā vix etiā mortuo daturus
veniam, qui tam multa scelaratē fecisset: simul
etiā Demetriū auxiliū, cui cognomen Acro, ac-
cersuerāt: qui cū his maiorū præmiorū spe fa-
cile paruisset, venissetq; cum exercitu, miscētur
auxilijs eius Iudæi circa Sichimam. Vtrosq; ta-
men Alexander mille quidē equitibus, sex autem
peditum mercenariorum millibus excipit, cū
haberet ex Iudæis quoq; prope ad decem millia
bene sibi cupientium, aduersa autē partis essent
equitū tria millia, peditumq; millia quadragin-
ta. Et prius quā veniretur ad manus, interce-
dētibus nuntijs & præconibus, reges transfugia
tentabāt: Demetrius quidē Alexandri mercena-
rios, Alexander autem Iudæos qui Demetrium

sequerentur, obtemperaturos sibi sperantes. Sed cum neq; Iudaei sacramenta, neq; fidē Græci contemnerent, armis iam cominus decernebant. Superatq; prælio demetrius, quamvis Alexandri mercenarij multa & animose & fortiter gessissent. Euentus autem pugna præter spem cedit utriq;: nam neq; hi qui Demetrium acciuerant, in partibus victoris permāserunt: & immutata fortuna misericordia, sex Iudaeorum milia se ad Alexandrum, qui in montes effugerat, contulerūt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: sed Alexandrum iam quidem collectis viribus prælio sufficere ratus, omnem verò gentem ad eum transire existimans, mox inde digressus est: non tamē reliqua multitudo ob abscessum auxiliorum simultates deposuit: bello autem assiduo tam diu cum Alexandro decertabat donec plerisq; interfectis ceteros in Bemeselim civitatem compulit, eaq; subacta in Hierosolymam captivos abduxit. Verū immoderata fecit iracundia, ut crudelitas eius ad impietatem usq; procederet. Octingentis enim captivorum in media civitate crucifixis, mulieres earumq; filios in conspectu matrum necavit, atq; hac potans, & cum suis concubinis recubans, prospectabat. Tantus autem populum terror inuasit, ut etiam diversa partis studiosi proxima nocte octo milia hominum extra totam Iudaeam profugerent: quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cum e-

iusmodi

iusmodi factis tandem egregiè; regni otium qua-
sisset, ab armis requieuit.

De Bello Alexandri cum Antiocho & Areta, deq;
Alexandra & Hyrcano. CAP. IIII.

Rursus autem fit ei barbarum initium An-
tiochus, qui etiam Dionysius ductus est,
Demetrii quidem frater, sed eorū nouissimus qui
Seleucum generis autorem habebant. Hunc enim
timens qui Arabas parato bello pulsarat, totum
quidem super Antipatrida montibus proximum
& inter Ioppes littora spatium, fossa altissima
diremit. Ante fossam verò murum edificauit ex-
celsum, turrasq; ligneas: ut faciles aditus obstrue-
ret, fabricauit; nec tamen Antiochum arcere va-
luit. Exustis enim turribus fossiq; repletis, cum
suis copijs transgressus est. Vindictaq; posthabi-
ta, qua deberet eum à quo prohibitus est vlcisci,
protinus contendit in Arabas. Horum autem
rex in loca sua nationi commodiora cedens, mox
ad pugnam cum equitatu reuersus (habebat an-
tem numerum decem millium) imparatos ex im-
proviso Antiochi milites inuadit. Valido autem
prelio commisso, quam diu quidem supererat
Antiochus, durabat eius exercitus, quamvis eum
passim Arabes trucidarent. Vbi verò procubuit
(succurrendo enim victis semper in periculis a-
derat) omnes terga dederunt: maximaq; pars
eorum cum in acie, tum in fuga absumitur. Re-
liquos autem in vicum Cana delapsos, alimen-

torum penuria perire contigit, prater admodum paucos. Hinc Demaseni Ptolemao Minnai filio infensi Aretam sibi sociant: Syriaq; caeles regem constituunt: qui bello illato Iudaea, postquam pugna vicit Alexandrum, pactione discessit. Alexander autem Pella capta Gerasam petiit rursus opum Theodori cupidus: tripliciq; ambitu circumdatis defensoribus, locum expugnauit. Necnon & Gaulanen & Seleuciam, & ea quae Antiochi Pharaux dicitur, sub iugum mittit. Ad hac autem capto Gamalo castello validissimo, eiusq; praefecto Demetrio multis criminibus inuoluto, in Iudaeam regreditur, expleto in militia triennio: Latiusq; a gentilibus ob res prosperè gestas excipitur. Belli autem requiem secutum est morbi principium. Et quoniam quartano febrim recursu fatigabatur, depulsum iri valetudinem credens, si rursus animum negotijs occupasset, intempestiua militia sese dedit: & ultra vires corpus laboribus vexans, inter ipsos tumultus trigesimo & septimo regni anno moritur: idq; Alexandra coniugi sua reliquit, Iudaeos eius vel maximè dicto obediens fore non dubitans: quod longe ab eius crudelitate discrepans, & iniquitati resistens, beneuolentiam sibi populi comparasset. Neq; spes eum fefellit, namque opinione pietatis obtinuit muliercula principatum: quippe quae morem gentis patrium probe norat, & qui sacras leges temerassent ab initio

tio detestabatur. Cum autem duos filios Alexandro, genitos haberet, natu, quidem maximum Hyrcanum, & propter aetatem declarat pontificem, & quod praeterea segnior esset quam ut potestate regia molestus cuiquam videretur, regem constituit: minorem autem Aristobulum, priuatum vivere maluit, quod feruentioris esset ingenij. Iungit autem se eiusdem mulieris dominationi quaedam Iudaeorum factio, Pharisei: qui praeter alios pietatem colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eamque causam magis eos suspiciebat Alexandra, diuinae religioni superstitiose deserviens. Illi autem paulatim faminae simplici insinuati, quosuis pro sua libidine summonendo, deponendo, itemque vinciendo, ac soluendo, iam procuratores habebantur: prorsus ut ipsi quidem regijs commodis fruerentur, expensas vero ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mire callebat res administrare maiores: itaque, augendi copijs semper intenta, duplicem constavit exercitum: neque pauca mercenaria parauit auxilia, quibus non modo statum suae gentis roborauit, sed etiam metuendam se reddidit externae potestati. Imperabat autem alijs, verum Pharisei ipsa vltro parebat. Denique Diogenem quendam insignem virum, qui Alexandro fuerat amicissimus, interficiunt, eius factum consilio criminati, ut octingenti (quos supra memoravi) regis iussu tollerantur in crucem: nihilominus autem Alexandra suadebant,
ut &

ut & alios, quibus autoribus Alexander in eos
fuiſſet concitatus, occideret. Cumq; his nimia ſu-
perſtitione nihil abnuendum putaret, quos ſibi
libuiſſet ea ſpecie trucidabant, donec optimus
quiſq; periclitantium ad Ariſtobulum conſuge-
ret: atq; ille matri perſuaſit, ut his propter digni-
tatem parceret, ciuitate autem pelleret quos no-
centes exiſtimaret. Igitur illi quidem data ſibi
copia per regionem diſperſi ſunt. Alexandra ve-
rò in Damafcum miſſo exercitu, quoniam Ptole-
maus ſine intermiſſione ciuitatem premebat, il-
lam quidem nulla re memorabili geſta cepit. Re-
gem autem Armeniorum Tigranem, qui admo-
to Ptolemaidi milite, Cleopatram circumſedebat,
paſſionibus doniq; ſolicitat. Sed illum domeſti-
carum barbarum metus, ingreſſo in Armeniam
Lucullo, iam dudum inde retraxerat. Inter hæc
Alexandra morbo laborante, minor eius filius
Ariſtobulus, cum famulis ſuis quos multos habe-
bat, omnesq; pro ætatis favore ſidiſſimos, vniuer-
ſa caſtella obtinuit, & pecunia quam ibi reperit
conduſtis auxilijs regem ſe declarauit. Ob hæc mi-
ſerata querelas Hyrcani mater coniugem Ariſto-
buli cum filijs includit apud caſtellum quod à
Septentrione ſano adiacens, Baris antea vocabatur
ut diximus, poſtea verò Antonia cognominata
eſt imperante Antonio, quemadmodum de Augu-
ſti & Agrippa nomine Sebaſte & Agrippias
alia ciuitates appellata ſunt. Ante tamẽ Alex-
dra

dra moritur : quàm in Aristobulum fratris eius Hyrcani contumelias vindicare : quem deici regno curauerat, quod ipsa nouem annos administrauit. Et haeres quidem omnium sit Hyrcanus, cui regnum etiam uia commiserat. Verùm Aristobulus viribus atq; autoritate praestabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerum summa cōflictu, pleriq; Hyrcano relicto transeūte ad Aristobulum. Hyrcanus autem cum reliquis fuga peruenit in castellū Antoniam, ibiq; salutis obsides nactus (erat enim ibi in custodia, ut praemissimus, cōiunx Aristobuli cum filiis) prius quā grauius aliquid accideret, ea lege in concordiam rediit, ut regnum quidem Aristobulus haberet, ipse uerò cederet, quasi frater regis alijs honoribus contentus. Hoc modo in fano recōciliati, cum in conspectu circumstantis populi benignissimè alter alterum cōplexus esset, domus permutant, & Aristobulus quidem discedit in regiam, Hyrcanus autem in Aristobuli domum.

De bello Hyrcanicum Arabibus & expugnatione Hierosolymæ. CAP. V.

Metus uerò & alios eius inimicos praeter spem dominātis occupat, & maxime Antipatrum iam dudum Aristobulo inuisum. Erat autem genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis suae princeps. Is igitur & Hyrcanum ut ad Aretam regem Arabia confugeret, eiusq; auxilia regnum repeteret hortabatur, & ipsi Areta ut Hyrcan

Hyrcanum susciperet atq; in regnum deduceret
suedebat, multum obtrectās Aristobuli moribus,
multiq; Hyrcanū laudibus prädicans : simulq;
admonebat quod cū deceret regno clarissimo pra
sidentem, iniquitate oppressis manū porrigere:
Hyrcanū, autē iniuriam pati, qui principatu iu
re successione sibi dedito excidisset. Sic instructis
& preparatis ambobus, nocte cū Hyrcano ex ci
uitate profugit: citatoq; cursu in oppidū quod Pe
tra dicitur saluus euasit: ea est Arabia regia. Ibi
postquam Hyrcanum in manū regis Areta tra
didit, multis dictis multiq; muneribus ut auxi
liū praberet, quo in regnum deduceretur, effecit.
Erant autem peditū equitumq; millia L. quibus
nequaquam restitit Aristobulus: sed primo impe
tu superatus, in Hierosolyma fugere cogitur: atq;
omnino captus esset, nisi dux Romanorū Scaurus
aduersis horum tēporibus imminēs soluisset obsi
dionem : namq; is ex Armenia quidē in Syriam
missus erat à Pompeio Magno, qui cū Tigrane
bellum gerebat. Sed vbi Damascū venit, recens &
Metello & Lollio captā reperit: his inde submo
tis, cognitoq; in Iudaea quid ageretur, illuc velut
ad quaslū cucurrit. Deniq; mox ut fines ingres
sus est, Iudaorū legati ad eum veniunt à fratri
bus, vtrisque ut sibi potius adiūmēto essent oranti
bus. Sed trecentis talentis quae Aristobulus ei mi
serat, iustitia posthabita est. Tot enim acceptis
Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos misit,

Roma

Romanorum eis & Pompeij nomen intentās, nisi ab obsidione desisterēt. Itaq; & Areta ex Iudaea in Philadelphiā recedit metu percussus, & Scaurus Damascum redit. Aristobulus autē quod captus non esset, satis sibi esse non credidit: sed omnibus quas haberet copijs collectis, persequetur hostes: & circa locū quem Papyrona vocāt pralio cōmisso, supra sex eorum millia cadit: in quibus erat & Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus verò & Antipater Arabum privati auxilio, spem in aduersarios transtulerunt: & cū Pompeius Syriā ingressus, Damascū peruenisset, ad ipsum cōfugiunt: multiq; muneribus ei datis, eadem illa quibus ad Aretam vsi fuerant allegantes, magnopere precabātur vt Aristobuli violentia damnata, regno Hyrcanū restitueret, cui tam atate quā moribus deberetur. Sed nec Aristobulus sibi defuit, corruptione Scauri fretus, Antiq. li. 16. capit.
Venerat autem quantum potuit ornatus cultu re 6.7.
gio deinde offensus obsequijs, neq; ferendū existimās abiectus, quā regem deceret utilitati seruire, à Diospoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiā Hyrcano eiusq; socijs hoc precantibus, Aristobulū petit, & Romano simul exercitu & Syrorū instructus auxilijs. Cū verò Pel lam & Scythopolim pratergressus Coreas venisset, vnde Iudaeorū fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus, cognito Aristobulum in Alexandrium confugisse (castellū est magnificē structū

struam, in monte præcelso situm) mittit per quos eum iuberet inde descendere. Ille autem detreuerat, quia pro imperio vocaretur, periclitari potius quam parere. Sed populum videbat horrescere: & amici monebant ut Romanam vim cogitaret, quam sustinere non posset. Itaq; horum consilijs obediens, descendit ad Pompeium: quodq; iuste regnaret, multis pro se dictis in castellum redijt: & cum iterum descendisset prouocatus à fratre, ac de suo iure cum eo disceptasset, denud regreditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter spem timoremq; medius: & veniebat quidē velut exoraturus Pompeium ut sibi cuncta permitteret, ad montem verò reuertebatur, ne quid regia dignitati derogare videretur. Quia tamen castellis eum Pompeio cedere placebat hiq; præpositos monere literis ut decederent quibus præceperat ut non nisi manu sua scriptis epistolis obtemperarent: iussa quidem facit, sed in Hierosolymam cum indignatione discessit, belloq; iam cōgredi cum Pompeio cogitabat. Ille autē (ues enim tempus apparatui dandū putauit) statim eū insequitur: multis quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichuntē Mithridatē mors nuntiata: ubi pinguisima Iudæa regio & palmarum plurimi: ac balsamum nutrit: cuius inciso lapidibus acutis robore stillantē lacrymam ex vuneribus colligit. Cūq; illic pernoctasset, mane in Hierosolymā properabat. Itaq; hoc ei impetu perterritus

Arist

Aristobulus, supplex occurrit, pecuniamq; pollicitus, quodq; semetipsum ei cum ciuitate permitteret, Pompeium mitigat sauentem. Nec tamen quicquam eorū quae promisit effectum est. Gabinium enim qui ad suscipiendā pecuniā missus fuerat, ne in oppidū quidem Aristobuli socij receperunt. His commotus Pompeius, Aristobulum in custodiam collocat: ad ciuitatem verò profectus, explorabat quae ex parte facilior esset accessus: nam & murorū eius firmitatē oppugnari posse facile non videbat: vallemq; pro mœnibus horribilē, fanumq; illic cernebat proximum, adeo tutissima munitione circumdatū, ut etiam si ciuitas caperetur, secundū esset hostibus in eo refugium. Hoc autem diu quid faceret haesitante, seditio intra ciuitatē orta est: Aristobuli quidem socijs bellū geri potius regemq; liberari dignum esse censentibus: qui verò cum Hyrcano sentiret, Pompeio portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat, Romanorum constantiam reputantes. Deniq; victa pars Aristobuli cōcessit in templū: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abscisso, ut ad vltimū vsq; resisteret, instruebatur. Cum autē alij Romanos recepissent in ciuitatem, hisq; domum regiam tradidissent, ad hac obtinenda Pompeius vnum ē ducibus suis Pisonē cum militibus intromittit: inq; praesidijs in ciuitate dispositis, quia nemini eorum qui in templum confugerant pacē persuadere poterat, omnia quae cir-

cum erāt oppugnationi parabat: Hyrcano eiusq;
amicis ad consilia conferenda, & ad efficienda
qua iuberet alacriter animatis. Ipse verò ad par
tes septentrionales fossamq; vallemq; replebat
omni genere materia per milites cōportato, cum
per se opus esset difficilimum, propter immēsam
altitudinem, & præterea Iudaei modis omnibus
desuper obfisterent: mansissetq; labor imperfe
ctus, nisi Pompeius obseruatis diebus septimis,
quibus Iudeos religio ab omni opere manus ab
stinere compellit, per eos aggerē cumulare prae
cepisset, inhibitis à praelio militibus. Pro solo
enim corpore Iudaeis etiam per sabbata pugnare
licet. Igitur iam valle repleta, & impositus ag
geri turribus, admotisq; machinis Tyro allatis,
moenia tētabat. Desuper obstantes lapidibus re
pellebantur, cum diu turres obsidentium magnitu
dine simul & pulchritudine praestātes, vim re
pugnantium sustinerent. Veruntamen Romanis tūc
plurimum defatigatis, Pompeius Iudeorum toleran
tiam & in alijs admiratus est: & praecipue, quòd
nihil ceremoniarum inter media tela versantes
intermiserūt: sed velut in alia pace ciuitas age
ret, quotidie sacrificia et victimas, omnemq; Dei
cultum diligentissimè celebrarunt, nec vel in ipso
excidio cū ad arā in dies singulos trucidaretur,
legitimis religionis suae muneribus abstinerunt.
Mense igitur obsidionis tertio vix vna turre de
iecta, in fauum irruptū est. Primus autē murum
transē

transfendere ausus est Sylla filius Faustus Cornelius, & post eum centuriones duo Furius & Fabius cū suis cohortibus : & circumscripto undiq; fano, alios aliò cōfugiētes, vel etiā paulisper repugnātes, interficiūt. Vbi plurimi sacerdotum, quanquā hostes strictis gladijs irruētes videbāt, intrepidi tamē in peragendis rebus diuinis perseuerabant : & in ipso libandi templumq; adolēdū ministerio mactabantur, saluti quoq; praeferētes religionis obsequiū. Multos autē sui gentiles aduersae partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes precipitabant : nonnulli furibundi cunctis quae circa murum erant in desperatione succēsis, pariter cōflagrabāt. Itaq; Iudeorū quidē millia duodecim occubuerunt, Romanorū verò perpauca : sed plures sauciati sunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudeorū genti visum, quā sanctū illud arcānum, neq; cuiquam prius visum alienis esse detectū. Deniq; Pompeius unā cū suis comitibus in templū ingressus, vbi neminē praefer pontificē adesse fas erat, quae intus erāt candelabra cum lychnis & mēsis in quibus libare atq; adolere moris est, & vascula ex auro cūcta spectauit : cōgestamq; pigmentorū molem, sacraq; pecunia ad duo millia talentorū. Nec tamen vel haec vel aliud quicquam de sacrosanctis opibus siue instrumentis attigit : sed postero die post excidium purgare tēplum edituos iussit, & solēnia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanū pontificem

declarauit: quòd se & in alijs rebus alacré ob-
 sidiõis tẽpore præbisset, promptamq; ad bellum
 agrestium multitudinem ab Aristobulo renocaf-
 set: per qua sicut imperatorem bonũ decuit, be-
 nivolentia potius quàm timore plebẽ sibi concili-
 auit. Inter captiuos etiã comprehensus Aristobuli
 focer, idẽq; patruus tenebatur: & illos qui-
 dem qui maxime belli causã fuissent, securi per-
 cussit. Faustũ verò & qui vnã fortiter operam
 nauauerant præclaris præmijs donat, & Hiero-
 solymis tributũ indicit. Ablatas autẽ gẽti etiam
 quas in Cœlesyria cæperant ciuitates, Romano
 qui tũc erat præsidi parere iussit: proprijsq; tan-
 tum sinibus circũclusit. Instaurauit autẽ in gra-
 tiam cuiusdã ex libertis suis Demetrii Gadaren-
 sis, etiã Gadarã, quàm Iudæi subuerterant. Me-
 diterraneas præterea ciuitates ab eorũ imperio
 liberauit, quas præuenti non exciderant, Hippõ,
 & Scythopolim, & Pellam, & Samariam, &
 Marisam: itemq; Axotũ, & Iamniam, & Are-
 thusam: necnon & maritimas, Gazam, & Iop-
 pen, & Doram, & qua pridẽ Stratonis Pyrgus
 vocabatur, pòst autẽ ab Herode rege clarissimis
 edificijs transformata, Cæsarea nominata est:
 easq; omnes indigenis ciuibus redditas provinciæ
 Syriæ coniunxit. Huius autẽ & Iudæa, cuncto-
 rumq; administratione ad Aegypti vsq; fines &
 flumen Euphratẽ cum duabus legionibus Scauro
 permissa, Romam ipse per Ciliciam properauit,

capt

captivū ducens Aristobulum cum familia. Erāt autem filia duæ, totidemq; filij : quorum vnus Alexander ex itinere fugit, minor autem Antigonus cum sororibus Romam vectus est.

De bello Alexandricum Hyrcano & Aristobulo.

CAP. VI.

INterea Scaurus in Arabiā ingressus, ad Petrā Antiq. li. Iquidem regionū asperitate prohibebatur acce- 14. cap. 2 dere: quæ autē circū erant, omnia vastabat, multis & in hoc malis afflictus: nam exercitū fames premebat, cui tamē Hyrcanus per Antipatrū vi- Etus necessaria suppeditabat: quem velut Aretæ familiarē etiā Scaurus ad eū legavit: vt bellum pactione deponeret. Itaq; persuasum est Arabi, vt CCC. talenta daret: atq; ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitū. Alexander autē Aristobuli filius qui Pōpeiū fugerat, magna manu me- 14. ca. 10 dio tēpore congregata, Hyrcano grauis imminēbat, Iudeamq; depopulabatur: quē quidē mature debellare posse credebat: quoniā disturbatum quoq; à Pōpeio murū Hierosolymis renouatū esse confidebat: nisi Gabinus in Syriam missus qui Scauro successerat, cum in alijs fortē se prabuis- set, tum etiā in Alexandriū mouisset exercitum. Huius autē ille impetū veritus, & ampliōrē militū manū congregabat, donec facta sunt decem millia peditū, & mille quingenti equites: locaq; opportuna muris, hoc est, Alexandriū & Hyrcanium, & Macharinta non longe ab Arabia

montibus, muniebat. Igitur Gabinus cum parte copiarū præmisso M. Antonio, ipse cum toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliaq; Iudeorum multitudo, quorum Malchus & Pitholaus principes erāt, iunctis cum M. Antonio viribus suis, Alexandro obviam processerunt: neq; ita multo post aderat cum suis copijs Gabinus. Alexander autem quod tum in unum confertam hostium multitudinem sustinere non poterat, abscessit. Cumq; Hierosolymis appropinquasset coactus praelio decertavit: amissuq; sex milibus, quorum tria vincta capta sunt, tria verò prostrata, cum reliquis effugit. Gabinus autem ubi Alexandrium castellum venit, quia multos deseruisse castra cognovit, promissa delictorū venia conabatur eos ante praelium sibi coniungere. Cum autē illi nihil mediocre cogitarent, plerisq; interfectis, reliquos in castellum cōcludit. In hoc praelio dux M. Antonius multa præclare gessit: & quamvis semper & ubique vir fortis apparuisset, tamē nunc etiam suum vicit exemplum. Gabinus autem relictis qui castellum expugnarent, ipse civitates adire, & intactas quidē confirmare subuersas autem erigere curabat: deniq; iussu eius & Scythopolis habitari cepit, & Samaria, & Anthedon, & Apollonia, & Iamnia, & Raphia, & Marisa, & Dara, & Gadara, & Axotus, aliaq; multa, latis civibus atque incolis ad eas concurrentibus. His autem rectē dispositis

regr

regressus Alexandrium, vehementius urgebat
 obsidium. Qua re territus Alexander, omnibus Antiq. li.
 desperatis legatos ad eum misit, & ignosci deli- 14. ca. II
 ctis orans, & quæ sibi parerent castella Macha-
 runta & Hyrcaniū tradere non dubitans: quin-
 etiam Alexandrium eiusdem potestati permisit,
 Quæ quidē Gabinius omnia consilio matris Ale-
 xandri funditus eruit, ne rursus belli alterius re-
 ceptaculum fierent. Aderat autē, quo suis Gabi-
 niū palparet obsequijs, viro suo ceterisq; capti-
 vis meliōs, qui Romā fuerant abducti. Post hæc
 ergo Gabinius Hyrcano Hierosolymā deducto,
 eiq; sani cura mandata, ceteris reipub. partibus
 optimates præfecit. Omnemq; Iudeorū gentē in
 conuentus quinq; diuisit: vno Hierosolymis alte-
 ro Doris, itemq; tertio vt apud Amathunta re-
 spondeat, destinatis: quarto Hierico, & quinto
 Sephoris Galilææ ciuitas attributa ess. Singulari Antiq. li.
 autem vnius dominatione Iudæi liberati, libēter 14. ca. 12
 ab optimatibus regebantur. Veruntamen nō mul-
 to post euenit, vt barbarum his fieret initiū elap-
 sus Roma Aristobulus: qui magna iterum Iu-
 deorū manu cōflata partim cupida mutationis,
 partim quibus olim dilectus erat, primū occu-
 pat Alexandriū, idq; recingere muro tentabat.
 Deinde cognito quod Gabinius Sisemmā & Anto-
 niū et Seruiliū duces cōtra se cū exercitu misit,
 in Macharūta cōcedit, vulgiq; imbellis onere de-
 posito, solos armatos prope ad octo millia militū

secū duxit : inter quos & Pitholaus erat secundarum partium rector cum mille viris ex Hierosolymis profugus. Romani autē sequebantur, habitoq; conflictu, aliquandiu cū suis Aristobulus fortiter dimicando perseverabat, donec vi Romanorū subacti, caesa sunt virorum v. M. propē verò ad duo millia in quendam tumultū cōfugerūt : ceteriq; mille cū Aristobulo, perrupta Romanorū acie, in Macharūta coacti sunt. Vbi rex cum in ruinis prima vesp̄ra tetendisset, sperabat quidem aliā se manū per inducias belli posse cōtrahere, castellumq; bene munire. Impetū autem Romanorū supra quā poterat, per biduū remoratus postremò capitur : & cum Antigono filio qui Roma secū fuerat vinctus, ad Gabinium atq; inde Romā perductus est. Sed illū quidē senatus carceri inclusit : filios autē eius in Iudeam transmisit, quia Gabinius scripserat per epistolas, id pro traditione castellorū coniungi Aristobuli spopondisse. Parato autē Gabinio bellū Parthis inferre, Ptolemaus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate, petebat Aegyptū, Hyrcano & Antipatro amicus vsus ad omnia quae militia necessitas exigebat : nam & pecunijs et armis eum & frumēto Antipater & auxilijs adiunxit. Et Iudeis in ea parte vias quae Pelusium ducerent obseruantibus, transmittere Gabinium persuasit : alia verò Syria discessu Gabinij commota, & Iudeos iterum Alexander Aristobuli filius

filium ad defectionem reduxit: & maxima multitudinem conflata, Romanos omnes qui per eam terram degeret obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinus metuens (iam enim ex Aegypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis dissiditium premissis Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autem millia triginta remanserant, & ille ad bellum promptus erat. Itaque ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Iudei, & circa montem Itaburiū congressi, decem millia sternuntur: ceteram verò multitudinem fuga dispersit. Et Gabinus ad Hierosolymam reuersus (id enim Antipater voluit) rempub. eius composuit deinde hinc profectus, Nabathaeos pugna superat, & Mithridatem & Orfanem à Parthis perfugas clam dimittit: eosque militibus aufugisse dixit. Interea Antiq. li. Crassus ei successor datus Syriam suscepit. Is in 14. ca. 13 Parthica militia sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hierosolymus erat, abstulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo millia talentorum. Euphratem verò transgressus & ipse perit & exercitus eius: de quibus non est huius temporis commemorare. Post crassum autem Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, receptus in provinciam. Eius autem fauore quaesto, in Iudaeam festinabat: captisque Taricheis, prope ad tria millia Iudaeorum abducit in seruitium. Occidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentes, cuius necis suusor erat Antipater. Huic autem

nupta fuit ex Arabia nobilis fœmina nomine Cypris: unde filios quatuor, Phaselum, & regem Herodem, & Iosephum. & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cùm autẽ omnium qui ubiq; potentes essent, amicitia hospitij familiaritateq; conquireret, præcipuè regem Arabum per affinitatem sibi sociavit, eiusq; fidei commendans filios suos ad eum misit, quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autem compulso ad otium per conditiones Alexandro, ad euphratem reuersus est, Parthios trãsitu prohibiturus, de quibus alio loco referemus.

De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem. CAP. VII.

Antiq. li. I. **C**æsar autem post senatus & Pompeij suam trans mare Ionium, rebus omnibus Romaq; potitus, solutum vinculis Aristobulum cum duabus cohortibus velociter ad Syriam misit: & hanc facillimè & cuncta Iudæa proxima per illum subijci posse ratus: verum & spem Casaris, & Aristobuli alacritatem præuenit invidia. Nam veneno peremptus à Pompeij studiosis, aliquandiu etiam sepultura in solo patrio carebat, corpusq; mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoque filius eius, à Scipione Antiochia, securi percussus, secundum Pompeij litteras, accusatione eius pro tribunali prius habita

bita super his quæ in Romanos admiserat. Ptolemaeus autem Minnai filius, qui Chalcidem sub Libano tenebat, captis eius fratribus, filium suum Philippionem, qui eos arcesset, mittit Ascalonem: atq; ille abstractum ab Aristobuli coniuge Antigonum, eiusq; sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum coniugio suo copulat, ob eamq; postea causam a patre occiditur. Accepit enim Ptolemaeus in matrimonium Alexandram perempto filio: huiusq; affinitatis gratia fratres eius propensiore cura duebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in orientem se contulit, & quia Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusii prohibitus: cum exercitu quem ducebat in Aegyptum, apud Ascalonem morabatur, non solum Arabas: quamvis hospes esset, auxilium ferre persuasit: verum & ipse armata Iudaorum tria circiter millia secum movit. Excitavit autem presidio Syria quoq; potentes, & incolam Libani Ptolemaum, Antiq. li. & Iamblichum, & Ptolemaum alterum, quo- 14. ca. 16 rum gratia civitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Iamq; fretus Mithridates auctis propter Antipatrum copiis, Pelusium proficiscitur. Et quia transire vetaretur, civitatem obsidebat. Antipater vero in hac oppugnatione clarior enituit. Effracto enim ex parte sua muro, primus in civitatem cum suis insiluit: & Pelusium quidem captum est: ulterius autem eos

progredi non sinebant Iudæi Aegypti, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modo ne obstarent, verumetiã ut victui necessaria præberet multi persuasit. Unde factum est, ut nec Memphis ad manus venirent, ultroq; sese traderent Mithridati, atq; illa Delta iam peragrato pugnam cum cæteris commisit Aegyptijs, in loco cui nomen est Iudeorum Castra: eumq; in acie omni dextro cornu liberavit Antipater, circumgressus fluminis ripam: leuum enim cornu contra se positum superabat. Facto autẽ in eos impetu qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: tamq; diu reliquos fugientes aiebat, donec etiam castris eorum positus est, octoginta tantum de suorum numero amissis. Octingentos autem ferẽ Mithridates cum fugeret perdidit. Præter spem verò seruatus ex prælio, vacuus inuidia, testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Casarem. Unde ille tunc quidem Antipatrum spe & laudibus incitatum ad subeunda pro se pericula reddidit prætorẽ. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus est, multaq; perpeßus vulnera, toto corpore gerebat signa virtutis. Post autẽ quãdo rebus in Aegypto compositis, ad Syriam redijt, & Romana eum ciuitate simul & immunitate donauit: alijsq; rebus honorando, amicissimẽq; tractando, dignum emulatione reddidit: eiusdemq; gratia etiam pötificatum confirmauit Hyrcano.

De

De accusatōne Antipatri apud Cæsare, de pōtifi-
catu Hyrcani & Herode bellū mouēte. C.VIII.

Eodem verò tempore Antigonus quoq; Aristobuli filius cū venisset ad Cæsare, maioris prater opinionē felicitatis causam prae-
buit Antipatro. Nam qui de patris morte queri debe-
ret, propter inimicitias Pompeij veneno (quan-
tum putabatur) perempti, & crudelitatis in fra-
trem accusare Scipionem, nullumq; inuidia do-
lum admiscere miseris, ultra hac Hyrcanum
& Antipatrum criminabatur, veluti se patrio
loco cum fratribus iniquissimè pellerent, mul-
tisq; gentem iniurijs afficerent, dummodo satia-
rentur: quodq; in Aegyptum auxilia ipsi Cæsari
non beneuolentia, sed timore veteris discordia mi-
serint, & ut amorē Pompeij deprecarentur. Ad
hac Antipater, veste proiecta, multitudinem
vulnerum demonstrabat: & qua fide quidē Cæ-
sarem coluisset, verbis non esse opus dixit: nam
corpus etiam se tacente clamare: Antigoni autē
mirari audaciam, qui cū hostis Romanorum
sit filius, & fugitiui Romanorum, nouarumq; re-
rum studium votumq; seditiosam patris habeat,
apud Romanorum principem alios accusare co-
netur, boniq; aliquid adipisci tentet: quem hoc
solum oportere contentum esse quod viueret.
Nanq; nunc eum non propter inopiam desidera-
re facultates: sed ut in eos qui dedissent, Iudaeo-
rum seditiones accenderet. Qua ubi Caesar audi-
uit,

uit, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem
 esse pronuntiavit: Antipatro autem cuius vellet
 Antiq. li. potestatis detulit optionē. Qui permissio digni-
 I4. ca. 16 tatis modo ipsi qui daret, Iudaea procurator de-
 claratus est: & prater hoc impetrauit, vt sub-
 uersa patriae moenia renouare sibi liceret. Et hos
 quidem honores Caesar incidendos in Capitolium
 misit: vt iustitia sua virtutiq; signū Antipatri
 memoria traderetur. Antipater verò vbi de Sy-
 ria Casarem profecutus est in Iudaeam reuersus,
 ante omnia patriae muros à Pompeio dirutos re-
 parabat: omniaq; lustrando, ne quid in illis regio-
 nibus turbarum esset, nunc interminando, nunc
 etiam suadendo curabat, vnūquemq; admonens,
 quòd si cum Hyrcano sentirent, in otio atq; opu-
 lentia victuri essent, fortunisq; suis & communē
 pace potituri: sin spe vana ducerentur eorū quī
 priuati quæstus gratia res nouas optarēt, se qui-
 dem non procuratorem, sed dominū omnium Hyr-
 canū verò tyrannū pro rege, itemq; Romanos et
 Casarē hostes pro amicis & rectoribus habitu-
 ri: nec enim passuros huius potestati labefacta-
 ri, quē ipsi regem constituissent. Sed quāuis hac
 diceret, tamen etiā per se quoniam Hyrcanum
 segniorē vid:ret, neq; tam efficacem quā regni
 posceret sollicitudo, statū provincia cōponebat. Et
 Phaselū quidem natu maximū filiorum suorum
 militibus prapositū, Hierosolyma eiusq; territo-
 rio prafecit: Herodē verò atate posteriorem, ni-
 miq;

minq; adolescentē, Galilaeā destinat, similia curaturū: qui cum natūra strenuus esset, citò materiā ubi animi magnitudinē exerceret, inuenit: captūq; latronū principem Exechiā, quem pradari maximo agmine continentia Syria deprehendit, ipsum aliosq; latrones multos interfecit. Ea; res adeo grata fuit Syris, ut per rivos atq; oppida cerneretur Herodes, veluti per eum pace reddita, & possessionibus restitutis. Ex huius deniq; operis gloria, Sexto etiā Casari propinquo magni Caesaris, & Syriā tunc administranti est cognitus. Quin & Phaselus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se beneuolentiā Hierosolymis habitantiū: atq; illam quidem ciuitatem possidens, nihil autē contumeliose per insolentiā potestati admittens, Hinc et Antipater obsequijs regalibus ab ea gente colebatur, & honores ei tanquam rerum domino omnes habebant. Nec tamen ipse propterea minus fidelis aut beneuolus Hyrcano fuit. Verū fieri non potest, ut linorem quisquam in secundis rebus effugiat. Namq; Hyrcanus, quamuis & antea tantē sua sponte mordebatur adolescentium gloria, maximeq; rebus ab Herode gestis, & crebris muntijs laudes eius per singula facta prædicatibus augetetur: à multis tamen inuidis, qui regias infestare solent, quibusq; Antipatri eiusq; filiarum probitas officiebat, instigabatur: dicentibus quòd Antipatro & filijs eius rebus traditis,
sola

solo contentus & hac potestate vacuo regis nomine sederet. Et quàm diu sic errabit, vt in se reges producat? Nec enim eos vel simulare iam procurationē, sed certè esse dominos ipso reiecto: cuius nec mandatis nec epistolis præter Iudaorū legem tantā multitudinem peremisset Herodes: illumq; nisi regnet, sed adhuc priuatus sit, ad iudicium venire debere, rationē tam ipsi regi, quàm patrijs legibus redditurū, quæ indemnatos occidi non sinerent. Hui paulatim accendebatur Hyrcanus. Ad extremum autē iracundia prodita, causam dicturum Herodē iubet accersiri: atq; ille et patris monitu, & quòd ei fiduciā res gesta darent, firmata prius Galilæa præsidijs, ad regem proficiscitur. Ibat autē cum forti caterna, ne vel derogare videretur Hyrcano, si plures duceret, vel inuidia nudus pateret. Sextus autem Cæsar adolescenti metuens, ne quid apud inimicos deprehensio mali feret, ad Hyrcanū mittit, qui ei manifeste denuntiarent, vt homicidij crimine liberaret Herodē. Hyrcanus autē qui eum diligeret, per se quoq; id cupiens, absolutionem decernit. Atq; is inuito rege euasisse ratus, Damascum recessit ad Sextum, nequaquā paratus obedire, si denuò fuisset accitus. Rursusq; ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicerent iratum Herodem abiisse, & vt se contra ipsum strueret, propperasse. Hæc autē rex vera esse existimās, quid ageret nesciebat: quoniam potētiorem inimicum
vide

videbat. Cum verò à Sexto Casare dux militum per Syriam itemq; per Samariam declaratus esset Herodes, neq; solum propter gentis fauorem, sed etiã viribus suis terribilis putaretur, in timorem extremũ incidit, iamiamq; illũ contra se credens cum exercitu esse venturũ. Neq; opinione deceptus est. Namq; Herodes intentata sibi accusationis iracundia, conflata militum multitudine in Hierosolymã ducebat, vt Hyrcanũ regno deponeret. Idq; fecisset, ni pariter egressi pater & frater fregissent eius impetũ, deprecãtes vt & ipse vindictã minis tantum, solaq; indignatione mereatur: regi autem parceret, sub quo ad hoc potentia processisset: ac si propterea quod in iudiciũ vocatus esset, indignaretur: quia tamen absolutus est, gratias ageret, neq; tristibus quidẽ paria referret, saluti verò esset ingratus. Quod si etiã momenta bellorũ reputanda viderentur, iniquitatẽ militia consideraret: neq; omnino de victoria bene speraret, qui cum rege congressurus esset domestica consuetudine iuncto: & de se bene merito: sano autẽ nunquam, nisi quod malè uolorum consilijs impulsus, umbrã ei tantum iniquitatis intentasset. Parruit hijs Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suasq; vires demonstrare nationi. Et inter hac discordia Romanorum circa Apamiam bellumq; domesticum oritur: quoniam Cæcilius Bassus fauore Pompeij Sextum Casarem dolo necauerat, eiusq; militem

occupauerat. Alij verò Caesaris duces, mortis eius
vltiscenda gratia, cunctis viribus Bassum pete-
bant. Quibus tam interempti quàm superstitis
Caesaris causa, quòd ambobus esset amicus, Anti-
pater per filios suos misit auxilia. Cùm autem
bellum traheretur, ex Italia successor antè di-
cti Sexti venit Marcus.

De Romanorum dissidijs post mortem Cæ-
saris & insidijs Malichi. CAP. IX.

Antiq. li. 14. ca. 20. **E**odem tēpore magnum bellum inter Roma-
nos conflatur, dolo Cassij & Bruti Casare
interfecto, postquam triennium septemq; menses
tenuit principatum. Maximo autem motu cadis
eius gratia cōcitato, & optimatibus inter se dis-
sidentibus, propria spe quisq; ducebatur ad id
quòd existimabat esse commodius. Itaq; Cassius
Syriā petit, occupaturus militem, qui Apamiam
circumsidebat: vbi & Marcum & dissidentes co-
hortes Basso conciliauit, simulq; obsidione libera-
uit Apamiam. Ipse verò exercitum ducens sti-
pendium ciuitatibus indicebat: nec modus erat
exactionum. Cùm autem Iudaos quoq; septin-
genta talenta iussisset conferre, minas eius verò
Antipater, filijs suis & alijs amicis maturè
pecunia cogenda curam distribuit, & inter eos
Malicho cuidam ex amicis: adeò necessitas vrge-
bat. Primus autem Herodes Cassij fauorem pro-
meruit, qui ex Galilæa parte sua, talenta cen-
tum attulit, proptereaq; inter eximios amicos
nume

numerabatur. At verò ceteros tarditatis arguēs
Cassius, ipsis ciuitatibus irascebatur. Eoq; Go-
phnam & Amauntem, & duas alias ciuitates
ex vilioribus depopulatus, ibat quidem quasi
Malichum interfeciturus, quòd remissior in exi-
gendo fuisset, Verū & huius & ceterarum ciui-
tatum interitum repressit Antipater, centū ilico
talentis Cassio delimito. Nequaquā tamen Mali-
chus post abitum Cassij, beneficiorum Antipatri
memor fuit. Sed illi ipsi, quem saepenumero memo-
rabat sui seruatore fuisse, periculum moliebatur,
iniquitatis suae impedimentum abolere festinans.
Itaq; Antipater & vires eius & calliditatē me-
tuens, flumen transit Iordanē, ad vlciscendas in-
cidias collecturus exercitum. Deprehensus autē
Malichus Antipatri filios impudentia superat.
Nam & Phaselum apud Hierosolymā praesidijs
appositū, & Herodem, qui custodiā curabat ar-
morū multis excusationibus & sacramentis cir-
cumuentos impellit, vt ipsis intercedētibus recon-
ciliaretur Antipatro: atq; ita denuo per Antipa-
trum exorato Marco, tunc in Syria militem re-
gente, seruatus est: qui Malichū statuerat occide-
re, quòd nouis rebus studuisset. Casare verò ado-
lescente & Antonio cum Bruto & Cassio bel-
lum gerētib; Marcus & Cassius exercitu de
Syria conflato, quòd magnū momētum, vbi vsus
poposcit, Herodes fuisset, ipsum quidem totius
Syria procuratorem praeficiunt, equitum illi ma-

nu peditumq; attributa : si autē bellum defisset, regnū quoq; Iudae Cassius se eidē delaturū esse pollicitus est. Euenit autē, vt Antipatro & spes & fortitudo filij, causa mortis fieret. Horū enim metu Malichas, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtū ei veneno poculū dari persuadet, Atq; ille quidē iniustitia Malichi premium fuit. post conuiuiū mortuus, vir & alias strenuus rebusq; administrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conseruasset Hyrcano. Malichus autē infensum propter suspicionē veneni populum, negando placabat: simulq; vt validior esset, armorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur, quin etiam mox cum exercitu necis paterna ultor adueniret. Sed Phaseli fratris consilio, qui eum palam minimē persequendū esse dicebat, ne vulgi seditio concitaretur, & purgantē se tunc Malichū patienter admisit, & suspicionē liberū esse concedens, clarissimas paterno funeri celebravit exequias. Cōuersus autē in Samariam, & ciuitatē composuit seditione turbatam, perq; dies festos in Hierosolymam remeabat, praemissis ac comitantibus armatis: tū Hyrcanus, ita suadente ob metū Malicho, denuntiat, ne alienigenas superinducat indigenis festū purē casteq; celebrantib; . Herodes autem, & ipso qui praeceperat, causaq; contempta, nocte ingressus est. Iterumq; Malichus ad eum venieas, Antipatrum flebat. Contraq; ille se

falli.

falli, cum vix animi dolore premeret, simulabat:
 & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas questus est, cui propterea Malichus inuisus erat. Itaque non modo ut mortem patris vlcisceretur, ei rescripsit: sed etiam tribunis quibus praeerat, ut in causa iuncta Herodi opem ferrent: occulte praecepit. Et quoniam capta Laodicia: undique ad Herodem conuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc ultioni tempus destinauerat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Iudaeam fugam parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, ut etiam maiora cogitaret: nam & Iudaeorum gentem contra Romanos excitaturum se credidit, dum bello aduersus Antonium Cassius occupabatur, deiectionque Hyrcano facillime regnaturum. Sed profecto irridebat eius spes fatale decretum. Etenim quod intenderet animi suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad cenam vocat. Deinde seruorum quendam instruendi conuiui specie mittit. Sed res erat, ut tribunis praediceret ad insidias egredi: atque illi praceptorum Cassii memores, ad liatus ciuitati proximum armati gladijs occurrunt, ibique circumseptum Malichum multis vulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: vixque anima recepta Herodem percontabatur quis Malichum occidisset. Et cum e tribunis unus respondisset, Cassii

praeceptum : Planè, inquit, & me & patriam
meam Cassius seruat incolumen, qui amborum
insidiatorè peremit. Vtrū autē ex animo duxe-
rit, an quod timore factū pbaret, incertū est. Sed
enim Malichum hoc modo ultus est Herodes.

De Herode accusato & vindicato: CAP. X.

'Antiq. li.

14. ca. 20

POSTQUÀ verò Cassius accessit è Syria, iterū
Hierosolymis orta seditio est, cū Felix in
Phaselum mouisset, exercitum, & in Herodem,
fratris pœna vellet necē Malichi vindicare. Ca-
su autē Herodes cum Fabio Romano duce apud
Damascum habitabat : & ne capiēs auxilio fo-
ret, morbo impediēbatur. Interea Phaselus etiam
sine cuiusquam auxilio superauit Felicem : pro-
brumq; ingrati obijciebat Hyrcano, qui & Fe-
lici studisset, fratremq; Malichi castella occu-
pare permisisset. Iam enim multa tenuerat om-
niumq; tutissimum Massadam. Nec tamen ei
quicquā cōtra vim Herodus potuit sufficere, qui
mox ut conualuit, & alia recepit, & illum ex
Massada supplicē dimisit, & Marionem Tyrio-
rum tyrannum ex Galilæa pepulit : tria enim ca-
stella possederat : Tyrūsq; quos ceperat, vitā con-
cessit omnibus : nōnullos etiam donatos abire ius-
sit, vnā & sibi ciuitatis beneuolentiā, & tyran-
no cōparans odiū. Marion autē à Cassio quidem
meruerat tyrannidē, qui tot Syria tyrānos præ-
fecerat : sed ob Herodis inimicitias etiam Anti-
gonum Aristobuli secum ducebat, & Ptolemæū,
prop

propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta verò socer Ptolemaeus Antigono subministra-
bat. Contra quos Herodes instructus, in aditu
Iudae commisso praelio, victoria potitur: fuga-
toq; Antigono, redit in Hierosolymam, pro me-
rito gesta rei omnibus charus, ut etiam quibus
antea despectus erat, tunc in eius familiaritate
se se dederint, propter Hyrcani affinitatē. Nāq;
is Herodes iampridem ex indigenis habuerat
uxorem non ignobilem, quae doris vocabatur, &
Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc an-
tem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Aristobu-
lus, filiam Mariammen, Hyrcani neptem ex
filia, atq; inde regi familiaris erat. Sed ubi Cas-
sio circa Philippos interfecto, Caesar in Italiam,
& Antonius in Asiam discesserunt: legati ab
alijs ciuitatibus ad Antonium missi in Bithy-
niam, etiā Iudaeorū optimates accusatū veniunt
Phaselū & Herodē, quod illis rerū summam re-
sidentibus, nomē tantū honorabile superesset
Hyrcano. Ad qua Herodes qui praesto erat ma-
gna pecunia placatum sic Antonium affecit, ut
ne verbū quidem inimicorum eius pateretur au-
dire. Et tunc quidē ita digressi sunt. Quum au-
tem denuo Iudaeorū primates centum viri, An-
tiochia proximam Daphnen ad Antonium ve-
nissent, amoris Cleopatra iam seruientē delecti à
ceteris, qui eloquētia & dignitate praestabant,

aduersus fratres accusationē proponūt. Respon-
debat autem Messala, causa defensor, astāte etiā
propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde
vtrisque partibus, Antonius percontabatur Hyr-
canum, quinam essent regendis rebus aptissimi.
Cumq; in Herodem, eiusq; fratres alijs pratulisset
voluptate repletus (nam & hospes eorū pa-
ternus erat, humanissimeq; ab Antipatro susce-
ptus, eo tempore quo in Iudaeam cum Gabinio
venerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Iu-
daea procuratione permissa. Legatis autem id a-
grè ferentibus quindecim eorum correptos, car-
ceri tradidit, quos etiam penè occidit. Ceteros au-
tem reiecit cum iniuria: vnde maior tumultus
Hierosolymis excitatus est. Deniq; mille legati
sterū Tyrum missi sunt, vbi cōmorabatur An-
tonius in Hierosolymā paratus irruere. Et con-
tra eos vociferantes, magistratus Tyriorū dire-
ctus est, data ei licentia, vt quos cōprehendisset,
occideret: praeceptoq; vt eorū potestatem confir-
mare curaret, qui tetrarcha ipsius essent Anto-
nij suffragio constituti. Ante hac autē Herodes
vsq; ad, litus cum Hyrcano progressus, multis
eos admonebat, ne & sibi interitus, & patria
belli causa fieret, dum inconsideratè contendunt.
Illis autem tanto magis id indignè ferentibus,
Antonius missis armatis, multos occidit, multos
etiam vulnerauit. quorum & saucios cura, &
mortuos sepultura Hyrcanus dignatus est. Non
tamen

Tamen ideo qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatem, Antonium irritabant, vt etiam quos in vinculis haberet, occideret.

De bello Parthorum contra Iudæos & fuga Herodis ac fortuna. C. A. P. XI.

Barzapharne autem Parthorū satrapa Sy- Antlq. li.
riam biennio post cum regis filio Pacoro de- 14. ca. 21.
tinente, Lysanias patris sui mortui successor Pto-
lemai Minnei filij, mille satrapa talenta pollici-
tus, & mulieres quingentas, ei persuadet vt
Antigonum in regnum inducerent, Hyrcanumq;
deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse
quidē per maritima loca perrexit. Barzaphar-
nem autem itinere mediterraneo iussit irrumpere.
Sed maritimorū Tyrj Pacorū excluserant, cum
Ptolemaidenses eum & Sidonij recepissent. Ille
autem quendā regium pincernam, cognominem
suum, equitatus ei parte attributa, ad Iudæam
iussit accedere, & exploraturū hostium consi-
lium, & vbi vsus exegisset, praesidio futurū An-
tigono: quibus Carmelū populantibus, multi Iu-
dæi vltro ad Antigonum confluunt, ad expedi-
tionē alacriter animati. Ille autē ad locum qui
Drymos dicitur, occupandum eos praemittit: vbi
commissa pugna, depulsiq; hostibus & effuga-
tis, Hierosolymā cursu petebant: auctiq; multi-
tudine, vsq; ad regiam processerūt. Excepti an-
tem ab Hyrcano & Phaselo, forti acie in foro
confligūt. Ibiq; hostes in fugam versos pars He-

dd s rodio

rodus in fanū concludit: cūstodesq; hi sexaginta
 viros apponit, per ades proximas collocatos. Sed
 hos quidē infensus fratribus populus, igne con-
 sumit. Herodes autē iracundia peremptoriū con-
 gressus cum populo, multos obtruncat: inq; dies
 singulos inuicem sese per insidias incurfantibus;
 assidua cades erant. Instante verò die festo, qui
 Pentecoste vocatur, omnia circa tēplum, totaq;
 ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraq; ar-
 mata. Et Phaselus quidem muros, Herodes au-
 tem cum paucis domum regiam cūstodiebat. In-
 uasisq; de improviso hostibus in suburbano, cō-
 plures quidem peremit, omnes autem in fugam
 vertit. & hos in ciuitatē, alios in fanū, alios in
 extremum vallum includit. Interea pacis arbi-
 trum Pacorum Antigonus petit admitti. Exo-
 ratus autē Phaselus & ciuitate & hospitio cū
 quingentis equitibus Parthum recepit, prætexus
 quidem componende seditionis venientem, re au-
 tem vera vt adiuuaret Antigonum. Denique
 Phaselum dolo perpulit, vt ad Barzapharnem
 legatus de pace proficisceretur: quamuis multa
 dissuadente Herode, atq; vt infidiatorem occide-
 ret, ne ve se eius fallacijs dederet, admonente: na-
 tura enim Barbaros fidē negligere. Exiit etiam
 Pacorus cum Hyrcano, quo minus suspectus es-
 set: nonnullisq; relictis equitibus apud Herodē,
 quos Eleutheros vocant, cum ceteris Phaselum
 prosequebatur. Sed vbi ad Galileam venerunt,

indig

indigenas quidem dissidentes atque armatos offendunt : satrapam verò conveniunt satù callidè & officijs amicitia dolos regentem. Denique postquã dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autè in maritimũ quendã locũ deducti, cui nomen est Ecdippon, fraudè intelligunt. Ibò enim de promissu nulle talentis audierunt : & quòd Antigonus plerasque mulieres ex his quas ipsi haberent inter quingentas Parthis devovisset: quodq; sibi semper à Barbaris præsrueretur insidia, ac olim capti essent, nisi mora fuisset, dum Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi præscius qua de his agerentur, caueret. Hac iam non verba erant solum, nã & custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamè Phaselus Hyrcanũ deferere non sustinuit, quamvis eum sæpius moneret Offilius ut fugeret: cui Saramalla Syrorũ tunc ditissimus duxerat, quemadmodum essent omnia de insidijs constituta. Sed cõvenire satrapam maluit, atque in os exprobrare, quòd se insidijs appetisset: ac maximè quia pecunia causa talis extitisset, cum plus ipse pro salute daturus esset, quàm pro regno promississet Antigonus. Adhac Parthus subdola satisfactione iureq; iurando suspiciònẽ deprecatus, perrexit ad Pacorum : statimq; à Parthis qui remanserant, quibusq; iussum erat, Phaselus atque Hyrcanus comprehenduntur, perinrimum simul ac perfidiam execrantes. At interim pincerna ad hoc missus.

Herod

Herodem capere moliebatur : eumq; fallere , vñ
extra murum procederet, sicut sibi mandatũ fue-
rat, conabatur. Ille autẽ suspectos habere solitus
Barbaros, & tũc minimẽ dubitans in hostes in-
cidere literas qua insidias indicarẽt, prodire no-
lebat: quãquã satis idoneam causam Pacorus
obtenderet, epistolã portãtibz obuiam ire de-
bere: nec enim ab hostibz esse captos, aut quic-
quã de insidijs, sed qua Phaselus gessisset, his
contineri. Iamdudũ autẽ ab alijs audierat Hero-
des, fratrẽ suum Phaselũ esse correptũ: & Hyr-
cani filia Mariamme prudẽtissima feminarum,
multis eum precibz ne prodiret orabat : nẽve se-
crederet manifestis iam conatibz Barbarorum.
Adhuc autem Pacoro cum socijs deliberante,
quõnam modo clãm patraret insidias, nec enim
fieri posse vt tanta sapiẽtia vir ex aperto circũ-
ueneretur, nocte Herodes cũ propinquissimis sibi
ad Idumẽã ignavis hostibus profici scitur. Eo co-
gnito, Parthi eum persequerbãtur. Et ille matrem
quidẽ fratresq; suos, desponsatãq; puellã cum
matre, minimoq; fratre pratẽdere iter iussit: ipse
autẽ caute cũ famulis suis Barbaros retẽtabat:
multisq; per omnes cõflictus interemptis, ad ca-
stellum Massada properabat. Grauiores autem in
fuga parthis Iudeos expertus est. Qui cũ sem-
per molesti fuissẽt, à sexagesimo tñ ciuitatis sta-
dio aliquãdiu etiam acie decertauerũt. Vbi He-
rodes victoria potitus, cũ multos interfecisset,
ipsumq;

ipsumq; locū in memoriā praeclari facinoris edificatū, locupletissima exornauit regia, arcemq; in eo munitissimam condidit, ac de suo nomine Herodion vocauit. Et tunc quidem cū fugeret, multos sibi adiungebat. Postea verò quā Thresā Idumaeae puenit, occurrit ei frater Iosephus, turbamq; sequentium diminui persuadet: nec enim capacem esse tāta multitudinis Massadam. Erat autē supra quā nouē millium multitudo. Itaq; paruit Herodes eius cōsilio, & impares quidem necessitati per Idumaeam dimisit cū viatico, letissimos autē maximeq; necessarios tenuit, atq; ita in castellum receptus est. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderēt, itemq; comitatu, qui satis esset obseſis, ipse in Petram ciuitatē Arabia perrexit. Parthi autē apud Hierosolymā in praeda versi, infugientium domos ac regiam irruerant, solis Hyrcani pecunijs abstinentes: quae trecenta talenta superabant. aliorum verò spe minores inueniebantur: quoniam Herodes iam pridem Barbarorū perfidiam suspicans, quicquid in opibus pretiosum, in Idumaeā multo autē comportauerat: eiusq; sociorum itidem quisq; fecerat. Veruntamē postquam praeda positi sunt Parthi, ad hoc iniuria processerunt, vt omnem terram illam bello implacato replerent, Marisa quoq; ciuitate vastata: nec solum Antigonom regē constituerēt, verumetiam Phasculum & Hyrcanum. vinctos ei traderent verberandos.

randos. At ille Hyrcani quidem auriculas dentibus truncat, ut ne solutus quidem mutatis rebus inquam pontificatum recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet. Phaseli vero virtute praeventus est Antigonus. Qui cum nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad saxum fracto capite interijt: atque ita probato, quod verus Herodis frater esset, Hyrcanusque degenerasset, viriliter moritur: dignum anteaacta vita obitum assecutus. Fertur tamen et aliud, quod ex illa quidem plaga resipuerit, sed veluti curandi eius causa missus ab Antigono medicus, venenis malis vulnus expleverit, eoque illum pacto peremerit. Vtrumvis autem verius sit, praeclarum habet initium. Denique aiunt eum prius quam efflaret animam, cognito ex quadam muliercula, quod Herodes evasisset, dixisse: Nunc bono animo discedam, qui ultorem inimicorum reliquerim. Ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem, quanquam mulieribus caruerint, quas maxime cupiebant, rebus tamen cum Antigono apud Hierosolymam compositis, victum in Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obstinatus in Arabiam, velut adhuc vivo fratre suo festinabat: ut pecunias ab rege acciperet, quibus solis exoratum iri pro Phaselo sperabat avaritiam Barbarorum. Etenim cogitabat, si Arabs minus memor fuisse paternae amicitiae, animoque libere parcior, vel mutuum ab eo sumere, quod redemptionis causa praeberet: pignori opposito
ipsius

ipsius filio quē redimeret, Secum enim habebat
 fratris filium, septem annos natum: trecentaque
 talenta dare decreuerat, interpositus precationi
 Tyrjjs. Sed profecto studium fortuna prauera-
 rat: & Phaselo mortuo nequicquā fratrem di-
 ligebat Herodes. Non tamen vel apud Arabas
 saluam amicitia reperit. Denique Malichus rex
 eorum, promissis qui hoc admonerent, quamprimum
 reuerti eum ex finibus suis iubet, simula-
 tione quidē Parthos per legatos petisse, vt He-
 rodem Arabia pelleret: certa verò causa fuit,
 quod viū Antipatro debitam negare proposue-
 rat, neque pro beneficijs ab eo perceptis aliquid
 eius filijs gratia repēdere, cōsolationis egētibus.
 Impudentia verò suasores habebat, qui Anti-
 patri vellent abiurare deposita. Erant autem cir-
 ca eum potentissimi. Proinde Herodes vbi Ara-
 bas ex ea sibi causa hostes esse deprehēdit, vnde
 amicissimos existimabat, eaq; respondit vñtjs,
 qua dolor imperauit, Aegyptum versus recedit:
 & prima quidem vespere in quodam agreste
 fanum, dum post se relictos reciperet, diuertit.
 Postero autem die cū Rhinocoluram peruenis-
 set, fratris ei mors nuntiatur: acceptoq; tanto lu-
 ctu, quantū curarum astum deposuit, ibat vl-
 terius. Itaque Arabem sero facti pēnituit: &
 qui reuocarent eum, quē contumeliose traclau-
 rat, velociter misit. Herodes autem in Pelusium
 peruenit: ibiq; transitu prohibitus ab eius rei
 specu

speculatoribus, rectores adit: & illi famam viri dignitatemq; reueriti, Alexandriam eum prosequuntur. Ingressus autem ciuitatē à Cleopatra honorifice susceptus est, ducem sibi militum fore eum ad ea quæ parabat, existimāte. Posthabitis autē regina precibus, neque hiemis asperitatem, neq; marina discrimina, quo minus nauigaret Romā, extimuit. Circa Pamphylia verò periclitatus, maiore oneris parte reiecta, vix in Rhodō vehemēter bello Cassij vexatam, saluus euadit. Amicorū autē suorū. Ptolemæi & Saphinij receptus hospitio, licet rei pecuniaria premeretur inopia, maximā tamē adificat nauim triremē: eaq; cū amicis delatus Brundisiū, atq; inde continuo Romam profectus, familiaritatis paternæ gratia primum conuenit Antoniū: eiq; tam suas quā totius generis clades exponit: quodq; affectibus suis in castello relictis, atque obsidione

Antiq. li. cinctis, ad eum hieme supplex nauigasset. Itaq;
 14. ca. 13 tanta miserationis casum miseratus Antonius, & memoria quidē iuncta cū Antipatro dextera, tum verò ipsius qui aderat contemplatione virtutis, etiā tunc eum regem constituere proposuit. Iudæorū, quem ipse tetrarchā antea fecerat. Nō minus autē quā fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & seditiosum, & Romanis inimicum esse arbitrabatur. Casarē quidem habebat multo quā ipse paratus renouantem: Antipatri expeditiones, quas in Aegypto cum

cina

eius patre pertulerat: & hospitium & in rebus
 cunctis benevolentiam: cum prater hæc ipsius
 quoq; Herodis strenuitatem cerneret. Verunta-
 men & senatū convocabat, ubi Messala, & post
 eum Atratinus, astante Herode, patris eius me-
 rita, & ipsius circa populū Romanum fidē pro-
 sequebantur, quo simul hostem Antigonom de-
 monstrarent: nō solum quod intra breue tempus
 is dissidere cepisset, verūetiā quod antea quoq;
 populo Ro. despecto, Parthorū suffragio regnum
 curavisset accipere. His autē commoto senatu,
 cum Antonius etiam bello contra Partos geren-
 do vtile esse diceret Herodem regē creari, omnes
 assentiunt. Dimissoq; senatu, Antonius quidē &
 Caesar egrediebantur, medium stipantes Hero-
 dem. Consules autem cum alijs magistratibus
 antecedeabant, casuri hostias, decretumq; senatus
 in Capitolio reposituri. Primo autem die regnū
 Herodis, apud Antonium cœnatum est.

De bello Herodis è Roma redeuntis, pro
 Hierosolyma & contra latrones. C. XII.

Eodem verò tempore Antigonus apud Mas- Antiq. li.
 sadam inclusos obsidebat, alijs quidē victui 14. ca. 23
 necessarijs abundantes, aqua autē inopes. Vnde
 Iosephus quoq; frater Herodi cum ducentis fa-
 miliaribus suis ad Arabas confugere cogitabat:
 audito quod eorū quæ in Herodem commiserat,
 Malichū pœniteret: castellumq; reliquisset, nisi
 circa noctē, qua exiturus erat, plurimū imbris

contigisset effundi: aqua enim repletis puteis, for-
giendi causa non erat, adeo ut etiā ultro in An-
tigonem mēditē crPTIONES auderent: multosq; nunc
aperto pralio, nunc insidijs neci darent: nō tamē
illius omnia pro voto cedebāt, sed ipsi quoq; inter-
dum cū aduersa casu reuertebātur. Interea duce
Romani militis Vētidius, prohibitū missus Par-
thos à Syria, post illos in Iudaeam venit: verbo
quidē, ut Iosepho et qui vñ obsidebātur, ferret
auxiliū: re autē vera, ut pecunias auferret An-
tigonio. Itaq; cū non longe ab Hierasolymis tetē-
disset, questu expletus, ipse quidem cū maxima
exercitus parte discessit: Silonē verò cū paucis,
ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset,
reliquit. Antigonius autem sperans iterum Par-
thos sibi adiumento fore, Silonē interim placā-
bat: ut pendente spe, nihil inquietaret. Iam verò
Antiq. li. nauis ex Italia in Ptolemaidem deuēctus Hero-
14. ca. 24 des, nō parua manu coacta extenorū atq; gen-
tilium, per Galilaā aduersus Antigoniū prope-
rabat, Ventidij & Silonis fultus auxilio: qui-
bus Gallius ab Antonio missus, ut Herodem in
regnum deducerent, persuasit. Horum autem
Vētidius quidē turbas in ciuitatibus, quae pro-
pter Parthos euenerant, cōponebat Silonem verò
Antigonius in Iudaea mercede corruerat. Non
tamen Herodes opis egebat: in dies enim singu-
los, quo magis iter promonebat, augebātur eius
copia: nam, praeter paucos omnis ei Galilaea com-
sensit.

sensit, & propositū habebat primum necessarium Massadain, ut primum affectus suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Ioppe. Plac enim prius, quod hostilis esset, excimenda videbatur: ne dum ipse peteret Hierosolymā, receptaculum à tergo aliquod ininien relinqueretur. Sibi autē iurgit agmina, inuenisse gaudens resistendū occasionē, quod eum persecutio premeret Iudeorum. Hos autē Herodes parua maius excursatione perterritos, maturē in fugā vertit: & Sionem male repugnantē, periculo eripit. Deinde capta Ioppe, suos liberaturus ad Massadā festinabat: dum indigenarū alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nonnullos verinque beneficijs debita vicissitudo: plurimos tamē spes, ut à rege certissimo. Iamq; validissimas quasie rat militum copias: sed Antigonus iter eius impediebat, loca insidijs opportuna praoccupans, unde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimentum. Herodes autē facile receptis ex Massada pignoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymā perrexit. Cui se Sionis milites & multi ex ciuitate iunxerunt; virū eius timore percussi. Castris autem positis ad occidentem regionē oppidi, custodes eius parū ipsum sagittis & iaculis impetebant: ab alijs verò per cuneos excurrentibus prima frontis acies tentabantur. Herodes autem primò circa muros praeconis voce declarari iussit, populi se bovo & salutis ciuitatis

aduenisse: pœnasq; ab nullo quamuis manifesto inimico repetiturū, sed discordissimū etiā offensarū obliuionē daturū. Deinde cum allocutionibus cōtrarijs pars Antigoni obstaret, quo minus aut præcones exaudire, aut voluntatem mutare quispiam posset, quod reliquum erat, suis imperat murorū defensores deturbare: atq; illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam verterūt. Ibiq; tunc Silonis detecta corruptio est. Multis enim militū sulornatis, qui rebus egere se necessarijs acclamarent, pecuniamq; alimentū poscerent, atq; hyemādī gratia in loca opportuna dimitti (nam ciuitati proxima deserta erant, ita omnibus ab Antigono antē promissis) & incitabat exercitū, & ipse recedere conabatur. Herodes autem non solum duces qui Siloni parerent, sed etiam milites ubi plurimi essent conueniendo, rogabat ne se destituerēt, quem scirent à Casare & Antonio & senatu deductum, in vno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde hac precatus ipse agros adit: tantamq; his exhibuit copiam comeatus, vt Silonis omnes accusationes perimeret: simulq; prospiciens, ne vel in pastorum ministrare desinerent, accolae Samaria per epistulas admonerat (nam ciuitas eius se clientela dederat) vt alimēta & vinū & oleū & pecora in Hierichuntā deferret. Hoc ubi audiuit Antigonus, statim qui frumentatu hostes prohiberent, atq; insidijs opprimerēt, per agros dimittit. Illiq;

iussis

insu obediunt, & magna iam manus armatorum
 super Hierichunta fuerat congregata. Discreti
 autem montibus infidebant, siqui exportarent vi-
 ctui necessaria speculantes. Non tamen Herodes
 otiosus erat, sed decem cohortibus comitatus, quin-
 que Romanorum, & quinque Iudaorum, quibus per-
 mixti erant etiam mercede conducti trecenti, pra-
 terea paucis equitibus Hierichunta peruenit: &
 civitatem quidem vacuum habitatoribus reperit,
 quingentos vero cum mulieribus ac familijs mon-
 tium occupasse cacumina: & hos quidem captos
 dimisit: Romani autem in reliquam civitatem ir-
 ruunt, eamque diripere, cum plenas domos offen-
 dissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hie-
 richunta praesidio collocato, reversus est: Roma-
 numque militem in his qua sibi accesserant civita-
 tibus, hoc est Idumaea, & Galilea, & Samaria,
 hyematurum dimisit. Antigonus quoque Silonis
 corruptione meruit, ut exercitus parte Lydden-
 ses susciperent in Antigoni gratiam. Et Romani
 quidem armorum cura soluti, rebus omnibus abun-
 dabant. Herodes autem non quiescebat, sed Idu-
 meam duobus millibus peditum, & quadringen-
 tis equitibus, misso etiam fratre suo Iosepho, com-
 munivit, ne quid novi cum Antigono tentaretur.
 Ipse autem, matre cum alijs quos ex Massada libe-
 raverat affectibus suis in Samariam translata, ibique
 tutissime collocata, ut cetera Galilea subvertere. Antiq. li.
 ret, atque Antigoni praesidia expelleret, profici- 14. ca. 24
 citur.

scitur. Cūq; Sephorim, licet vehemētissimè ningeret, peruenisset, facillime civitatē capit, custodibus eius ante aggressionē fuga dilapsis : ibiq; suis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis, (erat enim magna copia cōmeatus) aduersus latrones in spelūcis degētes direxit animū: qui pleraque illius regionis incurstantes, non minoribus quā bellī cladibus incolās afficiebāt. Premissis autē tribus peditū cohortibus, māq; ala equitū in vicū Arbelā, ipse diebus quadraginta post cū reliqua manu superuenit. Nec tamē eius incursum hostes extimere, sed armati obuiā procedebāt, peritia bellatoris fisi, & ferocitate latronis. Deinde praelio cōmisso, dextro ipsorum cornu, sinistrū Herodis in fugā pellitur. Ille autē de suo dextro circumgressus, velociter subuenit. & suos quidem à fuga retrahit: irruendo autē in hostes, impetum persequentū refrenabat, donec à frōte pugnantes violentia concesserunt: qui tamen eos vsq; ad Iordanē cadēdo persequēbatur: & magna fugientū parte perēpta, ceteri trans fluuiū disiecti sunt: & Galilea metu est purgata, nisi quod in speluncis latitantes reliquerāt, eorumq; causa diutius ibi remorandū fuit. Quāobrē primū laboris fructū militibus rependebat, centum quinquaginta argēti drachmas singulis diuidēdo: eorumq; ducibus multiplicatam summam ad hyberna mittendo. Pherora autē fratri minimo scripsit, ut & foro venaliū cōpuleret, muroq; castellum

castellum Alexandrium cingeret: quæ ab illo cū-
rata sunt. Interea circum Athenas versabatur
Antonius. Ventidius autē ad bellum contra Par- Antiq. li.
thos Silonem atq; Herodem accersit: mādato eis 14. ca. 25
per epistolas, ut Iudæa statū ante componerent.
Sed Herodes, libenter ad Ventidiū Silone dimis-
so, ipse adversum latrones in speluncis habitan-
tes movet exercitū. Ista autē spelunca in præra-
pis montibus erant, vndiq; inaccessæ, transuer-
sasq; tantū ac per angustos ascēsus habebant: sa-
xumq; ab earū fronte vsq; ad fauces altissimas
pertingebat, rectā vallibus imminēs, ut aliquā-
dū quidē rex pro loci difficultate quid ageret,
incertus esset. Postremò autem placuit, ut moli-
mine vteretur satis incauto. Etenim valentissi-
mus quisq; demissis arcubus exponebatur in ostia
speluncarum. Hiq; cum famitjs eos mactabant,
ignemq; repugnantibus inijciebant. Cumq; ali-
quos ex his conservare vellet Herodes, ut ad se
accederent, voce præconis edixit. Sed illorū neq;
voluntarius se quisquā ei tradidit: sed & quos
vis coëgeras, multi mortem captivitati præfule-
runt. Vbi etiā senior quidam, septē filiorū pater,
orantes cum matre pueros, ut egrēdi sibi ad fœ-
dera permitteret, occidit hoc modo: iussit exire
singulos, ipse ad ostium stabat, & prodeuntem
quemq; filiorū trucidabat, Herodes autem è spe-
cula hac prospiciens, & dolore conficiebatur:
& ut filijs parceret, seni dexterā cum precibus

porrigebat. Ille autē dictis eius nequaquam mi-
 nor factus, insuper humilem animū Herodi ex-
 probrauit: & post filios occidit vxorē: deiectūq;
 de super mortuis, postremò semetipsum prae-
 ciptum misit. Speluncā igitur & qui in his erāt ita
 subactis, Herodes relicta exercitus parte, quātū
 ne quis rebellare tētaret satū esse arbitrabatur,
 eiq; parti Ptolemæo prapósito, in Samariam re-
 dīt: scutorum quidē tria millia, sexcētos verò
 equites in Antigoniū ducens. Tuncq; propter eius
 abscēsum nactis licentiā, quibus Galilaam tur-
 bare mos erat, Ptolemæū quidem ducē aggressi,
 nec opinantem interficiunt. Agros autem vasta-
 bant, in paludes atque in abditissima loca refu-
 gientes. Quibus cognitis Herodes maturē succur-
 rit: & magnam quidem eorum multitudinem
 morte cōsumit. Omnibus autem castellis obsidio-
 ne liberatis, huius mutationis causa multā ex-
 git à ciuitatibus pecuniam, centum talēta. Iam
 verò Parthis expulsis, occiso etiam Facoro, Ven-
 sidius Antonij literis monitus, equitum mille ad
 auxilia duarumq; legionum, aduersus Antigoniū
 mittit Herodi: eorum autem ducem Macheram,
 ut se adiutum veniret, per epistolās rogauit An-
 tigonus, & de iniuria Herodis multa conque-
 stus, & pecuniā dare pollicitus. Sed n: nec enim
 ad quos missus fuerat, negligendū putabat, cū
 praesertim plura daret Herodes: in proditiōe
 quidem ei non paruit, simulata verò amicitia

res Antigoni exploratum perrexit, non admisso Herodis consilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autem, quia praefectus quid cogitaret, civitatem ei clausit, & tanquam hostem arcebat à mœnibus, donec Macharam incepti puduit, & in Amathustem ad Herodem recessit. Iratus autem quod res aliter cesserat, quoscunque Iudeos offendisset interficiebat, ut nec vel Herodianis parceret: sed ut Antigoniensis omnibus abuteretur. Hæc cum agrè ferret Herodes in Macharam quidem vindicare voluit, tanquam in hostem: iracundiam verò repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Macharam iniquitatem. Ille autem delicta sua reputans, velociter regem consequitur: utq; in gratiam secum redeat, multis precibus efficit. Neq; tamen Herodes à proposito suo revocatus est quod minus ad Antonium pergeret. Sed cum audisset eum magnis viribus oppugnare Samosatam, iuxta Euphratem validissimam civitatē, acris festinabat, opportunū hoc tēpus esse perspicuens demonstranda virtutis, & ut magis magisq; placeret Antonio. Deniq; mox ut ad eū venit, sinē attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magnaq; præda parte sibi destinata: ut Antonium quidē, quanquam eius virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionē haberet, multūq; ad honores eius spemq; regni adderet. Antiochum verò tradere Samosatā cogeretur.

De morte Iosephi, & obsidione Hierosolymæ per
Herodem, & Antigono occiso. CAP. XIII.

Antiq. li. **C**um hac agerentur, res Herodis in Iudæa
14. ca. 25 fracta sunt. Reliquerat enim Iosephum fra-
trem suum, qui omnia procuraret, cum mandatis huius-
modi, ut nihil ante reditum suum aduersus
Antigonum moueret, quia non firmum esset auxi-
lium Machera, quantum ex delictis superioribus
appareret. Verum Iosephus, ubi fratrem procul ab-
esse cognouit, immemor praeceptorum, Hierichuntam
cum v. cohortibus à Machera secum missis petit,
ut maturo mensium tempore, si uenta diripiat.
Incursu autem hostium per montana atque aspera
loca oppressus, & ipse cadit, magnam viri fortis
in ea pugna gloriam consecutus, & omnes Ro-
mani milites pereunt. Recens autem lecta de Sy-
ria cohortes erant, nec veteranorum quenkumque per-
mixtum habebant, qui bello imperitis opitulari
posset. Antigonus autem victoria minime cōten-
tus fuit, sed eo processit iracundia, ut mortuum
quoque Iosephum verberaret. Denique nactus corpo-
ra mortuorum, etiam caput eius abscidit, quamuis
L. talenta Phelorus frater pretium redemptionis
offerret: tanta verò nouitas post Antigoni vi-
ctoriam Galilæa res occupauit, ut qui partibus
eius magis fauerent, productos primates Hero-
dis studiosos lacu submergerent: multaque in Idu-
mæa quoque mutarentur, ubi Machera castellum
quindam instaurabat mania, cuius nomen est
Githa:

Githa: nec horum quicquam herodes audierat.
 Captis enim Samosatis Antonius, & praeposito
 Syria Sosio iussu ut Herodē quoq; adversus An-
 tigonū adinuaret, discessit in Aegyptum. Sosius
 autem duabus cohortibus in Iudaeam praemissis,
 quarū Herodes uteretur auxilio, ipse cum cete-
 ra manu militū sequebatur. Herodi autē degenti
 prope Daphnen Antiochia, mortē fratris somnia
 manifesta significant. Cumq; turbatus proslu-
 set ē stratis, ecce nuntij cladis intrabant: quare
 pra dolore paululū quēctus, maxima parte lu-
 ctus dilata, in hostes properabat, ultra vires
 iter accelerans: & ubi ad Libanū venit, octin-
 gentos montis accolae assumit auxilio, vnamq;
 his iungit Romanorū cohortē. cum quibus nō ex-
 pectata luce, Galilaā ingressus est, hostesq; ob-
 vios in eum quem reliquerant locū auertit: &
 assidue quidē castellum oppugnare tentabat: sed
 prius quā id caperet, asperissima hyeme coactus
 in vicum proximum recepit exercitum. Paucis
 autem diebus post, auctus etiam alterius coh-
 oris praesidio, quā Antonius miserat, tanto ho-
 stibus terrori fuit, ut castellum nocte defererēt.
 Iamq; per Hierichuntā properās ibat, ut quam-
 primum interfectores fratris sui posset vlcisci, ubi
 etiam mirabilis ei mōstriq; similis casus evenit:
 vnde praeter spem liberatus, opinione quod Deo
 charus esset adeptus est. nam cū multi honorati
 vespera illa apud eum cenauissent, postquam di-
 misso

misso conuiuio omnes egressi sunt, confestim can-
 naculū cōcidit. Id autē cōmune sibi tam pericu-
 lorū quā salutis prasagiū, quantū ad futurū bel-
 lum pertineret, esse coniciēs mane primo castra
 mouet: hostiumq; sex circiter millia de mōtibz
 decurrentes, prima tentabant agmina: Et manū
 quidē cum Romanis conferere non satū fidebant:
 lapidibus autem ac telis eos, dummodo plurimos
 sauciarēt, eminus appetebāt: vbi Herodes quoq;
 ipse praeteriens, latus iaculo vulneratur. Antigo-
 nus autem se non solum audacia suorum, sed etiā
 multitudine superiorē videri cupiens, Pappum
 quendā ex cōtubernalibus suis cum manu mili-
 tum in Samariā mittit, quibus quidē Machera
 erat pramiū victoriæ. Herodes verò terrā per-
 nagatus hostilem, quinq; municipia capit, duōq;
 habitatorū millia consumit, exustiq; domibus,
 ad exercitiū redit, circa vicū qui appellatur Ca-
 na tendentē. In dies autē singulos magna ei mul-
 tudo Iudeorum vel ex ipsa Hierichūte, vel ex
 alijs regionibus accedebat: cum hos odium moue-
 ret Antigoni, alios ipsius Herodis praeclara faci-
 nora. Enimvero multos ratione carentes, muta-
 tionis cupiditas impellebat: hoc autem congregū
 festinante, Pappi milites neq; multitudine ho-
 stium: neq; impetu porterriti, acriter ad pugnam
 ex altera parte procedant: sed vbi agmina con-
 fluxerunt, ceteri quidam paulisper restiterunt.
 Herodes autē fraterna, cadis recordatione pe-
 riculosis

viculofus dimicans, dummodo eius vicifceretur
autores, aduerfam aciem facillime superat : de-
inde ſemper integros aggrediendo, mineros in
fugam vertit; erat enim plurima occumbentium
ſtrages, cum alij quidem in vicum vnde venerat
compellerentur, noſſimum autem ipſe inflaret,
atq; infinitos occideret. Poſtremo ruens inter ſu-
gietes hoſtes in vicū irrupit, cum omnes domos
armatis eſſent referta, plenaq; propugnatorū de-
ſuper cecſa: & quoniam foris deprehenſos facil-
limè ſuperabat, diſturbando ades intus abditos
extraherat, alios conuulſis obrutos tectis, mul-
tos ſimul necabat : ſi quis autem ſubterfugiſſet
ruinam, eum gladijs armati milites excipiebāt.
ſatq; cadauerū per omnes vias multitudo co-
acervata eſt, vt etiam victoribus ipſis tranſitus
obſtrueretur. Hanc plagā hoſtes adeò non tuler-
unt, vt cōfluentium turba, cōſpectis qui in vico
periffent, fuga diſcederēt: ſtatimq; ſucceſſu fre-
tus Herodes ad Hieroſolymā pervexiſſet, niſi cū
hyemis aſperitas prohibuiſſet. Hac enim perſi-
cienda victoria ſuit impedimentū, & ne peni-
tus opprimeretur, Antigonus obſtitit, qui civi-
tatem iam deferre cogitabat. Herodes autē ad
veſperā, cū laſſas amicos reſcicendi corporis gra-
tia dimiſiſſet, ipſe adhuc ab armis calidus, more
militis leuatus ibat. Siquidem vnu tantum puer
eum ſequabatur. Et prius quàm in balneū per-
ueniret, obuius ei quidam ex hoſtibus gladio
armatus

armatus occurrit, deinde alter & tertius & plu-
res. Et hi confugerant armati ex acie in balneū,
sed perculsi etiā tum metu ac latitantes ut regē
viderunt, illum quidem stupore debilitati ac tre-
mentes, cum inermis esset prætereunt: exitus ve-
rō quā fugerent cursu periebant. Itaq; cum aliis
casu, qui eos cōprehenderet nullus adesset, Hero-
dēs autē nihil pati satis fuisset, omnes effugiunt.
Postero autē die Pappum quidē, Antigoni mili-
tium ducē, abscisso capite obtruncat: idq; Pherora
magistro exercitus fratri suo mittit in perem-
pti fratris vltionē, namq; Pappus erat qui Iose-
phum interfecerat. Vbi autē rigor hyemis cessit,
Hierosolymam repetijt: murūq; admotō milite
(amīus autē tertius agebatur, ex quo Roma ven-
fuerat declaratus) pro templo castra posuit, quā
facilior erat expugnatio, & antea Pompeius co-
perat cinitatē. Exercitu autem in opera distri-
buto, suburbaniq; diuisis, tres quidem leuare ag-
geres, & super eos turres edificare iubet. Reli-
ctis autem qui operibus instarent impigerrimis
amicorum, ipse in Samariā vadit, uxorem acco-
pturus, Alexandri filij Aristobuli filiam, sibi de-
sponsatam, ut diximus: & dum obsidet, subcisa-
na opera nuptias curaturus: quippe iam hostes
Antiq. li. despiciebat. Igitur ubi eam duxit, ad Hierosoly-
14. ca. 12 mam redit, auctus militum copijs: eiq; Sosius
cum magna manu equitum peditumq; sociatur:
qua mediterraneo itinere prætussa, ipse per Phœ-
nicem

vicem iter fecit. Vainersa autem exercitu congregato, ad peditū legiones undecim, equitumq; sex millia, præter auxilium Syrorum, non pro minima parte ducenda, propè à septentrionali muro castra collocarunt: Herodes quidē senatusconsulto fretus, quo rex fuerat declaratus: Sosius verò Antonio, à quo milites quibus præerat ascires missos Herodi auxilio. Iudaeorū autem intra ciuitatem agentium populus variè turbatus erat. Nam circa templū infirmior multitudo conueniens furore agebatur, multaq; veluti diuinitus de tēporibus dictitabat: Et qui audaciores essent in caternas conglobati, multis modis latrocinebantur: maxime ex locis oppido proximis victui necessaria diripientes, neq; aut equis aut viris alia menta relinquebant: bellatorū autem constantiore obsidentibus oppositi, è muris opus aggerum prohibebant, Et contra instrumenta oppugnantium, semper nouū aliquod obstaculum moliebantur. In nulla re autē aquē as in cuniculis superabant. Rex autem aduersus latrocina quidem occultas excogitauit multum insidias, quibus eorum reprimerebatur excursus: inopiā verò alimentorum longinquis transvectionibus adiunari disposuit: ac pugna intenti, quantum omnem modum audacia supergrederebatur, Romanorum tamen peritia vincebantur: nihilominus aperte cum his, certa morte proposita, confligebant. Ex improvisa autem Romanis per cuniculos
inter

intermedias emergentibus, prius quàm muri aliqua pars dirueretur, alterâ eius vicē muniebant. Proxus autē neq; manibus neq; machinis deficiebant, quoniam vsque ad vltimum repugnare decreuerāt. Deniq; tanto exercitu circumfidente. per quinque menses obsidium tolerauerunt: donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes: ausu murum transgredi, ciuitatē irrupere, & post eos Sosij centuriones. Igitur ante omnia sano proxima capiebātur, et infuso exercitu plurima ubiq; mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: Herodis verò manu Iudaica summo intenta studio, ne quis penitus ex aduersarijs euaderet. Mactabantur autem quamplurimi, & per angustiores vicos oppidi, & in domos compulsi, etsi ad templum etiam cōfugissent: nec ullus erat aut senectutis aut muliebri infirmitatis miseratio. Denique licet rex ubique mittens rogaret ut parcerent, nemo tamen dexteram continuit: sed veluti furentes, omnem persequabantur aetatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neq; priorem neq; praesentem fortunā cogitās, domo descendit, & ad pedes Sosij prosternitur, Ille autem nihil eum tanta mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonom appellauit: neque tamen etiam custodia liberum dimisit ve feminam. Itaque ille quidem victus asservabatur. Herodes autē cū iam hostes vicisset, ve externa quoq; auxilia compefeceret providebat.

Visendi

Visendi enim templi, sanctorumq; eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eamq; rem, hos minus, alias precibus, nonnullos armis etiã refrenabat: acerbiorẽ, quã si victus fuisset, existimans sibi fore victoriã, si quod videri nefas esset, culpa sua visum fuisset, maxc autem etiã rapinas in ciuitate prohibuit, multa inuictus in Solum, si vacuo facto viris & pecunijs oppido, Romani regem se solitudinis reliquissent: qui pro tanta ciuium cade, totius orbis terra imperium: vile pretium indicaret. Illo autẽ iustum esse dicente, vt pro labore obsidionis pradandẽ licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedẽ singulis distributurũ se affuerat. Atq; ita redemptis patria reliquijs, promissa cõpleuit. Nam & militum quenq; liberaliter, & pro merito duces, ipsumq; Solum regia largitate donauit, vt nemo egens pecunijs abiret. Post hæc Solum aurea corona Deo dedicata, ex Hierosolymis remeauit, Antonio victum Antigonnũ ducens: & illum quidem vana spe vita cupidum vsq; ad vltimũ diem, ignavia digna securu excepit. Rex autem Herodes discretã multitudinẽ Antiq. lĩ. ciuitatis, suarum quidem partium studiosos, quod 15. cap. I. magis beneuolos sibi faceret, honorifico tractabat: Antigonnianos autem neci tradebat: & quum pecunia defecisset, diuisa quicquid ornamentorum haberet. Antonio eiusque comitibus misit: non tamen omnia ne quid pateretur redemit, Iam
 f r enim

enim Antonius Cleopatra amore corruptus, in
 omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, ubi
 tanta cognationem suam sanctia persecuta est,
 ut neq; propinquus sanguine superesset, cadis-
 rabiem contulit in extraneos: Syrorumq; optima-
 tes apud Antonium criminando, suadebat eos in-
 terfici, ut eo modo cuiusq; possessiones dominio sua
 facilius quæreretur. Postea verò quam in Iudeos
 atq; Arabes vsq; extendit auaritiam, ut reges
 eorum Herodes & Malichus interirent, occultè
 moliebatur. Cai cùm verbotenus annuisset An-
 tonius, occidere quidem bonos viros tantosq; re-
 ges iniustum esse duxit: verum inter amicos vl-
 tra non habuit: sed multa terra ex eorum pra-
 cisa finibus, & quod erat in Hierichunte palme-
 tum in quo balsamū gignitur, & ciuitates pra-
 ter Tyrum & Sidonem cunctas intra flumen
 Eleutherū ipsi dedit, Quorum potita dominio, ad
 Euphratē vsq; Parthis bellū inferentē profecuta
 Antonium, per Apamiam & Damascum in Iu-
 deam venit. Atq; hic herodes, licet magnis mu-
 neribus infensum eius animū mitigasset, tamen
 ducentis talentis annuis abscissas regno suo pos-
 sessiones impetrat sibi locari: ipsamq; omnibus
 obsequijs placans, Pelusiū vsq; deducit. Nec mul-
 tum interea tempus & Antonius ex Parthis ade-
 rat, captiuumq; Artabaxem Tigranis filium do-
 no Cleopatra ducebat. Nam cū pecunijs omniq;
 prada, Parthus illi statim condonatus est.

De

De insidijs Cleopatraz in Herodē, & Herodis prælio cōtra Arabes, & ingēti terræ motu. C. XIII.

Concitato autē bello Aethiaco, Herodes qui- Antiq. lib. 15. cap. 4
dem cum Antonio proficisci paratus erat, & alijs per Iudæā turbis liberatus, & Hyrcanio petitus, quem vicinū Antigoni soror tenebat: veruntamen à Cleopatra callidēne periculorum Antonij particeps fieret, interclusus est. Regibus enim, ut diximus, insidias tendens, bellū in Arabas ut Herodi committeret, persuadet Antonio: quos si vicisset, Arabia: sin autē victus esset, Iudæa domina constitueretur: alterumq; potentiū per alterū pessundaret. Sed hoc eius consiliū Herodi feliciter cessit: nam primū in Syros hostes ducens, magnū quem conflauerat equitatū, circa Diospolim in eos mittit, & quāvis fortiter resistentes, superavit. Qui cum iam victi essent, magno motu Arabes suscitantur: & insueta manus in Syria cales Canathā congregati, expectabāt Iudeos: ubi rex eos Herodes cum exercitu aggressus, bellū consultius administrare tentabat, castraq; muro cingi precipiebat. Non tamen es parvis multitudo, sed priore victoria freti Arabas impetunt, & prima coitione in fugam verfos urgebant: in persecutione verò insidijs periclitatur Herodes, Canathensibus ab Athenione inuisis, qui ex Cleopatra ducibus semper ei fuerat inimicus. Nanq; horum incursum recreati Arabes, pugnam repetunt: iunctūq; agmi-

nibus circa saxosa loca & deuia, Herodis militem fugant, plurimis cade prostratis. Qui verò ex praelio seruati sunt, in vicū Ormix am consugunt: vbi etiā castra eorū cum hominibus circumuenta Arabes, sicut erant plena ceperunt. Neq; multo post accepta clade, Herodes aderat cum auxilijs, serius quā vsus poposcit. Huius cōvulneris causa fuit, prepositorū militib. cōtumacia, quòd iussis obedire voluerunt: nō enim repentinò cōmisso praelio vllum Athenia insidiandi tēpus habuisset: rursus tamen vultus est Arabas, assiduīs fines eorū incursionibus infestās: quodq; semel victus est, saepe rependit. Sed dum inimicos persequitur, incurrit ei diuinitus alia calamitas, septimo regni anno & Actiaca bello feruente: namq; veris initio terra mota infinita quidem pecorum, triginta verò hominum millia peremit, cum exercitus mansisset incolumis, quoniam subitino tendebat: ibiq; Arabas in maiorem audaciam fama sustulit, tristibus nuntijs grauissima semper aliquid affingens. Vnde velut omni subuersa Iudaea, terra obtinenda spe, quia neminem superesse credebant, in eam irruunt, legati prima interfecti, qui ad se venerant à Iudeis. Herodes autē aduentu hostium perterritam suorum multitudinem, tam magnitudine quā assiduitate calamitatum fractam, ad repugnandum incitare tentabat: haec dicens: Rationem habere non vā datur, cur vos praesens formido perculerit: nam

diuina

Antiq. li.
15. cap. 6

diuina quidē indignationis plagas merorī vobis
esse non miror. Ignauum autē est perpeti idem,
etiam cū incurſus hominū repellendi ſunt. Ego
enim tantum abeſt vt hoſtes poſt terramotum
pertimeſcā, quōd magis putauerim Deum hanc
illis illecebram immiſiſſe, vt pœnas redderent: nō
enim tantū manu armisq; freti, quantum noſtris
calamitatibus, veniunt. Fallax autem ſpes eſt;
quæ non ſuis viribus nititur, ſed alienis aduerſis.
Neq; verō vel ſecunda res vel cōtraria, apud ho-
mines certa ſunt: ſed in vtramq; partem videas
fortunā natare viciffim, & exempla vobis pro-
pria demonſtrabant. Nempe praliō ſuperiore vi-
ctores, poſt ab hoſtibus victi ſumus: & nunc er-
go, quantum æſtimare licet, illi capientur, victo-
res ſe fore credentes. Nimis enim confidens incau-
tus eſt: metus autem providentiam docet. Itaque
mihi quidem hoc ipſum quod timetis, fiduciam
ſuggerit. Nam cū ferociores quā opus erat
 fuiſti, & præter voluntatē meā in hoſtes egreſſi
eſti, Athenion inſidiandi tēpus inuenit: nūc au-
tem veſtra cunctatio, & minus alacer animus,
vt videtur, certā mihi victoriam ſpōdet. Cōuenit
tamen ante praliū ſic eſſe affectos, in ipſo autem
opere virtutem exercere: conſceleratiq; hoſtibus
plannum facere, quod neq; humanum aliquod ma-
lum, neque ira caleſtu vnquam deprimit forti-
tudinem Iudaorum, donec ſpiritum vita du-
cunt, vel eorum quiſquam in bonis ſuis Arabas

dominari patietur, quos aliquoties penè captivos abduxit. Nihil autē vos terreat rerū anima carentiū metus: neq; arbitremini, terra concussione, alicuius futura cladis esse portentum. Naturalia nanq; sunt elementorū quoq; vitia: nullumq; damnū inferunt, nisi quod ex ipsis euenerit. Nā pestilentia quidē, vel famis, vel terramotus signū aliquod tardāte malo fortasse praecefferit: ipsa verò cū extiterint, sui magnitudine finiūtur. Caterū quid nobis ampliusquā terra concussio, bellū nocere poterit etiam victis? Imò enim vero maximū imminētis excidiū monstrū, sponte sua, neque alienis manibus inimicis accidit, qui legatos nostros prater omniū hominum leges crudeliter mactauerunt, talesq; Deo pro bellu euentu hostias ceciderunt. Non enim effugient maximū eius lūmē inuictāq; dexterā, sed continuò pœnas dabunt: si patrio repleti spiritu, in vindictā violati fœderis animos excitemus. Pergite quisq; non pro coniugibus neq; pro liberis aut pro patria periculus pugnaturi, sed legatorū cadis ultor. Illi melius quā nos qui viuimus exercitum regēt: vobisq; mihi obediētibz, periculabor ipse pro ceteris. Pro certo enim sciatis, fortitudinē vēstrā sustineri nō posse, nisi temeritate ladatur. His adhortatus milites, ubi eos alacres vidit, sacra Deo celebrauit: deinde cum exercitu Iordanē flumiū trāgressus est. Castris ab Phladelphia positis, haud procul ab hostibus,

bus, quasi de interiacente castello contenderet, pugna eminus irritabat, quamprimum cupiens congredi: nam & hostes pramiserant, qui castellum occuparent. Sed illos quidem regum facile repulerunt, collemque tenuerunt: ipse vero quotidie producto ad praelium milite, instructaque acie, Arabes laceſſebat. Cum autem nemo contra procederet (quadam enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Althemus timore obriguerat.) vallum eorum disturbat ipse aggressus: eoque modo coacti ad pugnam confusis ordinibus, mixti que cum equitibus pedites egrediantur: etsi multitudine superiores, Iudaei tamen alacritate impares, quamvis audaciores eos faceret victoria desperatio: & quandiu quidem resistiterunt, non magna eorum cades facta est: ubi vero terga nudaverunt, multi à Iudaeis multi vero à semetipsis concalcati perierunt. Denique milia vix in fuga ceciderunt, ceteraque multitudo intra vallum compulsa est, eosque statim circumseptos obsidebat Herodes: & licet armis propè adesse ex-cidium, tamen aqua penuria vehementer urgebat. Cumque rex arrogantius eorum legatos despicere-ret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis instaret: denique ardente siti, catervatim exeuntes, ultro se Iudaeis trade-bant, adeo ut quinque diebus quatuor milia vix cirentur, socro reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus congressis

Herodes, iterum septem milia circiter sternit: et tam magna plaga vultus Arabiam, extincto virorum eius spiritu, tantum profecit, ut eius patronus ab ea gente optaretur.

Herodes exaltatus in regnum. CAP. XV.

Antiq. li.
35. cap. 7

MOx autem illū excepit de sueta rerū solitudo propter amicitiam Antonij, post victoriam Caesaris apud Actium. Veruntamen plus timoris habebat, quam ipse patiebatur. Nec enim Caesar victum iudicabat Antonium donec Herodes cū eo superesset. Itaq; rex periculis decrevit occurrere: Rhodumq; trāsmissus, ubi Caesar eo tēpore morabatur, adiit eum sine diadema, veste quidem cultuq; primato, sed factu regio, neq; dissimulata veritate corā eo hac dixit: Ego quidem, Caesar, rex factus ab Antonio, fateor utilem me fuisse regē Antonio. Neq; dissimulaverim, quod omnimodo armis quoq; me gravem expertus esses, nisi Arabes prohibuissent. Verūtamen & auxilia ei pro viribus meis misi, & multa frumenti milia: sed nec accepta apud Actium plaga, bene de me meritū deferui. Nam eū auxiliū minus cōmodarem, optimū ei consiliū dedi, vni esse dicus Cleopatra mortē adversorū correctionē: quā si occidisset, & pecunias ei, & viros ad tuitionē, & exercitum, & memetipsum belli contrā te socium pollicebar. Sed profecto eius aures Cleopatra amores, & Demetrius qui tibi victoriā dedit, abstruxit. Vnde

ergo cum Antonio victus sum, & diadema cum
eius fortuna deposui. Ad te autem veni spes
salutis de virtute praesumens: & ut in examen
adduceretur properans, qualis amicus alicuius
fuerim. Ad hac Caesar: Imo verò saluus esto, in-
quit, & nunc regnato certius. Nam meritis es
qui plurimos regas, cum amicitiam tanta fide
tuearis. Experire autē, ut etiā felicioribus fidus
permaneas: siquidem ego praeclarissimā spem de
tua magnanimitate mihi promitto. Res te tamē
fecit Antonius, qui magis Cleopatra, quam tibi
paruit: te namq; lucrati sumus propter eius amē-
tiam. Prior autē ab officijs capisti, quantum ap-
paret, quē aduersus eorū gladiatores idonea au-
ocilia misisse Ventidius praescribit. Quare inte-
rim tibi decreto firmitatē regni praebeo. Expe-
riar autē ipse quoq; bene tibi aliquid facere, ut
non desideres Antonium. Huius sermonis hu-
manitate rogē ne quid de amicitia sua dubita-
ret hortatus, & diadema illi imposui, & indul-
gentiam decreto cōsignat: in quo multa magni-
ficē in eius laudem commemorauit. Ille autē prius
cum numeribus delinitum rogabat, ut Alexan-
dram quendam supplicem, ex amicis Antonij,
inheret absolui. Sed vicit iracundia Caesaris, mul-
ta illam & graua pro quo rogabatur admisisse
dicentis, quibus repulsi deprecantem. Postea verò
ad Aegyptū euntē per Syriam Caesarē, Herodes
eunclū accepit regni diuitijs, tumq; primū cum

eo milites recensente, circa Ptolemaidem equo
 vectus est, cœnamq; illi cum omnibus amicis ex-
 hibuit, atque insuper exercitus eius epulis cun-
 cta distribuit. Prospexit etiam ut per arida loca
 proficiscentibus ad Pelusium, atq; inde redun-
 tibus aquarum copia non deesset. Nec fuit quic-
 quam utensilium, quod desideraret exercitus.
 Pro his denique meritis paruum esse Herodi re-
 gnum, tam Cæsar quam milites existimabant.
 Ideoq; postquā venit in Aegyptū, iam Cleopa-
 tra & Antonio mortuis, non solum cetero eius
 honores auxit, verum etiam regno partē finium
 addidit, quā Cleopatra dempserat. Et præterea
 Gadara, Hippon, Samariam: maritimarūque
 insuper ciuitatum Gazam & Anthedonem, &
 Ioppen, & Pyrgū Stratonis: & ad hac satellites
 quadringentos Gallos ei donauit, quos antea
 Cleopatra stipatores habebat: nulla autē res ma-
 gi liberalitatē Cæsari incitabat, quā magnus
 animus accipientis. Post primā verò Aëtiada,
 etiā regionē quæ Trachon vocatur, eius ditioni
 subdidit, eiq; continentem Batanæā, itemq; An-
 ranitim, ex huiusmodi causa. Zenodorus qui do-
 mus Iysania cōductor erat, nō cessauit inquit
 ex regione quæ Trachon dicitur, latrones Dia-
 mactenis immittere. Illi autē ad Varum tūc re-
 fectorem Syriæ confugerūt, eumq; deprecati sunt,
 quo suas misérias Cæsari declararet. Cæsar au-
 tem hinc cognitis ei rescripserat ut latrocinium
 penitus

penitus curaret extinguere. Varus autem milite aggressus loca suspecta, expurgauit latronibus terram, ipsamq; spenodoro abstulit: quā Caesar, ne latronum denuo cōtra Damascum receptaculum fieret, Herodi dedit, eumq; praterea totius Syria procuratorem constituit. Et decimo anno reuersus iterū in provinciam, ne quid eo inconsulto procuratoribus liceret administrare praecepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem quae inter Trachonē & Galileam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus existimabat Herodes, à Cesare quidem post Agrippam amabatur, ab Agrippa vero post Caesarem. Hinc ad summum felicitatis euectus, & ad maiorem subleuatus animum, maximam providentia partem obsequio pietatis impendit.

De urbibus & aedificijs instauratis & conditis ab Herode, deque munificentia qua vsus est erga exteras gentes, eiusque felicitate. CAP. XVI.

ITaq; anno regni sui quintodecimo, & tem- Antlq. li.
plum instaurauit, & duplum, terrae spatium 15. ca. 12.
quàm fuerat circa templū, muro amplexus est, 13. 14
ingenti sumptu, & magnificentia singulari.
Argumento erant in ambitu fani magna porticus, eiq; iunctum à septentrione castellum. Et illas quidē à fundamentis erexit. Hoc autē nulla re minus, quàm regni sedes largi opibus renouatum, Antoniam vocauit, in honorem Antonij. Quin etiam domo sibi regia in superiori parte

parte ciuitatis extructa, duas ades in ea maximas atq; pulcherrimas, quibus ne tēplum quidem vsquā conferri posset, edificauit: easq; amicorum vocabulis vnam Casaream, Agrippium alteram nominauit. Nec verò solis tectis memoriam eorum & cognomina circumscripsit, sed in totas etiā ciuitates studium liberalitatis extendit: nā in Samaritica regione oppidū muro pulcherrimo per viginti stadia circumdatū, Sebasten appellauit, deductis eò sex milibus colonorum, terraq; fecundissima his attributa: vbi templum quoq; maximū inter adificia, & circū id aream trium & semis stadiorū Casari dedicauit, eiusdemq; oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præstitit. Ob hac alterius terræ adiectione donatus à Casare, aliud ei templum circa Iordanis fontē cādido marmore posuit, quō locus appellatur Paniū. Vbi montis quidam vertex in præcelsum editus, propter subiecti lateris vāllē specus aperit vmbrosū, quā profunda altitudinis rupes, ad immensum liquentis guttæ receptaculū concanatur, vt stagnātū aqua copia demittentibus aliquid, donec terrā inueniant, longitudo nulla sufficiat. Foris autē ē spelunca radicibus oriūtur fontes: & (vt quidam putant) hoc est Iordanis principiū. Sed veri fidē in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichuntā, inter castellū Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ cōmodiorem vsū præb

præberent aduenientibus fabricatas, eorundem amicorum nominibus vocitauit. Præsertim non est idoneus regni locus, quæ honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea verò quàm fines suos templis repleuit, in prouinciâ quoque honores eius effudit, & in multis ciuitatibus templa quæ Cæsaria vocantur, constituit. Cùm autem inter maritimas ciuitates vidisset vnam vetustate iam fessâ, quæ Stratonos pyrgos vocabatur, & pro loci natura manifestentia sua capacem, totâ eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea maximè imatâ sibi animi magnitudinē demonstrauit. Nam inter Dorâ & Ioppen, quarum media ciuitas sita est, omnis ora maritima adeo fuit importuosa, ut omnes qui ad Aegyptum ex Phœnice nauigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas Africæ metuentes: cuius etiâ mediocri aura, tantas undarum moles ad scopulos erigit, ut remeante æstu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus denicla natura, Piræo maiorem portum fabricauit, et in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quâquàm totus ei locus aduersabatur, tamē ita cum difficultate certauit, ut firmitas quidē structura nequaquàm mari cederet: pulchritudo vero tanta esset, quasi nulla res ardua præpedisset ornatum. Metitus enim quātum diximus portui spatium perviginti vltas in profundum saxa demisit, quorum pleraque

pleraq; pedū l. longitudinis, & altitudinis l. x. & latitudinis x. nonnulla verò etiam maiora fuerunt. Expleto autem spatio quod vnda calabat, in ducentos pedes mirum dilatavit. Ex quibus centū repellendis erant fluctibus ante cōstruēti, vnde etiam Procymia dicebantur: ceteri autem saxeo portus quo cingitur muro subiecti sunt, magnis turribus interpositis, quarum maxima atque pulcherrima ex nopote Caesaris Drusium cognominata est. Crebri autē fornices ad deducenda quæ portus haberet: proq; fornicibus & circū eos crepido saxeæ, & lata, quæ naues egredientes exciperet, deambulatio: aditus autē semetripsonalis erat. Ventorum enim pro situ loci placidissimus est Boreas: ad ostium verò colossitres, vtrinq; fulti columnis: quarū à leua quidē intransibiles stantes solida turris sustinet: dextra verò duo proceri lapides iuncti, & partis aduersæ turris magnitudinē superātes. Domus autem portui cōnexa, candido item lapide, pariq; mēfura spatiorū, civitatis via tendentes in portum. Contra ostium verò portus, in colle, Caesaris tēplum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum: in eoq; Caesaris colossus nō minor quàm Iouis apud Olympiā, cuius ad exemplar factus est, Romano autē par, & Iunoni quæ Argis est. Oppidum autē provincię dedicavit, rebusq; adnectitis portum, Caesaris verò conditoris honorem, vnde civitati nomen Casarea imposuit.

Quin

Quinetiam & cætera opera, forum, theatrum, Antiq. li.
 amphitheatrum, digna vocabulo collocavit: & 15. ca. 10.
 quinquennali certamine instituto, nomen ei Ca. 12. & li.
 sari donauit. Primusq; ipse in centesima nona. 17. cap. 5
 gesima & secunda Olympiade maxima præmia
 proposuit: vt nō solum victores, sed & proximū
 & tertij successores eorū regalibus diuitijs poti-
 rentur. Anthedona quoq; renouatam, quam bel-
 la subuerterant, Agrippium vocauit: nimirūque
 beneuolentia, nomen amici etiā portæ inscripsit,
 quam ipse in templo ædificauit. Sed nec parentes
 suos ita quisquam dilexit. nam & patris monu-
 mentum optimo regni campo ciuitatē condidit,
 fluminum arborumq; ditissimam, eamq; Anti-
 patridem nuncupauit: & super Hierichunta ca-
 stellum natura tutum, & pulchritudine præci-
 puum, muro cinxit, atq; in honorem matris Cy-
 prum vocauit, fratriq; Phaselo turrim cogno-
 mine Phaselidem Hierosolymis ædificauit, cuius
 ambitus & in magnitudine liberalitas postea
 declarabitur. Aliamq; ciuitatem in regione qua
 à Hierichunte in boream tenditur, Phaselū no-
 minauit. Cognatis autē & amicis æterna gloriæ
 traditis, se sui quidē fuit immemor: sed castel-
 lum contra montem Arabici lateris propugna-
 culo permunitum, de suo nomine Herodium vo-
 cauit: tumulumq; in mannae formam manufa-
 ctum, qui stadiorū sexaginta spatium ab Hieroso-
 lyms aberat, similiter nominatū, munificentius

accuravit. Etenim rotundis quidem turribus ca-
 cumen eius amplexus est. Ambitum autem com-
 plevit adibus regijs liberalissimè exornatis: ut
 non solū interea membrorū facies clarior esset,
 verū etiā foris parietes ac mœcra rectaq; lar-
 gi infusa divitijs elucerent. Aquā etiam pluri-
 mam ingenti sumptu ex longo intervallo indu-
 xit, perq; ductos gradus marmoris candidissi-
 mi fabricavit ascensum. Erat enim totus collis
 manu factus, & vehementer excelsus. Quin &
 aliā circa redices eius regiā, ac diversa, quæ
 & saccinas & amicos recipere possent: adifica-
 vit: ut pro rerū quidem omnium copia civitas esse
 videretur castellū: circumscriptione verò, domus
 regalis. Tantis autem constructis edificijs, animā
 sui magnitudinē in plurimis etiam externis civi-
 tatibus demonstravit. Namq; apud Tripolim &
 Damascū & Ptolemaidē, publicas balneas quæ
 gymnasia dicūt: Bibli autē murum, exedras ve-
 rō & porticus, foraq; & tēpla Beryti ac Tyrī:
 necnō & apud Sidonem, & Damascum theatra
 condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæ-
 ductum: apud Ascalona verò Nymphæa, siue la-
 cus ornatisimos, & balneas, item peristylia,
 tam opere quàm magnitudine mirāda cōstituit.
 Sunt quibus etiā lucos portusq; præstitit. Multæ
 civitates ab eo, tanquā regni sociæ, agris quoq;
 donatæ sunt. Ad exhibitionem verò therma-
 rum alijs redditus annos ac perpetuos delegavit,
 quæ

quemadmodum Cois, ne quando beneficij gratia deficeret. Ad hac frumenta cunctis ministravit egētibus: & Rhodijs ad instruendā classē pecunias saepe multaq; in locis praeiuit, incensumq; Pytlum in meliōrē formā reparavit sumptibus suis. Quid dicā eius in Lycios aut Samios liberalitatē? perq; omnē Ioniam corū qua desiderasset quisq; largitiones? Nōne etiam Athenienses & Lacedaemonij, & Nicopolitani, & in Mysia Pergamus, Herodis sunt plena donarijs? Nōne Antiochensium Syria plateam, cum plena cœni ab omnibus vitaretur, per viginti stadia prolixa, stravit polito marmore: declinandūq; imbribus, quā longa esset porticibus ornauit? Sed hæc quidē propria quis dixerit illorū, quibus ea detulit populorum. Quod autē Elidensibus præstitit, nō solū Achaia cōmune, sed etiam totius orbis terra munus videtur, per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cū hoc deficere sumptū videret inopia, quodq; solum ex veteri Gracia restabat collati, nō solum agonothesia ipse factus est, eo lustro, quod cū Romā nauigaret, offendit: sed etiā perpetuos pecuniariū redditus instituit, ut nunquā eius memoria agonothesia munere fungi desineret. Inextricabile opus fuerit, debitorū siue tributorū remissiones exponere, sicut Phaselitas & Balaneotas, aliaq; circa Ciliciam municipia lenauit annuis pensionibus: licet multū eius animi magnitudinem

timor fregerit, ne quam pateretur inuidiā: velut
 manus aliquid aucuparetur, si beneficijs amplio-
 ribus afficeret ciuitates, quā qui eas haberent.
 Quis & corpore vsus est, quod animo conueni-
 ret: cumq; summus venator esset, in hoc tamen
 ipso, equitadi peritia qua cuperet assequeretur.
 Deniq; vno die quondā quadraginta feras sub-
 egit. Est autē aprorum altrix illa regio: sed ma-
 gis ceruis & ouagris frequentatur. Bellator au-
 tē erat, qui sustineri nō posset: itaq; multos etiā
 in exercitatione terrebatur: quibus & torquendo
 iaculo directissimus, & sagittarum liberator vi-
 debatur egregius. Prater animi autē corporiq;
 virtutem, fortuna quoq; secunda vsus est: raro
 enim cōtra votum eius belli cessit euentus: & sū
 quādo id accidit, non ipsius culpa, sed aut proditi-
 one quorundā, aut temeritate militū factū est.

De dissidio Herodis cum filiis Alexandro &
 Aristobulo.

CAP. XVII.

Antiqui.

15. c. 38.

9. & lib.

16. c. 13.

AT verò publicā ei felicitatē maiores inuā-
 dere domestici, & aduersi casus ex mu-
 liere ceperunt, quā maximē diligebat. Nā quia
 regis natus erat potestātē, repudiata quā prius ac-
 ceperat vxorē ex Hierosolymis genus ducētē,
 quā Doris vocabatur, Mariammē sibi cōiunxit,
 Alexandri filiā Aristobuli filij: vnde domus eius
 in discordiam venit, & antea quidem maximē
 verò postquam Roma regressus est. Nam primū
 Antipatrum ex Dorida filium, eorū causa quos ē

Mariamme.

Mariamme suscepit, expulit ciuitate: solis festis diebus eò comendandi facultate concessa. Deinde auum coniugis Hyrcanũ, ex Partis ad se reuersum, propter infideliũ suspicionẽ peremit: quẽ captũ quidẽ, occupata Syria, Barxapharnes abduxerat: miserati verò gentiles liberauerant, qui vltra Euphratẽ colebant. Et si monitis eorũ paruisset, ne ad Herodem transiret, non interisset. Verũ mortis eius illecebra fuit neptis matrimonium: hoc enim fretus, multoq; amplius patriam desiderans, venit Herodem autẽ commonuit, non quòd regnũ affectaret, sed quòd ipse iure deberetur. Quinq; autẽ filiorum quos ex Mariamme suscepit, dua femina, ceteri mares erant: horũq; minimo Roma in studijs mortuo, duos maiores natu, et propter matris nobilitatẽ, et quòd iam regnanti sibi fuissent geniti, regiò producebat. Sed enim fortior amor huius Mariammes suffragabatur: qui in dies singulos proficiens, adeò succedebat Herodẽ, vt eorũ nihil sentiret quã propter dilectã sibi dolerent. Tantum nanq; in eam Mariammes erat odiũ, quantũ ipse illam amabat. Habens igitur ex rebus quidẽ ipsis inimicitiarum probabiles causas, ex amore verò fiduciam, in os ei, quã Hyrcano ano suo fecisset obieciat, quãq; in fratrem Aristobulũ egisset. Nec enim vel huic, quanquã puer erat, parebat: quẽ pontificẽ in decimo septimo ætatis anno creatũ, post honorem statim occidit. Atque ille quidem

cum sacra veste amictus ad arā accessisset festo die, populus omnis illacrymauit: & tamen noctū missus in Hierichūta, ibi sicut mandatū fuerat, lacu submersus à Gallis interijt. Hac igitur Herodi Mariamne probro dabat, sororemq; eius & matrē maledictis atrocioribus delonestabat. Sed ille quidē amore mutus erat. Gravi autem indignatione mulieres sauebant: & quo maximè commoueretur Herodes, insimulabat eam adulterij: prater alia multa, quæ verisimilia fingentur, hac accusantes, quod in Aegyptū imaginem suam misisset Antonio: proq; immoderata libidine, absentem se propeisset ostendere viro mulierū cupidine insanienti, & qui vim posset inferre. Id veluti fulmen aliquod emissum perturbavit Herodē, maximè quidem amoris causa xelotypia succensum, deinde etiam cogitantem Cleopatra sauitiam, cuius gratia & Lysanius rex & Malichus Arabs erant perempti. Non enim coniugis amissione, sed morte sua periculū metiebatur. Itaque prefecturus Iosepho Salomes sororis suæ viro, quē fidū habebat, & pro affinitate beneuolū, commēdabat vxorem, mādato ei etiam, vt eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verū Iosephus non malignē, sed regis amorem mulieri cupiens demonstrare, quod ab ea nec mortuus pateretur diuelli, secretum ei sermonē aperit. Et illa reuerso Herode, multaq; inter fabulas de affectu iurātē, quodq; nūquam esset

esset alterius mulieris amore captus : valde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Iosepho comprobatus est, quibus ut me occideret praecepisti. His auditis quae occulta credebat, amens erat Herodes ilico: nec unquam Iosephi mandata sua proditorum fuisse ratus, nisi eam corruisset, pra dolore insaniebat. Cumque stratis exiluiisset, in regia spatietur : ibique tunc Salome soror eius arrepto tempore criminandi, suspicionem de Iosepho confirmavit. Unde Herodes immoderata zelotypia fures confestim utrumque iussit interfici. Deinde pernitudo sequebatur insaniam: et postquam iracundia concidit, amor iterum calefcebat. Tanta enim ante cupidinis erat, ut ne mortuam quidem periret eam, sed pra aegritudine tanquam vivam alloqueretur: donec processu temporis superere cognito, morborum magnitudine eum quo superstitem dilexerat aequavit affectum. Materna autem iracundia succedunt filii, et immanitatem sceleris reputantes, non aliter suspectum patrem, quam si hostis esset, habebant: idque et antea, quam diu Roma in studiis erant, et multo magis postquam in Iudaea reversifuerunt. Siquidem cum aetatibus eorum, mentium quoque roborabatur affectus. Iam vero maturi coniugio, viro amita sua Salomes, quae matrem ambores accusaverat, filiam duxit : alter Archelai Cappadocum regis. Unde accessit etiam libertas odio, et occasiones ex eorum confidentia delatoribus collatae sunt. Itaque apertius quidam cum rege

colloquebantur, quod ei per vtrumq; filiū struerentur insidia : & alter quidē vtrices materni exitij simul cum fratre armaret manus: alter verò, hoc est Archelai gener, socero fretus etiam sanguinem pararet, ipsum apud Casarem accusaturus Herodē. His igitur criminationibus repletus Herodes, veluti propugnaculo sibi futurū aduersus filios, adducit Antipatrū ex Doride susceptum: Antiq. li. hinc; illum praeponere modis omnibus cepit. Qui 16. cap. 4 cū hanc mutationē tolerabilem non putarent, ac priuata matre editum proficientem viderent, indignationē colibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis quibus offenderentur, iram prodebant. Et illi quidem in dies singulos magis magisq; negligebantur. Antipater autem etiam sui causa fauorabilis erat: nam & patri blandiri callide nouerat, & varias in fratres suos calumnias conferebat, quadam ipse disclitans, amicos verò suos ad alia diuulganda submittens, donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In testamento enim ipse aperte quoq; iam successor fuerat declaratus. Denique tanquam rex etiam ad Casarem missus est, cultuq; regio & ceteris obsequijs praefer diadema utebatur. Tempore autem valuit etiam suam matrem in cubile Marianum inducere: duobusq; armorum generibus in fratres usus, blanditijs et calumnijs regi obrepfit, vt etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem secum Romanum pa-

ter abstractū, veneni sibi dati tenui apud Casarem postulauit. Ille autem vix deplorandi copiam nactus, & licet apud imperitissimū iudicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris verecundē suppressit: in se verò delata crimina fortiter diluit: periculorumque socio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, & de suis iniurijs questus est: cum præter innocentia conscientiam eloquentia inuaretur: erat enim acerrimus in dicendo. Postremò prolocutus quòd eos pater libenter occideret, crimen illi obiecit, & lacrymas quidem cunctis excussit: verum Casarem sic affecit, ut eorum accusatōnibus spreto, Herodem statim reuocaret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta est, ut adolescentes quidē patri in omnibus obedirent, ille autē relinqueret regnū cui vellet. Postea rex Roma reuersus, licet soluisse criminibus filios videretur, nondū tamē erat suspicionibus liberatus: quoniā argumentum odi sequēbatur Antipater, etsi verecundia reconciliatoris palam proferre inimicitias non auderet. Cum autē Ciliciam præternavigans Eleusam delatus esset, suscepit eum benignissimè Archelaus, pro salute generi gratiā referēs, & reintegrata cōcordia causa latius: quippe nihil moratus amicum Roma scripserat, ut in causa dicenda suffragaretur Alexandro: & usque ad Zephyriū deduxit talentis x x x. donatum. Postea verò quā Hierosolymam peruenit

Herodes, populo convocato, tribusq; filiis prope
 astantibus causam reddit profectio: multasq;
 Deo gratias agit, multas etiā Casari, qui domus
 sua perturbationē sedasset: & quod regno maius
 esset, concordia filiis prastitisset, quam ego, in-
 quit, arctius copulabo. Nam ille quidē me regni
 dominū & successorū iudicem constituit. Ego
 autē cum mea commoditate illi gratias refero,
 tresq; filios meos reges designo, huiusq; sentētia
 mea sociū primū Deum fieri precor, deinde vos.
 Namq; huic etas, illis nobilitas succeſsionē regni
 conciliat, & quidē magnitudo eius etiā pluri-
 bus sufficit. Quos autē Caesar iunxit, & pater
 instituit observare: non iniustus eos, neq; dispari-
 bus, sed meritis colētes honoribus. Nec enim tan-
 ta qui afficiet eū letitia, cui prater etatē obse-
 quitur, quantū ei quem dispiciet doloris infliget.
 Quos autē singulis coniunctos esse oporteat pro-
 pinquos atq; amicos ego distribuam, & concor-
 diae sponſores illos constituā: pro certo sciens, se-
 ditionū contentionūq; causas ex contubernaliū
 nasci malitia: hosq; si boni fuerint, affectiones
 tueri. Rogo autem ut non solum isti, sed etiam
 primates ordinū exercitus mei, in me solo spem
 habeant in praesentia. Non enim regnū, sed regni
 bonorē filiis meis trado: & iucunditate quidem
 quasi rectores potentur, pondus autē rerum ta-
 met si nolim, meum est. Consideret autem qu: sūq;
 vestra etatē meā, vitaq; institutū, necnō etiam
 pietatem:

pietatem: nam neq; senex adeo sum, ut de me ci-
 to desperetur: neq; voluptatibus assuetus, qua
 adolescentium quoq; vitâ spatio brevior con-
 cludat. Divinitatē verò ita colummus, ut in longum
 nos ævum progressuros esse credamus. Quod si
 qui in contemptū meū filijs meis placere malue-
 rit, etiā pro illis multi supplicij dabit. Ego enim,
 nō quod invidēā ex me genitis honorifice eos ha-
 beri veto: sed quia novā hæc studia adolescentibus
 ferocia nutrimenta suggerere. Itaq; si cogitēt quō
 ad eos se applicant, bonis quidē apud me paratū
 esse præmiū, seditiosis vero apud ipsos etiā quib-
 bus lenocinabantur, infructuosam fore maligni-
 tatē, omnes profectō mecum hoc est, cū filijs meis
 sentiēt. Namq; ipsis expedit me regnantem, meq;
 his esse concordē. Vos autē, o boni filij, sacrā pri-
 mum retinētes mēte naturam, cuius affectiones
 inter feras bestias salva sunt: deinde Casarem,
 qui nos reduxit in gratiā: nūq; tertium, qui ea
 qua inbere liceat rogē: fratres permanete. Iam
 nunc autem vobis & vestimenta & obsequia
 dabo regalia: deumq; oro ut conservet iudiciū
 meum si concordēs eritis. Hæc locutus, singulos
 benignē consalutavit, populūq; dimisit: alios
 convenientia dictis eius optantes: qui verò mu-
 tationis erant cupidi, ne audisse quidem se quic-
 quā simulantes. Fratres autem dissensu vō re-
 liquit, sed peiora suspicātes alius de alio digressi
 sunt. Namq; Alexander & Aristobulus agre fe-

rebant confirmatum esse Antipatro meritum. Antipater autē succensebat vel secundo loco fratres haberi. Sed tamē ille pro varietate morum, & reticere secreta nouerat, & quāto sibi essent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid venisset in mentem. Et multi quidem huius instigandis operam dabant: plures autem amicorum sese explorandi causa insinuabant. Itaque omne quod dictum esset apud Alexandrum, statim apud Antipatrum erat, & ab Antipatro ad Herodē cum adiectione deferebatur. Nec vel simpliciter aliquid prolocutus, adulescens innoxius habebatur, sed cuncta eius verba in crimina vertebantur: maximaq; minimis assingebantur, sicubi liberior paulo fuisset. Semper autem qui eum irritarent submittebat Antipater, ut mendaciā sua veras occasiones haberent: multiq; falsò vulgati, nūquid quid comprobatum fidem omnibus faceret. Sed huius quidem amicorum quisq; aut natura taciturnus erat, aut numeribus parabatur, ne quid occultum expromeret: nec errasset aliquis, si Antipatri vitam malitiā dixisset arcam. Alexandri verò familiares, aut pecunia corruptos, aut impulsos blanditijs, quibus expugnavit omnia, fures ac proditores eorum quae contra se dicerentur sine agerētur, effecerat. Cum autē caute vniuersi cōmitteret, astutus etiam criminationibus aditus ad Herodē moliebatur: fratrisq; personā gerens

gerens alijs delatoribus, subornatis utebatur. Si quid in Alexandrū nuntiasset favore simulato, id quod primo reprehendisset, mox otiose astruendo, regis iracundiam prouocabat: omniaq; ad insidias referebat, & ut necē patris Alexander optare videretur. Nihil enim maiorem fidem calumnijs suggerebat, quā si eum purgaret Antipater. His accensus Herodes, quantū in dies singulos de affectu adulescentiū detrahebat, tantum adyiebat Antipatro. In eandē verō partem inclinati sunt etiā qui regno parebant: hi volentes alijs pro imperio, sicut Ptolemæus amicorum clarissimus, regiūq; fratres, ac tota progenies: omnia namq; in Antipatro sita erant: & quod Alexandro fuit acerbissimum, cuncta in eorum perniciē, matris Antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim sauior erat, multoq; plusquam prinignos oderat, quos regina mater ediderat. Sed quamquam omnes, ut Antipatro magis obsequerentur spes inducebat: non minus tamen præcepta regis quēq; ab adulescentibus separabant: qui charissimis edixerat, ne quis ad Aristobulum vel eius fratrem accederet, aut se ad eos applicaret. Non solum autem regalibus erat formidini, verum etiam externis amicis. Nulli enim regum tantum potestatis Caesar dederat, ut fugitiuos suos quamvis ex cinitatibus non subiectis ei liceret educere. Adulescentes autem delata in se facinora nesciebant, hiq; propterea capiebantur
ingant

incantius. Nullus enim palam incensabatur à patre: sed affectu refrigescēte paulatim intelligentes, aduersus dolorem asperius excitabantur. Eodē autem modo etiā Pheroram patrui, & Salomen amisam, contra illos cōmouit Antipater, assidue voluit cum vxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Huius autē inimicitias augebat Alexandri quoq; vxor Glaphyra, multa de sua nobilitate commemorās, cunctarumq; se quae in regno vinerent dominam esse dicit. ins: paternum enim genus à Temeno, maternum autē à Dario Hytaspis filio ducere, multumq; ignobilitatem despiciens sororis & vxorum Herodis: quarum quaeq; propter formā, non propter nobilitatē esset electa. Namq; multas ei fuisse diximus vxores: quod liceret Iudais more patrio plures habere, quodq; res pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyra inuisus erat Alexander. Salomen autem Aristobulus, & si socrus eius erat, ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyra fauentem: frequēter enim humilitatē generis obyciebat vxori: quodq; ipse priuatam, reginam verò frater suus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matri nuntiavit. Addebat autē, quod aliorū quoq; fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos quoq; vicorū scribas, scilicet irridē-

tes, quòd literarũ studijs operam darent. His cõ-
mota Salomo; quòd iracundiã cohibere non pos-
set. Herodẽ cuncta indicauit. Satis autem idonea
videbatur contra generũ dicens. Et prater hac
alia quadam criminatio diuulgata est, qua suc-
cendit animũ regis. Audiuit enim Alexandrum
& Aristobulum crebro matrem implorare, ca-
sumq; eius cũ gemitu atq; imprecationibus con-
queri: ac sape illo quadã ex Mariammes vesti-
mẽtu posterioribus diuidente coniugibus, mini-
tari solitos esse, quòd cito pro regalibus delictijs
nigris vestibus induerentur. His de causis Hero-
des licet constantẽ animũ adulescentium formi-
daret, tamẽ ne spem correctionis absunderet, ad
se eos vocauit. Romam enim migraturus erat: Antiq. li.
& quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi 16. cap. 7
pater monuit: rogauitq; vt fratres diligerẽt, pro-
missa priorũ peccatorũ venia, si post hac melio-
res fierent. Illi autẽ criminationũ inuidiã depre-
cando, fictas eas esse dicebant, purgationisq; sua
fidẽ rebus ipsis posse cõstare: verum ipsum queq;
debere, ommissa facilitate credendi, aditum male-
doctis obstruere, nunquam enim calumniatores
desore, dum cui persuadeatur extabit. Cũ his
enim uariè placauissent, vt patrẽ, presẽti metu
reiecto, de futuris metere ceperunt. Etenim co-
gnouere Salomen sibi esse infensam, & patrũ im-
Pheroram: vterq; autem seu. & graves erant:
sed amplius Pheroras, qui totius quidem regni
prater

præter diadema socius esset, proprias autem redditus haberet centum talentorum, totiusq; trans Iordanem terra fructus ipse caperet, à fratre sibi dono data. Quinetiam tetrarcham eum fieri beneficio Caesaris, idem Herodes impetraverat: regaliq; cōiugio dignatus erat, sorore vxoris suæ nuptiū ei collocata. Et post illius mortē, desponderat ei filiarū suarū maximam, trecentis talentis in dotem datus. Sed regale matrimonium Pheroras, ancilla amore captus, refugerat. quamobrē iratus Herodes, filiam nuptiū dedit fratri filio, qui post à Parthis occisus est. Mox autem morbo Pherora venia data, indignationem remisit. De hoc autē erat vetus opinio, quòd etiā vix regina Herodē opprimere voluisset veneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, ut quaruvis amantissimus frater esset Herodes, fide tamen eorum qua audisset adduceretur ad meū. Itaq; de multis qui suspecti erant habita quaestione, postremo ad Pheroræ amicos venit, quorū nulla quidē fuit de maloficijs aperta cōfessio, sed quòd cum amica subrepta in Parthos cogitasset effugere prodiderunt: huius autem consilij & fugæ consciū esse Aristobulum Salomes maritum: cui rex eam tradidit, postquam superior adulterij causa peremptus est. Sed nec Salome criminatione libera manserat. nam & hanc frater Pheroras accusabat, quòd cum Syllao procuratore Oboda regis Arabum de nuptijs constituisset,

quem

quem inimicissimum Herodes habebat. Cōiuncta autem & in hoc, & in omnibus quæ Pheroras detulerat, indulgentiā meruit: itaq; ipsum etiam rex Pheroram criminibus soluit. Domus verò tempestas in Alexandrum transfijt, totaq; capiti eius incubuit. Tres erant Eunuchi regis charissimi, & ex genere famulatus neminē id latebat. Vni enim vinum ministrare fuit cura, alteri coenam apponere, tertius autem dormitiū eum collocabat, & cum ipso cubabat: hos muneribus maximis Alexāder cupiditati suæ subiecerat. Itaq; postquam regi hæc sunt indicata, vi tormentorū coacti, & stuprū statim cōfessi sunt, & quibus essent ad hoc promissū inducti aperuerunt: quomodo eos fefellisset Alexāder, nullam in Herode spem habendam esse, improbo sene, commemorās, & qui capillas inficeret, vt ob hoc etiam eum iuuenē putarēt: verūm se coli oportere, qui etiā inuito eo regni esset futurus successor: neq; multo post ab inimicis pœnas repeteret, fortunatosq; amicos suos beatosq; faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexandro clām parere, militumq; rectores, itaq; ordinū principes occultè ad eū cōvenire dixerunt. Hæc Herodes adeo pertimuit, vt nō auderet stasim delata proferre, sed exploratores die noctūq; submittes, dicta factaq; singula scrutabatur: & de quibus suspicio esset, ilico trucidabat. Itaque segunū eius acerbissima iniquitate repletum est.

Nam

Nam pro suo quisq; odio vel inimicitijs calumnias fincere, multiq; regis iracundia cadis cupida cōtra aduersarios abutebantur: & mendacio quidē cōfestim fides habebatur: erant autē criminatōibus ipsis velociora supplicia. Deniq; accusabatur qui modō accusauerat, & cum eo qui ante se conuictus esset, ducebatur ad pœnam. De vita nanq; periculum regis quæstiones breuiore Antiq. li. cōpendio terminabat. Ad hoc autē sanitiæ pro- 17. cap. 8 cesserat, ut nec eorū quenquam humanius aspiceret, qui accusati nō essent: verū etiā amicis immitissimū sese præberet. Itaq; multis etiā regno interdixit, & in quos potestātē non habebat, in eos dictis asperis sauebat. Accessit malis Antipater collectaq; propinquorum caterua, nullū criminatōnis genus omisit. Tantus autem ineptia sua regē cōmentiq; delatorum timor inuasit, ut stricto instare sibi gladio videretur videre Alexandram. Deniq; subito & ipsum correptum in vincula coniecit, & in amicorum eius tormenta perrexit: multi autem tacite moriebantur, nulla voce supra conscientiam prodita. Alij verō quibus mendacium impatientia doloris extorsit, de patris eum insidijs cū fratre Aristobulo cogitasse dixerūt: tēpūq; observare, ut illo dum veniretur occiso, Romā profugerēt. His tametsi verisimilia nō erant, sed necessitate cruciatus ex tēpore fingebātur, libētī tamen animo rex credebat, pro cōsolatione accipiēs vincēti filij, ne id fecisse

esse videretur iniuste. Verum Alexander quo-
 niam suspicionem patris nullo modo aboleri posse
 arbitrabatur, ultra malis assentiendum putavit: ac
 digestis aduersus inimicos quatuor libris, fatetur
 insidias, earumque se plurimos socios habere per-
 scribit: ante omnes autem Pherorē & Salomonem.
 Hanc enim etiā stupro sibi quondam esse mixtā,
 cum vix noctu adhibuisset inuicem. Jamque libri in
 manibus erant Herodis: multa & graua de opta-
 matibus clamantes, cum maturē in Iudeam Ar-
 chelaus venit, metuēs genero simul ac filia, qui-
 bus etiam providentissimo consilio succurrit, re-
 gisque minas arte dissoluit. Mox enim cum eo con-
 gressus, ubinam est, clamat, exitiabilis gener
 meus? aut ubi patricidale caput aspiciam, quod
 meū manibus ipse lacerabo: addamque filiā meam
 bono marito nouo? nā etsi consilij particeps non
 est, quia tamen eiusmodi viri coniunx fuit, im-
 quinata est. Miror autē patientiam tuam, cuius
 periculū agitur, quod adhuc viuit Alexander:
 ego nāque ita ex Cappadocia properans veniebam,
 ut qui & illū reperirē olim dedisse supplicium, &
 de filia quāstionē tecū haberem, quā tui tuaque
 dignitatis contēplatione illi desponderā. At nunc
 de utroque nobis consulendū est: licet nimis pater-
 sis, & ad puniendū insidiatorem filiū minus for-
 tis. Permutemus dexterās, & alter alterius ira-
 cundiae vicarij succedamus. Talibus increpans.
 quāuis pertinacē fallit Herodem. Itaque ille quās-

Alexander perſcripſerat libros, legendos ei præbet, ſingulūq; capitulū inſiſtens, cū eo delibera-
bat. Vnde occaſionem ſui conſilij naſtus Arche-
laus, paulatim cauſam in eos qui ſcriptū conti-
nebatur, & in Pherorā contulit. Cū autē ſibi
credere regē videret, conſiderandū eſt, inquit, na
forte adoleſcentulus tot nequiſſimorū inſidijs cir-
cumueniatur, non tu ab adoleſcentulo. nec enim
apparere cauſam, cur in tantū ruerit ſcelus, qui
& nunc regno potiretur, & ſucceſſionē regnū
ſperaret, niſi aliquos haberet ſui perſuaſionis
autores, qui ad deteriore partem lubricū atatis
impellerent. Ab eiſmodi nanq; hominibus non ſo-
lum adoleſcentulos falli, verū etiā ſenes: domosq;
clariſſimas totaq; regna ſolere ſubuerſi. Conſen-
ſiebat diſtis Herodes, iramq; paulatim remitte-
bat in Alexandro, & in Pheroram excitabatur:
nanq; hic erat librorū quatuor argumentū. Quū
ubi propenſiorem eſſe regis animū ſenſit, & in
omnibus apud eum amicitia Archelai præuale-
re quā honeſte nō poſſet, ex impudentia ſalutem
quaſiuit. relictoq; Alexandro, conſugit ad Arche-
laum. & ille negat ſe videre, quo pacto eximat
tot criminibus inuolutū, quibus manifeſtē con-
vinceretur regem inſidijs voluiſſe decipere, o-
mniumq; malorū præſentium adoleſcenti cauſa
uiſſe: niſi malis omiſſis artibus callidis, & ne-
gādi pertinacia, de quibus inſimularetur, omnia
cōfiteri, & a fratre, præſertim cui dilectus eſſet,
veniam

veniam petere: namq; ad hoc ei modis omnibus se quoq; opem laturū. Paruit Archelao Pheroras, atraq; veste cum lacrymis ut quā miserabilis appareret, instructus, ad pedes Herodis accessit: veniamq; meruit postulans: & se quid? scelertum esse fatebatur, namq; omnia quæ sibi obicerentur fecisse. Horum autē causam esse diminutionem mentis atq; insaniam, ex mulieris amore conceptam. Itaq; postquā stetit Pheroras suimet ipse accusator ac testis, tunc eum iam Archelaus excusando, Herodis iracundiā mitigabat, proprijs vsus exemplis: etenim se quoq; à fratre multo graviora perpessum, naturale ius dicebat anteposuisse vindictæ. Quippe in regnis, velut in magnis corporibus, semp̃r aliquā partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidem non oportere leniter verò curari. Multa in hunc modū locutus Archelaus, Herodem quidem Pheroræ placidum reddidit: ipse autē Alexandro tandiu manebat iratus, filiamq; ab eo distractam secum abducturum se aiebat, donec Herodem cōpulit ultro pro adulescentulo deprecari, ut iterū ei filiam d'sponderet. Satis autem gratatim Archelao cui vellet eam præter Alexandrum collocari permisit: maximi enim pendere, quo iura inter se affinitatis inuiolata permaneat. Rege autem sibi filium ab eo donatum affirmante, nisi matrimonium d'remisset, quod & liberos iam haberent, vxor quoq; ab adulescente diligeretur: quæ si remane-

ret, peccatorū foret obliuio: si verò discederet, causa de omnibus desperandā: molliorē namq; fieri audactā, si domesticis affectionibus distrahatur: vix tandē cessit, maq; & ipse redijt cū adulescente in gratiā, & patrē eius reduxit. Proculdubio tamen eum Romā mitti debere ait, cū Casare collocuturum: de omnibus enim sese literas ad eū fecisse. Vaftrum igitur Archelai cōsiliū, quo generū periculo liberauit, peractū erat, & redintegrata cōcordia in epulis & humanitate conuictus familiariter versabantur. Abeuntem autem muneribus talentorū septuaginta, solio quoque aureo gemmis ornato, & Eunuchis, & concubina donat Herodes, quae Pannychis vocabatur: itemq; amicorū eius quēq; pro merito. Quia & cognati regis omnes, iussu eius Archelao dona splendidiſsima dederūt: eumq; tam ipse quā Antiochiā vsq; profecuti sunt. Nō multo post quidā in Iudaeam venit, Archelai consilijs multo potentior: qui non solū reconciliationē gratiae Alexandro quaesitā fecit irritā: verum obliā causa fuit vt periret. Laco erat genere, nomine Eurycles, ad regni desideriū amore pecuniae corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblatis, velut eorum quae aucuparetur illecebrarum statim multiplicata recepisset, immaculatā liberalitatē nihil esse ducebat, nisi regum sanguine cōparasset. Itaq; regem adulatione falsisq; de ipso laudi

Antiq. li. optimates Antiochiā vsq; profecuti sunt. Nō multo post quidā in Iudaeam venit, Archelai consilijs multo potentior: qui non solū reconciliationē gratiae Alexandro quaesitā fecit irritā: verum obliā causa fuit vt periret. Laco erat genere, nomine Eurycles, ad regni desideriū amore pecuniae corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblatis, velut eorum quae aucuparetur illecebrarum statim multiplicata recepisset, immaculatā liberalitatē nihil esse ducebat, nisi regum sanguine cōparasset. Itaq; regem adulatione falsisq; de ipso laudi

26. ca. II

audibus, & sermonis calliditate circumuenit, ma-
tureq; perspecto eius ingenio, dictis simul & fa-
ctis quæ illi placerent, inter primos eius amicos
habetur. Nam & rex & omnes eius comites li-
benter ciuē Sparta patria causa, præcipuo dignū
honore ducebant. Ille autē postquam fragilitatē
domus animaduertit, fratrumq; inimicitias, &
quemadmodū pater in singulos esset animatus,
Antipatri quidē hospitio prauentus erat. Simu-
lata verō amicitia fallebat Alexandrū, olim se
& Archelai socium esse mentitus, quæ etiam ci-
tius quasi probatus obrepfit. Moxq; ab eo fratrē
quoq; Aristobulo commendatus est. Pertentatis
autē personis omnibus, aliam alio modo subibat:
ac primū sit Antipatri mercenarius, & Alexandrū
proditor: illum exprobrando castigans, quod quū
fratrum sit maximus, spei suæ negligat insidia-
tores: Alexandrum verō, quod regna creatus,
& regia vir coniugis, filiū priuata mulieris pa-
teretur regno succedere, præsertim quum haberet
magnam occasione Archelaum: quæ quidē adu-
lescenti bona fide suadere videbatur, quod amici
etiam simulasset Archelai. Vnde nec Alexander
quicquā metuens, & de Antipatro quæ se mou-
rent apud eum querebatur: & quod nihil mirū
faceret Herodes, si cū matrē illorū interuenit,
ipsis quoq; regnum eius auferret. quorum causa
Eurycles & miserari eos & condolere simulās,
etiā Aristobulū ad ea dicenda pellexit: atq; ita

querelis in patrem utroq; deuincto, referens ad Antipatrū secreta discedit: afflicto quoq; insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac penē iam strictis gladijs in eū irruere. Ob hac autē multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrē: & ad extremum necis Alexandri & Aristobuli redēpta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cumq; adisset Herodē, vitam ei se rependere pro beneficijs sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrū exacuisse in eum gladiū, & confirmasse dexterā: verū sceleri tanto fuisse impedimēto, quod societate facinoris assumulasset. Alexandrū enim dicere, nō bene secū Herodē actum putare, quod regnum obtinuisset alienū, & post matris eorū necē principatū eius dilacerasset, nisi etiā degenerē cooptaret heredem, autumnq; ipsorum regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Blariam: s. vltū ira. Nec enim decere successionē regni ab huiusmodi patre sine cade suscipere: multū autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil sibi omnino loqui sine calūnia liceret. Nā si de nobilitate aliorum fiat mentio, sine ratione sē cōtumelijs affici, patre dicente, solus generosus Alexāder, & cui pater sit pro ignobilitate dedecri. In venationibus quoq; offendere, si taceat: si verō laudet, cāmillationē appellari: & prorsus immittē sibi patrem inueniri, soli q; Antipatro indulgentem: ob
que

quæ vel emori non recusare, nisi ex voto insidias
 successissent: sin eum occidisset, primum salutis oc-
 casione fore Archelaum socerum suum, ad quem
 facile posset effugere: deinde Casarem, qui nunc
 usque ignoraret mores Herodis: nec enim sic eo
 adstaturum ut antea, patris præsentiam formidã-
 do: nec de suis tantum criminibus locuturum, sed
 primum totius gentis arumnas, et quid ad necem
 usque tributis opprimeres vulgaturum: deinde in
 quibus delicijs, quibusque actibus parva sanguine
 pecunia consumpta sint, et qui vel quales ex illis
 fuerint locupletati, quæ causa civitati afflictæ:
 ibi autem lamentaturum et avi et matris necem,
 omniaque scelera regis retracturum: quibus cognitis
 nemo se iudicaverit patricidam. His Eurycles in
 Alexandrum falso delatus, Antipatri laudes
 prosequeretur, illum solum qui patrem diligeret,
 esse confirmans, quique adhuc insidias retardasset.
 Rex autem nondum præterita suspicionis dolore
 compresso, intolerabili iracundia feritate pertur-
 batur. Iterumque hoc tempus nactus Antipater,
 alios accusatores fratribus subornavit, qui eos
 dicerent cum Lucundo et Tyrannio clam colloqui
 solitos esse, equitum regis olim principibus, tunc
 verò propter quasdam offensiones ordinibus
 motis. Hac denique indignatione succensus, con-
 festim eos tormentis Herodes subdidit. Illi au-
 tem nihil eorum se quæ crimini darentur, secreta
 confessi sunt.

praefectum castelli Alexandrij ab Alexandro scripta epistola, deprecante ut cum Aristobulo fratre se in castellum reciperet, si patrem interfecissent: tamq; armis quam alijs subsidijs eviti permitteret. Hanc Alexander Diophan commentū esse dicebat, qui regis erat notarius: homo audacissimus & cuiuslibet manus literas imitari percallidus. Itaq; multis saepe falso conscriptus, ob hoc postremo occisus est. Torto autem castelli praefecto, nec eius indicio quicquam Herodes eorū qua delata erat verum esse cognovit. Sed quamvis nullum documentum validum proferretur, filios tamen asseruari praecepit. Euryclē verò domus suae pestem, ac totius sceleris fabricatorem, bene de se meritum datoremq; salarius appellans, talentis L. donavit. Ille autem priusquam certa fama nuntiaret, ad Archelaum properat: aususq; dicere, quod Herodem reconciliasset Alexandro, ab illo quoque pecunias capit: deinde in Achaiam transgressus, ad similia facinora male quaesitis abusus est. Postremo apud Caesarē accusatus, quod dissensionibus replenisset Achaiam, & civitates spoliaret, in exilium mittitur: atq; hoc eum modo poena Alexandri & Aristobuli persecuta sunt. Hoc loco dignum est Coum Enaratum huic Spartiata conferre. Namq; is cum amicissimus esset Alexandro, eodemq; tempore quo Eurycles ibidem erat advenisset, percōtanti regi super his qua ille insinua-

laret.

laret, iuratus nihil se ab adolescentibus audisse
affirmauit. Nec tamē id quidquā miserū profuit Antiq. li.
apud Herodem, solis maledictis aures paratissi. 16. ca. 12
mas aperientem: eumq; gratiosissimū sibi iudi-
cantē, qui secum eadem crederet, usdemq; moue-
retur. Incitabat præterea Salome crudelitatem
eius in filios. Nam ad hanc Aristobulus, quo pe-
riculis inuolueret, quam & socrum habebat &
amitā, monitū miserat, ut salui sua consuleret:
quasi rex eam decreuisset occidere, iterū insinu-
latam, quorū antefuerat accusata: quod Syllao
Arabi nubere cupiens, quem sciret eius inimi-
cum, occulte illi secreta regis nuntiaret. Et hoc
fuit extremū quo tanquam tempestate oppressi
adolescētes, nō secus ac turbine pessundati sunt.
Salome enim protinus cōtendit ad regē, eiq; mo-
nita Aristobuli prodit: atq; ille vltcrius durare
non passus, utrumq; filium vinxit, & separatos
asseruari præcepit. Deinde Volumnium militia
magistrū, & ex amicis suis Olympū descripta fe-
rētes iudicia, proficisci iussit ad Casarē: qui post-
quam Romam nani delati, regis literas reddide-
runt, vehemēter quidē Casar ob adolescētes in-
doluit, verū potestatē in filios à patre auferendā
non duxit. Deniq; rescribit ei ut ipse sui domi-
nus esset arbitry: melius tamē facturū dicens, si
in cōmuni cōfessu propinquorum suorū provin-
ciaq; rectorū de insidijs quæreretur: eoq; si delato
crimini reperiret astrictos, occideret: si verò fu-

gam tantum esse meditato, mediocri supplicio
Antiq. l. contentus esset. Paret scriptis Herodes, cumque
 16. ca. 13 Berytum quò Casar inisserat, peruenisset, cogit
 iudicium. Praesed-runt autem rectores, quibus à
 Casare scriptum fuerat. Saturninus & Pedanius
 legati, & cum his Volumnius procurator, itemq;
 propinqui regis & amici, necnon & Salone &
 Pheroras, & post hos optimates Syria, prater
 Archelaum regem: namq; hunc Herodes, quòd
 Alexandri socer esset, suspectum habebat. Sed fi-
 lios quidem satis pioniado cõsilio in iudicium non
 produxit: sciebat enim quòd si tantum vñi fuis-
 sent, omni modo ad misericordiam cunctos im-
 pellerent: si verò etiam dicendi copiam nacti es-
 sent, facillime Alexander obiecta dilueret. Igi-
 tur illi quidem custodiebantur in Platane, vico
 Sidoniorum. Exorsus autè reo, veluti cum pra-
 sentibus ageret, commouebatur: & insidias qui-
 dem timide obijciebat: nam probationibus defi-
 ciebat: maledicta verò & probra & iniurias,
 & peccata plurima in se admissa prosequen-
 tur: eaque morte grauiora esse confessoribus de-
 monstrabat. Postremo cum nemo contradiceret,
 semetipsum argui miserabiliter questus, acer-
 bamq; victoriam vincere, singulos sententiam
 proferre rogat in filios: & primus Saturninus
 condemnandos esse adulescēulos, sed non morte
 prouentiauit. Nec enim fas esse cum tres ipse
 astantes habeat filios, mortem aliorum discernere.

Idem

Idem etiam duobus legatis visum est, eosq; nonnulli alij secuti sunt. Tristem verò sententiã prius Voluminius dixit, cunctiq; post eũ Herodes emulatione, vel odio: neque indignatione ququam necandos esse adulescẽtes indicavit. Tum autẽ uniuersa Iudæa & Syria, suspensa quidem operiebatur huius tragœdia smẽ: sed nemo existimabat Herodis crudelitatem ad parricidiũ vsq; processuram. Ille tamẽ filios Tyrum traxit, atq; inde naui Casaream deuectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea vetus quidam regis miles, Tiro nomine, qui & filium habebat Alexandro assuetũ atq; amicum, & ipse diligebat adulescentulos: præ nimia indignatione mentis postremo circumiens clamitabat conculcatã esse iustitiam, veritatem periisset, naturã esse confusam, vitamq; hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor contemptori rursus dictasset. Deinde ipsum etiam regẽ ausus adire mihi verò, inquit, omnium videris esse infelicitissimus, qui contra charissimos nequissimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te aduersus filios tuos habent, quos sape ipse mortis supplicio dignos esse indicasti: neque aduertis hoc eos agere, ut iustis successoribus destitutus, cum solo remaneas Antipatro, capti facile regem optantes. Veruntamen cogita, ne ille quoq; multibus odiosus sit, propter eadẽ omnium fratrum. Nullus enim est, qui nõ adulescẽtũ misereatur,
princ

principium autē plurimi etiam palam grauiter
Antiq. li. ferunt. Hac dicens, simul eos quibus res indigna
16. ca. 13 videretur nominabat. Rex autē statim illos &
ipsum cum filio comprehendi iubet. Ibiq; tum
alius quidam regius tonsor, nomine Tryphon,
nescio qua exagitatus insania, semetipsum in-
dicans proficit: ac mihi quoq; Tiro, inquit, iste
persuasit, vt occasione contendendi nouacula te oc-
ciderem: magna; inde Alexandram daturum
munera pollicebatur. His auditis, Herodes &
Tironē eiusq; filium, & tonsorē subdidit qua-
stioni. Cumq; illi pernegarent, tonsor autem am-
plius nihil diceret, Tironē vehementius torqueri
iussit: tumq; filius eius, patris miseratione com-
motus, cuncta se regi, si eum sibi cōdonasset, in-
dicaturum promisit. Eoq; relaxato, ipsius occi-
dendi patrem suum habuisse voluntatem dixit,
impulsum ab Alexandro. Hoc autē quibusdam
fictum ab adulescente videbatur, quō tormentis
eriperet patrem, nonnulli verū esse affirmabāt.
Herodes tamen & militum principibus & Ti-
rone pro cōciene accusatis in eos armauit popu-
lum, vt ibidē cum tonsore lignorū & lapidum
ictibus interirēt. Filios verò in Sebasten missos,
qua non lōgo à Casarea intervallo distaret, pra-
focari iubet: eaq; re maturē perfectā, in castel-
lum Alexandrium mortuos asportari, cum A-
lexandro materno auo sepeliendos. Hic finis A-
ristobulo & Alexandro vite fuit.

De cōspiratiōe, Antipatri cōtra patrē. C. XVIII.

Antipatrū verò, cum iam sine controuersia Antiq. li.
 successionem regni speraret, intolerabile 17. ca. 21
 gentis excepit odium, cunctis scientibus, illum
 omnes fratribus suis cōseruisse calumnias: nihiloq;
 minus timor eum non mediocri sollicitabat,
 crescente sobole peremptorum. Erant enim Ale-
 xandro ex Glaphyra filij duo, Tigranes & Ale-
 xander: itemq; Aristobulo ex Berenice Salo-
 mes filia, Herodes & Agrippa & Aristobu-
 lus, filiaq; Herodias & Mariamme. Sed Glaphy-
 ram quidem Herodes cum dote sua in Cappado-
 ciam dimisit, postquam Alexandrum interfecit:
 Berenicem autē Aristobuli coniugem, auunculo
 Antipatri nuptiō dedit: ut enim Salomen, quam
 infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater,
 istas nuptias excogitauit. Idem verò etiā Pho-
 voram muneribus alijsq; obsequijs, atq; amicos
 preterea Caesaris ambiebat, magnas Romā mis-
 sendo pecurias. Saturniniū enim cum alijs omni-
 bus apud Syriā donis expleuerat. Hoc autē ma-
 gis iniustus erat cunctis, quo plura donabat, velut
 opes tātas non munificētia largiretur, sed metu
 cōsumeret. Itaq; enuiebat, ut nec accipientiū be-
 nivolētia quicquā profecisset, quibusq; nihil de-
 disset, accerbiores inimicos haberet. In distribu-
 tionibus autem numerum quotidie largior erat,
 cum prater spem videres orbos pueros ab Herode
 curari: quantumq; illum peremptorum cadis
 paruit

peniteret, prolis eorum miseratione significari. Convocatis enim propinquis atq; amicis suis, & pupillis astantibus cum lacrymis opplesset oculos, dixit: Horū quidē mihi patres fortuna quaedam trīstis eripuit, ipsos autē orbitatis misericordia cum natura cōmendat. Experiar itaq; vti etsi pater infortunatissimus fui ausus tñ sim providentior, & à quibus post me regātur amicissimos mihi reliquā. Despondeo igitur filiā tuam Pherora maximo filiorum Alexandri, vti ei curator sis necessarius: tuo verò Antipater filio, Aristobuli filiam: eris enim hoc modo pater orbata. Sororem verò eius meus Herodes accipiet, ex pontifice avo materno procreatus. Et de his quidem hoc sit iudiciū meū, neq; id quisquā dīrmat, qui me amabit. Precor autē etiā Deū bono regni mei, meorūq; nepotū copulare nuptias, atq; hos pueros placidioribus, quā patres eorum oculis aspicere. Postquā hac locutus est, flevit, et puerorū dexterās iūxit, benignissimeq; consalutatis singulis dimisit consilium. Statim d'rigit Antipater, quantoq; dolore affectus esset neminem latuit pupillorum: namq; honorē apud patrem quoq; sibi derogatū existimabat: iterumq; de rebus cunctis periculū fore, si Alexandri filijs Prater Archelaum etiā Pheroram tetrarcham adiutorem habere licuisset. Ad hac reputabat odium suum, & orbitatis miserationē, qua tota gens flebatur, quanto viventium puerorum studio,

studio, & quanta memoria mortuorū ipsius scelerē tenerentur Iudaei. Itaq; omnimodo dirimere sponsalia statuit: & callidē quidem patri surreperō timuit, senienti acriterq; vigilāti ad suspiciandū: palam verō eum suplex adire ausus est, coramq; deprecere, ne se honore priuaret, quo dignum esse iudicasset, nudumq; regis nomen habere vellet, regni autē substantiā penes alios esse. Nec enim posse verū obtinere dominatū, si prāter auam Archelaū, etiā Pheroras Alexandri filijs socer esset adiūctus. Instātissimē verō precabatur, quia numerosa esset regia progenies, nuptias permutari. Novē namq; regi uxores erāt, sed harum septem vnde filios susceperat, ipsam Antipatrū ex Doride, Herodem autem ex Mariamme pontificis filia: itemq; Antipam & Archelaū ex Malthace Samaritida, filiamq; Olympiadem, quā frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide verō Cleopatra Herodē & Philippū, necnon ex Pallade Phasélū. Habebat autem filias quoq; alias, Roxanen & Salomen, vnam ex Phedra, & alterā ex Elphide: duasq; uxores sine filijs, consobrinā & fratris filiā: & prāter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamme. Cū igitur tāta proli copia superesset, aliter nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autē perspecto eius animo, quid de suis filiis cogitaret, vehementer iratus est: quippe filiorū quos interfecerat casū reputās verebāt ne etiam

etiam hi quandoque criminationum Antipatrū
 premiū fierent. Sed tunc quidē senioribus dictis
 eum protelat. Postea verò blanditijs eius addu-
 ctus, sponsalia reformauit : ac primū ipsi Anti-
 patro Aristobuli filiam collocat, filiū verò eius
 iungit filia Pherora. Hinc licebat aduertere,
 quantum Antipatri valuerit adulatio, quod
 idē in simili causa impetrare Salome nō potuit.
 Hanc enim quamuis soror esset, atq; hac saepe in-
 tercedēte Iulia vxore Caesaris postulasset, Ara-
 bi Syllao nubere non passus est: sed inimicissimā
 sibi fore iurauit, nisi ab hoc studio desitisset:
 posteaq; inuitā Alexa cuiusdā ex amicis suis in
 matrimoniū dedit, eiusq; filiarū vna Alexandri
 Antiq. li. filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Na-
 17. cap. 3 tarū autē Mariammes vna, sororis filiū habebat
 Antipatrū, altera fratris Phaselum. Sic interrup-
 ta pupillorū spe Antipater, & pro sua commo-
 ditate affinitatibus iunctis, expectatiōe certa nū-
 tebatur: adiectaq; malignitati fiducia, nequaquā
 erat tolerabilis: nā quia singulorū odium vitare
 non poterat securitatē sibi ex terrore quarebat:
 cum praterea Pheroras ei veluti iam cōfirmato-
 regi obsecundaret. Quin & mulierū conflata in
 aula conflictiō, nouas turbas excitabat. Etenim
 Pherora vxor cum matre ac sorore sua, necnon
 & matre Antipatri, multa in regia insolentia
 agebat, ausa etiam duas regis filias cōtumelio-
 se mactare: cui rei maxime ab Antipatro erat
 obiect.

obiecta. Itaq; cum illi inuisa essent, alias quidem morigeras habebant: sola verò Salome aduersabatur eorum concordia: quodq; nō bono regis coi-
rent, apud ipsum insimulabat. Cognita verò eius delatione mulieres, quodq; Herodes agre tulisset aperto quidē conuentu & familiaritatē absti-
muerunt, contra verò & discordare inter se rege audiēte simulabant: cū his adeo colluderet Anti-
pater, vt palam Pherorā minime dubitaret offen-
dere, occultos autē cœtus & nocturnas comessa-
tiones agebant: earumq; consensione fecit obser-
uatio firmiorē: cum horum nihil ignoraret Salo-
me, Sed Herodi cuncta nuntiaret. Ille autē ardēs Antiqui
iracundia, maximeq; aduersus Pherora coniugē, 17. ca. 14
quod eam præter ceteras accusaret Salome, ad-
vocato cognatorū amicorumq; concilio, & alia multa mulieri & filiarū cōtumelias crimini de-
dit, quodq; Pharisaū mercedē cōtra se præbuis-
set fratremq; sibi hostē reddidisset expugnatum
venenis. Postremò conuersus ad Pherorā, utrū,
ait, se patrē an vxorē vellet optare? Cumq; ille
se citius vita dixisset quam cōiuge cariturū, in-
certus quid ageret, ad Antipatrū sermonē con-
tulit: ac ne cum Pherora, vel eius coniuge, aut
quouis alio, qui ad eam pertineret, vnquam collo-
queretur edixit. Verū ille palam præcepta cu-
stodiens, in occulto cū his pernoctabat: metuēsq;
obseruationē Salomes, per amicos in Italia de-
gentes, vt Romā proficisceretur, effecit ipsorum

perlatis literis : ubi Antipatrum aliquanto post tempore ad Casarem mitti oportere perscriberet. Igitur Herodes nihil moratus, cum misit: cunctis qua usui forent, magnaq; pecunia liberaliter instructu, testamentumq; sua ei portandū dedit, in quo rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamne pontificis filia procreatus. Quin & Syllanus Arabs itidem Romam, neglecto Caesaris praecepto, nauigavit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao causam antè dixerat. Non leue autem cum Areta rege suo certamen habebat, cuius & alios amicos interfecerat & Soënum in Petra oppido potentissimum, redemptoq; Fabato procuratore Caesaris fautore utebatur etiam in Herodem. Sed maiore pecunia data Herodes Fabatum à Sylleo alienauit: ac per eum qua Caesar iusserat exigebat. Ille autem cum nihil dedisset, accusabat apud Casarē Fabatum, dispensatorem esse dicens, non qua ipsi, sed qua Herodi expedirent. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, secretorū Syllai proditor factus est: regiūq; indicauit, quod Syllanus Corinthum eius satellitem pecunia corrupisset, eumq; asseruari oporteret. Neque rex id facere dubitauit: quoniam Corinthus iste, licet in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripī, sed etiam

duas

duos alios Arabas iussit apud eum repertos, unū Syllae amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quaestioni, magna pecunia Corintho ut Herodem occideret, persuasisse confessi sunt: atque etiam à Saturnio Syria rectore interrogati, Romanam transmissi sunt.

De veneno Herodi parato, & quomodo compertum sit. CAP. XIX.

AT Herodes Pherora vehementius inminebat, ut repudiaret uxore: neq; quomodo mulierē plecteret inueniebat, cum multas in eam odij causas haberet, donec ipsam etiā fratrem cum ea supra modū indignatus eiecit. Pheroras autem aquo animo accepta iniuria, in tetrarchiā suam recessit, iuratus unū sibi exitij finem fore mortem Herodis, neq; ad eum revertiturum esse dum vixerit. Deniq; nec agrotum quamvis saepe accitus fratrem inuisere voluit, cum quibusdam mādatis eum quasi moriturus vellet inferuere. Sed ille quidem prater spem conualuit. Postquā autem Pheroras in morbuū incidit, tunc Herodis patientia demonstrata est. Nam & venit ad eum, & humanissimè curatum voluit: sed morbuū superare non quuit: intra dies enim paucos est mortuus. Quem licet vsq; ad vltimum vita diem dilexisset Herodes, tamen quòd illum quoq; veneno peremisset, fama vulgatū est. Verum eius corpore in Hierosolymam deportato, luctum maximum cuncta genti denuntiavit,

clarissimaq; funus sepultura dignatus est. Vnus
 quidē interfectōr Alexandri & Aristobuli, hūc
 exitum vitæ sortitus est. Transijt autē in Anti-
 patrum auctorē pœna sceleris, ex interitu Phero-
 ra nacta principiū. Quidā enim ex eius libertis,
 Antiq. li. cum regē tristes adissent, fratrem ipsius Pherorā
 17. cap. 5 veneno interceptum esse dicebant. Nam quendā
 ei cibum obtulisse coniugē suam, non eo quo sole-
 bat modo conditū: eoq; sumpto illum morbo pro-
 tinus esse correptū. Venisse autē ante biduū, ma-
 tris ac sororis eius accitu quandam veneficā mu-
 lierculam ex Arabia, vt venenum Pherora con-
 ficeret amatoriu: & pro amatorio dedisse mor-
 tiferū Syllæ cōsilio: namq; illi notam fuisse. Per-
 cussus igitur plurimis suspitionibus rex, ancillas
 & nonnullas libertinas quæstioni subiecit. Ibiq;
 tum exclamat aliqua doloris impatiens: Deus
 cali terraq; rector, in matrem Antipatri, quæ
 horū nobis malorū causa est, vindicet. Hoc rex
 initium nactus, persequabatur vltcrius indagine
 veritatis. Mulier verò & matris Antipatri fa-
 miliaritatē cum Pherora eiusq; mulieribus, &
 occultos eorum conuentus aperuit: quodq; Phe-
 roras & Antipater redeuntes à rege, tota cum
 illis nocte potare soliti essent, seruis omnibus ex-
 clusis & ancillis. Vna quidem libertinarum hæc
 indicauit. Cū autē ancilla separatim singula
 torquerentur, patuit omnium dicta congruere,
 qua de causa Romā quidē Antipater ex com-
 posito,

posito, Pheroras verò trans flumen secedere curauisset. Nam saepe illos in sermone dixisse, quòd post Alexandrum & Aristobulum ad ipsos eorumq; coninges transiturus esset Herodes. Nec alicui posse parcere, qui Mariammina eiusq; filijs minimè pepercisset: ideoq; melius esse, ab hac belua quàm longissimè fugere. Sape autem dixisse matri Antipatrum conquerentē, quòd cum ipse iam canus esset, pater in dies singulos inuenesceret, seq; fortasse prius quàm regnare incipiat mortuum: aut si vnquam ille decesseris (quando autē istud futurum?) voluptatem sibi successionis omnino fore breuissimam. Pullulare praterea hydra capita, hoc est Alexandri & Aristobuli filios: sibi autem filiorum quoq; spem ademptam esse patris iniuria: qui nō eorū quenquam post mortē suam regni successorē, sed Mariamminis filium scripsisset heredem. Qua quidē in re prorsus eum senectute delirare, si testamento suo standum arbitraretur: se namq; vt ex eius progenie nemo superesset curaturum. Quinetiam cum omnes patres, quibus inuisi vnquā filij fuerunt, odio vincat: plus tamen eum etiam fratres odisse. Denique nuper sibi ne cum Pherora colloqueretur, centum talenta donasse: atq; cum Pheroras diceret, quid enim per nos ladebatur? respondisse Antipatrum, vtiā cunctis ablatiis nudos se diūmodo vinhos relinqueret. Verū hoc nequaquā fieri posse, vt tam pestiferam bestiā

quisquam effugiat, sub qua nec amicis esse pa-
 lam liceret. Deniq; nunc occultè, inquit, conveni-
 mus: dicebit autè aperte, si virorū spiritum ma-
 nusq; habeamus. Hac in tormentis ancilla pro-
 diderunt, & quòd Pheroras cum illis Petram fu-
 gere cogitasset. Vt omnibus autem dictis Hero-
 des crederet, centum talentis effectum est. De his
 enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in
 Doridem Antipatri matrem furor eius erumpit:
 eamq; omni ornatu, quē illi donauerat spoliata,
 multo comparato talētis, expellit. Deinde ira de-
 posita, Pherora mulieres à tormentis recreabat.
 Timore autem pauidus erat, & ad omnes suspi-
 ciones excitabatur: multosq; innocentes, metu ne
 quem nocentium pratermitteret: in tormenta da-
 cebat. Hinc ad Samaritam se convertit Antipa-
 trum, qui procurator erat Antipatri, et ex illius
 tormentis comperit, necandi sui causa ex Aegy-
 pto Antipatrum venenum malum petisse, per
 quendam Antiphili amicum: idq; ab eo Antipa-
 tri ammiculum accepisse Theudionem, ac Phero-
 ra tradidisse: cui mandasset Antipater ut Hero-
 dem occideret, dum ipse Roma abesset, ac suspi-
 cione careret: Pheroram verò venenum uxori
 sua dedisse seruandum. Itaque hanc euocatam,
 statim rex quod acceperat afferre iubet. Illa ve-
 rò quasi allatura egressa, de tecto se precipitem
 dedit, ut eo modo probationes & regis tormenta
 praeueniret. Sed Dei providentia, sicut apparet,
 quæ

quæ ab Antipatro pœnas repeteret, non in caput, sed in diuersam delata partem, periculum mortis euasit. Portatâq; ad regem, ubi refipiscere potuit (nam casus eam perturbauerat) quamobrè se precipitasset interrogata, adiurâte rege, quod vera dicenti remitteret omne supplicium: sin falsa promere maluisset, corpus eius tormentis absumeret, neq; sepultura quicquam relinqueret: paulisper tacuit, deinde: Quid, inquit, secreta custodio, cum Pheroras obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit seruitura? Audi rex, & tecum Deus testis mihi veritatis, qui falli non potest. Cum Pherora morituro lacrymans assiderem, tunc ille me ad se vocauit: En multum, inquit, coniunx de fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligeret, inuisum habui, & necare cogitauit: qui tanto nunc mei, quamuis nectum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem impietatis pretiis fero: tu verò quod in eum seruas relictis nobis ab Antipatro venenū. Huc affer propere: meq; vidente cōsume, ne ad inferos quoque vlticè huius sceleris conscientiam deferam. Ita vt iussit attuli: & magnam quidem venenū partē sub obtutibus eius in ignē effudi: modiciū verò mihi propter dubios casus, & quæ te metuerē, reseruavi. His dictis, illa quidem omnino paululū quiddā veneni habentē pyxidē profert: rex verò in matrē fratremq; Antiphili contulit quæstionē. Verū hi quoq; Antiphilū ex Aegypto

attulisse pyxidē fatebantur, illumq; venenum à fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepisse dicebant. Totum autē regnum circum-
euntes Alexādri & Aristobuli manes, ipsi erāt incertarum rerum exploratores atq; indices, & à suspicionibus remotissimos ad probationes trahebant. Deniq; etiam pontificis filiam Mariam-
men, consciam esse maleficioꝝ patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam filij quoq; poena coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri successorem scriptum ex testamento deleuit.

De Antipatri in Herodem malignis studiis
deprehensis & vltis. CAP. XX.

Post hac etiam Bathyllus, nouissima cōsilio-
rum Antipatri fides documentis accessit. Namq; is erat quidem libertus eius: aliud autem venenum ferens, hoc est, aspidum virus, aduenerat aliorumq; serpentū succos: ut si prius fuisset inualidū, hoc se Pheroras cū sua coniuge in regē armaret. Idē verò prater susceptā contra salutē patris audaciam, velut operam subficiuam, habebat epistolās aduersum fratres compositas ab Antipatro. Erant autem Roma in studiis Archelaus & Philippus, iam adoleſcētuli, magniq; animi, regis filij, quos Antipater velut imminentes spei suae remouere festinans, quasdam in eos literas ipse sinxit, amicorū nomine Roma degen-
tium. Nonnullis autem corruptis scribere persua-
sit.

sit, quòd multis patrē maledictis carperent, ac de
 Alexandri & Aristobuli nece manifestè que-
 rerentur, seq; accitos esse graviter ferrent: iam
 enim pater eos redire praeceperat, idq; maximè
 sollicitabat Antipatrum. Quinetiam prius quàm
 proficiscerentur, in Iudaea constitutus Antipater,
 eiusdem modi contra eos Romae literas mercaba-
 tur: patremq; adeundo vitanda suspicionis cau-
 sa, fratres purgare simulabat: quaedam falso scri-
 pta, quadā verò adolescentiae peccata esse cōme-
 morans. Quo quidē tempore scriptoribus episto-
 larū, quas in fratrum perniciem simulabat, pluri-
 mis pecunijs datis, sumptuū confundere tentabat
 indicia, vestē pretiosam variaq; stragula, pocu-
 láque argentea necnon & aurea comparando,
 aliaq; plurima instrumenta, ut pretiorum ma-
 gnitudine mercedes falsarijs erogatas calaret.
 Deniq; ducenta talenta retulit expensa, & eorū
 maxima fuit occasio causa Syllae. Vniuersis au-
 tem malis tunc minoribus maiore coniectis, cum
 omnia quidem tormenta de patricidio, epistola
 verò de iteratis fratricidijs conclamarent, nemo
 tamen ex Iudaea venientiū, quo loco fortuna do-
 minus essent ei nūtiavit, quamvis inter scelus pro-
 batum & ipsius reditum septem mensium in-
 ternalla fluxissent. Ita erat inuisus omnibus. For-
 tasse autē etiam quibus indicandi voluntas fuit
 per interfectorum fratrum manes obmutescere-
 bant. Deniq; Romae literas misit, continuo se ven-

Antiq. li.

18. cap. 8

turum esse, quodq; honorifice dimissus esset à Ca-
 sare nuntians. Rex autē insidiatorē manibus te-
 nere desiderans : timensq; ne si quid præscesset,
 forte caueret , ipse quoq; literis beneuolentiā si-
 mulans, & alia familiarissimè scripsit , & ut
 reuersionē suā maturaret orauit. Nam si prope-
 rasset, matris suae quoq; offensionē posset compo-
 nere, quā expulsam esse nō ignorauit Antipa-
 ter. Primam quidem iam de morte Pherora su-
 sceperat epistolā apud Tarentū, eunq; vehemen-
 ter luxerat: id autem nonnullis de patruo lauda-
 bile videbatur: sed quantum intelligi datur, can-
 sa doloris erat, quod insidia pro voto non cesse-
 rāt: neq; tam Pherorā flebat, quā malefactorū
 ministrū. Præterea metus eū quidam ob ea quæ
 confecerat occupabat, ne quando fortē deprehen-
 deretur venenū. Tunc autē in Cilicia patris epi-
 stola sibi reddita quā suprā memorauī, statim
 quidē festinabat: sed postquā in Celēderin dela-
 tus est, subit eū quadā materni casus cogitatio:
 anima iam per semetipsam diuinante. Es amico-
 rū quidē prudentiores ei suadebāt, ne prius patrē
 conueniret, quā pro certo cognosceret, quibus
 ex causis matrē suam repudiasset: namq; timere,
 ne fortē criminibus matris adderetur. Minus an-
 tē prudentes, & visenda patriæ cupidi magis,
 quā quid Antipatro esset vtile considerantes,
 ut properaret monebāt, ne ex ipsa mora & pa-
 tri causam praua suspicionis, & occasionē præ-
 beret

beret calumniantibus. Nunc enim si quid motus
est, in absentē esse factū : nec enim presente illo
quenquam id ausurum fuisse. Absurdum autem
videri , propter suspiciones incertas certis bonis
carere, neq; mature se patri reddere, ab eoq; re-
gnum accipere, quod solo ipso niteretur. Paruit
his Antipater, impellente fortuna, transmissusq;
in Sebastum Casaria portum deferitur. Occur-
rit autem illi prater opinionem maxima solitu-
do cum omnes eum denitarent, nullusq; auderet
accedere. Nā etsi semper aequē inuisus erat, odio
tamen ut proderetur tunc data libertas est. Mul-
tos autem auertebat ex rege formido, quoniam
cunctas iam cinitates de Antipatro fama reple-
nerat, solusq; de se quid ageretur Antipater igno-
rabat. Nec enim vel clarius eo quisquam dedu-
ctus est, cū Romam navigaret, vel ignobilius
inde susceptus est. Enimvero clades ille domesti-
cas intelligens, calliditate calabat, metuq; penē
mortuus, vultu confidentiam simulabat. Es neq;
fugae spes ulla erat, neque circumstantibus malis
emergere poterat : certumq; nihil ei de domo, ne
ibi quidē nuntiabatur: id enim regis intermina-
tio prohibuerat. Vnde interdum etiam spes eum
pertentabat hilarior, aut nihil esse deprehensum,
aut si quid esset, hoc sese impudentia sua dilutu-
rum, ac dolis, quae sola instrumenta salutis habe-
ret. Itaq; his armatus, sine amicis in regiā venit,
qui à prima ianua cū iniuria sunt repulsi. Fortē
autem

autē Varus Syria rector intus aderat. Ingressus
inde ad patrē, confirmatusq; audacia, velut eius
salutandi causa, propius accedebat : cū ille ob-
iecta manu, & capite declinato, exclamat : Ec-
hoc parricida est, vt me amplexari velis, qui tot
maleficijs inuolutus sis. Dissereas impiū caput:
neque me attingas, prius quā criminibus te
exuas. Dabo enim tibi iudicium & iudicem, qui
opportune praesto est, Varū. Abi, & quēadmodū
te purges in diē crastinū meditare. nam & tem-
pus indulgeo calliditatibus tuis. Ad haec metu
obstupefactus Antipater, quia respondere nihil po-
tuit, reuersus est. Cum autē ad eū venissent ma-
ter & vxor, cūctas ei probationes exposuerunt.
Turnq; recepta mente, quo pacto sese defenderet
cogitabat. Postero autē die rex adhibito propin-
quorū atq; amicorū concilio, Antipatri quoque
amicos vocat. Ipse autē cum Varo residens, cun-
ctos indices iussit adduci, in quibus erant etiam
serui matris Antipatri quidam pridē cōprehensi,
qui ab ea literas ad eū deportauerunt huiusce-
modi: Quoniā illa omnia patri tuo cognita sunt,
caue ne ad eum venias, nisi aliquod auxilium à
Caesare impetraueris. Itaq; his vnā cum alijs in-
troducū, ingreditur Antipater. Cumq; promissus
ante pedes patris cecidisset: Oro, inquit, pater, ne
quid de me prauidices, sed integras aures satis-
factioni meae praebeas. Demōstrabo enim me in-
noxium, si tu velis. Ille autem magna voce im-
perato

perato ei silentio, ad Varam locutus est: Quod
& tu Vare, & quivis iustus iudex, Antipatrum
morte dignum iudicaverit, certo scio. Vereor autem
ne mea quoque tibi sit inuisa fortuna, omni-
que calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim.
Atqui hoc tibi magis miserandum videri debeo,
quod erga tam scelestos indulgentissimus
pater fui. Nam illis prioribus adhuc adolescentu-
lis regnum detuleram, eosque Roma educatos ami-
cos Caesaris feceram: sed quos alijs invidendos re-
gibus emulandosque constitui, mea salutis hostes
inveni, quorum tamen interitus Antipatro ma-
gis profuit. Isti enim quod iuuenis & successor
meus futurus esset, maxime securitas quareba-
tur. At vero hic belua, patientia mea supra quam
satis erat expletus, in me satietatem suam profudit:
eique diu vivere sum visus, meamque senectutem
graviter tulit, rexque fieri non nisi parricidio pas-
sus est. Quae quidem profecto novi qua ratione
cogitavit: quod eum ex agro abiectum reducerim,
& exclusis quos mihi regina pepererat filiis, re-
gni mei vicarium declaraverim. Equidem tibi Vare
confiteor mea mentis errorem. Ego illos contra me
filios irritavi, qui Antipatri gratia spes eorum in-
stas abrui. Quid enim tantum de illis, quantum
de isto bene sum meritus? cui vivus etiam pote-
statem meam penes concessi: aperte autem regni
successionem testamento reliqui, & praeter de-
stinatos ei separatim quinquaginta redditus ta-
lentorum

lentorū, sumptum passim mea pecunia subministravi : ac nuper Romam quoq; nauigaturo dedī trecenta talenta, quemq; solum ex omni familia mea, tanquā patris seruatorē, Casari commendaui. Aut quid illi tantū sceleris, quantum Antipater ad miserunt ? quod ue de his habui iudicium, quale demonstrauit huius insidias? etiam approbo, quia ausus est aliquid parricida, rursumq; veritatē dolis sperat obtegere : tibi Vare caendum: nam ego istam beluā noui: & quā sit verisimilia dicturus, iam nūc prospicio, stetusq; simulatos. Hic est qui me quondam monebat, ut uinū Alexandrū cauerem, neq; meū corpus omnibus crederē. Hic est qui usq; ad cubile meum solebat ingredi, & circumspicere, ne quis mihi forte parasset insidias. Hic somni mei custos erat, & securitatis dator, qui consolaretur luctū peremptorū, & uiuentium fratrum beneuolentiam diiudicaret : hic propugnator & satellites meus. Quum eius calliditas Vare in mentē venit, & quemadmodū singula simulasset, vix me credo viuere, tamq; grauē insidiatorē quo pacto effugerim miror. Veruntamē quia fortuna quedam excitas contra me domum meā, mihiq; amicissimi semper infensi sunt, ego quidē fatorū iniquitatē flebo, et mecum ipse solitudinē gemā. Nemo autē qui meum sanguinē sitierit elabetur, etiā si per omnes filios meos indicia ventura sint. Hæc dicens, ipse quidē interrupto sermone tacuit, dolare

dore confusus. Nicolaum autem unum ex amicis probationes inſiſit exponere. Inter hac autē Antipater ſublato capite, cum proſtratus ante patris pedes maneret, exclamat: Tu pater meas partes defendiſti. Nam quomodo ego parricida, quē tu ſemper ſervatorem te habuiſſe commemoras? Aut ſi ficta, ut dici, ſimulataq; mea pietas fuit, cur in alijs tam callidus, in hoc adeo demens fui, ut non intelligerē, quōd ſi homines lateret tantū ſcleris cogitatio, celeſtē latere iudicem omnino non poſſet, qui ubiq; præſta eſſet, & cuncta conſpiceret? An fratrum exitus ignorabam, quos ob id Deus vultus eſt, quia tibi male cogitauerant? Quid autem fuit cur me tua ſalus offenderet? Spes regni? Sed regnabam. Odij ſuſpicio? Sed diligebam. An ex te metus aliquis? Quin tui ſervans, alijs timendus eram. Fortaſſis egeſtas cauſa fuit? Mulſo minus. Quis enim magis expenſarum habuit poteſtatē? Si autem omniū hominum perdiſſimus eſſem, immanisq; beſtia animum gererem, certē manſueti patris beneficijs vincerem: quē, ſicut tu dixiſti, reduxeris, toiſq; filijs antepoſueris, vivusq; regē declaraveris, aliorumq; bonorum magnitudine reddideris invidendum. O me miſerū, acerbiffimamq; peregrinationē meā, quā longum litori tempus magnumq; inſidias tibus ſpatium præbui. Sed tamen tibi pater tuſq; relictus abieram, ne Syllæus tuam contemneret ſollicitudinem. Roma mihi teſtis eſt pietatis, & princeps

ceps orbis terra Casar, qui me patris amorem
 saepe vocitabat. Accipe pater has eius literas: haec
 fictis in me criminationibus veriores: his me de-
 fendo: haec affectus erga te mei argumenta certis-
 sima. Recordare quā inuitus hinc nauigauerim,
 latētes in regno cōtra me inimicitias non igno-
 rans. Tu pater imprudens me perdidisti, tu cōpul-
 listi ut dare accusandi tēpus inuidia. Verūm ad
 indicia veniam. Ecce adsum, terra mariq; nihil
 usquā parricida perpeffus. Sed nondū me hoc ar-
 gumēto diligas: nā & apud Deū, & apud te pa-
 ter, condemnatū me esse scio. Condenatus autem
 deprecor, ne aliorū tormentis fidē habeas: in me
 feratur ignis, per viscera mea pergant instrumē-
 ta poenarū, ne parcas sclesto corpori. Nā si par-
 ricia sum, tormentorū expers mori non debeo.
 Talia cum lacrymis ac eiulatu vociferans & o-
 mnes alios: & Varū ad misericordiā prouoca-
 uit: solum autem Herodē, quo minus fletet, ira-
 cundia cōtinebat, documentis veris intentum. Ibi
 autē Nicolaus, iussu regis multa de Antipatri cal-
 liditate prafatus, & misericordiā spem abstulit,
 & atrocissimam accusationem instituit, cuncta
 quidem regni maleficia ascribens: maximē vero
 fratrum interitum, quos ipsius calūnijs interfectos
 esse demonstrans, etiā superstitibus eum insidia-
 ri quasi successionis captatoribus affirmabat.
 Nam qui patri venenum parasset, multo mi-
 nus à fratribus abstineret. Cum autē ad veneni
 probat

probationē venisset, per ordinē proferebat indicia, etiā de Pherora crimē exaggerans, veluti illum quoq; Antipater fratricidā fecisset, corruptisq; regis amicissimis, scelere omnem domū replevisset. Atq; ita multis alijs dictis & probatis peroravit. Varius autem cum respondere iussisset Antipatrū, & ille nihil amplius elocutus, quā, Deus testis est innocentia mea, silensq; iaceret, venenū petijt, idq; cuiusdam damnatorum capitis ex custodijs bibendū dedit: eoq; statim mortuo, quadam in secreto cum Herode sermocinatus, gesta in concilio Casari scripsit: posteroq; die inde discessit. Nihilōq; minus rex Antipatro vinculis tradito, cladis suae nuntios ad Casarem misit. Post hac Salomē appetisse insidijs arguebatur Antipater. Quidam enim ē servus Antiphili Romae venerat, epistolae ferens cuiusdam Acmes nomine, ancilla Iulia: quibus ad regem scriptis, indicauerat Salomes epistola inter literas Iuliae reperta, clam ei benevolentia causa misisse. Ipsius autem Salomes epistolae & maledicta in regem acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed haec ab Antipatro erant ficta: inq; Acme pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaferat. Epistola enim eiusdem mulierculae ad ipsum scripta id prodidit, cuius verba haec sunt: Sicut voluisti patri tuo scripsi, & alias epistolas misi, certō sciens, regem sorori suae minime posse parcere, si eas recitauerit. Bene autē facies,

si consummatis omnibus, pollicitationū tuarum
 memor fueris. Hac epistola & qua in Salomen
 sunt composita deprehensis, regem subiit cogita-
 tio, ne fore etiam Alexander falsis epistolis fuis-
 set oppressus: quodq; penē sororem propter Anti-
 patrum occidisset, anxius erat. Itaq; non est vl-
 tra cunctatus, quo minus ab eo sumeret omnium
 causa supplicis: sed ne propositū satisfaceret, gra-
 ni morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla,
 & in Salomen fictione conflata, dedit literas ad
 Caesarem: ac propterea testamento mutato, exe-
 mit nomē Antipatri, regemq; scripsit Antipam.
 prateritis Archelao et Philippo natu maioribus:
 nam & hos Antipater insimulauerat. Caesari
 autem post alia pecuniaria munera mille talen-
 ta, & uxori eius ac filiis, itemq; amicis & liber-
 tis, propē quinquaginta, ceteriq; omnibus agro-
 rum & pecuniarum non parū distribuit, ac so-
 rorem Salomen luculentissimis donis honorauit.
 In testamento quidem ista correxit.

De aquila aurea, mortēque Antipatri & He-
 rodus.

CAP. XXI.

Antiq. li.
 17. cap. 8

MOrbus autē ingrauescebat, quod eū sene-
 ctus pariter ac maror urgeret, & annos
 iam septuaginta natus esset: & filiorū cladibus
 animū adeo habebat, afflictū, ut nec bona vale-
 tudine quicquā incunditatis admitteret. Acriorē
 autē faciebat agritudinē, quod Antipater vine-
 ret. Hunc enim nō obiter & aliud agens, sed cū
 ipso

ipse cōaluisse, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiā populi quidam tumultus. Erant in ciuitate sophista duo, qui summe scire leges patrias videbātur: & propterea per omnē gentē maxima gloria predicabātur: Iudas filius Sepphorai, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adolescentiū sectabantur, cū leges exponerent, & in dies singulos puberū exercitiū congregabant. Qui cū regē audissent morore ac morbo tabescere, apud notos loquebantur, opportunū iam tēpus esse, vt Deus vindicaretur, fabricataq; aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidē in tēplo nefas sit, imaginis, aut vultus, aut cuiuslibet animalis cognomine simulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur, quod supra maximā portā templi aquilā collocauerat auream. Eumq; tunc monebāt sophista vt tollerent: pulchrum esse dicentes, etiā si quod inde periculū immineret, pro legibus patris mori non recusare: sic enim decedentibus, & animā immortalē, & bonarū rerum sensum perseuerare perpetuo minus autē fortes & sapientia sua ne scios amare animam imperitia: magisq; morbo cupere, quā virtute desungi, Dum hac illi differerent rumor subito peruagatur, regē ferē iam mori: vnde etiā cōfidentius adolescentēs coronā adorti sunt, ipsoq; meridie, quum plurima multitudo versaretur in templo, crassi demissi funibus, aquilam ex tecto aureā securitus abscedebant. Qua re statim re-

gi duci nuntiata: nō parua ille manu comitatus
 ad templū cucurrit: & propē ad quadraginta
 iuuenes cōprehensos, regi exhibuit. Qui primum
 interrogati, an aquila ipse aureā concidere ausi
 essent, fecisse confessi sunt: deinde quo iubente Je-
 ge patria responderunt. Cū verō, quid exulta-
 rent tantū, quibus mors immineret, ab his quare
 retur: quia post mortē bonis plurimis frui spera-
 rent, asseruerūt. His itaq; rex cōmotus, magnitu-
 dine iracundia morbiū superat, atq; in concionem
 procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos
 inuectus, & quōd occasione legis patriā quadam
 maiora tentassent, velut impios supplicio dignos
 esse iudicauit. Populus autē metuens, ne per mul-
 tos questio iret, precabatur, vt primū facinoris
 suasoribus, deinde in eo deprehensis pœna subdi-
 tis, ceteris indignationē remitteret. Tandē igitur
 exoratus, & ipsos rex qui funibus demissī erant
 cū sophistis viuos incendi, & reliquos qui vnā
 cōprehensi sunt, obtruncandos carnificibus tradi-
 dit. Hinc totū eius corpus morbo occupatū varijs
 doloribus differebatur: nam febris quidē non me-
 diocris erat: prurigo autē intolerabilis habebat
 omnē corporis superficiē. Asiduis autem vexa-
 batur coli tormentis, pedesq; tanquā ex intercu-
 tis vitio tumuerant. Quin & inflatio ventricu-
 17. cap. 28. putredoq; virilis membri vermiculos generās,
 ac præterea creber anhelitus, & irrupta cum su-
 spiria membrorumq; omnium contractio fatiga-
 bat:

bat: ut qui hac ad diuinitatē referrēt, vltionem
 eam esse dicerēt sophistarū. Ille autem, quamuis
 cum tot morborū cruciatibus luctaretur, vita ta-
 men cupidus erat: & remedijs excogitatis salutē
 sperabat. Deniq; Iordanē transgressus, apud Cal-
 liroēn aquis calidis utebatur, qua in lacum fera-
 cem bituminis, qui Asphaltites vocatur, effluen-
 tes, pra dulcedine potui sunt. Ibi autem corpus
 eius, quod medicis oleo calidiori foueri placuerat,
 in solū plenū demersum ita dissolutū est, ut etiā
 lumina quasi mortuus resoluta torqueret. deinde
 perturbati qui eum curabant, ad clamorē qui-
 dem illorū respicere visus est. Desperata verō sa-
 lute, militibus quinquagenas drachmas, multāq;
 pecuniā rectoribus atq; amicis diuidi iussit. Cum
 autē rediens ad Hierichunta venisset, atra iam
 bili correptus, & penē ipsi morti minabatur, fa-
 ctumq; nefarium excogitauit. Collectos enim cu-
 iusq; vici ex omni Iudaea nobiles, in locum cui
 nomē est Hippodromus, concludi praecepit. Dein-
 de Salome sorore & Alexa marito eius ad se vo-
 cati: Scio, inquit, mortē meam festis gaudijs cele-
 braturos esse Iudaeos. Verum per alios lugeri po-
 tero, & praeclarissimos honores sepultura asse-
 qui, si qua praecipio feceritis. Hos viros qui ha-
 bentur in custodia, cum animam efflauero, sta-
 tim militibus circumdatos occidite: ut etiā inuita
 omnis mihi Iudaea, omnisq; domus illacrymet.
 Et simul his mandatis, legatorum quos Romam

miserat, epistola sunt allata, quibus Acmen ancillam Iulia iussu Caesaris interemptam, & Antipatrum morte damnatum esse indicabatur. Quin & si pater cum in exilium dare mallet, id quoque permisisse Caesarem, scriptum erat. Herodes autem paululum hoc nuntio recreatus, doloribusque rursus victus (nam inedia tussibusque pariter violentia distendebatur) fatum praevenire conatus est: sumptoque malo, etiam cultellum poposcit: sectum enim comedere consueverat. Deinde circumspiciente ne quia arbitri impederet, tamquam se percussurus dexteram sustulit. Cum vero Achiabus consobrinus eius accurrisset, manusque continuisset, ululatus maximus in regia statim, quasi rex mortuus esset, ex-

Antiq. li. citatus est. Eoque propere audito, Antipater fiduciam recepit: latusque iam custodes promissa etiam pecunia, rogabat, ut se soluerent, atque dimitterent: quod eorum princeps non solum ne fieret obstaret, sed etiam regi velociter nuntiauit. Ille autem fortius exclamans, quam vires agrotatis valebant, continuo satellitibus missis occidit Antipatrum: mortuumque sepeliri precepit in Hyrcania. Deinde rursum corrigis testamentum, & successorum quidem Archelaum natum maximam Antipae fratrem scripsit, tetrarcham vero Antipam. Post interitum autem filij quinque diebus exactis moritur: annos quidem trigintaquatuor, ex quo interfecit Antigouum, regno potitus: triginta vero septem, postquam rex à Romanis declaratus est. Et in alijs quidem omnibus,

bus, secunda fortuna usus est si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quieserat, tanto cōseruatum tēpore, filiis suis reliquit. In rebus autē domesticis infelicissimus fuit. Salome autē, antequā resciret mortē regis exercitus, cū marito pgressa, viictos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse cōsiliū, & vnūquemq; iussisse domū dimittere. Atq; ita post horum abitum mi-
 Antiq. B.
 litibus indicatur. Quibus in concionē cum alia 17. ca. 12
 turba in amphitheatrū apud Hierichuntā collectis, Ptolemæi anuli regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatū illum cepit dicere & multitudinē consolari. Relictamq; ab eo militibus epistolā recitauit, in qua multū rogabat, ut beneuolō animo successorē suū fouerent. Deinde post epistolā testamentū legebat, in quo Philippū quidem heredē Trachonū, proximarumq; regionū: tetrarcham verō, sicut suprà diximus, Antipam regem autem Archelaum scripserat: eidemq; anulum ad Casarē ferre mādauerat, assignatamq; regni administrati notitiā. Omnium namq; dispositionū suarū dominum & confirmatorē Casarem esse voluit, cetera verō seruari iuxta superius testamentū. Quo perlecto, confestim clamor secutus est omnium Archelao gaudulantiū: militesq; per cuneos & populus adeuntes, suamq; promittebant, Deiq; beneuolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentia

pratermisit Archelaus, sed omnem ornatu exto-
lis regium in funeri pompa ducendum. Lectus
quippe totus erat gemmis auroque distinctus,
thorax autem purpura variatus, corpusq; super
eum velatum itidem purpura. Capiti autē dia-
dema erat impositū: corona verò de super aurea,
sceptrumq; in dextera, & circa lectum filij cum
propinquis: praterea satellites agmenq; Thra-
cium, Germaniq; & Galli, velut ad bellum in-
structi omnes antecedeabant. Cetera verò militū
manus armata, ducesq; suos ordinumq; princi-
pes sequebantur decenter. Quingenti autē serui
ac liberi odores ferebant: corpus autem per du-
centa stadia portatū est in castellum Herodion:
ibiq; secundum ipsius regis mandata sepultum
est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

FL. IOSEPHI DE

BELLO IYDAICO

LIBER II.

De Successoribus Herodis & ultione direptæ
aureæ aquilæ. CAP. I.

Antiq. li.

17. ca. II

PRINCIPIUM autē nouarū prin-
cipium fuit, Archelao Romam
proficiscendi necessitas. Diebus
enim septem in lugendo patrem
consumptis, epulisq; feralibus prolixè populo ex-
hibitis (Hic autem mos apud Iudæos necessariò
multos ad inopiam redegit: nam qui cum negle-
xerat,

xerat, impius aestimabatur) candida veste in-
 dutus procedit ad templum. Ibiq; varijs fau-
 ribus exceptus à plebe, ipse quoque in excel-
 so tribunali, solioque aureo residens, humanis-
 simè vulgus admisit: eisq; & quòd sepultu-
 ram patris sedulo curauissent, gratias egit: &
 quòd sibi quasi certo iam regi, magnos honores
 habuissent. Verù se tamè ait non potestate solùm
 interim, sed etià ipso regis nomine tēperare, do-
 nec à Casare sibi confirmata fuerit successio, qui
 etià testamēto rerū esset omniū dñs constitutus.
 Idcirco enim se apud Hierichūta volūtati exer-
 citus restitisse, cū sibi diadema voluisset impo-
 nere. Caterū p̄ alacritate ac beneuolētia, aequè
 militibus ac populo plenā se vicissitudinē rela-
 turū, si ab his quorū etiam esset imperiū, certus
 rex declaratus fuisset: studiūq; sibi esse, vt er-
 ga illos rebus omnibus patre melior appareret.
 His gauisa multitudo, statim eius mentē magnū
 tētare petitionibus cœpit. Namq; aliī tributa le-
 uari, aliī vectigalia tolli, quidam solui custodias
 acclamabāt. Cunctis autē postulatis, in gratiam
 populi faciliè annuebat Archelaus. Deinde cele-
 bratis hostijs, cum amicis erat in epulis. Ecce an-
 tem subito post meridiem cōgregati nō pauci no-
 uarū rerum studiosi, vbi cōmunis luctus de rege
 cessauit, propria lamēta suscipiūt, flentes eorum
 casum, quos propter abscisam ex porta templi
 aquilam auream Herodes morte damnauerat.

Antiq. li. Dolor autem non occultus erat, sed clarissimis
17. ca. 12. quæstibus, fletuq; iusto & plâctu ciuitas perfo-
nabat, virorum causa videlicet, quos pro tēplo
ac legibus patrū interisse dicebāt. Eorum au-
tem mortis pœnas, ab illis quos Herodes pecu-
nia donasset, repetēdas esse clamitabant: ac pri-
mum, quem is constituerat pontificem reiicien-
dum, aliumq; pietate præstātem, magiq; purum
optari debere. Quibus etsi mouebatur Archelaus
ad ultionem, tamen eum profectiois festinatio
continebat, metuentem, ne si sibi multitudinem
reddidisset inimicam, motu eius impediretur.
Quamobrem monendo magis quàm vi experie-
batur sedare turbatos: missoq; magistro mili-
tum, ut quiescerent, eos rogabat. Sed illum sedi-
tionis autores, ubi ad tēplum venit, prius quàm
verbum faceret, lapidibus proturbarūt: & alijs
post eum mulcēdi sui gratia missis, multos enim
legabat Archelaus, iracundè omnia responde-
runt: neq; si numero aucti fuissent, otiosi fore vi-
debantur. Itaq; instante axymorū die festo, qui
apud Iudeos Pascha vocitatur, plurima victima-
rum copia plenus, infinita quidem ad templum
ex agris multitudo religionis causa descendit:
cum illi qui sophistās lugebant in templo consis-
terent, nutrimenta seditioni quærentes. Hoc au-
tem metu Archelaus, antequam omnē populum
morbus iste corrūperet, cohortē militum & tri-
bunū qui etiam seditionis principes comprehen-
derent,

derent, eò dirigit: contra quos omne vulgus excitatum, multos lapidum ictibus interfecit: saucius verò tribunus vix elabitur. Et illi quidè statim, veluti nihil mali actum esset, ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed Archelao sine cade iam multitudo còprimi non posse videbatur: quamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per civitatem simul omnes, equitesq; per campos: qui cum sacrificijs occupatos singulos inuasissent, propè ad tria millia hominum occidunt: reliquam verò manum per montes proximos disiecerunt. Praeones autem sequebatur Archelaum, iussu eius unumquemq; ut domum recederet admonendo. Itaque cuncti neglecta diei festiuitate, abiire: ipse autem cum matre, necnon et Popla, et Ptolemao, et Nicolao amicis, ad mare descendit, relicto Philippo regni procuratore, itemq; rerum familiarium curatore. Una verò egressa est cum filiis suis Salome, fratrisq; regis filij, generq;, specie velut Archelao ad obtinendam successionem adiumento futuri: certa verò causa, qua contra leges in templum admissa fuerant, delaturi. Interea fit illis Casarea obuiam Sabinus Syria procurator, ad Iudaeam veniens, ad pecunias custodiendas Herodis: quem ulterius progredi Varus inhibuit, multis accitis Archelai precibus, intercedente Ptolemao. Es tunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neq; ad arces venire properavit, neq; thesauros paterna pecunia clausit Archelao: sed
79;

usq; ad cognitionē Caesaris se otiosum esse polli-
 Antlq. li. citus, apud Casaream cōmorabatur. Postea verò
 17. ca. 13 quā sibi obstantium vnus Antiochiam petijt:
 alter, hoc est, Archelaus Romam nauigaust, ma-
 turè profectus in Hierosolymā, regiā tenet: cu-
 stodumq; principibus, itemq; dispensatoribus e-
 uocatis, rationes pecuniarum discutere conaba-
 tur, & arces occupare tentabat. Non tamen im-
 memores Archelai mandatorum custodes erant,
 sed in obseruando singula quāq; perseuerabant,
 causam custodiam magis Casari quā Archelao
 tribuentes. Ad hoc autem Antipas quoq; de re-
 gno certabat, posteriore superius Herodis testa-
 mentum firmitus esse defendens, in quo rex ipse
 Antipas fuerat scriptus: eiq; se tam Salome quā
 multi alij cognati, qui cum Archelao nauiga-
 rant, suffragio fore promiserant. Ducebat autē
 secum matrem, fratremq; Nicolai Ptolemaum,
 in quo pro fide apud Herodē probata, nōnihil vi-
 debatur esse momenti. Namque illi fuerat ami-
 corum charissimus. Oratori autem Irenaeo pro-
 pter dicendi acrimoniam plurimum confidebat:
 vnde etiam qui se monuerant, vt Archelao pro
 etatis merito & secūdi testamenti voluntate ce-
 deret, audiendos esse non cēsuit. Roma verò mi-
 grauerunt ad eum cunctorum studia propinquo-
 rum, quibus inuisus erat Archelaus, quiq; prae-
 cipue liberi omnes suiq; iuris esse cupiebant, &
 aut Romano magistratu administrari, aut se
 hoc

Hæc non impetrarent, Antipam regem habere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaum per epistolas accusauerat apud Cæsare, Antipã verò multum laudauerat. Itaq; digesta crimina Salome & ceteri qui cū ea sentirent Cæsari tradiderūt, & post eos Archelaus gestorū suorū per scripta capitula, patriq; anulum per Ptolemaum, rationesq; administratio- nis intromisit ad Cæsarem. Ille autē secum præ- meditās ea quæ ab vtraq; parte diceretur, ubi et regni magnitudinē, multitudinemq; reddituum animaduertis, atque insuper Herodis familiam numerosam, perlectis etiam Vari ac Sabini lite- ris, optimates Romanorum ad concilium vocat, in quo tunc primum ex Agrippa ac filia sua na- tum Caium sedere iussit, filium adoptiuum: atq; ita partibus prosequendi copiã dedit. Igitur Sa- lomes filius Antipater (namque is erat orator acerrimus eorum qui aduersabantur Archelao) accusationem proposuit, insimulans Archelaum, quasi verbis quidē de regno videretur contende- re, re autē vera iam dudum rex esset effectus, et apud aures modò Cæsaris cauillaretur, quē iudicem successionis expectare nolisset. Nam post Herodis mortē, quibusdam vt diadema sibi im- ponerent subornatis, regis eum more in solio au- reo residentem, partim ordines militia permutasse partim cōdonasse promotiones: & insuper his omnia amuisse populo, quæ velut à rege im- petre-

petrāda petūisset: maximorumq; reos criminum,
quos pater suus vinxerat, absoluisse: qui cum
istā fecisset, modò regni vmbra à domino po-
stulaturus venisset, cuius sibi corpus ipse ra-
pūisset, ut nō rerū, sed vocabulorū dominū esse
Casarē demonstraret. Ad hac ei, quòd etiā lu-
ctū patris assimulasset, obijciebat: cum interdū
quidem personam componeret in mærorē, noctū
vero ad comessationes vsq; poterat. Denique se-
ditionē vulgi ex hac indignatione constat esse
dicebat. Totius enim orationis sue vires, eorum
multitudine qui circa templū casi fuerāt, astrue-
bat. Hos enim ad diem festum quidē venisse: ad
hostias verò, quas ipsi mactandas venerant, crū-
deliter esse iugulatos: tantumq; in templo fune-
rum esse congestum, quantū nullum ab externis
illatum bellum implacabile congestisset. Itaque
huius crudelitatis Herode praescito, ne spe qui-
dem regni vñquam eum dignū esse visum, nisi
cū sana mētis inops erat, animo deterius agro
tante quā corpore, & quem in secundo testa-
mento successorē scriberet, ignorabat, praesertim
qui priore testamento successorem scriptū incu-
sare nihil posset, quòd incolumi corpore, omniq;
vitio purgata mente fecisset. Ut tamen quis fir-
mius esse ponat morbo laborā:is arbitriū, ipsum
se Archelaum abdicasse regia dignitate, multis
in eam contra leges admīssis. Nam quale fore si
acciperet à Casare principatū, qui antequā ac-
ciperet,

ciperet, tantū populum peremisset? Multa in hūc modum prosecutus Antipater, multis ex numero circumstantium propinquorū in singula crimina testibus exhibitu peroravit. Surrexit autem Nicolaus defensor Archelae, & ante omnia eadem in templo necessariē factam esse perdocuit: nam quorum necu argueretur, non regni solū, sed etiam ipsius iudicis, id est, Caesaris hostes fuisse: aliorum autem criminum suasores aduersarios ipsos demonstravit. Secundum verō testamentum idcirco ratū manere postulabat, quōd Herodes in eo successoris sui firmatōre Casarem constituisset. Nam qui tantum sciret, ut rerū domino potestate sua cederet, nec unquam in heredis errasse iudicio, sed sano corde quem constitueret elegisse, qui per quē constitui deberet non ignoravit. Cum autem omnibus expositis, etiam Nicolaus perorasset, in medium progressus Archelaus, ad genua Caesaris accidit oculis. Quo perbenignē Caesar eiectō, quōd paterna quīdem successione dignus esset. ostendit: certū verō nihil pronuntiavit. Sed illo die dimisso concilio, secum ipse de cognitis deliberabat, utrum ex his qui testamento continerentur, aliquem regni oporteret constitui successorem, an toti familia distribui principatum. Multitudo enim personarum egere subsidio videbatur.

De pugna & strage Hierosolymis inter Iudeos & Sabinianos.

CAP. III.

Sed

Antiq. li. 17. ca. 14. **S**Ed antequā de his quicquam statueretur à Casare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et varia litera de Syria perlata sunt, Iudaeos defecisse nuntiantes: quod Varus fore prospiciens, in Hierosolymam postquam Archelaus nauigarat, ascendit, ut incentores seditionis prohiberet. Et quia multitudo cessatura non videbatur, ex tribus quas ex Syria duxerat secū legionibus, vnā in ciuitate reliquit: atq; ita in Antiochiā ipse remeauit. At Sabinus cū postea in Hierosolymam venisset, causas nonarum rerū Iudaeis praeiuit: modò vim custodibus, ut sibi arces traderēt, adhibendo: nunc malignē regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis à Varo militibus fretus erat, sed etiam ferriorū suorū multitudine, quos etiā omnes armatos auaritia ministros habebat. Festo autē quinquagesimo die qua Pētecoste à Iudaeis vocatur, septies septē diebus exactis rediens, ex eorū numero vocabulum nacta, non religionis sollemnitatis populum, sed indignatio congregauit. Denique concursus infinita multitudinis ex Galilaea, itemq; Idumaea & Hiericunto, transq; Iordanem positis regionibus, factus est: cū indigena ex ipsa ciuitate populus Iudaeorū, & numero finit & alacritate praestaret: & tripartita manu terna castra collocauerūt, vna in septentrionali regione tēpli, altera in meridionali Hippodromi versus, tertiaq; in occiduo prope regiam tractu,

tractu, circūfessosq; Romanos vndiq; obsidebāt. Sabinus autē multitudine pariter, eorumq; spiritu perterritus, crebris quidem Varū nuntijs precabatur, vt quā mature ferret auxiliū, quasi occasione delenda legione, si quid mora interuenisset. Ipse verò in altissimā castelli turrim, quae Phaselus vocabatur, euadit, fratris Herodis cognominē, quem Parthi necauerunt. Hinc legionarijs vt in hostes irruerēt, signum dabat. Nam pra timore nec ad eos quibus ipse praerat, descendere audebat. Eius autem praecepto milites obediētes, in templum volant, vehemētīq; cum Iudaeis pugna confligunt: in qua dum nemo desuper adiuuaret, imperitos belli peritia superabant. Postea verò quā multi Iudaei porticibus occupatis, à vertice telis eos appetebant, plurimi conterebantur: & neq; ex alto iaculantes vlciſci facile poterant, neq; cominus dimicātes ferebāt: ab vtrīsq; tamen afflicti succendunt porticus, opere, magnitudine atq; ornatu mirabiles: ibiq; tum multi flamma subito comprehensi aut ea consumebātur, aut in hostes desiliētes ab ipsis occidebātur: alij retrorsum cedentes praecipitabātur ex muro: nonnulli desperata salute, incēdij periculū suis gladijs praeueniebāt. Qui tamē ex mœnibus obrepēdo in Romanos fecissent impetū metu attoniti nullo negotio subigebātur, donec omnibus aut interēptis, aut timore disiectis, thesauro Dei defensoribus destituto manus milites attulerūt,

& XL. ex eo talenta diripuerunt: quorū qua furto
 sublata non sunt, conquisiuit Sabinus. At Indaeos
 multo plures, magisq; pugnaces, tam virorum
 quā opū interitus in Romanos contraxit. Obscf-
 saq; his regia minitabantur exitiū: nisi quam pri-
 mum inde secederent: Sabino, si vellet, vnā cum
 legione abeundi copiā pollicentes. Quibus opiti-
 labantur regionum plurimi, qui ad eos sponte
 transfugerant. Pars tamen bellicosior erat, Seba-
 stenorū tria millia, hisq; Rufus & Gratus pro-
 siti, vnus peditū rector, at verò equitum Rufus:
 quorū vterq; vi corporis atq; prudentia, etiam si
 nullam manuum obedientē haberent, magnum ta-
 men momentū belli Romanis addidissent. Itaque
 Iudaei quidē instare obsidioni, simul & castelli
 mania tentantes, & ad Sabinum clamantes vt
 discederet, ne impediret habituros tanto post
 tempore patriam libertatem. Sabinus autem
 quamuis optaret euadere, fidē tamen pollicitatio-
 nibus non habebat: sed eorum lenitatē, insidiarū
 esse illecebrā suspicabatur: simulq; auxiliū Vari
 Antiq. li. sperans, obsidionis periculū perferebat. Eodē tem-
 17. cap. 5 pore per Iudaeam plurimis locis tumultus erat,
 multosq; ad regni cupidinē tempus impulerat.
 Nam in Idumaea quidē duo millia veteranorum
 qui sub Herode militauerant, cōgregati, armisq;
 instructi cum regis decertabant: quibus Achia-
 bus regis consobrinus, ex vicis munitissimis re-
 pugnat, campestre praelium declinando. In Se-
 p̄tori

phori autē Galilææ, Indas filius Exechia latro-
num principis, ab Herode quondam rege capti
qui tunc illas regiones vastauerat, non parua
multitudine collecta, ruptisq; regijs armamenta-
rijs, & omnibus quos circa se habebat armatis,
contra potentia cupidos manus mouebat. Trans
flumen quoq; Simon quidē ex regijs seruis, pul-
chritudine simul & vastitate corporis fretus,
imposito sibi diademate, cū latronibus quos con-
gregauerat ipse circueus, & apud Hierichunta
regiam, & multa alia magnifica diuersoria igni
corrupt, facile sibi prædā ex incendio cōparans.
Omnesq; habitationes, in quibus aliquid decoris
erat, concremasset, nisi Gratus regionū peditionum
rektor, ex Trachone sagittarios, itemq; Sebasteno-
rum pugnacissimos ducēs, properasset occurrere.
Vbi peditiū quidē in pugna multi consumpti sunt
ipse autē Simonem compendio praueniit, ardua
valle fugientē, & ex trāsuerso percussum in cer-
uice deiecit. Incensa sunt autem & quacūq; Ior-
dani proxima fuerunt sedes regia, apud Betha-
rantes, quorundā aliorum manu conflata ex lo-
cis vltioribus. Tunc enim pastor quidam, cui
nomen Athrongæus, regnum affectare ausus est:
quod vt speraret, vi corporis animaq; fiducia
mortem contemnentis impulsus est ac præterea
fratrum quatuor sibi similibus robore, quorum singu-
lis tanquā ducibus & satrapis attributa manu
armatorum, ad incursum utebatur. Ipse autem

veluti rex maiora negotia procurabat. Et tum quidē etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autē post tempore, cum fratribus suis vastando territoria, & occidendo precipue Romanos, itēq; regios perseueravit: cū nec Iudæorū quisquam effugeret, qui lucrum aliquod ferens venisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauentem repperitum Romanorum agmen circumuenire, qui frumēta legionī atq; arma portabant. Vbi Ariū quidē centurionem & quadraginta fortissimos saculis confecere: ceteri verò in eodem periculo constituti, auxilio Grati qui cum Sebastēnis aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itemq; alienigenas per omne bellum gestis, post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidem maximus ab Archelao, duo verò qui atate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemai delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrociniali bello cunctam inflammabant Iudæam.

De Vari gestis circa Iudæos crucifixos. C. I I I.

Antiq. li.
17. ca. 16

Varus autem acceptis Sabini & principum literis, toti legionī metuēns, opem his ferre properabat. Itaq; cum duabus reliquis legionibus, & quatuor alis equitum, in Ptolemaida profectus, eodem regum atq; optimatum auxilia conuenire inssit. Ad hac à Berytijs etiam, cū per eorum transiret oppidum, mille & quingen-
tos

tas accepit armatos. Vbi verò in Ptolemaidem
tam cetera manus auxiliorum, quam propter He-
rodis inimicitias Aretas rex arabum non cum exi-
guo numero equitum peditumque; peruenit, statim
exercitus partem in Galileam, qua Ptolemaidem
propinqua erat, dirigit, amici sui Galli filio his
rectore preposito. Qui mox & aduersus quos
ierat, omnes in fugam vertit; & Sephori ciuita-
te capta, ipsam quidem incendit, incolas verò eius
seruitio subiugauit. Varus autem ipse cum omni
exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem absti-
nuit, quòd inter aliorum turbas nihil eam mouis-
se deprehendit: castris autem ad vicum positus, qui
appellatur Arun, Ptolemai possessionem propterea
direptam ab Arabis, qui & amicis Herodis in-
fensi erant, inde ad Saphio progreditur, alterum
vicum tutissimum: quem similiter, omnesque; re-
ditus ibi repertos depopulati sunt. Cadis autem
ignisque; plena erant omnia, nec predationi Ara-
bum quicquam obstabat. Exusta est & Am-
maus iussu Vari, necem Arii caterorumque; indigne
ferentis, habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc
progressus ad Hierosolymam cum exercitu, solo
visu Iudeorum castra disiecit: & alij quidem
per agros abiire fugientes: qui verò intra ciui-
tatem degebant, suscepto eo, seditionis causas in
alios conferebant, nihil quidem se penitus mo-
uisse dicentes, sed propter diem festum receptam
necessario multitudinem, in ciuitate obsessos esse

potius cum Romanis, quàm cum dissidentibus conspirasse. Ante verò obuiam ei venerant Iosephus. Archelai cōsobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exercitum regium, & Sebastenos, & Romanos milites ornatos habitu cōsueti. Sabinius enim nec in os Vari venire passus, iamdudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autē dispartitū aduersus autores tumultus per agros dimisit exercitum: militūq; sibi exhibitis, quos minus turbulentos inuenisset, custodiæ tradidit: maxime verò nocētium propè ad duo millia cruci sufficit. Adhuc autem circa Idumaam superesse decem armatorum millia nuntiato, cōfestim Arabas domum abire iubet: quòd eos non auxiliantium more vti militia, sed pro sua libidine, & supra quàm ipse vellet, agros vastare perspexit: suis autem comitatus agminibus, in aduersarios properabat. Verum illi se Varo prius quàm in manus veniretur, Achiabi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini venia data, daces eius interrogandos misit ad Casarem. At ille cū ignouisset ceteris, in nonnullos regis cognatos (erant enim quidā inter eos Herodis propinqui) animaduertit, quòd omnino contra regem suum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud Hierosolymā compositis, eademq; legione, quæ dudum in praesidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam redijt.

De ethnarcha Iudæorū instituto. CA. I I I I.

Roma

Roma autem Archelao alia rursus cum Antiq. li. Iudeis causa cōflata est : qui ante seditio- 17.ca. 17 nem permissu Vari, legati exierant, ius gēti suae liberū petaturi. Erāt autē numero quinquaginta qui venerāt, & astabant eis plus quā octo millia Iudeorum Roma degentium. Itaq; conuocato à Casare optimatum Romanorum amicorumq; cōcilio in Palatini Apollinis templū, quod priuatum ipsius erat adificium admirandis opibus exornatū, multitudo quidē Iudeorū constitit cum legatis, contraq; Archelaus cum amicis. Cognatorū autem amici ab vtraq; parte secreti erant: nam & cum Archelao stare propter odiū atq; inuidiam recusabant, & cum accusatoribus conspici pudore Caesaris prohibebātur. Inter quos erant etiam Philippus Archelai frater, beneuolo animo duabus ex causis pramissus à Varo, vt & Archelao subueniret, & si regnum Herodis nepotibus eius distribui placuisset, partem aliquam mereretur. Iussit autē accusatoribus exponere, quanam contra leges fecisset Herodes: primum non se regem, sed omnium qui vsquam fuissent, tyrannorum crudelissimum tolerasse dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertulisse superstites quēsti sunt, vt beatiore mortui putarentur. Non enim tormentis solum eum lacerasse corpora subiectorum, sed etiam gēti suae ciuitatibus deformatis exterius ornauisse, populūq; alienis Iudaeae sanguinem condonasse. Pro

antiqua verò felicitate ac patrū legibus nationem suam tanta egestate simul ab eo atque iniquitate repletam, prorsus ut plures ex Herode paucis annis clades sustinuerint, quàm omni auro maiores sui, postquàm ex Babylone discessere, perpessi sunt, Xerxe tūc regnante ad discordias concitati. Verum se tamē ad modestiam ex aduersa fortuna cōsuetudine profecisse, ut etiā successionem voluntariā acerbissima seruitutis subirent, qui & Archelaū tanti tyranni filiū, patre mortuo regē appellassent nihil morati, & unā cum eo luxissent mortem Herodis, ac pro eius successore vota celebrassent. Illum autē quasi metueret, ne non certus eius filius videretur, à cæde trium millium ciuiū regni sumpsisse primordia: & quia principatū meruerit, tot immolasse Deo hominū victimas, tot festo die tēplū cadaueribus impleuisse. Rectē igitur eos qui de tātis malis superessent, aliquando respexisse calamitates suas, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora præbere: atq; ab Romanis precari, ut Iudææ reliquias misericordia dignas existimarēt: neue quod ex ea natione restaret, his obijcerēt, à quibus crudelissimè lacerabatur: sed patriā suā cōiungi Syriæ finibus, ac per iudices Romanos administrari decernerent: hoc enim modo probatū iri, Iudæos qui nūc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire nosse. Iudæorum quidem accusatio eiusmodi
petitione

petitione conclusa est. Cum autē surrexisset contra Nicolaus, primum criminibus quæ in reges erant proposita, dissolutis, rationē cœpit arguere: quia neq; gubernari facilis esset, naturaq; regibus vix pareret: vnā etiā propinquos Archelai, qui se ad accusatores contulerant, insimulabat. Sed tum quidē partibus Caesar auditis, conuentū diremit. Pauci autē diebus post, mediam regnī partem sub ethnarchia nomine dedit Archelao: etiā regē, si se dignū præbuisset, facturū esse pollicitus. Reliquam verò dimidiā in duas tetrarchias diuisit, duobusq; alijs Herodis filijs attribuit: vnā Philippo, alterā Antipæ qui cū Archelao de regno certauerat. Huius parti cesserat trans flumen regio, & Galilæa: quarum ducēta talenta redditus erant. Batanæa verò & Trachō, & Aurantidis, & quedam partes domus Zenonis, circa Iamniā, Philippo destinatae sunt: quæ talentorum centum redditus ministrabant. Archelai verò ethnarchia Idumæam, omnēque Iudæam, & Samariam habebat quarta tributorū parte leuatam, pro munere quia non rebellasset cū cæteris. At ciuitates quibus imperaret ei traditæ sunt, Stratonis pyrgus, & Sebastæ, & Ioppe & Hierosolyma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulsas, Syria Caesar adiecit. Erant autem redditus Archelai, quadraginta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ testamento regis ei relicta erant, Iamniæ

dominam, & Azoti, & Phaselidis idem Caesar cōstituit: regiamq; apud Ascalonē largitus est: ex quibus omnibus talētorum sexaginta reditus colligebantur. Domū verò eius ethnarchiæ subdidit Archelai. Cū autem ceteris quoq; Herodis propinquis testamento relicta soluisset, duas eius filias virgines extrinsecus quingentis millibus pecuniæ donauit: easq; nuptū Pheroræ filijs collocauit. Diuiso autem Herodis patrimonio, etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis distribuit: exceptis suo nomine quibusdam rebus vilissimis propter honorē defuncti.

De subditio falsoq; Alexandro eoq; deprehensio.

CAP. V.

Antiq. li. **I**Nterea quidam iuuenis natione Iudæus, apud
17. ca. 18 **Q**uendam libertinum Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum se formæ similitudine, quem Herodes necauerat, Alexandrum esse mentitus, fallendi spe Romam venit. Huius autem facinoris habebat socium quendam gētilem suum, omnes regni actus optime scientem: à quo instructus, affirmabat eorū se misericordia, qui sui atque Aristobuli occidendi causa missi fuerāt, similibus corporibus subditis, morti esse subreptos. Deniq; his multos iam Iudæos sefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Melumq; inde transmissis, itiq; ampliore questu cumulatus, etiam hospites suos magna verisimilitudine Romam secum nauigare pellexerat. Po-
stremo

stremo delatus Dicaarchiam, multisq; muneribus ab Iudæis eius loci donatus, quasi rex à paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei processerat formæ similitudo, ut qui Alexandrum illum viderant, planeq; nouerāt, hunc eum esse iurarent. Igitur omnes etiam Roma Iudæi, visendi eius studio circumfusi properabant: & infinita multitudo per vicorum angustias, quocumque ferebatur, conueniebat. Tanta nanq; dementia multos ceperat, ut illum sella portarent, ac regale obsequium proprijs ei sumptibus exhiberent. Sed Caesar Alexandri vultum optimè sciens (accusatus enim apud eum fuerat ab Herode) & si prius quàm videret hominem, fallaciam similitudinis aduerterat, hilariori tamen animi spei nonnihil indulgendum putauit: & Celadum quendam, qui Alexandrum bene cognosceret, misit, ut ad se adolescētem deduceret. Qui illo conspecto, statim persona differentiam coniectura deprehendit. Maximè verò, ubi corporis eius duritiā, & seruilem formam considerauit, intellexit omne commentum. Valde autem commotus est ductorū eius audacia: de Aristobulo enim percontantibus, saluum quidem illum esse commemorabat: consulto verò non adesse, quia apud Cyprū degeret cauendo insidias: minus enim se circūueniri posse disiunctos. Itaq; ab alijs ei separato vitam dixit à Cesare præmiū fore: si tanta fraudis prodidisset autore. Id

autem

autem se facturum ille pollicitus, ad Casarem sequitur: & Iudeum indicat, qui forma sua similitudine abusus esset ad quæstû. Tanta enim dona ex ciuitatibus eum singulis abstulisse docuit, quanta viuus Alexander non accepisset. Risit his Casar, & falsum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, remigum numero inseruit, suaforem verò eius interfici iussit. Melius autem sumptuum detrimentum pro amentia pretio satis esse iudicauit.

De Archelai exitio.

CAP. VI.

Antiq. li.
17. ca. 19

Ethnarchia verò suscepta, memor discordiæ superioris Archelaus, non solum Iudeis, sed etiam Samariensibus crudeliter abusus est. Non quæ principatus sui anno legatis contra se ab utrisque ad Casarem missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam Gallia ciuitatem: patrimonium verò eius fisco Casaris adiudicatur: quem quidem prius quàm euocaretur ad Casarem huiusmodi somnium vidisse commemorant: Nonnem spicas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat: accitos deinde vates, Chaldaeorumque nonnullos, quidnam illo putarent indicari somnio, consulerat. Alijs autem aliter interpretantibus, Simo quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari, bouesque rerum mutationes: eo quòd agros arando verteret ac mutaret. Ideoque regnaturum quidem illum esse tot annos, quot significasset numerus aristarum: varias autem rerum mutationes

tationes expertū, esse moriturum. Hūq; auditis, Archelaus quinq; diebus post ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem memoria duxi, etiam coniugis eius Glaphyra somnium, Archelai filia Cappadocū regis, referre: quā cū Alexander prius habuisset uxorem, frater huius de quo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem Iuba regi Libya nuptā, eoq; defuncto domum reuersam, domiq; apud patrem in uisitate degentem, Ethnarches Archelaus ubi conspexit ad hoc amoris accēsus est, ut eam statim repudiata cōiuge sua Mariamne, sibi copularet. Hac igitur breui tempore postquam in Iudæam redijt, videre visa est superstantem sibi Alexandrum dicere: Satis fuerat tibi Libycum matrimonium: sed tu illo non contenta, rursus ad meos penates reuerteris auidissima uiri tertij, & quod grauius est, mei fratris iuncta matrimonio. Equidem non dissimulabo contumeliam, teq; licet inuitam recuperabo. Atque hoc exposito somnio, vix biduum superuixit.

De Simone Galilæo, de tribus sectis apud

Iudæos.

CAP. VII.

Igitur Archelai finibus in provinciam red- Antiq. li.
 itis, procurator Coponius quidam eques Ro- 18. ca. 12
 manus missus est, ea sibi à Cesare potestate mā
 data. Hoc disceptante, Galilæus quidam, Simon
 nomine, defectionis arguebatur: quia indigenas
 increp

increparet, si tributū Romanus pendere paterentur, dominosq; post Deum ferre mortales. Erat autem propria secta sophista, nulla in re similibus alijs. Etenim tria sunt apud Iudeos genera philosophia. Horū vnū Pharisei profitentur, alterū Sadducei, tertium verò, quod etiam probabilius habetur, Esseni colunt, gēte quidē Iudei, verū inter se mutuo amore cōiunctissimi: & qui praeter ceteros voluptates quidē quasi maleficia vitarent: continentiam verò seruare, neq; cupiditati succumbere, virtutē maximā ducerēt. Itaq; nuptias quidē fastidiūt, alienos verò filios, dum adhuc molles sunt, eruditioni traditos, pro cognatis habentes, suis moribus diligenter instituunt: non quia coniugia vel humani generis successionem censeant perimendam: sed quia cauendam putent intemperantiā foeminarū, nullā eārū vni viro fidē seruare credentes. Quin & diuitiarum contēptores sunt, rerumq; apud eos communicatio admirationi habetur, neq; inueniatur alteri alterum opulentia prestare: legemq; sibi dixerūt, vt qui disciplinā suā sectari vellent, bona contubernio publicarēt. Ita enim fore, ne vel paupertatis humilitas, vel diuitiarū dignitas apparet: sed permixtis facultatibus, velut inter fratres, vnū esset omnīū patrimonīū. Probo autem ducunt oleū, & si quis vel inuitus vnclūs fuerit, munditijs corpus abstergere: quoniā squalorem decorē putant, dūmodo semper in veste sint candida.

didā. Designatos autē communiū rerū procura-
tores habent, & ad vsus omniū singulos indini-
fos. Non est autem illis vna ciuitas certa, sed in
singulas multi domicilia transferunt: & aliūde
aduenientibus secta suae professoribus, quicquid
habeant promptū exhibent quasi proprium. De-
niq; tanquam cōsuetissimi ad eos ingrediuntur,
quos nunquā antē viderunt. Hinc est, quod cū
peregrinantur, propter latrocinia tantis arman-
tur, neq; praeerea quicquam ferunt. In singulis
autē ciuitatibus, ex eodē collegio specialis cura-
tor hospitū constituitur, qui eorū vestimēta ca-
teraq; vsui necessaria tueatur. Amictus autē cul-
tusq; corporis omnibus pueris in mctu & sub cu-
ra magistri agentibus par est. Nec verō vestitū
sive calceos mutant, nisi aut omnino conscissis
prioribus, aut longi tēporis vsu consumptis. Ni-
hil autem inter se mercantur aut vendunt: sed
egenti quisq; quod habet praebens, refert ab eo
quod ipse nō habet: quamuis etiā sine permuta-
tione cunctis libera sit facultas, à quibus libue-
rit accipiēdi quod opus sit. Praecipue circa Deum
religiosi sunt. Namq; ante solis ortū nihil profani
loquuntur, sed ei patria quadam vota celebrāt,
quasi vt oriatur precantes. Deinde ad quas ve-
nerunt singuli artes, à curatoribus dimittuntur.
Cumq; ad horā quintā studiose fuerint operati,
rursus in vñ congregantur: linteisq; praecincti
velaminibus, ita corpus aquis frigidis abluunt.

Atq;

Atq; hac lustratione facta, in eadē secreta coeunt, quo neminē alterius secta hominem aspirare concessum est, ipsiq; purificati, velutin sanctū quoddam templum in cenaculū veniunt: quibus ibi cum silentio residentibus, pistor quidem panes ordine, vnū autem vasculum ex vno pulmento singulis cocus apponit. Deinde voce cibum sacerdos anteuenit: neq; gustare quenquam fas est, nisi prius Deo celebretur oratio. Post finem quoque prandij vota repetunt. Nam et cū incipiūt, & cū desinunt, quasi datorē victus, Deum laudibus canunt. Tunc veluti sacris illis depositis vestimentis, in opere vsq; ad vesperam versantur. Si militeq; inde reuersi cenant, considentibus etiā hospitibus, si quos fortē interuenisse reppererint. Neq; verò clamor vniquam tectum illud, neq; tumultus inquietat: cū etiā loquendi ordine alijs alijs cedant: eorumq; silentium, extra tectum constitutis arcanum quoddā videatur venerabile. Cuius quidem rei perpetua sobrietas causa est, quodq; apud eos edendi aut potandi modus satietate definitur. Sed quamuis aliarū rerum nihil sine praecepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc est iuuando & miserendo sui iuris sunt. Nam & subuenire dignis, cum opus est, suo arbitrio cuiq; licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sanē cognatis dare aliquid sine curatoribus interdictum. Idem iracundiae moderatores iussi sunt, indignationem cohibent, fidem timentur, paci

paci obsecundant: & omne quod dixerint, iure-
 iurando fortius habent. Ipsum autē iusiurandum
 quasi periurio deterius vitant. Iam enim men-
 daciū condemnatū arbitrantur, cui sine Deo non
 creditur. Summū autē studium veterum scriptis
 adhibent: ea maximē inde, quæ anima & corpo-
 ri expediant eligentes. Hinc illis morborū reme-
 dia, stirpes medica, quamq; vim propriā singulī
 lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ
 verò suæ studiosis non statim cum eis vna colle-
 ctio: sed per annū integrum extrinsecus commo-
 ranti cuiq; eundem victus ordinem tribuūt. Do-
 labellam quoq; & quod prædictū est perizoma,
 & albam vestē tradentes. Cum verò processu tē-
 poris experimentum continentia dederit: accedit
 etiā ad communē cibum: & purioribus: ob casti-
 ficationē scilicet, aquis participat: neq; tamen in
 conuictū assumitur. Post ostensionē quippe conti-
 nentia, duobus annis alijs mores eius probantur.
 Cumq; dignus apparuerit, tunc demū in consor-
 tium assumitur. Prius verò quàm incipiat cōmū-
 nem habere cibū, magis execrationibus adiurat
 se primū quidē colere Deum, deinceps quoq; er-
 ga homines seruare iustitiam, & neq; propria
 sponte nocere cuiquam, neq; ex præcepto obesse:
 quin imo iniquos omnes odissē, & collaborare
 semper iustitiæ sectatoribus, fidem omnibus ser-
 uare, maximē verò principibus. Neque enim
 absq; voluntate Dei, cuiquam posse principatus

potentiam cōtingere. Si verò ipse cateris præsfit, nunquā se abusu viribus potestatis ad contumeliā subiectorū, sed neq; veste aut ambitioso aliquo ornatu reliquis eminere, veritatem semper diligere, & habere propositum convincere mentientes. Manus verò à furto, & animā puram servare ab iniustis compendijs : & neq; aliquid de mysterijs consecratos celare, neq; profanis eorum quippiam publicare, etiam si intētata quispian morte cōpellat. Super hac autem addunt, nihil se de dogmatibus aliud quam ipsi suscepint tradere. Fugere autem latrocinia, & conservatū ire simul & dogmatis sui libros & angelorū nomina. His quidem execrationibus explorant, & quasi pramuniunt accedentes. Deprehensos verò in peccatis à sua congregatione depellunt : & qui taliter fuerit condemnatus, miserabili plerunq; morte consumitur. Illis quidē sacramētis ac ritibus obligatus, neq; capere ab alijs oblatū cibum potest : herbas verò pecudū more decerpens, & fame excessus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerunque miserati, extremū spiritū agētes receperunt : sufficientem pro peccatis eorū quæ usq; ad mortem adduxerit, pœnā luisse censentes. In iudicijs verò sunt diligentissimi atq; iustissimi. Disceptant autem non minus quā centū in vnū coacti : quod autem his decretū fuerit, immobile manet. Veneratio quoq; apud eos post Deum magna legislatoris

toris est: ita ut si quis eum blasphemauerit, morte damnetur. Senibus verò obedire & plurimum quorumq; decreto, probabile arbitrantur officium. Cum simul deniq; sederint decē, nullus vnus nouem loquitur inuitis. Expuere quoq; in mediū eorum, vel in dexterā sui partē, quisq; denitat, Sab-
batis quoq; operationē aliquam contigisse, omnibus Iudeis diligētius cauent: neq; cibū sibi solitū pridie praparant, ne videlicet illo die ignē accendant: sed neq; vas aliquod transponere audent, imò nec aliu purgant. Alijs autē diebus fodientes foueam vno pede altam σκαλίδι, hoc est, illa dolabella quā tradi nuper accedentibus diximus demissa veste sese diligentissime contegentes, ne scilicet splendori diuino iniuriā faciāt, in eadem fovea ab onere ventris leuantur, ac deinceps terram quā effoderant reducunt: idq; ipsum faciūt in locis secretissimis: & cum naturalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solenne habent, ut quasi ab immunditia diluātur. Discernūtur autē inter se, secundū suscepta abstinentiæ tempora, in ordines quatuor: tantumq; hi qui iuniores sunt, inferiores pracedentibus æstimantur, ut si aliquos eorum contigerint, quasi à contrectatu alienigenæ diluantur. Viuunt autem quā longissime, ita ut plurimi eorum vsq; ad centenariam proferantur ætatem, propter simplicitatem victus, ut equidem puto, & institutionem bene in omnibus ordinatam. Sunt etiam con-

temptores aduersorum: cruciatus siquidem vincunt firmitate consilij. Mortem vero, si cum decore obeunda sit, indicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus negotijs animos, bellum quod gestum est cum Romanis. Tunc siquidem per artuum confractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transeuntes, vt videlicet vel in legislatoris aliquid loquerentur iniuriam, vel ciborum quippiam quod non solent ederent, ad neutrum horum potuerunt compelli: sed neq; deprecari suos tortores, aut inter ipsa flere supplicia: in medijs quinima cruciatibus subridentes, & eis qui tormenta admoenerant illudentes, constantes animas cum quadam hilaritate reddebant, scilicet quasi qui eas essent denuò recepturi. Opinio quippe apud illos firmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora, materiamq; eorum non esse perpetuam: animas autem immortales semper manere, & de aethere subtilissimo commeantes, quasi carceribus ita corporibus implicari, velut quis illecebra naturalis attraxerit. Quum vero fuerint à carnalibus releuata vinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita ilico letari eas, sublimesq; ferri. Et quidem bonas, concinentes in hoc Gracorum sententijs, pronuntiant vltra Oceanum degere, vbi eis sit reposita perfructio: illis quippe esse regionem, quæ neque imbris, neque nimbis, neque aestibus aggrauetur: sed quæ Ocea-

no oriens, Zephyrus, & leniter aspirans amœ-
net. Malis autem animabus procellosa loca & hy-
berna delegant, plena gemitibus exercendarum
sine fine pœnarum. Videntur autem mihi secun-
dum hanc ipsam intelligentiam Græci quoq; for-
tibus suis, quos Herodas & semideos vocauerunt,
beatorum insulas sequestrasse: improborum au-
tem animabus locum apud inferos impiorum: in
quo etiam cruciari quosdam commentati sunt,
Sisyphos videlicet, & Tantalos, & Ixiones, &
Tityos: principio quidem immortales esse ani-
mas existimantes, ob adhortationem utiq; vir-
tutis, dehortationemq; nequitiae: bonos quippe fie-
ri in huius vitæ conseruatione meliores, per spem
bonorum etiam post lucem redhibendorum: im-
proborum autem impetum retardari æstiman-
tes: quoniam etsi in huius vitæ spatio latuerint,
post obitum tamen sint immortalia tormenta
passuri. Hæc sunt ergo quæ Esseni de diuinitate
anima philosophantur, planè illecebram ineuita-
bilem eis qui semel de eorum sapientia gustau-
erint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam fu-
tura nosse promittant, sacris videlicet libris, &
varijs sanctificationibus, prophetarumq; dictis
a primis ætatibus adherentes: raro autem ac-
cidit ut prædictiones eorum frustratio conse-
quatur. Est autem aliud etiam Essenorum colle-
gium, cibos quidem & mores legesq; similes
cum prioribus habens, distans verò opinione

de coniugio. Maximam siquidem vite hominum partē, successionē scilicet, amputare eos qui abstineant nuptiis arbitrantur: quippe si in eandē velint omnes ire sentētiam, defecturum cōfestim genus humanum. Nihilominus autē cum tanta ipsi moderatione conveniunt, ut per triennium explorent valetudinē fœminarū: & si constanti purgatione apparuerint idonea partui, ita eas in matrimonia asciscūt. Nemo tamē eorum cum pregnante concumbit: ut ostendant, quod nuptias nō voluptatis, sed liberorū causa inierint. Lauantibus autē fœminis, ita ut viris perizomatum inest amictus: Tales sunt mores huius collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Pharisei dicuntur, qui certiores legalium rituum notitiam profitentur: & hi primum dogma habent, ut fatis & Deo universa deputent: & quidē vel agere quæ iusta sunt, vel negligere, secundū maiore partē esse in hominibus profitentur: adiuuare tamē in singulis & fatū. Animam autē omnē quidem incorruptam esse, transire autē in alia corpora solos bonorum, improborum verò interminabili supplicio cruciari.

Sadducei porro, secundus ordo, fatum omnino negant: & Deum extra omnem mali patrationem inspectionemq; constituint. Aiunt autem electioni hominū vel bonū vel malum esse propositū, & secundū voluntatē propriā, alterutrū unicuiq; cōtingere. Animarum autē general.

raliter vel supplicia denegant vel honores. Et Pharisei quidem sociales, & qui studeant se mutua dilectione completi: Sadducei verò & inter se feris moribus discrepantes, & conuersatio eorum circa exteros inhumana. Hæc sunt quæ de Iudæorum Philosophia dicenda reperi: nunc ad inceptum reuertor.

De Pilati regimine.

CAP. VIII.

Archelai ethnarchia in prouinciã red- Antiq. li.
 Acta, reliqui, id est, Philippus & Herodes, 18. cap. 5
 qui cognominabatur Antipas, tetrarchias suas regebant. Salome enim moriens Iulie Augusti coniugi toparchiam quã rexerat, & Iāniam et in Phaselide palmeta testamēto reliquit. Dehinc autem ad Tiberium Iulia filium Rom. imperio post mortem scilicet Augusti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchiis suis Herodes ac Philippus: hic quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exoritur, in Pæneade condidit ciuitatem, quam Casaream vocitauit: aliamq; in inferiore Gaulanitide, quam Iuliadem nominauit. Herodes verò in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autem cognominem Iulie. Antiq. li.
 Missus autem à Tiberio in Iudæam Pila- 18. cap. 5
 tus, cum curandam accepisset regionem, nocte intempesta opertas in Hierosolymã intulit imagines Cesaris, quæ res post triduum ingentē inter Iudæos suscitauit tumultum: nam qui aderāt

stupore permoti sunt, quasi iā profanatas leges suas viderent. Nullum enim fas esse collocari in vrbe simulacrum. Ad querelam autē eorum qui in ciuitate erāt, subito etiam ex agris multitudo confluxit. Euntes autē ilico Caesaream ad Pilatum, intentissimē deprecabātur, vt ab Hierosolymis auferrentur imagines, & eis intra patria seruarentur. Pilato autē supplicantibus abnuēte, circa domū eius proni corruerunt, & immobiles quinq; diebus continuis noctibusq; mansere. Post autem Pilatus tribunal ascendens, studio magno conuocat multitudinem Iudaeorum, quasi qui eis vellet dare responsum: cū subito milites accepto signo (sic enim iam fuerat preparatum) armati circumsteterunt Iudeos: circumdataq; triplici acie, Iudaei quidem stuporis erant pleni, videntes insperatā rerū faciem. Tunc Pilatus denūtiās trucidaturū se omnes, nisi imagines Caesaris susciperent, annuit militibus vt educerent gladios. Iudaei autē quasi vno consilio omnes subito corruerunt, & cervices nudatas excipiēdis ictibus pararūt, vociferātes vniuersos se interfici magis velle, quā legē profanari. Tunc Pilatus circa religionē studiū populi demiratus, cōfestim de Hierosolymis statuas inssit auferri. Deinde verò conturbationē alteram commouebat, Est apud eos sacer thesaurus quem Corban dicunt, hūc ad inductionem aquarum inssit expendere: erat autem inducenda aqua ab stadijs

trecent

trecentis: ob hoc itaq; vulgi oriebantur querelæ, itavt etiam Pilati qui Hierosolimam venerat, cum clamore circumdarent tribunal. Ille autem præviderat tumultū eorum: siquidē populo permiscuit armatos milites, qui tunc essent privatorū vestibus induti: præcepitq; vt gladijs quidem non vterētur, fustibus autē acclamātes fervirent. Sicq; compositis rebus dat ex tribunali signum, confestimq; cadebantur Iudæi: quorum multi quidē plagis, multi verò se inuicem cōculcantes, in fuga misera cōtritione perierunt. Tūc ad calamitatē interfectorum stupens multitudo conticuit: atq; ob hoc accusator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Aristobuli, quem pater Herodes interfecit, ad Tiberium venit. Illo autem non suscipiente accusationē, residens Roma & reliquorū quidē potentium notitias ambiebat: maximis autē colebat officijs Germanici filium Caiū, cum adhuc esset privatus. Et quodam die inter copiosum epularū apparatū, quibus eum demerebatur, ad vltimum extēsis manibus, aperte Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominū cunctorū videre. Hoc cum quidam è familiaribus eius Tiberio nuntiasset, statim concludi iussit Agrippā qui sub grandi arūna, vsq; ad mortē Tiberij, in carcere per menses sex tenebatur. Sed defuncto eo, post regnum annorū duorū & viginti, sex mensium, triū dierū, succedens in imperiū C. Caesar

m m s absol

absoluit Agrippam vinculis, & tetrarchiam Philippi (iam enim is decesserat) ei tradidit, regemq; appellavit. Cum venisset autem in regnū Agrippa, Herodis tetrarcha cupiditates per in-
 Antiq. li. uidiā suscitavit. Irritabat autē eum maxime
 18. ca. 14 in spem regni Herodias vxor, exprobrās ei socor-
 diam, & dicēs, quia per id quod noluerat ad Ca-
 sarē nauigare, careret potestate maiore: nā cum
 Agrippā ex priuato regē fecisset, quomodo du-
 bitaret illum ex tetrarcha eodē honore donare?
 Hū adductus Herodes, venit ad Caium, à quo
 ob auaritiā vehementer increpitus, ad Hispan-
 niam fugit: secutus eum quippe fuerat accusa-
 tor Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Ca-
 sar adiecit. Atq; ita Herodes quidem in Hispan-
 nia, peregrinante secum etiam vxore, decessit.

De superbia Caij, & Petronio præside. CAP. IX.

Antiq. li. Caius verò. Caesar intantum contumeliose
 15. cap. 15 C abusus est fortuna, vt etiam & Deum se
 putaret, & vellet vocari. Patriam quoq; suam
 multorum nobilium cade truncauit. Extēdit au-
 tem impietatem suam etiam in Iudæam: Petro-
 nium deniq; cum exercitu Hierosolymam misit,
 præcipiens vt in tēplo statuas eius locaret: quas
 nisi susciperent Iudæi, cōtradicentes quidem ex
 his interficeret, reliquam verò multitudinem ca-
 ptiuaret. Permonebat autē hoc profectò Deum.
 Et Petronius quidem cum tribus legionibus,
 multisq; è Syria auxiliariis properabat in Iu-
 dæam

deam ex Antiochia. Iudeorum verò quidam nō credebant fama bellum nuntianti: qui verò credebant, nihil de resistendo poterant comminisci. Celeriter autē in omnes pervadit metus, nā iam Ptolemaidē pervenerat exercitus. Est autē hac ciuitas Galilae littore in magno campo sita: circumdatur autē montibus ab orientali plaga per sexaginta stadia disparatis, sed ad Galileā pertinentibus: à meridiana autē Carmelio, qui abest stadijs centū viginti: à septētrionali quoq; monte qui est altissimus, quem vocant incola Scalā Tyriorū: & hic autē distat stadijs centum. Ab ea autē vrbe distans duobus stadijs præterlabitur fluuius, quem vocant Belem, exiguus prorsus: cui prope est sepulcrum Memmonis, habens iuxta se centū ferè cubitorū spatium, sed admiratione dignissimum. Est enim specie vallis rotunda, vitreā emitens arenam: quā cū exhaurerint multæ naves, pariter accedentes, locus idē rursus impletur. Venti siquidē quasi dedita opera, cōuehant illuc de circumstantibus supersilijs arenā istam, utiq; cōmunem: locus autē metalli, statim in vitrum quod suscepit mutat. Mirabilius quoque mihi illud videtur, quòd iam conuersa arena in vitrum, quacūq; pars super margines loci ipsius fuerit iacta, in vulgare arenam denuo conuertitur. Igitur loci quidē illius natura talis est. Iudai autē cum mulieribus & filijs collecti in campum, in quo est sita Ptolemais,

Petr

Petronio supplicabant , principio ob patrias leges, deinceps verò etiã pro suo statu. Ille autẽ ob multitudinem precantium & precum inflexus, exercitũ quidem & statuas in Ptolemaide reliquit: procedens autẽ in Galileam, & conuocans in Tiberiadẽ tam populũ Iudaorũ quàm omnes eorũ nobiles, & vim Rom. exercitus cepit exponere, & minas Casaris: his addẽs, quòd & cõtumeliosa esset supplicatio Iudæorũ: cùm omnes siquidem gentes quæ parerẽt imperio Romano, in suis vrbus inter reliquos deos, imagines quoq; Casaris locauissent , soli Iudæi istud abnuerent: hoc siquidẽ quasi ab imperio deficere esset etiã cum iniuria præsidentis. Illis verò contra hæc legem moresq; patrios allegantibus : & quia ne Dei quidem simulacrũ, nedum hominis, nec solum in templo , sed neq; in profano aliquo totius regionis loco fas sibi esset locare: arripies dictum Petronius , respondit : Sed & mihi mei domini lex seruanda est: si eam quippe transgrediar, vobisq; parcam , iustẽ animaduersionẽ subibo. Impugnabit sanẽ vos , non Petronius, sed ille à quo sum missus: nam & ipse aequè ac vos cogor implere quæ iussa sunt. Ad hæc tota multitudo vnanimiter succlamauit , ante legis temerationem omnem se libenter subire perniciem. Sedato autem eorũ clamore, Petronius ait: Pugnare ergo aduersus Casarem estis parati? Responderunt Iudæi, pro Casare quidẽ & pop. Rom. se per dies sing

singulos offerre sacrificia: si autē in templo imagines aestimet collocandas, debere eum totā Iudaeorū gentē prius immolare: praeberet se quippe iugulos cū mulieribus & parvulis ei, qui interficere voluisset. Ad haec admiratio Petronium miseratioq; peruasit, intuentem & insuperabilem religionē virorum, & tantū vulgus ad mortem constanter paratum. Et tunc quidē infectis omnibus recesserūt. Postridie autē ac deinceps summates eorū privatim viritimq; compellans, populum quoq; publicē alloquens, nunc quasi consulens admonerat, interdū etiā minabatur, extollens & virtutē Romanam & indignationē Caesaris: inter haec etiam suam necessitatem, cui essent exequenda praecepta. Sed illis ad nulla horū experimenta cedentibus, cū videret etiam sementē regionis intercipi (ipsum quidē anni tempus erat, & quinquaginta pene cōtinuis diebus multitudo in vrbe otiosa morabatur) ad ultimū cōvocatis omnibus, ait, sibi met periculosam rem se velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperante placabo Cæsarem, ac vobiscū saluabor libetere: aut illo in ultionē irritato, pro tāta multitudinē impēdam animā meam. Atq; ita dimissis turbis, multa pro eo vota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocavit exercitum: atque illinc confestim misit ad Cæsarem, referens & quo apparatu in Iudaeam irruisset, & quòd tota gens supplicasset: quibus si abnuendū putaret, nosset

cum.

cum viris etiam provinciam esse¹ perdendam. Servare siquidem ipsos legem patriam, & novis praeceptis vehementer obistere. His epistolis respondit Caius immodicè, comminans Petronio mortem, quoniam iussuum suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorum talium vectores per tres continuos menses contigit adversa tempestate retineri: alij autem exitium C. Caesaris nuntiantes, prosperè nauigaverunt: denique ante septem & viginti dies epistolas Petronius accepit, finem Caesaris indicantes, quam illi peruenirent, qui comminantia scripta portabant.

De imperio Clau. & regno Agrip. ac morte. C. X.

Antiq. li.

19. cap. 3

CAio per dolum interempto, qui regnauerat annis tribus, mensibus sex, rapitur in regnū ab eo exercitu qui Romae erat, Claudius. Senatus autē, referentibus cōsulibus Sentio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus vrbani ut essent praesidio ciuitati, et ipse frequens in Capitolium cōuenit: & propter immanitatem Caij, bellum agi cum Claudio decernebat, volens imperium ad optimates reducere: ut sicut olim, ad regēdum dignissimi elige-

Antiq. li.

19. cap. 4

rentur. Accidit interim ut Agrippa adueniret: quem cum & senatus in consilium & in castra Claudius euocasset, ut scilicet eo strenuo adiutore vteretur in quibus res posceret, videns Agrippa Claudium iam esse opibus Caesarē, ad eum porrexit: quem ille illico legatū ad senatum misit,

misit, indicantē suum propositum, quoniam primo quidē inuitus ab exercitu raptus sit, & iniquum esse: si militum erga se studia tā religiosa desereret, imò tutā aliter suam non esse fortunā: iam enim ad invidiā satis fore, quod in regnum vocatus sit. Deinde administrare paratum esse Rempubl. non vt aliquis tyrannus, sed vt princeps benignus: sufficere sibi quippe honorem nominis. De singulis autem negotijs communem omnium stare sentētiam: nam & si non natura esset modestus, locuples tamen moderanda potestatis exemplum Caij morte esse propositū. Quacū detulisset Agrippa, respondit senatus, quasi qui militi suo bonisq; consilijs fideret, nolle se subire voluntariam seruitutem. Sed accepto patrum respōso, Claudius rursus misit Agrippam, nuntiauit eis, se non posse adduci vt eos proderet, quorum consensu in imperium esset accitus. Inuitum autem se initurum esse pugnā aduersus eos, cum quibus cōfligere minimē velle: proinde eligēdum esse locum extra ciuitatem in quo cōfligerent: neq; enim fas esse, propter illorū perniciam, patriam civili cades fœdari. Et Agrippa quidem ista senatus nuntiauit. Inter hæc vnus ex illis militibus, qui cū patribus erāt, edicens gladium: Commilitones, inquit. quibus perturbati causis parricidia perpetrare cupimus, & concurrere aduersus propinquos nostros Claudij secutos? maximē cū habeamus imperatorem
quem

quem in nulla re culpae possumus, & ad quem cum iustis magis allegationibus quam cum armis egredi debeamus. Hac dicens, per mediam egressus est curiam, omnibus se militibus consecutus. Hoc exemplo optimates deserti, in magno metu esse capere vident: ac deinceps videntes sibi aduersationem tutam non esse, secuti milites, ad Claudium transierunt. Occurrebant autem eis pro muris stricti gladijs hi qui fortuna regis ambitiosius adula-
 bantur: & penè accidit ut progressi quinque interficerentur, ante scilicet quam militum impetum Caesar agnosceret: nisi accurrens Agrippa, imminenti ei facinoris periculum nuntiasset: dicens quod nisi coercuisset exercitum, iam in sanguinem ciuium furentem, confestim amissurus esset omnes per quos conspicuum esset imperium, fieretque solitadinis imperator. Hac audiens Claudius continuit militum impetum. Suscepit autem in castris aduenientem senatum, & indulgenti honore complexus, egressus cum patribus confestim obtulit Deo hostias, ut mos est pro imperio supplicari. Agrippam quoque protinus donat regno paterna vniuerso, adiciens ei etiam illam quam Augustus Herodi donauerat, Trachonitidem scilicet & aurantidem: praeter hac autem aliud quoque regnum, quod Iysania vocabatur. Et populo quidem donationem hanc per
 19. cap. sedictum indicauit. Patribus autem praecepit, ut incisam aereis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autem etiam fratrem eius Herodem, qui
 gener

gener eiusdē erat, Berenica iunctus regina Chal-
 cidis. Opinione autē celerius Agrippa dati regnū
 census maximus affluebat: qua sanē pecunia, non
 ille in rebus exiguis abutebatur, sed talem murō
 Hierosolymis circumdare cepit, qualis, si potuis-
 set absolui, irritam prorsus obsidionem Romanis
 oppugnantibus effecisset. Sed antequam imple- *Antiq. li.*
 ret opus, decessit in Casarea. Regnavit autē an- *19. c. 7. 8*
 nis tribus. Ante quoq; cū tetrarchiam regeret,
 alijs tribus annis tenuerat potestatem. Reliquit
 filias tres ē Cypride natas, Bernicen, Marimmen
 atq; Drusillam: filiū autē ex eadē ipsa coninge,
 nomine Agrippam: qui cū admodum paruulus
 esset, Claudius regnū in provinciam redegit, in
 cuius procurationem missus est Cessius Festus:
 post hunc autē Tiberius Alexander: qui nihil de
 consuetudine patria immutantes, gentem in pa-
 ce tenuerunt. Post hac verō & Herodes, qui re-
 gnabat in Chalcide, decessit, relinquens ex fra-
 tris quidē filia Berenice filios duos, Berenicianū
 & Hyrcanū: ex priore autē Mariamme Aristobu-
 lum. Alius quoq; eius frater Aristobulus mor-
 tuus fuerat prius, relicta filia Iopata. Hi
 quidem erant (sicut diximus) liberi Aristobu-
 li, qui fuerat Herodis filius. Alexander autē &
 Aristobulus nati fuerant Herodi ē Mariamme,
 quos ipse parens occidit. Alexandri autem po-
 steri in maiori Armenia regnauerunt.

De variis tumultibus in Iudæa & Samaria. C. XI.

n N

Post

Post obitum autem Herodis, qui regnavit in Chalcide, Claudius Agrippa filius Agrippae in patris sui regno constituit. Alterius autem provinciae suscepit curam post Alexandrum Cumanus, sub quo oriri coeperunt tumultus, & denuo Iudeos calamitas comprehendit. Conveniente quippe multitudine ad diem festum azymorum in Hierosolimam, stante cohorte Romana super porticum templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne quid convenientes populi novare auderent) unus e militibus reductis turpiter vestimentis inclinans posteriora sua vertit ad faciem Iudeorum: & ad hunc habitum vocem emittens similem succlamavit. Ob quod factum tota coepit multitudo coqueri, ita ut circumstarent Cumanum, ad supplicium militem deposcentes. Ex his autem inconsulti iuvenes, & quasi natura apti ad seditiones movendas, in rixam gravissimam proficiebant: continuo quippe saxa rapientes, percutiebant milites. Tunc veritus Cumanus, ne totius in eum vulgi impetus fieret, plures evocavit armatos: qui cum essent porticibus immissi, metus gravis incidit Iudeis, statimque in fugam versi, relicto templo refugere coeperunt. Tanta autem peregressus de constipatione obtritio facta est, ut concalcatione mutua super decem millia hominum consumpta sint. Facta est autem universae genti luctuosa festivitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autem huic calamitati

latro

latrocinantium tumultus. Iuxta Bethoron quippe per viā publicā, Stephanus quidā servus Caesaris suppellectilē quandā vehēbat, quæ ab irruētibz latronibus drepta est. Cumanus autem ad inquisitionem mitterens eos qui in proximis vicis essent, vinctos ad se adduci iussit, obijciens quod latrones illos non comprehēdissent: qua occasione quidam militū in vico quodam libros sacra legis offensos discidit atq; cōbussit. Iudæi autē quasi totam religionē inflammatā viderēt, vndiq; confluxerūt: & velut machinamento aliquo, ita vā superstitionis attracti, omnes ad vñā euocationē ad Cumanū Cesareā concurrunt; precātes vñ militem qui tantam cōtumeliā Deo legiq; eius intulisset, non relinqueret impunitū. Ad hæc ille (videbat enim multitudinem nequaquam quiesciturā, nisi aliqua esset satisfactio sedata) adiudicatū militē per mediū populū ad supplicium iussit abduci: sicq; Iudæi placatis animis recesserunt. Denno autē Galileorū & Samaritanorum conflictus exoritur. In vico enim quē Geman vocāt, qui est in magno Samaria campo situs, quidam Galilæus de numero Iudæorū ad festivitatem ascendens interficitur. Ad quod factū multi ex Galilæa regione concurrerunt, vt cū Samaritanis cōfligerent. Horū autē iobiliores conuenerūt ad Cumanū, rogātes vt antequā grauis calamitas oriretur trāsiret in Galilæam, & in eos qui autores essēt homicidij vindicaret. Cumanus

verò his negotijs quæ habebat in manibus post-
ponens illorum petitiones, sine effectu precatores
remisit. Nūtiato igitur homicidio Hierosolymā,
omnis multitudo comota est : & relicta dies so-
lennitate, in Samariā vulgus impetū fecit, sine
ullo duce, nec cuiquam principū suorū retinenti
acquiescentes. Latrociniꝝ autē eorum & tumult-
us, quidam Dimeis filius Eleazarus, & Alexan-
der, principes erant : qui in Acrabatena regioni
conterminos irruentes, promiscuā edidere cadē,
& à nullius atatis exitio tēperātes, vicos etiā
inflāmauerūt. Cumanus autē hac audiens, addu-
xit secum unā equitū alam, quæ vocatur Saba-
sthenorū, ut auxilio his qui vastabātur esset : sicq;
eorū multos qui Eleazarū erāt secuti, cōprehen-
dit, plures quoq; interfecit. Ad reliquam autem
multitudinē, qui in vastandos Samaritanorum
fines irruerant, principes gentis de Hierosolymis
occurrerunt : opertiq; cilicijs, & aspersis cinere
capitibus precabantur, ut ab incepto desinerēt :
nec propter exercēdam in Samaritanas ultionē, ad
Hierosolyma perniciē Romanos commoverent :
misererentur autē patriæ suæ atq; tēpli, filiorūq;
& coniugum propriarum : neq; omnia pariter in
discrimen adducerēt, neq; ob vniꝝ Galilæi vni-
dictā cuncta disperderent. His acquiescentes Iu-
dæi, à negotio recesserunt. Multi autem per idem
tempus in latrocinia conspirabāt : sicut ferè solet
in solētia crescere rebus quietis : per quæ in omni
regione

regione agebatur rapina, et audacissimus quisque reliquis vim afferebat. Tunc Samaritarum primates ad Numidium Quadratum, qui Syriam procurabat, Tyrum venerunt, vindicari de his qui regionem eorum depraedati fuerant postulare. Praesto autem fuerant etiam Iudeorum nobiles: et Ionathas filius Anani, princeps sacerdotum, obiecta diluens allegabat, initium quidem tumultus Samaritas fuisse, qui primi homicidii perpetrassent: causam tamen calamitatum postea secutarum praeuisse Cumanum, qui inter principia autores cadu noluisse ulcisci. Tunc Quadratus utramque partem interim distulit, dicens se cum ad ipsas regiones venisset, diligenter singula inquisiturum: deinceps vero progressus Casarea, eos omnes quos Cumanus viuos ceperat, in crucem sustulit. Inde cum Lyddam venisset, denovo audivit Samaritanorum querelas, et accitos Iudeorum decem et octo viros, quo cognovit pugna fuisse participes, securi percussit. Duos autem principes sacerdotum, Ionatham et Ananiam, eorumque filium Ananum, et nonnullos alios Iudeos nobiles ad Caesarem misit: similiter autem et Samaritarum nobilissimos quoque. Pracepit etiam Cumanus, et Celeri tribuno, Romam navigare, reddituros Claudio rationem pro his quae in regione gesserant: et ita compositis a Lydda ascendebat Hierosolimam, et inueniens multitudinem, festivitatem azymorum celebrantem sine

ulla cōturbatione, Antiochiam redijt. Roma au-
 tē Caesar auditis allegationibus Cumani & Sa-
 maritanorum (aderat autem etiam Agrippa, Iu-
 daeorum causam magna contentione defendens:
 siquidem & Cumano multi potentium adcrant)
 pronuntians aduersus Samaritas, tres eorum no-
 bilissimos inssit interfici, Cumannum autem in
 exilium deportari. Celerem autem tribunū vi-
 ctum Hierosolymam missum, Iudeis ad suppli-
 cium tradidit, ut per urbem tractas, capite ple-
 cteretur. Post hac Felicē Pallantis fratrem misit
 ad Iudeos, qui & eorum provinciam cum Sa-
 maria & Galilæa curaret. Agrippam verò de
 Chalcide in regnum maius transtulit, tradens ei
 illam quoq; provinciam, quæ Felicis fuisset. Erat
 autem ista Trachonitis & Batanea & Gaulta-
 nitis. Addidit autem regnum etiam Lysania, &
 tetrarchiā quam Varus rexerat. Ipse autem per
 annos tredecim, menses octo, dies triginta admi-
 nistrato imperio, decessit, successorē regni Nero-
 nem relinquens, quem suadetis Agrippina vxo-
 ris suæ in imperiū cooptauerat, & quidem cum
 legitimū haberet filiū Britannicū ex Messalina
 natum, priore scilicet coniuge, & Octaviā filiā,
 quam ipse p̄uigino collocarat Neroni. Sæpe pe-
 rat autem ex Agrippina Antoniā. Et Nero qui-
 dem, quemadmodum per magnitudinem felici-
 tatis & opum, abusus sit fortuna: & qualiter
 fratrem suum, atq; vxorem, matremq; interfe-
 cerit,

erit, post quos in omnes proximos immunitatē suam conuertit, atque ut ad ultimum per amicitiam ad hōstrionum opera scenamq; perueniret, quoniam scio esse narratione molestum, silentio praterire melius puto.

De tumultibus in Iudæa sub Felice. C. A. XII.

Conuertar autē ad narranda quæ ab eo ad Antiq. li. 20. ca. II
uersus Iudeos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Aristobalo dedit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor vrbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Perea scilicet regione, Abilam & Iuliadem: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autem Iudæa Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat depredatus, aliosque cum eo multos cepit, vinclosque Romam misit: aliorumq; quos in crucem sustulit, latronum vel in communiōe sceleris deprehesorum popularem fuit penē innumerabilis multitudo. Sic autem regione purgata, aliud genus latrocinantiū in Hierosolymis oriebatur. Hi autem Sicarij vocabantur, die ilaro & in media ciuitate passim quosque interficientes. Potissimum verò diebus solennitate festiui immiscebantur vulgo, sicut sub veste gestantes. His inimicos interficiebant, ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant, diuq; latuerunt. Primus

igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi cedebantur, atque ipsis calamitatibus molestior timor civitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortē operiebantur. Circumspectiebant autem eminus quosq; appropinquantes, & neq; amicis suis fidere poterant, dum tamen in medijs suspicionibus atq; custodijs nihilominus interficerentur. Tanta erat latrocinantium temeritas, & ars quaedam latendi. Ad hac autē alia etiam malorū collectio facta est, eade quidem abstinentiū, sed cōsilijs magis impiorū, quae pars non minus quā scitariorū felicitatē vrbis statumq; corrumpit. Seductores namq; homines & circumventores, sub specie religionis novis rebus studentes, vulgus insuare fecerunt: nam in solitudines egrediebantur, promittētes Deum signa. Antiq. li. cū ostensurum libertatis. Contra quos Felix (vi. 20. ca. 12. debantur quippe semina defectionis esse) mittēs equites atq; pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Maiore autē plaga Iudaos afflixit Aegyptius quidam pseudopropheta: adveniens quippe in provinciā, magnus cū esset, propheta opinionem sibi arrogans, triginta ferme millia hominum congregavit, quos vana seductione deceperat. Et circumducens eos de solitudine in montem qui vocatur Olivarum, inde ad Hierosolymā nitebatur ascendere: depulsoq; Romanorum praesidio, in populares exercere dominationem.

nationem. Vtebatur autem stipatoribus, qui ad id facinus conuenerant. Præuidit scilicet eius impetum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis armatis, quos etiam Iudæorum reliqua multitudo inuabat, inijt confluctum. Et Aegyptius quidem cum paucis fugit. Plurimi autem qui cum ipso fuerant comprehensi atque vinculu traditi sunt. Reliqua verò multitudo in regiones proprias dispersa est. Compressus verò huius etiam, sicut fere in agro corpore, rursus pars altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multam afflictionem inducebant, & quasi ad libertatem vocabant mortem apertissimam comminantes his qui Romanorum principatui obedire voluissent: ut vel reluctantas auerterent eos, qui spontaneam ferrent seruitutem. Dispersi ergo per totam regionem diripiebant quorumque potentium domos, eosque insuper trucidabant: inflammabant etiam vicos, ita ut desperatione eorum tota Iudæa profinus impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingrauescebat. Alter autem tumultus ortus est circa Casaream, inter Iudæos scilicet qui ibi permixti habitabant, & Syros, seditione commota. Hi si- Antiq. li.
quidem postulabant, ut eorum fieret ciuitas, lu. 20. ca. 12.
dum eius fuisse conditorem dicentes: erat autem rex Herodes. Aemuli verò conditorem quidem confitebantur Iudæum, ipsam verò ciuitatem fuisse gentilium vindicabant. Neque enim illic statuas
& fama potuisse constitui, si ad Iudæos eam con-
ditor

ditor pertinere voluisset. Ob has ergo causas inter se populus uterq; iurgabat. Proiebat autem usq; ad arma contentio, & quotidie ad cōflgendum audaces quiq; partis alterutra profiliebāt. Neq; enim Iudaorum seniores colere tumultu gentis sua poterant: & Gracis turpissimū videbatur, Iudæis inferiores videri. Præstabant autē hi quidē diuitijs & corporū viribus, Graci verò auxilio militū magna si quidē pars Romana manus, de Syria illō fuerat cōgregata, & quasi cognati, ad auxiliandū parati erant Syris. Præfecti autē militū curabant comprimere tumultū: & pugnaces quosq; comprehensos, taureis vlciſcebātur ac vinculis. Nec tamē supplicia comprehensorū, impedimētū aut timorē reliquis inferebant: imō magis hoc ipso in seditionis irritabātur augmētū. Tūc demū Felix minaci edito præcepit contumaces quosq; vrbe discedere: non parentiū autem inmissis militibus interfecit nō paucos, quorū etiam bona direpta sunt. Manente autem seditione, nobiles vtriusq; partis electos, legatos misit ad Neronē, de iure disceptaturos. Successit autem ei Festus, & hos qui maximē infestabāt prouinciam sollicitē persecutus, latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

De præsidibus Iudææ Albino & Floro.

CAP. XIII.

Antiq. li. 20. ca. 15 **V**ERUM successor huius Albinus non eodem modo negotijs præfuit, neq; enim fuit aliqua

quam malignitatis species, quam ille praterierit. Deniq; non solum causis civilibus furabatur. & diripiebat bona singulorū, neq; solum tributorū additamentis in commune gentem gravabat: sed etiam quos ob latrocinia decuriones civitatum comprehenderant, vel qui à prioribus iudicibus in custodijs erant relictī, accopti à cognatis eorum pecunia, liberauit: & is solum, qui non dedisset, in carceribus quasi nocentissimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoq; qui res novare cupiebant, in Hierosolymis crescit audacia. Ex quibus sanè qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, ut eis tumultum movētibus non indignaretur: pars autē popularis quæ non satis gaudebat quieto, Albini participibus numgebatur. Vnusquisque ergo improborum cohorte propria circumdatus, ipse quidem inter ceteros quasi princeps latronum, & tyrānus eminebat: stipulatoribus verò suis ad direptionē medicrimum abutebatur. Ita fiebat, ut hi quidem quorū vastabantur domus, tacerēt: illi autē qui extra incommodū stetissent, metu ne similia paterentur, etiam officijs ambirent eos, quos cōstabat dignos esse supplicij. In cōmune autē omnium fuit intercepta fiducia: & erat tūc multiplex dominatio, & semina captivitatis futura tam ab illo tēpore spargebantur. Cum sanè eiusmodi morum fuisset Albinus, tamen succedens ei Gestius Florus, Antiq. li. optimum cum per comparationē suā fecit videri. 20. cap. 1

Ille siquidem plura occultè & cum fraude nocuerat. Gessius verò iniquitates suas in vniuersam gentem, tam palam quasi gloriaretur exercuit: ac velut non ad regendam provinciam, sed ad damnatorum poenas carnifex missus, neq; rapinarum vllum morè, neq; afflictionum pratermisit. In miseris autè crudelissimus erat, in turpibus verò imprudentissimus. Neq; enim quis illo amplius offendit fallacia veritatè, neq; commensum est callidiores nocendi vias. Huc siquidè viritum illatis dispendijs lucra querere exiguum visum est: sed totas simul despoliabat vrbes, & labe populis inferebat: tantum nò voce per totam regionè edicens, liberum esse omnibus latrocinari, dum ipse prædæ acciperet portionem. Deniq; ob illius auaritiæ contigit totam penè deserti regionem, ita vt plurimi sedes patrias relinquentes ad externas provincias commigrarèt. Donec autè in Syria Cestius Gallus provinciam regēbat, neq; ausus quispiam Iudeorū est, aduersus Florum ad eū mittere legatos. Cum verò instante azymorum solennitate ipse Hierosolymā venisset, occurrens multitudo, quæ facile tricies centenorum millium fuit, precabatur, vt gentis suæ calamitatibus subveniret, & pestem illam provincia Florum vt eijceret clamitabat. Qui tamè cum sub populū ore esset, & Gallo assisteret, non solum nihil movebatur sed voces illas etiam deridebat. Cestius tamen compefcens impetum populi,

puli, & edicens quòd deinceps placatiorem eis
 Florum redderet, regressus est Antiochiã. Dedu-
 xit autem eam vsque ad Casaream Florus, illu-
 dens mendacijs, & Iudeorum genti bellum sedulo
 cominiscens, quo scilicet solo iniquitates suas
 occultari posse credebat. Pace, siquidem perma-
 nente, habiturum se apud Casarem accusatores
 Iudæos: verùm si defectionẽ negotiatus fuisset,
 maiore vtique malo abducendam à se esse inui-
 diam peccatorum minorum. Igitur vt gens ab
 Romano abrüperetur imperio, sedulo indies an-
 gebat calamitates. Per idem tempus apud Nero-
 nem Casarienses gentiles victores excitare, de-
 cretumq; istud contestantes literas attulerunt:
 perq; hoc bello Iudaico dabatur exordium, duo-
 decimo scilicet anno regni Neronis, septimodeci-
 mo autem regni Agrippæ mense Maio.

De Floro sœuiente in Iudæos Casarienses &
 Hierosolymitas. CAP. XIIII.

AD magnitudinem autẽ excitatorum de eo Antiq. li.
 malorum. nequaquã idoneas causas ha- 20. c. 20
 buisse deprehenditur. In Casarea siquidem habi-
 tantes Iudæi, habebant synagogam prope locũ,
 cuius erat dominus gẽtilis quidam Casariensis:
 & frequenter quidem egerat, vt ad eorũ ins illa
 possessio inuaderetur, multis partibus maioris pre-
 tiũ quam res meruerat offerẽtes. Dominus autẽ
 loci preces eorum despexisse non contentus, ad
 maiorem dolorem edificauit in loco tabernac.,
 ita

ita ut angustum eis transitum & prorsus coarctatum relinqueret. Primum igitur ferventiores aliqui iuvenum profliantes: edificationem vetabant. Cum vero Florus hos à prohibendo cohiberet, non habentes Iudeorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiam Ioannes publicanus, inflectit Florum oblatione octo talentorum, ut edificationem vetaret. Ille autem ob capiendum tantummodo, promittens se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Casarea egressus est, venitque in Sebastem, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugna spatium Iudeorum summis vendidisset. Sequenti autem die Iudeorum sabbato, cum plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Casariensis vas Samium ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudaeos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliâ perturbasse, & locum ipsum dicebant fuisse pollutum. Pars autem Iudeorum quae erat constantior atque moderatior, denno apud iudices esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuventute turgentibus Iudaei effundebantur in rixam. Stabant autem ad configendum parati etiam Casariensium tumultuosiores. Ex cōposito quippe missus fuerat, qui pro synagoga foribus immolaret: sicque continuo est pugna commissa. Interveniens autem Lucundus, qui ad prohibendum erat relictus, praefectus equitum, vas illud quidem quod positum fuerat iussit auferri, & tumultum sedare pergebat. Cum vero

super

superatus esset pra Caesariensium violentia, Iudaei statim libros legis rapientes secesserunt in Nabatara: regio quadam eorū hoc nomine appellatur, disempta à Caesarea stadijs sexaginta. Primitates autē eorū diodecan, cum Ioanne in Sebasteu ad Florum venerunt, de his quae acciderant conquerentes, & ut auxilio esset rogabant quāvis reuerenter, tamē cum & de octo talentis admonentes. Ille verò ilico cōprehensos eos vinciri iussit, arguens cur leges de Caesarea auferre ausi fuissent. Ob hoc igitur apud Hierosolymitas gravissima indignatione nascebatur: veruntamē adhuc iram suam frenabant. Florus verò, quasi ad hoc operā suam locasset, ut bellum inflammaret, misit ad sacrū thesaurum, ut inde decem & septē talenta auferrentur, quasi eam pecuniam impensa Caesaris flagitaret. Tunc verò statim inuasit populum multa confusio, cōcurrentes ad templū, maximis vocibus nomen Caesaris appellabant, ut à tyrannide Flori liberarentur orantes. Quidam autem seditiosorum in Florū maledicta iaciebant vltima, & canistrum circumferentes stāpem eius nomine postulabant, quasi inops & miserimus talibus indigeret auxilijs. His autem omnibus nihil est à cupiditate detoxitum, sed multo magis ad depradandum irritatus est. Denique cū deberet Caesaream veniens ignem belli illic nascentis extinguere, causasq; tumultuum submonere, pro quo etiam mercedem acciperat

perat pactus: tamen cū exercitu equitū atq; pe-
ditū Hierosolymam cōtendit, vt Romanis armis
ad quod valebat vteretur, ac timore & minis
urbē circumdaret. Tunc populus lenire eius in-
petum volens, obuiam militibus processit, cum so-
litis utiq; fauoribus, & Florū lmarare officijs pa-
ratus. Ille verò pramittens cum equitibus quin-
quaginta, centurionem nomine Capitonem, disoe-
dere eos iussit: Nēve eum, in quē tam graua ma-
ledicta iecissent, falso denuo honore deluderent.
Oportere quippe eos, si viri sunt fortes, animiq;
constantis, etiā in presentē effundere cōtumelias
nec solum in verbis, sed etiam in armis amoris
libertatis ostendere. His dictis exterrita multi-
tudo, simul etiā militibus qui cum Capitone ve-
nerant, in mediū vulgus irruentibus, diffugerūt,
antequā Florum salutarēt, aut militibus officia
consueua redderent. Discedentes igitur in domos,
cum metu atq; humilitate peruigilē duxere no-
ctem. Florus autē tunc quidē deguit in regia, po-
stridie autem aduersum eos exstructo tribunali
sublimius refodit: conuenientesq; sacerdotū prin-
cipes, & ciuitatis vniuersa nobilitas, astiterunt
tribunali. His praecepit Florus, vt omnes qui ma-
ledicta in eum succlamassent, protinus dede-
rent: edicens in ipsos esse, nisi reos produce-
rint, vindicandum. Ad hac respondent Iudaei.
populum quidem pacifica quaeque sentire, illis ve-
rò qui errauissent, in verbis, veniam conferen-
dam

dam postulabant. In tanta siquidē multitudine,
nihil esse mirandū, offendi aliquos temerarios,
& per aetatem insipientes: esse autem impossi-
bile eorū qui deliquerint, discri-
mine agitari; cū & singulos nimirū poeniteat, & pra timore ad ne-
gandū sint parati: debere tamē illū si consuleret
gentis quieti, & vellet Rō. imperio servare vr-
bem magis propter multos innoxios dare veniā
etiā paucis delinquentibus, quā propter paucos
improbos perturbare multitudinē tantā bonorū.
Ad haec verō ille magna indignatione inflamma-
tus, multis exclamavit, ut forū rerum vena-
lium, quod erat in superiori parte civitatis, diri-
perent, ac passim obuios trucidarent. Illi verō ad
lucri sui cupidinem addita auctoritate rectoris,
non solum illū diripuerant locū in quem fuerant
immissi, sed in universas insilientes domos, in-
terficiabant habitatores. Fuga autē erat per an-
giporta omnia, & cades eorū qui comprehende-
bantur: direptionis quoq; nulla species prateri-
batur. Multos autē etiam nobiliū comprehendentes
adduxerunt ad Forum: quos ille verberibus
laniatos in crucem sustulit. Deniq; omnis nume-
rus illo interfectionis die cum pueris & mu-
licibus (neq; enim vel lactantibus pepercerant)
fuit sexcenti & triginta. Gravio-
rem autem faciebat calamitatem videri novitas Romana ca-
lamitatis: quod enim nemo nunquam prius, tunc
Forum ausus est, ut viros scilicet equestris or-
dinis

denis pro tribunali flagellia cederet, ac patibulis affigeret: quorum etsi origo Iudaea, tamen Romana dignitas erat.

De alia oppressione Hierosolymorum dolo
Flor. CAP. XV.

PER idem tempus rex quidam Agrippa Alecan-
driam erat profectus, ut Alexandrum que Ae-
gyptum praesidebat missus à Nerone, in re hospi-
tis conueniret. Germaniam autem suam Benenice,
Hierosolymis inuentam, et iniquitatem militum
videntem, grauis ab hac angor inuaserat, et fre-
quenter quidam praefectos equitum suorum, custo-
dumque corporis mittens ad Florum precabatur, ut de-
cede desisteret. Ille vero neque in multitudinem in-
terfactorum, neque in nobilitatem precatrix, sed tam-
tum in luxa sua, quae de rapinis congregaretur,
aspiciens, contempsit amorem impetus autem mili-
tum etiam aduersum regionem efferratus est. Non
solum quippe sub oculis eius obuios quosque mul-
tabant atque trucidabant, sed etiam ipsam, nisi
confugisset in aulam, interfecissent. Ibi autem per-
vigile noctem cum intentata custodia agit, verum
vix eruptionem nihilominus. Venerat autem Hieroso-
lymam, ut vota deo solueret. His enim qui tor-
ba vel alijs necessitatibus implicantur, mos est
orare per triginta dies, antequam immolent ha-
stias: abstinerere quoque vino, et capillos radere.
Quem moro Berenice regina illis exercens die-
bus, nudipes etiam ante tribunal stetit, deprecans.

Florum

Florum: & præter quod nihil honoris habitus est, etiã de vita sua periclitata est. Hac autem facta sunt sextodecimo die mensis Maij. Postridie autẽ conueniens multitudo in forũ, quod erat in superiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de qui interfecti fuerant, querebantur & potissimum autẽ inuidiosa in Florum voces erant: quod veriti primates quicq; & pontifices, disruptis vestibus, & viritim singulos comprehedentes, postulabant, vt ab his verbis, quorũ causa tanta mala pertulerant desisteret, neq; in maiore indignationem Florũ mouerent. Sicq; sedata est multitudo, tam reuerentia precantiũ, quã spe quod nequaquam Florus vltra in eos saniret. Ille autem videns multitudinis tumultũ fuisse compressum iungebatur, & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cũ nobilibus aduocauit. Itaq; vnũ ait argumentum fore, quod nihil vltius de nouandis rebus cogitaret, si populus obuiam procederet militibus de Casarea venientibus: veniebant autem duæ cohortes. Qui cũ conuocasset populum ad occurrendum, mandat centurionibus, vt nullam salutationem redderent obuiantibus Iudeis. Ad quod si offensi petulanter quidpiam essent locuti, statim in eos vterentur armis. Pontifices ergo collecta multitudine in templo, precabantur vt occurrerent Romanis, & ante graue incommodum cohortes sollemniter salutarerent. His hortationibus seditiosi quique ab-

puebant, & ob interfectorum dolorē reliqua mul-
 tudo iungebatur audacibus. Tunc verò omnes
 sacerdotes omnesq; Levita sacra vasa proferen-
 tes ornatumq; templi, citharistæ etiam & can-
 tores cum musicis organis procidebant ante mul-
 tudinem, & obnixissime precabatur, ut illum
 templi honorē custoditū esse vellent, neq; ad dire-
 ptionem vasorum sacrarū Romanos ceterumeljs in-
 citarent. Erat autē videre ipsos sacerdotū princi-
 pes sparsis cinere capitebus, & pectora disruptis
 vestibus nuda monstrantes, nominatim singulos
 quosq; nobiliū compellare, ac deinde in commune
 multitudinē precari, ne ob modicū peccatum pa-
 triam suam proderent his, qui direptioni eius in-
 biarent. Quam enim utilitatē vel militibus esse
 de Iudæorū salutatione trituendā, vel illis quæ
 acciderant correctionem, si in presenti procedere
 cessarent? At contrā, si officiose susciperent solen-
 niter venientes, auferri Floro occasionē pugna:
 ipsos verò saluare patriā suam, & providere ne
 quid ultra quam pertulerant, experirentur. His
 addunt, quod paucis seditiosis si tanta multitu-
 do iungatur, hoc magis ad pacificum consilium suū
 deberent auctoritatem transferre. Tali hortatu
 multitudinem inflectentes, etiam ipsos seditionis
 auctores quosdā quidem minis, quosdam autē suā
 reverentia mihi ignoverunt: ac deinceps preceden-
 tes cum quiete omni populo sequente, militibus
 omnia prodierunt; iamq; cominus factos saluta-
 verunt.

nerunt. Illis autem nihil respondentibus, seditiosi Iudaeorum aduersum Florum, cuius hac fierent consilia, succlamauerunt : confestimque milites comprehendentes eos, cadere fustibus adorti sunt, atque in fugam verfos persequentes equites proculcabat. Corruerant autem multi quidem cum à Romanis caderentur, plures autem cum se mutuo propellerent. In ipsis autem portis gravis facta est comprehensio, & vno quoque alterum praeuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium verò durus erat interitus. Suffocatu enim atque conculcatu miseri disperibant, & neque ad sepulturam quisquam proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autem etiam pariter milites immoderate, eos quos comprehendissent cadentes : & per ingressum qui Bexetha vocatur detrudebant multitudinem, transire cupientes ut Antoniam & templum obtinerent. Quos etiam Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem transire nitabatur. Frustratus tamen est eius impetus. Cursus quippe aduersum eos populus repugnavit, & per tecta euadentes obruebant saxis Romanos. Qui cum supernè venientibus sagittis vincerentur, nec possent defendere multitudinem quae per angustos ardebat ingressus, ad reliquum se exercitum qui erat in regia receperunt. Seditiosi autem verentes, ne superueniens denno Florus templum occuparet, per Antoniam ex templo ascendentes, porticus à templo ad Antoniam

continentes interciderunt, quatenus auaritiâ Flori desperatione cōpescerent: Nam cū diuinis subiaret thesauris, proq; his in Antoniam transgredi niteretur, ubi intercisas porticus vidit, ab impetu conqueuit: & conuocans sacerdotum principes atq; curiam, se quidem ait vrbe digredi, prasidium tamen apud eos relinqueret quantum ipsi voluissent. Ad hæc illi respondentibus, nihil nouandum fore, si vnâ tantū relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ eū ciuibz paulò ante conflixerat: ob ea siquidem quæ pertulere populum illi militibus infensum esse: cohorte sicut precabantur mutata, cum reliqua manu Casaream regressus est.

De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediendum Romanis hortantis, C. XVI.

Aliud autē denuo pugna consiliū comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudeos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quacunq; eos pertulisse constabat. Nec sanè principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerunt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus iniquè in vrbe egerrat retulerunt. Ille autem susceptis literis partis vtriusq;, quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem videbatur, cum exercitu in Iudeam Cestium ire debere, & aut vindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis filios reddere Iudeos eorumq; acce

accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquē de suis
 preire, qui et negotia et consilia Iudeorū pos-
 set ei fideliter nuntiare. Mittit ergo tribunum
 Politianum, qui ab Alexandria reuertenti Agrip-
 pa circa Iamuiam occurrens, et a quo fuisset
 missus, et ob quas causas indicat. Quo loci Iu-
 deorum etiam pontifices, et reliqui nobiles, co-
 rruq; auria, adesse conueniunt, ut circa regem
 scilicet officia nouarēt. Postea nondū illū con-
 gna humanitate coluerunt, conquesti sunt quā
 potuerūt flebiliter de calamitatibus proprijs, et
 inhumanitatem Flori explicauerunt. Quam licet
 argueret Agrippa, rursus tamē inuersionē suam
 in Iudeos transtulit, quorum maxime misera-
 batur, uolens scilicet fonnare eorū mores: ut per
 hoc ipsam quod viderentur nihil perpessi inu-
 sicia, ab ultionis desinerēt appetitu. Adhuc ergo
 quicūq; agniti erant, et propter sua prae-
 sideratione quiesce, intelligebat regis redargui-
 tionē esse plenā benignitatis. Populus autē Iu-
 deorum sexaginta stadijs obuiā progressus
 officiosa Agrippam et Paulitianum suscepit. La-
 mentabatur tamē interfectos cōiuges mulieres;
 quarū plangoribus reliqui quoque populus ad
 lamenta conuersus, precabatur Agrippā ut gen-
 ti consuleret. Suscepit quoque etiam Politianus, nū-
 ingredensque urbem, uidere et quae essent a Flo-
 ro gesta, et ita ostendebat forum deferendum
 domosq; restatū. Deinceps rursus per Agrippam

suasere Politiano, ut cum uno tantum famulo
ad Siloam usque totam circumiret civitatem: quatenus
ipsis cognosceret oculis, Iudeos omnibus quidem
alijs parere Romanis, soli autem Floro adversari
propter magnitudinem in eos facta crudelitatis.
Ille igitur cum circumisset urbem, & mansuetudi-
nis populi sufficiens documentum teneret, ascendit
in templum, quo etiam multitudinem connotavit
& cum plurimis verbis fidem eorum circa Roma-
nos collaudasset, multa etiam ad conservationem
pacis hortatus, adoravit Deum eumque sancta: in
eo tamen consistens loco, in quo licebat per reli-
gionem: sicque regressus ad Cestium est. Vulgus au-
tem Iudeorum, ad regem pontificesque conversus pe-
tebat, ut legati adversum Florum ad Veronem
mitterentur, neque de tanta eade tacentes suspicio-
nem sua defectionis praberent: visum iri quippe
eos principes capiendorum annorum fuisse, nisi prae-
venientes ostendissent illum esse qui dedisset exor-
dium. Consistebat autem multitudo non esse quie-
taram, si legationem aliquis impedisset. Ad has
Agrippa, ordinari quidem legatos, qui Florum ac-
cusarent, invidiosum putabat: despicere autem
Iudeos in bella commotos neque sibi expedire cer-
nebat: advocata igitur concione in acyrium, &
in iugum constitutus germanum suum Veronem
cum, in Asamonaorum domo (ea siquidem acyrio
imminabat contra superiorem partem: nam
acyrio templum erat ponte coniunctum) huiusmodi
erat

orationem habuit : Si quidem videre vos omnes ad pugnandum cum Romano esse incitatos, neque populi puriorem sincerissimamque partem pacem velle servare, neque processissem ad vos, neque consilium confisus essem : superuacua quippe de vtilibus oratio est, quando omnium auditorum conspectus ad deteriora consensus. Quoniam vero aliquos quidem aetas, malorum belli nescios facit, quosdam vero inconsiderata spes libertatis, nonnullos vero avaritia succendit, & in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrum : quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per paucorum improba consilia etiam boni dispareant, existimandi oportere, ut omnibus vobis in unum coactis ea exponerem, quae arbitror expedire. Obstrepat autem nemo, si non ea audierit quae ipsius fert libitudo. Hi siquidem qui sunt ad defectionem irrevocabiliter incitati, licebit etiam post meos monitus manere in pristina voluntate. Mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio, nisi ab omnibus vobis silentium praebeatur. Noni quidem quod multi & iniurias procurantium provincias, & praemia libertatis quasi tragicè prosequantur. Ego autem priusquam discutiam qui sitis, & contra quos bellum suscipere tentetis, primum separabo causas, quas connexas putatis. Si enim violatores vestros cupitis vlcisci, cur libertatem magna laude attollitis? Si vero istud ipsum servare in-

tolerabile ducitur, superflua est aduersum recto-
 res querela: illis siquidē vel moderatissimē agen-
 tibus, nihilominus turpe erit seruire. Considera-
 te autem singillatim, & videte quā exigua sit
 materia bellorum. Et primum quidem ipsa recto-
 rum consideranda sunt crimina. Colere siquidem
 officijs, nō exasperare oportet, iurgijs potestata.
 Cum verò modicorum peccatorū exprolationes
 maximas facitis, aduersum nos profecto eos, quī-
 bus infertis contumelias irritatis. Reluquentes
 quippe & quod antea clanculo & cum quadam
 verecundia nocebant, palam vos confidenterq;
 populantur. Nilul autē ita plagas coercet vt pa-
 tientia, & violatorum quies violentibus inicit
 pudorem. Fac autē eos, qui a Romanis in prauis
 cijs mittuntur, esse grauiter molestos, non tam-
 quam Romani quous violant vos, neq; ipse Cae-
 sar, aduersum quē fugare vultis. Neq; enim ex
 precepto illorū improbus ad vos quisquā venit;
 neq; possunt illi, quae in oriente geruntur, positi in
 occidente conspiceret: sed neque facile ea quae hic
 sunt, illic audiuntur. Est autē importunissimū,
 & propter exiguas causas, tantis, & ea de qui-
 bus querimus nescientibus, vella configere. Et
 quidem nostrorum criminū cito erit futura cor-
 rectio: neq; enim vnus atq; idem provincia sem-
 per curam tenebit, & successores eius credibile
 est modestiores futuros. Motum autē semel bel-
 lum, neq; deponere facile est absq; magni cala-
 mita

mitatibus, neque sustinere. Libertatis verò bonasitientibus providendum atq; certandum est, ut principio non ea careant. Molestà enim est novitas servitutis: quam ne utique subeas, iustum suscipi certamen videtur. Qui verò semel subiectus est, & deinceps deficit, còtumax magis servus, quam amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani, cum in provinciam Pompeius intraret, Maiores verò vòstri eorùmque reges, pecunia, corporibus, avinis multo vobis meliores, exigua parti potentia Romana obsistere nequiverunt. Vos autem qui hereditariam obedientiam suscepistis, rebus autem omnibus illis qui primis parere longe inferiores estis, contra omne Romanum regnum obsistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatem patriam suam quondam ignibus tradere, qui superbissimum illum Xerxem per terrã navigantem, per mare verò ambulantem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latioremp autem Europa duceret exercitum hunc inquam cum una naue fugientem gloriosissimè persecuti sunt: circa parvam autem Salaminam, qui tâtas opes Asia confregere, nunc tamen servimus Romanis, & illam regionem Græciæ civitates administrant Italia Inssiones. Lacedæmonij quoq; post Thermophylas, & Plateas, & Agesilaum Asiam per scrutatum, eosdem dominos

veniet

venerantur. Macedones verò qui adhuc penè imaginantur Philippum videre cum Alexandro promittentem sibi orbis imperium frunt tamen rerum mutationē, & adorāt eos ad quos fortuna migravit. Aliæ quoq; multæ gentes ad libertatem fiducia subnixæ, & multo maiores, cesserunt tamē & obediunt: vos autē soli servire dedignamini his, quibus videtis vniuersa esse subiecta. Quibus exercitibus, quibus confiditis armis? Vbi est classis vestra, quæ peruagetur Romanorū maria? Vbi autem qui expensis possint sufficere thesauri? Contra Aegyptios fortè aut Arabas existimatis vos bellū mouere. Non circumspicitis Romanorū imperium? Non metimini vestrā imbecillitatem? Nōne scitis vestrā ciuitatē à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorū autē virtus per totū orbē inuicta percurrit, imò etiam hoc orbe plus aliquid quaesierunt. Neq; enim sufficit eis ad orientē quidem totus Euphrates, ad septentrionē Ister, neque in meridie solitudine tenus perscrutata Lybia neque in occidente Gades: sed vltra oceanum alium quaesierūt orbē, & vsq; ad Britānias, inaccessas prius, armis & exercitiū transtulerunt. Quid ergo? Vósne ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? postremò plures istis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ vos fiducia aduersum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, servire molestissimum est. At quanto magis id Græcis, qui

qui vniuersis sub sole habitantibus videbantur
præstare nobilitate: & tam latam quondam pro-
uinciam possidentes, nunc his ternis fascibus Ro-
manorum obediunt. Totidem autem etiam Ma-
cedones obsequuntur, qui certe multo vobis ius-
tius deberent libertatem tueri. Quid autem quin-
gentæ Asia ciuitates? nunquid non absque villo
prasidio, vni tantummodo rectori parent, & fa-
scibus cōsulis obsequuntur? Quid autem pergam
enumerare Heniochos & Colchos, & Taura-
rum gentem: Bosphoranos quoque, & habitantes
circa Ponti litora nationes, Maoticasque gentes,
apud quas nimirum olim neque domesticus aliquis
dominus noscebatur: nunc verò militum subiiciun-
tur tantum tribus milibus, & quadraginta na-
ues longa, inmanigabile prius mare in pace custo-
diunt. Quanta autem Bithynia, & Capadocia,
& Pamphylia gens, Lydi quoque, & Cilices
pro libertate dicere valerent? tamē nunc sine ar-
min tributa pēdunt. Quid autē Thraces? quinque
quidē diebus in latum, septem autē in longum com-
meabilem provinciam possidentes, asperioresque
multa quā vestra est, ac multis partibus fortio-
rem, altissimoque gelu eos qui irruerint retardan-
te, duobus milibus Romanorum in prasidio manē-
tibus obsequuntur. Post hos Illyrici usque ad Dal-
matiam, & Istro tenues incolētes, duabus tantum
legionibus obediunt: cum quibus & ipsi impetum
compeſcunt Dacorum. Ipsi quoque Dalmata, qui
tam

tam multa pro libertate conati, sapiusq; capti, rursum cum maioribus opibus rebellarunt, nunc sub vna Romanorū legione agunt quietem. Veruntamen si aliquos magna causa ad defectionem incitare deberent, Gallos potissimum oporteret assurgere, quos videlicet tātis munimentis natura cinxisset: ab orientali plaga Alpium montibus, à septentrionali Rheno flumine, à meridie Pyrenaeis montibus, ab Occidente verò Oceano: sed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus numerosi, fontes autem (ita vè dixerim) felicitatis domestica habentes, omnibusq; bonis totum penè orbem irrigantes, ferunt nihilominus vestigiales esse Romanorum, ac felicitatem suam in eorum felicitate reponere: idq; sanè ipsum, non per animorum molliciem, nec propter ignobilitatem parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnaverunt) sed Romanorū admirati sunt horrueruntq; cum virtute fortunam, qua illi plura saepe obtinere quam bellis: deniq; sub mille & ducentis milibus seruiunt, quibus penè plures habuerunt civitates. Neque Hispani nascens in agris aurum: pro libertate bella gerentibus profuit, neq; tanto terrarum marisq; spatio à Roma dirēptae gentes, Lusitani scilicet & pugnaces Cantabri: nec vicinus Oceanus, etiam acolis suis fragore terribilis: sed vltra columnas Herculis prolatis armis, & per ipsas nubes Pyreneorū montium eluct

eluctati vertices, ditioni suæ hos quoque sudiderunt Romani: atque ita bellicosæ gentibus, tantumque (ut dixi) spatio direptis, legionis præsidio nulla satis est. Quis vestrum non ausuist multitudinem Germanorum, virtutem quoque & magnitudines corporum (ut arbitror) sæpe vidistis: siquidem ubique Romanorum gentium captivos habent. Sed illi ita ingentem spatij regionem incolentes, spiritus autem maiores corporibus gerentes, & animam quidem contemtricem mortis: indignationes autem vehementiores ferio; nunc Rhenum limitem habent, & octo Romanorum legionibus domantur: & serviunt quidem qui capti sunt, reliqua autem eorum genus universa salutem in fuga non in armis reperiunt. Considerate autem etiam Britannorum muros, qui Hierosolyma confidis muris. Illos siquidem circumdatos Oceano, & penè non minorem quam noster orbis est habitâtes, Romani navigantes redigerunt in ditionem suam: quatuorque legiones tanta magnitudinis insulam tuentur. Et quid opus est plura dicere? quando etiâ Parthi, bellicosissimum genus, tantis prius populis impetantes, & tam magnis opibus circumdati, obsides tamen mittunt Romanis, estque cernere, sub specie pacis servientem in Italia præcipuam Orientis nobilitatem. Univerfis penè qui sub sole incolunt, Romanorum arma venerantibus, vos soli bellum geratis? Neque Carthaginensium
consi

considerabitū finem, qui magnum illum Annō-
 balem iactantes, & ex nobili Phœnicum stirpe
 veniētes tamen sub Scipionis dextera corruerūt.
 Sed neq; Syrenai Lacedemone oriūdi, neq; Mar-
 maridarum genus vsque ad inaquasas solitudi-
 nes protentum, neq; terribiles etiā audientibus
 Syrtes, Nasamones quoque & Mauri, & innu-
 merabilis multitudo Numidarū virtutes impe-
 diere Romanas. Sed tertiā partē orbis terrarū,
 cuius ne numerare quidē nationes facile est, quā
 scilicet sub Atlantico mari & columnis Hercu-
 li vsque ad rubrum mare infinitas numero &
 locis Aethiopiae continet, totam tamen ceperunt
 armis: & præter fruges annuas quibus Roma-
 nam multitudinem octo mensibus pascunt, alia
 quoq; reſtigalia pendunt, expēsai quoque deno-
 tiſſimi imperio miniſtrant, nihil de his qua iu-
 bentur sicut vos, contumelioſum putantes: &
 quidē vnā cum illis tātum legio cōmoratur. Sed
 quid opus est longe petitis exemplis potentiam
 explicare Romanam? cum ea poſitis de vicina
 vobis Aegypto diligenter inſicere. Hac enim
 cū vsq; ad Aethiopiae porrigitur, opulentamq;
 Arabiam, contigua quoque ſit India, quinqua-
 ginta & ſeptingentas myriades incolarum ha-
 bens, præter Alexandrinorum plebē, tamē reſti-
 galia, quorū magnitudinē de cenſu ſingularum
 capitū aſtimari licet, deuotiſſimē penditans, Ro-
 manū nō dedignatur imperium: & certe quā
 magn

magnitus stimulum defectionis habens, Alexandriam scilicet, multitudine et diuitijs abundantem, magnitudine quoque non imparem. Habet siquidem in longitudine stadia x x x. in latitudine vero non minus quam decem, tributum vero multo amplius per menses singulos infert, quam vos toto anno penditis: et prater pecuniam, quatuor mensium Romana plebi annonam ministrat. Maritur autem undique aut incommensabili solitudine, aut importuno mori, aut fluminibus, cœnasis paludibus, quorum tamen annuum nihil Romana fortuna fortius fuit. Dux enim legiones ciuitati insidentes, profundam Aegyptum cum illa Macedonum uoluntate freuant. Quos igitur in bella de solitudinibus aliquibus socias assumetis? Siquidem omnes qui in orbe habitabili degunt, Romani sunt: nisi forte quis uestrum spatium suas ultra Euphratem porrigat, et Adiabenerum regionem gentes suas adsumet adiutores. Porro nec illi propter irrationabilem causam tanto se bello implicabunt: nec si tam probroso operi assensum darent, Parthus tamen fineret. Est quidem ei cura tuenda cum Romanis amicitia: et arbitrabitur fœdus esse temeratum, si quis de his qui subiecti sunt eius imperio, aduersum Romanos in bello procedat. Superest igitur ad diuinum cū fugiatur auxilium: uerū et hoc apud Romanos est: sine Deo quippe impossibile esset imperium tale consistere: Consi denate autem, quemadmodum hæc ipsa erga

ipsam religionē immoderatio, etiam si cum longe inferioribus bellū geratis, tamē ad dispensandum sit vobis difficillima, atq; eadem transgredendo offendatis Deū, per quā eū auxiliaturū putatis. Si enim seruetis sabbatorū consuetudinē, & ad nullum actum moveamini, facile profectō capiēmini. Sic quippe etiam maiores vestri experti sunt, hos maximē dies Pompeio ad bellū destinate: in quibus scilicet hi, qui oppugnabantur, etiam gerebant. Transgredientes autē in bellō legem patriā, nescio propter quid in reliquum dimicetis. Una siquidē nunc vobis intentio est, ne quid de patriā institutione solvatur. Quē admodum autē aduocabitis in adiutoriū Deū, si cultū ei debitum sponte violetis? Assumunt autē singuli quiq; bellum, vel diuina virtuti, vel humanis opibus confidentes. Cum verō utraq; hæc, quantum ad ipsam pertinet consequentiā, deserūtur, in manifestam utiq; captiuitatē volētes pugnare profiliunt. Quid autem prohibet proprijs manibus filios vestros coniugesq; laniare, & hanc pulcherrimam inflammare patriam? Erumpentes siquidem in furorem, lucrabimini vel ignominiam superatorum. Bonum est, o amici, bonū est, dum adhuc stat navis in portu, præcanere tempestatem futuram, & non eo tempore, quā in mediis irrueris procellas trepidare. His siquidem qui in improvisa mala inciderint, superest ut digni vel miseratione videantur: qui verō se

in apertum discrimen iniecerint, etiam exprobra-
tionibus onerentur. Nisi forte aliquis vestrum
aestimēt secundum pacta conflictum ire Roma-
nos, aut postquam vicerint, moderatē vobiscum
acturos, & non in exemplum aliarum gentium
sacram hanc urbem inflammatorios, interfectu-
ros autē vniuersum genus vestrum. Neq; enim
qui supersueritis armis, vsquam locū fuga habe-
bitis, vniuersis scilicet gentibus vel iam habēti-
bus Romanos dominos, vel habere metuentibus.
Periculū autē non solū vos manebit, sed etiā in-
reliquis ciuitatibus habitantes Iudeos. Neque
enim est in toto orbe populus, in quo non vestra
portio sit: quos certē omnes vobis rebellantibus,
eade crudelissima diuersi quique conficient, &
propter paucorum virorū praua cōsilia, vniuer-
sa vrbes Iudaico sanguine redundabunt. Manet
autem venia eos qui talia patrauerint, quod sint
nimirū vestro vitio coacti. Si verō eadem exe-
qui supersederint, cōsiderate quam impium sit,
aduersum tam benignos arma mouisse. Subeat
autē vos miseratio, & si non filiorū vestrorum
atq; coniugum, saltem istius ciuitatis, qua ma-
ter vrbiū vestra regionis vocatur. Parcite mor-
tibus sacris, parcite venerabilibus adytis, tem-
plumq; vobis & sanctis sanctorū seruate. Neque
enim vltorius victores Romani his abstinebunt,
quib; primo parcētes nullā receperūt gratiā. Ego
testor quidē sancta xēstra, sacrosq; angelos Dei,

patriamq; communem, quod nihil eorum consi-
 liorum, quae vobis viderem expedire, subtraxe-
 rim: vos autem deserentes quae apaxiet, necum
 in pace degetis: si verè protuleritis iras, absque
 me pericula subdeminis. His dictis, astante etiam
 facere lacrymonit, et multam partem de eorum
 impetu lacrymis infregit. Suesclamabant autem,
 non se adversum Romanos, sed adversum Florum
 ob ea quae persulissent, bellum gerere. Ad quos rex
 Agrippa: Sed opera vestra, inquit, talia sunt,
 qualia adversum Romanos pugnantium. Neque
 enim Casari vestigal dedistis, et Antonianaa
 porticus incendistis. Sapietis autem causam defe-
 ctionis, si et porticus donno construat, et tri-
 buta reddere maturetis. Neque enim Flori hoc
 praesidium est, aut pecuniam Floro dabit. His
 consulis populus acquiescit, et cum rege ac Ber-
 nica ascendentes in templum porticus adificata
 adorti sunt. Per vicos autem et regiones princi-
 pes quiq; decurionesq; dispersi, vestigal collige-
 bant: celeriterq; XL talenta (tantum enim erat
 reliquum) redacta sunt. Et belli quidem inva-
 nitas minsa, eo tunc more Agrippa compefcuit.
 Dainceps verò persuadere populo tentabat, ut
 parceret Floro, donec successor ei à Casare mib-
 teretur. Ad quam orationem multitudo accensa,
 nec à verbis in regem contumelijs temperavit,
 sed protinus eum urbe pepulerunt: ausiq; sunt
 nonnulli, seditionum etiam saxa in eum iacere.

Rex

Dez autem videns tumultuantem irrevocabilem impetum, & conquerendo quidā constantibus esset affectus, principis quidam eorum videri cum alijs potentibus mox ad Flavianum Casarem, ut ipse ex eis eligeret, qui de illa regione vestigal exigere: ipse vero discessit in regnum.

De cōcepta rebellionē Iudeorum contra Romanos.

CAP. XVII.

Per idem tempus quidam eorum qui bellum maxime movebant, congregati irruerunt in quoddā presidium, quod vocabatur Massada: & actuali ed-persuaso, Romanos omnes interfecerunt: alios autē de suis posterum custodes. In templo quoque Hierosolymā Eleanas quidam filius Ananias pontifex, iuvenis audacissimus, cum illis semper militis, persuasit his qui sacrificijs tunc stabant, & nullum munus iam hostibus, quā non esset de Iudeorum gente suscipere. Id autē ut ad Romanos belli sententiam usq. mitteret. Rationes siquidē hostibus Casaris, quas pro Romano populo offerri solite erant. Flavianus autē super hoc pontificibus, alijsq. nobilibus deprecans, ut non praeriret eam morē, quo supplicabatur pro regibus, nihil tamen arguerunt, non parō quidam & sua multitudinis consuetudine robur habentes omnes res novare cupientes, eorū reliquias intuebatur maxime autē apud Elean, & illi quoque per idē tempus, ut illic princeps erat. Conventus igitur potentes quique cum pontificibus, &

Pharisaorū nobilissimis, & videntes quam gra-
uibus malis pergerent subijcere ciuitatem, decre-
uerunt seditiosorum animos experiri: & ante
portam quæ area vocant, concionem aduocantes.
(erat autem in interiore parte tēpli posita, quæ
respicit ad solis exortū) ac primo quidē multa de
temeraria eorum defectione conquesti, & quod
tam graue bellum patriæ commouerent: deinceps
irrationabilitatē causæ ipsius arguebant, dicen-
tes, maiores quidam eorum ornasse templum ex
magna parte de muneribus gentiū, semperq; eo-
rum qui foris essent populorum munera susce-
pisse: & non solum non prohibuisse aliquorum
hostias (id siquidem esse impiissimum) sed etiam
eas quæ viserētur permaneretq; ad præsens vsq;
tempus, oblationes eorū in templi cultibus collo-
casse. At nunc eos qui Romana arma irritarent,
& desponderent eorum bella, nouum statuisse
morem religionis, atq; cum periculis etiam ream
facere ciuitatē impietatis videri: siquidem ea sit
in qua præter solos Iudeos, nullus alius immolet
externus, neq; ad orandum sinatur accedere. Et
siquidem circa vnius alicuius priuati personam
lex ferretur eiusmodi, posset nimirū iure nos in-
humanitatis arguere: nunc autem despiciuntur
Romani, & indicatur Caesar profanus. Vnde ve-
rendum esse, ne qui immolandas pro illis hostias
repellunt, ipsi in reliquum etiam pro se sacrificia
prohibeantur offerre: suisq; vere extra princi-
patum

patrum ciuitas, nisi celerius resipiscentes reddi-
derint hostias, ac prius quam ad eas, in quorum
contumeliam id tentatum est, huius ausu per-
ueniat fama. Simul autem ista dicentes, produce-
bant in medium scientissimos morum patrumque
sacerdotes quoque, narraturos quomodo omnes eo-
rum maiores exterarum gentium semper sacrificia
suscepissent. Attendebat autem nemo res nouera
cupientium his quae dicebatur, sed neque procedebat
in medium altaris ministri, ut belli materiae prae-
parantes. Videbatur igitur nobiles quique seditionem
eo iam processisse, ut eorum non posset autorita-
te compeSCI, & Romanorum armorum pericu-
lum se primos esse sentientes, in quantum pote-
rant consulentes, amoliri causas parabant. & le-
gatos quidem alias ad Florum miserunt, quorum
erat princeps filius Anania Simon: alias autem
ad Agrippam, inter quos nobilissimi Saulus, &
Antipas, & Costobarus erant, qui etiam regem
propinquitate tangebant. Precabantur autem
utrumque, ut cum exercitu ascenderent in ciuita-
tem, & seditionem opprimerent, prius quam ea
intolerabilis fieret. Et Floro quidem malum
istud quasi bonus nuntius fuit, volensque inflam-
mare bellum, nihil respondit legatis. Agrippa autem pa-
riter utrisque parsens, scilicet deficientibus & ijs
aduersum quas bellum mouebatur, volensque &
Romanis conseruare Iudaeos, & Iudeis templum
atque patriam, ad hac autem nec sibi conducere

talem conturbationem sciens, misit in auxilium
 populo equites ter mille, Asranitas scilicet, &
 Bazanar, & Trachonitas sub praefecto equitum
 Dario, dace vero Philippo Lachimi filio. Hi er-
 go venientibus, optimates quique cum pontificibus
 & omni multitudine quae optabat quietem, su-
 periorum occupant civitatem: inferiorem siqui-
 dem & templum, seditiosorum manus tenebat.
 Missilibus igitur & fundis indefinenter ute-
 bantur, & continua erat missio sagittarum ex
 utraque scilicet parte: erat autem quando ex
 insidijs procurrentes cominus dimicabant. Prae-
 stabant autem audacia quidem seditiosi, bellive-
 ro scientia regij. Ea his quidem erat propositum
 maxime templum obtinere, profanatosque eius
 expellere. Seditiosus vero qui cum Eleazaro age-
 bant, ut praeter ea quae obtinebant, etiam supe-
 riorum inuaderent urbem. Per septem igitur dies
 gravem utraque pars caedes fiebat, & neutri
 de eo loco quem tenebant depellabantur. Deim-
 cepit vero adveniente ea festinitate, qua Xyl-
 phorias dicitur, in qua mos est omnibus gra-
 dum lignorum materiam touchere ad templum,
 quatenus nunquam ignis desitiat esca (semper
 enim inextinguibilis persenerat) adversarios
 quidem à cultu religionis excluserunt: inter in-
 feriorem autem vulgum irrumpentes multi fi-
 ccariorum (sic enim vocant latrones, gladios in
 sinibus gerentes) recepti audacissime prosequen-
 bantur

bantur opus quod adorti erant. Regij autem au-
 dacia & multitudine vincebantur. Ita superio-
 re ciuitate cesserunt, cum isti protinus irruentes,
 Anania pontificis domū, & Agrippa ac Bere-
 nices palatium inflammauerūt: post quod ignem
 archino intulerunt, volentes omnia creditorum
 documenta disperdere, ne esset inde ratio credi-
 ta pecunia pateret, utq; omnem sibi debitorum
 adiungerent multitudinem, & aduersum locu-
 pletes egenis praberent insurgendi facultatem li-
 beram. Eugientibus vero chartarum publicarum
 custodibus, ignem adibus iniecerunt: atque ita
 incensis ciuitatis neruis, in hostes irruerant. Quo
 loco pontificum atq; nobilium quidam in cloacis
 latuerunt, quidam cum regijs in superiorem re-
 giam confugerunt, portus celeriter obserantes.
 Inter quos Ananias pontifex, & Eleazarus fra-
 ter eius erat: & illi quos apud Agrippam sum-
 ptos legatione dimisit. Tunc ergo victoria &
 inflammatione contenti cessauerūt. Postridie au-
 tem, quintadecima scilicet die Augusti mensis,
 fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo
 praesidio agentes, per bulum obfessos, ceperunt
 atq; interfecerūt, praesidiumq; incenderūt: postea
 vero transierunt in regiam, ad quam confugerat
 Agrippa milites: & in quatuor partes agmen
 suū diuidentes, muros enertere moliebantur: eorū
 vero qui intus erant, erumpere nullus audebat,
 propter multitudinē oppugnantium: sed distributi

per propugnacula & turres, subeūtes interficiebant, ac frequentes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autē conflictus nec nocte cessabat: seditiosis videlicet existimantibus in desperationem cogi eos qui in prasidio erant, propter inopia victus: regis verò credentibus oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahem quidam, filius Iudæ Galilai, callidissimi illius saphista qui quondā sub Cyrenio exprobrauerat Iudæis quod post Deū subicerentur Romanis: assumptis quibusdā nobilium, perrexit in Massadam, ubi armamentarium Herodis regis erat. eoq; per rupto populares aliosq; latrones diligenter armavit: Hisq; utens stipatoribus, veluti rex Hierosolymam reuertitur: factusq; princeps seditionis, oppugnationem disponebat. Machinarum autem inopia erat, nec poterat palam suffodere muros, supernè hostibus tela iacentibus: cuniculum igitur longe captum sub vnam turrim agentes, suspendunt eam materie subiecta: ac postea in sustentia ligna igne immisso egressi sunt. Sicq; subijcibus excusis, turris quidem extemplo emota est, alter autē murus intus edificatus apparuit. Regis quippe molitiones eorum presentientes, forte etiā de concussione turris alium sibi murum celerius edificauerunt. Inter hac autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se victores credebant. cum vendissent alium murū, stupore defecti sunt. regis tamen ad Manahem aliosq; seditionis

ditionis principes mittebant, precantes ut eis discedere liceret. Quod cum solis regis eiusq; religiosis reliquis Manahemus amuisset, protinus discesserunt. Romanos autem qui soli relictis erant, grandis animi occupavit defectus. Neq; enim vi contra tantam multitudinem pares erant, & precari ut exire liceret, ignominiam iudicabant: quanquam & si permitteretur, nequaquam tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locum, qui *Stratopedon* vocabatur, quippe quasi capis facilem, in turres regias confugerunt: quarum una appellabatur *Hippicos*, alia *Phaselus*, tertia *Mariamme*. Hi vero qui cum Manahemo erant protinus irruentes in ea loca è quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliquum apparatus diripientes *Stratopedum* incenderunt. Hec igitur acta sunt sexto die mensis *Septembris*.

De eade Ananiz pontificis, Manahemi & militum Romanorum. CAP. XVIII.

Sequenti autem die pontifex *Ananias* circa *Euripos* regia domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum *Ezechia* fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditiosi, custodiebant ne quis militum posset affugare. Manahemum autem & munitorum locorum destructionis, & pontificis *Anania* mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negotiis arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt

xerunt autem duo de socijs Eleazar, & mutuo
 collocuti, quod non decet à Romanis desiderio li-
 bertatis deficientes, eandē populari suo prodere,
 dominumq; ferre, & si non violentū, tamen se-
 ipsis humiliorem: nam si oporteat cunctū aliquē
 praesse, quoniam magis aliū quā illū deceret
 atq; ita pacti, adiuvantur cum in septo. magnus
 enim factū adoraturus accesserat, regali habitu
 indutus, & studiosos sui in armis habebat: Cū
 dicitur hi qui circa Eleazarū erāt, in illū pro-
 siluissent, reliquos quoq; populus rapens saxa lu-
 pidanis sophistam existimantes: quod illo inter-
 empto tota seditio solueretur. Paululū autē si-
 patores Manahemi resistentes. postquā viderit
 totū adversum se multitudine irruere, quisq; quod
 potuit diffugit. Ex tales quidem erāt corū qui
 comprehensi sunt, perstratio autē tenebat se-
 quebatur: pauciq; ex eis etiā in Massadam per-
 fugerunt: cum quibus & Eleazar filius Iairi,
 propinquus genere Manahem, qui postea etiā
 in Massada tyrannidem egit. Ipsū autem Ma-
 nahem cum fugisset in locum qui Ophias vo-
 catur, atque illic humiliter doliteceret, capiētes
 extraxerūt in publicū, multūq; tormentis excru-
 ciatum interfecerunt. Similiter autē sub ea agen-
 tes principes, praecipuumq; tyrannidū suū adu-
 torem Absalomon nomine. Ex populus quidem,
 sicut dixi, in hū adiutor fuit, suspicūs aliquā so-
 lū seditionis correctionē futurā. Et verū nō re-
 compe

comprimerent bellum, sed ut cum maiori licetia
gererent, interfecerunt Manahem. Denique cum
populus multum precaretur, ut oppugnationem
militum relaxarent vehementius insistebant, do-
nec ulterius resistere non valentes, Metilius Ro-
manorum praefectus et reliqui mittunt ad Elea-
zarum, precantes ut saltem eorum pacisceretur vo-
tam: arma autem et reliqua quae haberet, ipsis
tradentibus sumeret. Qui precatione ilico arri-
pientes, remittunt ad eos Gorione Nicodemi fi-
lium, et Ananiam Sadducam, et Iudam Iona-
tha, scilicet eis dextras et sacramenta daturus.
Quibus actis, deducebat milites Metilius: sed
quandiu Romani arma retinebant, nemo ad-
versus eos seditiosorum frangere aliquid molitus
est: postea vero quam secundum paciones omnes
sensa gladiasque posuerunt, neque quicquam ulterius
suspicientes discedebant, facto in eos impetu sti-
patores Eleazar, comprehensos trucidabant, neque
resistentes, neque supplicantes, solas autem paciones
et iuramenta quae dederant inclamantes. Et hi
quidem ita crudeliter interfecti sunt, prater Me-
tilium. Hunc enim deprecantem, et usque ad cir-
cuncisionem Iudaeis se promittentem, serva-
runt saltem. Detrimentum autem Romanis quidem
erat leve, ex copiis siquidem amplissimis pauci
fuerunt interempti: Iudaeorum autem captivitatis
illud exordium videbatur. Videntes autem gra-
ves iam instare causas bellorum, urbem autem tam
facinor

facinore fuisse reſperſam, ex quo nimirum diuina indignatio imminabat, etiamſi à Romanis nulla ultio timeretur, lugebant publicè, & triſtitia ciuitas premebatur: moderati autè quiq; quaſi pro ſeditioſis cauſas reddituri, turbabantur: ſiquidem ſabbato illam cadem contigerat perpetrari, quo ſcilicet die propter religionem à ſanctis quoq; operibus agunt quietem.

De Iudæorum maxima ſtrage Caſarez & in omni Syria.

C A P. XIX.

Eodem autem die, eademq; hora, quaſi aliqua caeleſti providentia Caſarienſes quoq; Iudæos apud ſe habitantes trucidauerunt: ita vt vno tempore ſuper viginti millia hominum eaderentur, & cunctis Iudæis vacuata Caſarea remaneret. Nam & eos qui effugerant comprehendens Florus, victos in arenam deduxit. Poſt Caſarienſem verò cladem tota gens efferata eſt. Diuiſiq; Iudæi, Syrorū vicos ac finitimas ciuitates protinus vaſtauerunt: id eſt, Philadelphiam, & Gebonitum, & Geraſam, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps verò irruerunt & in Gadaram & Hippon & Sanlanitidem: & alia quidem ſubruentes loca, alia verò inflammantes, etiam in Cedaſam Tyriorum & Ptolemaidem, Gabam quoque, Caſareamq; tendebant. Obſtitit autem eorum incurſui neq; Sebaſte, neq; Aſcarbon: ſed hiſ quoque flamma vaſtatis Anthedonia & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harum

harum ciuitatum diripiebantur, vici scilicet & agri, eorumq; qui capiebantur virorum immensa cades fiebat: neque tamē Syri minorem numero multitudinem de Iudeorum gēte vastabant, sed etiam eos qui in ciuitatibus erant, cōprehensos disperdebant: non solum ob vetus odiū, sed vō discriminē imminens praeuenirent. Grauis ergo conturbatio totā Syriam peruaferat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: unaq; alterutris salus erat, si praeuenissent alteros cade facienda: & dies quidem docebantur in sanguine, noctes autē molestiores formido faciebat. Nam licet videretur amoliri Iudaos, tamen etiā aliarum gentiū Iudaix antes cogebantur habere suspectos: & ob hoc ipsum quod in eis videbatur ambiguum, neq; temerē eos placebat interfici, & rursus ob ipsam religionis commixtionem quasi penitus externos timebant. Prouocabat autē ad cades aduersae partis, etiam illos qui prius fuerant mansueti, auaritia: siquidē substantias caesorum passim diripiebant: & quasi victores eorū prada quos trucidauerāt, in domos alias transferrebant. Gloriosior autē erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures virtute superasset. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus infestis, & inhumatos passim iacere: cū paruulis senes, feminas autem neq; pudenda cōtectas. Et omnis quidē provincia plena erat inenarrabiliū calamitatum: maiorū autem metus quam quae

peract

peracta erant, facinorum imminebat. Et hactenus quidem Iudæis aduersum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines, etiam Iudæos qui illic habitabant, experti sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis cōspirantes, & consanguinitatē vtilitati propria postponentes, aduersum Iudæos cum gentilibus dimicabant. Suspecta tamē eorum ipsa belli fuit auditas. Deniq; Scythopolita veriti ne ciuitatē nō-ētū adirent, & magna sua calamitate ciuibus excusarent defectionē, edixerunt eis, vt si vellēt inter eos firmare consensum, & circa alienigenas ostendere fidē, transirent cum omnibus filiis suis in lucū: quibus quæ fuerant iussa sine suspitione facientibus, diebus quidem secutis duobus quieuerunt Scythopolita: tertia verō nocte exploratores, alias incautos, alios verō dormiētes inuadunt, subitoq; omnes interfecerūt, qui fuerunt numero tredecim millia: postq; eorum bona diripuerunt. Dignum autem etiam videtur, Simonis interitū enarrare. Hic enim Sauli cuiusdam non ignobilis viri filius erat, fortitudine quoq; corporis & audacia animi insignissimus: quibus vtrisque ad incommoda sue gentis abusus est. Multos siquidē Iudæorū propinquos Scythopoli, quotidie obtruncabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita vt totius acies momentanea solus existeret. Comprehendit autem eum digna simili cade pœna. Nam cum Scythopolita circumfusi

confusi Iudais, passim per lucū eos iaculis confi-
gerent, educto Simon gladio, in nullū quidem ho-
stium impetū fecit: nihil enim se in tanta multi-
tudine promoturum videbat. Exclamans autem
miserabiliter: Digna, inquit, Scythopolita his qua
gessi patior: quippe, qui tam multa cede civium
meorū, benignitati erga vos nostrā fidem feci.
Dignē enim nobis externa gens infida est, qui in
nostrū genus tanta impietate deliquimus: morior
ego quasi profanus proprijs manibus: neq; enim
deceat hostili manu cadere. Iste autē ipse finis mō
hi & sceleris digna pœna, & idoneum virtutis
decus erit: ut nemo scilicet hostiū de meo inte-
ritu gloriatur, neq; insultet cadenti. Hæc dicens,
miserantibus simul ac farentibus oculis circum-
spicit omne familiam suā: erat autem ei vxor et
filij, & prouecti in senectutē parentes. Ille igitur
primū quidem patrē à casarie comprehendens, &
super eum stans ense penetravit: post quem non
sane inuitā matrem suam interfecit: super hos au-
tem coniugē & filijs intulit ferrum, singulis sanē
horum penē occurrentibus gladio, & hostes præ-
uenire cupientibus. Cum verd omnem suā neces-
situdinē trucidasset, casis superstitans extulit dex-
teram, ut neminē posset latere, & totū in visce-
ra sua ensē demersit: dignus quidem miseratione
iuuenis propter robur corporis atq; animi fir-
mitatem: ceterū quantū ad fidem, quam alie-
nigenis præstitit, digno sine consumptus.

De Iudzorum alia graui cæde. CAP. XX.

AD eadē autem quæ in Schytho poli facta
est reliqua quoq; vrbes in Iudeos apud se
habitantes irruerant: & duo millia quingentos
Ascalonitæ, Ptolemais autem duo millia interfe-
cit. Vinxerunt quoq; non paucos Tyrj, multosq;
trucidauerunt: plures autē eorum vinctos custo-
dijs tradidere. Hippeni quoq; & Gadarenses si-
militer audacissimos quidē amoliebantur, terri-
biles autē sollicitē adseruabant. Reliqua quoque
vrbes aduersum Iudeos singula, prout habebāt,
vel timore vel odio monebantur. Soli autē An-
tiocheni, & Sidonij, & Apameni, suis cohabita-
toribus pepercerunt, & neq; interfecere quempiā
Iudaorū, neq; vinculis tradiderunt: forte autem
& propter multitudinem suā despexerunt eorū
si qui motus fuissent: mihi autem videtur magis
erga eos miseratione moti, quos vtiq; nihil mo-
liri videbant. Geraseni autē neq; in eos qui apud
se remanere delegerunt, quicquam gesserunt ma-
li, & egredi volentes vsq; ad fines suos deduxe-
runt. Excitata est autem etiam in regno Agrip-
pæ aduersum Iudeos pernicies. Ipse quidem per-
rexerat ad Cestium Gallum Antiochiam, reli-
cta administratione cuidam ex amicis, nomine
Varo, Solhemo regi genere propinquo. Venerunt
autem de Batanæa regione septuaginta numero
viri & nobilitate & prudentia ciuium suorum
præstantissimi, poscendi præsidij gratia: ut si
qui

qui scilicet apud eos quoque motus fierent, haberet idoneam custodiam, per quam possent insurgentes quosque comprimere. Hos Varus, quosdam armatos de regijs pramittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus prater consilium Agrippa, & propter nimiam auaritiam impie in gentiles suos agere non recusans, regnum omne corripit, persenerans post tale scilicet principium in totum genus exercere iniquitatem: donec dissusus Agrippa rebus animaduertere quidem in eum veritus est propter propinquitatem Sohemis, procuranda tamen eum regione summonuit, Seditiosi autem capto praesidio, quod appellatur Cyprus imminens finibus Hierichuntis, custodes quidem interfecerunt, munimenta autem destruxerunt. Per eosdem dies etiam in Machaerunte multitudo Iudaorum persuadebat in praesidio relictis Romanis, deserere castellum, eoque tradere. Illi autem quod rogabantur cogi metuentes, pacti sunt cum eis discessionem suam: & accipientes fidem, tradunt praesidium, quod diligentibus ceperunt Machaeruntibus custodijs obtinere.

Iudaei Alexandriae occisi. CAP. XXI.

IN Alexandria autem semper quidem erat incolis aduersum Iudaeos seditio, iam ab illo tempore, ex quo strenuus Alexander contra Aegyptios usus Iudaeis, praeuium societatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & in ciuitatis aequale cum gentibus.

Permanebat autē eis honor iste apud successores
 quoque Alexandri: deniq; & in parte urbis locū
 eis propriū deputaverunt, quatenus haberent con-
 versationem per omnia mundiorē à communione
 scilicet gentiū sequestratam: prestitēruntq; eis,
 ut etiam Macedones appellarentur. Deinceps ve-
 rō cum in ditionē Romanorum Aegyptus venis-
 set, neq; Caesar primus, neq; post eum quispiam,
 honores quos Alexander Iudaeis decreverat mō-
 nuit. Conflictus autē eorum adversus Gracos pe-
 nē continuus erat, & iudicibus in multos quoti-
 die ab utraq; parte animadvertentibus, seditio
 accendebatur. Tunc verō cū & apud alios tur-
 bata res esset: illic magis exarsit tumultus. Nam
 cū Alexandrini in concionē venissent, ut ordi-
 narent pro certis negotijs legationem ad Nerone
 ferendā, occurrerunt in amphitheatrum permix-
 ti Graci plurimi Iudeorum. Quos quum vidi-
 sent, emuli, ex templo clamare, cœperunt, Iudaeos
 hostes & exploratores esse: ac deinceps insliē-
 tes intulerunt eisdem manus: & reliqui quidem
 fugientes dissipati sunt: tres verō ex his compre-
 hensos, traherant quasi viros incensuri. Commo-
 ti sunt autem universi Iudaei ad opem ferendā:
 & primum quidē in Gracos saxa iaciebāt, post-
 ea verō etiam facibus raptis in amphitheatrum
 impetum fecerunt, comminantes quod in ipso lo-
 co tantū simul populum concremarent: & penē
 minas implessent rebus, nisi iras eorū cōpressis-
 set.

set Tiberius Alexāder, magistratus ciuitatū. Nec
 tamē ipse coercendū principiū ab armis sumpsit,
 sed nobiles eorū quosq; submittes, hortabatur vt
 desinerent, neq; aduersum se milites Romanos cō-
 mouerent. Seditiosi autē benignā deprecationem
 videntes, Tiberium contumelijs appetebant. Qui
 postquā vidit absq; magna calamitate tumultu-
 osas nō posse cōpesci immisit in eos duas Roma-
 norū legiones, quae in ciuitate erant, & cum his
 alios quinq; millia milites, casu ad Iudaorū in-
 teritiū de Libya veniētes: praecepitq; vt non solū
 interficerent, sed etiā bona eorum diriperent, do-
 mosq; inflāmarent. Qui protinus cōcurrentes in
 locū qui vocatur Delta (illic quippe erat Iudaorū
 multitudo collecta) exequēbātur strenuē ius-
 sa, nec sanē sine truenti victoria, Cōglobati enim
 Iudaei his quos melius armatos habebāt, in fron-
 te positi, aliquandiu quidē resistēterunt: semel ve-
 rō in fugā versi maclabātur: nec vnus erat exi-
 tiij modus, cū alij sub dino atq; in campo depre-
 hēderētur, in ades autē alij cōcluderētur, & eas
 quoq; succenderent Romani, vnā etiā diripiēdo
 quae in his reperissent: cū neq; illos aut infantium
 misericordia, aut reuerentia senectutis moneret,
 sed in omnes aetates pari cade senirent. Vnde to-
 tūquidē ille locus sanguine redūdabat: quingua-
 ginta verō congesta sunt millia mortuorū: nec ta-
 men saltē reliquiae remāsisserit, nisi ad preces se-
 cōtulissent, eorūq; misertus Alexander Roma-

nos iussisset abscedere. Sed illi quidē quibus erat
cōsuetū obedire praeceptis, primò eius nutu neci-
bus pepercerunt: populares autem Alexandrini
propter odi magnitudinē difficulter ab incepto
renocabātur, vixq; à cadaveribus distrahebā-
tur. Apud Alexandriā quidem talis casus euenit:

De clade Iudæorum autore Cestio. CAP. XXII.

CESTIO verò iam quiescendum esse non vide-
batur, infensis ubiq; Iudæis, sed duodeci-
mā religionē integrā ex Antiochia secum ducēs,
& ex reliquis bina millia lecta peditū & qua-
tuor alas equitū, insuperq; regū auxilia, hoc est
Antiochi duo millia equitum, & peditum tria
millia, sagittarios oēs, Agrippa verò tantūdem
peditū & equitum mille, & cū Sohemus seque-
retur, quatuor milibus comitatus, quorū tertia
pars equitū erat, pluresq; sagittarij, Ptolemaida
progressus est. Plurimi autē ex ciuitatibus au-
xilium conuenere, peritia quidē militibus inferio-
res, quod autē sciētia deerat, in Iudæos odio itēq;
alacritate supplentes. Aderat autē ipse quoque
Agrippa Cestio, & eorum quæ conducerent si-
mul & itineris princeps. Ibi cū abducta exerci-
tus parte Cestius in validissimā Galilææ cinita-
tē contendit Zabulō, quæ appellatur virorū, &
ab Iudæorū finibus Ptolemaida discernit. Cūq;
offendisset eā ciuibus destitutam (in mōtes enim
multitudo refugerat) omnigenū autē rerū plenā,
illas quidē militibus diripiēdas concessit: ipsum
verò oppidum, quāuis admiratus esset eius pul-

christudinē, quippe domus habebat similiter ut apud Tyrū & Sidonā & Berytū adifficatas, incendit. Deinde cursu territorio peragrato, quicquid inuenisset obuiam depopulatus est: inflāma tuq; etiā circū eā positus vicis, in Ptolemaida reuertit. Syris autē adhuc prada inharētibus, & præcipue Berytijs, recepta Iudæi fiducia (Cestius enim recessisse cognouerant) repente in eos quæ remanserant irruunt, & propè ad duo millia cadunt. Cestius autē ex Ptolemaide profectus, ipsa quidē Casareā peruenit: in Ioppen verò partem præmisit exercitus cum præceptis huiusmodi, ut oppidū custodirent, si eo potiri possent: aut si oppidani impetū præsensissent, tam suū quā satorum militū præstolarentur aduētum. Illorum igitur alij mari, alij terra profecti, utrinq; Ioppen facillime capiunt: ita ut ne fuga quidē habitatores copiā reperirent, nedum ad pugnā se pararent. Aggressi autē cunctos interficiunt cum familijs, direptamq; ciuitatē incendunt. Interfectorum autē numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samariam Nabatænen toparchiā nō paucos misit equites, qui & partē finium vindicauerunt, magnamq; indigenarum multitudinem peremerunt, direptisq; patrimonijs, etiam vicos igni dederunt.

De pugna Cestij contra Hierosolymā. C. XXIII.

IN Galileā quoq; misit Casennium Gallum, Iudæorum duodecima legionis: eique tantam

militum manum attribuit, quantā genti expugnanda sufficere posse credebat : cum validissima Galilaea ciuitas Sepphoris cum favore suscepit. Huicq; prudens consilium secuta ciuitates aliae, quiescebant. Qui verò seditionibus & latrocinij opera dabāt, in Galilaea montē vndiq; medium recessere, qui est contra Sepphorim, & vocatur Asamon. Aduersus eos Gallus dūclabat exercitum. Illi autem quandiu superiores erant, facile Romanos ad se ascendentes arcebant, & ex his plures quā ducentos interfecerunt. Vbi verò eos viderunt circumacto itinere ad celsiora progressos, maturē victoriam concesserunt: & uoq; pugnam minus armati ferebant, neq; se erga dedissent, equitū poterāt manus effugere: adeo ut pauci loci asperis delitescerent, amplius verò quā duo millia trucidarentur. Gallus igitur cum nihil iam tentari nouitatis apud Galileam videret, Cesareā cum exercitu remanebat. Cestius verò cū omni manu reuersus in Antipatridem perrexit. Cognitoq; non parvam multitudinem Iudeorum in turrim qua Aphroci vocabatur esse collectā, qui cum his congrederentur praemissis. Sed prius quā in manus veniret, Iudei manu dispersi sunt: eorumq; castra iam desolata milites adorti, cum vicis circumpositis incoderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Iyddam profectus, uacuum uiris ciuitatē offendit: nam propter scenopogonum dies festos, in

Hierō

Hierosolymam populus omnis ascenderat, quin-
 quaginta verò quos ibi comprehendit occisis,
 auxilioq; oppido ulterius procedebat: perq; Be-
 thoron profectus, in quodam loco, cui nomen est
 Gabao, castra posuit, distante ab Hierosolymis
 stadijs L. Iudaei verò cum iam ciuitati propin-
 quare bellū viderunt: omisso diei festorum so-
 lemnibus, ad arma properabant, satiq; fressi mul-
 titudine, incompoti ad pugna & cum clamore
 proficiebant, ne diei quidem septem habita ra-
 tione feriatorū: erat enim sabbatum, quod apud
 eos religione maxima curabatur: idem autē fu-
 tor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in
 praelio quoq; superiores effecit. Tanto namq; im-
 petu Romanos aggressi sunt, ut eorū & aciens
 perumperent, viaq; aperta cadibus in medios
 ruerent: ac nisi ei militum parti, qua necdū lo-
 quis amiserat, equites ex circuitu subuenissent,
 quiq; nondum defecerant pedites, in pericula
 totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt au-
 tem quingenti & quindecim Romani milites:
 ex quibus quadringenti pedites, ceteri equites
 erant: Iudaei verò vigintiduo. Fortissimi autem
 videbantur Monobaxi regis Adabeni propin-
 qui, Monobaxus & Cenedeus, & post hos Pe-
 raita Niger, & Silas Babylonius, qui ad Iu-
 daeos ab Agrippa rege transfugerat, cui pridem
 militabat. A fronte igitur repulsi Iudaei, ad
 ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad

Bethoron ascendentes Giora filius Simon inuadit, multosq; postremo agminis coactores lanauit: ac multos carros cum sarcinis captos, in ciuitatē reduxit. Cestio verò in agris triduo commorante, Iudaei locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum: neque cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cepissent.

De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & strage

CAPVT XXIIII.

ITaq; dum Agrippa, infinita hostium multitudinem montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos esse perspiceret, verbis Iudeos experiri decreuit, vel omnes sibi parituros existimans, ut bello desisterent: vel si qui aduersarentur, renocando qui ab eorum sententiâ discreparent. Misit igitur ex comitibus suis Borcaum & Phæbum, quos illis sciebat notissimos: ut à Cestio fadus amicitiae, certamq; pro peccatis à pop. Ro. veniam pollicerentur, si proiectis armis, secum sentire voluissent. Verum seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret legatos obtruncare statuerunt: & Phæbū quidē, priusquā verbū faceret, peremerunt, nā Borcaus vulneratus effugit: populares autē, hoc indignè ferentes factū, cadendo sustinuit atq; lapidibus in oppidū cōpulerunt. Cestius verò, quia intestinam eorū discordiam, opportunum ad irruendum tempus inuenit, totum in eos duxit exercitū, inq; fugam versos, vsq; ad Hierosol

Ierosolymā persecutus est. Castris autē in loco positis, qui appellatur Scopus, intervallo septē stadiorum à ciuitate discedens, nihil per triduum aduersus oppidū conabatur: sperans fortasse inuis degentes aliquid remissuros. In vicos autem circa ciuitatē, non paruam militū manū ad rapienda frumenta dimisit. Quarto autem die, quō tricesimus mensis erat octobris, ordinatū in oppidum introduxit exercitum. Populus quidem à seditiosis custodiebatur: ipsi autem Romanorum disciplina territi, exterioribus cessere partibus ciuitatis, & in partē interiorem templi refugerūt. Cestius verò transgressus Bexethā, qua sic vocatur, & Canopolim & forū quod appellatur materiarū incendit: deinde cum ad superiorem ciuitatē venisset, prope aulam regiam castra posuit. Et si tūc voluisset intra muros violenter irrumperere, ciuitatē ilico possedisset, belloq; finē dedisset: sed Tyrānus & Priscus praefectus castrorum & plures equitū magistri, à Floro pecunia corrupti, conatū eius auerterunt: & Iudeos intolerandis repleti cladibus cōtigat. Interea plurimi popularium nobilissimi, & Ananias Ionathae filius, Cestium quasi portas ei patefacturi, vocabāt. Ille autē & ira fastidiēs, & quod nō satis ei credēdū putaret, tūc diu id neglexerit, donec proditione cōperta, seditiosi Ananiū quidē cum ceteris, de muro deiectis lapidibus feriendo, in domos suas refugere cōegerunt: ipsi verò per turres dispo

depositi, murum tentantibus repugnabant. Per dies igitur quinque Romani undique tentantibus frustrabatur conatus: sexto autem Cestius cum plurimum selectis, itemque sagittariis, à septentrionali tractu templum aggreditur, Iudaei ex porticu resistentibus: qui frequenter quidem Romanos ad murum advenientes avertère, postremo autem repulsi telorum multitudine, recesserunt. Itaque Romanorum qui anteibant, scutis suis muro nixi, et qui eos sequebantur, alijs ac per ordinem alijs similiter superadiunctis, quam sic ipsi appellat, testudinem contexuerunt: unde sagitta in eam delata, irrita delabebantur, et sine aliqua noxa milites moenia suffodiebant, templique portas incendere moliebantur. Vehemens autem seditiofas stupor invaserat, iamque multi ex ciuitate diffugiebant, veluti continuo caperetur. His autem populus alacrior efficiebatur, et quantum nequissimi cadebant, tantum ut ipsi portas aperirent, Cestiumque quam optimè de se meritum, reciperent, appropinquabant. Et profecto si paululum in obsidione perseverasset, statim ciuitatem obtinisset: sed credo iam tunc infestus Deus pessimis, cuiusque sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Denique Cestius, neque animis populi, neque obsessorum desperatione perspecta, repente militem renocat, et sine ulla spei repulsa, inconsulte nimis ac iniuste discessit. Inopinata verò eius fuga latronum fiduciam recreauit.

in se

Insecutusque nouissimos aliquot equitum, pedi-
 tumq; peremere. Et tunc quidem Cestius in ca-
 stra, quæ apud Scopō munierat, tetendit: altero
 autem die vltius recedendo, magni hostes pro-
 nocauit: iamq; postremos affecuti multos neca-
 bant, tum vtroq; itineris parte vallata, in trans-
 versos tela iactabant: & neque in eos se retor-
 quere, à quibus à tergo sauciabantur, nouissimi
 audebant, quædam infinitam multitudinem in-
 sequi existimantes: neq; à lateribus instantium
 vim repellere sufficiebant: cum ipsi quidem gra-
 ues essent, ordinemque interrumpere formida-
 rent: viderent autem Iudeos lenes, & ad excur-
 rendum faciles esse: vnde enemiebat, vt multa
 mala perpeterentur, cum nihil contra inimicos
 nocerent. Tota igitur via perculsi, deiectique
 agmine steterant: donec multis occisis, in
 quibus erat Priscus sexta legionis dux, & Lon-
 ginus tribunus, & Aemilius Lucundus ala præ-
 fectus, vix Gabao peruenirent, ubi castra primo
 posuerant, multis impedimentis amissis. Hic au-
 tem Cestius biduum commoratus, inops consilij
 quid ageret, cum tertio die maiorem hostium
 vidisset numerum, & omnia circum loca plena
 Iudeis, tarditatem sibi obfuisse cognouit: & si
 adhuc ibi mæneret, plures se hostes habiturum.
 Itaque pro campendio fuga, cuncta quæ mili-
 tibus impedimento erant, amputari præcepit:
 occisisq; mulis atque asinis, alijsq; iumentis,
 præter

præter illa quæ sagittæ & machinæ ferrēt (hæc enim velut usus futura servabat, maxime quia timebat ne Iudæis contra se capta prodesse) Bethoron versus antecedebat exercitum. At Iudæi latioribus quidem locis minus instabant: contractos vero in angustias atq; defensus, alij ab exitu prohibebant, alij postremos agminis trudebant in vallem: fusæq; omnis multitudo per itineris iuga, militem sagittis operiebat. ubi etiam pedibus quo pacto subiret subveniret, hesitantibus, equitum periculum promptius erat: nec enim ordinatè viam prosequi poterat, obstantibus iaculis: & ne contra hostes irent ascensus ardui prohibebant equitatibus inuij iaculatoribus autem rupes ac valles tenebantur, in quas deiectioni qui aberrassent consumebantur, nullusq; locus aut fugiendi aut resistendi rationem habebat. Itaq; incerti quid agerent, ad ululatus, quod desperati solent, fletusq; conuersi sunt: quibus resonabat Iudæorum exhortatio, cum clamore latantium pariter atq; senientium: totusq; pene qui cum Cestio fuerat, perisset exercitus, nisi nox aduenisset, qua Romani quidē in Bethoron confugerunt, Iudæi verò obsessis circum omnibus locis, eorum transitus custodiebant. Deniq; ubi Cestius aperto itinere desperato, iam de fuga cogitabat, lectos propè ad cccc. omnium fortissimos milites, teclorum fastigijs impasuit: huiusq; præcepit, vigilum qui in castris excubaret, signa clamore: ut eo modo

Iudæi

Iudæi omnem illic militum numerum arbitra-
rentur remanere. Ipse autem cum cæteris otiose
vsq; ad xxx. stadia progreditur. Vnde mane
cum Iudæi locum quo Romani tetenderat deso-
latum vidissent, in quadringentos à quibus de-
cepti fuerant concurrerunt, & illos quidem si-
ne mora iaculis confecerunt: mox autem Cestium
persequi properabant: sed ille cùm nocte non
paruum spatium itineris peregisset, die vehemē-
tius quoque fugiebat: adeo ut metu perculsi mi-
lites, machinas siue tormento muralia, itemq; ba-
listas, multaq; alia instrumenta relinquerent:
quibus tunc ablatis Iudæi rursus cōtra illos qui
ea reliquerant vsi sunt. Insequendo autē Roma-
nos, Antipatridem vsque venerunt. Deinde cum
eos assequi nō potuissent, inde redeuntes & ma-
chinas secum asportarunt mortuosq; spoliarunt,
& prædam qua remanserat collegerunt: & præ
na canentes in metropolim remearunt, suis qui-
dem paucis amissis. Romanorum autem & au-
xiliarium quinque milibus peditum ac CCC.
itemq; nongentis & octingenta equitibus inter-
emptis. Hac quidem Nouemb. mensis VII. die
gesta sunt, anno XI. I. Neronis principatus.

De Damascenorum seuitia in Iudæos, deque
Iosephi studijs in Galilæa. CAP. XXV.

Post Cestij verò casus aduersos, nobilium Iu-
dæorū multi, tãquã è nani pessum itura, ex
civitate evatabāt. Deniq; Costobarnus et Saulus
fratr

fratres, vnà cū Philippo Iachmi filio, qui princeps erat exercitus regis Agrippa, inde dilapſi ad Ceſtium transfugerunt. Qui verò cum his in andæ regia fuerat obſeſſus Antipas, fuga deſpecta, quemadmodum à ſeditioſis interemptus ſit, aliàs indicabimus. Ceſtius autē Saulum & ceteros in Achaiam ad Neronem miſit, & propriam neceſſitatem indicaturos, & belli cauſas derinatuſ in Florum: ſperauit enim, & iram in illum excitatum iri, & ſua pericula ſummonenda. Tunc autem Damafcenī, eade Romano- rum cognita, Iudeos apud ſe degentes opprimere ſtuderunt: & cū eos in publicis thermis collectos haberent (namque id propter ſuſſiciones meditabantur) facilem quidem ſui conatus exitum fore putabant: verebantur autem mulieres ſuas, ſerè omnes præter paucas Iudaixantes, & eorum religione imbutas: quare hic magna cura fuit eas calandi, quid agerent. Iudaorum autem x. millia, quippe vt in anguſto loco, atque omnes inermes aggreſſi, vna hora ſine metu ingulauerūt. Qui verò Ceſtium fugauerāt, in Hieroſolymā reuerſi, quos adhuc Romanorū ſtudioſos inueniſſent, partim vi, partim blanditijs ſibi etiam ſociabant: & in templum cōgregati, plures belli duces eligendos eſſe cenſebant. Declaratus eſt igitur Iosephus, Gorionis filius, & pontifex Ananus, omnia quæ in ciuitate gerenda eſſent imperaturi: maximeq; vt ciuitatis muros erigere

erigerent. Filiū namq; Simonis Eleazarū, quāvis Romanorū pradam, & ereptas Cestio pecunias, & insuper his plurima ex thesauris publicis in potestate haberet, tamē nullis necessitatibus praposerūt: quod & ipsum tyrannidis superbia viderent efferrī, eiusq; studiosos siue imitatores, satellitum more versari. Verū paulatim Eleazarus ambitione pecunia, itemq; astutia persuasit populo vt omnibus parerent. In Idumaeā verò quos mitterent, alios militū duces optarunt, Iesum filiū Sapphae, vnū ē pontificibus, & Eleazarū noui pontificis filiū. Nigro autem mandauerunt (qui tunc Idumaeam regebat, ex regione trans Iordanē posita genus ducens, vnde Peraites cognominabatur) vt ducibus obtemperaret. Sed ne alias quidem regiones omittendas putabāt: namq; in Hierichuntē Iosephus filius Simonis, & trans flumē Manasses, & Tammā Ioānes Essaeus, toparchias administraturi missi sunt: huic autē Lydda, & Ioppe, & Ammaus erant addita. Gophnitica autē & Acrabatena regionū Ioannes, filius Anania, rector designatus est: & vtriusq; Galilae Iosephus Matthia filius: huius autem praefectura iuncta erat & Gamala, munitissima ciuitatum quae ibi fuere. Aliorū igitur rectorum, pro alacritate ac prudentia sua, quisq; res sibi creditas administrabat. Iosephus autē cū in Galilaeā venisset, primū cura habuit, indignarū sibi conciliare beneuolentiam: multa

sciens ea cōfici posse, licet in alijs peccauisset. Deinde cōsiderato, quod potētissimos quidē amicos haberet si eos participes potestatis fecisset, omnē verò multitudinem sē pleraq; per indigenas & cōsuetos fieri praeceperet, L. X. de senioribus eius gētis prudentissimos elegit, eosq; rectores totius Galilaeae cōstituit. VII. verò per singulas ciuitates minorū litiū iudices: nam maiora negotia causasq; capitales ad se referre iussit, & illos L. X. Caterum disposito per ciuitates iure quo inter se vteretur, etiā quē admodum extrinsecus tuti essent animaduertit: certusq; in Galilaeā Romanos esse venturos, oportuna loca muro cingebat, hoc est Iotapatā, & Bersabee & Selamin, necnō & Pereccho, & Iapha, et Sigoph, & mōtem cui nomē est Itaburio, & Tancheas, & Tiberiada: ad haec etiā circa Genesar lacū speluncas in ea quae inferior Galilaea vocabatur muniuit. Superiorem autē Galilaeam Petram quae Achabrorū dicitur, & Seph, & Iammith, & Mero: in Gaulanitide verò Seleuciam, & Soganē, & Gamalā munitione circūdedit. Solus autē Sepphoritis permisit, vt murum sibi metipsis fabricarent: quod eos pecuniosos esse, et ad belū prōptos, etiā sine praecepto videret. Similiter autē Gischalam, Iosephi iussu per se muro cinxit Ioannes Leui filius. Ceteris autem castellis omnibus ipse Iosephus intererat, iubendo simul atq; opem ferēdo. Quin & exercitū ex Galilaea, supra Camilliae vi-

rerum comparavit, quos omnes undique collectis
 armis veteribus instruebat. Deinde reputās, hoc
 maximè Romanorū inuictam esse virtutē, quod
 dicto essent audiētes rectoribus suis, & armorū
 exercitationi operā darēt, doctrinā quidē vrge-
 te necessitate despexit: parēdi autē faciliatē re-
 tus regentiū multitudine posse contingere, ita ut
 Romani solēt diuisit exercitiū, pluresq; fecit ordi-
 num principes: diuersisq; militū generibus cōsti-
 tutis, alios decadarchis, alios centurionibus, alios
 tribunis subdidit: & insuper his ipsis rectores,
 maiorū rerum administratores dedit. Docebatq;
 signorū disciplinas, & prouocationes reuocatio-
 nesq; butcinarū, & principia cornū, & circū-
 ductiones, & quēadmodum oportere flaboranti-
 bus succurrere fortiores, & cum defatigatis par-
 tiri pericula: quāq; ad fortitudinē animi corpo-
 risq; tolerantia pertinerēt, instituebat. Maximè
 verd eos erudiebat ad bellū, vsquequaq; Roma-
 norū referēs disciplinā, & quod cum viris essent
 praeliaturi, qui & viribus corporis, & animi ob-
 stinatione, totum penè orbem terrarū superassent.
 His addidit, quo pacto belli tempore suis essent
 parituri praeceptis, iam nūc periculū se facturū,
 si consuetis delictis, hoc est, furtis & latrocinis
 & rapinis abstinuissent: sed neque aut gētilibus
 fraudem facerent, aut consuetissimorum damna
 propriū questum putarēt. Illa enim bella optimè
 administrari, quorū milites bonā conscientiam

gereret: qui verò per se pravi fuissent, his non solum inimicos, sed etiã Deũ hostem futurũ. Multa in hunc modũ admonendo perseverabat. Et iam quidẽ quantũ praelio parandũ esset, cõflatũ erat. Nam L X. peditũ millia, C C L. equites, ac prater hos etiam mercenarias, quibus maximẽ fretus erat, habebat I I I. millia quingẽtos: necnõ & sexcentos circa se electos custodes corporis atque satellites. Exceptis autẽ mercenarijs, facile ceteri milites à ciuitatibus alebantur: nanq; singula quas enumerauimus, cùm mediã sui multitudinem mitterent in militiã, reliquos ad cõparandũ eis victũ tenebant: vt pars armis, atq; alia pars faciendis operibus dirimeretur, & armati securitatem rependerent suggerentibus comœatum.

De Iosephi periculis & euasione, & Ioannis Giscalci malitia. CAP. XXVI.

Iosepho autem hoc modo administranti Galileam, insurrexit quidã insidiator, patria Giscalca ortus, Leuia filius, nomine Ioannes, callidissimus, ac dolis plenus, & nequitia quidẽ nobilissimus omnium: antea verò pauper, et aliquãdiu malitia sua impedimentũ passus inopiã, facile mentiri paratus, mirusq; fidẽ adhibere mendacio: & qui fallaciã virtutẽ putaret, eaq; aduersus amicissimos vteretur: simulator humanitatis, & spe lucri appetētissimus cadiũ: qui semper quidem immoderata cõcupisset, spem verò leuioribus maleficijs aluisset. Latro enim erat sui moris,

moris, ac solitarius : deinde etiā comitatū inue-
 nit auaciā, primo quidē parū, ampliōrē autē
 proficiens. Cura autē habebat, neminē ignaum
 asciscere: sed qui & habitudine corporis, & ani-
 mi magnitudine, bellorumq; peritia prastarent,
 hos eligebat: donec cccc. virorū cateruā con-
 gregauit, quorū plures ex Tyriorum sinibus &
 vicis erāt. Isq; omnē Galilēā depopulabatur, &
 multos futuri belli metu suspēsos lacerabat. Hūc
 igitur iamdudū regēdū milites cupientē, & ma-
 iora desiderātē, diu pecunia retardabat inopia:
 cumq; videret Iosephū suā industria latari per-
 suadet ei primū, vt fabricādū muri patriā solici-
 tudinē sibi cōmitteret: in qua re quāstus magnos
 à locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude
 cōposita, velut oleo, quod nō à gētilibus suis tra-
 ctatū esset, vti canerēt omnes apud Syriā Iudai,
 vt ad cōsumā oleū mitteretur depoposcit: nūmq;
 Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptū qua-
 tuor emphoris, eodem precio amphora dimidium
 venūdabat: cūq; Galilēa ferax esset olei, maxi-
 mē illo tēpore magna vbertate redundaret, in ea
 loca vbi erat penuria solus multumq; mittendo,
 infinitam summā pecuniā cōgregauit: qua mox
 in eā vsus est, qui hoc sibi beneficiū prastitisset.
 Deniq; existimans si Iosephū deposuisset, recto-
 rem se Galilēa futurū, quibus praeerat latroni-
 bus imperauit pradam vehementius exercere,
 quo multis rebus nouis per eas regiones excitatis,

aut insidijs alicubi rectorē perimeret, si cui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret, ob hoc eū apud indigenas accusaret. Iamdudū autem rumores dissipauerat, quòd res Galilæa Iosephus Romanis prodere cogitaret: multaq; in hūc modū ad eius perniciē cōparabat. Itaq; illo tēpore, cum quidā ex vico Dabaritarū, in magno campo custodias agentes, Ptolamēū Agrippa et Berenices procuratorē aggressi, omnes quas ferebat sarcinas abstulissent: in quibus erat non pauca vestes pretiosa, plurimaq; argentea pocula, & D C. aurei, neq; hanc prædā occultē administrare potuissent, omnia Taricheas ad Iosephū compōtarūt. Ille autē reprehensa violentia, quā regijs intulissent, reponi res ablatas apud aliquē eius civitatis potentissimū iubet: paratus eas dominis opportunē remittere: vnde maximū ei periculū comparatū est: namq; raptores earū, quia præda nullam partē accepissent, agrē ferentes, & perspicientes quòd Iosephus cogitauerat laborē suum regibus condonare, per rivos nocte discurrūt, omnibusq; prædicant Iosephū proditorē esse: eodemq; tumultu civitates proximas repleuerunt, adeò vt C. armatorum millia contra Iosephū prima luce concurrerent. Denique multitudo quidē, in circo apud Taricheas congregata, plurima per iracundiam conclamabat, partim deponi, partim concremari vociferans proditorē: plerosq; autem incitabat Ioannes, & cū eo Iesus quidam Sapphae filius,

filius, tunc magistratus Tiberiadis. Iosephi igitur amici & satellites, tanta multitudinis incurfus perterriti, omnes præter quatuor diffugerunt. Ipse verò dormiens, propè cū iam ignis admoueretur exurgit: & monentibus eum quatuor qui remanserant ut fugeret, neq; solitudine sua, neq; illorū qui contra se venerant copiis perturbatus, in conspectū illorum prosilivit, veste discissa, infusoq; capiti pulnere, auersisq; post tergum manibus, suoq; cervici gladio annexo. Hac autē amicos ei, maxime Taricheatas ad misericordiam commouerant. Rustica verò plebs, & finitimorum, quibus molestior videbatur, non sine maledictis eum iubebāt publicas proferre pecunias, & facta proditionis fateri: nam ex habitu eius opinabantur, nihil eorum de quibus nata fuerat suspitio: penitus negaturū: & impetranda venia causa fecisse omnia quæ misericordiam prouocarent. At illius ista humilitas consilium præstruebat: & contra se indignantes arte circūueniens, ut super his, unde irasceretur, inter se ipsi discordarent, omnia confessurum se pollicetur. Deinde sibi loquendi facultate concessa, Ego, inquit, has pecunias neque Agrippæ remittere cogitabam, neq; in propria lucra convertere: absit enim, ut amicum putem unquam, qui vobis sit inimicus: aut quāstūm ex re capiam, quæ vos communiter laderet. Sed quia videbam ō Taricheata, maxime ciuitatem vestram munitionis egere, &

ad extruenda mœnia minus habere pecunia, timentamq; Tiberiensem populũ, & alias ciuitates raptis pecunijs inhiantes, pedetẽtim eas retinere decreui, vt vos muro circumdarẽ. Si hoc non videtur, profero quæ ablata sunt, & diripiendã propono. Sin rectẽ consului, bene de vobis meritũ coërcetis. Hæc Taricheata quidem ab eo dicta, cum fauore receperũt: Tiberienses verò cum alijs deprauãdo, insuper etiã minitabãtur: vtriq; autem relicto Iosepho, inter se litigabant. Ille autẽ fretus iam secũ sentiẽtibus (erant enim propẽ ad x l. millia Taricheata) cum multitudine liberius loquebatur: multumq; in eorum temeritatem inuectus, ex præsentì quidem pecunia Taricheam ait esse muniendam: cura autem sibi fore similiter, vt etiã cetera tuta sint ciuitates: nec enim pecunias de fore, si concordari velint in eos, vnde paranda sunt, & non in eum moueãtur qui parat. Itaq; tum alia quidẽ multitudo quæ decepta fuerat, quãuis irata recedebat: duo verò armatorum millia impetũ in eum fecere: cumq; se ille tectũ antẽ recepisset, instabãt ei minitãtes. Iterũ autem Iosephus in hos quoq; altera fraude utitur: cumq; in summum tectũ euasisset, cõpresso dextera strepitu, nescire ait se, quid peterent sibi præstari, voces enim se non exaudire confusas: omnia verò quæ iuberent esse facturũ, si aliquos intromississent, qui secum otiosẽ colloquerentur. His auditis, ilico nobiliores cum magistratibus

ad eum ingrediūtur: quos ille in intimas adium
partes inductos, clausa ianua tādū verberauit,
quoad omniū viscera nudata sunt. Circūstabat
autē interim populus, existimās eos prolixis al-
legationibus concertare, cū subito Iosephus fori-
bus patefactis, cruentos eos dimisit: vnde tanto
terrore qui minabantur affecti sunt, vt proiectis
armis aufugerent. Ob hac Ioānis etiā atq; etiam
crescebat inuidia, aliasq; nihilominus Iosepho
moliebatur insidias: morboq; simulato per episto-
lam postulauit, vt sibi medicina gratia Tiberiē-
sibus aquis calidis vti permetteret. Iosephus au-
tem, quia nondū ei suspectus erat insidiator, ad
prefectos ciuitatis literas fecit, vt & hospitiiū
et vtēilia Ioanni praberēt. Quibus ille positus,
biduo post cuius rei causa venerat agebat: et his
fraude circūuentis, alijs verò pecunia corruptis,
vt Iosephū defererēt persuasit. His autē cognitis
Silas quē Iosephus custodia praposuerat, prope-
rē de insidijs ei scripsit: atq; ille accepta epistola,
noctūq; itinere maturato, matutinus ad Tiberia-
dem peruenit. Et cetera quidē multitudo obuiā
ei processit: Ioannes autem, quamuis eum contra
se venturū esse suspicaretur, tamē misso quodam
ex notis, infirmitate simulata, quod lectulo deti-
neretur, obsequio sese defuisse mādauit. Tiberien-
sibus autē à Iosepho in stadium Congregatis, vt
ad eos qua sibi scripta fuerant loqueretur, missū
armatū Ioannes iussit eum interfici. Quos cum

iam nudare gladios perspexisset, populus exclamavit: atq; ita conversus ad eius vocē Iosephus, ubi ferrū propē iugulo suo imminere prospexit, in litus desiliit ē tumulo, excelsō cubitis sex, in quo verba faciens cum populo steterat: ascensūq; inde nautica cum duobus satellitibus suis, quae illuc applicuerat, in mediū lacum refugit: milites verò eius, ilico raptis armis, contra insidiatores irruerant. Mox autē veritus Iosephus ne bello intestino concitato, propter paucorū invidiam ciuitas consumeretur, nuntiū suis misit, qui eos moneret, ut propria tantum saluti consulerent, neq; verò quenquam vel occiderent, vel arguerēt noxiorum. Et illi quidem dicto parentes, conquierunt: qui verò circū ciuitatem per agros habitabant, auditis insidijs, & quis earum fabricator esset, contra Ioannem veniebant: sed ille prius in Giscala patriā suam fuga receptus est. At Galilae totis iam ciuitatibus ad Iosephū confluebant, & cum multa essent armatorum millia congregata, qui se aduersus Ioannē cōmunem insidiatorem adesse clamabant: vnaq; cū eo ciuitatē quae illū suscepisset, ignibus tradituros: ad ea Iosephus probare se quidem eorum beneuolentiam, impetū autem colibendum esse dicebat: prudentia magis inimicos vincere cupiens, quā perimere. His verò, qui de singulis ciuitatibus cum Ioanne rebellassent, nominatim exceptis, quippe alacri animo suos quisque populus indicabat, praconum voce

voce denunciabat, intra v. dies eorum qui Ioannem non reliquissent, patrimonia diripienda, domosq; eorum cum familijs exurendas. Et tria quidem millia statim ab eo reuocauit, qui profugi ante pedes eius arma proiecerunt: cum reliquis autē Ioannes prope mille Syris fugitiuis, transtulit se iterū in occultas insidias ex apertis: ac per nuntios in Hierosolymam clam missos, Iosephum accusabat, quod magnū exercitū collegisset: iāq; nisi praeueniatur vi, tyrannus metropoleos venturus esset. Verum ea populus quidem praesciens negligebat: linore autem potentes, nonnulliq; magistratum clam pecunias ad comparandos mercenarios milites misere Ioanni, vt per eos bellū cum Iosepho gereret: decretumq; inter se conceperunt, quo idem Iosephus militum administratione decederet: non tamen id satis esse credebāt: ideoq; duo millia & D. armatos, & IIII. miserunt nobiles viros, Iurisperiti filium Ioazarū & Ananiam Sadducaum, & Simonem & Iudam Ionathae filios, omnes eloquentia validissimos: vt eorū scilicet monitu auerteretur ab Iosepho beneuolentia multitudinis: & siquidem ipse sponte sua veniret, paterentur eum rationem reddere: sin remanere cōtenderet, pro hoste haberent. Amici autē Iosepho milite quidem ad eum venturum esse perscripserunt, causam verò non indicauerunt, quoniam secretum fuit inimicorū eius cōsiliū: vnde factū est, vt quia praecauere non

non potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos transirent: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Giscala, & Tiberias: quas tamen continuo sine armis recepit: captos autē quatuor duces consilijs armatorumq; fortissimos, remisit Hierosolymam: contra quos populus haud mediocri indignatione commotus, & ipsos, & à quibus praemissi fuerant, interfecisset, nisi ante fugissent.

Tiberias à Iosepho recuperatur & Sepphoris.

CAP. XXVII.

IOannem verò iam intra muros Gischala, Iosephi timor custodiebat. Et paucis diebus post iterum rebellauit Tiberias, habitatoribus Agrippam regem vocantibus. Et cum ille constituto die ad eos non venisset, pauciq; Romani equites ibi tum cōparuissent, à Iosepho defecerunt. Hisq; apud Taricheas cognitis, Iosephus qui milites frumentatum miserat, neque solus egredi contra desertores, neque se continere patiebatur, metuens nedum ipse tardaret, regij ciuitatem occuparent: nec enim postero die obstante sabbato quicquam facere poterat: itaque dolo eos qui se deseruerant circumuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichearum claudi iussit, ne quis consilium suum illis proderet, contra quos suscipiebatur: omnibus autem scaphis quas in lacu comperit congregatis (ducta autem & xxx fuerunt, quaterniq; nauta non amplius singulis inerat) maturè ad Tiberiadem nauigat: cumq;

tanto

tanto ab eo distaret spatio, unde facile videri nō posset, inanis scaphis in salo relictis septem ipse solos inermes satellites secum habens, propius ut conspiceretur accessit. Quē cū inimici adhuc maledicentes ei ex muro cōspexissent, metu perterriti, & scaphas armatorū esse plenas existimantes, arma proiciunt : manusq; supplices agitant, ut civitati parceret precabantur. Iosephus autem, postquam multis eos minis & exprobrationibus castigauit : primum quod bello contra pop. Rom. suscepto, intestinis dissensionibus vires suas antē consumerent, inimicorumq; vota complerent : deinde, quod securitatis suae curatorē de medio tollere properarent, civitatemq; non erubescerent sibi claudere, qui eam muro cinxisset : non repudiaturum se ait, si qui sibi satisfaceret, quibus interuenientibus amicitiam cum civitate firmaret. Itaq; statim ad eum decem Tiberiensium potentissimi descenderunt. His autē in unā receptis nauiculam piscatoriam, & procul abductis, alios L. senatores venire iussit, maximē nobiles, velut illi quoq; fidem sibi praebeere deberēt. Deinde novas cōsationes excogitans, alios insuper atque alios obtentu fœderis euocabat : utq; mature Taricheas recurrerent, gubernatoribus nauium repletarum imperabat : quosq; auxissent, in carcerem collocarent : donec omnem curiam, quae d. C. haberet viros, duosq; millia populariū comprehēsa in Taricheas scaphis abduxit.

Reliquis

Reliquis autē vociferantibus, Clitū quendā esse
 principū defectionis autōrē, iramq; ipsius poena
 illius precantibus satiari, nullū quidem Iosephus
 volebat occidere: suorū verò satellitum quendam
 Leniā egredi iussit, qui Cliti manus abscideret.

Cum verò is pra timore solū se globo inimicorū
 commissurum negaret, eaq; causa indignari Iose-
 phum stantem in scaphra videret, ipsumq; velle
 descendere, ac de se supplicium sumere, vt saltē
 vnā manū sibi concederet, orabat: neq; hoc ab-
 nuente Iosepho, dummodo alterā sibiimet Clitus
 ipse praeideret, educto ille dextera gladio, lenam
 sibi trūcauit: tantus eū timor Iosephi inuaserat.
 Ita tunc Iosephus vacuis scaphis, & satellitibus
 VII. populo capto, rursus Tiberiadē sibi socia-
 uit. Paucis autē diebus post, Gischalam quae cum
 Sepphoritis defecerat, militibus de pradari per-
 misit, omnemq; pradam cōquisitam popularibus
 reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tibe-
 riensibus. Nam & hos captos rapinarum dam-
 no corrigere voluit: & redhibitione rerum rur-
 sus eos ad beneuolentiam renocare.

Quomodo Hierosolymitarū bello se preparaue-
 rint: deq; Simonis Giora tyrānidis. C.XXVIII.

H Actenus apud Galilaeā motus erat, iamq;
 ab intestinis dissensionibus quiescentes,
 aduersus Rom. instruebantur. Hierosolymis autē
 Ananus pontifex & potentiores, qui non cum
 Romanorū parte sentirent, muros instaurare
 proper

properabant: multaq; bellica instrumenta, perq;
omne oppidum sagittæ, aliaq; arma fabricantur:
& exercitationibus iussu manus iuuenum ope-
ram dabat. Erantq; vniuersa plena tumultus,
magnaq; tristitia moderatos occupauerat: mul-
tiq; futuras clades prospicientes, fletum cohibere
non poterant, infestaq; pacem cupientibus omnia
videbantur. Belli autem incentoritus, quæ illis
placerent, ex tempore fingebantur: statumq; iam
tunc quasi peritura cinitatis erat, antequam
Romani veniret. Ananias autem apparatus belli
omittere cura fuit: & seditiosorum, quos Zelo-
tas vocabant amentiam ad vtiliora conuertere:
qui tamen victus est, & quis illius finis fuerit in
posterioribus explanabimus. At in Acrabatena
toparchia Gioræ filius Simon, multis nouarum
rerum cupidus cōgregatis, ad rapinas conuersus,
non solum in domos locupletum irrumpebat, ve-
rum etiam corpora verberibus conficebat: iamq;
tunc palam tyrannidem inceptabat. Ab Ananias
autem missis aduersus eum militibus magistra-
tum, ad latrones qui erant Masada, cum his
quos habebat, effugit: ibiq; manens, donec Ana-
nias et alij eius inimici perempti sunt, Idumaam
cum ceteris populabatur: adeo ut magistratus
eius gentis, propter cadum multitudinem & præ-
darum assiduitatem, collecto milite, rivos præ-
sidijs tuerentur. Et Iudæorum quidem res ita
habebant.

F L. I O S E P H I D E
B E L L O I V D A I C O
L I B E R. I I I.

De Vespasiani ducis aduentu, & clade duplici
Iudæorum. CAP. I.

NERONEM autem, ubi rex apud Iudæam non prosperè gestas accepit, latens quidem, quod necesse fuit, cum timore stupor inuadit: aperte autem superbiam simulans vltro etiam indignabatur: magisq; duci negligentia, quàm virtute hostium quæ contigerant facta esse dicebat: decere se putans, propter pondus imperij tristiora contemnere, videriq; malis omnibus superiorum animum gerere: verumtamè curi arguebatur mentis eius perturbatio, cum deliberaret cuiusnam commotum crederet orientem, quàm unà & Iudæos rebellantes vlcisceretur, proximasq; his nationes simili morbo correptas antè caperet. Inuenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem suscipere posset, virum ab adolescentia vsque ad senectutem bellis exercitatum, & qui pop. Rom. iam pridem pacasset occidentem, Germanorum tumultu concussum, armiq; ante illud tempus incognitam Britanniam vèdicasset: unde patri quoque ipsius Claudio præstiterat, ut sine proprio sudore triumpharet. Itaq; his omnibus

bus fretus, atatemq; illius cum peritia stabilem
cernens, obsidesq; fidei liberos, eorumq; florē mā-
nus esse paternā prudentia, iam tum fortasse de
tota rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad
regendos exercitus in Syria constitutos, multis
pro tēpore blandimentis atq; obsequijs animatū,
qualia necessitas imperare consuevit. Ille autem
protinus ex Achaia, vbi cū Nerone fuerat, Titū
quidē filiū suū mittit Alexandria, vt inde quin-
tam itemq; decimam legiones moueret: ipse verò
transmissus ad Hellepontū, terreno itinere in Sy-
riam peruenit, ibiq; Romanas vires, multaq; a
vicinis regibus auxilia congregauit. At Iudaei
post malam Cestij pugnam insperata felicitate
sublaci, animorū impetus cohibere non poterant:
sed tanquam fortuna eos exagitante perciti, bel-
lum vltterius producebant. Deniq; omni, quanta
fuit, manu pugnacissima congregata, Ascalonem
petierūt: ea est ciuitas antiqua, D C C. & X X. sta-
diorū spatium ab Hierosolyma distans, & Iudaeis
semper inuisa: quae res fecit, vt etiam tūc primis
eorū incursumus propior videtur. Tres autē vi-
ros aggressionis duces habebant, & corporibus
& prudentia praestantissimos, Nigrū Peraitam,
& Silam Babylonium, & Ioannē Essenū. Asca-
lon verò validissimo quidē muro cincta erat, sed
vacua penē praesidijs: vna enim cohors eam pedi-
tū et vna equitū ala tuebatur, cui praefectus erat
Antonius. Illi igitur ira multa velocius itinere

peracto, ac si ex propinquo venirent, praesto erāt Antonius verò (nec enim eorum fore impetū nesciebat) equites iam ex ciuitate duxerat, & neq; multitudinem veritus vel audaciā, primas hostium coitiones fortiter sustinuit, murūq; properantes aggredi refrenauit. Itaq; Iudaei, qui cum peritioribus imperiti, & pedites cum equitibus, cum stipatis autē inordinati, leuiterq; armati cū instructis, plusq; indignationi quam consilio tribuentes, cum morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicabant, facile profligantur: nam ut semel eorū prima ab equitibus turbata sunt acies, fugā petunt: & murum versus se à tergo urgentibus incidentes, suimetipsi hostes erant, donec omnes incursum equitum victi, per totum campū dispersi sunt, qui fuit plurimus, totusq; habilis equitantibus: quod quidē Romanos iuuat, ut magna caede Iudaeos prosternerent: nam & fugientes prauertendo, cursum in eos flectebant: & quos occupassent, curriculo transfigendo infinitos peremere. Alij verò alios quocunq; se vertissent circundatos, exagitant, facile iaculis opprimebant. Et Iudaeis quidem propria multitudo, per desperationem salutis, solitudo videbatur: Romani verò licet ad pugnam pauci essent, rebus tamen secundis animati, etiā superfluere se putabant. Et illi quidem res aduersas superare certantes, dum pudet citò fugere, mutari fortunam sperant: Romani autem, in his quae prosperè agerent minimè delassa

delassati, ad maiore usque diei parte pugnam protrahunt : donec Iudeorum quidem perempta sunt x. millia, duoque duces Ioannes & Silas: ceteri, vero plerique; sauci, cum Nigro, qui vires restabat ex ducibus, in oppidum Idumaea, quod Salis dicitur, confugere. Nonnulli tamen etiam Romanorum in illo praelio vulnerati sunt. Sed non Iudeorum spiritus clade tanta sedatus est, multoque magis eorum dolor incitavit audaciam: & contemnentes quantum ante pedes mortuorum iaceret, pristinis rebus feliciter gestis ad cladem alteram illiciebantur. Denique paruo tempore intermisso, quod ne curandis quidem vulneribus satis esset, cunctisque aggregatis viribus, maiore cum indignatione multoque plures Ascalonem recurrabant, eadem se praeter imperitiâ aliaque belli vitia, comitante fortuna. Etenim cum Antonius qua transiituri fuerant, posuisset insidias, ex improviso in eas delapsi & ab equitibus circumdati, prius quam se ad pugnam componerent, iterum super vii. millia procubuerint, ceteri vero omnes aufugerunt: cumque his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonstratis, & quoniam hostes instarent, in turrin quandam tutissimam compelluntur cuiusdam vici, cui nomen est Bexedel. Antonius vero cum sui ne vel moras circum turrin, quae inexpugnabilis esset, diu tererent: vel ducem hostium fortissimum vivum relinquerent, ignem muro supponunt: turrique inflammata, Romani quidem

exultantes recedunt, quasi etiā Nigro cōsumpto: ille autē in castelli specus intimum ex turri saltu demissus euasit: triduoq; pōst forūscum fletu eum ad sepulturam inuestigantibus sese ostendit, gaudioq; insperato repleuit omnes Iudaos, tanquam Dei prouidentia dux eis in pōsterum seruatus. Ad Vespasianus Antiochiam exercitū adducto (qua Syria metropolis est, magnitudine simul aliaq; felicitate sine dubio tertium inter omnes qua in Rom. orbe sunt locum obtinēs) vbi etiam aduentum suum regem Agrippam cū omni manu propria offenderat prestolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autē ciuitate occurrerūt ei Sepphorita ciues oppidum Galilae colentes, solū mente pacata: qui tam suae salutis prouidentia solliciti, quā Romanorum virium gnari, etiam prius quā Vespasianus veniret. Cestio Gallo fidem dederant, dextrasq; iunxerant, praesidiumq; militare susceperant: tunc quoq; benignissimē sese suscepto, alacri animo etiam contra gentiles suos auxilia promiserunt. Quibus interim Vespasianus praesidiū causa poscentibus, equitum pedumq; tantum numerum tradidit, quantum obstare posse arbitrabatur incursibus, si quid Iudaei commouere tentassent. Non enim minimum esse videbatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem. Sepphorim Galilae maximam & in loco tutissimo conditam, totiusq; gentis futuram praesidio.

Descr.

Descriptio Galilææ, Samaritæ & Iudææ. C A I I.

Dva sunt autem Galilææ, quæ superior & inferior appellantur, easq; Phœnice & Syria cingunt, Discernit verò ab occidente Ptolemais territorij sui finibus, & quondam Galileorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui coniuncta est Gabaa ciuitas equitum, quæ sic appellatur, eo quòd equites ab Herode rege dimissi coloni eò deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, vsque ad flumen Iordanem. Ab oriente verò Hippene & Gadaris, sed & Gaulanitis desinit, qui etiam regni Agrippæ fines sunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro, itemq; Tyriorum finibus terminatur. Inferioris quidem Galilææ longitudo à Tiberiade vsque ad Zabulon, cui vicina est in locis maritimis Ptolemais, protenditur. Latitudine autem patet à vico Xaloth, qui in magno campo situs est, vsq; ad Bersaben: vnde etiam superioris Galilææ latitudo incipit vsq; ad Baca vicum, qui terram dirimit Tyriorum. Longitudo verò eius à Thella vico Iordani proximo vsque ad Meroth extenditur. Sed cum tanta sint utraq; magnitudine, tantiq; gentibus alienigenis cinctæ, semper tamen omnibus belli periculis restiterunt: nam & pugnares sunt ab infantia Galilæi, & omni tēpore plurimi, neq; aut formido vnquam viros aut eorum penuria regiones illas occupauit: quoniam tota optima ac fertiles sunt, omni-

umq; generum arboribus confita, ut etiam minimè agricultura studiosos vbertate sua prouocent: denique exculta sunt ab incolis tota, nec pars vlla est earum otiosa: quin & ciuitates ibi crebrae sunt, & vbiq; multitudo vicorum propter opulentiam populosa, ut qui sit minimus, supra quindecim millia colonorum habeat: prorsus ut etiam si quis magnitudine minorem Galilaeam dixerit, quàm trāsflumium regionē, viribus tamē eā praeulerit: hac enim vniuersa colitur, tota fructuū ferax: at illa quae trās flumen est, licet multo maior sit, pleraq; tamen aspera atq; deserta est, & nutriēdis fructibus māsuētis inhabili. Per eā sanē mollicies & ingenium fructuosum, cāpos habet cūm varijs arboribus confitos, tum maximè obliuetis ac vineis & palmetis excultos: irrigatur autē abunde mōtanis torrentibus, & fontibus aquae perennis, quoties illi Sirio aestuante defecerint. Et longitudo quidem eius est à Machærunte in Pellam, latitudo verò à Philadelphia vsq; ad Iordanem. Et Pella quidem quā supra diximus, septentrionalis eius est tractus, occiduus verò Iordanis: meridianū autem Moabitu regio terminat: ab oriente autem Arabia & Silbonitide, necnon & Philadelphia, itemq; Gerasis clauditur. Samariensis autem regio, inter Iudaeā quidē et Galilaeā sita est: incipiēs enim à vico in planicie posito, cui nomē est Givvāa, in Acrabatēnam desinit toparchiā: sed natura

tura nihil à Iudæa discrepat : nam & vtraque montosa sunt & campeſtres , agrosq; colendo molles atq; optimæ, necnon & arboribus plenæ: pomisq; tam ſylueſtribus quàm manſuetis abundant, eo quòd natura ſunt arida, imbriumq; ſatis habent: dulces autē per eas ſupra modū aqua ſunt , boniq; graminis copia præter alias earum pecora lactu abundant: quodq; maximū virtutis atq; opulentiæ ſpecimē eſt , vtraq; viris reſerta eſt. Harū cōſmū eſt Anuath vicus, qui etiā Boceos appellatur. Iudæa limes à ſeptētrione. Meridiana verò pars eius, ſi in longitudinē metiare, adiacenti rivo Arabū finibus terminatur, cuò nomen eſt Iardan. Latitudo ſanè à Iordane flumine vſq; ad Ioppē explicatur. Media verò eius eſt Hieroſolyma: vnde quidam non ſine ratione, umbilicū eius terra, eā urbē vocauerūt. Sed nec marinis quidē Iudæa delitijs caret, ad Ptolemæidem vſq; locis extēta maritimis. In vndecim autē ſortes diuiſa eſt: quarū prima eſt tãquā regia Hieroſolyma , præ cæteris inter omnes accolæ eminens , velut caput in corpore: alijs verò poſt hāc toparchiæ ſunt diſtributæ. Gopſima eſt ſecūda, & poſt eam Acrabata , adhuc Thamma, & Lydda, itemq; Ammanus, & Pella, & Idumæa, & Engadda, & Herodiū, & Hiericus: deinde Iānia & Ioppe finitimis præſunt. & præter eas Gamalitica, & Gaſlanitis, & Batanaa, & Trachonitis: quæ etiam regni Agrippæ partes ſunt.

Eadē verò terra incipiēs à mōte Libanō & fontibus Iordanis, vsq; ad Tiberiadi proximū lacū, latitudine pāditur: à vico autem qui appellatur Arphas, ad Iuliada oppidū longitudine tendit, et habitatur ab incolis Iudeis Syriq; permixtis.

De auxilio Sepphoritis misso & Romanorum disciplina militari. CAP. III.

DE Iudea quidem, & quibus esset cincta regionibus, quā maxime potui breuiter exposui. Quod autē Vespasianus miserat auxiliū Sepphoritis, hoc est, equites mille, sexq; milia peditū, Placido eos regente tribuno, castris in magno cāpo positis bisariam diuiduntur. Et pedites quidē in ciuitate ipsius tuenda causa, equitatus verò in castris degebat: vtrinq; autē assidue prodeundo, & circa eam regionē loca omnia incurfando, magnis incommodis Iosephum eiusq; socios, quāuis quietos, efficiebāt: & praterca ciuitates extrinsecus depredabātur, ciuiumq; conatus, si quādo excurrēdi habuissent fiduciam, repellabāt. Iosephus tamē aduersus ciuitatē impetum fecit, sperans eam posse capere: quā ipse, antequām à Galilaeis deficeret, ita muris cinxerat, ut Romanis quoq; esset inusita unde etiā spe frustratus est, cum nec vi, nec suasio Sepphoritas in suas partes pertrahere potuisset: magisq; in Iudea bellū accendit, Romanis indignē ferētibus insidias, & propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulationes cessantibus, sed passim diripiē

pientibus quicquid rerum in his reperissent: qui tamen cum mortē pugnacibus semper inferrent, imbelles ad seruitium capiebant: ignis verò & sanguis Galileam totā repleuerat, nec quisquam expers eius acerbitalis aut cladis erat: vnā salutis spem fugientes habebāt in ciuitatibus, quas murorū ambitu Iosephus cōmunierat. Titus autem Alexandriam transmissus ex Achaia citius quā per hyemē sperabatur, manū militū cuius causa missus fuerat suscepit: contentoq; vsus itinere, maturē ad Ptolemaidē peruenit. Cumq; ibi patrem suū reperisset, duabus quas secum habebat legionibus (erant autem nobilissima quinta & decima) iunxit etiam quā ille adduxit quintadecimā. Eas autē sequebantur decem & octo cohortes, quibus accessere ex Casarea quinq; cū vna ala equitū, & ala quinq; Syrorū equitum. Decem autē cohortiū singula mille pedites habebant: in ceteris verò tredecim sexcenti pedites, & centeni viceni equites erāt. Satis autē auxiliorum etiam à regibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina milia peditum, & sagittarios equites mille praeberunt: cum Arabia quoque rex Malchus praeferat quinq; millia peditū, equites mille misisset, quorum pars maior erant sagittarij: vt tota manus computata cum regijs . sexaginta millia circiter peditū equitumq; colligeret, praeferat calones: qui plurimi sequebantur, & meditationi bellica

assueti nihil à pugnacissimis aberant: quod tempore quiaè pacis dommorū exercitationibus interessent, belli autē pericula cū ipsis experirentur, & neq; peritia, neq; viribus à quoquam nisi à dominis vincerentur. Qua quidem in re nimis admirādam quis existimauerit Romanorū providentiam, ita servos instituentium, vt nō solūm vitæ ministerio, sed belli etiā necessitatibus vtilēs sint. Quod si quis eorū aliam quoq; respexerit militia disciplinam, profectō cognoscet tantum eos imperium nō fortuna munere, sed propria virtute quasissē. Armis enim vti non in bello incipiūt, neq; solū si necesse sit manus movēt, cū in pacis otio cessauerint: sed armis velut natura coherentes, nullas capiunt exercitationis inducias, nec tēpora præstolantur. Meditationes autem eorū nihil à vera contētiōe discrepant: sed in dies singulos militum quisq; omnibus armis, tanquā in procinctu positus, exercetur: quo etiam facillime praelia tolerant. Neq; enim ordo neglectus eos à consueta dispositione dispergit, neq; metus stupescit, neq; lassitudo exhaurit. Vnde sequitur vt semper superent, quos non itidem confirmatos inuenerint. Nec erraverit si quis eorum meditationes confictus esse dixerit sine sanguine, contraq; praelia meditationes cum sanguine. Nam ne repentino quidē hostium incursu opprimi possunt: sed quocunq; in hostilem terram irruerint, non nisi permixtis castris praelio

prælio decernunt : quæ quidem non leui opere, nec iniquo loco erigunt, nec inordinate describunt: sed siquidem inæquale solum fuerit, complanatur : quatuor verò angulis horum dimensio designatur. Nam & fabrorum multitudo, & ferramentorum copia quæ vsus extructionis postulat, sequitur exercitum. Et interior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur, ambitus autem eorum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis etiã turribus pari spatio dispositis : quarum intervalla captapultis atq; balistis, & alijs machinis saxa intorquebuntur, omnibusq; instrumentis missilium complent, ut cuncta scilicet iaculorum genera in promptu sint. Portas autem quatuor ædificant tam iumentis aditu faciles, quam ipsis, si quid urgeat, intro curretibus latas. Intus autem castra vicij spatijs interpositis dirimunt, mediâq; rectorum tabernacula collocant, & inter hæc prætorium diuinum templo simillimum : prorsus ut quasi repentina quadam ciuitas existat: forum quoq; & opificum stationes : & sedes militum primatibus, ordinumq; principibus, ubi si qua sit inter alios ambiguitas iudicet. Ipse verò ambitus, & omnia quæ in eo sunt, multitudine simul & scientia fabricantium opinione citius communitur: qui si res vergeat, fossa extrinsecus cingitur, depressa cubitu quatuor, pariq; spatio lata. Armis autem septi, per contubernia cum decore atque otio in tentorijs agunt: omniâque

ab his ordinate etiam alia canteq; per contubernia expediuntur: velati si ligno aquave opus sit aut frumento: nec enim cena vel prandium cum voluerit, in potestate cuiusque est, simul autem omnibus somnus est, excubias & vigilandi tempora buccina significant, neque est omnino quicquam quod sine edicto geratur. Mane autem milites quidem ad ceteriones, illi vero ad tribunos conveniunt salutati: cum quibus ad summum omnium ducem universi ordinum principes. Ille autem his signum aliaq; dat ex more precepta proferenda subiectus: quibus etiam in acie circumagiuntur quod opus est, ac universi pariter incurrunt itemq; sese recipiunt. Cum autem castris aggrediendum est, tuba indicium facit: nemoq; otiosus est: sed vel solo nutu moniti, tabernacula tollunt, omniaque ad profectiorem instruunt: deinde iterum tuba ut sint parati significat. Illi autem cum mulos & iumenta sarcinis oneraverint, velut in curruli certamine signum expectant. Castra vero incendunt: eo quod sibi alia munire facile sit, & ne quando hostibus eadem usus sint. Et tunc tertio quoq; tuba signo indicant, ut exeatur: urgendo aliqua ex causa mores, ne quis ordinem deferat. Dexterq; duci praecostas, si ad bellum parati sunt, voce patria ter per cotatur: illiq; toties alacri & magna voce paratos esse se respondent, interrogantemq; praeveniunt: & Martio quodam spiritu repleti cum clamore dextras erigunt. Deinde otiose, et cum omni decore
 progre

progredientes ambulāt, suū quisq; ordinem velut
 in bello custodiēs: pedites quidem thoracibus &
 galeis septi, & utroque latere gladijs accincti.
 Leuis autē gladius multo est longior cū dexter
 mensurā palma non excedat. Qui verò ducē sibi
 praeferunt lecti pedites, scuta & lanceas gerunt cetera
 manus. hastas & clypeos longos, ferramq; &
 corbē & sarculū & securum, necnon & habe-
 nam & falcem & catenam, triduiq; viaticū, ut
 parum intersit inter onusta iumenta & pedites.
 Equitibus autē ad dexterā gladius est longior,
 & contus in manu, transversusq; ad equi latus
 clypeus: ternaq; in pharetra vel amplius depen-
 dent lata cuspide iacula, nihil ab hastis magni-
 tudine differētia. Cassides verò & thoracae pe-
 ditibus habēt similes, nulloq; armorū genere ab
 equitū aliis discrepant lecti, qui circū ducē ver-
 santur. Agmina autem semper cui sorte id obti-
 gerit, antecedit. Talia quidē sunt Romanorū ita
 vera et māssiones itēq; armorum varietas. Nihil
 verò nec in praelijs inconsultū aut subitū agunt,
 sed omnia sēper sequuntur facta sententiā, opusq;
 adhibetur antequam decretū. Vnde aut minime pec-
 cant, aut si peccauerint, facilis est erroris corre-
 ctio. Fortune autē successibus meliores consilio-
 rum, etiā si aliter successerit, arbitratur enētus:
 quasi bonū quidē fortuitū ad rem inconsultē ge-
 rendam illuciat: quae verò ante cogitata fuerint,
 etiā si aduersus casus exceperit, bene iam medi-

tatos exhibeāt ad cauendū ne idem rursus eueniat: & honorū quidem fortuitorū non is autor sit cui cōtigerint, trīstium verò qua prater sententiam occiderint, saltē rectē cōsulta vidētur esse solatium. Armorum quidem exercitatione comparāt, vt nō modò corpora, sed animi quoq; militū fortiores sint. Maior autem illis est ex timore diligētia: namq; leges apud eos non desertionis solum, verumetiam minima negligentia sunt capitales: ducesq; magis quā ipsa leges terribiles: namq; bonos honorando redimunt ne in coercendū noxijs videantur crudeles. Tanto autem obsequi rectoribus parent, vt & in pace ornamento sint, & in acie corpus vnū totius cōspiciatur exercitus. sic earū copulati sunt ordines, ita circumduci sunt mobiles: & acutis auribus ad precepta, oculisq; ad signa, & ad opera manibus: vnde facere quidem semper strenui sunt, pati verò tardissimi. nec est vbi praliantes aut multitudinem hostium, aut consilia sensere ducum aut difficultatē regionū: sed ne fortuna quidē succubere. nam in ea ceteriore putant esse victoriam. Quorum igitur actus à consilijs incipiunt, consultaq; ad cōstrenuū exequitur exercitus, qui mirum si Euphrates ab oriente, & Oceanus ab occidēte, itemq; à meridiano tractu Africa fertilissima regio, & à septentrione Rhennus atq; Danubius sunt imperij limites, cū minorem esse possidentibus possessiones rectē quis dixit

dixerit? Hac ergo profectus sum, non tam proposito laudandi Romanos, quam solatio deuictorum, et ut nouarum rerum cupidos deterrerem: fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis, Romana instituta militia uescientibus: redeo tamen unde digressus sum.

Impetis Placidi contra Iotapatam. CA. IIII.

Vespasianus quidem una cum Tito filio in Ptolemaide interim degens, ordinabat exercitum. At verò Galileam peruaserat Placidus, ubi maximam eorum quos comprehendisset multitudinem, interemit: hac autem fuit Galileorum imbellior turba, animisq; deficiens: pugnacissimos autem ut vidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus commauerat, in Iotapatam, quae omnium tutissima erat impetum vertit: existimans eam repentino aggressu facillime captum iri, magnamq; & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandam, & illi commodum ad reliqua maturius explicanda, quasi metu celsuris alijs ciuitatibus, si quae validissima esset occupata vidissent. Multum tamen opinione deceptus est: Iotapateni enim cum eius impetum praesensissent, prope ciuitatem aduenientem extipiunt: congressiq; cum Romanis ex improviso plurimi & ad pugnam parati, necnon & alacres (quippe ut pro salute patrie, item coniugum liberorumq; dimicantes) in fugam eos vertunt, multosq; faciunt, septem solum interfectis: quia neque inordinatè

dinatè pugna decesserāt , septimq; vndiq; corporibus leuiter fuerāt vulnerati: cum Iudae quoq; magis eminus iaculari , quàm manus contere inermes cū armatis considerent. Ex ipsis autem Iudaei tres ceciderūt, pauci praterea famulati. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit.

Galilæa à Vespasiano inuaditur. CAP. V.

VESPASIANUS verò ipse Galilæam cupiens inuadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueverunt. Auxiliatores enim qui leuius armati essent, itemq; sagittarios praire iussit, ad repētos incursus hostiū cohibēdos, & ut suspectas atq; opportunas insidijs sylvas scrutarentur. Hos sequebatur Romani peditatus equitatusq; pars: post quos è singulis centurijs deni armaturam suam ferētes, mensurasq; castrorū. Post hos stratores viarū ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac aspera complerent, sylvasq; obstātes praeciderēt, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas, itemq; subiecturū sibi rectorum sarcinas, & tutela causa multos cum his equites ordinauit: post quos ipse veniebat, lectos pedites equitesq; , necnon & lancearios secū ducens, equitūque praterea suorum agmine comitatus. De singulis enim turmis proprios centum & viginti equites deputatos habebat: hos sequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & cetera tormenta portarent, deinde recte

efflores itemq; præfæli cohortibus tribuni, stipati lectis militibus : & post hos circū aquilam signa alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præst, quod & vniuersarū auum regnū habeat, & sit validissima. Itaq; illam & principatus insigne putant, & omen victoriæ, quoscunq; bello petierint. Sacras verò signorum effigies sequebantur cornicines, & post eos acies in latitudinem semis digesta militibus : hisq; adhaerebat ex more quidā cēturio, disciplina atq; ordinis custos. Serui autē singularū legionū cuncti cum pedibus erant, multis alijsq; inmentis rehbentes militum sarcinas. Postremum agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogeāt armati pedites, equitumq; nō pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus cū omni exercitu ad fines Galilæe peruenit : ibiq; positis castris, quamvis promptas ad bellum milites continebat, vnā & ostendendo exercitū, quo hostes metu percelleret, spatiumq; indulgēdo penitudinis, si quis ante pralium voluntatē mutaret, nihilominus autē murorum instruebat obsidiū. Itaq; multos quidē rebellionis fugere vel solus fecit ducis aspectus : metū verò vniuersis incussit. Iosephus enim socii, qui nō longē à Sepphori castra posuerant, vbi bellum appropinquare agnouerunt, & iam iamq; Romanos pralio secum congressuros, non modò ante pugnam, sed antequam hostes omnino conspicerent, fuga disiecti sunt : cum paucis autē relictis

Iosephus, ubi animaduertit neq; se ad excipien-
dos hostes sufficientē munitū habere, & Iudæorū
animos concidisse : ac, si fides his haberetur, pla-
rosq; libēter ad hostes defectū ire : iam tūm qui-
dem bello omni abstinebat : quā longissimē au-
tem periculis abesse decreuit : abductusq; qui se-
cum remanserant, in Tiberiada confugit.

Gadara expugnatio.

CAP. VI.

Vespasianus autem Gedarensium ciuitatem
aggressus, prima impetu capit, quod eam
pugnaci multitudine vacuam reperisset. Deinde
hinc transgressus interior, cunctos puberes in-
terfecit, cum Romanos odio gētū, & cladū, me-
moriam, quā pertulerat Costius, nullius atatis
misericordia commoueret. Incendit autē non so-
lum ciuitatem, sed etiam omnes circum vicos,
& oppidula quadam punitus desolata, nonnullis
quorum habitatores ipse cepisset. Iosephus autē,
quā tuitionis causa optauerat ciuitatem, ipse
metu repleuit. Nam Tiberienses nunquam eum,
nisi de omni bello desperasset, in fugam versum
iri credabant : neq; in hoc eos voluntatis eius fal-
lebat opinio. Videbat enim res Iudæorum quo-
rum euaderent : manq; illos viam salutis habe-
re, si propositum mutauissent. Ipse verō, quan-
tū adhuc fili sperare à Romanis veniam tri-
buendam, mori tamē saepe maluisset, quā pro-
diti patria, eum dedecore administrationis sibi
credite apud illos feliciter agere, contra quos
fuerat

fuera missus. Decrenit igitur Hierosolymā pri-
matibus, quemadmodū sese res haberent, cum
fide perscribere: ne vel nimis extollendo vires
hostium timiditatu mox argueretur: vel minus
aliquid nuntiando, fortasse cōpti etiam peni-
tentes ad ferociā remocaret: utq; si sedus ei
placere, citō rescriberet: aut si bellandum esset,
dignum ei contra Romanos exercitum mitteret.
Ille quidem hae epistola scripta, maturē mittit
qui Hierosolymam literas ferret.

Iotapatæ obsidio.

CAP. VII.

Vespasianus autē Iotapā excindere cupiēs
(nam in eam plurimos hostium refugisse
cognoverat, et præterea validissimū hoc eorum
esse receptaculū) præmittit pedites cum equitibus,
qui montium iter coequarent, saxis asperis
ac pedibus quoq; difficile, omnino verō equi-
tibus inuisum. Et hi quidem quatrīduo fecere
quod inssum est, latāq; aperuere exercitui viā.
Quinto autem die, qui mensis Maij vigesimus
et primus erat, prior Iosephus in Iotapatā ex
Tiberiade venit, abiectosq; Iudeorum spiritus
erigit. Cum verō transitū eius Vespasiano qui-
dam transfuga nuntiasset, utq; mox ciuitatem
peteret inciraret, veluti cum ea totam Iudaeam
capere posset, si Iosephum subiugasset: hoc ille
nūtio pro maxima felicitate percepto, Dei pro-
videntiā factū ratus, ut qui hostium prudentis-
simus videretur, ultre se etiam in custodiā tra-

deret voluntariā : statim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, maq; decadarchū Eburnum, tam manu quā prudentia virū insignē, circumvallare ciuitatem iussit, ne clām inde Iosephus elaberetur. Postero autē die cuncta manus comitatus ipse consequitur, & post meridiē vsq; acto itinere, ad Iotapatam peruenit : adductoq; in septentrionalē eius partem exercitu, in quadam tumulo castra ponit, distāte ab oppido stadij septē. Consulto autē quā maximē conspici ab hostibus affectabat, vt visu attoniti turbarentur : quod etiam factum est, eosq; tantū continuū stupor inuasit, vt muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatē statim aggredi piguit : ob eam causam duplici acie circumdato oppido, tertium extrinsecus agmē equitum posuere, omnes Iudaei exitus obstruentes. Sed ea res illos in salutis desperatione audaciores effecit : quippe in bello nihil est necessitate pugnacius. Itaq; postridie impetu in muros facto, Iudaei primò quidem locis suis manentes, Romanis castra ante muros habentibus resistebant. Postea verò quā Vespasianus & sagittarios & funditores, omnemq; iaculatorū multitudinem adhibitam, missilibus in eos permisit uti : atque ipse cum peditibus in aduersum collē, vnde murus expugnabilis erat, miti cepit : tunc ciuitati metuēs Iosephus, & cū eo cuncta Iudaeorū prosiluit multitudo : omnesq;

in Romanos pariter irruentes, procul à muris eos
 deterruere, multa manu simul & audacia pa-
 trando facinora. Neq; minora tamen patiebantur
 quam faciebant: nam quantum ipsos salutis
 desperatio, tantum pudor incendebat Romanos:
 & hos quidem peritia cum fortitudine, illos au-
 tem ducē iracundia ferocitas armabat. Denique
 cum tota die pugnatum fuisset, praelium vox di-
 remit: in quo Romanorum plurimi sauciati,
 tredecim interfecti sunt: Iudeorum autem cum
 sexcenti essent vulnerati, septem & decem ceciderunt.
 Nihilōq; minus, Romanis postridie iterum
 irruentibus occurrunt: multoq; fortius re-
 stiterunt: ex eo scilicet fiduciam nacti, quod eo-
 pridie præter spem sustinuerant. Sed eos quoque
 pugnaciores experti sunt, quod eorū iracundiam
 pudor incenderat, vinci credentium, nisi citò vi-
 cissent. Itaque per dies quinq; Romanis minime
 ab aggressionē cessantibus, etiam Iotapatenorū
 excursus agebatur, utriq; fortius oppugnaban-
 tur. Et neq; Iudaei vires hostiū formidabiles, neq;
 Romanos difficultas oppidi capiendī lassabatur.
 Etenim Iotapata paulominus tota rupes est, ex
 alijs quidem partibus undiq; vallibus immensa
 præceps, ut earū altitudinem oculis deprehēderā
 cupientium aspectus antē deficiat. Ab una verō
 tantū Boreā parte adiri potest, ubi per trāsfuerū
 sum latius desinentis montis adificata est: quod
 quidem ipsum muro civitatis Iosephus fuerat

amplexu, quò inaccessa essent hostibus superiora
 cacumina. Alijs verò circum montibus tecta, prius
 quam in eam perveniretur, à nullo poterat cõssi
 ci. Iotapata quidem sic erat cõmunita. Vespasia
 nus autem & cū natura loci simul cerandū po
 tans, & cū audacia Iudaorū, incipere obsidionē
 acriter statuit: advocatisq; rectoribus sibi subdi
 tis, de aggressu deliberabant. Cumq; aggerē fieri
 placuisset, qua parte murus facilis erat accessui,
 totū ad comparandā materiam misit exercitum
 oppidoq; propinquis montibus excisis, magnaq;
 vi lignorum & lapidum comparata, cratib; q;
 ad evitanda iacula desuper missa per vallos di
 spositis, his protecti aggerem construebant: nulla
 autē noxa vel minima telorum erat, quæ de mu
 ro iaceretur. His autem alij terram ex propin
 quis tumulis cruentes, sine intermissione suppedā
 bant: cunctiq; trifariā distributis, nullus erat
 otiosus. At Iudæi super eorum tegmina saxa in
 gentia & omne telorum genus curabant immit
 tere: quæ licet minimè penetrarent, magnos ta
 men crepitus dabant & horribile impedimentū
 erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus ma
 chinis missilium circum positis (erant autē omnes
 centū sexaginta) in eos qui super murum asta
 rent, iussit tela contendere: simulq; ex catapultis
 lancea percurrerant, saxaq; tormentis ingentia
 mittebātur, igniq; & sagittarū frequentissima
 multitudo, quæ non solum murum, sed etiam to
 tiū

tum intra iactum earum spatium Iudei in ac-
 cessum facere. Aratumentum sagittariorum manus,
 & iaculatores, itemque funditores & omnes ma-
 china tela iaciebant. Neque tamen his Iudei, pro-
 hibiti, ne desuper propugnarent, qui etiam erant: sed
 excurrendo per cuneos more latronum, tegmina
 operantium detrahebant, nudatosque feriebant: &
 ubi illi cecidissent, aggre- & dissipabant, vallorumque
 munimenta cum iraculis igni tradebant: donec
 Vespasianus cognito, huius damni causam ex di-
 stributione operum contigisse, quod interiecta
 spatia Iudei locum aggrediendi praeberent, adu-
 naue tegmina, coniunctaque pariter viribus obre-
 piones hostium praepedita sunt. Erecto autem pro-
 pemodum aggre, pauloque minus equato propu-
 gnaculis, indignum esse ratus Iosephus, nihil
 contra moliri, quod oppido saluti foret, conuo-
 cat fabros, murumque altius iubet extolli. Cumque
 illi tam multis obstantibus iaculis minime adifi-
 care posse affirmarent, hanc eis defensionem ex-
 cogitavit. Sudibus fixis per eos bouum coria re-
 centia extendi precepit, quae emissos tormentis
 lapides sinuata susciperent. quibusque repulsa
 tela cetera dilaberentur, & ignis humore lan-
 guesceret: hincque ante fabros oppositis, illi mu-
 rum die noctuque operando, ad viginti cubito-
 rum altitudinem erexerunt, crebris etiam tur-
 ribus in eo constructis, minisque validissimis
 aptatis. Quae quidem res Romanis iam intra

civitatem se esse credentibus, magnum maerorem comparavit, tam Iosephi molitione, quam oppidanorum obstinatione perterritis.

Obsidio Iotapatenorum à Vespasiano, & diligentia Iosephi, deq; Iudæorum excursionem in Romanos. CAP. VIII.

AT Vespasianus & calliditate consilij, & hostium audacia magis irritabatur: quàm iam recepta ex munitione fiducia, Romanos vtrò incursabant: inq; dies singulos praelia cæternatim, & cuiusq; modi latrociniales doli, & eorū quæ casus obtulisset rapinæ, aliorūq; incēdiæ fiebant: donec Vespasianus retento milite à pugna, statuit obsidere civitatem, ut eam & sui necessariorū penuria caperet. Aut enim coactos inopia sibi supplicaturos, aut si ad finē vsq; in eadem pertinacia duravissent, fame consumendos eius habitatores putabat: multoq; faciliores expugnatum fore, si post intervallum rursus anxij incubuissent. Itaq; omnes exitus eorum asseruiri præcepit. Illi autē frumenti quidem, aliarumq; omnium rerū intus habebant copiam, præter salē? aqua verò penuria eos affligebat: quia neq; fons erat intra civitatē, & inbre cōtentis habitatoribus, rara est in illo tractu æstivis mēsisbus pluvia: quo tēpore obsessi etiā hoc vehemētius affligebantur, quòd arcendæ sitis fuerat excogitatu: quodq; fieri, velut omnis aqua iam defecisset, agrè ferebant. Iosephus enim, cum & civitatem videret

videret abundare alijs rebus, fortesq; animo vi-
ros esse, quo longiore Romanis obsidione faceret,
quàm sperabāt, iam tum potū mensura cimbis
ministrabat: illis autē cōseruari aquam penuria
gravius esse videbatur: amplioremq; cupiditatē
mouebat, quòd ius bibendi liberum non haberēt:
ac velut ad extremā sitim peruentum esset, la-
bōri cedebant. Hoc autē modo affecti, Romanos
latete non poterant, qui ex aduersa colle trans-
murum in unū eos confluere locū, & aqua men-
suram accipere prospectabant: quò etiam bali-
starū peruenientibus telis, plurimos occidebant.
Vespasianus quidē non multo pōst, exhaustis pro-
teis, ipsa sibi necessitate traditū iri ciuitatē spe-
rabat. Iosephus autē, ut hanc eius spem frange-
ret, iussit quàm plurimos per murorum minas
diuersa vndis atq; humida vestimenta suspen-
dere, ut omnes repente aqua persuerent: ex quo
maior simul Romanis ac timor erat, cum tantū
aqua viderent eos ludibrio consumere, quos po-
tu indigere credebant. Denique dux belli etiam
ipse, quia penuria ciuitatē posse capere despera-
set, iterum consiliū ad vim atq; arma conuertit.
Indcis quoq; id maximè capiētibus: quòd nec se
nec ciuitatē saluā fore credebāt, & prius quàm
fame vel siti perirent, mortem bello optabant.
Iosephus tamē, prater hoc etiā aliud cōsiliū, quò
sibi copiā pararetur, per quandā valem deniā,
propter eāq; minus curiosè habitam à custodi-
bus

bus, excogitavit. Mittēdo eum per occiduas cū
 partes literas ad quos vellet Iudaos extra ciui-
 tatem degentes, ab his omnia vsui necessaria, &
 quae in ciuitate defecerant, accipiebat: mandato
 comiteantibus, vt plerunq; ad excubias reprēt,
 terga velleribus tecti: quo si qui eos nocte vidis-
 sent, canum similitudine fallerentur: idq; facti-
 tatum est, donec eius fraudē vigiles persenserūt,
 vallemq; cinxerunt. Itaq; tunc Iosephus non diu
 ciuitatem sustinere posse prospiciens, suamq; pa-
 triter salutē, si vellet remanere, desperans, cum
 optimatibus de fuga traclabat. Verum id popu-
 lus sensit, & circa eum susus, ne sese negligeret,
 precabatur, in quo solo recumberent: ipsum enim
 saluti esse ciuitati manentem, velut omnes eius
 causa alacri essent animo certaturi: quod si etiā
 capiantur, eundem solatio fore. Decere autem il-
 lum nec inimicos fugere, nec amicos deferere. aut
 quasi ex navi tempestate oppressa disilire, qui
 ad eam tranquillo mari vcuisset. Ipsum enim
 magis demersurum esse ciuitatem, cum iam ne-
 mo audebit hostibus repugnare, si discessisset tūc
 confiderent. Iosephus autem quod sibi cauere oc-
 cultans, illorum commodo se exitum parare di-
 cebat: nam intra ciuitatem manendo neq; serua-
 tiū grande aliquid se profuturum: & si cape-
 rentur, vnā cum his esse frustra periturum: ob-
 sidione verò liberatum, extrinsecus maximo eis
 emolumento fore: maturē enim congregatis ex
 terro

territorio Galilææ, alia bello Romanos ab eorum civitate revocaturum : nunc autem non videre, quid apud eos residens utilitatis afferret, nisi quod Romanos ad obsidionē magis incitaret, ut se caperent magni pendentes: quem si fugisse cognovissent, multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit hiñ populum Iosephus, sed hoc circūstiterē se magis incendit. Deniq; pueri & senes, itemq; muliercula cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant, cumq; omnes complexi tenebant, & ut fortuna socius sibi remaneret, cum ululatibus supplicabant non invidia salutis eius, quantum ego arbitror, sed propria spe: nihil enim se mali, remanēte Iosepho, existimabāt esse passuros. Ille autē siquidē paruisset, hac proceresse ratus : custodiā verò, si per vim cogeretur (multū enim propositū discessus etiam querelarū misericordia frugerat) remanere statuit: communq; desperatione civitatis armatus, & nunc tempus esse dicens pugna incipere, cum spes nulla salutis est : pulchrumq; vitam pacisci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam posteritatis occumbere: ad opera sese convertit. Cum pugnacissimis ego egressus, disiectis custodibus, vsq; ad Romanorū castra excurrebat : & nunc pelles aggeribus impositas, sub quibus condebant, disperpere: nunc operibus ignē immittere : posteroq; die similiter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non,

defatig

defatigabatur. Sed Vespasianus Romanos his excursibus male affectos aspiciens (nam & verga dare Iudæis pudebat, & fugientes insequi armorum pondere tardabantur: cum Iudæi semper aliquid agentes, priusquam paterentur, in ciuitatem refugeret) armatis imperat, ut eorum impetum declinarent, neue cum hominibus mortis audis manū cōfererent. Nihil esse fortius desperatis. Restingui autem illorum impetus, si proposito frustrentur, quasi flammam si materiam nō inueniat. Ad hoc oportere Romanos cantius querere victoriā, augēda possessionis causa, non ex necessitate pugnantes. Per sagittarios autem Arabum & Syria & funditores, perq; saxa tormentis emissa plerumq; repellerebat Iudæos: nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autem his quidem male accepti cedebant: verum cunctis missa intra iactum subeuntes, sauius Romanis instabant: cura neq; corpori, neq; animæ parcerent: sed per vicem vtrinq; pugnarent, suorum quisq; laborantibus subuenientes.

De oppugnatione Vespasiani cōtra Iotapatam, ariete & aliis tormentis bellis. CAP. IX.

Igitur Vespasianus vltro se existimans longitudine temporis, hostiumq; incursum obsideri, cum prope iam murus aggeres aquarentur, arietem admonere decreuit. Est autem aries, immensa materia, malo navis assimilis: cuius summum gravi ferro solidatū est, in arietem effigientis fabri

fabricato, unde etiam nomen accepit : dependat autem funibus medius ex trabe alia, velut extrutina, palis utrinque fultus, bene fundatis : retrorsum autem magna virorum multitudine repulsus, isdemque simul rursus impellentibus missus, in fronte prominente ferro maxima percussio : nec est ulla tam valida turris, aut murorum ambitus adeo latus, ut etsi priores ictus fortiter sustinerit, assiduos vincat. Ad huius periculum rei duci Romano transire placuit ut capere oppidum properanti : quoniam perniciose videbatur obsidio, Iudaeis minime quiescentibus. Itaque Romani quidem balistis ceterisque missilibus machinis, ut facilius ferirentur qui de muris obstare tentassent propius adhibitis utebantur : neque sagittarum aut funditores longius aberant : cum verò ea causa muros nemo auderet ascendere, ipsi arietem applicabant cratibus de super itemque pellibus septum, tam pro sua defensione quam machina. Et primo quidem impetu moenia concussa sunt : clamorque oppidanorum, velut iam capti essent, maximus factus est. Iosephus autem eundem locum saepe feriri, neque multo post murum disturbatum iri prospiciens, quo commento vim machina paulatim falleret excogitavit. Saccos enim paleis confectos, quos semper impetum arietis ferri viderent, demitti iussit ex muro : ut eo modo secundi ictus errarent, aut etiam excepta vulnera laxitas frustraretur. Quae quidem res multum Romanis mora attulit :

attulit: nam quocumq; hi machinâ cōvertissent, contra illi qui super murū stabant, paleas traducētes saccos, iētibz supponebant, nihilq; murus percussione ladebatur, donec etiā Romani aduersus hoc aliud machinati sunt: proceris enim costis expeditis, in his summis falces quibz saccos abscinderent alligarūt. Cum autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui recēs adificatus erat) iētibz cederet, quod reliquum erat, Iosiphus eiusq; socij ad ignis auxilium se contulerunt: accensumq; totum quod arida fuit materia, tribus ex locis pariter inflammauerunt, unaq; machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi verd non sine malo subueniebant, audacia simul eorum territi, & ne adiumento essent, flammis prouentibus impediti: quæ aridum nacta fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulfur, opinione citius volitabant: operaq; Romanorum multo labore curata, vnius hora spatio pessum dederunt. Hic etiam vir quidam Iudæus, predicatione ac memoria dignus inuētus est, Samai filius Elazarus, cui Saab Galilæa patria fuit. Is enim sacrum ingēs alte sublatum, tanta vi super arietē ex muro demisit, ut machina caput abrumperet, idq; ex medijs hostilibus saltu ad eos delatue auferret, nullq; metu r. portaret ad murum. Postremo tanquam signū quod tela mitterēt, hostibus propos. 2. u, unda corpore quinq; sagittar r. r. u. l. a. r. i. b.

vulneribus fixus est: earumq; nulla respecta, ubi
 murū ascendit, unde iam videri ab omnibus pa-
 terat, sua audacia ibi constitit, contractusq; do-
 lore plagarum cum ariete decidit. Post hunc fou-
 tissimi existerūt duo fratres Netiras & Philip-
 pus de vico Rama Galilæi: qui cum super mili-
 tes decima legionis profuissēt, tādo impetu viq;
 irruerunt, ut & acie Romanorū perumperēt,
 quiq; aduersum ierant, omnes in fugā verterēt.
 Præter hos Iosephus quoque & cætera multitu-
 do, raptis ignibus, machinas & refugia, cū ope-
 ribus quinta itemq; decima, eius qua terga de-
 derat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mori
 consecuti sunt, & instrumenta & omne genus
 materia obruerūt. Rursus autē Romani sub ve-
 speram, erectū arietē ad eam muri partem, qua
 pridem quassata fuerat apulere: ubiq; propugna-
 torum quidam Vespasiani plantam sagitta per-
 cussam leuiter vulnerat, quia in telis spatium de-
 fecisset. Maximā tunc id Romanam perturbatio-
 nem fecit. His enim qui propē aderat viso san-
 guine perterritis, per omnē famam cucurrit exer-
 citū: reliq; obfensione, pleriq; tum stupore atq;
 formidine ad ducem belli concurrerant: & ante
 omnes Titus aderat metuens patri. Unde cōtigis-
 t & beneuolentia circa rectorē, & siq; trepi-
 datio confunderet multitudinē. Facile tamen fa-
 cer & timore filium, & perturbatione libera-
 uit exercitū: superata enim dolore vulnere, &

ab omnibus qui sui causa perituri erant, conspici
studens, bellum in Iudæos facinus incitavit: nam
velut ultor, quisque imperatoris omne periculum
adire cupiebat: & clamore alius alium adhortan-
tes, murum petebant. Iosephus autem cum suis, licet
assiduus balistarum itemque tormentorum ictibus ca-
derent, nequaquam tamen deterrebantur à muro:
sed flammis & ferro & saxis eos appetebant, qui
arietē protecti cratibus impellereunt. Nihil autem
aut parum proficiebant, cum sine intermissione
procumberent in conspectu hostium: possit, quas
ipsi contra videre non possent, nam & suis igni-
bus collucebant, tanquam, si dies esset, & certum
erant hostibus signum quo tela dirigeret: machi-
næque procul non appareretibus, missilia cauere non
poterant. Ergo propterea tam catapultarum quam
iaculorum vi simul multi transfigebantur: missaque
machinis saxa & murorum minas auferebant, &
frangebant angulos turrium: virorum autem nulli
tam fortiter constipati erant, ut non usque ad ex-
tremam aciem saxi magnitudine ac violentia ster-
nerentur. Sciet autem aliquis, huius machina vis
quantum valeat, ex his quæ illa nocte contiger-
unt. In muro cuidam ex circumstantibus Iose-
pho, saxo percusso caput avulsus est, eiusque ad
tertium stadium veluti funda exussa caluaria.
Interdum quoque pregnantis feminæ transiecto
vtero, ad dimidium stadium infans abactus est:
santa tormento vis fuit. Ergo machinis terribi-
lior

lis erat impetus & missilium strepitus. Crebra autem mortui, cū per muros deicerentur, sonabant: & acerbissimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totusq; ambitus muri, ad quem pugnabatur, sanguine confluebat: iamq; ascendi poterat congestione cadaverum: montes autem resonantes, multo amplius horrore augebant: nec quicquam illi nocti defuit, quod vel auribus vel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam sauciati sunt, & tamen vix circa matutinas vigilas murus assiduus machinarum ictibus cessit. Tumq; illa quidam corporibus atq; armis eam partem qua deiecta fuerat, priusquam Romani pontes apponerent, munierunt.

De iterata impugnatione Iotapatenorum. C. XI.

MANE autem Vespasianus ad occupandam civitatem iam dusebat exercitum, ex nocturno labore paululum recreatū. Idemq; cupiens de convulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitum quidem fortissimos equis depositos trifariam collocat: ut tecti armis diruturus latus undiq; obsiderent, contosq; pratenderent: & cū pontes admoneri cœpissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites validissimas ordinavit. Reliquam verò equitum multitudinem secundum muri spatium per montana loca

distendit, ne quis fugiens excidiū cimitatis lateret. Deinde qui hos sequerentur cōstituit sagittarios, paratas sagittas habere iussos : funditores quoq; similiter, & appositos machinis. Alijs autem integris muri partibus scalas applicare praecepit, ut qui hos prohibere tētaissent, deiecta par-
tis defensionem relinquerent : ceteriq; omnibus simul telis oppressi, violentia irruipientium cederent. Iosēphus autem hoc consilio cognito, per murū integrum labore fatigatos itemq; senes disposuit, quasi ladi non possent: in parte verò collapsa validū & potentissimum quemq; : senosq; ante omnes viros, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeunda fortitus est : hūq; praecepit, ut agminum vlulatibus ne metu quaterentur, aures obstruerent: contra sagittarum verò multitudinem communiti protegerentur desuper scutis: paulatimq; recederent, donec sagittarij pharetras axinarent. Si verò pontes à Romanis apponerentur, ipsos prosilire mandavit : atq; hostibus persuasit per sua instrumenta resistere : unumquemq; verò ita certare debere, non quasi conservandam tueretur, sed quasi perditā iam patriam vindicaret: atq; oculis suis proponere mactari senes ac liberos, coniugesq; suas prope modum ab hostibus capi: vimq; futura cladis iam nunc collectam in autores eius effundere. ita quidem in utroque disposuit. Civitatis autem vulgus imbel-
le, mulieres ac pueri, postquam oppidum triplici
acce

ante videre circumdatū (nullus enim ad pugnam
 translatus fuerat à custodijs) stricliq; gladijs ad
 partem muri decretam hostes instare, armiq;
 montana loca omnia desuper collucere, atq; Ara-
 bum quendam sagittarijs tela suggerere, tunc
 extremo ululatu quasi capta urbe consonuerūt,
 non ut impendere mala, sed ut adesse iam cre-
 deres. Quare Iosephus mulieres, ne misericordia
 suorum animos effeminarent, intra domos cū in-
 terminatione cēcludit, silere iussas: ipse verò ad
 partē muri quæ sibi contigerat transiit: & sca-
 las quidē applicantibus animū non intendit, sed
 tantū speculabatur impetū sagittarū. Simul au-
 tem ac tubicines vniuersarū legionum consonue-
 runt, & grauitè infremuit exercitus: signoq;
 dato, amissū vndiq; sagittis lax obscurari cepit:
 Iosephi socij memores præceptorum, & aduersus
 clamorem obstructis auribus, & contra sagitta-
 rum vulnera corporibus communitis, cū admons-
 rentur pontiū machina, ipsi eas cursu, & ante-
 quam hostes pedem in his ponerent, occupant:
 eosq; ascendere nitentes prælio deturbant, varia,
 manū itemq; animi facinora demonstrantes: &
 ne vel in extremis calamitatibus deteriores illis
 viderentur, qui sine periculo fortes contra se es-
 sent, curabant: nec prius à Romanis diuelleban-
 tur, quā vel caderent, vel occiderēt. Itaq; Iudæi
 perpetuo dimicantibus, cū nec vnde mutarent
 propugnatores haberent, defessis autē Romanorū

*affidæ substituerentur : proq; his quos violentia
 repulissent, alij succederent : inuicem se adhortati
 latera copulant : prosectiq; desuper longioribus
 fontis, inexpugnabilis globus effecti sunt : totaq;
 acie velut vno corpore repellendo Iudeos, in mu-
 ro iam pedē ponebant. Tūc Iosephus, his rerum
 angustijs consilio necessitate adhibito, machinis
 excogitandis cum desperatione stimulatur : fer-
 uentiq; oleo perfundi milites iubet, scutorum con-
 iunctione defensos. Id autem Iudas multi, qui ex-
 paratum haberent, et pluximū, cito Romanis in-
 fundunt : ipsi etiam in eos alienis missu calore
 bullientibus. Hac rex Romanorum ardentium
 aciem dissipauit, & cum dolore sauisimo deuol-
 uebantur à mura : siquidē facile à vertice ad pe-
 des vsq; sub armatura oleū per totum corpus
 fluebat, carnemq; non secus ac flamma depasce-
 batur : quod natura facile calefceret, seroq; pro-
 fui pinguedine refrigeret. Thoracibus autē ex
 galeis illigatis incendiij fuga nō erat. Nunc autem
 salientes, nunc incuruati dolore, de pontibus deci-
 debant. Ad suos autē contrahentes tutā recede-
 re, non poterant, quoniam facile ab insequētib;
 vulnerabantur. Sed neq; Romanis viras in ro-
 bus aduersi, nec Iudeis prædētia defuit. Romani
 enim licet oleo perfusi mirabilia pati videren-
 tur, tamen in eos qui perfuderant ferebantur,
 precedentem quisq; incurfando, tanquā ipse im-
 petum retardaret. Iudei verò progressum eorum,
 dula*

alio altero deciperēt, cū fano græco detecto ponti-
um tabulata perfunderent: quibus illi dilabētes
retrahēbantur, ut neq; fugientū q; isquam neq;
aggredientū firmo posset eniti vestigio: sed alij
quidē resupinati per ipsas pontiū tabulas calca-
rentur, multi verò super aggeres deicerentur: et
qui cecidissent, à Iudeis feriebantur: qui Roma-
nis desilientibus conflictu iam liberi, facillime
bela dirigebant. Cū autē multa milites mala
in hac perpeti pugna dux videret, sub vesperam
eos remocat: quorum non pauci trucidati, plures
sunt vulnerati. Ex Iotapata verò sex viris mor-
tuis, plures quàm trecenti sauci translati sunt.
Hoc autē modo pugnatum est lunij mensis die vi-
gesimo. At Vespasianus, eorū causa quæ accide-
rant, cōsolatus exercitum, postquā ira vidit ac-
cessum, neq; tam exhortationē quàm opus depa-
scere, aggeres quidē altius tollit. Tres verò tur-
res quinquagenū pedum in excelsum iubet erigi,
ferro undiq; rectas, ut & pondere stabiles essent
neq; ignibus expugnarentur: easq; super aggeres
collocat, iaculatoribus & sagittarijs, itemq; le-
uioribus missilium machinis plenas, funditorum
quoq; fortissimis. Qui cū non cōspicerētur pro-
pter altitudinem turrium & loricas, ipsi eos
qui super murum astarent facile conspicuas, te-
lus feriebant. At illi cum neque à vertice ve-
nientes sagittas facile declinarent, neque vici-
si possent quos non viderant, altitudo quidem

turrim librata manu iacula superante ferro an-
tem, quo erant septa, flammis obstante: ob hac
defensionem muri deserunt: oppugnationemque
tentantibus prompte occurrunt. Et Iotapateni
quidem ita resistebant, quamvis multi in dies
singulos occumberent, neque contra mali quicquā
hostibus facerent, quod eos sine periculo prohi-
bere non poterant.

Iaphæ expugnatio à Traiano & Tito. C.XI.

His autē diebus Vespasianus ad finitimam
quandam Iotapata civitatē evocatus, cui
nomen est Iapha, novus rex affectante, & pro-
pterea, quod Iotapatenos præter spem restitisse
audierat, insolescentem, mittit eò Traianum de-
cima legionis rectorem, datus ei duo millia pedi-
tum & equites mille. Ille autem cum oppidum
contra expugnationē munitissimum reperisset,
(nam præter naturā qua tutum erat etiam mu-
ro duplici cingebatur) habitantes verò eius vi-
disset paratos ad pugnam sibi obuios processisse,
prælium cum his committi, eosque paulisper relu-
flatos, in fugam vertit: quos vestigijs consecuti
Romani, exterioris muri ambitum quò confuge-
rant, cum ipsis irrumpunt secundum autem mu-
rum petentibus, ciues sui clausere civitatē, metus
scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent. Pro-
fecto autem Deus Galileorum clades Romanis
donabat, qui etiam tunc civitatis eius universum
populum exclusum manibus proprijs, ad inter-
ritum

ritum hostibus dedit inuidissimis cadum. Multi enim simul ruentes ad portas, multumq; nominatim prepositos inclamantes, inter ipsas preces mactabantur, quibus hostes unum murum, alterum cines clausuras: et inter medias coacti murorum ambitus, multi quidē sociorū gladijs transfigebantur, insuiti verò à Romanis interficiebātur, ne ad vlciscendum quidem recepta fiducia: nam præter hostilem metam, etiam domestica proditio eorū animos fregerat. Deniq; moriebantur, non Romanos, sed Indæos execrando; quoad omnes interiere numero hominum, duodecim millia. Vnde Traianus vacuum esse civitatem pugnatoribus reputans, et si qui adhuc intus essent, nihil eos ausuros esse existimās præ timore, imperatori excidium reservavit: eumq; per nuntios rogavit, ut filium suum Titum mitteret, finem victoriæ imposituram. Ille autē laboris aliquid superesse ratus, cū milite filiū misisset, hoc est, quingētis equitibus, et peditibus mille. Qui maturè ad civitatē profectus sic ordinavit exercitum, ut in laevo quidem latere Traianum constitueret, ipse verò in dextro obsidioni præesset. Itaq; militibus scalas muris vadiq; applicantibus, cū pauli; et desuper Galilæi obstitissent, continuo mania reliquerunt. Titus verò eiusq; comites saltu demissi, maturè civitatē obtinuerunt. Tumq; vehemens cum his qui se intra congregare, pugna commissa est; nunc per

angusta viarū irruentibus validissimis, nūc formis ex tectorū culminibus, quae fortē inuenissent tela iactantibus. Et hoc quidem modo vsq; ad sextā horā sustinere conflictum: absumptis autē bellatoribus, cetera multitudo, & sub diuis, & per domos, senes pariter ac iuvenes mactabantur. Deniq; virilis sexus praeter infantes nullus remansit, qui cū mulieribus abducti sunt seruitio. Interemptorū quidem in ciuitate & in primo congressu, numerus fuit x v. millia: capti-
 porū autē duo millia c. x. x. Haec Galilaei clades contigit quinto & vigesimo die Iunij mēsis.

De Samaritanis à Cereale deuictis. CAP. XII.

Sed ne Samaritae quidem alieni à calamitatibus remansere. Hi namq; in monte Garizim, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli autem minas eorū conuentus ut spiritus habere videbatur: nec saltem vicinorum malis corripiebatur, sed inconsulta suarum virium infirmitate, secundū Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum voluntate pendebant. Vespasiano autem placebat motus antecapere, eorumq; impetus prauenire. Nam & si praesidijs tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorū multitudo qui coierant & conspiratio timebatur. Ea q; causa Cerealem quinta legionis tribunū, cum sexcentis equitibus tribusq; pedum millibus mittit. Ille autē ad montē quidem accedere, praeterq; congregi nequaquam tutum esse

esse duxit, quod hostes plurimi desuper essent: milites vero circumvallatis undiq; motu radicibus, tota eos die custodiebāt. Euenit autē aqua tunc indigentibus Samaritis, etiā graues accendi aestus (erat enim tēpus aestatis, neq; se rebus necessarijs vulgus instruxerat) adeo vt nōnulli quidē vna die siti morerentur, multi verō eiusmodi morti seruitium praeferētes, ad Romanos transfugerent: ex quibus cognito Cerealis: illos etiā qui adhuc persuerarēt, malis infraestas, montem ascendit: & circum hostes exercitus constituto, primum eos ad fœdera hortabatur, atq; vt salui esse mallent rogabat: si arma proiecissent, tutos fore promittēs: deniq; quia persuadere non posset, aggressus eos occidit omnes. Erāt autē vndecim millia & sexcenti. Hac Iunij mensis vigesimo & septimo die gesta sunt: atq; his calamitatibus Samaritae oppressi sunt.

Iotapatæ excidium. C A P. X I I I .

Iotapatenis autem diu durantibus, & prater spem aduersa tolerantibus, quadragesimo quidem ac septimo die, Romanorū aggeres super murorum altitudinem sunt elati. Quidā verō ad Vespasianū eodem die profugus venit, paucitatem ciuium & infirmitatem simul eorum enuntiāns: quodq; diuturnis vigilijs, & pralijs assiduus consumpti, minime quidem vltēius vim ferre possent, verū dolo etiā. caperentur, si quis instaret: circa extremam namq; vigiliam,

quando & malorum requiem habere viderentur, & maximè defatigatos custodes matutinus somnus occupat, dormire eos dicebat, eademq; hora inuadendos esse suadebat. Vespasiano autem, quia fidē nosset inter se Iudeorū, quantaq; superbia patris contemneret, trāsfga suspectus erat: nam & antea quidā ex Iotapata captus, omne tormentorum genus fortiter pertulit: & cum ne flammis quidē coactus, quid intus ageretur, hostibus exquirentibus prodidisset, mortē deridēs cruci suffixus est. Fidē tamen proditori coniectura faciebat, fortasse illum vera dicere: ipse autē nihil ex eius fallacia magnū sibi existimās esse metuendum, asseruari hominē iussit, & ad occupādā ciuitatē parabat exercitum. Hora igitur quæ fuerat indicata, silentio muros petebat: primusq; incendebat Titus cum vno è tribunis Domitio Sabino, pauci ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autem vigilibus, in ciuitatē ingrediuntur, & post eos Sextus Cerealis tribunus, & Placidus, subiectos sibi milites introducebant. Arce verò occupata, cum hostes in medio oppido versarētur, iamq; planē dies esset, ne tunc quidē illi qui capti tenerentur, adhuc excidū sentiebant, multo labore somnoq; pariter dissoluti. Et si quis euigilasset, nebula visus eius hebetauit, quæ casu tunc plurima se circa oppidū fuderat, donec totus irrupit exercitus: soloq; malorū periculo exusitati sunt, mo-

ripas

obstantesq; demum se peruisse crediderunt. Romanos autem memores quid obsidionis tempore pertulissent, neq; parcendi cuiquam neq; miserendi ququam tangebatur cura: sed ex arce plebem ad prona compulsam facilius trucidabant, ubi loci difficultas pugnacibus quoque negaret copiam resistendi. Viarum namq; angustis pressi, ac per declivia dilabentes, fluminate desuper bello obtrebatur. Id multis etiam qui circa Iosephum lecti erant, ut manibus proprijs liberarentur incitavit. Nam cum se viderent Romanorum neminem posse occidere, ne Romanorum manibus oppeteret praevenerunt, et in extrema parte civitatis congregati, semet interfecerunt. Quicumq; tamen vigiliam primi captam civitatem senserant, in quandam turrem septentrionalem fuga recepti, aliquandiu quidem restituerunt: deinde circumfusi hostium multitudine, sero dextras dedere: hisq; instantibus, morientem suam aequo animo praeberunt. Potuissent autem incruento Romanis obsidionis fine gloriari, nisi unus ex ipsis occidisset centurio, Antonius, peremptus insidijs. Nam quidam ex his qui ad speluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram sibi porrigere, ad fidem salutis ac praesidium, quo tutus abscederet: cumque non maximum porrexisset incaute, hasta ille praeventum sub inguine percussit, statimq; confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremere Romanis: postea

vero secutis diebus scrutando latebras, per tuniculos & speluncas in omnem sciebant atque, præter infantes ac feminas. Itaque captivi quidam mille ducenti congregati erant: quadraginta vero milia connumerata sunt excidij tempore pugnaq; superioribus mortuorum. At Vespasianus civitatem ipsam excindi iubet, castellaq; eius omnia exurit. Iotapata quidem undonicta est tertiodécimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

Quomodo Iosephus captus vitam suam redemerit factis & verbis. CAP. XIII.

Romani vero Iosephum requirentes, & propria indignationis causa, & quod imperatori operapretium videbatur, (captus enim, maxima pars belli esset) mortuos itemq; abditos rimabantur: ille autem in exitio civitatis fortuna quodam usus auxilio, per medios se hostes surripuit, & in quendam profundum puteum saltu demissus est, cui amplum specus adiunctus erat à latere, quod supra scrutantes videre non possent: ubi XL. insignes viros latitantes offendit, rerumque utilium apparatus, qui non paucis diebus sufficeret. Hostibus autem omnia complexis, interdum quidem se occultavit: nocte vero sursum ascendens vigilas explorabat, ut fugeret. Cumq; omnia undiq; ipsius causa maxime custodirentur, neq; fallendi spes esset, in spelunca iterum descendebat: bodumq; ibi delituit. Tertia vero die, capta quad

quandā muliere, quæ cum ipsis fuerat, indicatus est. Tumq; Vespasianus properè duos tribunos, Paulinū & Gallicanum, iussos pacem dare Iosepho, & hortari eum ut ascenderet, mittit. Quibus tamē ille rogantibus, postquam ad eum venerunt, fidemq; pro salute dantibus minimè paruit. Ex his autē magis quæ pati meritus esset, qui plurima cōmisset, quàm ex naturalis mansuetudine rogantium, suspicionē colligens, velut ad pœnam euocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium quoq; tribunū Nicanorem, Iosepho notum, atq; olim consuetū misit. Is autē quāto mite in eos Romanorū esset ingeniū, quos semel subiugassent, referens: quodq; ipse Iosephus virtutis causa magis admirabilis, quàm iniussus ductibus haberetur: essetq; imperatori studium non eum ad suppliciū ducere, quod etiam sine deditione sibi liceret exigere, sed conservare potius virum fortē: his addebat, quod nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicū ad id mitteret, ut rem optimā pessimā, hoc est, perfidiā prætexeret amicitiam: neq; semetipsum illi, ut amicū falleret, obtemperaturū fuisse. Verū Iosepho etiam post Nicanoris dicta hesitante, milites quidem irati, spelunca ignem submittere properabant: sed retinebat eos belli ductor, viam Iosephum capere plurime pendens. Nicanore autem vehementer instante, ubi etiam hostilis multitudinis minas cōperit Iosephus, nocturna somnia remissus

nascitur:

nascitur : quibus ei Deus & futuras Iudeorum
 clades, & quæ Romanis essent euentura princi-
 pibus, ostendit. Erat autem interpretandus quoq;
 somnijs idoneus, & coniectare quæ ambigüe di-
 uinitus diceretur, sciebat: qui & sacros propheta-
 rum libros nouerat, quod & ipse sacerdos esset,
 & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur
 hora quasi Deo plenus, & recentium somnio-
 rum, quæ horrenda viderat, simulacra mense com-
 plexus, occultas preces Deo offert. Et quia Iu-
 deorum, inquit, labefactari tibi rem creator pla-
 cuit, fortuna verò ad Romanos tota migravit,
 animamq; meam quæ futura prediceret, elegisti,
 do quidē manus sponte Romanis, & viuo. Testor
 autē, quod nō proditor, sed tuus minister ad eos
 ibo: simulq; his dictis, Nicanori consentiebat. Ve-
 rum qui unā confugerant Iudeorum, postquam
 intellexerūt Iosephū rogantibus cedere, vniuersi
 circumstantes clamabant, certē plurimū uige-
 miscere leges patria. Vbi sunt, quæ Iudeis Deus
 annuit, quibus mortē contemnentes animas in-
 didit? Vita Iosephe captus es, lucemq; pateria
 intueri seruientem? quā cito tui oblitus es?
 quā multos pro libertate mori persuasisti? fal-
 sam profectò opinionē fortitudinis habebas, fal-
 samq; prudentia, si salutē apud eos speras, curis
 quibus ita demicasti: aut si hæc etiā certa sunt,
 ab illis tamē te seruari cupis. Sed quamuis te Ro-
 manorum fortuna tui oblivione perfuderit, nos
 tamen

tamen patria gloria consulentes, & dexteram tibi
& gladium commodabimus: Tu vero siquidem
sponte moriare, duce Iudeorum: si vero inuitus,
proditor morieris. Vix hac elocuti sunt, & in-
tentatis ei gladijs, occidendum illum comminaban-
tur, si Romanis pareret. Timens igitur impetum
Iosephus, & se Dei praeceptorum proditorem esse
 ratus, si ea non renuntiasset morte praeventus, ar-
gumentis eos philosophia necessario tractare in-
cipit. Et quid enim tantopere, inquit, o socy pro-
pria cadis avidi sumus? aut cur amicissimas in-
ter se res, corpus & animam in dissensionem vo-
camus? mutatum me esse quispiam dicet? sed Ro-
mani hoc sciunt. Optimum in bello mori? sed
lege belli, hoc est à victoribus trucidari. Prom-
de siquidem Romanorum ferrum deprecor, verè
meo gladio meaque manu sim dignus: sin illi ho-
sti suo parcendum putant, quanto iustius vos
ipsi nobis pepercerimus? Quippe stolidum est ea cir-
canos admittere, pro quibus ab illis dissensi-
mus. Pulchrum enim esse pro libertate mori, &
ipse fateor, pugnando tamen, & illorum mani-
bus qui eam praeipere: nunc autem neque pra-
lio nobis obstant, neque nos interficiunt. Idem
autem timidus est habendus, qui mori non vult
cum opus est, & qui vult cum non oportet. Pra-
terea quis nos metus prohibet ad Romanos a-
scendere? nempe mortis. Ergo quae ab hostibus
dubie suspecta formidini est, eam certam ipsi
nobis

nobis irrogabimus? Verum seruitutem dicet ali-
 quis. Valde quidem nunc liberi sumus. At viri
 fortis est semet occidere. Imo verò ignavissimi;
 quantum opinor. Nam & gubernatorē timidissi-
 mum puto, qui tempestatem metuens, ante vim
 surbinis navem sponte submergit. Quinetiā pro-
 pria manu perire, à cōmunē omnium animalium
 natura discrepat, eoq; modo in creatorē nostrum
 Deum summum scelus admittitur. Nullū est ani-
 mal, quod ex industria, vel' per se moriatur. Si-
 quidē natura lex validissima, ut velint vivere,
 in omnibus sita est: idcirco et qui nobis adimen-
 dum id putant, hostes ducimus, & quos nostros
 insidiatores putamus pœna persequimur. Deum
 verò indigne ferre nō arbitramini, cū donum
 eius homo despiciat? Ab illo enim accepimus ut
 essemus: rursusq; ut esse desinamus, illi reddendū
 est. Corpora quidem cunctis mortalia sunt,
 ex caduca materia fabricata: anima verò sem-
 per immortalis est, Deiq; particula in corpori-
 bus collocata. Si quis ergo depositū humanis sur-
 ripuerit, aut male tractaverit, pessimus statim
 ac perfidiosus habetur. Si Deus depositum ex pro-
 prio corpore quis eiecerit, eū se latuisse quem la-
 serit æstimabit? Et servos quidē fugiētes vici-
 sci, iustū creditur quāvis nequā dominos fuge-
 rint: ipsi verò Deū fugientes, & optimū Deum,
 impiē facere non videbimur? An ignoratis quòd
 eorū qui lege natura vita cecū, acceptūq; Deo

deb. tum

debitum solvunt, cū id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus donumq; ac familia stabiles sunt: pura autē & qua invocātes exaudiāt anima, retinent locū in cælo adeptæ sanctissimum: atq; inde rursum, voluentibus seculis, casta corpora iubentur incolere. Quorum verò manus in seipsos insanierunt, eorū animas tenebrosior Orcus suscipit. Pater autē illorum Deus antores iniuria per nepotes vlciscitur. Hinc & Deo iniustum est, & à sapientissimo legis nostra cōditore coercetur. Denique si qui se occiderint, apud nos quidē vsq; ad solis occasum insepultos abyci decretū est, cū etiam hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autē & dextra iubetur abscindi eiusmodi mortuorum, qua in ipsos armata sunt: quoniā ut corpus ab anima, ita manū esse à corpore alienā existimarēt. Pulchrū est igitur, & socij, iusta sentire: neq; humanis cladibus addere, ut creatorem omnium impietate ledamus. Si salvi esse volumus, salvi simus: nec enim salus apud eos ignobilis est, quibus tantis virtutē operibus demonstravimus. Sin mori placet, ab his occidi perpulchrū est, qui nos ceperint. Non migrabo ego in hostiū locū, ut ipse mei proditor fiam, multo enim stolidior sim, quā qui ad hostes vltro profugium. Siquidē illi salutis suæ causa id faciūt: ego verò interitus, & quidē mei. Romanorū tamē insidias votis expeto: nam si me & post iunctas dexteras perimāt, magno animo pa-

ratoq; moriar, mēdacij perfidiā pro victoriā solatio mecū aſerēs. Multa quidem in hunc modū Iosephus vt à cada propria socios dehortaretur, dicebat. Illi autē obstruētis auribus desperatione, qua se iamcūdū morti deuouerant, concitantur: & alij aliunde cū gladijs ac currētes ignauia exprobrabant: & quasi eum mox percussurus, quisq; adoriebatur. Ille autem cū aliū nominatim vocaret, aliū vultu ducis intueretur, alterius dexterā prehēderet, alium precibus exoraret, varia mentis affectione (vt in tali necessitate) distractus, ferrū omnium à cada sua prohibebat, non secus vt fena beſtia circūcluſe, ad eum semper qui se contingeret, ora conuertens. Illorū autē, qui ducē in extrema quoq; clade reuerendū putabant, debilitabantur dextra, gladij; de manibus elabebantur: multi cū manus ei afferrent, spōte frameas dimittebāt. Iosepho autē non defuit in desperatione consilium, sed fretus Dei providentia, salutē in periculū mittit. Et quoniā mori decretū est, inquit, agite, cedes mutuas sortiamur: & cui obtigerit, manu sequētis occumbat, atq; ita omnium fortuna perambulet, neq; sua se quis dextera feriat: iniustū est enim ceteris interemptis, ex alijs quenuquā, si pœnituerit, saluum esse. Visus est vera dicere, & quod persuasit agitur: vt fors cuiq; obtigit, paratā ei quā sequeretur necē suam præbebat, quasi mox etiā dūce perituro: cū Iosepho enim perire, vita dul-

eius aestimabāt. Remansit autē ipse cum altero, siue fortuna dici poterat, siue Dei providentia. Consultoq; prospiciens, ne vel sorte gravaretur, vel si nonissimus recessisset, gentilis cade pollueretur: illi quidē, fide interposita, ut viveret persuasit: ipse verò hoc modo & Romanorū & domestico bello liberatus, ad Vespasianum per Nemeanorē ducebatur. Omnes autē Romani visendi eius gratia occurrebāt: & cū se circa ducē premeret multitudo, varius tumultus erat: his exultantibus, quòd captus esset; alijs munitatibus, nōnullis autē propius eū videre certantibus. Et qui longius quidē aberant; hostem interficiendū esse clamabant: qui verò propius erāt, facta eius reputantes, mutatione stupefcebant. Reclorū autē nemo fuit, qui licet antē irasceretur nomini eius viri aspectu non mitior factus sit. Titum verò præter alios & fortis Iosephi animus in calamitatibus, & ceteris eius misericordia capiebat: qualisq; pridē fuisset in prælijs reminiscenti, & qualis nunc sit in hostiū manibus positus intueti, succurrebat quanta esset fortuna potentia, quamq; relox belli momentū, humanarū autem rerū nihil firmū atq; perpetuū: quamobrē multos ad miserationē Iosephi pertraxit, plurimaq; salutis eius pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus tamen, quasi missurus eum Casari, ut sanctissimè custodiretur præcepit. Quo audito, Iosephus aliquid ei soli se dicere vello ait, sum-

motuq; ab illo omnibus alijs, prater filium Tiberium, ac duos amicos: Tu quidem, inquit, Vespasiane, tantum hac putas, Iosephum te habere captivum: ego autem maiorum ad te nūtiis venio, præmissus a Deo: alioquin Iudæorum legē scierbam, & quemadmodum ducas exercituum mori deceret. Ad Neronem me mitti? quid ita quasi qui Neroni vsque ad te successuri sunt, moriantur. Tu es Caesar Vespasiane & Impetator, atq; hic filius tuus: me autem colligatis artibus tibi asseruato: nam dominus quidem non mei solius es tu Caesar, verumetiam terra mariq; ac totius hominum generis, me autem ad maiorem pœnam custodiri oportet, si ex tēpore & subito in dominū ista confingo. His dictis Vespasianus statim quidem fidem non habere videbatur, eaq; Iosephum existimabat salutis gratia communi-
sci: paulatim verò ad credendum impellebatur, iampridem illum excitante ad imperium Deo, sceptraq; multis præmonstrante alijs portentis. Sed & in alijs verum esse Iosephum deprehenderat. Altero namq; amicorum qui secretis intererant, admirari dicente, quemadmodum (nisi hæc deliramenta sint) neque Iotapatenis de excidio, neq; sibi de captivitate quicquam divinaisset, vnde se iram depelleret. Iosephus Iotapatenis ait se prædixisse, quòd post diem septimum & quadragessimum eos maneret exitium, quodq; ipsum Romani vinum essent in custodia retēturi. Hæc

in secreto quaesita, Vespasianus ubi vera esse comperit à captiuis, etiam quæ de se dixisset credibilia cœperat existimare: sed neq; custodiam Iosepho nec vincula remittebat: vestimentis autem alijsq; muneribus eum donare benignissimèq; fovere non desinebat, etiam Tito magnam honori eius operam commodante. Quarto autem die mensis Iulij Vespasianus in Ptolemaida reuersus, inde in loca maritima Casaream peruenit, Iudæa maximam ciuitatē, & quæ maiorem incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorē indigens omni fauore ac benignitate suscipiunt, affectu quidem quo Romanos diligenter: plus autem illorum qui excisi fuerant odio: vnde etiā multi simul, vt de Iosepho supplicium sumeret, cum clamore precabātur. Vespasianus autē de ista quidem petitione, velut ab inconsulta multitudine oblata, nihil respondendo dissoluit: legionū verò duas quidē hyemastū apud Casaream posuit, quod opportunam videret esse ciuitatē. Decimam verò & quintam Scythopolim misit, ne totius exercitus molestia Casaream premeret. Erat autē illa quoq; aprica per hyemem, quantum æstatis caloribus æstiosa, vt in planicie sita atq; maritima.

Ioppe denuo capitur.

CAP. XV.

D Vm hac agitur, collecta non exigua multitudo, qui vel ab hostibus seditione defecerant, vel ex ciuitatibus enerfis effugerant,

Ioppen sibi receptaculo renouant, quam antea vastauerat Cestius. Et quia terra quam vastauerat arcebantur, migrandū in mare censuerūt: ac piraticis nanibus fabricatis, in Syriā ac Phoenicen, itemq; in Aegyptum commeantes, plurimos latrocinij pradabantur: omnibusq; nauigij inuium faciebant illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito quid constituissent, equites in Ioppen necnon et pedites mittit: hiq; nocte in ciuitate, quod incustodita erat, ingressi sunt. Eius autē habitatores, postquam irruptionem praesenserant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt, et in his, ultra contiguū sagitta spatium, pernoctauere. Cum verò loppe natura esset importuosa, (nāq; in asperū ceteraq; arduū littus desinit, ac summis viring; coruibus leuiter incuruū, quae vaste supersunt, et ingentibus procellis pelagus turbant: ubi etiā nunc Andromeda catenarū signis extantibus, fabula veteris fides ostenditur: aduersus autem aquilo feriens littora, summos in obiectas cautes fluctus affligit, solitudineq; intationem efficit stationem) in eo solo fluctuantibus Ioppenis, prima luce violentius, quē illac nauigantes Melamboreā vocant flatu incumbit: et alias quidem naues inter se, alias verò collisit in scopulos: multa autē cū magna vi aduerso aestu niterentur ad pedagus (nam et littus saxis infestū, et hostes in eo constitutos timebant) subla-

et in fulmine gurgite mergebantur: & neq; fuga
 & sp̄s loci erat, neq; manētibus spes salutis:
 cum & mari ventorū, & ciuitate Romanorum
 violentia pelleretur. Itaq; multi vlnatus collis
 manibus audiebantur, & multi crepitus fractis:
 Ioppenorū autē fluctibus pars obruti, pars nau-
 fragys implicati moriebantur: nōnulli autē ferro
 se interficiētes, velut id satius esset, mare praeue-
 niebant: plurimi autem euecti fluctibus, scopulis
 carpebātur: ut & pelagus sanguine redūderet,
 omniq; ora maritima cadaveribus impleveretur:
 cum etiā ad littus appulso, in eo stātes Romani
 milites trucidarent: eieclorū autē corporū qua-
 tuor milia diuēta fuerūt. Ita captā nullo praelio
 ciuitatē Romani funditus erunt. Ioppe quidem
 hoc modo breui tēpore bis à Romanis excisa est.
 Vespasianus autem, ne rursus eō pirata conflua-
 rent, castris in arce munitis, ibi cum pedibus
 paucis equitatum reliquit: ut hi quidē locis suis
 manentes, eadē castra defenderent: equites verò
 omne circū territorii peragrantes ad fines Iop-
 pes, vicos & oppidula simul exurerent. Illi igitur
 praeceptis obediētes, in dies singulos incur-
 sando, exscindebant totas regiones atq; vastā-
 bant. Vbi verò Iotapata apud Hierosolymā ca-
 sus nuntiatus est, primo quidem plurimi & pro
 magnitudine calamitatis, & quòd nemo qui se
 vidisse diceret quae iactabantur aduenerat, non
 credebant: nec enim vel nuntius aliquis super-

fuerat, sed ipsa per se fama excidium pradica-
bat, velox nuntia tristitum: paulatimq; per fini-
simos veritas ambulabat, & apud omnes ambi-
guitate certior habebatur: quinetiam rebus ge-
ssis plura quae facta non erant affingebantur: et
in excidio civitatis peremptus dicebatur esse Io-
sephus: quae res maximo luctu replevit Hieroso-
lymam, & per singulas domos itemq; cognatio-
nes, amissorum quisque lugebatur à suis: luctus
verò ducis publicus erat: & hi quidem hospites,
alijs propinquos, amicos alijs, nonnulli etiam fra-
tres flebant, Iosephum autem vniuersi: adeo ut
per dies XXX. nunquam lamenta in civitate
cessarent, magnaq; mercede conducerebantur tibi-
cines naniarum. Tempore autem veritate reue-
lata, ut de Iotapata quidem ubi res habebat, fi-
dum verò quod de Iosephi morte vulgabat,ur,
cumq; vivere & cum Romanis esse compertum
est, ac supra captivi fortunam à ducibus hono-
rari: tantam in eum riuum iracundiam, quan-
tam prius cum mortuū crederet beneuolentiam,
conceperunt. Et ab alijs quidem ignavia, apud
alios preditionis arguebatur, totaq; in eum ciui-
tas plena erat indignatione atq; conuitijs. Vltro
autem his vulneribus excitabantur, magisq; ac-
cendebantur rebus aduersis: & offensio quae pri-
dentibus ne similia perferant cautionis & custo-
dia causam praebebat, ad alias calamitates tan-
quam stimulus incitabat: & malorum semper
incip

incipiebat ex fine principium: denique maiore in Romanos impetu ferebantur, velut in Iosephum pariter vindicaturi. Hierosolymorū quidē habitatores eiusmodi turbis agitabantur.

Deditio Tiberiadis.

CAP. XVI.

Vespasianus autem studio visendi regnum Agrippa (nam et ipse rex inustabat, Etorem cum exercitu simul paratus accipere domesticis diuitijs, ac per eos agras partes regni compestere) motus ex Casarea maritima castris, in eam qua Philippi dicitur Casaream demigravit: ibiq; per dies x. milite recreato, ipse quoq; verū gestarū gratias Deo referēs in epulis erat. Postquam verò Tiberiada quidē novas res cupere, ac deficere Taricheas audinit (ad regnum autē Agrippa utraq; pertinebat) decreto apud se undiq; Iudeos exscindere, opportunū esse credidit adversus eos exercitum ducere, simul vti Agrippa hospitio vicem repēderet, potestati eius civitatibus creditus. Igitur filiū suū in Casareā, ut inde militem Scythropolim traderet, mittit. Hec autem civitas Decapoleos maxima, et Tiberiadi vicina est. Quō cū ipse venisset, ibi filiū praestolabatur. Deinde cū tribus ultra legionibus progressus, ad trigesimū à Tiberiade stadiū, in quadā mansione conspicua novarū rerum studio sis, cui nomen est Enabris, castra ponit: atq; hinc decadarchū Valerianum cum equitibus l. mittit, qui pacifico sermone oppidanos alloque-

xx § retur

retur, & ad fidē inuitaret: auderat enim quod pacem populus desideraret: à nonnullis autē ad bellum eum cogentibus, seditionem pateretur. Itaq; Valerianus vbi muro appropinquauit, & ipse de equo desiluit, & suos comites idem facere iussit: ne laceffendi prali causa, potius venisse videretur. Sed priusquam verbū faceret, armati excurrere in eum seditiosi, qui erant validiores, rectore quodam nomine Iosu, Tobia filio, latrocinialis agmine principe. Valerianus autem, neq; prater mandata ducis pralio congredi tutū ratus, etiā si de victoria certus esset: pugnamq; periculosam esse, si cum multis pauci, & instrūctis imparati confugerent, inopinata praterea Iudaorū stupefactus audacia, & ipse pedes refugit, & quinq; alij similiter equis relictu: quos Iesus eiusq; socij, veluti pugna non insidijs captos, lati in oppidum adduxerunt. Id autem veriti seniores, & qui erinere in populo videbantur, in Romanorum castra profugunt: adhibitoq; sibi rege, ad Vespasiani gēna suppliciter accidunt, ne se despiceret obsecrantes: neue quā paucorum esset, totius esse ciuitatis insaniā existimaret: sed populo parceret, qui semper amica Romanis sentiret: magiq; vltimū iret defectionis autores, à quibus ipsi olim ad fœdus venire properantes, nunc vsq; ne id facerent asseruati fuissent. His eorum precibus, quanquam toti ciuitati propter equorū rapinam infensus esset, indul-

sit;

fit: nam & Agrippam videbat eius oppidi causa trepidare. Fide autē per eos populo data, lesus eiusq; socij, tutum sibi non esse rati apud Tiberiada consistere, ad Taricheas confugiunt. Posteroq; die Vespasianus in arcem pramittit cum equitibus Traianum, qui multitudinē an omnes pacem cuperint, experiretur. Cognito autem populum eadem sentire qua supplices, ad civitatē ducebat exercitum. Illi autem portis ei patefactis, cum faustis ominationibus omnia prodeunt, salutis datorē ac benemeritum acclamantes. Cum verò militem angusti aditus remorarentur, murorum partem dirui Vespasianus ex merediano latere iussit, eoq; pacto dilatauit ingressum: ut prada tamen & iniurijs abstinerent, in gratiā regi edixit: eiusdemq; causa muri pepercit, spondentis habitatores eius posthac cum reliquis fore concordēs: alijsq; modis malis affectam civitatem ex dissensione recreavit.

Tarichearum obsidio. CAP. XVII.

DEinde ab ea digressus, inter ipsam & Taricheas castra posuit, muroq; firmavit, belli sibi moras illic fore prospiciens: quod omnis barbarum cupiens multitudo ad Taricheas conflueret, munitione confisa civitatis, & lacu qui Genesar ab indigenis appellatur. Etenim civitatem ita ut Tiberias sub mōte positam, qua lacu nō alluebatur undiq; muro validissimo, sed minore tamē quam Tiberiada, Iosephus cinxerat:

nam illam quidem in principio defectionis, pecuniarum itemq; virium copia communierat: Tarichæis verò largitati eius reliquia profecerunt. Scaphas autem plurimas in lacu paratas habebant: ut in eas videlicet, si terrestri pralio vincerentur refugerent: simulq; ad navale bellum, si opus esset, instructas. Romanis autē castra munientibus, Iesus eiusq; socij neq; multitudine hostium, neque disciplina militiæ perterriti, cursu eos irruunt: primoq; impetu disiectis muri fabricatoribus, ac parte aliqua adificij dissipata, ubi armatos congregari viderunt, antequā mali aliquid paterentur, ad suos refugiunt: eosq; insecuti Romani, ad navigia compulere. Et illi quidem tantum pronecli, vnde Romanos cōtingere missilibus possent, anchoras iaciunt: & sicut acies assolent, densati inter se navibus, adversus hostes in terra constitutos, navali pralio decertabant. Audito autem Vespasiano magnā eorum multitudinē in proxima civitati planicie cōgregatā, filium suū cum sexcētis equitibus lectū admittit. Qui cum infinitū hostium numerū reperisset, patri quidem maioribus auxilijs opus esse mandavit. Ipse verò equitū plerosq;, etiā priusquā subsidia venirent alacres esse vidēs, cū nōnulli eorum multitudinē Iudæorū formidarent, vnde exaudiri posset cōstitit: & o Romani, ait, pulchrum est namq; in principio sermonis admo-
vere vos generis vestri, ut qui cum quibus pu-
gnaturi

gnaturi finis: sciatu: nostras enim manus nemo
vnuquam toto orbe hostiu vllus enasit: Iudai vo-
rò, vt etiam pro hi dicamus aliquid, ad hoc vsq;
tempus victi nō defatigantur: itaq; oportet illu
in aduersis rebu constāter dimicantibus, etiam
nos in secundis persuerantius laborare: aperta
quidem fronte vobis plurimum alacritatis inesse
conspiciens, gaudeo: vereor autē, ne cui vestrū
tanta timorē multitudo hostiū latēter incutiat.
Igitur quisq; iterum cogitet, qualis cum quibus
decertabit: quodq; Iudai, licet satis sint audaces,
mortemq; contemnāt, inuicōpositi tamen bellorūq;
imperiti sunt, vulgus recte potius quā exercitus
appellandi: de vestrā vero peritia atq; ordina-
tione referre quid opus est? Nempe idcirco soli
armis exercemur, pacis etiā tēpore, vt ne in bel-
lo nos cum hostibus numero conferamus: nam
quod perpetua militia commodum, si pares cum
rudibus congregiamur? Quin reputate, quod ar-
mati cū inermibus, & equites cū peditibus, &
ducis tui consilio cū vagis neq; rectorē habenti-
bus decertabitis: quodq; nos hae virtutes multa
plures efficiant multum autem vitia de hostiū
numero detrahant. Nec sola hominū multitudo,
quamuis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet:
sed etiam si vel in paucis sit fortitudo: hi enim
& ordinari faciles sunt, & sibi met subuenire:
numerosa autem copia plus incommodi ex se-
metipsis, quā ex hostibus capimus. Itaque Iu-
daos

deos audacia & ferocitas ac desperatio siue mentis sauitia ducunt, quae rebus secundis aliquantum valent, minimis verò offensionibus extinguuntur. Nos autem virtus regit, & morigera voluntas, itemq; fortitudo, quae & in prospera fortuna viget, nec ad finem vsq; inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores vobis sunt, quàm Iudaeis causa certaminis: nam se illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent, quid est nobis inclinata fama praestantius? & ne post orbis terra imperiū videamur hostiū aduersariorum loco Iudeos habere? Præterea cōsiderate, quòd ne patiens quidem alicuius intolerabilis mali metus est: multos enim eosq; in proximo adiutores habemus. Rapere autē victoriā possumus, & quos à patre mitti vobis speramus auxilio, cōuenit antea perire, ut & maior sit & sociū nō habeat viri tui effectus. Equidē puto nunc de me ac patre meo vobisq; pariter iudicium fieri, si ille quidem rebus ante gloriose gestū dignus fuit, ego verò eius sum filius, vosq; milites mei. Nam illi vincere consuetum est: ego verò reuerti ad eum perperiar victus? Quo pacto autem vos nō puduerit, duce vestro periculis occurrente, nō superare? appetā enim pericula: mihi credite, primiq; in hostes irrūpam. Nemo autē vestrū à me discesserit, persuasum habens, impetū meū sustineri ope diuina, & manifestissime praesumite, quòd multo plus mixti hastibus efficiemus, quàm si extrinse-

ous pugnaremus. Postquam Titus hac profectu-
tus est, diuina quadam alacritas militibus inci-
dit. Et quia Traianū aduenire cū CCC. equi-
tibus ante praeliū cōtigat, agrē ferebant, tanquā
minueretur victoria societate. Misit autem Ve-
spasianus & Antonium Silonē cum duobus mi-
libus sagittariorum: ut occupato monte, qui ex
aduerso erat oppido, murorū propugnatores re-
pellerēt. Et ab illis quidē ita ut praeceptū fuerat,
circūuenti sunt, ex ea parte subuenire tentantes.
Titus autem primus perrexerit citato equo in ho-
stes, & post eum ceteri cū clamore, tanto spatio
fusi, quantum aduersa acies occupauerat, vnde
multo etiā plures quā erāt apparuerūt. Iudei
verō, licet incurſu eorū & disciplina cōterriti,
paullisper quidem primos sustinuerē congressus.
Verculsi autē contis, equorūq; impetu deturbati
conculcabantur: atq; ita multis passim peremptis
disperduntur, & in ciuitatē, ut quisq; velocitatis
habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à terga
instās, alios per trāsitū occidebat, nōnullos cursu
ante capiēs, iēctū ora trāsuerberabat: multos au-
tem, aliū super aliū lapsos inuoluens, cōficiebat:
omnesq; ad mœnia confugientes praueniens, de-
torquebat ad campū, donec vi multitudinis ela-
psi, in oppidū cōfugerūt. Excepit autē illos acer-
ba dissensio: namq; indigenis, & fortunarū suarū
& ciuitatis gratia, & ab initio bellū gestū ma-
ximēq; quod male pugnatū fuerat, nō placebat:
sed

sed populus aduenarum qui plurimus esset vim adhibebat, & inter se discordantiū clamor erat, veluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus exclamat: Hoc tēpus est, quid moramur cōmilitones? Deo nobis dedente Iudeos suscipite victoriā. Non auditis clamores? qui manus nostras euasere, discordant: habemus ciuitatē, si modò properamus. Verruntamen cum velocitate animus opus est: nihil enim magnū effici sine periculo consuevit. Non solum autē hostiū concordiam, quos cito necessitas in gratiā reuocabit, sed etiam nostrorū auxilia praeuenire debemus: ut prater victoriā, qua tantas copias pauci superamus, etiā ciuitate soli potiamur. Simul his dictis conscendit equū, atq; ad lacū decurrit, & per eū properē ciuitatē ingreditur, quē ceteri consecuti sunt. Pavor autē ciuium dacia murorum defensores inuasit: & pugnare quidē, vel prohibere venientem, nemo sustinuit. Relictis autē excubijs, Iesus quidem cum socijs in agros effugit: alij verò decurrētes ad lacū, in manus hostiū contrā venientiū incidebāt. Maclabātur autē alij cū scaphas scanderent, itemq; alij, cū iam prouectas assequi natādo conarentur: plurimaq; per ciuitatē fiebat hominū cades, aduenarū quidem resistentiū, qui non effugissent: indigenarū verò sine pugna, quoniā spes eos caderu, & cōscientia quod belli consiliū nō habuerāt, à praelio deterrebat, donec Titus nocentibus interem

deremptis, miseratus indigenas ab intereccione
requieuit. At qui in lacu cōfugerant, ubi ciuita-
tem captā viderūt, quā longissime ab hostibus
recesserunt. Titus verò missis equitibus res ge-
stas patri nuntiat. Quibus ille cōpertis, quod ne-
cesse fuit, & filij virtute admodum laetus, & fa-
cinoris claritudine (maxima enim belli pars vi-
debatur exēpta) tum quidem statim circumdari
ciuitatē custodibus iussit, ne quis ex ea subterfu-
geret, eademq; euaderet. Postero autē die cum
descendisset ad lacum, rates aduersus illos qui e-
refugerant, fabricari iussit: quae tam materiariū
quā artificū multitudine maturē contexta sunt.
De lacu Genesar, & fontibus Iordanis. C. XVIII.

Lacus autē Genesar quidem à terra conti-
nente appellatur: & l. vero stadijs in latitu-
dine patens, centumq; in longitudine, aqua dul-
cis est atq; potabilis. Palustri enim crassitudine
tenuiores habet latices: & vndiq; in littora ac
arenas desinens, purus est, ac prater hoc tēpera-
tus ad hauriendū: & fluuius quidem sine fonte lo-
nior est, semper autē frigidior, quā lacus diffu-
sio patitur, manet: aestiuq; noctibus eius aqua
sub duo perflata, nequaquam aestibus cedunt: id
enim facere indigenis moris est. Varia autē sunt
in copis piscium genera, ab alterius loci piscibus
tam sapore quā specie discreta: mediusq; fluuius
Iordane secatur. Caterū Iordanis fons Parium
esse videtur: sed re vera huc terra conditus fer-

tur ex ea quæ vocatur Phiale. Hac autē est, quæ
 in Trachonitidē ascenditur ad CXX. stadium à
 Casarea, ad dexterā non longe à via. Et proprie
 quidem ex rotunditate Phialadicitur lacus, rota
 specie præferens: semper autem intra eius labra
 cohibetur vnda, nunquā deficiens vel exuberās.
 Cumq; interim hoc esse Iordanis principiū nesci-
 retur, à tetrarcha quondam Trachonitidis Phi-
 lippo deprehensum est. Is namq; missis in Phialē
 paleis, inuenit eas appud Panium redditas, unde
 antea fluminis nasci credebatur. Naturalis quidem
 pulchritudo Panij, regijs opibus & Agrippa di-
 uitijs magnificentius accurata est, Manifestum
 autem flumen Iordanis ex hoc antro incipiens,
 Semechonitis quidem lacus paludes secat ceno-
 sas: centū autem & viginti alijs præteritis sta-
 dijs, post oppidū Iuliada, Genesar lacū medium
 transiens, deinde multam per solitudinem in
 Asphaltiten lacum exit. Ad Genesar verò lacum
 eiusdē nominis terra prætenditur, natura simul
 & pulchritudine admirabilis. Nullum enim ipsa,
 pro vbertate sui negat arbutum, totamq; plan-
 tis consuere cultores. Calis verò temperies etiam
 diuersis aptissima est: nuces enim, quæ arborum
 maximè frigoribus gaudent, insinita florescunt:
 ubi etiā palma, quas nutrit calor æstiuus: hæc
 iuxta ficus & olea, quibus aura mollior d: St.
 nata est: vt natura magnificentiam hanc esse quis
 dixerit, vim adhibentis vt in vnum conueniant
 inter

inter se repugnantia, amiq; temporū contentionem bonā, veluti singula peculiari studio terra fauerent: nō enim solum nutrit prater opinionem poma varia, sed etiā seruat, egregia quidem, & quodāmodo regnantia. Vnas sane & caricæ sine intermissione decē mensibus suggerit, ceteros vero fructus, anni spatio senescentes. Nā prater aeris lenitatē, & fonte quoq; irrigatur vberissimo, qui Capernaū ab indigenis appellatur. Eum non nulli venā esse Nili fluminis opinantur, quod similes coracino Alexandrino generat pisces. Longitudo autē regionis secundum littora cognominis lacus x x x. stadijs extenditur, & latitudo x x. Horum quidem natura eiusmodi est.

Tarichearum excidium.

CAP. XIX.

Vespasianus autē perfectis ratibus, imposita manu militū, quanta in eos qui lacu effugerant satis esset, vnā prouelitur. Illi autē neq; cōpulsī ad terram euadendi facultatē habebant, infestis omnibus, neq; navali bello pari cōditione pugnandi: nam & scaphæ parvæ, atq; piraticæ aduersus rates infirmæ erant: & cum pauci singulis velerētur, cūctis simul instantibus Romanis appropinquare metuebant. Veruntamen circū rates nauigando, nonnunquā etiam propè accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebant, aut cominus etiam irritando feriebant: plus autem ipsis utroque modo nocebatur: nec enim saxis quicquam prater crebros sonitus agebant,

quoniam cōtra septos armis iaciebantur, contiguiq; sagittis eorum efficiebantur: & si accedere propius ausi fuissent, priusquā facerent aliquid patiebantur, cumq; ipsis nauigijs mergebantur. Multos autē vulnera inferre tentantium, qui pilis contingi possent, alios defiliendo in scaphas Romani gladijs transfigebant: nonnullos, concurrentibus inter se ratibus in medio deprehensos, cum nauculis capiebant. Submersorum autem qui capita sustulissent, aut sagittis praeueniebātur, aut ratibus occupabantur: & si desperatione compulsi inimicis adnatare tentassent, eis vel manus vel capita truncabantur: plurimusq; passim ac varius erat interitus eorū, donec in fugam versi, ceteri terra appulsi sunt, circumclusis nauculis sui. Exclusi autē multi quidem in ipso lacu telis configebantur. multos verò in terram egressos: peremerunt Romani. Mixtū autem sanguine, plenumq; cadaueribus cerneret totum locum, nullus enim saluus euasit, Acerbus autem secutis diebus. odor illā regionē oppressit & facies: nam littora quidem naufragijs simul plenā erant, & corporibus tumide: calescentes autem ac tabesacti mortui, celi tractū corrumpebant, ut non Iudaei solū ille casus miserabilis videretur, verū etiā auctoribus ipsis esset inuisus. Iste quidem illius praelij naualis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem in ciuitate cecidere, sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali.

nali apud Taricheas residens, aduenam populum ab indigenis fecernebat, qui autor belli extitisse videbatur: & an hi quoq; seruandi essent, cum rectoribus deliberabat. His autem affirmantibus eorum liberationem, detrimento futuram: nec enim dimissos quiescere posse homines, qui & patriiscarerent, vimq; adhibere ac bellum inferre possent ad quos confugissent: Vespasianus salute quidem indignos esse eos, contraq; seruatores suos uonerat euasuros: sed de eorū mortis genere cogitabat. Nam si ibi occiderentur, nō perpeffuros suspicabatur indigenas, tot apud se supplices obtruncari: fideq; interposita deditis vim pigebat asferre: verū ab amicis superabatur, nihil in Iudeos non licere dicentibus: quodq; uti le esset, honesto debere praponi, cum utrumque obtineri non posset. Indubitata igitur concessa licentia, solo eos itinere, quod Tiberiada duceret exire permisit. Cumq; illi facile his qua cupierant credidissent, & quod iussum fuerat comitati, neq; pecunijs suis quicquam metuentes abirent: totam ad Tiberiada vsq; viam Romani, ne quis euaderet, occupauerunt: eosq; in ciuitatem conclusos, mox insecutus Vespasianus omnes in stadio constituit. Et seniores quidem cum imbellibus, qui mille ducenti erant, iussit occidere iuuenum autem validissimos sex millia lectos, ad Isthmon Neroni transmisit. Cateram verd multitudinem triginta millia & quadringentos

vendidit, prater alios quos Agrippa donauerat: nam his qui ex eius regno essent, facere quod vellet ipse permisit. Verū & istos rex vendidit, Reliquum vulgus erant Trachonita & Gaulanita & Hippeni, pluresq; Gadarita, seditiosi & fugitiui, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti sunt autem v i. idus Septembris.

FL. IOSEPHI DE
BELLO IYDAICO
LIBER IIII.

Obsidio Gamalensium.

CAP. I.

QUICVNQVE autē Galileorum Iotapatis excisis à Romanis defece-
rāt, hi se ad eos postquā Tarichaea
superati sunt, applicabant: om-
niaq; Romani castella & ciuitates ceperant;
prater Giscala, & qui montem Itaburiū occu-
parant. Cum his autē rebellaret Gamala ciuitas
contra Tarichaeas posita supra lacum, quae ad fi-
nes pertinebat Agrippa, itemq; Sogane & Selen-
cia. Et haec quidem Gaulanitidis regionis erant
ambae: Sogane superioris partis, cui nomen est
Gaulana, & inferioris Gamala, Selencia verò ad
lacum Semechonitem, triginta latum, & l x.
stadijs longum paludesq; suas ad Daphnē vsq;
tendentem. Quae regio cum alijs sit delitiosa,
praeipue tamen fontes habet, qui minorem (quē
sic

sic appellant) Iordanem alontes, sub autreo Iouis
 templo in maiorem deducunt. Sogaien quidem
 ac Seleuciam colentes, in principio defectionis
 Agrippa sibi sedere sociauerat. Gamala verò
 ei non cedebat: freta locorū difficultate, amplius
 quàm Iotapata. Iugū nāq; asperū, ex alto mōte
 deductū, mediam cervicem erigit: & vbi super-
 eminet, in longitudinē tenditur: tantū cōtrā de-
 declinat, quantum à tergo, vt cameli similitudinē
 praeferat: vnde nomē etiam duxit, nisi quòd ex-
 pressam vocabuli significationē indigena serua-
 re non possunt. Et à fronte quidē ac lateribus, in
 valles inuias scinditur. Pars verò quā de monte
 pendet, paululum difficultatē refugit. Verū &
 hanc partē per obliquum excisa fossa, indigena
 inuiam fecerunt. Domus autē crebra per proma
 erāt adificata, nimioq; precipitio casura simili
 ciuitas intra se decurrebat, in meridiem vrgēs.
 Australis verò collis immensa aditus altitudi-
 ne, vsū arcis sine muro ciuitati praebebat, ru-
 pesq; superior ad profundam pertinens vallē.
 Fons autē intra muros erat, in quem oppidū de-
 sinebat. Quamuis autē natura inexpugnabilis
 esset ciuitas, tamē etiam Iosephus omnī murosū
 eam ambitu cingeret, fossū, & cuniculū reddi-
 dit firmiorē. Eius autē habitatores, natura qui-
 dem loci confidentiores erant, quàm Iotapateni:
 sed multo pauciores, minusq; pugnaces: situsq;
 freti difficultate, plures se hostibus putabāt: nā

plena erat ciuitas, multis in eam quòd esset tur-
 tissima, cōfugentibus. Vnde ab Agrippa quoque
 pramissū ad obsidionē, per mēses septē restitere.
 Vespasianus autē profectus ex Ammaunte, ubi
 pro Tiberiade posuerat castra (Ammaus autē,
 si quis nomē interpretetur, aqua calida vocatur.
 Ibi enim huiusmodi fons est, sanandis corporū vi-
 tijs idoneus) Gamala peruenit: & totā quidem
 ciuitatē, ita vt diximus posita, custodia circum
 vallare nequibat, qua vero fieri posset, excubias
 collocauit: montemq; occupat superiorem: in quo
 milites castris, ita vt assolet, muro circumdati,
 opus aggerū postremo aggrediuntur. Et à parte
 quidā Orientis summo supra ciuitatē loco turris
 erat: ubi & quintadecima legio, necnō & quin-
 ta cōtra mediam ciuitatē operabatur: fossas an-
 tem decima repleuit et valles. Inter hac Agrip-
 pam regē, cum accessisset ad muros, eorumq; de-
 fensoribus de traditione loqui tentaret, fundito-
 rum quidā ad dextrum cubitū lapide percutit.
 Et ille quidem propterea familiaribus suis cir-
 cumscriptus est. Romanos autē ira simul ob regē,
 suiq; metus ad obsidionē proximis incitauit: nul-
 lum Iudaeos crudelitatis modum in alienigenas
 atq; hostes pratermissum ire credētes, qui circa
 gentilem suū, & eorū qua ipsis cōducerent sua-
 forem, tam immanes fuissent. Aggeribus autem
 manus multitudine, operinq; consuetudine cito
 perfectis, machinis applicabāt. Chares autē &
 Ioseph

Iosephus (namq; ipsi erāt oppidanorū potentis-
 simi) armatos licet metu perclusos ordinauere:
 & quāquam non diu obsidionē posse sustinere
 arbitrabātur, quibus aqua itemq; alia vsui ne-
 cessaria nō sufficerēt adhortati tamē eos ad mœ-
 nia produxerunt. Et paulisper quidem machinis
 aduenientibus repugnarūt: balistis autē tormen-
 tinq; perculsi, in oppidū recesserūt. Itaq; Romanis
 tribus ex locis aggressi, murū arietibusquatiūt:
 & qua deiectus fuerat, infusi magno cū armō-
 rum strepitu ac turbarū sonitu, ipsi quoq; insu-
 per ululantes cū oppidanis confangebant. Illi au-
 tem ad primos aditus interim pertinaces, Roma-
 nis ne vltra progredērētur obstabāt. Ceterū vi-
 & multitudine superati, vndique ad excelsa ci-
 uitatis loca fugiunt: deinde reuertētes instanti-
 bus sibi hostibus incumbunt, illosq; impingendo
 per decliua, locorū difficultate & angustia da-
 pressos interficiebāt. Romani autem cū neq; à
 vertice immuniētibus repugnare, neq; in partē
 aliquā euadere possent, pronos eos vrgētibus ho-
 stibus, in domos hostiū plano contiguas refugie-
 bant: sed hæc repleta labeiebātur, quod pōdus susti-
 nere nō poterant: vnaq; deiecta multas inferio-
 ras, itemq; ille alias deturbabant. Ea res pluri-
 mos Romanorū morte consumpsit: incerti enim
 quid facerent, quamuis subsidere tectā viderent,
 tamē eō conuolebāt, atq; ita multi quidē ruinis
 opprimebātur: non pauci verò subterfugientes,

parte corporis mulstabatur. Plurimi autem pulvere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant: propriaque incōmoda negligētes, magis instabant: hostesque in sua teſta vrgēdo cāpellebant: qui verò per angustos viarum cliuos cecidiſſent, eos telis deſuper miſſis interſiciebāt. Et ruina quidē lapidum copiam, ferrum vero eis mortui hoſtes dabant: caſorū enim gladios auferentes, his contra ſemineces vtebantur. Multi iā procūbentibus teſtis, ſemet deinde proijciēdo moriebantur: tergaque dātibus, ne fuga quidem facilis erat: viarū namque ignorātia, & caligine pulveris aliū aliū non cognoscētes pererrabant, & circa ſe ſternebantur. Sed illi quidē vix reperto exitu, ab oppido receſſerūt. Veſpaſianus autē qui laborātibus ſemper interfuit, ſeu iſſimo dolore percuſſus, cū ſuper militē ruerē civitatem videret, propria tuitionis oblitus, clām paulatim ſuperior: in oppido locum prehendiſt: ibique inter media pericula cum paucis omnino relinquitur: nec enim aderat tunc ei filius Titus, ad Mutianū pridem in Syriam miſſus. Et dare quidem terga, neque tutū neque honeſtū ſibi putabat: verum autē quæ ab adoleſcētia geſſerat, ac propria virtutis memoria, quaſi Deo repletus, corpora, ſociorū atque arma condensat, & cum his bellū unū à vertice deſluens ſuſtinebat: & neque virorū neque telorū multitudinē formidans manebat, donec eius animi obſtinationem hoſtes diviniq

diuinam esse reputantes, impetū remiserunt. Illis autē iam infirmius oppugnātibz, ipse pedē referēs, nō prius terga ostēdit, quā extra muros egressus est. Plurimi quidē Romani milites in ea pugna ceciderūt, & inter eos Ebutius decadar-chus, vir nō eo tantū pralio quo perijt, sed vbiq; antea fortissimus comprobatus, quiq; plurimos malis Iudaeos affecisset. In ea pugna ceturio quidam nomine Gallus, cum decē militibus in quadam domo latuit. Eius autē habitatoribus dum cānarent, quod in Romanos fuisset cōsiliū populi sui, inter se fabulantibus, hoc audiit (nam & ipse Syrus erat, & hi quos secum habebat) nocte illos aggreditur, omnibzq; mactatis ad Romanos saluus cum militibus euadit. Vespasianus autē interere exercitū aduersis casibus videns, quodq; nullam interim tantā experti fuerant cladem: huiusq; rei magis eos pudere, quod solum ducē in periculis reliquissent, consolandos putabat: de se quidē nihil dicēs, ne quem vel initio culpasse videretur. Oportere autē inquiens, quae cōmunia essent fortiter ferro, naturā belli cōgitantes, quodq; nusquā eueniat sine cruore victoria, iterūq; habeat fortuna regressum. Multis tunc Iudaeorum millibus interfectis, exiguā pro his stipē se inimicē pependisse fortuna. Atque ut iactantium esse, nimis secundū rebus inolescere: ita esse ignauorum; in offensionibus trepidare. Velox enim est, inquit, in vtrunq; mutatio: &
illa

ille vir fortis habetur, cuius sobrius erit animus in rebus quoq; infelicitè gētis: ut idem scilicet maneat, rectū cōsilijs peccata corrigens. Quamquam ea qua nunc acciderūt, neq; mollitia nostra, neq; Iudaorū virtus effecit: nā & illis pugna meliorū, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorū. Qua in re nimirū quis reprehenderit alacritatis vestra temeritatē. Nam cū hostes in excelsiora loca refugissent, manus cōtinere debuistis, neq; in summo vertice constituta sequi pericula: sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos qui refugerāt, ad tutiorē rotas & stabilem pugnam reuocare: nūc autē immoderata festinatione vincendi, quā id incantē fieret, nō curastis. Inconsultus autē & furibundus impetus belli, à Romanis alienus est, qui cūcta ordine peritūq; perficimus, Barbariq; cōueniens, & quo Iudaei maximè possidētur. Oportet igitur nos ad propriā virtutē recurrere, atq; indigna offensionī irasci potius quā mœrere. Optimū autē quisq; de sua manu solatiū querat: ita enim fiet, ut & amissos vlciscamur, & in eos à quibus perēpti sunt, vindicemus. Ipse autē, ita ut nūc feci, experiar aquē ac vos pugnando primus ad bella pergere, & nouissimus inde discedere. Ille quidē his dictis recreauit exercitum. At Gamalenses bene gesta re, paulisper animos erexere: qua nulla ratione, magna magnificeq; prouenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quodq;

quodq; minime possent effugere (iam enim vltus eos defecerat) vehemēter dolebāt : animosq; veniserāt. Nec tamē quatenus valebāt, salutem suam negligebāt : sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, quam integras, ceteri amplexi custodiebāt. Romanis autē construētib; aggeres, iterumq; tentantibus irruptionem, multi ex ciuitate per valles denias, qua nulli custodes erant, & per cloacas diffugiebant : eos, qui metu ne caperentur ibi remanerent, inopia consumebat : solis enim vndiq; alimenta qui pugnare possent, congeriebantur. Sed illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdiscebant.

Itaburius mons occupatur à Placido. CAP. II.

Vespasianus autem inter curas obsidionis, subcissum opus aggreditur aduersus eos qui montē Itaburium occupauerant, inter campum magnū & Scythopolim situm : cuius altitudo quidem x x x. stadiis consurgens, septentrionali tractu inaccessa est : in vertice autem, x x stadiorū planicies patet, tota muro circumdata. Hunc autē tantum ambitum quadraginta diebus edificauerat Iosephus : & alias ei materias, & aquas suggerentibus locis inferioribus : solam enim incola pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Vespasianus Placidū cū sexcentis equitibus mittit. Huic autem subcundi quidem montis ratio nulla erat : multos autē sceleris ac venia spe hortabatur ad pacem.

pacem : & descendebant ad eum ipsi quoq; insidias molientes : nam & Placidus eo studio mississime cum his loquebatur, ut eos in planicie caperet : illiq; tanquam dictis obedientes, ad eum veniebant, ut incautum aggredierentur. Vicit tamen astutia Placidi : capto enim à Iudeis praelio, assimulat fugam : et postquam insequētes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitum manus : plurimiq; in terga versis, aliquos interfecit : semotam verò multitudinem ceterā, ab ascesu prohibet. Itaq; alij quidem Itaburia relicto, in Hierosolymam fugiebant : indigena autem fide accepta, quod eis aqua defecerat, & se, & montem Placido tradiderunt.

Excidium Gamalæ.

CAP. III.

A Pud Gamalam verò degentium audacissimi quiq; fuga dispersi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At verò pugnantium manus obsidionē suslinebat, donec evenit secundo & vigesimo die mensis Octobris, ut tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas vigilas editissimā præ ceteris turrim, quæ in sua parte fuerat, subirēt : eamq; occulte suffoderent : cū apppositi ei custodes neque adeuntes eos, (nox enim erat) nec postquam adire, sensissent. Iidem autē milites, cauēdo ne strepitus fieret, quinque saxis durissimis evolutis resiliunt : subitoq; turris cū magno fragore decidit, unaq; custodes precipitantur. At verò qui per alias custod

custodias erant, perturbati fugiebant: multosq;
euadere ausos, peremere Romani: inter quos etiā
Iosephum, super dirutam muri partem quidam
iaculo percussum, interfecit. Intus autem in ciui-
tate degentibus, sono concussu, multus erat pa-
uor atque discursus, tanquam omnes essent ho-
stes ingressi. Tūcque Chares agrotus & iacēs
defecit, cum timoris magnitudo morbum eius plu-
rimum iuuisset ad mortē. Romani tamen prioris
cladi memores, vsq; ad vigesimam & tertiam
diem supradicti mensis oppidum non sunt in-
gressi. Titus autem (iam enim aderat) indigna-
tione vulneris, quod Romanos se absente percu-
lerat, ducentis equitibus prater pedites lectis,
otiose in ciuitatē introiuit: eosq; pratergresso, vi-
giles quidē ubi senserunt, ad arma cum clamore
properabant: cognito autē intus constituti eius,
ingressu, alij raptis liberis, trahētes etiam cōiu-
ges, cum vlulatu & exclamationibus in arcē re-
fugiebant: alij Tito occurrentes, sine intermis-
sione trucidabantur: qui verò prohibiti essent in
arcē recurrere, nescij quid facerent, Romanorum
præsidij incidebant: ubiq; autem infinitus erat
morientium gemitus: perq; prona loca effusus
cruor, totū oppidum diluebat. In eos autem, qui
arcem occupauerāt, omnem Vespasianus induxit
exercitum. Erat autem saxosus & accessu diffi-
cilissimus vertex, in immensum editus, & undiq;
circū rupiū multitudine præceps. vnde Romanos
ad se

ad se aduantes partim telis partim saxis deuolutis arcebant. Iudaei cum ipsos in excelso loco positos nulla sagitta contingerent. Verum ad eorum interitum diuino munere quodam, turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipsorum autem à Romano repellens, & obliqua traducens: ut neque in praeceptis consistere propter violentiam flatus possent, cum nihil esset immobile, neque hostes ad se accedentes videre. Itaque supergressi Romani, eos circumueniunt: alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes: in omnes autem vehementius sauebant, illorum memoria quos in primo aggressu perdididerant. Multi autem undique circumclusi, desperatione salutis, filios & coniuges & semetipsos in vallem praecipites dabant, quae sub arce in profundum patebat. Euenit autem, ut ipsorum in se qui capti fuerant, immanitate lenior existeret iracundia Romanorum: ab his enim quatuor millia perempta sunt: qui vero se praecipitauerunt, quinque millia sunt reperti. Neque quisquam, praeter duas mulieres saluus euasit: quae sorores erant, Philippae filiae: qui Philippus lachumo genitus erat, insigni viro, & qui sub Agrippa rege dux exercitus fuerat: seruatae sunt autem, quod excidii tempore Romanorum impetum latuere: nec enim vel infantibus pepercere, quorum multos singulorum rapto ex arce prouiciebant. Gamala quidem hoc modo excisa est, tertio & vigesimo die mensis.

Octobr.

Octobris: quæ vigesimo & primo die mensis Septembris coeperat rebellare.

Giscala à Tito capitur. CAP. IIII.

TAmq; solum Giscala oppidulum Galilææ restabat indomitum: cuius multitudo pacis studio tenebatur, quod erant pleriq; agricola, spemq; suam semper in fructibus collocauerant, nō parua autem manus latrocinialis permixtione corrupti erant, quo morbo etiā nonnulli civium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atq; dissabat Leuia cuiusdam filius, nomine Iotames, homo veneficus & fallax, variusq; moribus, & immoderata sperare promptus, mirusq; modo quæ sperasset efficiens: atq; omnibus iam cognitus, quod affectu ad sibi potētia causa bellum amaret. Huic apud Giscala seditiosorū turba parebat: quorū causa populus etiam legatos fortasse de traditione missurus, Romanorum tamen congressum in parte belli præstolabatur. At Vespasianus contra hos quidem Titum cū equis mille, decimā verò legionem circa Scythopolim mittit: cum reliquis autem duabus Casaream ipse regreditur, dandam his ex labore continuo requiem putans, ex civitatū copiis: eorūq; corpora, itēq; animos ad futura certamina excitans esse refouendos: nec enim exiguum sibi laborem superesse de Hierosolymis prævidebat, quæ & regalis esset civitas, & cuncta nationi præstaret. His autem qui ex bello fugissent in

eamque munitibus, etiam naturalis munitio, ite-
 murorū eius constructio, non minimā ei sollicitu-
 dinem cōparabat: cum viroꝝ spiritum et anda-
 ciam, et sine muris inexpugnabile esse cogitaret:
 ob eamq; rem milites, velut athletas, ante cer-
 mina oportere curari. Tota autem ciuitas Gisca-
 la (equitando enim ad eam accesserat) aggressio-
 ne capi facilis videbatur: sciens tamen quod ea
 vi capta, passim à militibus populus absumere-
 tur (namq; satius ex eo ipse iam cadibus) mise-
 rans multitudinem etiā ipse sine ullo discrimine
 cum nocentibus utremq; pacatione magis suby-
 gere ciuitatē volebat. Itaq; pleni hominum mu-
 ris, quorū pleriq; perdita factionis erant, mira-
 ri se ait, quoniam freti consilia, cunctis iam ciui-
 tatibus captis, illi soli Romanorum arma operi-
 rentur, cū viderent multo quidem munitiora op-
 pida vno impetu fuisse subuersa: securos autem
 fortunis suis potiri, qui Romanorum dextris cre-
 didissent: quas quidē etiā vunc illis ait se porri-
 gere, neq; ob insolentiam succensere, quia spei li-
 bertatis ignoscendum puta: et non tamen, etiā si
 quis impossibilia velle perseveraret. Quod si di-
 ctis humanissimis non paruissent, fidēq; dextris
 non habuissent, experturos arma crudelia: iam
 iamq; cognituros esse, mania sua ludū fore ma-
 elinus Romanorum, quibus fidentes, solus rex Gali-
 læ se ostentarent arrogantes esse captiuos. His
 dictis, populariū quidē neminē nō modo respon-
 dere,

dere, sed ne ad murum quidem licuit ascendere: quia totum latrones occupauerant: & custodes erant portis apposti, ne quis vel ad fudus prodiret, vel equitū quenquam in ciuitatē reciperet. Ioannes autē accipere se condiciones ait, & aut per suasurum, aut necessitatem belli remittentibus adhibiturū. Illum tamē dñe Iudeorū legi oportere concedi: quoniā sicut arma mouere, ita etiā de pace conuenire nefas haberent. Nā & Romanos scire, quod ab omni cessaret opere diuī septē circūscriptio, quā si tenerassent, nō minus coactos, quā qui cogent, piaculū commissuras, ipsūq; Titū nullū enim illi ex mora esse dispendiū formidandū, quod minus noctis spatiū propter fugā consiliū ceperit, praesertim cū id obseruare circumfusus ē nemo prohibeat: sibi autē magnū esse lucrum, nulla in re despiciere patrios mores. Et illū decere qui pacem nō sperantibus indulget, legē quoque seruare seruatis. His Titū Ioannes fallere conabatur, non tantū pro septimi dñi religione, quam tum pro sua salute sollicitus: verebatur autem, ne statim capta ciuitate, solus destitueretur, qui totam in nocte ac fuga vitā spem collocasset. Verū profectō Dei iutu in excidium Hierosolymorū Ioannē saluū esse cupientis, factū est ut nō solū induciarum causationem Titus admitteret, verum etiā in superiori parte oppidi castra poneret, ad Cydassim, qui mediterraneus est Tiorum vicus validissimus, Galileis semper exosus.

Nocte autem Ioannes, cū nullas Romanorum excubias circa oppidū videret, arrepta occasione, non solum his quos circa se habebat armatos, sed etiā senioribus plurimis cum familijs abductis, in Hierosolymā fugiebat. Sed vsq; ad vigesimum quidem stadium fieri posse videbatur, ut mulieres ac pueros, aliāq; multitudinē secum duceret, homo quem captiuitatis, itemq; salutis metus vrgeret: vltra verò procedente eo, relinquēbatur: & oriebatur atrox remanensium fletus: quanto enim quisque longius à suis aberat, tanto propiorē se hostibus esse credebat. Iamq; affore qui se caperent existimantes, necessariū pauebant: & ad strepitū, quē ipsorū cursus faciebat, assiduē respicebant, velut instantibus quos fugissent: multiq; simul ruebant, & circa viam plurimos certamen præcedentium conterebat. Miserabile autē feminarum & infantium erat exitiū. Aut si quam iactarent vocem, nonnulla viros aut propinquos, ut se operirentur, orabant. Sed Ioannis exhortatio superabat, ut seipsos seruarent inelamanti: eoq; confugerent, vnde pro remanētibz etiā si raperentur, penas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorū qui fugerāt, ut cuiq; viriū fuit, cito dispersa est. Luce verò facta Titus ad muros aderat, sedēris causa: populus autē portis ei patefactis, cum coniugibus occurrentes, tanquā benemerito, & qui custodia ciuitatem liberasset, acclamabāt:

simulq;

sumq; Ioannis fugā significātes, ut & sibi parceret obsecrabāt, & eos qui ex nouarū rerū cupidis reliqui superessent, vlcisceretur. Ille autem precibus populi postulatus, equitum partem ut Ioannē persequeretur, mittit. Sed eū quidem occupare nequiuero, quòd antequā venerāt, in Hierosolymā sese receperat: vnā verò fugiētū propē ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulo minus quā tria millia circumactos reducunt. Titus autem indignè ferebat, non statim in Ioanne poenas fraudis exactas: irato verò animo, satis esse quòd spe deciderat ad solatium putans, captiuorū & qui trucidati fuerant multitudinem in oppidum cum favore ingreditur: iussuq; militibus minimā muri partem iure possessionis abruptere, minitādo magis quā puniendo reprimebat perturbata ciuitatis autores. Multas enim propter odia domestica, vel proprias inimicitias, delatores innocētia fore credebat, si dignos pena discerneret: meliusq; noxium relinquere metu suspensum, quā immeritū quēquā cum eo perdere, existimabat. Illū enim fortassis modestiore futurū, vel metu supplicij, vel quòd erubesceret praeitorū criminū venia: sine causa verò moriētū poenas, nullo modo corrigi posse. Praesidijs tamē ciuitatem circumdedit, quā nouarum rerum studiosos cōpescerent, quā pro pace sentientes, quos ibi relicturus erat, maiore fiducia firmarent. Galilaea quidē tota, postquam

multo fudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

Hierosolymitarum excidii initium. CAP. V.

A Pud Hierosolymam vero, ad Ioannis introitū, omnis populus erat effusus, et circa singulos, qui unā confugerant, numerosa turba collecti, quas foris clades experti essent, percontabantur. Illorum autē feruens quidē adhuc atq; interruptus anhelitus, necessitatem significabat. Verumtamen in malis quoq; sibi arrogabant: non Romanorum vim fuisse dicentes, sed sponte venisse, ut cum his ex tutiori loco pugnarent. Inconsultorū enim atq; inutilis esse hominum, incaute pro Giscalis et inualidis oppidulis periclitari, cum arma vigoremq; oporteat pro metropoli suscipere, atq; servare: significando tamen excidium Giscalorū, etiam quam discebant honestam discessionē suam, ut multā fugam esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autē quā captivi pertulere, nō mediocri populum perturbatio tenuit, magnūq; id esse argumentum propriū reputabant excidij. At Ioannes eorum quīdem quos fugientes reliquerat, causa minus erubescibat: singulos autem circūiens spe ad bellum incitabat, infirmitatē Romanorū asserens, propriisq; vires extollens, et imperitorum ea cavillatione inscitā decipiēs, quod oriamsi pennas fumerent nanquā Hierosolymorū munitia transgredereutur Romani, qui pro Galilaeorum vicis

tanta

tanta mala perdidissent, atq; in tota moris ma-
 chinis contraxissent. His enim dictis magna quidē
 corrumpebatur iudicium iudicis. Prudentiorum
 autem atq; sententiarum nemo erat, qui non futura
 prospiciens, velut iam perditam civitatem luge-
 ret. Et populus quidē in ea confusione tunc erat.
 At verō per territorium manus agrestium, ante
 seditionem quae Hierosolymis orsa est, discorda-
 re iam cūperat. Tunc enim à Giscala Casarea,
 Vespasianus autē a Caesarea Iamnia & Axo-
 tum profectus, utramq; subegit: impositq; illis
 praefidis, reuertebatur, maximam dicens eorum
 multitudinem, qui se fœdere sociaverant. Singu-
 las autem civitates tumultibus bellumq; intesti-
 num exagitabat: quantumq; à Rom. respiras-
 sent, in semetipsos manus vertebant: cum inter
 amatores belli ac pacis cupidos esset sana contē-
 tio: dudumq; discordiarum pertinacia primā incer-
 duntos accenderetur: deinde inter se amicissimā
 populi disiderent: & ad similia volentes quisq;
 conveniens, apertē iam coacta multitudine re-
 bellaret. Itaque dissensiones quidem apud omnes
 erant: non statim autem armorumq; cupientes se-
 nibus ac sobrijs inuentute atq; audacia prasta-
 bant. Primō autem indigenarū singuli pradarē
 ceperunt: deinde ex composito confertis cuneis,
 per territorium latrocinabantur: ut quod ad cru-
 delitatem atq; iniustitiā spectat, nihil à Roma-
 nis gentiles abessent: atq; ipsis qui vastabantur,

illatum à Romanis excidium lenius videretur. Cívitaturn. verò custodes, partim quia defatigari pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant male affectu auxilio: donec rapinarum societate undiq; congregati collegiorũ latrocinialium principes, atq; in agmen conflati Hierosolymis irrumpunt. quæ civitas à nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes sine observatione recipiebat; tunc præcipue cunctis existimantibus universos qui superinfluere, adiumento ex benevolentia venire. Quæ quidem res etiam sine dissensione civitatẽ postea pessumdedit, eo quòd iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere possent, alimenta consumpsit: huq; præter bellum etiam seditionem famemq; comparavit: aliq; latrones ex agris eò transgressi, ac multo fauoribus quos intus invenire sociati, nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationibus metuebantur audaciam, sed usq; ad cedes ruebant: nõ clam, neq; per noctem, aut quoslibet homines, verũ luce palam nobilissimos quoq; adoriendo. Nam primũ Antipam regis generum virum, & adeo potentissimũ civium, et etiam publicos thesauros fidei suæ permisos haberet, comprehensum custodia tradiderunt: post hunc etiã Lemã quendã, insignem virum, & Sopham filiũ Ragueli, regali similiter utrũq; familia, omnasq; præterea, qui præstare alijs videbantur. Grauis autem metus populũ possidebat:

¶

Et velut capta ciuitate, salutē propriam quisq;
curabat. Illi autē clausorū vinculi nō fuisse con-
tēti, neq; tutū arbitrabātur ea potētia viros diu-
tius custodire: nam Et ipsos, Et domos eorū non
pauci viris frequētari, ac per hoc ad vlciendū
esse idoneos, Et praterea rebellaturū fortasse po-
pulum, iniquitate commotū. Decreto igitur eos
occiidi, mittant quendā de suo numero loannem,
ad cades promptissimū, qui lingua patria Dor-
cadis filius dicebatur: eumq; alij decem armati
gladijs, secuti ad carcerē, ibi quos reperissent in-
terficiunt. Fingebant autem huius inhumanissimi
sceleris causam, cum Romanis eos de traditione
ciuitatis collocutos fuisse, communiq; libertatis
proditores interemisse dicebant, prorsus, vt au-
dacia sua tanquam seruatores ciuitatis, ac bene-
de ea meriti gloriarentur. Euenit autē populum
quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos
verō insolentia progredi, vt in eorum esset arbi-
trio etiam pontificum designatio: deniq; familijs
abrogatis, vnde per successionem pōtiffices crea-
bantur, incognitos atq; ignobiles constituebant,
vt impiorum facinorū socios haberent: nam qui
supra meritum summos honores adepti erant, his
obediebant necessariō, qui sibi eos prāstiterant:
quoniam Et dignitate praditos, varijs machi-
nis fictiq; sermonibus committebant, opportuni-
tatem sibi ex eorum qui se prohibere poterant,
contentione captantes: donec hominum persecu-

tione satiati, in diuinitatē contumēlias transtulerūt, pedibusq; pollutū in sanctū locum introire ceperunt. Iam verò populo contra eos coactato (nanque autor erat Ananīs, eūo maximus pontificū, itemq; sapientissimus: & qui fortassis ciuitatem cōseruasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi tēplum Deū aduersus populi turbam, castellum ac profugii sibi fecere, quod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autē malis admiscebatur etiā caullatio, quæ præ cæteris eorum factis erat dōlori. tentando enim quanto metu populus teneretur, suāq; vires explorando, forte pontifices creare conati sunt, cum his (vt diximus) ex familijs successio deberetur. Huic autem fraudi mos antiquus obtēdebat: nam & olim sorte pōtificatū deferri solitū fuisse dicebant: re autem vera, legis erat abrogatio firmitioris, per eos qui ad potentiā designandorum magistratuum licentiā cōpararent. Itaq; vna sacratarū tribnū accita quæ Eniachim appellatur, pontificem fortiebantur: casuq; sors exit lionimi, per quē maximè eorū iniquitas demonstratū est, Phani cuidā, filio Samuelis, ex vico Aphthasi, nō solum nō ex pōtificibus orto, sed aperte quid esset pōtificatus, propter rusticitatē penitus nesciēti. Deniq; inuitū eum rure abstractum, vt in scena fieri solet, aliena ornauere persona: indūq; sacra veste, quid facere deberet, subito instituebāt: ludumq; & iocū esse tantū nefas arbitrab

bitrabantur. Ceteri verò sacerdotes, præter spec-
tantes ludibrio legem haberi, lacrymas vix te-
nebant, honoresq; sacrorum solis graviter inge-
mebant. Populus autem hanc eorum audaciam
non talis, sed omnes quasi ad deponendā tyran-
nidem animos intēderant: nam qui præstare cæ-
teris videbantur, Gorion Iosephi filius, & Si-
meon Gamalielis, tam singulos circumeuntes,
quàm simul universos in concionibus hortaban-
tur, quo tandē aliquando libertatis corruptores
ultū irent, sanctumq; locum ab hominibus sce-
leratis purgare properarent. Pōtiffices etiam pro-
batissimi, Gamala quidem filius Iesū, Anani au-
tem Ananus, populum frequēter in cætibus ex-
probrando eius segniciē, contra Zelotas excita-
verunt: ita enim se ipsi vocabant, uti bonarum
professionū æmuli, ac non qui pessimam facino-
rum immanitatē superassent. Itaq; in cōcionem
populo congregato, cunctisq; indignantibus occu-
pationes sanctorum, itemq; rapinas & cades,
nondum autē promptis ad vlciscendū, propterea
quod inexpugnabiles (id enim verū erat) Zelote
putabantur, stans inter eos mediū Ananus, &
ad legē crebro respectans, cū lacrymis opples-
set oculos: Equidem, inquit, mori potius deberē,
quàm dei domicilium videre tantis refertum
piaculis, atque inaccessa & sancta loca scelera-
torum pedibus frequentari: verum tamen sa-
cerdotali veste amictus, & sanctissimum vene-
rabilium

rabilium nominū ferēs, viuo, atq; anima amore teneor, nec pro senectute quidem mea mortē sustinens gloriosam. Igitur solus ibo, & tanquam in solitudine animā meam solam dabo pro Deo: nam quid opus est viuere in populo, clades suae minime sentiente, & apud quos mala praesentia nemo prohibet? siquidē spoliati patimini, ac verberati reticetis, & ne gemitu quidē aperto quisquam prosequitur interemptos. O acerbam dominationem. Quid de tyrannis querar? Numquid non à vobis vēstra potētia nutriti sunt? nūquid non despectus qui primi erant, cū adhuc pauci essent, vos dum tacetis, plures eos fecistis: atque illis armatis quiescētes, in vosmetipsos arma vestistis? cū primos eorum conatus opportuisset infringi, quando cognatos conuijs appetebant. Vos autem negligendo, ad depredationē noxios irritastis, quia vastatarū adiū nulla ratio erat. Itaq; iam domini ipsi rapiebantur, eūq; cū per mediam ciuitatē traherētur, nemo erat auxilio. Illi autē à vobis proditos, etiam vinculis afficere: non dico quales & quantos, sed quòd non accusatos, indemnatos, vinctos nemo adiunxit. Restabat eosdem videre trucidari. Hoc etiam videmus, velut è grege brutorū animalium cū praecipua quaq; duceretur hostia, ne vocem quidem quisquam emisit, nedum dexterā mouit. Patiēmini ergo, patiēmini, etiā sancta cōculcari videntur? Cumq; omnes audacia gradus nefarijs hominibus

minibus subieceritis, eorū præstātiā reueremini? nunc enim profecto ad maiora procederent, si quid maius quod euerterent inueniretur. Teneatur quidē munitissimus ciuitatis locus, sanū appellatione, re arx quadam siue castellum. Tanta igitur contra vos tyrānide munita, & inimicis super verticē positis, ut videtis, quod cogitatis? aut quibus vestras sententias applicatis? An Romanos expectatis, ut sanctus vestris opitulētur? Ita quidem se nostra ciuitatis habent res, eoq; iam calamitatis ventum est, ut misereatur nostri etiā hostis. Nō exurgetis ō miseri, respectuq; vulneribus vestris, quod etiam feras bestias facere videmus, non ultum ibitis in hos, qui vos percussere? Non suas quisque recordabitur clades, & ante oculos positis quæ pertulerit, ad vltionem animos acuet? Ferūt apud vos (ni fallor) affectionū omnīū charissima, & maxime natalis, cupiditas libertatis: seruitutis autem ac dominorū amantes facti sumus, tanquā subiugari à maioribus didicerimus. Atq; illi quidem multa et maxima bella, ut in libertate viuerēt, pertulerunt, ne aut Aegyptiorum aut Medorū potentia cederent, dummodo ne facerēt quæ inberentur. Et quid opus est de maioribus loqui. Hoc ipsum bellum quod cum Romanis nūc gerimus, vtrum cōmodū, an contrā incōmodē non referā, palam quid habet causa, nisi libertatem? Ergo qui dominis totius orbis seruire non patimur, gentil

gentiles nostros ferimus tyrannos? Quanquā en-
 ternis obedientes, ad fortunam semel id referunt
 cuius iniuria victi sunt. At verò pessimis suorum
 cedere, ignavorum est, & cupientium serviendi.
 Adhuc autē, quia Romanorum mentio facta est,
 non vos celabo, quid dum loquor intervenierit,
 mentemq; retraxerit: quod etiam si ab his capti-
 fuerimus (absit autem huius dicti periculū) nihil
 acerbius experiemur, quā isti nos affecere. Quo
 pacto autem nō lacrymis dignū sit, illorū quidem
 in templo donaria cernere, gentiliū verò spolia,
 qui nobilitatem huius maxime omnium civitatis
 cōpilaverunt: eosq; vivas trucidatos videri, qui-
 bus etiā illi post victoriā obtemperassent? Et Ro-
 manos quidem nunquam transgredi ansos esse li-
 mitem profavorū, aut sacrata quicquā consuetu-
 dinis praeire: sanctorum autē ambitū, quāvis
 procul aspectū perhorrescere, quosdā verò in his
 locis natos, ac sub nostri moribus educatos, &
 qui Iudaei vocentur, inter media sancta deambu-
 lare, manibus adhuc suis gentili eade calentibus.
 Quis igitur externū bellum metuat, ex compara-
 tione domestici? Multo nobis equior est hostis:
 nam si propriē rebus sunt aptanda vocabula, fer-
 tasse reperietur, legum quidem conservatores no-
 bis fuisse Romanos, hostes verò intus haberi. Ve-
 rūm hos insidiatores libertatis exitio deberi, ne-
 que facinorum eorum dignum excogitari posse
 supplicium, certum est: idemq; omnibus vobis, &
 autē

ante orationem meam esse persuasum, atq; ipsis
res rebus quas perculistis, in eos esse commotos.
Plerique autem fortasse multitudinem eorum,
atq; audaciam reformidant, et præterea quod in
loco superiore consistunt. Sed hæc ut vestra ne-
gligentia conflata sunt, ita nunc magis proficiet,
si morabimur: nam & numerus illorum in dies
singulos alitur, eo quod nequissimus quisque ad
similes profugiat: & audaciam plus accendit,
quod nullum adhuc eius impedimentum interue-
nit: locoq; superiore utitur, & quidem cum ap-
paratu, si his tēpus derimus. Quod si aduersus eos
ire cœperimus, humiliores erunt, nihil credita,
conscientia & celsioris loci beneficiū, reputatio
scelerū perdet. Fortasse autem Dei pariter spreta
maiestas, in ipsos tela retorserit, suūq; missilibus
confumentur impij. Videant nos tantummodo, et
deiecti sunt, quanquam pulchrum est, ut etiam
si quod periculum imminet, pro sacris iuvius mo-
riamur: ac si non liberis & coniugibus, pro Deo
tamen eiusq; sanctis animas profundamur. Præ-
bebo autem manum, atq; sententiam, & neque
consilium vobis ullum deerit. ad cautionem, ne-
que me corpori meo parcere videbitis. His Ana-
nus contra Zelotas populum hortabatur: non
quidam nesciens iam expugnari vix posse pro-
pter multitudinem ac iuventutem, armorumq;
pertinaciam, multoq; magis propter conscientiam
cōmissorū: nec cum concessum iri veniā his quæ
perp

perpetraverant, sperabant : verumtamen quidam
perpeti praestabilius existimabas, quā in tanta
verū perturbatione temp. negligere. Populus ab-
tem duci se clamabat in eos, contra quos rogaba-
tur, & ad subeunda pericula quisq; praeptus erat.
Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atq;
ordinaret ad praelium, Zelota cunctis conatibus
eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nuntia-
rent habebant) in pontifice commouentur: ac modò
per cuneos, modò simul vniuersi profiliunt, neq;
obuis cuiquā parcebatur. Cito autē & Ananus
populū congregauit, multitudine quidem superio-
rē, armis verò constipatis, non erāt Zelota infe-
riores : alacritas verò, quod deerat, in utrisque
supplebat. Nā & ciues armis iram cōceperāt for-
tiorē, & qui de tēplo exierant, quavis multitu-
dine maiore audaciā. Quippe illi quidē habitare
se in ciuitate minime posse arbitrabātur, nisi Ze-
lotas eximerēt: hi verò nisi vicissent, nullū se nō
subituros esse suppliciū. Manus autem conserue-
re, pro ducibus obediētes motibus animorū. Et
primo quidē in ciuitate ac pro tēplo omnino mis-
sis lapidibus semet inimicē appetebāt: si verò ali-
qua pars terga vertisset, victores gladijs ute-
bantur: cūq; plurimi sauciarentur, multa cades
utrobq; fiebat. Et populares quidē in domos re-
ferebantur à suis, Zelotarū autē quicunq; vulne-
ratus fuisset, in templum ascendebat, sacram hu-
manis cruore perfundens, ut solo eorum sanguine
viola

violat a religionē rectē quis dixerit. Semper quidē latrones excurrēdo in congressionibus praelebat. Irati. verò populares, proficiente quotidie numero suo, cum desides increparent, quiq; à tergo sequebantur, nō aperiendo fugientibus viam inuitos eos repugnare cōpellerent, vniuersos quidem suos in hostes cōuertunt: illis autē, quia vim ferre non poterant, paulatim ad tēplū recedētib; irrūpit vnā cū socijs Ananus. Vnde factum est, vt eos quod ambitu exteriori expulsaessent, metus inuaderet: ideoq; in murū interiorem fugarecepti, maturē ianuas occluderent. Verūm Anano portis quidē sacris manus asferre non placebat, hostibus quoq; desuper tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiamsi vicisset, non lustratū prius populū introducere. Ex omni autem suorum multitudine sex ferē armatorum millia sortitus, custodes eos in porticibus collocatib; autem qui succederent, in excubijs alios per ordinē ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus ad id electi, mercede conductos pauperes vice sua praesidijs destinabant. Fit autem his omnibus exitij causa Ioannes, quem ex Giscalū effugisso praediximus. Is enim dolis plenus, et vehementē dominationis cupiditatē mente circumferens, iam dudum rebus communibus moliebatur insidias. Itaque tunc eadem quae populos sentire se simulans, aderat Anano: tam diebus cum proceribus sapientia consilium, quā noctibus peragrans.

custodias, omniaq; secreta Zelotis renuntiabat: nullumq; populi consilium non prius quam caperetur, inimici sciebant eius indicio: immoderata vero & Ananum, & populi principes placabat obsequijs, ne in aliquam suspicionem veniret affectans. Sed hac eius honorificentia in contrarium vertebatur: erat enim ex adulationum varietate suspectior: eoq; ipso quod etiam non accitus assiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perspiciebat Ananias, omnia sua consilia hostes intelligere: & quae Ioannes faceret, suspicionem proditoris habebant: submonere autem illum non erat facile, neq; possibile, quod malitia praevaleret: ac prater hoc multorum non ignobilium, qui summis rebus adhibebantur, patrocinio succinctus erat. Visum est igitur ab eo sacramentum benevolentiae causa peti: nihilq; dubitans, & fidem populo se servaturum iuravit, neq; factum eius inimicis ullum, neq; consilium proditorum: unaq; deponendis rebellibus, & manu & voluntate opera collaturum. Itaq; Ananias eiusq; focij, quonia iurato crediderunt, nulla iam suspicionem suis cum consilijs adhibebant: moxq; ab ejusdem concordia causa legatus intromittitur ad Zelotas: cura namq; habebant ne fanis culpa sua pollueretur, neve quisquam in eo procuberet Iudeorum. Ille autem, quasi Zelotis ac non contra pro benevolentia iuravisset, ingressus ad eos, medius constitit: & saepe quidem se illorum causa in ma-
gno

quo periculo fuisse dixit, ne quid secretorū ignorarent, quæ in eos Ananias cum socijs cogitasset, nunc autem ingens cum ipsis omnibus subituri esse discrimen, nisi diuinum quoddam præsto fuerit auxilium: nihil enim iam morari Ananiam: sed persuasisse quidem populo, ad Vespasianum legatos mittere, ut ad capiendā ciuitatem quamprimum venire properaret: indixisse autem lustrationem postero die, ut religione simulata intramissi, vel etiam vi pralio manus confererent. Se autem non videre, quam diu aut obsidionem sustinebunt, aut cū tanta manu acie congregentur. Ad hæc addebat, quod ipse Dei providentia transactionis esset causa legatus: hanc enim spem Ananiam hic proponere, quo nihil suspicantes eos subito aggrediretur. Itaque oportere, si quis habendam vitæ rationem duceret, aut obsidentibus supplicare, aut foris aliquod præsidium petere. Quos autem si victi essent, venia spes foueret, immemores audacia sua credere, simul ac factores pœnituerit admissorū, in gratiam statim eos qui perpeSSI sunt redituros. Sed nocentium quidem sæpe inuisam etiam pœnitudinem fieri, læsis autem iram in licentia sauiorem: immixcere autem illis ait intersectorum amicos atque cognatos, totumque populum pro dissolutis legibus ac iudicijs indignatione flagrantem: ubi etiam si quæ pars misericordiae fuerit, maiori eam irascentium turba cessuram. Talia quidem variabat Ioan-

nes terrorem incutiens multitudinē: externum
verò auxilium aperte quidē indicare quod dice-
ret non audebat: Idumaeos autē significabat: utq;
principes Zelotarum priuatim etiam commoue-
ret, crudelitatis Ananiam arguebat, ipsis cum ma-
dime minitari confirmans.

Idumaeorum aduentus pro Hierosolymita-
nis, & acta.

CAP. VI.

ERant autem Eleazarus Simonis filius, qui
etiā prater alios idoneus esse videbatur &
recte consulere, & quae consulisset efficere, itēq;
Zacharias filius Ampticali, uterq; à sacerdoti-
bus genus dicens. Hi prater cōmunes, etiā prius
in interminationibus cognitū, quodq; Anani fa-
ctia potentia sibi cōparanda causa Romanos ac-
cerferet (nā & hoc Ioannes affinxerat) dum qui-
dē quid agerent dubitabant, angustijs tēporis cō-
clusi: populū enim haud multo post eos aggredi
paratū esse cogitabāt: externi vero subsidij facul-
tatē, insidiarū sibi celeritate praeceptā: priusq; so-
vere omnia paterētur, quā auxiliariū quisquā
ista cognosceret. Aduocari tamen Idumaeos pla-
uit: scriptaq; breuiter epistola, quod circumuento
populo Ananias vellet Romanis metropolim pro-
dere: ipsi autē pro libertate dissidētes, in templo
absiderētur, minimāq; tēporis salutē sibi promit-
terat: ac nisi mature subuenirēt, ipsos quidē Ana-
nia atq; inimicis, at verò ciuitatem Romanis ilico
subiungādā: pleraq; nūtijs ad rectores Idumaeorū
refere-

referenda mandant. Ad hoc autē lecti sunt duo
 viri strenui : & dicendi peritissimi, & ad per-
 suadendum satis idonei: quodq; his rebus esset uti-
 lius pedum velocitate praestantes: nam Idumaeos
 confestim parituros certū erat, quod barbarum
 cupiens & incondita esset natio. semperq; ad mo-
 tus facilis atq; suspensa, & rerum mutationibus
 laeta, minimūq; petentium blanditijs ad bella
 promptissima : & velut ad festorum quandam
 solemnitatem, sic ad praelia properans. Celerita-
 tem autem nuntij exigebant, atq; istis nihil de-
 erat alacritatis: vtorq; autem Ananias vocaba-
 tur iamq; apud rectores aderant Idumaeorū. Illi
 autē simul epistola mandatiq; attoniti, quasi fu-
 ribundi circuncursare gentē, militiae q; denūtia-
 re ceperunt. Itaq; mox & dicto citius multitu-
 do conuenerat, omnesq; pro libertate metropoleos
 arma rapiebāt. Cōgregati autē propē ad x x. m.
 cūm datibus quatuor Hierosolymā veniunt: hoc
 est Ioanne & Iacobo Sosa filijs, & praeterea Si-
 mone Cathla, & Phinea Clafoth filijs. Ananum
 autem profectio legatorū, itemq; vigiles eius la-
 tuit, sed non etiā impetus Iudaeorū: hoc enim an-
 tē cognito, portas en clausit, & muris custodes
 apposuit: nō tamē visum est bello cū his cōgredi,
 sed verbis eis ante persuadere concordiam. Stans
 ergo in aduersa turri lesus, post Ananum aethi-
 op. maximus : Cū multa, inquit, & varia
 turba tenuerint civitatē, in nulla re sic miranda

fortuna est, ut in eo, quod pessimum etiā inopin-
 ta conspirat: etenim perditissimis hominibus cō-
 tra nos auxilio venistis, tanta cum alacritate,
 quāta nec in Barbaras advocāte vos metropoli
 venire decuisset. Et si quidē videre consensionem
 vēstrā simulē esse horū hominū qui vos rogave-
 runt, nō existimarē impetū carere ratione: nihil
 enim aquē ac morū cognatio concordia firmat.
 Nunc verō illi quidem, si qui eorū singulos ex-
 ploraverit, mille mortibus digni reperentur: nā
 ludibria & purgamentā totius rustica plebis, lu-
 xū absumptu patrimonij suis, postquam in vi-
 cu & civitatibus proximus audaciam exercue-
 re, postremo in sacra civitatē clam influxere
 ut latrones, solūq; religiosum inhumanitate pol-
 luerūt scelerū: eosq; videas sine metu inter san-
 cta ebrios, & auditate venis peremptorū spo-
 lia consumētes. Vestra verō multitudo armato-
 rumq; talis ornata est, quālē deceret esse, si pu-
 blico vos consilio metropolis imitaret, in alieni-
 genas laturos auxilia. Quid igitur hoc esse quis
 dixerit, nisi fortuna iniuriā: cū pro nequissimis
 cōvenisse & integra nationis vēstra arma vi-
 deantur cōspirare? Iamdudū quidē reperire ne-
 queo, quidnā fuerit quod vos tā cito comoverit:
 nec enim sine magna causa fieri potuisset ut ar-
 ma pro latronibus adversus cognatū populū ca-
 peretur. Quid? Romanos audistis & proditiōē?
 hic enim quidā vēstrū obstrepentis nunc, libe-
 randa

*Quida metropolcos causa venisse dicentes : vnde
 mirati sumus prater alia, noxiorū talē commen-
 tum: viros enim natura libertatis amatores, eoq;
 cum externis hostibus pugnare paratissimos, ali-
 ter contra nos efferare non poterant, quā va-
 stata libertatis prodicione mētita. Sed enim vos
 considerare oportet, qui nos insinulauerint: fi-
 demq; in nos veritatis ex rebus cōmunibus, non
 ex ficto sermone colligere. Quid enim passi, nūc
 demum nos dedimus Romanis, cum ab initio lo-
 cuerit aut ab his non deficere, aut quia defeci-
 mus, cito redire in gratiam, priusquā circa nos
 omnia vastaretur? nūq; iam, ne volētibz qui-
 dem nobis, trāsactio facilis est: cum ex superbos
 eos effecerit Galilea sub iugum-missa: morteq;
 graviorē afferat turpitudinē, appropinquantes
 placare. Equidē quod in me est, pacē morti an-
 tepono: semel autē bello appetitus, postquā pu-
 gna cōmissa est, gloriosam mortem vita captiui
 existimo potiorē. Sed vtrum nos populi princi-
 pes aiunt clam misisse aliquem ad Romanos, an
 etiam totum populum cōmuni suffragio? Siqui-
 dem nobis dicant, quos amicos miserimus, quā
 ferui fuerint prodicionis ministri. Cum iret ali-
 quis deprehensus est, rediens captus est, literas
 nacti sunt? Quēadmodum autem tantā ciuium
 multitudinē lateremus, cum quibus omni hora
 versaremur? Paucis autē, atq; his inclusis, qui de
 templo ne in ciuitatē quidē prodire possant, quo-*

pacto sunt cognita, quæ occultè extracivitatem
 fierent? An verò nunc cogitare, quando auso-
 rum poena reddenda sunt? donec autè sine metu
 fuere, neminem nostrum proditorem suspicaban-
 tur? Sin ad populum causam referunt, publicum
 habuit nempe consilium, nemo aberat concioni:
 ideoq; manifestior ad vos nuntius fama citius
 properasset. Quid autè opus erat legatos mitte-
 re, cum certa nobis esses de transactione senten-
 tia? Et quis designatus sit dicat. Sed hæc quidem
 male periturorū, & instantes poenas evitare cu-
 pientium causationes sunt. Quis etiam si cimi-
 tatem prodi in fatis esset, id quoq; ipsos qui nos
 criminantur ausuros opinor, quorū audacia unū
 malū videtur deesse proditio. Vos autè oportet,
 quia semel cum armis adestis, primum (id quod
 est iustissimū) iuvare metropolim, & unā nobis-
 cum tyrānos eximere, per quos iudicia dissoluta
 sunt: qui calcatis legibus iura suis gladijs permi-
 sere: deniq; nobiles viros nō incusatos, ex medio
 raptos foro, primum vinculis cruciarūt: deinde
 non voce neq; prece corū morati, neci tradido-
 runt. Licet autem vobis non bellū lege ingressi,
 horum videre argumentum, quæ dixi, desolatæ
 domos rapinis, coninges in veste lugubri ac fa-
 milias peremptorū, & per totam civitatem vlu-
 latus & fletus: nullus enim non persecutionem
 expertus est impiorū, qui ad hoc insania proru-
 pere, ut latrocinalem audaciam non solum ex-
 agri:

agris atq; alienis ciuitatibus in hanc, quæ & caput & facies gentis est, sed in phanum etiam ex ciuitate transferrent. Deniq; hoc sibi & ad excursum & ad perfugium elegerunt, usq; fiscus ibi est eorum quæ in nos cõparatur: & locus toti orbi terra venerabilis, quiq; ab vniuersis alieni generis, ab extremo limite mûdi venientibus, honoratur, per hæc quæ apud nos nata sunt potentia cõculcatur. Exultant autẽ rebus desperatis, populos cõmitti populis & ciuitatibus, ciuitates, gẽtesq; in sua viscera delectũ habere, cum debuerint. (vt dixi) quod factũ esset optimũ ac deceret, nobiscum nocentes eximere: atque hanc ipsam fallaciam vltimũ ire, quod auxilio vos aduocare ausi sunt, quos metuere vindices debuissent. Quod si eiusmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet vobis armis depositis, cognatorũ habitu introire ciuitatẽ: medioq; inter hostes atque auxiliares suscepto nomine, de nostris discordijs iudicare: quanquam reputate quid habebunt commodi, cum de manifestis ætatis criminibus apud vos causam dicturi sunt, qui hominibus non accusatis, ne verbũ quidem facere permisere. Ferant igitur hanc ex vestro aduentu gratiam. Si verò neque nobiscum indignari neque iudicare vultis, tertium restat, vt relictis vtriusq; partibus, nec nostris cladibus insultetis, nec cũ insidiatorib⁹ metropoleos maneatis. Nã etsi maximẽ quẽquã nostrũ suspicamini

Romanis collocatum, obferuare vobis itinera licet: cumq; demū tueri metropolim: cum factum aliquid huiusmodi pauperit quale delatū est, & in autores eius, si cōuēti fuerint, vindicare. Nō enim vos praeueniunt hostes, iuxta ciuitatē sedibus positū. Sin horū nihil vobis gratum aut mediocre videtur, ne portarum claustra miremini, quatenus arma portabitū. Hac quidē Iesus loquebatur. Idumaeorum autē multitudo nequaquam animū aduertebat, ardens iracūdia, quod non paratū habuisset introitū: proq; armis inter se duces indignabantur, captiuitatē esse existimantes: si ea quibusdam iubētibus deposuissent. vnus autem ducū Simon filius Cathlæ, vix placato suorū tumultus, stans in eo loco vnde exaudiri a pontificibus posset, nō iam mirari se ait, si libertatis propugnatores in templo obsiderentur inclusi, cum illi cūcta genti cōmunem clausserint ciuitatem: & Romanos quidē sortasse, coronatis etiā portis recipere sint parati, Idumaeos autem ex turribus allaquantur, captaq; inbeant pro libertate arma proicere: cognatiq; non credentes custodiam ciuitatis, iudices eos discōrdariū fieri velint: & alios accusando quod indemnatos ciues occiderint, ipsi totā damnent ignominia nationem: deniq; urbem omnibus alienigenis religionis causa patentem, nunc domesticis praeclusisti. Valde enim cōtra vos festinabamus, & ad gerendum cū gentilibus bellū: qui ob hoc adesse prope

properamus, ut vos seruaremus liberos. Nēpe
 taliter vos etiā in quos obsidetis laſere, tamq̃
 veriſimiles puto ſuſpiciones in illos quoq; colligi-
 titu. Deinde qui Reip. deſenſores ſunt intus in
 cuſtodia tenētes, genere conuulſiſſimis gētibus
 ſimul vniuerſis ciuitatē praecluſam tyrannidem
 perferre d. citis, cum tam cōtumelioſis nos inbea-
 tis obtemperare praeceptis: nomenq; potētia alijs,
 qui vos tyrannos patiuntur, annexitis. Quis ca-
 uillationē veſtri ſermonis tulerit, cum rerum re-
 pugnantiam videat? Etenim vobis etiam nunc
 Idumaeos excludentibus ciuitate (namq; ſi nos
 à patrijs ſacris arcetis) recte quis eos incuſauerit
 qui cuſtodiantur in tēplo, quòd cum auſi eſſent
 plectere proditores, quos viros nobiles & inno-
 centes pro ſocietate facinoris dictitatis, nō à vo-
 bis inceperunt, ſummaq; proditiōis membra pra-
 ciderint? Sed licet illi molliores quā res poſce-
 bat inuenti ſint, nos tamen domicilium Dei ſer-
 uabimus Idumaei, & pro communi patria pro-
 pugnabimus, tamq; foris irruentes, quā intus
 inſidiantes, hoſtes pariter relatiſcemur. Hic autē
 manebimus pro muris armati, donec aut vos
 Romani reſpiciendo liberent, aut ipſi recupera-
 ta libertatis cura mutemini.

De clade Iudaeorum ab Idumaeis facta. C. V I I.

His dictis Idumaeorū quidē multitudo cla-
 more conſenſit: Ieſus autē triſti receſſit,
 eūſ nec Idumaeos quicquā ſentire moderatū, &
 dupl

duplici bello oppugnari civitate videret. Quispe nec Idumaeorum tumor & spiritus quiescebat, indignè ferētium contumeliā quod essent civitate prohibiti: et quod Zelotarū vires esse firmas crediderāt, erubescētum, postquam nihil eos sibi auxiliari posse viderēt, ut iam venisse peniteret. Pudor autē nulla re penitus gesta redeundi, penitudinem superabat. Itaq; ibidē prope murum temerē tabernaculis positus, manendum esse statuere. Infinita verò hyems nocte illa venit, ventiq; violenti cum imbris orti sunt, & crebra fulgura, horredaq; tonitrua, cōcussaq; terrae vasti mugitus: certumq; erat apud omnes, hominum exitio mundi statū esse turbatū, neq; paruum quid rerū hac signa portendere. Una verò Idumaeis & oppidanis erat opinio: illis quidem irasci Deum militia causa existimantibus, neq; se posse evadere, si adversus metropolim arma movissent: Anano autem eiusq; socijs, etiam sine praelio vicisse, Deumq; pro se bellū administrare credētibus. Sed profecto falsi erāt interpretes futurorum, & qua sui passuri essent, cōtra hostes fore diminabāt. Verū Idumaei quidē catervatim densatis corporibus invicē sese fovebant, scutisq; contextis protecti capita, minus pluvia ladebantur: Zelota autē magis illorū quam suo periculo cruciabātur: collectiq; deliberabāt, si quam reperire subsidij machinā illis possent. Horum autem ardetioribus videbatur, ut armorū custodes
innad

inuadere: atq; in civitatem impetu facto palam
 portas auxiliatoribus aperire. nam & custodes
 ex improvisa, & quod plures inermes ac belli
 expertes essent, facile turbatū iri, & multitudi-
 nem civiū difficulter colligi posse: quoniam do-
 mi quisq; propter hyemē contineretur. Quin etsi
 periculum aliquod intervenerit, quidni subire
 satius, quam negligere tot copias sui causa tur-
 piter perituras. At qui prudentiores erant, vim
 adhiberi dissuadebant: nō enim sui tātum causa
 custodes ampliari sed etiam civitatis murū vi-
 debant propter Idumaeos diligentius custodiri:
 & ubiq; adesse Ananum, omnibusq; hostis inui-
 sere custodias existimabant. Sed hoc alijs nocti-
 bus ita habuerat: illa verò nova sua desidia re-
 quieverat, sed, ut & ipse & custodum manus
 facto duce interierent. Nāq; iam nocte propecta,
 & gliscente hyeme, custodes in porticu disposi-
 tos opprimit sonitus. At Zelati consilium subit,
 ut ferris tēpla sacratis portarū vectes secarent:
 affuit autē illis, ne exaudiretur crepitus, vento-
 rum sonus, & crebra tonitrua: sanoq; egressi, ad
 murum clamando veniunt, seratamq; portā, qua
 versus Idumaeos erat, aperiunt. Illi autē primū
 Ananum covari aliquid suspicati, unusquisque
 dextram ad gladium, quasi repugnaturi appli-
 cant matūrē: deinde his qui ad se venerāt agni-
 tis, introibant. Qui quidem, si tunc manus ver-
 tere in civitatem voluissent, nihil obstitabat quo-

minus totus populus interiret, tāta ira ferebantur: verū Zelotas primò eximere custodia festinabant: illis quoq; multū precantibus, qui eos receperant ne despicerent malis obsessos, quorum gratia venerāt. neq; his acerbius periculum importarent: captis enim custodibus, facilitē illis in ciuitatem impetū fore: sed si semel eos concisassent, iam illos contineri nō posse, quin si senserint cōgredientur, & per ascēsus nitētibus se opponāt. Idem igitur Idumais visum est: iamq; in templum per ciuitatē subibāt, cū suspensi Zelota aduentū eorū præstolarētur. Deniq; his ingressu, etiā ipsi cōfidenter ex interiori sano progressi sunt, mixtiq; Idumais in custodes irruerunt. Casis autē nonnulli, quos somnus oppreserat, omnis multitudo ad clamorē vigilantium suscitata est, raptisq; armis ad repugnandū non sine stupore properabant. Ac primum quidē Zelotas solos conari aliquid suspicantes, quasi eos superaturi numero cōfidebāt. vbi verò foris alios circumfundi viderent, Idumaeos irrupisse sensere. Et maior quidem pars eorum, armis pariter animisq; depositis in quæstibus erant: pauci verò inueni fortiter cōmuniti, occurrendo Idumais, atq; quandiu segnem multitudinem protegebant: alij cladem ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illorū autem auxilio venire nullus audebat, cognito Idumaeos irrupisse: sed ipsi quoque irrita vociferantes, cum fletibus respondebant: pluri-

musq;

nunq; mulierum vultus suscitabatur: si quan-
 do custodum quisquā in periculum aliquod in-
 cidisset. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorem
 geminabant, magisq; horribiles tempestas facie-
 bat omnium voces. Nemini autem Idumæi pe-
 percere, quod natura crudelissimi ad cades erāt,
 & hyeme graviter afficiebātur, proptereaq; his
 qui se exclusērāt vt inimicis vtebātur, tam sup-
 plicantibus quā repugnantibus infensi. Mul-
 tos enim cognationē referentes, vīq; cōmune fa-
 mum reuererentur orantes, gladijs transigebant.
 Nullus autem fugiendi locus, neq; spes salutis
 erat. Compulsi autē circa se, magis quā vi op-
 pressi laniabantur, cū recedendi spatium non
 daretur, nec interfectores à cadibus tēperarent.
 Incerti autem quid agerent, in ciuitatē se præci-
 pitabant: miseri (vt mihi videtur) eo quod fu-
 giebāt crudelius subeuntes exitium, donec tem-
 plum exterius sanguine redundauit. Octo au-
 tem milia & quingentos mortuos dies inuenit.
 Nec tamen his Idumæorum ira satiata est: sed
 versis in ciuitatem manibus, omnes domos diripi-
 ebant: quemq; fortuito inuenissent, morti
 dabant. Et cætera quidem multitudinis eadem
 superuacua esse ducobant, pontifices autem
 peruestigabant, & in illos pleriq; ferebantur,
 statimq; comprehensos obtruncabant: stantēsq;
 que super eorum cadauera, nunc Ariano po-
 puli beneuolentiam, nunc Iesu qua de muro
 dixit

dixerat, exprobrabant. Ad hoc autē impietatis
progressi sunt, ut etiā insepultos eos abicerint:
cum praefertim Iudaeis tāta sepultura cura sit, ut
etiā indicio cruci suffixos, ad occasum solis de-
ponant, atq; sepeliant. Et quidē non errauerim,
si Anani mortem dixero excidiū ciuitatis fuisse
principiū, et ex illo die muros euersos, remq; pu-
blicā Iudaorū perussē, quo pontificē rectoremq;
salutis suae ingulatū in media ciuitate viderūt.
Erat autē & aliās vir laudabilis atq; iustissi-
mus, & prater nobilitatis ac dignitatis & ho-
noris quae erat praeditus, amplitudinem, infimis
amabat aquari. Libertatis autē maximē fautor
erat: & is qui populi affectaret imperiū. Cōmo-
dis aut proprijs cōmunes semper utilitates ante-
ponebat, super omnia paci studēs. Sciebat enim
Romanos nō posse expugnari: ac prospiciebat, si
pacisci, utiliter nequissent: Iudaei, omnino eos
perituros: ut autē breuiter dicā, cū Anano vino
ad trāsactionē venissent. Mirus enim erat dice-
re, mirus populo persuadere quae vellet. Iam verō
impedientes bellantesq; subegerat. Plurimū au-
tem mora sub tali duce attulissent Romanis.
Huic iunctus erat Iesus, illa quidem cōparatio-
ne inferior, sed praestans ceteris ut putē Deum,
qui tanquam violatam ciuitatē perire flammis,
purgariq; sanctū vellet, cōsulto defensores eorū,
& qui ea charissima ducerent, amputasse. Itaq;
paula autē sacris indumentis amictos, & toto
orbe

orbe celeberrima religionis autores, quique undique in civitatem commeantibus venerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipsam puto genuisse virtutem, tantum licuisse vitij silentem.

FL. IOSEPHI DE
BELLO IYDAICO
LIBER V.

De altera strage, & reditu Idumæorum, Ze-
lotarumque crudelitate. CAP. I.

ANANO quidam ex Iesu eiusmodi finis evenit. Post illos vero tunc Zelota quam Idumæi passim plebem, quasi nefandorum animalium gregem, irruendo mactabant. Et vulgus quidem in quolibet loco deprehensum necabatur: correptos autem nobiles & adolescentes, victos in carcerem concludebant spe, nonnullos eorum sibi posse sociari nece dilata. Verum hæc nullum movebant, sed cuncti mortem præoptaverant, dummodo ne adversus patriam communem nequissimè conspirarent, fauissima tamen ante eadem verbera sustinebant, exculcerati plagis atque tormentis: cumque iam corpus non sufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur: quos autem die cepissent, eos in custodiam nocte ducebant: extractosque inde, si quos mori contigisset abieciabant, ut victis alijs locus esset. Tanti autem

populum paucior occupauerat atque formido, ut ne flere quidem palam quisquam, sine sepelire proprium finis auderet, sed erant occulta clausorum etiam lacryma, & ne quis inimicorum audiret, circumspectantes gomebant, paria namque his qui lugebantur, etiam qui luxissent ilico patiebantur: exiguum vero nocte sublata terram manibus, corporibus iniciebāt, & nonnunquam die, si quis fuisset iudacior. Duodecim autem milia hoc modo nobilitum periere. Illi autem tam cades exossi, nullo pudore iudicij vim & cognitionis cauillando inueabantur. Itaque cum illis fructum querendum Zachariam Baruch filium interficere decreuissent (irritabantur enim quod nequissimus inimicus nimis erat, & probis amicus itemque locuples) neque solum fortunam eius direptionem sperarent, sed etiam remotū iri virum ad se decyiciendos potentem, septuaginta plebeiorem honestissimos ex praecepto conuocant, iudicum specie potestate carentes, & apud eos Zachariam, quasi res proderet Romanis, accusant: quodque ad Vespasianum produtionis causa misisset. Sed neque argumentum neque ulla probatio criminis erat. ipsi autē misisse dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis volebāt. Zacharias autem ubi nullam spem salutis sibi relictam esse vidit, per insidias non in iudicium sed in carcerem ductus, vite suae desperationē libertate non primauit: sed exorsus verū quidem similitudinē
 abiect

obiectionum derisit, & illata sibi crimina breuiter diluit: in accusatores autē oratione cōuersa, omnes eorum iniquitates per ordinē prosecutus est, multaq; de perturbatione rerum querebatur. Zelotæ verò obstrepentes, vix à gladijs temperabant, speciem, cauillationemq; iudicij sui vsq; ad finem permanere cupientes, & prater hoc iudices experiri, an periculoso tēpore iustitia memores forent. Igitur omnes septuaginta pro eo sententiā ferūt, & pro eo mori, quam sibi assignari eius interitum maluerunt. Illo vero absoluto Zelotarum clamor tollitur, & vniuersi quidem iudicibus irascebantur, qui simulationem data sibi potestatis non intellexerant. Duo vero ex audacissimis aggressi Zachariam, in medio templo interficiunt: & illudendo, Habes, inquit, & à nobis de absolutione sententiam certiore: eumq; statim in subiectam vallem de tēplo projiciunt. Iudices verò, contumelia causa versis gladijs ferientes, templi ambitu pepulere: cadi enim eorū pepercerant, vt disiecti per ciuitatē, nuntij fierēt apud omnes seruitutis. Idumaeos autem iam renisse panitebat, neq; his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam secretò indicabat vniuersa: & quaecumq; hi qui eos aduocauerant sceleratè fecissēt, omnia demonstrabat: arma quidē cepissē eos, quasi Romanis à pontificibus metropolis proderetur: reperisse autem nullū proditiui iudicium. Illos verò qui tutari eam simu-

larent, & belli fatinora ausos & tyrannidis, ab initio quidem prohibēdos fuisse. Verū quia semel in societatem intestina cadis incidissent, finem delictis adhibendum, neq; vires hominibus suggerēdas morem patrum destruentibus. Nam etsi portas grauter ferrent sibi atq; in oppidum aditum esse praeclusum, pœnas ab his qui prohibuerant esse repetitas: & Ananum quidem peremptum: vna verò nocte populum totum penè cōsumptū. Quarum rerum multos quidē suorum pœnitere sentirent: eorum autem viderēt, à quibus rogati essent, crudelitātē immēsam: ne ipsos quidem per quos salui erant erubescētū: in oculis enim auxiliatorū pessima facinora committere, illorumq; iniurias Idumais imputari, quatenus ea non prohibeant, neq; ab his separentur. Debere igitur (quoniā de proditiōe qua dicta sunt, calumniā fuisse patuisset, nullūq; Romanorū impetus timeretur, aduersus ciuitatē verò inexpugnabilis esset potentia corroborata) illos domum recedere, malorumq; societatem vitando cuncta diluere flagitia, quorū non sponte, sed decepti participes extitissent. Persuasum est Idumais. Et primum eos qui erāt in custodijs solūti propè ad duo milia popularium, statimq; relicta ciuitate ad Simonem veniunt, de quo paulo post cōmemorabimus: deinde domū ex Hierosolymis abire. Euenit autem eorum discessum vtrisque pariter inopinatū videri: nā & populus nesciens pœnitus.

paenitudinis, paululū fiducia recreatus est, velu-
 ti inimicus leuatus : & Zelotarū crenit insolentia,
 quasi non auxilijs caruissent, sed ijs essent li-
 berati, quorum pudore ac reuerentia criminibus
 temperabant. Denique nulla iam erat facinorum
 mora neq; cunctatio : sed festinatis quidē cons-
 lijs in rebus singulis utebatur : quae verò placuis-
 sent, ipsa cogitatione citius peragebant. Maxime
 autem in viros fortes atq; insignes cadibus sa-
 niebant : cum inuidia nobilitatē absumeret metu
 virtutū : vnamq; cautionē putarent, nullū opti-
 matū superesse. Itaq; occisus est cum multi alijs
 Gorion, dignitate simul & genere praestans, &
 plus posse populum gaudens, plenusq; spiritu li-
 bertatis amator vt nullus alius Iudeorū, quem
 tamē libertas prater alias virtutes perdidit. Sed
 ne Peraia quidem Niger eorū manus effugit,
 bellū cum Romanis gestū vir strenuus compro-
 batus : qui etiam saepe vociferans, & cicatrices
 ostendens, per mediam ciuitatem trahebatur.
 Duēctus verò extra portas, desperata iam salute
 ne sepultura careret supplicabat. Illi autē primo
 interminati, quod humū ei quā desiderabas con-
 cessuri non essent, mox etiā mortē intulere. Quā
 tamē cum occideretur, Romanos eis ultores im-
 precatus est : famemq; prater bellum ac pestilen-
 tiā, et ad haec omnia ipsorū mutuas manus : eaq;
 vniuersa cōfirmavit apud impios Deus, & quod
 iustissimū esset effecit, vt audaciā suā quam

primum experirentur inter se dissidentes. Nigam quidem occisus, quem habebant de oppressione sui metu eos leuauit. Pars autem plebis nulla erat, cui non ad interitum excogitabatur occisio. Namque alij quod iam dudum alijs ciuibus restitissent intersciscimus: qui uero nihil offenderant, subitas pacis, re causas excipiebant. Et qui omnino liberè eos non adissent, pro contemptoribus: qui uero obsequentes, pro insidiatoribus habebantur: unaque maximorum criminum & mediocrium poena, mors erat: neque euasit quisquam, nisi aut ignobilitate aut fortuna perhumili.

De intestina discordia Hierosclymorum. CA. II.

Romani autem omnes ad ciuitatem animos intendebant, hostium dissensionem lucrum sibi esse censentes: & Vespasianum, penes quem summa rei potestas erat, incitabant, diuinae providentiae dicentes auxilio in semet hostes esse conuersos: ueruntamen relox esse momentum, & Iudeos cito in concordiam redituros, aut intestinis malis defessos, aut reductos in penitudinem. Ad quos Vespasianus ait: Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare, tanquam in theatro cupientes quantum armis ac manibus possent ostentare potius cum periculo, quam secum quid esset utile reputare. Nam si statim ciuitatem aggredierentur ipsos causam hostibus fore concordiae, ac vires eorum etiam nunc vigentes in se prouocatos. Sui operirentur, paucioribus ac moderatioribus

his in usuros domestica seditione consumptis. Deum namq; melius quàm ipsos disponere, qui sine labore Iudæos Romanis traderet, nulloq; periculo exercitui victoriam condonaret. Proinde manibus proprijs intereuntibus inimicis, maximoq; malo, hoc est seditione turbatis, debere se potius periculorum spectatores esse, quàm cum hominibus mortē appetentibus atq; intestina rabie insipientibus configere. Si quis autem putaverit victoria gloriâ sine pralio fieri viliorē, sciat, inquit, armorū incerto exitu commodius esse cōmodè perficere quod intendit. Neq; enim minus praeclaris esse numis laudabiles, qui paria gesserint moderatione atq; prudentia. Simul autē dum hostes imminerentur, etiā milites ex laboribus assidue recreatos valentiores ductū iri. Praterea non id esse tempus, ut maturè occupanda videatur victoria claritudo: nec enim armis fabricandis aut muris, vel auxilijs congregandis Iudæos operam dare, atq; ideo moras differentibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie quàm ipsi eos capti afficerent intromissi. Proinde siue qua securitatem consideret, sinendos esse qui semet absumerent: siue facti gloriam clariorem, nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas: siquidem ratione recta diceretur, non ipsorum, sed discordiae fuisse victoriā. Hac Vespasianus, eiq; dicenti rectores pulitum consentiebant:

moxq; apparuit quamvtilē fuisse eius consiliū.
 Namq; in dies singulos multi ad eum cōfluebant
 fugiendo Zelotas. Erat autē fuga difficilis, quod
 omnes exitus custodibus obsidebātur. Et si quis
 ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, velut
 ad Romanos ire cuperet, interficiebatur: qui ta-
 men eis dedisset pecuniam, saluus abibat: & qui
 non dabat, solus proditor habebatur. Restabat
 igitur, pecuniosis fugam redimētibus, solos pau-
 peres ingulari. Mortui verò per omnes vias co-
 acervabantur innumeri, multiq; etiam transfu-
 gere cupientium, rursus in ciuitate perire præ-
 optabant: nam sp̃s sepulture in patria mori tole-
 rabilius videbatur. Illi autē ad hoc crudelitatis
 deuiauerant, vt neq; intus neq; per itinera occi-
 sis humū concederent: sed veluti cum patrīs le-
 gibus etiam naturæ iura disturbare pepigissent,
 suaq; in homines inuiditia diuinitatem quoque
 polluere, ita sub sola putrescere mortuos relinque-
 bant. Sepelientibus autē suorū corpora, idē quod
 transfugis, imminēbat suppliciū mortis: statimq;
 sepultura indigebat, qui hanc alteri pręstitisset:
 & vt breuiter dicā, nulla tam bona, quam mi-
 sericordia, perierat in illis cladibus mentis affe-
 ctio: huiusq; irritabantur noxiū, quæ miseranda vi-
 dissent, à viuis in mortuos, à mortuis in viuos
 iracundiam transferentes. Modū autē excedente
 metu, superstitionibus mortui adepti requiem bea-
 tiores videbantur: & qui erāt in custodijs com-
 paratione

paratione sui cruciatus, insepultos quoq; fortunatissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis in hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas, prophetarumq; responsis tanquam vulgaribus fabulis illudebant. Cum vero multa contempsissent de virtute ac vitij statuta maiorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerat, vera esse exitu probauere. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum ciuitatem captū iri, sancta quoq; flammis exurenda esse lege belli, cum seditio fuisset exorta, fanumq; Dei propria manus ante violassent. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt.

De Gadareñum deditione & litrage. C A. I I I.

AT Ioannes iamdudum tyrannidem affectans, parem cum similibus honorem habere dedecus existimabat: paulatimq; sibi nequiores adiungens, ab eorum affectione separabatur. Semper autē aliorum decretis nō obediendo, suaq; iubendo imperiosius, quod solus dominari cuperet non latebat, eiq; sociabantur nōnulli metū, alij gratia, (mirus enim erat oratione atq; fallacia persuadere quæ vellet) multi verò propterea quod sibi tutum esse ducebant, priorū delictorū causas vni potius ascribi quàm omnibus. Ad hæc quia manu strenuus erat, et bonus consilio, satellites non paucos habebat, etsi magna pars eum contraria factionis reliquerat: apud quos etiā liuor nōnihil valebat, grane pu-

tantes ut paulò antè pari succumberet. Plus autem metus eos, ne sub vnius potestate viverent, exagitabat: nec enim facile sperabāt eum, si semel obrinnisset, cūci posse: occasioneq; in se habiturum timebāt, quod in principio restitissent. Proinde quisq; bello potius quidvis pati decreuerat, quam sponte seruiens mancipij loco perire. Hinc igitur seditio diuiditur, & Ioannes in contraria dissentientibus parte regnabat. Sed inter ipsos quidē munita omnia erant custodibus: nihilq; aut parum agebatur, si quando armis præbium laceſcebant: in populum vero vel maxime contentionem susceperunt, & quis maiore prædam caperet, vtrinq; certabant. Cū tamē ciuitas trium malorum ingentium tempestate laboraret, hoc est belli, dominationis, itemq; seditionis, eorum comparatione bellum popularibus mediocritus videbatur: deniq; relictis sedibus patrijs alienigenas profugiebant, & Romanorū be-
 tio salutem, quam inter suos desperauerant,
 quebantur. Quartum verò præterea malum
 motū est gentis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellum erat validissimum, reponen-
 as opibus ad munimenta belli, tutandisq; corpo-
 ribus ab antiquis regibus adificatū, quod Mas-
 sada dicebatur: id occupauerant qui vocantur
 sicarj, quod à rapinis amplioribus timore con-
 tinebantur. Hi cū Romanorum exercitū otio-
 sum esse viderent, apud Hierosolyman verò Iu-
 daeos

deorū dominatione atque discordia secessisse, ma-
iora facinora aggrediuntur. Die festo axymor-
um (qui apud Hebraeos ad memoriam salutis,
qua ex Aegyptiorum seruitio liberati, in ter-
ram patriam deveniunt, sollemniter celebratur)
nocte deceptis qui sibi erant oppositi, municipiū
quoddam Engaddi inuasere: ubi pugna quidam
Iudeos ante praeventos atque dispersos, quam
arma caperent siue concurrerent, civitate pepu-
lere: eos verò qui in fuga defecerunt, mulieres
videlicet ac pueros, supra septingentos intersece-
runt: adibusq; deinde compilatis, fructus quoq;
iam maturos depopulati in Massada portave-
runt: & illi quidem omnes circum castellū vi-
cos, totamq; regionem populabantur, non parvo
vndique perditorum ad eos numero in dies sin-
gulos confluente: simul autem concitati sunt etiā
per singulos Iudaea tractus in latrocinia, qui in-
terim quiescebant. Ac veluti in corpore, si quan-
do principale membrum tumor afficit, omnia pa-
riter agrotare necesse est: ita propter civitatis
tumultū atque discordiam, etiam qui foris erāt
nequissimi praedarum inuenere licentiam. Sin-
guli verò vicis proprijs dilaceratis, deinde in so-
litudinem recedebant. Congregati autem & ca-
teruatim coniurantes, exercitū quidem paucio-
res, plures verò quam latrocinialis conspiciatio, in
tēpla & oppida ferebantur. Et sequebatur qui-
dem, ut in bello fieri solet, ab his eos male affi-

ei quos petissent : verum praeueniebatur ultio, cum mox latrones à prada refugerent : nullaq; pars erat Iudae, quae non vnà cum Hierosolymis praecellentissima ciuitate interiret. Hac Vespasiano à transfugis indicabantur : nam licet omnes exitus à seditiosis custodirentur, & cum quis ad eos accessisset interficeretur : tamē erant qui ad Romanos clam profugerēt, ducemq; Romanorum & opem ferre ciuitati, & reseruati populi reliquias hortarētur. Multos enim, quod bene Romanis vellent, perisse : multos adhuc in periculo dicebant esse superstites. Ille autē iam tum miserans eorū calamitates, propius ad eos velut Hierosolymis obsessurus accedit, re autem vera vt ciuitatē obsidione liberaret : spe autem ante reliqua subigendi, nullumq; impedimentum extrinsecus obsidioni relinquēdi. Cum igitur venisset in Gadara, transannanae regionis metropolim validissimam, mensis Martij quarta die ciuitatem ingreditur. iam enim optimates, igno-
rantibus seditiosis, legatos ad eum de traditione miserant, tam pacis desiderio, quam sui patrimonij metuentes : multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorū legationē inimici nesciebant, nisi quod Vespasiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatē quidem se retinere posse desperabant, quod & intestinis inimicis numero inferiores erant, neq; procul abesse videbant à ciuitate Romanos : si verà fugare decre-

visissent, sine sanguine id facere, nullaq; à noxijs
pœna repetita, nō honestum sibi putabant. Itaq;
Dole, sum comprehensum (nanq; is non dignitate
solum, ac nobilitate ciuitatis princeps habeba-
tur, sed etiam legationis autor erat) interficiunt,
nimiaq; iracundia mortuo verberato, extra ci-
uitatem dilapsi sunt. Iam verò propius acceden-
te Romano exercitu, Gadarensum populus Ve-
spasiano cum acclamationibus in ciuitatem re-
cepto, fidei dextras ab eo accepit: equitumq; &
peditum præsidia contra fugitivorum excursus:
muros enim prius quam id Romani peteret, ipsi
destruxerant: ut eò sibi fides esset, quòd pacem
diligenter, si bellum gerere ne volentes quidem
posse viderentur. Vespasianus autem misso Pla-
cido cum D. equitibus ac tribus millibus peditū
aduersus eos qui ex Gadaris fugerant, ipse cum
cæteris militum copijs Casaream regreditur. At
fugitiui postquam equites repente à tergo inse-
quentes videre, prius quam in manus venirent,
in vicum quendam, cui nomen est Bethenabro, se
recepere: vbi reperta non paucorum iuuenum
multitudine, hincq; partim volentibus, partim vi
armatis, temerè contra Placidum eiusq; milites
profiliunt. Illi autem primo quidem impetu pau-
lulum recesserunt, ea simul arte, ut eos à muro
longius prouocarent: deinde loco opportuno cir-
cundatos, telis agentes cernius sauciabant. Itaq;
fugientes quidem, ab equitibus præueniebantur
Iudai,

Iudei, qui verò manus conseruissent, à peditibus
 trucidabantur, nihil plus audacia demonstrâtes:
 condensos enim aggrediendo Romanos, armis non
 secus ac muro septos, ipsi quidem telis aditū non
 inueniebant, neque sufficiebant aciem rumpere:
 illorum autem transfigebantur telis, & inma-
 nissimè feris similes ruebant ultro in ferrum, &
 sternebātur, alij gladijs ora percussī, alij ab equi-
 tibus dissipati: quoniam cura erat Placido, cur-
 sum eorum à vico intercludere: assidueq; prater-
 currens ea parte, cedentesq; reflectens, vna etiā
 libratis sagittarum ictibus utebatur. hiq; proxi-
 mos interficiebat: metu verò longe fugientes
 auertebat, donec elapsi qui fortiores erant ad
 murum effugere. Eius autem custodes quid age-
 rent nesciebant. Nec enim excludi Gadarenses suo-
 rum causa patibantur, & si eos recepissent, vna
 cum his se perituros videbant: quod etiā conti-
 git. illis enim compulsis ad murum, penè cum his
 Romanorum equites irrupere. Portis autem an-
 tè praeclusis, admoto milite Placidus ad vesperā
 vsq; acerrimè oppugnato muro pariter ac vico
 potitus est: ibiq; tunc vulgus quidem iners occide-
 batur, fortiores verò fugā petebant: domus verò
 à militibus diripiebantur, & vicus igni traditus
 est. Qui verò inde enaserant, totam secum illam
 regionem ad fugam incitarunt: & extollendo
 propriis calamitates in maius, totumq; Roma-
 norum exercitū aduentare dicendo, metu omnes
 vad

vidēq; commoverunt: plurimo autem numero au-
 -cti, in Hierichunta secesserunt: hac enim etiam
 -tunc eorum spes salutis fouebat, quod esset vali-
 -da & populosa. Placidus verò equitibus, rebusq;
 ante prospere gestis fretus eos insequabatur: &
 vsq; ad Iordanem quidem semper quos occupa-
 bat, morti dabat. Omnem verò ad flumen coactā
 multitudinem, fluminis impetu prohibitam,
 quod auctum imbribus vadum transire non pte-
 rant, aperto praelio aggreditur. Itaq; necessitas
 eos ad pugna compulit, quod fuga locum non ha-
 berent: praetentiq; ad ripa longitudinem, tela
 equitum & inaursus excipiebant: à quibus mul-
 ti perculsi, in flauium ceciderunt: nam qui mani-
 -bus eorum caesi sunt, tredecim millia fuerunt: alij
 cum vim sustinere non possent, in Iordanē spon-
 te defluerunt: erat autem numerus infinitus. Et
 praeterea capta sunt circiter duo millia virorum
 ac ducenti, cum prada maxima ovium & asino-
 rum, itemq; camelorum & bouum. Iudaeis qui-
 dem hoc vulnus inflictum quantum par superia-
 ribus, maius tamen seipsa visum est: non solum
 quod eam totam regionē qua fugerant, caedes re-
 -pleuerant: sed etiā quod refertus mortuis Iorda-
 nis peritus non erat. & Asphaltites quoq; lacus
 repletus erat cadaveribus, quae per multa flu-
 mina deuoluta sunt. Placidus autem secunda
 fortuna usus, in vicos proximos & municipia
 contendit. captisq; Abila, & Iulade, & Be-
 sematha

primum experirentur inter se disidentes. Nigri quidem occisus, quem habebant de oppressione sui metu eos leuauit. Pars autē plebis nulla erat, cui non ad interitū excogitabatur occisio. Namque alij quod iam dudum alijs ciuibus resistissent interficiebantur: qui uero nihil offenderant, subitas pacis, re causas excipiebant. Et qui omni no liberē eos non adissent, pro cōtempторibus: qui uero obsequentes, pro insidiatoribus habebantur: unaque maximorum criminum & mediocrium pœna, mors erat: neque euasit quisquam, nisi aut ignobilitate aut fortuna perhumili.

De intestina discordia Hierosolymorum. CA. II.

Romani autem omnes ad ciuitatem animos intendebant, hostium dissensionē lucrū sibi esse censentes: & Vespasianum, penes quem summa rei potestas erat, incitabant, diuinae providentiae dicentes auxilio in semet hostes esse conuersos: ueruntamen uelox esse momentum, & Iudeos cito in concordiam redituros, aut intestinis malis defessos, aut reductos in penitudinem. Ad quos Vespasianus ait: Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare, tanquam in theatro cupientes quantum armis ac manibus possent ostentare potius cum periculo, quam secum quid esset utile reputare. Nam si statim ciuitatem aggredierentur ipsos causam hostibus fore concordiae, ac uires eorum etiam nunc vigentes in se prouocatos. Si operirentur, paucioribus ac moderatiori-

bus

bus his viros domestica seditione consumptis.
 Deum namq; melius quàm ipsos disponere, qui
 sine labore Iudeos Romanis traderet, nulloq; pe-
 riculo exercitui victoriam condonaret. Proinde
 manibus proprijs intereuntibus inimicis, maxi-
 moq; malo, hoc est seditione turbatis, debere se
 potius periculorum spectatores esse, quàm cum
 hominibus mortē appetentibus atq; intestina ra-
 bia insipientibus confligere. Si quis autem putave-
 rit victoria gloriā sine pralio fieri viliorē, sciat,
 inquit, armorū incerto exitu commodius esse cō-
 mode perficere quod intendit. Neq; enim minus
 praeclaris esse munus laudabiles, qui paria gesse-
 rint moderatione atq; prudentia. Simul autē dum
 hostes imminerentur, etiā milites ex laboribus
 assidujs recreatos valentiores ductū iri. Præterea
 non id esse tempus, vt maturē occupanda videat-
 ur victoria claritudo: nec enim armis fabrican-
 dis aut muris, vel auxilijs congregandis Iudeos
 operam dare, atq; ideo moras differentibus noci-
 turas: sed bello domestico ac dissensione tumidos,
 miserabiliora pati quotidie quàm ipsi eos capti
 afficerent intromissi. Proinde siue quis securita-
 tem consideret, sinendos esse qui semet absume-
 rent: siue facti gloriam clariorem, nequaquam
 manus intestino morbo laborantibus afferen-
 das: siquidem ratione recta diceretur, non ipso-
 rum, sed discordia fuisse victoriā. Hac Vespasia-
 nus, eiq; dicenti rectores militum consentiebant:

moxq; apparuit quamvtilē fuisse eius consiliū.
 Namq; in dies singulos multi ad eum cōfluebant:
 fugiendo Zelotas. Erat autē fuga difficilis, quōd
 omnes exitus custodibus obsidebātur. Et si quis
 ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, velus
 ad Romanos ire cuperet, interficiebatur: qui ta-
 men eis dedisset pecuniam, saluus abibat: & qui
 non dabat, solus proditor habebatur. Restabat
 igitur, pecuniosis fugam redimētibus, solos pau-
 peres ingulari. Mortui verō per omnes vias co-
 acervabantur innumeri, multiq; etiam transfu-
 gere cupientium, rursus in ciuitate perire prae-
 optabant: nam sp̄s sepulture in patria mori tole-
 rabilius videbatur. Illi autē ad hoc crudelitatis
 deniauerant, vt neq; intus neq; per itinera occi-
 sis humū concederent: sed veluti cum patrijs le-
 gibus etiam naturæ iura disturbare pepigissent,
 suaq; in homines iniustitia diuinitatem quoque
 polluere, ita sub sole putrescere mortuos relinque-
 bant. Sepelientibus autē suorū corpora, idē quod
 transfugis, imminēbat supplicium mortis: statimq;
 sepultura indigebat, qui hanc alteri prastitisset:
 & vt breuiter dicā, nulla tam bona, quā mi-
 sericordia, perierat in illis cladibus mentis affe-
 ctio: hūq; irritabantur noxij, quæ miseranda vi-
 dissent, à viuū in mortuos, à mortuis in viuos
 iracundiam transferentes. Modū autē excedente
 metu, superstitionibus mortui adepti requiem bea-
 tiores videbantur: & qui erāt in custodijs com-
 paratione

paratione sui cruciatus, insepultos quoq; fortunatissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas, prophetarumq; responsis tanquam vulgaribus fabulis illudebant. Cum vero multa contempsissent de virtute ac vitis statuta maiorū, etiam quæ de patria olim prædicta fuerāt, vera esse exitu probauere. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum civitatem captū iri, sancta quoq; flammis exurenda esse lege belli, cum seditio fuisset exorta, sanumq; Dei propria manus ante violassent. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt.

De Gadareñum deditione & litrage. C. A. I I I.

AT Ioannes iamdudum tyrannidem affectans, parem cum similibus honorem habere dedecus existimabat: paulatimq; sibi nequiores adiungens, ab eorum affectione separabatur. Semper autē aliorum decreta nō obediendo, suaq; iubendo imperiosius, quod solus dominari cuperet non latebat, eiq; sociabantur nonnulli metu, alij gratia, (mirus enim atq; fallacia persuadere quæ propterea quod sibi tutum esse delictorū causas vni potius huius. Ad hac quia manu consilio, satellites non magna pars eum contraria quos etiā li-

tantes ut paulò antè pari succumberet. Plur autem
 metus eos, ne sub vnius potestate viverent,
 exagitabat: nec enim facile sperabāt eum, si se-
 mel obtinisset, cūq; posse: occasioneq; in se ha-
 biturum timebāt, quod in principio restitissent.
 Proinde quisq; bello potius quidvis pati decreue-
 rat, quam sponte serviens mancipij loco perire.
 Hinc igitur seditio dividitur, & Ioannes in con-
 traria dissentientibus parte regnabat. Sed inter
 ipsos quidē munita omnia erant custodibus: ni-
 hilq; aut parum agebatur, si quando armis pra-
 e- lum laceſcebant: in populum vero vel maxime
 contentionem ſuſceperunt, & qui maiore pra-
 dam caperet, utrinq; certabant. Cū tamē ciui-
 tas trium malorum ingentium tempeſtate labo-
 raret, hoc eſt belli, dominationis, itemq; ſeditio-
 nis, eorum comparatione bellum popularibus me-
 diocrius videbatur: deniq; relictis ſedibus patrijs
 ad alienigenas profugiebant, & Romanorū be-
 neficio ſalutem, quam inter ſuos deſperauerant,
 aſſequebantur. Quartum verò præterea malum
 erant exitio. Haud procul ab He-
 erat validiſſimum, reponen-
 menta belli, tutandiſq; corpo-
 ribus adificatū, quod Maſ-
 paueraut qui vocantur
 mplioribus timore con-
 norum exercitiū otio-
 ſolymiam verò Iu-
 deos

daos dominatione atque discordia secessisse, ma-
 iora facinora aggrediuntur. Die festo axymo-
 rum (qui apud Hebraeos ad memoriam salutis,
 qua ex Aegyptiorum seruitio liberati, in ter-
 ram patriam deueniunt, sollemniter celebratur)
 nocte deceptis qui sibi erant oppositi, municipiū
 quoddam Engaddi inuasere: ubi pugna quidem
 Iudeos ante praeventos atque dispersos, quam
 arma caperent siue concurrerent, ciuitate popu-
 lare: eos verò qui in fuga defecerunt, mulieres
 videlicet ac pueros, supra septingentos interfece-
 runt: adibusq; deinde compilatis, fructus quoq;
 iam maturos depopulati in Massada portave-
 runt: & illi quidem omnes circum castellū vi-
 cos, totamq; regionem populabantur, non paruo
 vndique perditorum ad eos numero in dies sin-
 gulos confluente: simul autem concitati sunt etiā
 per singulos Iudaea tractus in latrocinia, qui in-
 zerim quiescebant. Ac veluti in corpore, si quan-
 do principale membrum tumor afficit, omnia pa-
 riter agrotare necesse est: ita propter ciuitatis
 tumultū atque discordiam, etiam qui foris erāt
 nequissimi praedarum inuenere licentiam. Sin-
 guli verò vicin proprijs dilaceratis, deinde in so-
 litudinem recedebant. Congregati autem & ca-
 teruatim coniurantes, exercitū quidem paucio-
 res, plures verò quam latrocinialis conspiciatio, in
 tēpla & oppida ferebantur. Et sequebatur qui-
 dem, ut in bello fieri solet, ab his eos male affi-
 ci

ei quos petiſſent : verum praeueniebatur ultio, cum mox latrones à prada refugerent : nullaq; pars erat Iudae, quae non vnà cum Hieroſolymis praeſcellentiſſima ciuitate interiret. Hac Veſpaſiano à transfugu indicabantur : nam licet omnes exitus à ſeditioſis cuſtodirentur, & cum quis ad eos acceſſiſſet interficeretur: tamẽ erant qui ad Romanos clam profugerẽt, ducemq; Romanorum & opem ferre ciuitati, & reſeruari populi reliquias hortarẽtur. Multos enim, quod bene Romanis vellent, periſſe: multos adhuc in periculo dicebant eſſe ſuperſtites. Ille autẽ iam tum miſerans eorũ calamitates, propius ad eos velut Hieroſolymã obſeſſurus accedit, re autem vera vt ciuitatẽ obſidione liberaret : ſpe autem ante reliqua ſubigendi, nullumq; impedimentum extrinſecus obſidioni relinquẽdi. Cum igitur veniſſet in Gadara, tranſſannanae regionis metropolim valiſſimam, menſis Martij quarta diẽ ciuitatem ingreditur. iam enim optimates, ignoſcantibus ſeditioſis, legatos ad eum de traditione miſerant, tam pacis deſiderio, quàm ſui patrimonij metuentes : multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorũ legationẽ inimici nesciebant, niſi quod Veſpaſiano appropinquantẽ id cognouerunt. Et ciuitatẽ quidem ſe retinere poſſe deſperabant, quod & inteſtini inimici numero inferiores erant, neq; procul abeſſe videbant à ciuitate Romanos : ſi verà fugere decre-
viſſent

uissent, sine sanguine id facere, nullaq; à noxijs
pœna repetita, nō honestum sibi putabant. Itaq;
Dole, sum comprehensum (nanq; is non dignitate
solū, ac nobilitate ciuitati princeps habeba-
tur, sed etiam legationis autor erat) interficiunt,
nimiaq; iracundia mortuo verberato, extra ci-
uitatem dilapsi sunt. Iam verò propius acceden-
te Romano exercitu, Gadarensum populum Ve-
spasiano cum acclamationibus in ciuitatem re-
cepto, fidei dextras ab eo accepit: equitumq; ex-
peditum prasidia contra fugitivorum excursus:
muros enim prius quam id Romani peterēt, ipsi
destruxerant: ut eò sibi fides esset, quòd pacem
diligenter, si bellum gerere ne volentes quidem
posse viderentur. Vespasianus autem misso Pla-
cido cum D. equitibus ac tribus millibus peditū
aduersus eos qui ex Gadaris fugerant, ipse cum
ceteris militum copijs Casaream regreditur. At
fugitiui postquam equites repente à tergo inse-
quentes videre, prius quam in manus venirent,
in vicum quendam, cui nomen est Bethenabro, se
recepere: ubi reperta non paucorum iuuenum
multitudine, hisq; partim volentibus, partim vi
armatis, temerè contra Placidum eimq; milites
profiliunt. Illi autem primo quidem impetu pau-
lulum recesserunt, ea simul arte, ut eos à muro
longius prouocarent: deinde loco opportuno cir-
cundatos, telis agentes eminus sauciabant. Itaq;
fugientes quidem, ab equitibus praeueniebantur
Iudai.

Iudei, qui verò manus conseruissent, à peditibus
trucidabantur, nihil plus audacia demonstrâtes:
condensos enim aggrediendo Romanos, armis non
secus ac muro septos, ipsi quidem telis aditū non
inueniebant, neque sufficiebant aciem rumpere:
illorum autem transfigebantur telis, & inma-
nissimè feris similes ruebant ultro in ferrum, &
sternebantur, alij gladijs ora percussi, alij ab equi-
tibus dissipati: quoniam cura erat Placido, cur-
sum eorum à vico intercludere: assidueq; prater-
currens ea parte, cedentesq; reflectens, una etiam
libratis sagittarum ictibus utebatur: hisq; proxi-
mos interficiebat: metu verò longe fugientes
auertebat, donec elapsi qui fortiores erant ad
murm effugere. Eius autem custodes quid age-
rent nesciebant. Nec enim excludi Gadarenses suo-
rum causa patibantur, & si eos recepissent, una
cum his se perituros videbant: quod etiam conti-
git. illis enim compulsis ad murum, penè cum his
Romanorum equites irrupere. Portis autem an-
tè praeclusis, admoto milite Placidus ad vesperā
vsq; acerrimè oppugnato muro pariter ac vico
potitus est: ibiq; tunc vulgus quidem mers occide-
batur, fortiores verò fugā petebant: domus verò
à militibus diripiebantur, & vicus igni traditus
est. Qui verò inde euaserant, totam secum illam
regionem ad fugam incitarunt: & extollendo
propriis calamitates in manus, totumq; Roma-
norum exercitū aduentare dicendo, metu omnes
vad

vindiq; commouerunt: plurimo autem numero au-
 Eli, in Hierichunta secesserunt: hac enim etiam
 tunc eorum spem salutis fouebat, quod esset vali-
 da & populosa. Placidus verò equitibus, rebusq;
 ante prospere gestis fretus eos insequabatur: &
 vsq; ad Iordanem quidem semper quos occupa-
 bat, morti dabat. Omnem verò ad flumen coactā
 multitudinem, fluminis impetu prohibitam,
 quod auctum imbris vadum transire non ppte-
 rant, aperto praelio aggreditur. Itaq; necessitas
 eos ad pugna compulsi, quod fuga locum non ha-
 berent: praetentiq; ad ripa longitudinem, tela
 equitum & incursus excipiebant: à quibus mul-
 ti perculsi, in fluvium ceciderunt: nam qui mani-
 bus eorum cæsi sunt, tredecim millia fuerunt: aliq;
 cum vim sustinere non possent, in Iordanē spon-
 te desilierunt: erat autem numerus infinitus. Et
 præterea capta sunt circiter duo millia virorum
 ac ducenti, cum prada maxima ovium & asino-
 rum, itemq; camelorum & bouum. Iudeis qui-
 dem hoc vulnus inflatum, quantum par superio-
 ribus, maius tamen seipsa visum est: non solum
 quod eam totam regionē qua fugerant, caedes re-
 pleuerat: sed etiā quod refertus mortuis Iorda-
 nis peritus non erat. & Asphaltites quoq; lacus
 repletus erat cadaveribus, quæ per multa flu-
 mina deuoluta sunt. Placidus autem secunda
 fortuna vsus, in vicos proximos & municipia
 contendit. captisq; Abila, & Iulide, & Be-
 semotha

femoth, omnibꝫq; ad lacum Asphaltitem vsque idoneos ex transfugis vbiq; collocat : deinde milite scaphis imposito, eos qui in lacum refugerant subegit. Et trans fluuium quidem tota regio Romanis cessit : & vbiq; omnia vsque ad Macharunta deuicta sunt.

De captis oppidis quibusdam, descriptioq; ciuitaris Hierichuntinæ. CAP. II II.

DUm hac autem aguntur, motus circa Galiliā nuntiatur, & quod Vindex vnā cum optimatibus indigenarū à Nerone defecisset, de quibus alibi diligentius scriptum est. Vespasianum verò ad impetū belli quæ nūtiata sunt incitarunt, iam tunc futura bella ciuilia totiusq; imperij pericula prospicientem : cum si partes orientis ante pacasset, minus Italia metuendum existimaret. Obstante autē hyeme, per subactos interim vicos atque oppida præsidia collocabat : & decuriones ciuitatibus apponēs, multa etiam eorū quæ vastata fuerant instaurabat. Prius tamen comitatus militum copijs quas Casaream adduxerat, in Antipatridem venisibiq; per biduum ciuitate composita, tertia die vastando, inflammando, omnēque subuertendo circum Thamma toparchiam, in Lyddam & Iamniam procedebat. Et cum sese vtraq; tradidisset, constitutus illic habitatoribus idoneis in Ammanusa peruenit : occupatoq; ad metropolim earum aditu, castra muro circumdat. Quintaꝫ in his relicta

selecta legione cū cetera manu in Bethleptō to-
 parchiam proficiscitur : eaq; & vicina regione
 itemq; circum Idumæam igne consumptis, castel-
 la quidem locis opportunis munivit. Captis autē
 duobus vicis in media Idumæa positis, hoc est Be-
 gabri & Caphartophian, plus quam decem mila-
 lia hominum peremit: propē autē ad mille cepit:
 exactaq; inde cetera multitudine, non parvam
 militum suorū partē ibi cōstituit, qui omnia mon-
 tana loca incursando vastabant. Ipse autē cum
 reliquo exercitu in Iamnam rediit, unde per Sa-
 maritidē ac per Neapolim, qua dicebatur ab in-
 digenis Mabortha, secundo Iunij mensis die in Co-
 ream descendit : ibiq; positis castris postridie in
 Hierichunta pervenit: in qua unus ei rectorum
 Traianus quem ē locis trans Iordanem ducebat
 militem iungit, cunctis illic denictis. Sed ex Hie-
 richunte quidem multitudo ante Romanorum
 aduentum in adversam Hierosolymis montanam
 regionem diffugerat : non pauci autem qui re-
 mansere perimuntur. Desolatam verō offenderat
 civitatem, cui in planicie sita nudus mons ac ste-
 rilis imminet, idemq; longissimus: à septentriona-
 li enim regione vsq; ad Scythopolitavos agros: à
 meridiana verō vsq; ad terrā Sodomiticā &
 Asphaltitis lacus terminos extenditur: totus au-
 tem asper est, & quod nihil gignat, non habita-
 tur. Huic obiacet circa Iordanem mons alius, in-
 cipiens à Iuliadē ac septentrionali regione pro-
 xime.

lixius autē in meridiem vsq; ad Bacra, quā Per-
 tram determinat Arabia ciuitatem. In hoc est
 etiam Ferreus mons appellatus, ad Moditidem
 vsq; longus. Inter duos autem montes regio, quā
 Magnus campus vocatur, à Gennabara vico ad
 lacū Asphaltitē vsq; patens, habet ducentorum
 & triginta stadiorū longitudinē, latitudinē ve-
 rò centū & viginti, mediūq; ab Iordane diuidi-
 tur. Sunt autē illic duo lacus, Asphaltites & Ti-
 beriensis natura contrarij: namq; alter salsus ac
 sterilis est, Tiberiensis vulgo dulcis & fecundus;
 æstatiq; tempore illa planicies ardore solis incen-
 ditur, & vitioso opprimitur aëri tractu, omni-
 bus circū aridis præter Iordanem: vnde enent, vt
 palma quæ in ripis sunt magis florent, & ferti-
 liores sint: minus autem, quæ longe remota sunt.
 Ad ipsam verò Hiericho largissimus fons est, ri-
 gandūq; aquis vberissimis, iuxta veterem scaru-
 riens ciuitatem: quam Iesus Naue filius, Hebræa-
 rum ductor, primam in Chananaorum terra bel-
 lo possederat. Hunc fontem aliquando ferunt non
 solum terra atq; lignorum fructus, sed etiam fo-
 minarum partum obtundere solitū, cunctaq; pa-
 riter morbo ac peste corrūpere. Postea verò man-
 suenisse contraq; saluberrimū ac feracissimū esse
 factū ab Helisæo propheta, qui Helia notus fue-
 rat atq; successerat. Receptus enim hospitio ab
 Hierichuntinis habitatoribus, quod humaniores
 eos expertus erat, ipsos & omnē illam regionem
 perpe

perpetua gratia remuneratus est : progressusq;
 ad fontē, lagenā fictilem suluplenā in profluentē
 aquā misit. Iuxta deinde ad cœlū dexteram ten-
 dens, fontisq; immergens blanda libamina, ipsam
 quidē precabatur ut fluenta teneret, ac dulciores
 aquarū venas aperiret: Deum verò ut fecundis
 ribus auris flumina tēperaret orabat: tamq; vber-
 tatē fructuū quā successionem proli daret in-
 digenis, nec eos genitrix filiorum aqua deficeret
 quoad insti manerent. Ad has preces ex discipli-
 na manibus quoq; multa operatus, fontem im-
 mutavit: Et qui antea causa erat his orbitati ac
 famis, idem victus ac succubentis autor est effe-
 ctus. Deniq; rigationis eius tanta potentia est, ut
 si attigerit modò terram, sapidiore sit, iaque ditē
 perseverantibus: unde eo quā largius abutuntur,
 exiguū emolumentū habent: quā verò parcius,
 plurimū. Amplius tantē quā ceteri fontes spa-
 tiū rigat, Et septuaginta quidem stadiis longam
 viginti autē latā planiciem permeat. Optimos
 autem in ea paradisos ac densissimos educat, pal-
 marūq; irriguā genera, tam sapore quā no-
 minibus varia: quarum pinguisima calcibus
 presse, plurimū mellis emittunt, non multū alio
 melle deterius: quanquā Et mellis alix est illa
 regio, Et opobalsami ferax, qui omnium carissū
 rum est fructus ibi pascitur: itemq; cyprum Et
 myra habuū gignit: ut qui diuinitas esse illū tra-
 ctum dixerit, non erraret. Ibi Et longa Et

optima generantur qua sunt carissima. Sed nec in alijs ei fructibus aliqua facile toto orbe regio certauerit: adeo multiplicatum quod satum est reddit. Cuius rei causa mihi videtur esse aquarum uis lata, & aeris calor: cum hic prouocet quae nata fuerint atq; diffundat: liquor autem firmis singula radicibus stringat, viresq; suggerat aestiuo tempore: quo sic perusta est illa regio, ut nihil facile procedat ac pullulet: aqua tamen, si ante solis ortum hauriatur, aura spiritu refrigerat naturamq; contrariam aeri sumit: hyeme uero contepescit, eaq; meris mitissima efficitur. Tanta est autem calis temperies, ut quo tempore in alia Iudaea regione ningit, linio illic tantum indigena uersantur. Distat autem ab Hierosolymis C L. stadiis, & ab Iordane stadiis L X. totumq; habet à Hierosolymis spatium desertum atq; saxosum: ad Iordanem uero & lacum Asphaltitem, licet humilior, aequae tamen incultum ac sterile. Sed de Hiericho, quam sit fortunatissima, satis dictum est.

Lacus Asphaltites.

G A P. V.

Commemoratione autem dignum puto, Asphaltitis quoq; naturam exponere lacus. Is enim salsus quidem ac sterilis est: nimia uero leuitate, etiam quae grauissima sunt, in eum iacta fluitant: demergi autem quis in profundum nec de industria facile potest. Deniq; Vespasianus, qui eius uisendi causa illuc uenerat, iussit quosdam natandi infimos, uinctis post terga manibus, in al-

tura

tum proijci: & euenit omnibus, tanquam vi spiritus sursum repulso de super fluitare. Ad hac mirabilis est coloris mutatio, quæ ter in singulos dies superficiem vertit, & solis radijs variata resplendet. Multis autem locis vomit nigras bituminis glebas, quæ super undâ & habitu & magnitudine tauri sine capitibus assimiles natant. Ad eas autem cum lacus exercitores accesserint, nascitur quod aggestum est, ad naues trahunt: & quia lentum est, repletas eas abrumpere nequeunt: sed quasi religata scapha, pendet à cumulo, donec menstruo mulieris atque vrina soluatur. Est autem utile non modò ad compagines narium, sed ad corporum etiam curationem multis remedijs admiscetur. Longitudo lacus est quingentorum & octoginta stadiorum, qui ad Zoara usque Arabia tenditur: latitudo autem centum quinquaginta stadijs patet. Huic Sodomitica terra vicina est: olim quidem tam fructibus quam diuitijs ciuitatè fortunata, nunc autem omnis exusta, ut quæ habitatorum impietate fulminibus conflagrasse memorat. Denique adhuc in ea drumi reliquias ignis, & oppidorum quinque videre licet imagines, & renascentes in fructibus cineres: qui colore quidem sunt edulibus similes, carpentium verò manibus in fumum dissoluantur & cinerem. Terra quidem Sodomitica fabula eiusmodi fidem habet ex facie.

Gerasæ deuastatio, simul de Neronis morte,

Galbæ, & Othonis,

CAP. VI.

cc 3

As

AT Vespasianus Hierosolymorū habitato-
res concludi undiq; cupiens apud Hiericho
& Adidam castellis erectis, vtrobiq; auxiliariū
pariter ac Romanorū praesidia collocat. Mittit ad
eum Gerasam L. Annium equitatus et parte mul-
tinā; pedibus attributa. Qui primo aggressu ci-
uitate capta, nulle iuuentū, qui ne fugerent prae-
senti erant, interficit; familiae captivas ducit, bo-
na militibus praedari permittit. Incensis deinde
domibus, proximos petiit. Erat autem fuga por-
tentium & interitus infirmorum: quodq; occu-
patū fuisset, flāmis dabatur: omnibūq; tam mor-
talis locus quā tota planities bello appressa, apud
Hierosolymā degentes exeundi copiam non ha-
debant: cum transfugere quidē cupientes à Zelo-
is asseruarentur: eos vero, qui etiam tunc à Ro-
manis dissidebant, undiq; ciuitate vallata cohi-
beret exercitus. Vespasiano autem Caesaream re-
uerso, & cum omnibus copiis in ipsam Hierosoly-
mam proficisci paranti nuntiantur Nero peremptus,
cum per annos tredecim & octo dies impe-
rasset. De quo referre, quemadmodum de honesta-
rit imperiū, nequissimis hominibus Nymphydis
& Tigillino, & indignissimis libertorum per-
missa R. spub. quodq; horū captus infidijs, ab o-
mnibus suis senatoribus d. Titum, cum quatuor
libertis fidelibus in suburbanum fugerit, ibiq; se-
met occiderit: & quod multo post tempore, qui
eum deposuerant poenae dederunt: bellumque
per

per Galliam quo pacto defierit : & quòd Galba creatus imperator, Romã redierit ab Hispania : & quemadmodum incusatus à militibus, tanquàm humilioris esset animi, in medio foro necatus sit, & Otho declaratus sit imperator, militesq; suos cõtra Vitellij, duxerit exercitũ : necnon & Vitellij turbas, & circũ capitolium pugnam : & quemadmodum Antonius Primus & Mutianus Vitellij interfecerint, & Germanorum agmina bellumq; ciuile sedauerint : hac omnia recusavi narrare, cõsidens quòd à multis Græcorũ itẽq; Romanorũ ea cũcta copiose perscripta sunt. Ordinis autẽ rerũ continuandi gratia, ac ne intercisa pendeat hystoria, summatim singula designaui. Igitur Vespasianus prima quidẽ in Hierosolymã expeditionem differebat, expectãs quonã vergeret imperiũ post Neronẽ : deinde vbi Galbã imperare cognouit, nihil conari decreuerat, prius quã illa quoq; ad se de bello aliquid perscriberet. Mittit autẽ ad eũ Titum filij suũ & salutariũ simul, & ut de Iudea mada acciperet. Ob easdẽ causas & rex Agrippa nauigauit ad Galbã. Sed dum Achaiã, quòd hyems erat, lōgis nauibus prateruehũtur, interfici Galbã contigit, septẽ mensibus post & totidem diebus. Deinde Otho suscepit imperium, ac tres menses Rempub. gubernauit. Agrippa verò nihil mutatiõe deterritus, Romã pergere statuit. Titus verò diuino quodam impulsu, ex Achaia

ad Syriam nauigat, & maturè inde Casaream venit ad patrem. Suspecti autè de omnibus, quasi autante Romano imperio, Iudeorum militiam negligebant: patria quoq; metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

De Simone Geraseno, nouæ conspirationis principe.

CAP. VII.

INterea tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon Giora filius, patria Gerasenus, atate iuuenis, sed calliditate posterior Ioâne, a quo iampridem ciuitas possidebatur, viribus autem corporis audaciaq; præstantior: ob quam ex Acrabatena quoq; toparchia, cuius rector erat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones perucnerat qui Massadam occupant. Is autè primo quidem ita suspectus erat, ut eum ad inferius castellum cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permetterent, ipsi excelsius incolentes: rursus autè propter necessitudinem mori, fidelis esse videbatur: nam & delor erat prædati exeuñtib; & cum ipsis territorium Massada populabatur: nec tamen eos ad maiora exhortado metuebat: dominandi enim cupidus magnorumq; appetens, quia mortem Anani comperit, in montana loca discessit: ac voce præconum seruis libertate promissa, itemq; liberis premio, cunctos qui ubiq; fuerant nequissimos cõgregauit. Iamq; validis conflatu copijs, montanos rivos diripiebat. Semper autem accedentib;

dentibus pluribus focijs, audebat etiam in humi-
liora loca descendere, & ciuitatibus quoq; iam
terribilis erat: multosq; potentium vis eius &
prospere gesta sollicitabant: nec iam seruorū tan-
tum, siue latronū exercitus erat, sed multorum
etiam popularium, tanquā regi, parebat obse-
quio. Excursus autem agebatur in Acrabate-
nam toparchiam, & in maiorem vsq; Idumaā.
Vicū enim cui nomen est Nain, muro amplexus,
ad tuitionē sui pro castello habebat. In valle an-
tem quæ appellatur Pharam, multas quidē dila-
tauit spelūcas, multas verò paratas inuenit, atq;
his conditorū prada receptaculis utebat. Quis
& direptos illic fructus reponebat, multa q; ca-
terua diuersabatur, neq; dubitabat, quod in Hie-
rosolymā copijs & apparatu praluderet. Vnde
insidias veriti Zelote, ac præuenire eū qui con-
tra se cresceret cupientes, pleriq; cū armis egre-
diuntur. His autem Simon occurrit, commissioq;
prelio multos occidit, & reliquos cōpellit in op-
pidum. Nondum autem viribus fretus, ab obsi-
dione deterretur. Prius autem Idumæam subin-
gare conatus est. Itaq; cum x x. millibus arma-
torum ad fines eius properabat. Idumæorū au-
tem principes maturē ex agris viginti quinq; fe-
rē milibus pugnacium ciuium congregatis, plu-
ribus autē qui sua seruaret domi relictis, ppter
ficariorū qui Massada versabatur incurfus: Si-
monem in finibus præstolabantur: ubi conflictus

habito, ac per totum diem tracto praelio neq; vñ
flor neq; victus abscēssit. Et ipse quidē in Numa-
ricū, Idumaei verò domū regressi sunt. Nō mul-
to autē post, Simon cū maioribus copijs eorū fi-
nes petebat: castrisq; in quodā vico, cui nomē est
Thecui positi, ad custodes Herodij, quod non
longe aberat, de socijs suis Eleazarum misit, vt
castellū sibi traderent persuasurum: quē quidem
sine mora suscepēre custodes, causa nescij cur ve-
nisset: mox autē de traditione prolocutū, strictis
gladijs persequēbantur, donec fuga locū non re-
periens, de muro in subiectā vallē se proiecit.
Et ille quidē hoc modo statim moritur. Idumaei
autē vires Simonis formidātibus placuit, prius-
quam bello congredierentur, explorare hostiū co-
pias: ad hoc autē se ministrū obtulit parato ani-
mo Iacobus vnus ē rectoribus, cogitans prodi-
tionem. Deniq; profectus ab Oburo (in hoc enim
vico tūc Idumaeorū collectus erat exercitus) ad
Simonem venit: primumq; se patriam suā tra-
diturū esse paciscitur, accepta fide quod semper
ei charissimus foret: mox etiā de tota Idumaei
operā pallicetur. Ob quas res humanissimē apud
Simonem coenatus, amplissim:q; promissis ani-
matus, vbi ad suos redijt, primò Simonis exer-
citus multiplici numero mētiebatur esse maio-
rem: deinde rectoribus etiā paulatimq; multi-
tudine vniuersa perterritis, vt Simonem recipe-
rent suadebat, eiq; siue pugna verum omnium
permis

permitterent principatum : simul autem hoc agens, & Simonem ipsum per nuntios euocabat, disiecturum se pollicitus Idumaeos, quod & praestitit. Nam cum iam appropinquaret exercitus, equum primus inscendit, & cum socijs corruptionis effugit. Pavor autem occupat universam multitudinem, ac priusquam ad manus venirent, domū quisq; suam soluti ordine referunt. Simon verò præter opusione sine sanguine Idumaeam introiit : primumq; aggressus ex improviso Chebron municipium capit, in quo maxima præda potitus est multosq; fructus diripuit. Chebron autē indigena ferūt non eius terræ modò ciuitatibus, verū etiam Aegypti Memphi antiquiorem : deniq; duo millia & trecenti eius commemerantur anni : hoc autem narrant Abraham quoq; parenti Iudeorū fuisse domiciliū, posteaquā Mesopotamia sedes reliquit eiusq; posteros hinc ad Aegyptiū esse profectos : quorū etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem sexto ab oppido stadio arbor maxima terebinthus : eamq; memorant ab initio mundi creati nunc vsq; durare. Hinc totam Simon persuasit Idumaeam, non modo rivos eius & ciuitates depopulando, sed excidendo etiam territoria. nam præter armatos, x l. cum milia sequebantur, ut his ne victui quidem necessaria satis essent. Ad hæc autem necessitates
acced

accedebat eius crudelitas & insuper iracundia
 quò magis vastari cōtigis Idumæam, & quẽad-
 modum post locustas sylua cerni solet frondibus
 spoliata, sic etiã quã Simonis trāsisset exercit⁹,
 & tergo solitudine relinquebat: & alia quidem
 comburendo, alia diruendo, & quicquid in cini-
 date vel in agris natū esset conterendo calcibus,
 aut depascendo debebāt: perq; terrā cultam iter
 agendo faciebant eam sterili duriorē, prorsus vt
 ne signū quidē vastatis relinqueretur, quòd ali-
 quando fuissent. Hæc omnia rursus Zelotas in-
 citauerunt, & aperto quidē bello confugere per-
 timuere: insidijs verò per itinera collocatis, vxo-
 rem Simonis rapiūt, eorumq; præterea quos ha-
 bebat in obsequio plurimos: deinde tãquàm Si-
 monē ipsum cepissent, in ciuitatē exultantes re-
 deunt: cōtinuò namq; sperabant, armis eum de-
 positis pro vxore sibi supplicaturū. Illum autem
 non misericordia, sed ira coniugis raptæ perua-
 serat: cumq; ad muros Hierosolymorū venisset,
 ut fera saucia qua percussores prendere nequis-
 set, ita in quos reperisset, effundebat insaniam:
 deniq; olerum sarmentorumq; causa progressos è
 porta, imberbes pariter ac seniores correptos
 verberabat ad necem: vt animi indignatione id
 solum abesse videretur, quòd nō etiam rescere-
 tur corporibus mortuorū: multos autē abscissis
 manibus dimittebat in ciuitatem, vnā per terre
 faciens inimicos, & popalū reuocare cupiens à
 nocem

nocentibus. Hiſq; mandabat vt dicerent, iurare
 Simonē per Deum qui cuncta regeret, quod niſi
 cito ſibi redderent coniugem ſuam, muto per-
 pto omnibus qui in ciuitate eſſent ſimiliter vte-
 retur, neq; cuiquam aetati parceret, aut ab inno-
 centibus diſcerneret noxios, donec hiſ eius man-
 datis non modo populus, ſed etiam Zelota metu
 perculſi, remiſſiſſent ei mulierem: atq; ita delin-
 tus, pauliſper ab aſſidua ceda requieuit.

De galba, othone, vitellio & veſpaſiano. C. VIII.

Non ſolum autem per Iudæam erat ſeditio.
 bellumq; ciuile, verum etiam per Italiani.
 In medio namq; Romanorū foro. Galba perem-
 pto, creatus Otho imperator cum Vitellio impe-
 rium aſſectante pugnabat: quē Germanica tunc
 legiones elegerant. Habito autem apud Bebria
 cum Galia Cſalpina pralio cū Valente & Ca-
 cinnā Vitellij ducibus, primo die Otho ſupera-
 uit; altero Vitelliani: multiq; trucidati, & ad-
 uerſa partis audita victoria, Otho apud Brixel-
 lum ſemet occidit, poſt quā biduum tresq; men-
 ſes imperium tenuit. Acceſſerunt autem Vitellij
 ducibus Othonis milites, & ipſe iam Vitellina
 Romā cum exercitu veniebat: dum interea Ve-
 ſpaſiana quinto die Ianij menſis Caſarea profe-
 ctus, eas quas nondum ſubegerat Iudæa partes
 petiuit: & in montana regione, quo primum
 aſcendit, coparchias duas Gopſimicā & Acra-
 batenam ſubegit: deinde poſt has Bethel &
 Ephraim

Ephrem municipia : ibiq; praesidijs collocatis
 usq; Hierosolymā equitabat : multos verò tunc
 deprehensos necabat, multosq; capiebat. Ducum
 autē unus Cerealis cum equitū parte ac peditū,
 superiorē qua dicitur vastabat Idumaeā, & Ca-
 phetrā quidem castellū ex itinere captū incen-
 dit: alterū verò quod Capharin dicitur admo-
 milite oppugnabat; muro satis valido cinctum:
 diutius autē ibi se moraturum speranti, oppida-
 ni subito portas aperuere, & supplices ei se tra-
 didere. Quibus subiugatus, Cerealis in Chebron
 alteram ciuitatē antiquissimā tēdit, sitam (ut
 dixi) in montanis locis, haud procul ab Hiero-
 solymis. Vi autem irruptens in eam, reliquam
 multitudinē, quam ibi offendit, cum puberibus
 interemit, oppidum verò ipsum exurit. Omni-
 busq; iam captis, praeter castella Herodum &
 Massadam & Macherunta, quae à latronibus
 tenebātur, sola iam Hierosolyma Romanis ante
 oculos erat, quae expugnanda restabat.

De Simonis gellis contra Zelotas, CAP. IX.

Simon autem ubi uxore suam à Zelotis rece-
 pit, ad reliquas Idumaeae tēdit persequēdās
 & undiq; circumacta natione, Hierosolymam
 compulsi plerosq; fugere, cum ipse quoq; ad eam
 sequeretur. Deinde muro eius obfossa, se, quem
 operationū ex agris aduitem multitudinem co-
 pisset, interficiebat. Enatq; populo foris Simonem
 Romanis terribiliter, unus Zelotae verisq; Simonis

res : quos etiam Galilai nouis inuentis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipsi prouexerant: & Ioannes eis pro potentia quam sibi cōparauerat, vicē referens, omnia qua desiderarent vt facerent permitterebat. In satiabilis autem rapinarū cupiditas erat, domorumq; locupletū perscrutatio. Cades autē virorū & scēminarū iniuria, pro ludo habebātur, pradamq; cum sanguine deuorātes sine aliquo metu, post satietatē muliebri libidine calescebāt: comptiq; crines, ac scēminarū veste induti, lotiq; vnguentis, & vt forma placeret, oculos illiti, non solum ornatum, sed impudentiam quoq; mulierū imitabantur: & obscenitate nimia nefarios coit⁹ exigētes, vt in lupanari versabantur, ciuitatemq; totā impuris facinoribus profanabant. Effcēnantes autē vultū, dextras ad eadem promptas habebāt, delicatoq; incessu, enervati subita incursione bellatores fiebant: & de paludamentis versicoloribus eductis gladijs, casu obuios transuerberabant. Eos autē qui loquū fugissent, excipiebat senior in cadibus. Simon: quiq; intestinū euasisset tyrannū, ab eo qui propē erat occidebatur. Omnis autem fuga via transire cupientibus ad Romanos, abscissa erat. Inter Ioannis autē copias quantū erat Idumaeorum dissidebant: separatiq; ab alijs, aduersum tyrannū tam liuore potentie, quam crudelitatis eius odio armantur: deinde pugna congressi,
multos

multos Zelotarū perimant, ceterosq; in aulam regiam compellunt, quam Grapte edificauerat: hac autem fuerat cognata Izatae regis Achabenorū. Vnā verò irrupere Idumei, atq; inde Zelotis in sanum pulsus, Ioannis pecunias pradabantur: in aula enim supradicta & ipse debebat, & tyrannidis spolia deposuerat. Inter hac autem Zelotarum qui per ciuitatē dispersi erant, ad illos qui in tēplum fugerant aggregati sunt: eosq; Ioannes aduersus populum & Idumeos educere cogitabat. Istis autem non tam impetus eorum metuendus erat, cum pugna plus possent, quā cōfidentia, ne de tēplo nocte subreperent, seq; pariter occiderent, atq; oppidum concremarent. Itaq; colecti cum pontificibus deliberabāt, quoniam pacto impetum praeuenerent. Sed profecto Deus sententias eorum in deterius vertit, & interitu acerbius excogitabant salutis remedium: nam ut Ioannē ducerent, Simonem recipere statuerunt, & cum precibus alterū sibi tyrannum imponere. Itaq; decreto obtemperatur, missōq; Matthia pontifice, rogant Simonē ut ad se introiret, quem saepe timuerant: cum his autem precatoris erant, etiam qui Zelotas Hierosolimis fugerant, domus quisq; suae desiderio & fortunarum. Ille autē nimis superbē se dominum fore pollicitus, veluti ciuitatem liberaturus ingreditur, cum salutis eum latorē ac defensores sui populi clamor designaret. Vbi vera cum suis
copijs

copijs introijt, mox de propria potentia delibe-
rabat: nec minus eos à quibus rogatus erat quàm
eos contra quos fuerat aduocatus, inimicos pu-
tabat. Ioannes autē cum multitudine Zelotarū
tēplo exire prohibitus, amissis etiā quæ in ci-
uitate habebat (nam statim res eorū Simon tuta
focijs diripuerat) salutē iam desperabat. Tēplum
tamen adiunante populo Simon aggreditur. Illi
autem in porticibus, perq; propugnacula stantes
impetū propulsabant: multiq; ex Simonis parte
oppetebant, multi saucijs referebantur, quoniam
Zelotæ ad dexteram superiores erant, eaq; ictibus
impenetrabiles habebant. Ex quatuor loco plas-
suerant, ut ex alto videlicet missilia torquerēt:
vnam ad orientalem angulū, ad septentrionē
alterā, super xystrū tertiam, in angulo alio cōtra
ciuitatē inferiōrē. Quarta verò turris supra ver-
ticē Pastophoriorum condita erat: vbi moris est
vnū de sacerdotibus astantē post meridiē, quod
septimus qui sq; dies inciperet, tuba significare:
rursusq; vesperti, quod desineret, nunt ferias po-
pulo, nunc ut opus faciat, donūtiāntē. Per turres
autē disposuerūt balistas saxorūq; tormenta, &
sagittarios, & fundarū scientes. Itaq; tunc Si-
mon pigrus ad impetū monebatur, cum suorū
pleriq; mollescerēt: amplioribus tamē copijs fre-
tus, propius accedebat. machinarū enim missilia
delata longius, multos pugnantiū perimebant.

De Vespasiano in imperatorem electo: C. X.

PEr idem tempus Romanos quoq; seniora ma-
la circumueniunt: aderat enim ex Germa-
nia Vitellius cum exercitu, aliã praterea ingentẽ
multitudinem secũ trahens. Et cum eum desti-
nata militi spatia non caperent, totam urbẽ pro-
castris habebat, omnemq; domũ repleuit arma-
tis. Illi autẽ conspectis Romanorũ diuisijs oculis
insuetis, & auri argentiq; stupore persusi, vix
cupidinem continebant, adeo vt in rapinas se con-
uerterent, & eos qui obstare couarentur occide-
rent. Et in Italia quidẽ ita res erãt. Vespasianus
autem postquã Hierosolymĩ proxima depopula-
tus, Casarea reuertebatur, audiit Romanorũ tu-
multus, & Vitelliũ principẽ. Hoc autẽ, licet ipso
imperium pan, sicut bene imperare nosset, ad indi-
gnationẽ perductus est: dominumq; dedignatur
eum qui veluti desertum inuasisset imperium. Do-
lore autem saucius cruciatum ferre non poterat,
neq; alijs vacare bellis cum patria vastaretur.
Verumtamen quantũ ira impellebatur ad vlcif-
cendum, tantum longinquitatis cogitatio repri-
mebat: multa enim fortunam posse noua facere,
priusquã ad Italiam, praesertim hyemis tempore
ipse transiret: plusq; iam crescente iracundiã ep-
hibebat. Rectores autẽ cum militibus conuenien-
tes, aperte iam de mutatione tractabant: et cum
indignatione vociferantes, incusabant Roma com-
stitutos milites, & in delicijs agentes, qui ne se-

nam quidem belli sustineant, quibus libuerit decernere principatum, & spe questus imperatores creare. Si autē laboribus tot exactis sub galis senescentes, alijs condonare potestatem, cum apud se digniorem habeant imperio: cui si hanc amiserint, quam iustiores, vel quando referret erga se benevolentia gratiam? Tanto autem Vespasianum quā Vitellium iustus esse principē fieri quanto illis qui eum declarassent ipsi praestarent: nō enim se minora pertulisse bella, quā qui ex Germania venissent: neq; illis qui tyrannum inde deducerent, in armis deteriores esse. Nullum autē in creando Vespasiano fore certamen: non enim senatum populumue Romanū, Vitellij libidines pro Vespasiani pudicitia perpeffuros, nec pro bono imperatore crudelissimum tyrannum, aut filiū pro patre optaturos principē, Maximū enim paci tutamen esse, veram in imperatore praestantiā. Ergo siue peritia senectutis debeatur imperium, habere se vespasianum: siue adolescentia viribus, Titum: ex amborum enim aetate quod sit commodum decerpturos. Non solō autem se ministraturos declarati imperij vires, qui tres legiones, regumq; habeant auxilia: sed etiā totū orientē partemq; Europa extra Vitellij timorem constitutam: atq; insuper qui essent in Italia propugnatores Vespasiani, fratrem atque alio filiū: quorum alteri multos dignitate praeditos iuvenes sociatum iri sperabant, alteri verō

etiam vrbis essent cōmissa prafectura: quia pars
ad imperij principia nō parū valeret. Postremò
si ipsi cessarent; senatū fortasse declaraturū esse
principem, quē cōseruatores milites dehonestā-
rent. Hac primo per caneos milites loquebātur
deinde se adortati inuicē; Vespasianū imperato-
rem appellant: eumq; vt in periculo constitutū
imperij cōseruaret, orabant. illi autē olim quidē
verū omniū cura fuit, nequaquā verò imperare
volebat, dignū quidem se factis existimās, prā-
mata autem vita securitatem; clarioris fortunæ
periculis anteponeis. Recusanti autem rectores
magis instabant: & circūfusi milites cum glā-
dijs mortē ei mīnabantur, nisi viuere vellet
dignus esset diu tamen relictus, quod renuo-
bat imperiū postremò cum his qui se de signauo-
rant minime dissuadere posset accepit.

Aegypti descriptio, & Pharis. CAP. XI.

MVtiano autē cateruq; rectoribus, qui cū
ad imperiū mutauerāt, & exercitu alio
vociferāte, vt se in hostes oēs duceret, prius res
Alexandrias procurandas putauit sciens Aegy-
ptū plurimā esse partē imperij; propter frumen-
tariā functionē: eaq; si positus esset, vi quoq; si
perstaret, Vitelliū deiciendū sperabat: nec enim
perpeffarū esse populū fame oppressū. Simul etiā
duas legiones, quæ apud Alexandriā degerēt, si-
bi cupiebat adiungere. Cogitat ut etiā propugna-
culo sibi fore illā regionē, aduersus incerta for-
tuna.

suba. Nam & terra difficilis accessu, mariq; importuosa est: & ab occidente quidē aridam Libyam habet obiectā, à meridie verò limitē quē Syenem ab Aethiopia dirimit, nauibusq; inuiae Nili fluminis cataraetas: itemq; ab oriēte mare rubrū, ad Eaptorū ciuitatē vsq; diffusum. Septentrionale verò munimētum habet terram vsque ad Syriam: & quod dicitur Aegyptiū pelagus, totum portibus carens. Hoc quidē modo Aegyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusū verò & Syenem, per duo milia stadia ora porrigitur. Ex Pelusina autē ad Pelusiū, navigatio est stadiorū trium milium & ferecentorum. Nilus autē ad Elephantinam oppidum vsque nauibus ascenditur: namq; ulterius progredi, vt supra diximus, cataraete non sinunt. Portus autē Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est: nam & odium per angustū habet, saxaq; lateribus a directo cursu deflectitur: & leuā quidē pars, manu factis brachijs cingitur; à dextera verò Phariū obiecta insula, turrim maximā sustinet, ad C. C. C. vsq; stadia nauigantibus igne lucentē, vt quā longissime difficultatē applicandā nauū precauant. Circū hanc autē insulam, opere instructo ingentes muri sunt, quibus affluctū pelagus, & aduersis obicib; fractū, asperiore facit meatum, eoq; periculosum per angustia aditū. Intus tamē portus ipso tutissimus est, & x. x. stadij magnus: in quem tam quā de-

sunt illi terra ad beatitudinē deuehuntur, quā
 qua superant ex domesticis & indigenis, in totū
 orbem diuisa exportantur. Itaq; non sine ratione
 Vespasianus Alexandrinatum rerum erat cupi-
 dus, ad totius imperij firmamentum. Proinde sta-
 tim ad Tiberium Alexandrum literas dedit, quā
 Aegyptū & Alexandriā regebat, indicās militū
 alacritatē: quodq; ipse (quod necesse fuit) susce-
 pto munere principatus, operā atq; adiumentum
 eius assumeret. Alexander autē simul ut Vespasi-
 ani legit epistolā prōpto animo, & legiōes etiam
 sacramento rogauit & populū: utriq; autē libe-
 tissimē parere, virtutē viri ex proxima admi-
 nistratione scientes. Et ille quidem permissa sibi
 potestate, omnia quae imperij vsus exigeret, ad-
 uentui quoq; principis necessaria iam parabat.
 Vespasianus Iosephū captiuitate liberat. C.XII.

O Pinione verò citius declaratum in oriente
 Vespasianū imperatorē, ubiq; fama nū-
 tianit. Et vniuersae quidem ciuitates festos dies
 habebāt, nuntiūq; letitiā pro eo simul & sacristi-
 cia celebrabāt. I. legiones verò apud Mesiā Pan-
 noniamq; degētes, quae propter Vitellij audaciā
 paulo antē fuerant cōcitatae, insurandū Vespasi-
 anio maiore gaudio prabuerūt. Vespasianus au-
 tem Casareā reuersus, iam Bergū venerat, ubi
 multa quidē ē Syria, multaq; ab alijs prouincijs
 legationes aderant obuiā, coronas ei & gratu-
 latoria decreta à singulis ciuitatibus offerentes.

Affuid

Affuit autē rector etiā provincia Matianus, popu-
 lorum alacritatem, iurataq; per ipsum princi-
 pem sacramenta renuntians. Vbiq; autē Vespasi-
 fiani votis obsecundante fortuna, rebusq; ad eum
 plurima ex parte inclinatis, cogitare cepit, quod
 non sine Dei providentia sumpsisset imperiū, sed
 instā quadā fati ratio, ad eius potestātē circum-
 duxisset rerū omnium principatū. Recordatus au-
 tem signa, & alia (multa enim sibi contigerant
 imperiū pramonstrantia) & Iosephi dicta, qui-
 bus cū Nerone viuo ausus fuerat appellare im-
 peratorē, admirabatur virū quē adhuc habebat
 in vinculis: advocatoq; Mutiano cū amicis et re-
 ctoribus alijs: primū quāvis strenuus fuisset Iose-
 phus. quantūq; Iotapatenis expugnandis propter
 eū laborasset exponit: deinde vaticinationes eius,
 quas ipse quidem timoris causa suspicaretur esse
 signēta: tēpus autē diuinas fuisse, & rerū exp-
 tus probauisset. Tumq; inhonestū esse ait, ut quī
 sibi augurasset imperiū, vociq; Dei minister ac
 nuntius extitisset, adhuc captivi loco haberetur
 fortunāq; sustineret aduersam: vocalumq; ad se
 Iosephū solui iubet. Hoc autē facto, alij quidam
 rectores ex ea gratia quē alienigena retulisset,
 praeclara etiam de se sperāda esse arbitrabantur.
 Titus vero, qui cū patre aderat, instū est, inquit,
 pater; vñ cum ferro etiā probro Iosephū solui:
 erit enim, tanquam nec initio victus sit, si non
 dissoluerimus, sed inciderimus catenas: namq; id

agi solet in his qui nā rectē fuerint vincti. Eadē Vespasiano placebant, & quidā interueniēs securi catenas abruptit. Iosephus quidē pro his quæ prædixerat, præmia fama donatus, & de futuram dignum cui credendam esset habebatur.

De Vitellii morte & moribus. CAP. XIII.

Vespasianus autē responso legationibus red-
dito, instēq; pro meritis administrationi-
bus ordinatis, Antiochiā venit. Et quoniam primum cederet cogitans, Alexandrinū itinere præ-
stabilius esse duxit, quæ Roma agerentur cura-
re Alexandriā enim stabile esse, Romanas autē
res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiā
Mutianū cū multis equitū peditumq; copiis: qui
tamē propter hyemis asperitatē veritus naviga-
re, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitū.
Inter hæc autem Antonius Primus, adducta le-
gione tertia ex his quæ apud Mæsā moraban-
tur (illā enim regebat provinciam) bellū gerere. cū
Vitellio properabat, Vitellius autē cū magna
manu Cæcinnam obsidiam ei mittit. Is autē Ro-
ma profectus, quamprimū circa Cremonā Gal-
liā Antonium consequitur, quæ cōfinis Italia ci-
uitas est: ibiq; conspecta hostium ordinatione ac
multitudine, prælio quidem congregi non aude-
bat, discessum autem periculosum reputans, de
proditione deliberabat. Conuocati autem cēturi-
onibus & tribunis sibi subditi, ut transfugerent
ad Antonium suadebat: Vitellius quidem rebus de-
trahens,

trahens, Vespasiani autem vires extollens : & alterū nomen imperij tantum , alterum virtutē habere commemorans : ipsis quoq; melius esse, se id sponte faciant, quod necesse est: cumq; se multitudino superatum iri sciant, voluntate periculum praeuenire. Nam Vespasianū quidē idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqua vindicanda: Vitellium verò ne cum ipsis quidē praesentia posse feruere. Multa locutus in hunc modum quod voluit, persuasit, & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem verò nocte milites praenitudo simul ac metus eius, se vicisset, a quo missa fuerant occupauit, eductiq; gladijs, Caccinam obtruncare voluerunt: fecissentq; nisi hic aduolā tribuni supplicassent: quamobrem eade quidem se abstinerunt, victū autē quasi proditorem Vitellio transmittendum habet. His auditis Primus Antonius continuo suos mouet, eosq; cum armis in defectiones ducit. Illi autem instructi ad praelium, paulisper quidem resisterunt: mox autem loco pulsī, Cremonā fugerūt. Primus autē comitatus equitibus cursus dorū praeuertit, & antea tinitate circumclusum plerūq; multitudinē peremit: aggressus autē reliquos, oppidū militibus praedari permisit: in quo multi quidem hospites mercatores, multi verò indigena periere, totusq; Vitellij exercitus, virorum x x milia & ducenti. Quin & Antonius eorum quos de Masia adduxerat quatuor milia & quingentos amittit.

lit: solutum autē vinculis Caccinam, rerum gestarū iustitiā ad Vespasianū mittit: qui ad eum intermissus & collaudatus est, & proditoris dedecus infertatus protexit honoribus. Roma autem Sabinus ubi Antonium appropinquare cognovit, fiducia recreatus est: collectiq; vigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium: luce verū facta multi nobilium sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinēda victoria. Sed Vitellius de Primo quidem minime curabat: his autē iratus qui cū Sabino defecerant, & nobilium sanguinem pro ingenua crudelitate sitiens, immittit Capitolio quam secū adduxerat militū manū: ubi multa ab his itemq; ab illis qui templū tenebant pugnantibus, audacter admissa sunt: postremo autē Germani, quod multitudinem superabant, collē obtinuerunt. Et Domitianus quidē cū multis Romanorū viris insignibus, diuina quadam ratione saluus enasit: reliqua verō multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidē ad Vitelliū ductus occiditur, milites autē direptis donarijs, templū incendit. Tumq; postea die cū exercitu venit Antonius, eumq; Vitellij milites excipiunt: & trifario commissio intra urbē praelio, oēs interiere. Procedit autem ebrinus de palatio Vitellius, & ut assolet in extremis longiore luxu prodiga mensa refectus: tractus autē per populū, varioq; cōtumeliarū genere debonestatus, in media urbe ingulatur, octo mēses

de dies quinque potitus imperio:quem si viscera
 diatni contigisset, ut opinor, eius luxuria mi-
 nime sufficere potuisset imperium:aliorum vero
 mortuorum supra L.milia numerata sunt. Hac
 quidē gesta sunt die tertio mēsis Octobris. Postea
 autē die Mutianus cum exercitu Romam in-
 greditur, & Antonij militibus à eade repressis
 (adhuc enim hospitia perscrutando, & Vitellij
 milites, & ex populo plurimos qui cum illo sen-
 serant, occidebant, examinationis diligentia ir-
 cundia praeuenientes) Domitianum productum
 populo rectorem insinuat, usque ad patris aduen-
 tum:populus autem iam timore liberatus, impe-
 ratorem praeedicat Vespasianū: simulq; & illum
 confirmatum, & Vitellium esse deiectum festa
 letitia celebrabat.

Titus mittitur cōtra Iudaeos à patre. C. XIII.

Cum autē Vespasianus Alexandriam venis-
 set, gesta ei Roma nuntiata sunt, & legati
 ei ex toto orbe cōgratulantes affuerūt: cūq; mā-
 xima post Romā ciuitas esset, angustior multi-
 tudini videbatur. Firmato autē iam totius orbis
 imperio, rebusq; pop. Rom. praefer spē cōseruatis,
 Vespasianus in Iudaeae reliquias intēdit animū.
 Et ipse quidem exacta hyeme, Romam profici-
 sci parabat, resq; apud Alexandriam mature
 componere proponebat: filium vero Titum cum
 selectis copijs ad excidendam Hierosolymā mi-
 sit. Qui terreneo itinere Nitopotim usque pro-
 gressus,

gressus, ab Alexandria ciuitate xx. stadiorum
 intervallo distantē, inde militem longis paui-
 bus imponit: Niloq; flumine post Mendesium tractum,
 Thmum vsq; rebitur. hinc autē egressus in ter-
 ram, apud Tanin ciuitatē diuertit. vnde secunda
 ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusium ter-
 tia. Hic autē milite per biduum recreato, tertio
 die Pelusi fines transijt: vnamq; mansione pro-
 fectus per solitudines, ad Casy Iouis templū ca-
 stra posuit: posteroq; die, apud Ostracinen, qua
 mansio aqua inops est, ob quā causam aduēctitia
 ptuntur indigenae. Hinc, apud Rhinocolurā re-
 quiescit: & inde progressus in quartā mansio-
 nem, Raphiam venit, qua prima occurrit Syria
 ciuitas: Gaza verò quinta mansionu castra susce-
 pit, & postea in Ascaloniē, atq; hinc Iamnam,
 deinde Ioppen, & ex Ioppe Casaream peruenit:
 decreto apud se, alias militū copias congregare.

FL. IOSEPHI DE BELLO IYDAICO.

LIBER VL.

De triplici seditione apud Hierosoly-
 mam.

CAP. I.

ITVS quidē ad eū modū quē pra-
 diximus, emēsa vltra Aegyptū ad
 Syriā vsq; solitudine, Casareā ve-
 nerat: ubi enim exercitus decreuerat
 ordinare. Illa autē adhuc apud Alexandria vna

cum

cum patre imperiū, quod nuper ei Deus permis-
erat, disponente, contigit etiam seditionem, qua
apud Hierosolymam erat, auctā trifariā diuidi.
Et aliam partem in altam verti, quod ut in ma-
lis optimū quis dixerit, factūq; iustitia. Nam Ze-
lotarum quidē in populū dominatio, quæ auctor
erat excidij ciuitatis, unde ceperit, Et per quos
creuerit, diligenter superius declaratum est. Hæc
autem non errauerit quisquam dicens seditionem
in seditione esse factam, ac veluti rabida fera,
externorum penuria, in sua viscera sœuere solet.
sic Eleazarus Simonis filius, qui Et ab initio Ze-
lotas in templū à populo separauerat, velut indi-
gnari simulans, ob ea quæ in dies singulos Ioan-
nes auderet, cum ne ipse quidem à cadibus quies-
ceret: re autem verā sese posteriori tyranno sub-
iectum esse minime sciens, summæ rei desiderio,
propriæq; potentia cupiditate, ab alijs defecit.
ascitis etiam Iuda Cheleia filio, Et Exronis Si-
monis potentissimū: præter quos erat etiam Exe-
chias Chobor filius, non ignobilis. Horum singu-
los Zelotæ non exegit sequebantur: occupatoq;
interiore templi aditu, superentia portas in sacris
foribus armâ pœnuat: et abundare quidem se suis
necessarijs considerant: sacrarum enim rerum to-
pta suppetebat, nihil impium existimantibus:
pauentibus verò suorum timentes, pleriq; in locis
suis otiosi manebant. Ioannes autem quanto su-
perior erat virorum multitudine, tanto loca su-
perab

perabatur: hostesq; habens à vertice, neq; sine metu conabatur incursus, & pra iracundia cessare non poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazar partem afficiens, tamen non remittebat: crebri enim fiebant impetus, & missiliū iactus, totumq; polluebatur cadibus templū. Filium autem Giora Simon, quem rebus desperatis inuitatum, ultro sibi tyrannum spe auxiliij populus introduxerat, & superiore civitate retinens, & inferioris plurimā partē, animosius iam Ioannē eiusq; socios adoriebatur, quasi qui desuper impugnarentur. subiectus autē illorū manibus erat, sicut & illi superiorum. Et Ioannem eueniebat duplex praliū perferentem, ladi pariter ac ledere: quantoq; vincebatur, eo quod Eleazaro esset humilior, tanto plus ladebat, Simone celsior confitutus: cū inferiores aggressus etiā sola manu sine labore prohiberet: desuper verò ex fano iaculantes, machinis deterretet. Quippe balistis & non paucis lanceis utebatur, saxorūq; tormentis: quibus non solū bellantes vlciscebatur, sed multos etiam sacra celebrantiū perimebat. Quanquā enim ad oī impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos qui sacrificare, cuperent recipiebant, cū suspicione & custodibus indigenas perscrutando. Hospites enim etiā qui exorassent, eorū crudelitatem, post exituri subcissa seditionis opera cōsumebantur. Missilia nāq; machinarū vi ad aram vsq; templumq; peruenientia, in sacerdotes sacra celeb

celebrantes cadebant: ac multi qui properantes
ab ultimis finibus terra ad sanctissimum locum
venissent, ante ipsas hostias procubuerunt: arāq;
vniuersis Græcis & Barbaris adorandam, suo
sanguine imbuere. Indigenis autē mortuis alie-
nigena, ac sacerdotibus profani miscebantur:
perq; atria diuina, stagnum facerat diuersorum
cadauerum sanguis. Quid tantum passa es ô mi-
serrima ciuitas à Romanis, qui tua intestina sce-
lera purgaturi flammis introiere? Iam enim Dei
locus non eras, neq; manere poteras, domestica-
rum funerum facta sepulcris. & qua sanum ci-
uili bello tumultū constitueras: poteris autem de-
nuo fieri, poteris, si unquā vastatorē tui Deum
placaueris. Sed enim reprimenda sunt qua dolēs,
lege scribendi: quando non domestici luctus, sed
exponendarum rerum hoc tempus est. Prosequar
autem seditionis facinora cetera. Ergo diuisis tri-
fariam insidiatoribus, Eleazarus quidē eiusq; se-
cui, qui sacras primitias consuabant. in loam-
nem ebrj ferebantur. Qui vero huic parerens,
plebem diripientes in Simonē rebellabant, cum
ipsi quoq; Simoni contra diuersa partis sediti-
os adiumento esset ciuitas. Si quando igitur ex
vtraq; parte appetebatur Iannes, obuertebat so-
cios suos: & de ciuitate quidem subeuntes, missis
ex porticibus telis, de templo verò iaculantes,
machinis vlciscebatur. Quoties autem desuper
instantium molestia caruisset. (frequenter enim
ebrio

abrietate & lassitudine cessabant)liberius in Si-
 monem eiusq; socios cum pluribus irruerat. Sem-
 per autē quantū in ciuitate pepulisset in fugam
 versos, ades frumenti plenas omniumq; vtensiliū
 incendebat: idemq; hoc illo regrediente, Simō in-
 secutus agebat: veluti consulto pro Romanis o-
 mnia corrumpere qua ad obsidionem ciuitatē
 erant preparata, suarumq; viriū uernos abscon-
 derent. Deniq; contigit vnā exiri omnia circum
 templum, & inter proprias acies solitudinē atq;
 aream pugnae fieri ciuitatem: concremari autem
 paulo natis omne frumentū; quod nō pauci an-
 imi sufficere potuissent obsessis: d'niq; fame capti
 sunt, quā minimē quiescerent, nisi eam sibi met cō-
 parauissent. Vndiq; autē insidiatoribus & con-
 finibus oppugnantibus ciuitatē, medius populus
 velut aliquod magnū corpus lacerabatur. Se-
 nes verd ac mulercula intestinis malis attonite,
 pro Romanis vota faciebant: externūq; bellū,
 quo domesticis malis liberarentur, expetebant.
 Graui autem metus ac terror fœdissimus occu-
 pauerat: & neq; consiliū capiendi tempus erat, ut
 voluntatē mutarent, neq; pactionis aut fuga spes
 cupiderit. Etenim custodiebantur omnia: dis-
 fidentesq; latronum principes, quoscūque Roma-
 nis pacatos esse, vel transfugere ad eos velle sen-
 tirent, quasi communes hostes interficiebant,
 solūque in occidendis vita dignis concordēs
 erant. Et pugnantium quidem nocte dieq; cla-
 mor

non perpetua erat: sed metu acerbiores erant lu-
 gentium quæstus. Et assiduas quidem lamentatio-
 nis causas; calamitates præbebant: timor autem
 includebat ululatus: atque obmutescere dolore præ-
 formidine, tacito gemitu cruciabantur: neque iam
 aut reuerentia: viuis apud domesticos erat, neque
 mortuis cura, sepultura adhibebatur. Quorum
 amborum hæc causa erat, quod de se quisque de-
 sperabat. In omni enim re animos remiserant qui-
 cum seditiosis non erant, quasi continuo modis
 omnibus morituri. At verò seditiosi congesta in
 tumulum cadavera conculcantes dimicabant: &
 ex mortuis haurientes audaciam, quos sub pedi-
 bus cernerent, immanius sauebant: semperque ali-
 quid in se perniciosum excogitantes, & quod vi-
 sum fuisset sine miseratione facientes, nullam ca-
 dis aut crudelitatis viam prætermisere: adeo ut
 etiam sacris materijs ad bellica conficienda in-
 strumenta Ioannes abuteretur. Nam cum olum
 fulcire templum populo, itemque pontificibus pla-
 cuisset, idque x x cubitis altius edificare, rex qui-
 dem Agrippa ex monte Libano aptas ei mate-
 rias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc
 est, ligna & magnitudine simul & directa pro-
 ceritate spectabilia. Interuentu autem belli opere
 interrupto, Ioannes his scélis, quod sufficere lon-
 gitudinem reperit, turres edificauit: & aduersus
 eos constituit, qui desuper à templo pugnarent,
 post muri ambitum contra exedram occidenta-

lem adnotas, quâ solum poterant, quod aliæ par-
tes gradibus ex longinquo fuerunt occupatae. Et
ille quidem fabricatus ex impietate machinis su-
bactum iri speravit hostes, Deus verò laborem
eius inutilem demonstravit, & priusquam in hu-
quicquam poneret, Romanos adduxit. Etenim
Titus, postquam partem ad se collegit exercitus,
alijs verò ut ad Hierosolimam occurrerent scri-
psit, Casaream profectus est. Erant autem tres le-
giones, quæ pridem sub eius patre Iudeam va-
stauerant, & duodecima, quæ olim cum Cestio
male pugnaverat, quæq; licet per id fortitudine
esset insignis, tunc tamen eorum etiam memoria
quæ pertulerat, alacrius ad vindictâ properabat.
Harum quidem quintâ legionē iussit sibi per Am-
manata occurrere, decimam verò ascendere per
Hierichunta. Ipse quidem cū ceteris egressus esset,
quas regū quoq; auxilia plura quam dudū, nul-
lūq; Syri auxiliares comitabantur. Suppletum est
autem quatuor legionū quantū Vespasianus sele-
ctum cum Mutiano miserat in Italiā, ex his qui
cum Tito accefferant: duo namq; millia de Alexan-
drino exercitu lecta, tria millia verò ab Euphra-
te eum sequebantur, & amicorum spectatissi-
mus benevolentia simulq; prudentia. Tiberius
Alexander, qui antea quidem Aegyptum admi-
nistraverat, tunc autem dignus qui exercitū re-
geret propterea indicatus, quod primus incipien-
ti suis hospes imperio, & cum fide clarissima
inceder

incerta fortuna sociatus est: idemq; consultor in
 usus bellicos aetate ac peritia precipuus aderat.

Titus explorator Hierosolymę periclitatur. C. II.

Progredientem verò in hostilem terram Ti-
 tum, antecedebant regia omniaq; auxilia,
 post eos viarum stratores, castrorumq; metato-
 res. Deinde rectorũ sarcina atq; armati. Post hos
 ipse Titus, & alios lectos habens & signiferos,
 quorũ agmẽ equites sequebantur. Hi verò ante
 machinas ibant, & secundum illos vnà cum le-
 ctis tribuni, & praefecti cum cohortibus. Post an-
 tem circum aquilam signa, & ante signa tubici-
 nes, deinde acies senum virorum ordinibus dila-
 tata. Seruile autem vulgus à tergo cuiusq; legio-
 nis, & ante hos sarcina. Omnium verò nouissimi
 mercenarij, eorumq; custodes coactores agmi-
 nis. Procedens autem decenter cum exercitu, ita
 vt moest Romanis, in Gophnam per Samaritidẽ
 venit, qua & prius ab eius patre fuerat occupa-
 ta, & tunc praesidijs tenebatur. Ibi autem vnã
 moratus vespere, mane inde proficiscitur: pera-
 ctãq; dici mansionem, castra ponit in loco quẽ Iu-
 dai sermone patrio Acanthionaulona vocitant,
 iuxta vicũ quendã Gabat Saul nomine, quod si-
 gnificat vallem Saul, distantẽ ab Hierosolymis
 stadijs ferè x x x. Hinc sexcentis propè lectis
 equitibus comitatus, perrexit in ciuitatẽ, quã
 vultu esset, Iudeorũq; animos exploraturus: si for-
 tẽ se conspecto, priusquam ad muros veniretur,

metu cederent: audierat enim quod erat verū, id
 seditiosis & latronibus oppressum populū desole-
 rare quidem pacent: sed quod rebellantibus infir-
 mior esset, nihil conari. Quandiū quidem per viā
 quā ad murū duceret equitabat, nemo ante por-
 tas apparuit, ubi verā itinere ad turrē Psephi
 non declinato, transuersum agmen equitum du-
 xit, infiniti subito prosiliunt, quā Muliebres tur-
 res vocantur: & per eam quā contra monimen-
 tum Helenæ porta est egressi, equitatum interci-
 dunt: atq; alios quidem etiā tunc via currentes,
 ne cū his qui disuertebant sese iungerent, à fronte
 oppositi, prohibuerunt: Titū verò cū paucis sepa-
 rant. Ille autem ultra quidē minus progredi po-
 terat: à muro enim cuncta fossis patebant, &
 transuersi erant horti, multisq; materijs impedi-
 ti: ad suos autē in agere cōstitutos recur suos, in-
 tercedente hostili manu, desperabatur. Quoniam
 pleriq; imperatoris periculum nesciebant: sed exi-
 stimantes eum secū reuerti, etiam ipsi fugiebāt.
 Titus autē in sua tantū fortitudine sitā esse pro-
 spiciens spem salutis, flectit equū: & ut se seque-
 rentur cum clamore comites adhortatus, in me-
 dios hostes irruit, ut ad suos transire festinans.
 Quo quidē tempore maxime intelligi potuit, &
 belli momenta & imperatorū pericula Deū cu-
 rare. Tot enim aduersus Titum missilibus iactis,
 cum neq; galea neq; thorace septus esset (non bel-
 lator enim, sed explorator, ut dixi, processerat)

nullum in eius corpus delatum est: sed tanquā ne
eū ferirent, ex industria mitterentur, omnia prae-
terualabant: gladio vero semper à lateribus in-
stantes dirimens, multosq; ante ora subuertens,
super cadentes agebat equū. Illorū autē clamor
erat propter audaciā Caesaris, ut eū aggrederen-
tur, cohortatio: fugaq; & discessio repētina, quo-
cūq; diuerteret cursum. Huic autē se periculi par-
ticipes, cū à tergo & à lateribus funderentur,
admoncerāt: vna enim erat unicuiq; spes salutis,
nā cū Tito patefacere, priusquā circumuentus op-
primeretur. Deniq; duorū ex nimis persequacibus,
alter cū equo percussus est, altero vero deiecto eo
occiso, equus eius abductus est. Titus vero cū ca-
eteris in castra saluus euadit. Iudaeis quidē, quod
aggressionē prima superiores fuerant, inconsulta
spes animos extulit, magnamq; his in posterum
fiduciam momentum temporaneum comparauit.

De eruptionibus Iudaeorum contra Roma-
nos castrametantes.

CAP. III.

Caesar autem, postquā ex Ammanite legio-
nibus coniuncta est nocte, luce inde digressus
ad Scopon accedit, unde iam & ciuitas & cla-
ra templi magnitudo conspici poterat: qua par-
te septentrionalē regionem ciuitatis contingens
locus humilior, proprie Scopos nominatus est, di-
stans à ciuitate stadijs VII. ibiq; duabus legio-
nibus simul, quinta legioni vero retrorsum sta-
dijs tribus castra muniiri iubet: labore namq;

nocturni itineris attritos milites progredi visum est, ut sine formidine murum struerent. Mox autem capto edificio, decima quoque legio per Hierichuntam aderat à Vespasiano praecipitata: ubi quadam pars armatorum in praesidio fuerat collocata. His autem praeceptum erat sexto ab Hierosolymis stadio castra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elaon, contra civitatem ab oriente situs est, altaque interiori valle discernitur, cui nomen est Cedron. Intra civitatem vero sine requie confluentium dissensionem, tum primum ingens subito bellum foris interveniens refrenavit: & cum stupore seditiosi Romanorum castra inspectantes, grifariam distributa mala, inter se iniere concordiam: rationemque invicem requirebant, quidnam expectarent, quidve perpeSSI, tres muros contra vitam suam paterentur opponi: belloque tanta se fundente dicentia, tanquam spectatores bonorum operum sibi, utilius residere manibus clausis, remissisque armis ac manibus. In nosmetipsos profecto (exclamat aliquis) tantummodo fortes sumus: Romanorum autem lucro ex nostra seditione sine sanguine oppidum cedit. His alios atque alios congregantes exhortabantur: raptique armis, subito in legionem decimam ruunt: perque vallem facto impetu, cum ingenti clamore murum adificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere distributi, armis ob eam causam plerique depositi (nec enim excursus iudeos ausuras esse credebant, & se

maximè

maximè vellent, animos eorum seditione distra-
ctum iri arbitrabantur) præter opinionem pertur-
bati sunt : atq; opere quisq; derelicto, confestim
alijs recessere : multi autem ad arma properantes
priusquam se in hostes converterent, feriebantur.
Plures autem Iudei semper adijciebantur, eorum
freti victoria qui præcesserant, & quod cum pauci
essent, multiplex numerus & sibi & hostibus
videbatur, quod secunda fortuna vterentur. Ro-
mani autem maximè ordinari consuevi, & cum de-
core atq; præceptis bellum gerere scientes, ex per-
turbatione trepidabant. vnde tunc quoq; præcursu
aggressionem cedebat. Si quando tamen sese conuer-
terent ab insipientibus occupati, & a cursu re-
primebant Iudeos, & ob impetum minus cautos
feriebant. Semper verò excursione gliscere magis
magisq; turbati, postremo castris pulsati sunt : to-
taq; legio tunc in periculum ventura fuisse videba-
tur, nisi hoc mature sibi nuntiato Titus eis tulisset
auxilium : multumq; increpas ignaviam, & suos
à fuga reuocasset : Iudeosq; à latere ipse cum his
irruens, quos circa se habebat electos, multos qui-
dam occidisset, plures verò sauciasset, omnes au-
tem in fugam vertisset, atq; in vallem præcipites
compulisset. Illi autem prono in loco multa mala
perpeSSI, postquam in aduersam partem euasere,
flectunt se iterum, & valle intercedente cum Roma-
nis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatum
est. Paulo autem post meridiem, Titus hi qui secum

erant in subsidio collocatis, alijsq; de cohortibus
 aduersus excurrentes oppositis, reliquam agmen
 ad mare in summo montis adificandam re-
 misit. Iudæi autem hac fuga esse videbatur.
 Cumq; speculator quē in muro posuerant, ami-
 ctu agitato signū dedisset, frequentissima multi-
 tudo tanto impetu profiliit, ut eorū cursus imma-
 nissimus bestijs esset assimilis. Deniq; in aduersa
 acie stantiam nentio impetum sustinuit: sed tan-
 quam machina percussis, continuo dissipatis, pul-
 siq; in montē refugium. In ascensu autem medio
 Titus cū paucis relictus est: multumq; montani-
 bus amicis, qui pro imperatoris reuerentia con-
 sempto periculo perdurauerant, ut mortē appe-
 tētibus Iudæis cederet, neq; pro his in discrimen
 veniret, quos ante ipsum saluos esse non oportet:
 sed potius fortunā suam reputaret, quod nō
 militis officio fungeretur, verū & belli & or-
 bis dominus esset: neve in tantā fuga subsisteret,
 in quo omnia niteretur: hac nā audire quidē si-
 mulans, & ad se accurrētibus obstabat: eorūq; in-
 ora feriens, cū vi obniterentur, occidebat, &
 per decliue repente incumbēs, multitudinē pro-
 turbabat. Illi autē & viribus eius & obstina-
 tione perterriti, ne tam quidē in ciuitatē fugē-
 re: sed in utrunq; latus ab eo declinātes, rursus
 fugientes insequēbātur: quos tanten aggressus à
 latere, ipsorū quoq; impetū præpediebat. Dum
 hac agitur, etiam illos qui superiorū castra
 muniēbas

muniebant, ubi fugere inferiores videre, metus
ac umbra occupas: totumq; agmen dispergitur
suspensum excursum quidem Iudeorum ferri
non posse, Titum verò in fugam versum, nec enim
unquam illo manente alios fugituros fuisse: & tan-
quam Panico terrore circumdati, alius aliò fere-
bantur: donec quidam cum in media pugna re-
sati imperatorem vidissent, plurimum metuentes,
universa legioni eius periculum cum clamore
monstraverunt. Itaq; pudore reuocati, & fugam
maius aliquid sibi exprobrantes, quod Casare de-
seruissent totis viribus in Iudeos utebantur, &
seuul impulsos urgebant per declivia. Illi autem
paulatim recedentes pugnabant: cumq; Romani
plus possent, eo quod superiores erant, in vallem
omnes conuerti sunt. Titus autem contra se positus
imminebat, & legionem quidem ad muri fabri-
cam redire iubet: ipse verò cum his quibus an-
tea resistendo hostes areebat. Itaq; si me nihil
addenscemo obsequio, neq; inuidia detrahentem,
verum dicere oportet, ipso Casare his totam le-
gionem periculo liberatur, atq; ita castra mu-
niendi copiam militibus praebeat.

De interina pugna azyriorum diebus. CA. IIII.

Remisso autem paulisper bello externo, ite-
rums interitum seditio suscitauit. Azy-
riorumq; instate die, qua est Aprilis mensis quar-
tasiditimus (hoc enim se primo tempore opinatur
Iudas ab Aegyptijs esse liberatos.) Elazarus:
quidē

quidem cum socijs portam subaperiens, introire, cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autē die festo ad protegendas insidias usus est : & suorū quosdam ignotiores, armis sub veste latētib' instructos, quorū plerique impuri erant, occultē inter alios fani occupandī gratia submittit. Illi autem postquā intravere, restimētū abiectū, subito armati apparuerunt. Magna verò statim turba circa tēplum ac tumultu erat, cum alienus quidē à seditione populus, omnibus siue discrimine putaret, Zelota verò sibi et solum insidias comparatas. Verūm hi quidem reliēta portarū custodia, & alij ex propugnaculis desilientes, prorsquā manus conferebant, in templi cloacas confugēre. Populares autem ad aram delati, & circum tēplum appulsi, conculcabantur, cum lignis passim ferroq; caderentur. Multos autem occisorum nimis primato odio, quasi diuersae factionis socios interficiebāt. Et quicumq; antehac insidiatorē, aliquem offenderat, tunc agnitus quasi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocētes afficerent, inducias concessere nocentibus, progressq; ex cloacis dimiserunt : ipsi autem interiora templum & omnes eius apparatus tenētes, confidentius oppugnabāt Simonem. Seditio quidem hoc modo, quae tripartita fuerat, in duas partes diuisa est, Titus autem castra propius ciuitatem transferre cupiens de scapo, contra excursum quidem

quidem lectos equites ac pedites, quos satis esse arbitrabatur, posuit: alium verò exercitum iussit totum quod erat vsq; muros spatium complanare. Cunctis igitur maceris ac sepibus dirutis, quibus hortos ac pradia incolae prae munierant, omniq; opposita quamvis frugifera sylva excisa, repletum est quicquid erat cauum & vallibus impeditum: saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractum à Scopo vsq; ad Herodis monumenta fecerunt, serpentium stagnum continentia, quod olim Bethara vocabatur.

De Iudaeorum dolo in Romanorū milites. C. V.

HIs deniq; diebus Iudaei Romanis huiusmodi infidias parauere, Seditiosorū audacissimi extra muliebres (qua sic appellabāt) perversae turres, simulato quod pacis eos studiosi populi essent, & quod timeret impetū Romanorū, ibidem versabant, & alter sub altero vitabūdi latebant. Alij verò per muros dispositi, populumq; se esse simulantes, clamore pacem implorabant, sedesq; poscebant: portasq; se patefacturos esse pollicentes, inuitabant Romanos. Hoc autem vociferantes, una etiam contra suos, veluti portis eos abigerent, lapides iaciebant: illiq; se vā perrumpere aditus velle simulabant: & ciuibus supplicare: cumq; ad Romanos sapissimè irā conarentur, reuersa perturbatis similes videbantur. Verum hac eorum calliditas, apud milites quidem

quidē fide non carebat, sed tanquā hos quidē in manibus haberēt paratos ad supplicium, illos verō ciuitatē sibi aperturos sperarēt, opus aggredi festinabāt. Tito autē suspecta erat inuitatio, quia rationē non haberet: pridie namq; prouocatos eos ad pactionē per Iosephū, nihil mediocre sentire cognouerat, etiam tūc igitur milites manere loco suo praecepit. Iam verō quidā operibus appositi, raptim armis ad portas excurrere ceperant. Hi autē qui expulsi videbātur, primo quidē cedebant: deinde ubi ad turres porta propinquabant cursu eos circumuehiant, & à tergo persequēbātur: qui verō in muro stabant, lapidum his multitudinē, omnigenumq; telorū simul infundunt, adeo ut multas quidē necarent, plurimos verō sauciarent: nec enim facile erat à muro diffugere, alijs retro violenter instantibus: & prater hoc pudor quod rectores peccauerāt, itemq; metus, in delicto perseverare suadebat. Quamobrem cum hoste diu decernentes, multis vulneribus acceptis, neq; paucioribus redditis, postremū eos à quibus circumuēti fuerant repulere: quos tamē recedētes usq; ad Hebena montem, Iudaei virgendo iaculis sequebātur: deinde insolenter fortuna maledicentes, & Romanos vituperabant fraude pellectos: scutaq; altē subdita crissantes tripudiabant, & cum latitia vociferabantur. Milites autē interminatio principū, & Caesar iratus, huiusmodi oratione corripuit:

puit, Iudai quidem, quos sola regit desperation
 omnia cū deliberatione faciunt atq; prudentis,
 fraudes & insidias cōponendo, eorūq; dolos for-
 tuna psequitur, quod sunt morigeri, sibiq; inuicē
 beneuoli ac fideles: Romani uerò, quib⁹ ob disci-
 plinā & consuetudinē obediendā rectoribus for-
 tuna famulatur, nunc cōtrā peccant, & intēpe-
 rantia manūū debellantur: quod omniū est pes-
 simum, præsente Casare, sine rectore dimittentes.
 Certe, inquit, plurimū ingemiscēt militia leges,
 plurimū pater, cū hoc vuln⁹ audierit. Ille quod
 cū bellando senuerit, nunquā in isto modo pec-
 carit: leges autē, si cū in eos qui minimū quid
 prater ordinem mouerint, morse vindicent, nunc
 totū desertorē exercitū videant. Modo autē sci-
 turos esse eos ait, qui arrogāter egere, quod apud
 Romanos etiam vincere sine praecepto dicitur, in-
 famia est. Hac Titus ad rectores locutus cū in-
 dignatione, certus erat, quā lege in omnes erat
 usurus. Et hi quidem abiscerunt animos, quasi
 iam uamq; iusta morituri: circumfusa uerò legio-
 nes Titum pro cōmilitonibus obsecrabant: pau-
 corumq; temeritatem cor donari cunctarū obe-
 dientia precabantur: emendaturos enim pecca-
 tum praesens, futura cōpensatione virtutis. Elac-
 catus est Caesar utilitate simul ac precibus: nāq;
 unius hominis animaduersionē usq; ad factum
 promouēdam putabat, multitudinis uerò ad re-
 niam. Milibus quidē recōciliatus est, multum
 morans.

monens ut post hac prudentius agerent: ipse vero, quemadmodum Iudeorum vlcisceretur insidias, cogitabat. Intervallo autem, quod usque ad muros civitatis erat, per quatrimum coaquato, sarcinas aliamque multitudinem cupiens tuto traducere, militum validissimos à septentrionali tractu in occidentum septemplici ordine contra murum pratendit, peditibus in fronte, ac post eos equitibus acie terna dispositis, medijsque inter utrosque sagittarijs. Excursibus autem Iudeorum tanto praesidio praeclusis, impedimenta trium legionum, itemque alia multitudo sine timore transiit. Ipse quidem Titus cum propè duobus stadijs abesset à muro, ad anguli eius partem contra turrim qua appellatur Psephinos, castra ponit: ad quam muri ambitus ex aquilone pertinens, flectitur ad occidentem: altera vero pars exercitus eam turrim versus, qua appellatur Hippicos, muro circumdatur, duum stadiorum spatio similiter à civitate discedens: decima tamen legio in Elaeon monte, ubi erat, manebat.

Descriptio Hierosolymorum. CAP. VI.

Civitas autem trino muro circumdata erat, nisi quia vallibus innijs cingebatur: ex eamque parte, unius muri habebat ambitum: ipsa quidem super duos colles erat condita, contrarijs fronsibus semet inspicientes, interneniente valle discretos: in quam domus creberrima debebant: collum vero alter, quo superior civitas

sitet

sedet, multò est excelsior, & in prolixitate dire-
ctior : adeo ut quoniam tutus erat, castellum à
David quondam rege vocaretur (is pater Salo-
monis fuerat, qui primus tēplum edificauerat)
à nobis autē forum superius. Alter autem, qui
appellatur Acra, inferiore sustinet civitatē, &
vndiq; declivis est. Contra hunc autē tertius col-
lis erat, natura humilior quàm Acra, & alia
lata valle antè divisus. Verum postea, qua tēpe-
state Asamonai regnabant, & vallē aggeribus
repleverunt, ut tēplo cōiungerent civitatem, &
Acra altitudinē casam humiliorē fecerunt, ut
ex ea quoq; sanū supereminēs cerneretur. Vallis
autē qua Tyropæon appellatur, qua diximus su-
perioris civitatis collem dirimī ab inferiori, vsq;
ad Siloam pertinet: ita enim fontē, qui dulcis est
ac plurimus, vocabamus. Foris autem civitatis
duo colles profundis vallibus cingebantur, &
vtrinq; obstātibus rupibus, nulla ex parte adiri
poterāt. Trium verò murorū vetustissimū qui-
dem, propter valles imminentemq; his de super
collem quo erat cōditus facile capi non poterat:
ad hoc autē quòd loco præstabat, etiā firmissimè
structus erat, David & Salomonis, aliorumq;
interea regum largissimis impēsis operi in sum-
ptis. Hac autē parte incipiens à turri, cui nomen
est Hippico, & ad eam qua dicitur Xystus per-
tiniens: deinde curia coniunctus, in occidentalem
templi porticum definebat: parte autem altera
ad oc

ad occidentē ex eo loco ductus. per eum qui vocatur Betiso descendēs in Essenorū portam : deinde supra fontē Siloam in meridiē flexus, & quā inde rursus in orientē versus, quā stagnū Silomoris est, & usque ad locū pertinens, quē Ophlaa vocant. cum orientali portis templi coniungitur. Secundus autē murus, à porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant: hac autē fuerat muri prioris: septentrionalem verò tantummodo tractū ambiens, usque ad Antoniam ascendebat. Tertio muro turris Hippicos principium dabat: inde ad Borea tractū pertinens, deinde ad Psephinā turrim veniens, cōtra maximētum Helena, quæ Adiabenorū regina fuerat, Ixate regis mater, & per speluncas regias in longum ductus, à turri quidē in angulo posita flectebatur cōtra Fullonū, quod dicitur, monumentum: cum vetere autē ambitu iunctus in Cedron valem, quæ sic dicitur, desinebat. Hoc muro eā partem ciuitatis, quā ipse addiderat Agrippa cinxerat, cum esset omnis antē nuda: exuberās enim multitudine, paulatim extra mania serpebat: templiq; septentrionali regione colli proxima iuuitati adiuncta non paululū processerat. Quia & quart' colli incolebatur, cui nomē est Bexetha, situs quidē ex aduerso Antonia, fossis autē altissimus separatus: quæ de industria ducta sunt, ne Antonia fundamentis colli coherentibus, & accessus facilis sit, et minus edita: unde etiā fossæ

altitudo plurimum turribus celsitudinis adijcie-
 bat. Nominata est autē pars addita ciuitati voce
 indigena Bexetha, quod Latino sermone dicitur
 noua ciuitas. Eius autē partes incolis protegi de-
 siderantibus, pater huius regni eodem nomine
 Agrippa, murū quidem ita vt pradiuimus in-
 choarat: veritus autē Claudiū Casarē, ne ma-
 gnificentiā constructionis ad nouarū rerū ac di-
 scordia suspiciōē traheret, fundamētis tantum-
 modo iactis, ab opere destitit. Nec enim expu-
 gnabilis esset ciuitas, si perfecisset muros vt cœ-
 perat. Saxa enim x x. cubitis longa, & decē la-
 ta contexebantur: quæ nequa ferro facile suffo-
 di possent, neque machinis dimoueri: hiq; murus
 dilatabatur: profectō autē altitudinis quoq; plus
 habuisset, si eius magnificentiā qui edificiū ag-
 gressus erat, minime fuisset inhibita. Rursus au-
 tem idē murus, etiā Iudaorū studio fabricatus,
 ad x x. cubitos crenis, & minas quidē binis cu-
 bitis, propugnacula verò trinis habebat, totaq;
 altitudo ad x x v. cubitos erigebatur. Murum
 autē supereminebant turres, viginti quidē cubi-
 tis in latitudinē, viginti verò in altitudinē, qua-
 dratis angulis structæ, & sicut ipse murus ple-
 ne ac solida: præterea structura ac pulchritudo
 saxorū nihil erat tēplo deterior. Post altitudinē
 verò turris solidā, viginti cubitis elatā, cellæ de-
 super ac cornacula erant, aquarūq; pluuiarū re-
 ceptacula, & tortuosi latiq; singularū ascensus.

Eiusmodi quidē turres nanaginta tertius murus
 habebat: earū autem intervalla cubitos ducente-
 nos. Medius verē murus in quatuordecim tur-
 res, & antiquus in sexaginta, divisi erāt. Omne
 autem civitatis in gyro spatium triginta tribus
 pedibus finiebatur. Cum autem totus admirabilis
 esset tertius murus, admirabilior Psephina tur-
 ris ad septentrionem occidentēq; surgebat in an-
 gulo, qua parte Titus castra posuerat: ex ea nā-
 que per l. x. cubitos adita, sole orto Arabia pro-
 spici poterat, & vsq; ad mare itemq; ad vitina
 finis Hebræorum. Erat autem octo angulis. Con-
 tra eam vero turris Hippicos, et iuxta duas, quas
 Herodes rex in antiquo muro adificaverat: quāq;
 magnitudine sine pulchritudine ac firmitate, uni-
 versis quæ toto orbe essent, præstabāt: nam præ-
 ter naturalem animi liberalitatem, rex pro an-
 re civitatis, operum excellentiam proprijs affecti-
 bus indulgebat: personisq; tribus charissimis,
 quarum nominibus turres appellavit, fratri &
 amico, & coniugi memoriā dedicando: huic qui-
 dem, ut dixi, amoris causa peremptæ, q̃s autem
 bello amicis, cum fortiter decertassent. Hippicos
 quidē turris, amici vocabulo dicta, quatuor an-
 gulis erat. Singula autē x. x. v. cubitos in latitu-
 dine itemq; longitudine habebant, & excelsæ
 x. x. x. cubitos erant, nusquam inanes: supra soli-
 ditatē veri saxi; adunatam cōpaginem putana
 x. x. cub. in altus erat imbribus excipitendis; su-
 per

per hanc autem duplici tecto domus, x x v. cubitis alta, inq; varia membra diuisa: & de super eam mina quide tinnis, propugnacula vero ternis cubitis ambiebant: vt omni altitudo ad octogintaquinq; cubitos numeraretur. Secunda vero turris, quam fratris nomine Phaselon appellauerat, aque lata fuerat ac longa, cubitu quadrageni: per totidem autem cubitos in pila modum facta & solida eius altitudo surgebat: & super hanc decem cubitis adita porticus erat, instructa brachijs, itemq; propugnaculis septa. In media vero porticu supereminens alia turris stabat, in membra magnifica & balneas diuisa, ne quid regali ei vsus videretur, desse: in summo, autem propugnaculis miniq; erat ornata, cum omnis eius celsitudo propè ad d. c. cubitos tolleretur: & specie quidem videbatur assimilis Phari turri, que Alexandria nautigantibus ignem praeul ostēdit: ambitu vero ampliore dilatabatur: tunc autem tyrannicum domicilium exhibebat Sironi. Tertia vero turris Mariannes (sic enim regina vocabatur) vsq; ad x x. cubitos facta, per x x. alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora ceterisq; ornatiores diuersosq; sustinebat: cum id proprium, seq; dignum esse voc. putauisset, vt uxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis, quam qua virorum nominibus vocitata sunt: sicut illa hac munitiores erat, cui foemina nomen dederat, & cuius omnis

altitudo per L V. cubitos erigebatur. Sed quāquā
 tres turres tanta magnitudinis erant, ex loco ta-
 men, quo erant sitae, multo videbātur esse maio-
 res: nam & ipse antiquus murus, in quo erant,
 excelsio loco fuerat cōditus, & ipsius collis velut
 quidam vertex alius propè ad x x x. cubitos
 eminebat, supra quē turres posita multū subli-
 mitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapi-
 dum magnitudo: nec enim ex vulgaribus saxis,
 aut quae homines ferre possent, verū secto mar-
 more candido, & singulis per x x. cubitos lōgis,
 latiq; decē, ac per V. altis erant adificata. quae
 ita inter se copulata erāt, vt singula turres, sin-
 gula saxa viderentur: sic autē manibus artificū
 in faciē angulosq; formata, vt nusquam iunctu-
 ra compaginis appareret. Huius autē in septentrio-
 nali parte positus, intus aula regia coniungeba-
 tur: narratione omni praestantior. Nec enim ma-
 gnificētia vel structura operis, aliqua ex parte
 superari poterat: sed tota quidē muro per x x x.
 cubitos edito cinctā erat: aequalis autē distantia
 turribus ornatissimis ambiebatur, ornata viro-
 rū receptaculis & coenaculis lectorū centum ca-
 pacibus. Inenarrabilis autem fuit marmorū va-
 rietas in ea, collecti ibi plurimis quae ubiq; rara
 videbātur, & fastigia simul proceritate trabiū
 & ornamentorum claritudine mirabilia: mem-
 brorū etiam multitudo, & innumerate species
 adificij, plenaq; omnia supellectilis, cum pleraq;

in singulis ex auro essent, atq; argento. Ad hac multa porticus, alia per aliam in circulū flexa, colūnaq; in singulis, & quae inter eas sub dio patebant spacia, cum essent utiq; viridarūq; sylvarūq; variata, sū prolixas ambulationes habebat, altis euripis cinctas. cisternas ubiq; signorū ancorum plenas, quibus aqua effundebatur: multasq; turres mansuetarū circū latices colūbarū. Sed enim neque pro meritis exponi regia, qualis fuerit, potest habetq; memoria cruciatū, referens, quantas res latrocinialis flamma consumpsit: nec enim hac à Rom. incēsa fuit, sed ab insidiatoribus intestinis, ut supra memorauimus in principio diffensionis. Et ab Antonia quidem omnia corripuit ignis: transiit autē in regiam, triumq; turriū tecta corripuit. Fanū autē conditum erat, ut dixi, supra durissimū collē. Et initio quidē vix tēplo atq; area sufficebat, iacens in summo planities, quod undiq; praecipua erat atq; declina. Cū autē rex Salomon, qui etiā templū adificauerat, muro eius partem ab oriente cinxisset, una porticus aggeri est imposita: & manebat ex alijs partibus nudum, quoad seculis posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo coaquantis collis latior effectus est. Perrupto autem septentrionali quoq; muro, tantū assumpsere spatium, quantum postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem muro colla circumdato, sic maius opus extructū est: in quo lōga secula consumpta

sunt, omnesq; thesauri sacri, quos toto orbe missa Deo munera repleuerāt, tam in superiore am-
bita, quā in inferiore tēplo aedificati: cuius quod
humilissimū fuit, trecentis cubitis munierant, in
quibusdā verò locis pluribus. Non tamen omnis
altitudo fundamētōrū videri poterat, multū val-
libus obrutis, ut angustas vias oppidi coequa-
rent. Saxa verò quadragenū cubitorū magnitu-
dinis erāt: nam & pecuniarum copia, & populi
largitas, maiora dictu sonabatur: quodq; nun-
quam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac
perfenerātia explicabile videbatur. Tanti autē
fundamētis digna erāt opera imposita. Duplices
porticus oēs, quas colūna sustinebant quinīs &
vicens cubitis alta, de singulis saxis marmore
candido, & laquearia cedrina protegebāt. quo-
rum naturalis magnificētia, quodq; ligno rasili
erant, apteq; cohaerebāt, operapretii spectatibus
exhibebat: nulloq; aut pictoris aut sculptoris ope-
re extrinsecus orabatur. Lata autē per xxx.
cubitos erāt: omniūq; gyrus earū, sex mēsurā sta-
diōrū cum Antonia concludebatur. Totū autem
sub dio spatium variabatur, omniū quidē generū
lapidibus stratū: quā verò ad secundū templum
ibat, cancellis septū saxeis ad tres cubitos al-
tis, nimisq; grato opere factis: ubi equis depōsi-
ta internallus columna stabant, legē castimonie
præmonentes, alia Græcis, alia Latinis literis, in
locum sanctum transire alienigenas non debere.

Sanctum

Sancti enim vocabatur alterū sanum, & quatuordecim gradibus ascende-
batur à prima: qua-
dratumq; sursum erat, & proprio muro circums-
datū, cuius exterior celsitudo, quāvis x l. cubi-
tu surgeret, tamen gradibus tegebatur: interior,
autē x x v. cubitorū erat, quoniam in altiori loco:
per gradus edificata non tota pars interior ceter-
nebatur, tolle obiecta. Post x l l l. autem gra-
dus spatium erat vsq; ad murum c c c. cubitis
planū. Hinc rursum alij quinque gradus, & sic-
la ad portas ducebāt: à septentrione quidem ac
meridie octo, quaterne utrinque videlicet, dua-
verò ex oriente. Necessario namq; proprius locus,
religionis causa mulieribus destinatus, muro di-
scernebatur: altera quoque porta opus esse vide-
batur. Cōtra primam verò, secreta erat ex alijs
regionibus una porta meridiana, & una septē-
trionalis, quibus ad mulieres introibatur: pen-
alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed
inter faciem portā interiecto muro transgredi lice-
bat. Patobat enim locus ille pariter indigenis &
hospitibus faminis, religionis causa, venientibus.
Occidua verò pars nullam portam habebat, sed
perpetuus ibi murus erat extructus. Inter par-
tes autem porticus, à muro intro propè à the-
saurio aduersæ, magnis & pulcherrimis columnis
sustinebantur: erant autem simplices, ac præter
magnitudinem nulla re ab inferioribus aberrant.
Portarum, quidem, alia quidam auro & argento

undiq; recte erant, itēq; postea ac frōtes una ve-
 rō extra templum aere Corinthio, quae multū ar-
 gento inclusas & inauratas honore superabat.
 Et bina fores quidē in singulis ianuis erant tri-
 centis cubitis alta, quinisdecim etiā lata: post in-
 troitū verō, ubi latiores fiebant, triconis vtrinq;
 cubitis exedras habebant: exēplo quidē turrium
 longas & latas, supra verō quā viginti cubitis
 celsas: singulas autē bina colūna duodecim cu-
 bitorū crassitudinis sustinebant. Et aliarū quidē
 portarū magnitudo par fuit: quae verō supra Co-
 rinthiam posita, quō mulieres conveniebant, ab
 oriente aperiēbatur, porta tēpli sine dubio ma-
 ior erat, quinquaginta enim cubitis surgēs qua-
 draginta cubitorum fores habebat, ornatumq;
 magnificentiorē: quoniā crassiori argento atq;
 auro vestiebatur: quod quidem novē portis infu-
 derat Tiberij pater, Alexander. Gradus autem
 quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad
 maiore portā ducebant: namq; illis qui ad alias
 portas iter dirigerent, quinque gradibus erant
 breviores. Ipsum verō templū in medio positum,
 hoc est, sanum sacrosanctum, duodecim gradibus
 ascendebatur. Et à frōte quidē altitudo eius &
 latitudo, centenos cubitos habebat: penē autem
 XL cubitis angustius erat: aditus enim, velut
 quibusdam humeris, vtrinq; vicenarius cubitorum
 producebatur. Prima verō eius porta LXX cubi-
 tis alta erat, & XXV lata, neque fores habe-
 bat.

bat; celum enim undiq; cōspicuum latoq; patens significabat: erantq; tota frōtes inaurata: ac prima ades omnis perlucebat extrinsecus, aurōque circū interiōrē fani partē splendida cuncta cernentibus occurrebāt. Cū autē interiōr eius pars contiguatione intersepta esset, adiacens ei prima ades patebat in altitudine perpetua: parq; nonaginta cubitos tollebat, cum longa x l. cubitos esset, ac. x l. transversa. Interiōr verò porta tota inaurata erat, ut dixi, & circū eā auratus paries, desuper autē habebat aureos pampinos, unde racemi statura hominis pendeat: & quia cōtignatia iam intercedebat, tēplū exteriore humilius videbatur: et fores habebat aureas, quinquaginta & quinq; cubitu altas, sexdecim verò latas. Ad has autem longitudine pari: hoc est, velut Babyloniū, hyacintho, & bysso, & cœco, & purpura variatū, mirabili opere factum, neq; cōtemplationis expers colorū permixtione, sed velut omnium rerū imaginē praeferens: cocco enim videbatur ignē imitari, & bysso terrā, & hyacintho aērē, ac mare purpura, partim quidē coloribus, bysso autē ac purpura origine: quoniam byssum quidē terra, mare autē purpuram gignit: eratq; in eo perscripta omnis celi ratio, prater signa. Introgressos autē inferior pars excipiebat, cuius altitudo quidem habebat l. x. cubitos, & longitudo totidem, ac latitudo x x. rursum autem x l. cubiti diuisi erant. Et prima

quidem pars ad x l. cubitos amissa, hæc tria
 mirabilia & predicanda opera cunctis homini-
 bus habebat, candelabrum & mensam, & thu-
 ribulum. Septem verò lucerna, stellæ errantes
 significabant: tot enim ab ipso candelabro ori-
 bantur, Duodecim verò panes in mensa positi,
 signorum circulum, atque annum; Thuribulum
 autem per tredecim odores, quibus replebatur,
 ex mari & inhospito & inhabitabili, designa-
 bus omnia Dei esse, Deoq; seruire. Intima verò
 templi pars, x l. cubitorum erat: discernebatur
 autem similiter vel ab exteriori, nihilq; pror-
 sus in ea erat possum: inaccessa verò, & immo-
 lata, & invisibilis omnibus habebatur, Sanctiq;
 sanctum vocabatur. Circa latera verò inscriptis
 templi, milia erant membra pernia, triplici tota
 suspensa: & ad utrumq; latus, ad ea introitus à
 porta patebat. Superior autem pars eadem memo-
 bra non habebat, quo minus erat angustior, cel-
 sior autem x l. cubitis, nec ita ut inferior am-
 bitiosa. Colligitur enim totius cubitorum celsi-
 tudo vniuersa, cum in solo x l. cubitos habuerit.
 Exterior autem facies, nihil quod animus aut
 oculi mirarentur non habebat: crustis enim au-
 reis gravissimis undique tecta, ultra primos or-
 tus igneo splendore lucebat: ut cum intueren-
 tur contendentium oculi quasi solis radijs aver-
 terentur. Hospitibus quidem aduentibus, pro-
 cul monti niveo similis videbatur: nam ubi de-
 amatum

aëratum non erat templum, candidissimū erat.
 In summo autem aureis verubus horrebat ac-
 tissimus, ne ab insidentibus nubibus pollueretur.
 Nonnullorum autem saxorum eius, longitudo
 XLV. cubitorum erat, altitudo quinque, & la-
 titudo sex, Ara verò pro templo, & cubitis al-
 ta, lata verò & longa cubiti quadragenis, qua-
 drataq; stans, veluti cornu in angulis eminebat,
 & à meridie ascensus in eam clementer arduus,
 resupinabatur sine ferro autem constructa erat,
 nec unquam eam ferrum tetigerat. Templū au-
 tem aramq; cingebat ex pulcherrimo saxo lori-
 ca gratissima, vsq; ad cubitū surgens, quæ popu-
 lum à sacerdotibus segregabat. Conorruinos, hoc
 est, femine fluentes, itemq; leprosos tota ciuitas
 arcebat, & feminis menstrua soluentibus clau-
 sa erat: prædictum autem limitem, ne puris qui-
 dem mulieribus transgredi permittebatur. Viri
 autem, qui non per omnia casti fuissent, ab inte-
 riori aula, et qui puri essent, à sacerdotibus pro-
 hibebantur. Qui verò ex origine sacerdotum ge-
 nus ducentes, cecitatis causa munere non funge-
 bantur, cum incolumibus intra limitem ade-
 rant, partesque generis consequabantur: vesti-
 bus tantum utebantur plebeis: quoniam sa-
 cerdotali solus qui sacra celebrabat amicieba-
 tur. Ad altare verò templumq; accedebant ca-
 rentes omni vitio sacerdotes, veste quidē amicti
 byssina: maxime verò mero abstinentes, ac sobrii
 relig

religionis metu, ne quid rem diuinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat, sed diebus quibusq; septimis, & per singulos menses Calendis : vel si quando patria festiuitas atque annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat velamine praeinctus, eoq; totius femora vsq; ad genitalia : lintheum, verò habens intrinsecus demissum vsque ad pedes, & hyacinthinū, de super indumentū rotundum, ex quo simbria penderat, alternis nodis aurea tintinabula, malaq; granata sustinentes : tintinabulis quidem tonitrua, malis verò fulgura designantibus. Pectoris autē vestimentū vitæ cingebant, quinq; variata coloribus : hoc est, auri, purpure, cocci, byssi, & hyacinthi : quibus etiam vela tēpli diximus esse cōtexta. Habebat idem etiā chlamyde temperatā, in qua plus auri erat, & habitu quidē indumento thoraci similis videbatur : duobus autem fibulis aureis, aspidum specie vinciebatur, quibus inclusi erant optimi, maximiq; sardoniches, scripta tribuū gentis Iudaeae nomina referentes. Ex altera verò parte, duodecim pendeāt alij lapides, in quatuor partes terni diuisi : hoc est, sardius, topaxius, smaragdus : carbunculus, iaspis, sapphirus : achates, amethystus, lyncurium : onyx, beryllus, chrysolitus : quorum singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autē byssina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona

erat aurea, scripta ferēs sacras literas, quæ sunt quatuor elementa vocalia. Ea quidem veste non semper, sed alia ambitiosa utebatur, illa verò si quando adita intraibat. solus autē atq; semel in anno intraibat, quo die cunctos ieiunare Deo mos erat. Sed de civitate ac tēplo & moribus & legibus iterū diligētius referemus: nūc enim pauca super his exponenda sunt. Caterū Antonia in angulo quidē duarū porticum sita erat prioris tēpli, quæ ad occidentem septētrionemq; spectaret: in saxo autē fuerat extructa, quinquaginta cubitu alta, & undiq; prærupto: quod opus Herodu regis fuit, ubi maximē ingenij sui magnificentiā demonstravit. Primum enim à radicibus saxū ipsum leuibas crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facile dilaberentur, qui vel ascendere vel descēdere tentavissent: deinde ante turris adificium murus erat cubitorū triū: intra hunc omne spatiū Antonia in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autem regia latitudinē ad descriptionē habebat, divisam in omnem usum habitationū & specē, id est, atria, & balnea, & aulas castris apertissimas: ut quantum ad usum necessariū pertinet, civitas videretur, magnificentia verò palatium. instar verò turris toto habitu formata, quatuor alijs per angulos turribus cingebatur: quarum ceteræ quinquaginta cubitis erāt alta: quæ verò ad meridiā orientalemq; angulum sita erat, LXX. cubitis eminebat,

nabat, ut ex ea totum templum videri posset. Quod vero porticibus iungebatur, utrinque descensus habebat, unde custodes commanebant, semper namque in ea Ro. milites residebant: & cum armis appositis custodes, ne quid populus festis diebus noui committeret obseruabant: castrum enim erat insitum oppido quidem templum, templo vero Antonia, In hac autem porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis erat. Rex etha autem collis, ut ita dixi, ab Antonia separabatur: qui cum omnium esset altissimus, etiam parti noua ciuitatis coniungebatur, temploque septentrionali solus obstabat. De ciuitate quidem, ac muris eius iterum scribere plenius cupiens, in praesentia satis dixi.

Deditionem Iudaei recusant, & Romanos adorantur.

CAP. VII.

PVgnacissima autem maximeque dissentiens, multitudo circa Simonem erat, hominum decem millia, praeter Idumaeos: quinquaginta vero decem milium duces, quibus ipse quasi dominus omnium praeerat. Idumaei autem qui erant eius partium, cum essent numero quinque millia duces decem habebant. Harum autem principes videbantur, Sosa Iacobus, & Cathla filius Simon. Ioannes autem qui templum occupauerat, sex armatorum millia habebat, quos viginti duces regabant: tunc autem illis accesserant etiam Zelotarum depositis, discordijs duo millia quadringenta

gen

genti: qui Eleazar, quem antè habuerat, & Simone Arini filio utebantur ducibus. Hi autem (ut diximus) bellum inter se gerentibus, populus erat premium: & plebis pars, quæ non eadè quæ illi committeret, ab utrisq; diripiebatur. Tenebat autem Simon, quidem superiorem civitatem, murumq; maiorem usq; ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Siloa flectitur ad orientem, & usque ad Monobaz; autem descendit. Is rex erat Adiabena gentis, ultra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acra, quæ inferior est civitas, usq; ad Helena regionem, quæ Monobazi fuerat mater, Ioannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itemq; Ophlam, & valem quæ Cedron appellatur, & alijs quæ interiacebant incensis, medius bello quod inter se gerebant spatium aponere. Nec enim castris Romanorum prope murum positis, intra civitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum rediere. Rursusq; discreti, pro sua quisque parte pugnabant: omnia faciendo, quæ obsidentes optarent. nihil enim acerbius à Romanis passi sunt, quam ipsi se tractarunt: neque post illos civitas aliquid novæ calamitatis experta est. Sed illa quidam graniores prius casus pertulit, antequam sabueretur. qui vero eam debellarunt, minus aliquid perfecere. Dico enim, quod seditio civitatem, Romani verò

sedit

seditionem cepere, quæ multo erat manibus tutior. & res quidē aduersas suis, iustitiā verò re-
fle quis Romanis ascriberet. intelliget aut quod
dies cuique suggererit. Verūtamen his intra ci-
uitatē ita se habentibus. Titus cū lectis equiti-
bus foris circuitens, quæ muros aggredere tur ex-
plorabat. Hastanti autem, quia nec ab ea parte
adiri poterat: pedibus, quæ valles erant, & ab
alio latere, prior murus machinis firmior vide-
batur, placuit ad Ioannis pontificis monumentū
(hic enim tantūmodo & primus humilior erat,
nec secundo muro coniungebatur) inuadere: ne-
glecta enim fuerat munio, propterea quia non
satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium
murum facilis aditus illat erat, per quem, supe-
riorem ciuitatem, & per Antoniam, templum
capi posse cogitabat. Hæc eo collustrante qui-
dam ex amicis eius, Nicæor nomine, ad hume-
rum laeuum sagitta percutitur: cū propius vnde
cum Iosepho accessisset, pacemq; in muro stanti-
bus (dicendi enim peritus erat) suadere tentaret.
Vnde cognitis eorū conatibus. Casar ex eo, quod
nec ad salutē se hortantibus abstinuere, excita-
tur in obsidionem, simulq; suburbana militibus
vastare permittit, collectaq; omni materia, in-
bet aggerē cōstrui. Tripartito autē exercitu ad
opera, medios in aggeribus iaculatores & sagie-
tarios cōstituebat, & ante eos ballistas, aliasq;
machinas atque tormenta: quibus & excursus
hostium

Hostiū in opera prohiberet, & qui ex muris ob-
stare tentarent. Casis autem arboribus, momēto
suburbana nudata sunt: Collectis autem lignis in
aggeres, cum totus operi intentus esset exercitus
nec Iudaei segnes erant: populum quidē in rapinis
ac cadibus constitutū fiducia tūc habebat, quod
respiraturus esset: illis aduersus hostes distractis,
existimantē poenas, se ab noxijs repetiturum, se
Romani superassent. Ioannes autē quāuis in ex-
ternos socij sui irrumperē properarent, metu tamē
Simonis manebat. Verum Simon non quiescebat,
proximas enim erat obsidioni, missilibus per mu-
rum dispositis, quae pridem Romanis abstulerat,
quaeq; apud Antonia capta fuerant. Sed horum
possessio, propter imperitiā plerisq; non erat, uti-
lis: pauci autem à transfugu ducti, male uteban-
tur instrumentis. Sed cum lapidibus, & sagittis
aggerē iacentibus militibus iorninabant, perq;
caneos excurrentes, manus etiam cōferebāt. Ope-
rantes autem crates super vallum opposita pro-
tegebant, omnibusq; legionibus contra excursus
erant machina cōparata mirabiles: praecipuē ve-
ro decima legionis ballista, vehementiores, & tor-
menta saxorū, quibus uō solum irruentes, sed etiā
super murū stantes auertebantur: nam & singu-
la saxa talenti pondus aequabant, & ultra sta-
dij modum torquebantur. Ictus autem non solum
primis quos offendisset, sed aliquando posteriōri-
bus quoq; intolerabiliter at Iudaei saue cauebāt à

lapidibus, quod erant candidi: nec tantū sono ac fremitu noscebantur, sed etiā claritudine prospiciebantur: deniq; spectulatores in turribus praesidentes, praedicebāt, quādo impelleretur machina, saxumq; ferretur, patria lingua clamātes, Filius venit: itaq; praesciebant in quos veniret, atq; ita vitabant: & hinc eveniebat, ut illis declinantibus, lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides: tunc enim missi, non similiter incertos ictus habebāt, multosq; simul vnius impetu corrumpebant. Sed ne male quidem affecti Iudaei, aggeris instruendi Romani copiā dabant, omni verō eos molitione atq; audacia, die noctuq; prohibebant. Perfectis autē operibus, plumbo & lino ab aggeribus iactato, fabri quod erat ad murum spatium metiuntur: nec enim alioqui id fieri poterat, quoniā desuper solis petebantur. Cumq; pares intervallo arietes inveniissent, eos applicant, propiusq; dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu autem circumstrepente civitatem: clamor ingens civium sublatu est, itemq; seditiosos pavor inuasit. Et quia periculum commune utrisq; videbatur, cōmuniter iam repugnare cogitabant, vociferantibus inter se discordibus, quia omnia pro cōmoditate hostiū facerent: cum si non perpetuā cōcordiā sibi Deus praebeat, saltem in praesentia contra Romanos oporteat cōspirare. Simon autē praecone

zone misso volentibus ex templo ad murū egrediendi copiā dedit : idemq; & Ioannes, licet minus crederet, permisit. Illi autem obliti odiorū, ac discordiarū suarū, in unū corpus coeunt: murūq; complexi, facies inde quamplurimas iaciebant contra machinas Romanorum, contraq; impulsores arietum : eosq; sine intermissione telis petebant. Audacissimi verò catervatim prosilientes, machinarū tegmina dissipabant: hisq; appositis irruentes, peritita quidem pauca, plura verò audacia perficiebant. Semper autem aderat adiumento laborantibus ipse Titus : & iuxta utraq; machinas equitibus, ac sagittarijs ordinatis, ignem quidem ferentes, prohibebat: iaculantes verò à turribus, reprimebat, nocēdi tēpus arietibus faciēs: et tamē murus ictibus nō cedebat, nisi quod quinta legionis aries cōmonit angulum turris: murus autem stabat incolumis, nec enim statim cū turri periculū sensit, quā multò altius eminebat, nullamq; partē muri secū trahere poterat in ruinā. Cū autē ab excursibus paululum quieuissent, observato Romanos per opera & castra esse dispersos, quia labore & formidine Iudeos discessisse arbitrarentur, excurrunt omnes quā turris erat Hippicus, porta latenter, ignemq; operibus iniiciunt: vsq; ad castrorum quoq; munimenta, in Romanos animati procedebāt. Horū autem periculo matine, & qui erant propius excitati sunt, & qui procul aberant conuenire. Romanorum

autem disciplina vincebat audaciam Iudæorum; & quos prius offenderant in fugam versis, alijs qui colligerentur instabant. Grauis autem circiò machinas pugna commissa est, illis incendere, his incendiū prohibere certatibus, incertusq; clamor utrinq; tallobatur, & multi qui in fronte steterant, ceciderunt. Sed Iudæi confidentia superiores erant, ignisq; opera tetigerat, intensaq; omnia cum instrumentis penitus essent, nisi lecti de Alexandria restitissent pleriq; præter opinionem suā viriliter dimicantes: nam gloriosissimis in hoc bello prælati sunt, donec imperator equitum valentissimis comitatus, in hostes irruit: & ipsa quidam duodecim repugnatores peremit: metum autem cladis eorum cætera multitudine in fugam versa, omnes compulsi in ciuitatem, eoque modo aggeres liberavit incendio. In hac autem pugna, unum ex Iudæis riuum capi contigit, cumq; Titus crucifigi pro muro insit, si forte reliqui vel hoc spectaculo territi concederent. Post eius verò discessum, etiam dux Idumæorum Ioannes, dum ante muros cum noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus sagitta percussus, continuo perijt: magnumq; & Iudæis luctum, & seditiosis motorem reliquit nam & manus promptus erat, & sapientia nobilis.

De casu turris & duorum murorū obitu. C. VIII.

NOCTA verò que secuta est, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cum tres
turres.

Turres imperator Titus quinquagenarum cubitorum construi praecepisset, ut his per aggeres singulos positis, hinc hostes in muro stantes facilius in fugam verteret, una earum sponte sua nocte intempesta lapsa est: ingenti vero sonitu facto, metus occupavit exercitum. Conari autem aliquid in deos suspicati, ad arma currebant, eaque re turba in legionibus ac tumultus erat: cumque nemo quid accidisset referre posset, dis queruli alius aliud optinabantur: nullique interuenientibus hostibus semetipsos timebant: signumque diligenter singuli a proximis requirebant, tanquam Iudaei iam castra possiderent: Panicoque terrore capti videbantur, donec Titus, cognitis quae res erant, verum cunctis indicari iussit: tandemque tumultus eo munio conquieuit. Iudaei quidem cetera fortiter sustinentes, male turribus affecti sunt: machinis enim lenioribus, et iaculatoribus, ac sagittariis, saxorumque tormentis inde feriebantur. Sed neque harum aquare ipsi poterant celsitudinem, et turres excidendi spes non erat: cumque neque euertere propter granitatem, neque incendi, propterea quod ferro tegebatur facile possent, ultra iaculum teli fugientes, arietis impetus non velabant: qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid proficiebant. Itaque muro iam cedente magno arietem Romanorum, quem Iudaei Niconem vocabant, quod omnia vinceret, quamvis et antea defessi erat pugna et vigiliis, cum longe ab oppido pernoctaret tamen

etiā negligentia, vel quòd male cōsulerent, murū
sibi superuacuum esse credētes, quibus alia duo mu-
nimenta superessent, lassatīq; plurimū recessere.
Cum autē Romani, quā primū murū Nicon per-
ruperat, ascendissent, ad secundū omnes Iudaei ro-
lictis custodijs refugerunt: portū autem Romani
qui transferunt patefactis, exercitū recepere. Et
hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas
Maij, & partē eius maximam diruunt, & septē-
trionalē ciuitatis regionē, quā ante Cestius va-
stauerat. Titus autē notato quā Assyriorum ca-
strum est, milite transferre, occupato omni quod
inter Cedrona fuerat spatium, & ultra sagitta in-
etum à secundo muro separatus, oppugnationem
statim aggressus est. Tunc igitur partem murum
Iudaei, fortiter restiterunt. Et Ioannes quidem,
cuiusq; socij ex Antonia & septētrionali porticu
templū ab Alexandri monumento pugnabāt. Simo-
nis autē manus iuxta monumentū Ioannis aditū
clauserant, vsq; ad portā, quā in Hippicō turrim
aqua inducebatur, Sape autē profiliētes ē portū,
cominus dimicabant: cōpulsīq; intra muros in cō-
flictu quidē Romanorum disciplina, propter impe-
ritiam vincebantur, in murali autē certamine su-
perabant: eos enim fortuna atq; scientia, Iudaeos
verò audacia, quā timor aleret, sustentabat, quod
paturo erāt in calamitatibus duri. Ad hac autē,
& istis suberat spes salutis, & Romani citā
victori a. Neutros autem lassitudo fatigabat:
sed

sed aggressiones murorumq; oppugnationes, & excursus crebri per cuneos, diebus totis agebantur: nullaq; praeiorū species aberat, cum à prima luce incipientia utrisq; in somnis & die grauior nox dirimeret: his quidem occupatum iri murum continuo metuentibus, illis verò ne Iudaei castra peruaderent. Itaque in armis pernoctantes, prima luce utrique pugna parati erant. Et Iudaei quidem certabant, quis esset promptior ad periculum, eoq; modo gratia emimeret apud duces suos: maxime verò Simonis eos metus ac reuerentia commouebat, eoq; modo illum singulū subiectorū colebant, ut ad semet quoq; interficiendos parati essent, si hoc ille insisset. Romanos autē ad virtutē hortabatur consuetudo vincendi, & quia vinci non assueuerant, crebraq; militiā, exercitationesq; perpetua, & imperij magnitudo: ante omnia verò Titus semper ubiq; praesens: nam & inertia, spectante atq; opitulante Casare, grauissimū facinus videbatur: & qui bene decertasset, testis aderat, qui rependeret praemium: praeterea fructus erat, vel cognoscio solym principi virū fortē: idcirco multorū maior viribus alacritas demonstrata est. Deniq; istis ipsis diebus, validissima Iudeorū acie instructa pro manibus, telisq; utrinq; missa, quidē Longinus de numero equitū ex acie Ro. progressus, in mediam aciem Iudaorum irruit: hisq; disiectis, hoc impetu duos fortissimos perimit, cuius

obulam tendentis ore percusso, alterius eodē telo quod priori extraxerat; transfixo latere refugientis: & ex medijs hostibus ad suos primus occurrit. Ille igitur ob virtutem insignis erat, amuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudaei quidē negligentēs quid paterētur, tantūmodo qualiter afficerent considerabat: morsq; his leniſſima ducebatur, si quo interfecto hoste cecidiſſent. Titus autē non minus saluti militis, quā victoria conſulebat: & temerarios impetus desperationē dicens, ſolam vero eſſe virtutē, ſi quis prudenter & cautē ſine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potius, quā periculum non haberet, viros eſſe precipiebat.

De Caſtore Iudæo Romanis illudente. CAP. IX.

Itaq; à ſeptentrionali parte, mediā turri applicat arietē, in qua Iudæus quidā verſutus ac ſubdōlus, Caſtor nomine, cū decē alijs militibus ſuis delituerat, fugatis cæteris formidine ſagittarū. Hi cū paucis ſub loriciſ aliquādiu quieſſent, cōcuſſa turri ſurgūt: extētūq; manibus, Caſtor veluti ſupplex Caſarē implorabat, et voce miſerabili, ut ſibi parceret, obteſtabatur. Cui Titus pro ſimplicitate ſua credidit, iamq; Iudæos exiſtimās belli pœnitere, arietes quidē impulſione ceſſare iubet, ac ſagittarios ſuppletibus prohibet. Caſtori autē quid vellet eloqui permittit. Cumq; ille reſponſiſſet, ad frænas velle deſcendere: Titus gratulaturū ſe ait ſi omnes eadē ſenſire

ire voluissent : paratoq; animo fidē pacis etiā
 ciuitati daturū. Sed cū ex illis decē Castoris so-
 cijs quinq; itidē supplices esse simularent, ceteri
 nunquā se Romanis seruituros clamāt, dū mori
 liberis liceat. Deniq; illis super hoc ambigent-
 bus, cessabat expugnatio. Castor autē interea si
 mouē, per internuncios admonēbat, vt dū vaculū
 esset tēpus, de rebus vrgētibus consiliū caperet:
 paulisper enim se illudere imperatori Romano.
 Simul autē hoc agens, ad pacē hortari cōtradi-
 centes socios videbatur. Illi autē velut agrē fe-
 rētes, in thoracās nudos fixere gladios, inq; per-
 cussis velut interfecti ceciderūt. Tit⁹ verō eiq; q;
 socij obstupere tāta eorū pertinacia, cū ex in-
 feriori loco quod factū erat, verē videre non pō-
 tuissent: mirabāturq; simul audacia, & calanti-
 tatē miserabātur. Interea Castorem ad natē qui-
 dam sagitta percutit: tumq; ille telum extractū
 imperatori ostēdens, iniqua se perpeti quereba-
 tur. At Titus incusato qui hoc emiserat, āstan-
 tē Iosephum mittit, vt Castori dextrā porrige-
 ret. Verū u neq; se iturū, nihil enim sanū sup-
 plices cogitare, respondit & amicos qui volūte
 ire prohibuit. Cū verō quidā ex perfugis Ae-
 moas, iturū sese dixisset ad eū, inuitate Castore,
 vt etiam secū in quo ferre argentū aliquid su-
 sciperet. Ad hac ille studiose aperto sinu accur-
 vit: alter verō super eum saxū demisit: & ipsum
 quidem, quoniā praeauerat, ferire vō potuit: sed

alium militem qui aderat, vulneravit. Caesar vero fallaciam reputans, intellexit misericordiam in bello nocere, minusque decipi calliditate sanitiâ, arietumque impulsionibus, iracundia fraudis vehementius utebatur. Caestor autem eiusque socij turrim ictibus iam cedentem incendunt: perque flammam in eiusdem missi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuere, tanquam se ignibus tradidissent. Capit autem hac parte murum Titus, die quinto postquam primum ceperat: fugatusque inde Iudaeis, intro cum lectis mille transiit, quos circa se habebat, armatus: ubi noua ciuitas et lana venditorum res erant, fabrique ararumque vestiumque mercatus, et ad murum angusta via transversa tendebat. Enimvero si vel statim muri disturbasset maximam partem, vel quae ceperat lege belli vastasset, nullum credo damnum victoria fuisset admixtum. Nunc autem Iudaeos exoratum iri sperans, cum liceret capere facilem discessionem aditum dilatauit: nec enim quibus consulebat, insidiaturos sibi putabat.

De secundo muro bis obtento à Romanis. CA. X.

DEnique postquam ingressus est, neque occidendumquam permisit eorum qui comprehendebantur, neque domus incedi: sed tam seditionis, si pugnare vellent, sine populi detrimento copiam dabat. quam ipsi populo fortunas proprias se redditurum pollicebatur. Plurimum namque petebant sibi ciuitatem seruari, templum vero ciuitati. At enim populum quidem ad ea quae hortabatur et
antea

antea paratū habebat bellicosi autem pro inertia ducebant humanitatē: Titumq; imbelli animo, quod ceteram ciuitatē tenere non posset, has proponere conditiones putabant: mortem autem populo denuntiantes, & si verbum quisquā de traditione fecisset pacēve nominasset, mox interficiendum eum esse munitantes. Romanis qui introire, alij per viarū angustias obstabāt, alij ex adibus, alij murū per superiores portas egressi, pugnare coeperant: quibus rebus perturbati custodes, de muro sese demiserunt, relictiq; turribus in castra recesserunt. Clamor autem audiebatur militum intra ciuitatē, quod ab hostibus cingerentur: foris autem degentium clausis contubernaliibus metuentiū: crescente autē numero Iudaorū, & propter locorū peritiam viarumq; scientiam prauvalente, multi Romanorū trucidantur, & ab incumbētibus pellebantur, cū magis necessitate resisterent: nec enim multis simul fugiendi copia per angustias muri patebat: omnesq; penē qui transierant, perempti fuissent, nisi Titus eis opem tulisset. Dispositis enim per summa viarū sagittarijs, & ubi plus erat multitudinis astans, missilibus hostes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiam in illo praelio comprobatus: durantiq; tam diu, sagittis eos prohibēs irruere, donec omnes milites recedere. Romani quidē ita secūdo muro potiti, ad extremū pulsī sunt. Oppidanis vero qui pugnaces erant

erant, spiritus crenit, & secundis rebus amentes
 erant neq; Romanos ausuros esse ad ciuitatē ac-
 cedere suspicantes, neq; vinci se posse, si ad præ-
 lium processissent: nā quia iniqui erant, officie-
 bat eorū sententijs Deus: & neq; Romanorum
 vim multo maiore illa quæ pulsa fuerat, super-
 esse ternebat; neq; famem iamiamq; serpente-
 adhuc enim malis publicis alebatur, & sangui-
 nem ciuitatis bibeat. Boni autē iam ladu ino-
 pia laborabāt, & penuria victus iam multi de-
 fecerant. Populi tamen interitū seditiosi pro leua-
 mine sui ducebant: & solos eos, qui pacem non
 probarent, saluos esse cupiebāt, quiq; viuere con-
 tra Romanos optarent: contrariam verò multitu-
 dinem, velut omni quoddā, consumi gratulaban-
 tur: & ita quidē circa suos affecti erant. Roma-
 nos autē, quod ciuitatē iterū ingredi conabatur,
 armati prohibuerūt, disiectis murū partibus ob-
 iectu corporū præmunitis: ac per triduum susti-
 nuere fortiter dimicantes. Quarto autē die, Ti-
 tum vehemētius aggressum nequaquā ferre po-
 tuerunt: sed vi coacti, rursum quō antra refuger-
 unt. Ille autē interim muro potitus, totam eius
 septentrionalem partem statim deposuit: in me-
 ridiana verò per turre præsidia collocauit.

De aggeribus in tertium murū & oratione pro-
 lixa Iosephi pro deditione faciendā, & fame
 obsessorum.

CAP. XI.

IAmq; tertium murum Titus aggredi cogita-
 bat. Videbatur autem breuissimi tēporis eius

obſidio: ſpatiumq; cōſilij ſeditioſis eſſe dandum.
 ſi quid diſturbatione ſecundi muri aut famis me-
 tu remitterent: nec enim diutius eis pradaſ poſſe
 ſufficere: ipſe otio commodē utebatur. Nam cum
 dies aduenſſet, quo militibus oportebat alimen-
 ta diſtribui, in conſpicio hoſtibus loco ductus,
 inſiſt: duces ordinato exercitu pecuniam ſingulis
 numerare. Illi autem prolatiſ armis ex inno-
 lucris muniſi procedū, equitibus ornaſ: oſ equos
 ducētibus: locaq; ſuburbana per multū ſpatium
 auro argētoq; lucebant. Illo autē ſpectaculo ni-
 hil aut incundius ſuis, aut horribilius hoſtibus
 videbatur. Spectantibus enim & vetera plena
 erant roſcia, & ſeptentrionalis regio: quin &
 domos reſertas intuentibus cerneret, nullamq; ci-
 uitatis partē quā non infuſa multitudo tegebat.
 Metus autem, quamuis audaciſſimos, ceperat,
 omnē ſimul exercitū armorumq; pulchritudinē
 conſpicientes, & ordinationē virorū. Et fortasſe
 ad illam ſpectō ſeditioſi animos mutauiffent, niſi
 malorū immanitate, qua in populū cōmiſerant,
 dandā ſibi veniam à Romanis deſperaffent: im-
 minente autē, ſi deſtitiffent, morte ſupplicij, bello
 mori praſtabilius eſſe ducēbāt. Praualebat etiā
 fatū, quod innocētes cum nocētibus, & ciuita-
 tem eū ſeditioſis perire decreuerat. Quatriduo
 per ſingulas legiones alimenta conſecuti ſunt.
 Quinto autē die, cum omnia faciēſ Titus, nihil
 Iudeas paſatū cogitare ſenſiſſet, biſariam diuiſa
 exet

exercitū, Antoniam versus ad Iohannis mōdū-
mentum aggeres inchoavit: ista parte superio-
rem ciuitatē captū iri cogitans, & per Anto-
niam templum, namq; hoc nisi cepisset, ne oppi-
dum quidam tutum erat obtinere. In utraq; au-
tem parte duo aggeres erigebātur, à singulis le-
gionibus singuli. Et iuxta monumentū quidem
operantes, à Iudæis & Simonis focys infestanti-
bus prohibebātur: ad Antoniam verò ab Ioha-
nis focys cum multitudine Zelotarū: non solum
quia de superiore loco pugnabant, verumetiam
quia machinis iam uti didicerāt: paulatim enim
vsus quotidianus aluit peritiā. Habebāt autem
balistas trecētas, & quadraginta tormēta saxa-
rum, quibus difficiliore aggerū extructionē Ro-
manis efficiebāt. Titus autē sibi saluam fore for-
tunā sciēs & periturā esse ciuitatē, vna & ob-
fidioni vehemēter instabat: nec penitudinē Iu-
dæis suadere cessabat: cōsiliūq; factis admiscēs,
& orationē sepe armis efficaciorē cognoscens,
tam ipsos ut saluari vellent rogabat, tradita sibi
ciuitate quæ iam capta videretur, quàm & Io-
sephū allegabat, patriæ lingua verba facturum,
spērās eos hominis gētilis monitu aliquid remis-
suros. Itaq; Iosephus murum corcuiens, simulq;,
extra teli iactū stans, vnde ex arduis facillimè pos-
set, multis orabat, ut sibi ac populo parcerēt, tem-
plo ac patriæ, ne ve cōtra hac fierent alienigenis
duriore. Romanos enim sancta reuereri, cum
quibus

quibus nulla sibi societas esset, manusq; suas ad hoc vsq; cohære. ipsos verò in his edoctos, cum seruire possent, sponte ad eorum interitum ruere: quin potius viderent muros cedere firmiores, excisis verò infirmiores superesse: Romanorumq; vires cognoscerent sustinere non posse, hisq; seruire non esse nouum, neq; inexpertum Indæis. Nam licet pulchrum sit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri: semel autem subditum, quàm multo tempore paruisse imperio, ingratum excutientem, mala mortis cupidum, non libertati amatorem videri. Debere autem dedignari dominos humiliores, non quorum in potestate sunt omnia. Nam quid Romanos effugisse, nisi quod propter æstus aut frigora esset inutile? imò verò transisse ad eos undiq; fortunam, Deumq; per singulas nationes ducentem imperium, nunc esse in Italia. Hanc autem validissimam legem, tam feruè bestiis quàm hominibus esse præfinitam, Potentioribus cedere: apudq; eos esse victoriam, apud quos robur fuerit armorum. Idcirco etiam maiores eorum, quanquàm multum & animis & corporibus & alijs subsidij meliores, cecidisse Romanis: quos nisi Deum scissent illum favere, nunquam perpepsi fuissent. Ipsos verò quia tunc refractos resistere, cum ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autem etiam si muros integros haberent excidio pariter affecti sunt. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciuitatem: & modò quidem
consu

consumi populum, continuò verò etiā bellatores:
 interituros: nam etsi Romani defierint, et ab ob-
 sidione cessauerint, neq; ciuitatē striclus gladijs:
 irruerint, ludicis tamen inexpugnabile bellum
 intus assidere, quod horis singulis altretur: nisi
 forte cōtra famem quoq; arma caperent ac dimi-
 carent, soli q; possent etiam infortunium superare.
 His addebat, optimū esse ante intolerabile cala-
 mitatem mutare sententiā: dumq; liceret, salu-
 tare consilium sequi. Nec enim antea gestorū
 causa succensere Romanos, nisi ad finē vsq; inso-
 lentes essent: natura eos esse in imperio mansue-
 tos, atq; iracundiā praeferre quod vtile est. Vtile
 autem putare, neq; ciuitatē vacuam viris, neq;
 desertā habere prouinciam: idcirco velle impe-
 ratorem cum his dextera iungere: nec enim cui-
 quā salutē daturū si vi ceperit ciuitatem, pra-
 fertim qui nec in extremis ei clach³ rogati pa-
 ruerint. Breui autē murū quoq; tertium captura-
 iri, priores qui capti sunt, fidē facere: Et quāuis
 perrūpi tutamina non possint famē pro Roma-
 nis pugnaturam. His manentē Iosephū, multi in-
 mureo stantes vituperabāt, multi verò conuicijs,
 nonnulli etiam iaculis appebant. Ille autē cum
 manifestis eos calamitatibus minime flecteret,
 ad gentiles transit historiae: O miseri, vocife-
 rans, vestrorūq; auxiliatorū inmemores, ar-
 mus & manibus cum Romanis bellum geritis,
 quasi quē alium sic vicerimus. Quāda autē non

Dei omnium conditor, Indaeorum defensor est, si
ledentur? Non respicietis? Vnde progressi pugna-
tis, quantumq; auxiliatore violatis? Non recorda-
mini opera divina parentum, atq; hunc sanctum
locum, quanta bella nobis aliquando peremit?
Ego autem facta Dei narrare auribus indignis
horresco: sed tamen audite, ut cognoscatis no so-
lum vos Romanis, sed etiam Deo resistere Nechias
qui tum erat rex Aegyptiorum, idemq; Pharaon vo-
cabatur, cum infinita manus descendit, reginamq;
Sarā materni nostri generi rapuit. Quid igitur
vir eius Abraham proavus noster? Armis credo
ultus est iniuriam? Atqui CCC. & XVII. pra-
fectos habebat, quorum singulis infinita mul-
titude parebat. An ipse quidem quiescere maluit
absente Deo? parat autem manus ad hunc locum
tendens, quem vos polluitis, inuictum sibi auxi-
liatorem ad militiam legit? Nonne secunda ve-
spere incorrupta regina remissa est ad maritum?
Adorans autem quem vos gentili cade cruentastis
locum, ac tremens nocturnis sonantibus Aegyptius exa-
gitatus aufugit, auroq; & argento amatissimos
Deo donavit Hebraeos. Dicam translata in Aegy-
ptum maiorum nostrorum domicilia. Qui cum
annos quadringentos tyrannis an regibus alieni-
genis subiacerent, armis ac manibus ulcisci pos-
sent, semetipsos Deo potius permisere. Quis nes-
cit Aegyptum repletam omni genere serpen-
tium, omnique morbo corruptam? Quis terram in-

fructuosam? quis Nili defectionem, & cōtinuas
 decem plagas? & ob hoc parentes nostros cū pra
 sidio incruentos, & sine periculo deduci, quas
 Deus sibi sacerdotes ducebat? An non ab Assyrijs
 raptam nobis sanctā arcā, Palestina & Dagen
 simulacrum genuit, & tota gēs qua rapuerāt?
 corruptis verò occultis corporū, ac per ea cū cibo
 visceribus exhaustis, cymbalorum ac tympano
 rum sono manibus noxijs reportauerunt, san
 ctum placationibus expiantes? Deus erat qui
 hac parentibus administrabat, propterea quod
 omīssis armis ac manibus, eius se iudicio permi
 sere. Rex Assyriorū Senacherib, cum totam du
 cens Asiā ad hanc urbem castra posuisset, num
 manibus humanis cecidit? nome ab armis quies
 centes in votis erant, & angelus Dei in vna no
 cte infinitū delcuit exercitum? posteroq; die ex
 citatus Assyrius C L X X V. milia reperit mor
 tuorum, atq; ita cum reliquis Hebraeos inermes,
 nec persequentes fugiebat? Scitis etiā in Babylo
 ne seruitiū, vbi per annos L X X. populus exu
 lians, non ante libertatem recipit, quam eā Dñs
 Cyrus doraret: qui eos etiā est persecutus, iterū q;
 auxiliatori suo sacerdotum more seruebant. Bre
 uiter dicam, nullum est operae pretium quod armis
 parentes nostri fecerint, aut nōi: sine armis Deo
 permissa potestate impetrauerint. Domi autem
 manentes, vt placebat iudici superabāt. Pugna
 tes verò, semper de spe deciderunt. Nam vbi
 rege

rege Babyloniorum urbē obsidente, contra Hieremia predicationem Sedechias rex noster cum eo congressus est, tam ipse captus est, quàm cum templo ciuitatem vidit excindi. Atqui videte, quanto ille rex vestris ducibus, eiusq; populus vobis erat moderatior. Deniq; Hieremia vociferantem inuisos esse eos Deo propter delicta quæ in eum commiserant, captū iri autem nisi traderent ciuitatem, neq; rex neq; populus interfecit. Sed vos (vs intus gesta pratermittā, neq; dignò possum iniquitates vestras exponere) me, qui vobis salutem suadeam, querimini, teluq; appetitis irati, quod vos vestrorū commonefacio peccatorū, nec dici ea toleratis, quorum quotidie facta cōmittitis. Idem tūc fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes obsidente ciuitatē, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cum armis progressi, ipsi quidē in pugna perēpti sunt, oppidum verò ab hostibus direptū est: sanctamq; per triennium sexq; menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis contra Iudeorum gentes ad militiam prouocauit? nōne indigenarū impietas? Vnde seruire cepimus? Nōne à seditione maiorū, quando Aristobuli & Hyrcani furor, & inter eos contentio. Pompeiū intulit ciuitati, & Romanū Deus in quos libertate subiecit? Deniq; tres mēses obsesti, quanquā nihil quale vos in sanctū legesq; deliquerāt, et maioribus ad bellū subsidijs utebatur.

sefe tradiderunt. Antigoni autem filij Aristobuli
 nescimus exitum? quo regnum obtinente, Deus
 iterū captivitate persequeretur populum delin-
 quentem. Et Herodes quidem Antipatri filius,
 Sosium & Romanum adduxit exercitū: circum-
 dati verò per sex menses obsidebantur, donec ca-
 pti peccatorū suorū supplicia pependunt: dire-
 ptaq; est ab hostibus civitas. Ita nunquam gen-
 ti arma data sunt. Oppugnationi verò sine du-
 bio cohaeret excidiū. Oportet ergo, ut opinor, sa-
 cri loci possessores iudiciū Deo de omnibus per-
 mittere, manusq; tunc humanas cōtemnere, cūm
 à superno ipsi iudice non recedant. Vos autem
 quid ex hū, quae legi cōdicitur bene dixit, egistis?
 Quid, quod is execratus est, pratermisistis?
 Quantis autē illos, qui cito periere, impietate su-
 perastis? nā occulta dedignantes peccata, hoc est
 furta, insidiasq; atq; adulteria, rapinis, cadibusc
 certatis, novasq; maleficiorū excogitastis vias.
 Sanctū verò tēplū, factū est omniū receptaculū:
 & indigenarū manibus pollutus est locus, quem
 Romani ex tam longinquo adorabāt, multa per
 legē nostrā de suis moribus derogantes. Deinde
 post hac in quem fuistis impij, hunc auxiliatorē
 speratis? Valde quidem iusti estis, supplices, pu-
 nisq; manibus adiutorē vēstrū rogatis? Talibus
 rex noster precibus aduersum Assyrium suppli-
 cauit, cūm magnum illum exercitum Deus vna
 nocte prostrauit? Similia verò Assjrijs Romani
 commit

committunt, ut etiam similem ultionē speretis. Nam ille quidē ab rege nostro accepta pecunia, ut vastitati parceret civitatis, neglecto iureiurando ad incendiū templi descendit: Romani autem solenne poscunt tributū, quod parētes nostrī eorum parentibus pensabant. Et si hoc impetraverint, neq; populantur civitatem, neque sancta omnino tangunt. Concedunt autem vobis familias liberas & possessiones tenere, sacrasq; leges salvas manere patiuntur. Insania est profectō, sperare Deum talem circa iustos fore, qualis iniustis apparuit: præsertim qui statim vlcisci noverit cum oportet. Deniq; Assyrios prima nocte, quæ castra civitati admoverant, fregit. Quod si etiam vestrā progeniē liberaret, Romanos verō dignos pœna iudicaret, confestim eis illo tempore sicut Assyrijs irasceret, quo genti manus Pompeius attulit, quo post illum Sosius ascendit, quo Galilæā Vespasianus excedit, postremò nō nunc Titus civitati appropinquaret. Sed neque Magnus, neq; Sosius quicquā passi sunt, & civitatem victoria ceperūt. Vespasianus autē ex bello quod nobiscum gessit, etiam imperium adeptus est. Nam Tito quidem etiam fontes nunc vberiores proflunt, qui prius vobis aruerant. Denique ante eius aduentum scitis & Siloam & omnes extra civitatē fontes adeo defecisse, ut ad utrūq; aqua mercaretur: nunc autem ita hostibus nostris largi sunt, ut nō modo ipsis & iumentis eo-

rum, sed etiam hortis sufficiant. Denique huius prodigij & ante periculum factū est in excidio civitatis, quando supra memoratus Babylonius rex cum exercitu advenit, qui & captam civitatē incendit & templum: quamvis ut opinor nihil tunc illi tantum, quantum vos impie nunc, commisissent. Itaq; sanctis relictis, Deum fugisse putaverim: Inq; nunc adesse, quibus cum bellum geritis. An bonus quidem vir domū flagitiosam fugiet, & domesticos oderit: Deum verò malis vestris inharere arbitramini, qui etiam occulta conspicit, & audit omnia quæ tacentur? Quid autem apud vos tacetur? quid celatur? quid non etiam inimicis planū factū est? Iniquitates enim vestrae velut in promptu neminē latent: inq; dies singulos, quis peior sit, certamen habetis, atq; ita nequitia, ut virtutem demonstrare contenditis, Veruntamen reliqua salutis via est, si velitis, & diuinitas confessis ac pœnitentibus solet sese placabilis offerre. Arma projicite, pudeat vos patriæ iam diruta: convertite oculos, & aspiciite eius quam proditis pulchritudinem, quale oppidum, quale templum, quàm multarum gentium munera. Quis in hac flammâ adducit? quis hac iam non esse desiderat? Et quid est hoc quod saluum esse debeat dignius? o duri & lapidibus stupidiores. Si hæc non veris luminibus cernitis, saltē familiarū vestrarū miseremini. Versentur in cōspectu cuiusq; filij, cōiuges, & parētes, quos paulo

paulo post aut bellū aut fames absumpserit. Scio quia una cum his periclitabitur mihi mater & coniux, & familia non ignobilis, domusq; olim clarissima. Et fortasse propterea me quisquam hac suadere crediderit. Interfocite illos, accipite mercedem salutis vestræ sanguinem meum. Ipse quoque mori paratus sum, si post me resipiscitis.

Hæc Iosepho vociferante cū lacrymis, scditiosi quidē neq; animos flexerūt, neq; intam sibi mutationē fore iudicauerunt. Populus verò ad profugendū cōmotus est, & alij possessionibus suis, alij rebus chariss. min. exiguo pretio venundatis, aureos, ne latrones eos deprehenderēt, transglutiebant : cum verò ad Romanos elapsi fuissent, exonerato ventre habebant vsui necessaria. Titus enim plerosque per agros, quò vellet quisque pergere, dimittebat : idq; magis eos ad perfugiū hortabatur, quòd & intestinis malis carebant, nec Romanis seruebāt. Ioannes autē & Simon cum socijs, ne his magis pateret exitus, quàm Romanis aditus, obstruebant : & qui vel umbram suspicionis dedisset, cōtinuò necabatur. Ditionibus quidem manere etiam sicut profugere, par causa erat pereundi : nam quasi transfugere voluisset, propter patrimoniū quisq; occidebatur. Cum fame autē crescebat desperatio scditiosorū, & in dies singulos utrūq; malū amplius accendebatur. Et palam quidē nulla erant frumenta, irrumpentes autē scrutabantur domos. Et siquidē inuenissent

aliquid, eos qui negauerant verberabant: si verò nihil inuenissent, quasi diligentius celanissent, tormentis itidē afficiebant. Elabendi autē argumento erāt corpora miserorū, cū ea quae solidis viribus starent, abundare cibo putarētur. Tabidi autem transfigebantur: nec rationis esse videbatur, statim famē morituros occidere, multi verò etiam vniuersa bona sua vno frumētī modio, quiditiores essent, itemq; pauperes hordei permutarunt. Inclusi deinde intimis adium tectis, quidam summa penuria infectum triticum comedebant: panem alij conficiebant, vt necessitas metusq; monuisset. Et mensa quidē nusquam apponebatur, sed incoctū subtrahentes igni cibum diripiebant. Miserabilis autem erat victus, dignumq; lacrymis spectaculū, cū potentiores quidē plus haberent, infirmiores autem iniuriā deplorarēt, quippe cū fames super omnes clades haberetur. Nihil enim sic perdit hominem vt pudor: nam quod reuerētia dignum est, in fame negligitur. Deniq; uxores viris, & filijs parētibus, & quod miserrimum, matres cibū infantibus ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus inter manus charissimis nemo parcebat, quin vita guttas auferret. Edentes verò talia non latebant, sed vbique aderant qui ista diriperent. Nam sicubi clausam domum vidissent, eos qui intus erant, cibum capere hoc suspicabantur indicio: statimq; raptis foribus irruerant, victumq; iam contusum dentibus.

tibus, ex gutture penè reuocabant, ipsos faucibus strangulantes. Pulsabantur autem fenestres ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quae haberent in manibus occultantes: nullaque miseria vel cani erat capitis, vel infantia: sed abstractos pueros & ex buccella pendentes, humo allidebant. Si quis autem incurreret anteuenisset, quodque rapturi fuerant devorasset, tanquam leuius cruciatiore erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium vias, nunc virgis acutis podices transfigendo, horrendaque etiam auditu qui patiebatur: in cuius panis confessionem, & ut unum pugnum farinae abditum indicaret. Tormentores autem nec esuriebant (minus enim crudele videretur, quod necessitas impetraret) exercites autem dementiam suam, sequi sibi dierum comestum preparantes, huiusque occurrentes, qui per Romanorum custodias agrestis oleris herbarumque gratia colligenda nocte erepsissent, cum iam se hostes euasisse credebant, quae attulissent eripiebant: multumque supplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, ut aliquam partem sibi concederent eorum, quae cum periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant: gratumque videbatur, si spoliati non perirent. Hac quidem humiliores a satellitibus patiebantur. Honorati vero ac diuites ad tyrannos perducebantur, quorum alij infidum falsis accusati occidebantur, alij quia Romanis pro-

derent ciuitatem. Et plerunq; delator subornatus indicabat, quod profigere voluissent. Si verò quæ Simon expulisset, eum ad Ioannē remittebat: & quæ Ioannes expulisset, eum Simon excipiebat: sibiq; inuicem propinabant sanguinē populariū, miserorumq; caduera particabantur. Et domi-
nandi quidem causa erat in utroq; dissensio, scel-
lerum verò concordia. Nam qui ex alienis malis partē alteri, sibi totum vendicans, non dedisset, nequissimus videbatur. Et qui nō accepisset, ve-
lut boni alicuius damno dolebat, quia crudelita-
tis parte caruisset. Singillatim quidem iniquita-
tes eorū explanare nō potero: vt autem breuiter dicam, neque aliam ciuitatē vnquam talia per-
pessam puto, neq; vllam nationē post hominum
memoriā malitia ferociorē fuisse. Postremò etiā
genti Hebræorum maledicebant, vt minus im-
py viderentur in alienos. Verumtamē, quod erat,
& seruos se, & cōuenas & degeneri gētis abor-
tiones esse confessi sunt. Denique ciuitatem ipsā
euertere, & Romanos imitos hanc tristem ad-
mittere victoriā coëgēre: tardiusq; venientem in
templum ignem penē traxere. Deniq; cum hi ar-
dere superiorem ciuitatē vidissent, neq; doluere,
neq; illacrymanere: sed apud Romanos qui hæc
paterentur inuenti sunt. Verūm hæc quidem suo
loco postea cum rerum documentis dicemus.

De Iudæis crucifixis & aggeribus com-
bustis.

CAP. XII.

Titæ

Tito autem aggeres proficiebant, quamvis à muro milites male afficerentur: parte verò equitatus missa, iussit per valles ad alimenta cōportanda exercentibus insidias tendi. Erant autē in his nonnulli etiā pugnatōres, quibus iam minime praeda sufficeret: maior verò pars ex populo pauperes, quos praefergere deterrebat pro affectibus suis metus: nec clam enim seditiosis fieri posse sperabant, ut cum coniugibus ac liberis diffugerent: eosq; latronibus relinquere non patiebantur vice sua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundū fames, restabatq; iam latitantes egredi, & ab hostibus capi. Deprehensi autem necessitate repugnabant, metu supplicij: seroq; videbantur supplicare: post pugnam itaq; verberati, & ante mortem modis omnibus excruciatī, contra murū cruci suffigebantur. Titō quidē miserabilis videbatur ista calamitas, cum Iudaei in dies singulos quingenti, nonnunquam etiam plures caperentur. Sed neq; captos dimittere tutum erat, tantaq; asservare multitudinem custodum videbat esse custodiam: maxime verò propterea non prohibuit, citius eos existimans ea facie remissuros, tanquam similia passuros, nisi se dedidissent. Milites autem diversis modis suffigebant, ira & odio & ludibrij causa: & propter multitudinē quam cepissent, iam spatium crucibus deerat, & corporibus cruces. Seditiosis verò tantū defuit, ut ea clade moneretur, quod etiam

etiam in contrariū eis cessit, ad deterrendam reliquam multitudinem. Transfugarum cuius familiaribus ad murum tractis, & si qui erant popularium proniores ad pacem, & quae paterentur qui ad Romanos profugerent, demonstrabāt: & qui comprehensi tenebantur, eos supplices nō captiuos esse dicebant. Ea res multos perfugere cupientiū, donec verum cognosceretur inhibuit. Fuerunt autem qui statim dilapsi sunt, quasi ad verum suppliciū properantes. Illatā enim ab hostibus mortem, comparatione famis requiem esse ducebant. Multis autem captiuorum Titus etiam manus abscindi praecepit, eosq; ad Ioannem & Simonē intromisit, vt propter calamitatem nec viderentur profugī, nec crederentur: saltem nunc desinerent admonēs, neve se compellerent ad excidiū ciuitatis: sed lucrarentur in extremis mutata voluntate, & proprias animas, & patriā tantam & templū, cuius participem non habebant: simul autē aggeres circumueundo, operantes urgebat, veluti factis verba nō multo post secuturus. Ad hac in muris stantes, & ipsi Casari, & patri eius maledicebāt: mortēq; se cōtemnere clamabāt, amq; seruituti rectē p̄ferre: multa verò mala Romanis facere dī sperant, nec se nec patriam curātes, vt ipse diceret, perituros: mundūq; Deo templū hoc melius esse: quamuis & id seruari sit qui nūleret: quem ipsos quoq; auxiliatorem habētes, omnibus interminationibus

bus illusuros: quibus facta non adfore: finē enim Dei esse. Talia tōnitūs admiscētes vociferabantur. Et inter hæc Antiochus quoq; aderat Epiphanes, multos alios armatos secum ducens, & præterea caterva stipatus qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares, & paulo maturiores adolescentibus, more Macedonum instructi armis & eruditi: vnde etiam nomen habebant, pleriq; tamen famā gentis æquare non poterant. Omnium enim regū qui Romanis parebant, felicissimum Comagenū fieri contigit, prius quam fortuna mutaretur. Ostendit autem ille quoq; in senectā ætate, nullū ante mortem beatum dici oportere. Cæterum filius eius adhuc eo rigente præsens se mirari aiebat, quid:am esset quod Romanos adire pigebat muros: erat enim bellator ipse naturaq; promptissimus, tantusq; viribus, ut multū peccaret audacia. Cum verò Titus ad hoc subrisisset, laboremq; communē esse dixisset, sicut erat, Antiochus cum Macedonibus in murum impetū fecit: & ipse quidem pro viribus suis ac peritia cauebat tela Iudaorum, sagittis eos appetens: adolescentēs autem omnes præter paucos attriti sunt. Nam pudore promissionis diutius pugna certabant, & ad extremum multi sauci recessere: hoc reputantes: quòd etiam viris Macedonibus vincere cupientibus, fortuna opus sit Alexandri. A Romanis enī duodecimo die mensis Maij aggeres inchoati, vix nono & vigesimo perfecti sunt,

sunt, cū totos dies septē & d'cem laborassent:
 ingentes enim quatuor iacti sunt: & vnus qui-
 dam, qui erat ad Antoniam, & à quinta legione
 fuerat extructus, contra medium stagnum, quod
 Struthium vocatur: alter verò à duodecima vi-
 ginti cubitis distans. Decima vero legio, qua su-
 pra memoratus præstat, in septentrionali parte
 opus erexerat, vbi stagnum est quod appellatur
 Amygdalon. Ab hoc autem quintadecima le-
 gio triginta discedentem cubitis aggerem fecit
 ad pontificis monumentum. Iam verò admotis ag-
 geribus. Ioannes sub fossa intus terræsq; ad ag-
 geres Antoniam versus, dispositis per cuniculum
 sudibus, opera suspendit: illataq; sylua pice ac bi-
 tumine illita, ignem immittit: succensis autem
 fulcimentis, fossa repente subsedit, cumq; magno
 sonitu in eam aggeres decidere: ac primò qui-
 dem cum puluere fumus ex alto excitatus est,
 cum igne ruina concluderet: peresa verò materia
 qua premebatur, flamma iam clarior apparebat.
 Et Romanos repentini quidam facti stupor oc-
 cupat: molitionem verò Iudeorum agere ferebāt,
 iamq; se vicisse credentium & spes eo casu refrē-
 xit: & in posterum subuenire aduersus ignem
 minus vtile videbatur, etiam si esset extinctus
 semel aggeribus deuoratus. Biduo verò post, alios
 etiam aggeres Simon cum socijs aggreditur: illa
 enim parte Romani admotis aruitibus concutere
 murum ceperant, Tephthianus autem quidam ex
 G. s.

Garfi ortus, ciuitate Galilee, & Megassarum ex
regalibus famulis Mariammis, cumq; his Adia-
bennus quidā, filius Nabataei, nomē habens ex for-
tuna Agiras, cuius est interpretatio claudus, ra-
ptis facibus in machinas euolarunt: huiq; viris ne-
que audaciores in illo bello extra ciuitatem ap-
parere, neq; magis horrendi: nam velut in ami-
cos, non in agmen hostium excurrerent, nihil
cunctati sunt aut subditere: sed per medios ini-
micos facto impetu, machinas incendere. Acti au-
tem missilibus, & gladijs detrusi, non prius de
periculo demoti sunt, quam ignis instrumenta cor-
riperet. Sublata verò iam flamma, Romani qui-
dem concurrentes è castris, auxilio properabant:
Iudaei verò ex muro eos prohibebant, manuq;
cum his conferebant, qui flammam extinguere co-
narentur, proprijs corporibus nullamodo parcen-
tes. Et illi quidem arietes igni subtrahere, cum
eorum tegmina cremarentur: Iudaei verò etiam
per flammam eos retinere certabant: & quamuis
feruens nacti essent ferrum, tamen arietes non
amittere. Hinc autem flamma trāsīit in aggeres,
& auxiliantes praueeniebat incandium. Itaque
Romani flamma circumdati, quoniam seruare
posse opera desperabant, in castra discedunt. Iu-
dæi verò magis instabant: cum semper eorū nu-
merus cresceret, ex ciuitate accedentibus adiu-
mentis, minusq; cantos haberent impetus, freti
victoria: progressi autem vsq; ad munimenta ca-
stra

strorum pralio cum eorum custodibus decerta-
 bant. Est enim statio pro castris per vices succe-
 dentium armatarum, & acerbissima in eos san-
 ctio Romanorum, ut qui loco de qualibet causa
 cessisset, occideretur: hi poenali exitio gloriosa
 morte pralata, steterunt fortiter eorumq; neces-
 sitate simul ac pudore, plurimi fugientium redie-
 runt: ballistisq; in muro dispositis, ex civitate ac-
 cedentem multitudinem prohibebant. nihil pro
 cautione siue tutamine suorum corporum proni-
 dentem. nam quoscunq; obuios habuissent, cum
 his congregiebantur Iudaei: & in spicula irruen-
 tes incautè, ipsis corporibus inimicos feriebant.
 Sed neq; hi actis magis quàm fiducia superabāt,
 & Romani plus audacia quàm quod malè tra-
 ctarentur, cedebant. Iam verò Titus aderat ab
 Antonia, quò secesserat, locum alijs aggeribus
 prospiciēs: multumq; increpatis militibus, si cum
 hostium muros obtinerent, in suis periclitaren-
 tur, & velut ex carcere contra se dimissis Iu-
 daeis, obsessorum paterentur ipsi fortunā, ipse cū
 electis militibus hostes à latere circūuenit, illi
 autē cum in ora ferirentur, contra eum conuersi
 durabant: mixta verò acie, fuluis quidem lumi-
 na, clamor verò aures exuperabat, neq; aut ami-
 cum quisquam internoscere poterat aut inimi-
 cum. Iudaei autem non tam virium fiducia, quā-
 tum salutis desperatione perseverantibus, etiam
 Romanos pudor armorum & gloria & presen-
 tia

na periclitantis Caesaris reddidit fortiores. Itaque putauerim eos ad extremum nimia ferocitate animorum, vel totam multitudinem Iudeorum fuisse rapturos, nisi praevento pugna momento, in ciuitatem se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani morore tenebantur, quod tam longum habere una hora perdidere, & multi quidem solutis machinis captum iri ciuitatem iam desperabant.

De muro extructo ab exercitu Romano circum Hierosolymam triduo. CAP. XII.

Titus autem cum ducibus quid fieret deliberabat. Et callidioribus quidem placebat, omnino admoeto milite vi muros experiri: adhuc enim Iudeos cum exercitus parte dimicasse, vniuersi vero militis impetum tolerare non posse, verum sagittis esse obruendos. Prudentiores autem rursus aggeres fieri suadebant: alij & sine aggeribus assideri, egressus eorum tantummodo observando, ac ne victus intro ferretur monebant, & ciuitatem fami relinquere, neque cum hoste manus configere: nec enim expugnata eorum confidentiam posse, quibus optatum est ferro procumbere, vel etiam sine hoc interficere, quae sauior est cupiditas. Ipsi autem Tito, cessare quidem prorsus tanto cum exercitu, honestum non videbatur: & pugnare cum his superuacuum, qui semetipsos perdaturi essent. Aggeres autem fieri, impenditorum penuria operosum iudicabat, egressus uerò ciuitatis observari, operosius. Nec enim cir-

cundari eam propter magnitudinem locorumq;
difficultatem, ab exercitu posse, & præterea ad
excursus incautum: contra manifestā enim viā
observatā, occultas vias excogitaturos Iudaos,
tam necessitate quā locorū scientia. Si quid au-
tem clām esset illatum, diutius obsidione trahen-
dam, verendumq; ne victoria gloriam diminuat
temporis longitudo. Hac enim cuncta quidem ef-
fici posse, sed celeritatem ante gloriam duci: de-
bere tamen, si celeritate vii velit & cantione,
totam muro cingere civitatē. Hoc enim modo om-
nes exitus posse præcludi: & Iudaos aut omni-
bus modis salute desperata, civitatem tradituros,
aut fame victos facillimè capiendos: aliter enim
se non posse quiescere. Verum & aggeres cura-
turū esse, cum infirmiores habeat qui prohibeāt,
Quod si cuiquam magnum opus & inextrica-
bile videatur, cum considerare debere, quod neq;
parvum opus Romanos decebat facere: & sine la-
bore magnum quid perficere, ne Deo quidem faci-
le sit. His dictis duces exhortatus, iubet eos exer-
citus in opera distribuere. Divinus autem qui-
dam impetus militibus incidit: ambitumq; par-
ziti, nō solum rectores inter se, verum ipsi etiam
ordines certabant. Et milies quidem decadarcho,
decadarchus autem hecatontarcho, isq; chiliar-
cho placere properabat: chiliarchorum verò osten-
tatio, ad duces vsque pertinebat, ducum verò
certamina Caesar ipse dyndicabat. In dies enim
singu

singulos circuiens, opus sapissime inspiciabat. Cœ-
 ptum enim à castris Assyriorum, ubi ipse tende-
 bat, ad inferiorem Canopolim murum duxit.
 Hinc per Cedronem ad Eleon montem reuer-
 tens, à meridie montem complectitur, vsq; ad sa-
 xum quod Peristereonas vocatur, eiq; proximū
 collem, qui super vallem imminet Siloam, ac in-
 de ad occidentem flexo edificio, ad vallem fon-
 tis descendit. Hinc subiens ad Anani pontifi-
 ci monumentum circumdato monte, ubi Pom-
 peius castra posuerat; ad septentrionalem redit
 regionem. Et cum præcessisset ad vicum, cui no-
 men est Erebinthonicus, post illum Herodis mo-
 numentum ab oriente clausum castris suis con-
 iunxit, vnde coeperat. Murus quidem vno mi-
 nus x l. stadiorum erat. Ad hoc autem foris ca-
 stella tredecim adificata sunt: eorum gyrus de-
 niis stadiis numerabatur. Totum autem opus tri-
 duo constructum est, vt id quidem dignum mon-
 sibus videretur, celeritas verò fide careret. Murō
 autem circumclusa ciuitate, per castella custo-
 dius collocati, primam quidem vigiliam noctis
 ipse circuiens explorabat: secundam verò Ale-
 xandro permiserat: tertia verò obtigit legio-
 num ducebns. Somnos autem vigilēs inter se
 fortiebantur, totaq; nocte per castellorum spatia
 circuibant.

De fame Hierosolymorum & secundo ag-
 gere extructo.

CAP. XIIII.

11 2 Ind

Iudeis autem cum excedendi facultate, omnino etiam spes salutis adempta est: aucta quoque iam famines, totas domos ac familias depascebatur. Et cocta quidem plena erant mulieribus exanimatis, atque infantibus: viarum autem angusta senibus mortuis. Adolescentes autem ac iuvenes turpidi, velut umbra mortuorum, per fora versabantur: et ubi quem casus occupauerat, decidebant. Sepelire autem funera, neque poterant pro labore, et eos quibus aliqua vis supererat, pigebat, et propter multitudinem mortuorum, et quod de ipsis erat incertum. Denique super eas quos sepelierant, multi moriebantur. Multi autem ad sepulchra, priusquam sati dies veniret, et vini properabant: neque luctus in illis calamitatibus, neque fletus erat, sed fame superabantur affectus. Sicci autem oculis, et corruptis oribus, qui tardius morerentur, eos qui ante se requiescerent, turbantur. Altum vero silentium civitatem, plenamque mortuis nox comprehenderat, et latrones his acerbiores: domos enim, quae tum sepulchra erant, et cadavera spoliabant, et velamina corporibus detrahentes, cum risu egrediebantur, hincque gladiatorum mucrones probabant: nonnullosque iacentium adhuc spirantes, ferro experiendi causa transuerberabant. Si quis autem manum rogasset, aut ferrum sibi commodari, quo famens evaderet, superbissima negligebatur. Animae vero effugium quisque, in morte templum ob-

Tutibus intuebatur, cum viuos relinqueret edictiosos. Illi autem, primò quidem sumptu publico inbebant mortuos sepeliri, cum factorem ferre non possent: deinde quod non sufficiebant, in valles eos ex muro precipitabant. Quas circueñs Titus ubi plenas cadaueribus vidit, altamq; æniem tabefactis corporibus defluentem, ingenuit & extentis manibus Deum testabatur, factum illud suum non esse. Cruitas quidem ita erat effecta. Romani verò, tum iam nemo seditiosum auderet excurrere (nam etiam eos mæror, famesq; tangebant) dies letos agebant: frumenti, aliarumq; rerum necessariarum habentes copiam de Syria proximiq; provincijs: multi autem iuxta murum stantes, magnamq; alimentorum abundantiam demonstrantes, satietate sui famem hostium incendebant. Seditiosis autem nihilo magis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miseratus, & properans saltem hoc liberare quod superest, iterum aggeres inchoabat quanquam difficulter materiam reperiret: omnes enim ciuitati proximas sylvas, opera prima consumpserant: à nonagesimo verò stadio milites alias congerebant, & ad Antoniam solam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres struebantur. Caesar autem agmina circueñs, atque opus vrgens, quod in manibus eos haberet latronibus ostendebat. Sed illis penitendo planè perierat, & minimis ac corporibus

separati, vtriusque velut alienis utebantur. Nec enim vel animas affectio mansueta, vel corpora dolor tangebat, qui etiam mortuam plebem, quasi canes lacerabant, replebantq; languentibus carcerem.

Decede Iudzorum intra & extra Hierosolymam.

CAP. XV.

DEniq; Simon Matthiã, per quẽ obtinuerat civitatem, excruciatũ peremit. Boëthi filius erat, ex pontificibus populo maximè fidelis & charus. Is, cũ à Zelotis male populus tractaretur, quibus iam Ioannes accesserat, vt adiutorẽ Simonẽ reciperet: populo persuasit: nulla cum eo primũ habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingressus autem ille, postquam obtinuit civitatẽ inimicũ cum aequè atq; alios esse dicebat, qui pro se consilium dederat, velut hoc simplicitate suafisset: productũq; eũ & accusatũ, quod cũ Romanis sentiret, morte damnavit, ne purgationis quidẽ ei facultate concessa, cũ tribus filiis suis: quartus enim ad Titũ ante profugerat. Prins autẽ se occidi, quã filios obsecratẽ, atq; hãc pro illa, quod civitate ei aperuisset, gratiã postulandem, vt augeter eius dolorem, nonissimũ insit interfici. Ille quidem super casos in conspectu suo filios ingulatur, corã Romanis productus: ita enim Simon Anano Bamadi filio praeceperat, qui erat eius satellitũ crudelissimus, cauillatus si quid enim inuarent, ad quos exire voluisset: corpora verò se-

pelẽ

peliri prohibuit. Post hos Ananias quidam, pontifex, filius Masbali, nobilis, & scriba curiae, vir fortis, ex Ammaunte genus ducens, & cum his quindecim ex populo clariore necantur. Iosephus verò patrē cōclusum asservabāt, missoq; pracone denuntiāt, ne quis in ciuitate degentium vel colloqueretur cū eo, vel in unū veniret, proditio in metu proposito: & eos qui hac cū illo deslerent, ante quæstionē perimebant. Ista vidēs quidā Iudas filius Iudæ, vnus ex numero prefectorū Simonis, qui turrim ab eo sibi creditā custodiebat, fortasse quidē nonnihil etiā misericordia crudeliter pereuntium, magis autē sui providentia, cōuocatis decem fidiſsimis contubernaliū: Quousq; tandē, inquit, hac mala sustinebimus? quāuē salutis spem habemus, seruantes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnat, Romani verò penē intus sunt, Simon autem bene quoq; meritis infidelis est: metusq; etiā apud eū pena, & apud Romanos certa fœderis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatē. Nihil autem graue Simon patietur, si cūm de se desperauerit, penas citius pendet. His ubi decem assensi sunt, mane ceteros quos subiectos habebat, per diuersum dimittit, ne quid eorum quæ cogitauerat proderetur: ipse verò de turri hora tertia Romanos innocabat: illorum autem alij pra superbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, velut mox

capturos ciuitatem nullo periculo. Interea verò, cum Titus ad murum cum armatis succederet, autè rem Simon cognouit, turrinque velociter occupat, Romanisque eos inspectantibus custodes peremit, & per murum proiecit corpora mortuorum. Ibiq; circuiens Iosephus (nec enim rogare cessabat) caput vulneratur lapide, statimq; attonitus cadit. Excursus autè ad etus casum factus est Iudæorum, abreptusq; esset in ciuitate, nisi Caesar misisset qui eum prouiderent. Illis autem pugnantibus, Iosephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens: sed studiosi verò, tanquam interfecto quem maxime cupiebant, cum latitia cœclamauerunt. Spargitur autè hic rumor per ciuitatem: ex quo residua multitudinè maior tenuit, verè perisse credentè, cuius fiducia profugere cogitabat. Audito autè Iosephi mater in carcere, mortuum esse filium suum, ad custodes quidè, ex Iotapatin hoc ait certò se credere, nec enim vino potiri. Socreto autè flens, ad ancillas. Hunc, inquit, fecunditatis recepisse fructum, quod ne sepelire quidè sibi filium licuisset, à quo sepeliri sperasset. Verum ne illam quidè mœdaciù diutius cruciauit, neq; latroes refecit. Citò enim curato vulnere Iosephus resipuit, progressusq; clamabat, illos sibi non multo post vulnere pœnas daturus. Populum autem rursum ad fidem hortabatur: unde populo quidè fiducia, seditiosis verò stupor incidebat eius aspectu. Profugorum autè alij statim de

muro necessitate proſiliebant : alij velut ad pug-
 nã cum lapidibus progredi ſimulantes, mox ad
 Romanos profugiebant. Hos autẽ ſenior ea quã
 intus pertulerant fortuna cõſequabatur : & fa-
 me, quã domi reliquerant, velociorẽ apud Roma-
 nos inueniebãt ad exitium ſatietatem : aderant
 nanq; inflati ex inedia, & velut morbo inter cu-
 tis aqua turgidi. deinde vacuata replentes corpo-
 ra diſrũpebantur: niſi qui periti deſideria cõtri-
 buiſſent, paulatimq; cibũ deſueto corpori obtu-
 liſſent. Verũ & eos qui hoc modo ſeruarẽtur,
 alia plaga ſuſcepit. Quidã apud Syros ex tranſ-
 fugis deprehenditur, e ſimo ventris aureos colla-
 gens. Tranſglutientes autẽ (vt ſuprà diximus)
 eò veniebãt, quòd canctos ſeditioſi ſcrutabãtur:
 & maxima vis auri fuerat in ciuitate: denique
 duodecim atticis cõparabant, quòd antea vigin-
 tiquinq; valebat. Verũ hac arte per vnum de
 teſta, totus caſtris fama perccebit, quòd auro
 tranſfugæ pleni venirent. Arabũ autẽ multitu-
 do & Syri, ſciſſis vètribus ſupplicium minitaban-
 tur. Et hac ego clade nullã credo ſeniorẽ con-
 tiſſe Iudeis: vnã deniq; nocte duorũ miliũ pa-
 reſacta ſunt viſcera. Et hac Titus iniuſtitia co-
 gnita, penè iuſſiſſet autores circumſuſo equitatu
 iaculis appeti, niſi magna fuiſſet multitudo no-
 ciorum, multoq; plures puniẽdi, quam qui fue-
 rant interempti. Conuocatis autem auxiliariũ
 ducibus, itemq; militum Romanorũ (nam etiam

militum quosdam hac tangebatur inuidia) utrisque iratus dicebat: si qui militum suorum hac committerent lucri causa incerti, nec arma propria quisquam crubesceret auro argentoque facta: Arabes autem & Syri, primo in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cadibus & in Iudeos odia Romanis ascriberent: hac enim quosdam suorum milites infamia participare: & his quidem mortem interminatus est, si quis in eadem postea repertus fuisset audacia. ad legiones autem mandata dedit, ut suspectos inuestigarent, atque ad se deferrent. Verum profecto auaritia continet omne supplicium, sauique hominibus lucrandi amor imatus est: nullaque omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur. Imò vero hac alias, & modum habet, & metu subiungantur. Deus autem, qui damnauerat populum, omnem viam salutis ad interitum verterat: denique id quod cum poena interdixerat Caesar, occulte in profugos admittebatur. Et si quis transfugisset, circumspectantes ante ne quis Romanorum videret, eos scindebant, & ex visceribus questum nefarium trahebant. In paucis autem reperiebatur, & plerisque sola spes consumebat. Hic quidem casus multos transfugarum reduxit.

De sacrilegio circa templum & relatis ex urbe ca-
daveribus & fame. CAP. XVI.

Ioannes autem, ubi rapina ex populo defuere,
ad sacrilegium sese conuertit: multa quoque donaria
templa

templi retinens, multaq; vasa diuina rei ministerio, necessaria, crateras, & lances, & mensas, ne vrceolis quidem abstinuit, quos Augustus eiuq; vxor miserat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt semper templum atq; ornauerunt: tunc autem Iudeus etiam alienigenarum dona distrahebat. Ad socios autē dicebat, sine metu diuinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro tēplo militarent, & ex ipso ali. Proptereaq; sacrū vinū, & oleum, quod sacerdotes sacrificijs reseruabāt, tutū erat effudisse. namq; in tēplo & multitudini distribuit, & illi sine horrore vgebantur & potabāt. Nō equidē recusabo dicere, quæ dolor iubet. Puto si Romani contra noxios venire tardassēt, aut hiatu terra deuorādā fui, se ciuitatē, aut diluuiū periturā, aut fulminū at Sodomæ incēdia passurā: multo enim magis impiā progeniē tulit, quam quæ illa pertulerat: deniq; cū eorū pertinacia desperata, totus populus interijt. Et quid opus est singulatim narrare clades? Mannæus Lazari filius, transgressus ad Titum, per vnā portā quæ sibi credita fuerat centū & quindecim milia & octoginta dēxit clata cadauera, ex quo die castra propē ciuitatē posita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, vsque ad calēdas Iulij. hæc autē immēsa est multitudo nec tamē ipse fuit appositus portæ, sed publicano mercedem diuidens, mortuos ex necessitate numerabat: ceteros enim propinqui sepeliebant: sep

sepultura autem fuit, elatos ex oppido projicere:
 Post hanc autē nobiles profugi, omnia mortuorū
 egenorum sexcenta milia portis eiecta nuntia-
 bant: aliorū verò numerū minime posse compre-
 hendi: cum autē pauperibus efferendis non suffi-
 cerent cōgesta in maximis atibus callauera esse
 inclusa, & frumētū quidem modium veniſſe ta-
 lento. Post autem ubi muro circumdata ciuitate
 ne herbas quidē legere iam liceret, ad hoc neces-
 sitatis quosdam fuisse cōpulsos, vt cloacas rima-
 rentur, boumque veterē simum alimentum habe-
 rent: stercusque collectam, quod ne visui quidem
 tolerabile fuerat, cibus erat. Hac Romani quidē
 audiētes miserati sunt: seditiosos autē ne viden-
 tes quidem penitebat, sed patiebantur vsq; ad
 ea progredi: fatum enim eos reddiderat cecos,
 quod iam & ipsis imminebat & ciuitati.

FL. IOSEPHI DE
 BELLO IYDAICO
 LIBER VII.

De suffossione murorū, succensione aggerum
 & Sabino oppugnante murum. CAP. I.

CLADES quidē Hierosolymorū in pe-
 ius quotidie procedebāt, cū & sedi-
 tiosi magis accenderētur aduersis in-
 clusi, postquā populū fames ipsosque
 iam possederat. Quin & multitudo congestorū in
 ciuitate

civitate cadaverū, & visu horrēda erat, odorēq;
 pestiferū emittebat, cum excursus etiā pugnantiū
 moraretur. Nā veluti per aciē uerent, plu-
 rima oēdo excitata, conculcare mortuos coge-
 bantur: & qui super eos pedem ponerent, neque
 miserabantur, neq; horrebāt: nec saltem sibi au-
 gurio fore putabant contumeliam mortuorum.
 Gētili autē oēdi polluta, dexter as ad externum
 bellum praparabant, tanquā exprobrantes Deo.
 (va mihi videtur) supplicij sui tarditatem: non
 enim spe victoriæ maior pars eorū. sed despera-
 tiōis salutis ferocius ferebatur. Romani autem
 quatinus plurimum in aggreganda materia la-
 borarent, tamē intra viginti & unum diem ag-
 geres exerunt, attonsis omnibus ad nonaginta
 usq; stadia circa oppidū lucis. Erat autē misera-
 bilis terræ facies: nam quæ antea arboribus &
 paradisi ornata fuerat, ea tunc deserta præcisis
 vndiq; arboribus cernebatur: nec vilis qui pri-
 dē Iudæi viderat alienigena & suburbana pul-
 cherrima civitatis cū eius solitudinē tuā videret
 cōtinuē lachrymas poterat, vel nō gemitu muta-
 riē quantū pristinis dorogasset. Omnia namq;
 insignia pulchritudinis, bellum dalerat: nec si
 quis subito advenisset, qui locū prius scierat, eū
 cognosceret, sed præsens quæreret civitatem. Ro-
 mani autē ac Iudæi, finitum opus aggerū, par-
 faciebat timoris initium: nāq; hi, nisi eos quoq;
 excernerent, captum in civitatē putabāt. Romani
 autē

autem, fortasse nec voluntatē sibi fore illis intensis alios parare : nam & materia defecerāt, & labori quidē corpora militū, crebris verō offensionibus animi cesserant. Verū cīuitatis cladibus tristius Romani quā cines in ea degentes afficiebantur : ad mala enim quae hinc accidebant, etiā pugnatoribus nihilo segnioribus utebātur. Sed eorū spes frangebatur, cū aggeres insidijs, machinae soliditate muri, manus verō conflictus audacia repugnantīū superaretur : & praecipue, quod cum seditione fameq; ac bello totq; malis praestantiores Iudaorū animos inuenirēt, virorū quidē inexpugnabiles esse impetus arbitrabantur : inuictā verō animorū magnitudinē quae calamitatibus aleretur. Nam quis eos in rebus secundis sustineat, qui malis ad virtutē incitarentur? Illi quidē propterea cautius custodias praeparabant. Ioannis autē factio apud Antonia, simul & quae futura timebātur, si discerneretur non vni cauebat, & antequā arietes admonerentur operibus instabat : nisi quia conatus eorū irritus fieret. Aggressi enim cū facibus aggerē, spe decepti remanere. Nam primū ne cōcordare quidem eorū videbatur cōsiliū, paulatim & per intervalla, & cōtanter, non sine metu profilitiū, neq; Iudaorum more, ut breuiter dicam : deerant enim quae propria gentis essent, audacia, cursus, & omniū simul impetus : & ut non sine offensione recederent. Languidiores verō progressi

gressi quā solebant, etiā Romanos solito promptiores offendere, qui corporibus quidē atq; armis ita vndiq; aggeres sepfere, vt nusquam igni aditū relinquerent: animū verò ita confirmauerunt, ne quis loco antequā occūberes moueretur: nam prater omniū rerum desperationē si etiam illud opus esset exustū, acerbissimus pudor milites occupauerat, si aut calliditati virtus cederet, aut armatemeritati, aut peritia multitudini, aut Iudais Romani. Simul autē missilia pro illis faciebāt in prosiliētes delata: & qui cecidisset, posteriores impediebat, ac periculum antecedentis molliores eos efficiebat. Qui verò intrateli iactum venire properassent, alij disciplina hostiū & densitate porterriti, alij confixi hastis retrocedebant: & ad extremum alius alium timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Calendis autē Iulij tentata fuerat expugnatio. Iudais autem inde digressis, Romani machinas admouere, quamuis ab Antonia saxis atq; igni ferroq; peterentur, & quodcūq; hostibus telum necessitas attulisset: nam licet multum moribus Iudai confiderent, machinasq; contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Iudais studium esse rati, ne murorum infirmitate Antonia laderetur, & fragilibus eam fundamentis suspicantes, contrā certabant. Nec tamen quod feriebatur, ictibus obediebat: sed ipsi quidē crebris in se missilibus iactis, cū nullis
perie

periculis de super venientibus lassarentur, arietibus
 opus urgebant. Cum vero inferiores essent, ac la-
 pidibus frangeretur, alij scutis super corpora co-
 coneratis, fundamenta manibus & vellibus suf-
 fodiebant. Itaq; saxis quatuor obstinato labore
 concussis, quiete utrisq; nox attulit: & in ea mu-
 rus arietibus labefactus, ex qua parte priori-
 bus Ioānes aggeribus insidiando murum suffo-
 derat, subsidente cuniculo repetere labitur. Verum
 prater spem utrorūq; animi affecti sunt. Nā Iu-
 dæi quidē, quibus maiorem esse oportebat quod
 ruina prater spem acciderat, & aduersus eā pra-
 cauti nō fuerant, tanquā maneret Antonia con-
 fidebāt. Romanorū autē inopinatā latitiā ex ce-
 leri subuersione natā, cōspectus alius murus, quē
 intrinsecus Ioannes adificauerat, cito restinxit.
 Veruntamen priore facilius oppugnatio videba-
 tur. Tunc enim & ascensum per ruinas prom-
 ptiorē, & Antonia esse infirmiorē, murum qui
 recens erat, citoq; destrui posset arbitrabantur.
 Nemo tamen eū audebat ascendere: quād ei qui
 primus id tentauisset, certissimū esset exitiū. Ti-
 mus verò spe atq; oratione putās alacritatem pu-
 gnantium excitari, & adhortatione atq; pro-
 missu saepe quidem periculorū nasci obliuia, in-
 terdum autē mortem solere contemni, in unum
 congregatos fortissimos experiebatur. dicens:
 Commuliones, hortari quidem ad ea quæ peri-
 culum nō afferūt, aperte & ipsis qui rogantur,

Et qui eos rogant, ignavia reprehensionē parit:
exhortatione autem opus est in talis rebus ambi-
guis: quippe illa per se quenq; gerere dignum est.
Itaq; difficilem vobis in murū esse ascensum ipse
profiteor: quod autē vel maxime oporteat glo-
ria cupidos pugnare cum difficillimis rebus, pul-
chrumq; sit cum laude mori, nec erit infructuo-
sum, si qui primi fortiter fecerint, prosequar.
Primum quidem vos illud hortetur, quod nonul-
los fortasse deterreat, Iudaeorū patiens animus,
Et in aduersis rebus dura co. stantia. Romanos
enim eosq; milites, quibus in pace bella discere,
in bello autem vincere consuetum est, à Iudeis
manu vel animo superari turpissimum est: idq;
in fine victoriae, cum etiā Dei nitamur auxilio:
namq; offensiones nostra, Iudaica desperationes
sunt. Illorū autē clades, fauore Dei vestrisq; vir-
tutibus crescunt. Etenim seditio, fames, obsidio,
murorumq; sine machinis casus, quid sit aliud
quā in illos ira Dei, nostrūq; adiumentū. Igi-
tur non solum deterioribus inferiores videri, sed
etiā diuinū praesidiū prodere, vobis non cōuenit.
Quo pacto autē nō turpe videatur, Iudeos quidē
quibus non magni pudoris est vinci, qui seruire
didicerint, quo minus in posterum id patiātur,
mortē contemnere, atq; in nos medios frequenter
excurrere, non victoriae spe, sed ostentationis gra-
tia: nos autē totius penā terra marisq; victores,
quibus etiā non vincere probro habetur, otiosos

sedentes, ne semel quidem in hostes aliquid audaciter expertos. famē ac fortunam cum his armis operiri? maxime cum paruo discrimine totū possitis efficere. Deniq; in Antoniam si ascenderimus, habebimus civitatem. Nam & si pugnandum sit aduersum intus positos, quod non arbitror, attamen capiti ac respirationi hostiū insedere victoriam nobis plenissimam, repromittit. Equidem pratermissa nunc eorum laude, qui in bello cecidere, & immortalitate, qui Martio furore prostrati sunt, ex morbo pacis tēpore mortē aliter sentientibus imprecor, quorū anima cum corpore sepultura damnatur. Quis enim virorū fortiū ne scit, quod animas in acie ferro corporibus absolutus, purissimū elementū æther hospitio receptas inter sidera collocat: manesq; se bonos ac propitios heroas videndos offerūt posteris suis? Quas verò morbus corporis tabesq; consumpserit, & si maxime probis ac piaculis purgatae sint, subterranea tenebra operiunt, altaq; obliuio suscipit, corporis simul & vita ac memoria sine circūscriptis. Quod si necessario mors homini decreta est, hoc autem omni morbo leuius est, ferri ministeriū, cui non videatur ignauum negare usus, quod debito redditurus sit. Et hæc quidem veluti seruari nequeant, vel qui conati fuerint, persecutus sum. Est autem salutis spes in maximis quoq; periculis qui virilem animū gerant. Prius enim quod deciderit patet incessui, deinde

deinde totum quod adificatum est, facillime dissolui potest. Vosq; plures hoc opus aggredientes, alius alij pro adhortatione freti atq; subsidio: vestraq; obstinatio breui animos hostium franget: ac fortasse nobis, si eam tantum coperimus, incruenta res efficietur. Etenim ascendentes quidam nos prohibere scilicet conabuntur: si verò clam, vel etiā per vim aliquid egerimus semel, quamvis paucos non sustinobunt. Me autem profectò pudeat, nisi qui primus hoc fecerit, inuidendum remunerationibus seccro: & qui vixerit quidē nunc aequalibus praesit: beatissima verò praemia sequantur occisos. Talia dicente Tito, caetera quidem multitudo periculi magnitudinē timuit: eorū verò unus, qui in cohortibus militaret, Sabinus nomine, genere Syrus, vir & manu simul & animo fortis apparuit: licet si quis eum ante vidisset, quantum ex habitu corporis, ne specie quidem militem esse credidisset: erat enim colore nigro, exilis habitudine: sed anima quadã heroica in macro corpore, atq; angustiore viribus suis habitabat. Cū primus itaq; surrexisset, Dedo me, inquit, tibi alacri animo Caesar, & ante omnes in murum ascendo: atq; opto quidem, ut vires ac voluntatē meam sequatur fortuna tua: quod si capto casus inuiderit, scito me nō prater spem, quod res aliter cesserit, sed quod sic decreuerim, prae te moriturum. His dictis, & scutum laeva manu capiti prae tendens, stricteq;

KK 2 dextera

dextera gladio, circa horam diei sextam murum petebat: sequebantur autem ex alijs, qui soli eius virtutis annuli esse capiebant, vnde cum viri. Multo autem omnes antecedebat diuino quodam impetu excitatus, cum de muro custodes iaculis & sagittis vndiq; infinitis appeterent, atque ingentia saxa deuoluerent, quae nonnullos de vindex deiecerunt. Sabinus autem missilibus occurrens, licet obrueretur sagittis, non tamen ante impetum cohibuit, quam summa muri prehenderet, hostesq; in fugam verteret: viribus enim eius atq; animi pertinacia territi, pluresq; ascendisse rati non steterunt. Qua in re fortunam quae veluti virtutibus inuideat, semperq; praeclaris facinoribus officinae non incusauerit? Siquidem hic vir neq; ab incepto errauit, & offensione lapidis cum maximo crepitu pronus decidit. Vnde factum est, ut Iudaei reuersi, ubi solum & iacentem videre, ex omni eius parte iaculis peterent. Ille vero genibus nixus, & scuto protectus, primo quidem ulciscetur hostes, multosq; ad se appropinquantes sauciauit: vulnerum autem multitudine remisit dexteram: & ad extremum priusquam redderet animam sagittis est obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna vteretur: pro mensura vero capti facinoris cecidit. Ceteri autem tres penè iam summa tenentes, obruti lapidibus perierunt, & octo sauciati detracti, & in castra relati sunt. Haec quidem tertia die mensis Iulij gesta sunt.

Romani

Romani Antoniam inuadunt, & à Iudæis
repeiluntur.

CAP. II.

BIduo autem post, viginti de numero excu-
bantiū per aggeres militū cōgregati, signi-
ferum ordinis sui, & duos quosdā ex ala equitū,
& tubicinē vnū ad se vocant: nonaq; noctū ho-
ra per riuas ad Antoniam otiosa procedūt: occi-
sis autem primis custodibus somno oppressis, mu-
rū obtinēt, ac buccina signū dari precipiūt: quo
cateri quidē vigiles subito exuscitantur, & fu-
giūt priusquam multitudinē qua murū ascēde-
rat, cernerēt. nā & timor illis, & tuba imaginē
quandā, vt magnū hostium numerum ascendisse
crederent, ostendit. Caesar autē signo audito, pro-
perē armat exercitū, & cum ducibus primis li-
etorū caterua comitatus, ascēdit. Cū autē Iudæi
ad templū interius cōfugissent, ipsi quoq; per cu-
niculū irruerunt, quē Iōānes aduersum Roma-
norum aggeres aperuerat. Dispositiq; amborum
agminū seditiosi, tam Ioannis quā Simonis, ar-
cebāt eos summa vi atq; alacritate repugnādi:
siquidē excidiū finē putabant, locū sanctū pene-
trasse Romanos, quod & his victorie principū
fuit. Ad ipsum autē adytum validissima pugna
committitur: his quidē templū vi occupare ter-
rantibus, Iudæis verò Antoniam versus eos re-
pellentibus. Et sagitta quidem ac hastæ vtriusq;
inutiles erant, strictis autem ensibus dimicabāt.
Neque confusū discerni poterat, ex qua parte

quisq; pugnaret, permixtis viris & propter angustias permutatis, cum & vocis intellectus magnitudo confunderet, multaq; mors esset utrinq;, armaq; simul & cadavera iacentium cōculcata frangerent praliantes. Semper autē si bellū fluctuans gravasset alterā partē, potiorum exhortatio & inferiorum conquestio nascebatur. Neq; aut fugae aut persecutioni locus erat, sed propinqua mutationes cōfligentium, & inclinationes permixtē fiebant exercitus. Qui verò inter primos stetissent, aut occidendi aut moriēdi necessitatē habebant, quod refugere nō dabat: nā & posteriores utriusq; partis, suos in frontē urgebant, nullūq; inter dimicantes bello vacuū intervallū reliquerāt. Cū autē Iudeorum animi Romanorum peritiā vincerent, iamq; omnino tota acies pelleretur (a noua enim hora noctis ad septimā vsq; dies pugnabāt) hi quidē simul omnes excidij periculum pro nutrimento virtutis habebant: Romani verò exercitus parti (nondū enim ascenderant legiones, aliusq; spes pugnantium nitebatur) satis esse visum est in praesentia, Antoniam obtinere.

De Iuliano Romano milite insigni fortitudine.

CAP. III.

Iulianus verò quidā centurio ex Bithynia nō ignobilis, quem in illo bello & armorum peritia & viribus corporis & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognoui, ubi Romanos iam cedere & malē repugnare conspexit (propter Titum autem

autem apud Antoniam stabat) subito prosiliit, iamq; Iudeos vincentes solus ad interiorem usque templi angulum persecutus est. Fugiebat autem universa multitudo, neq; vim eius neq; audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios raens, quos alios dissecerat, ipsos quos occupasset interficiebat: eaq; facie nihil Cæsari admirabilius, aut alijs horribilius visum est. Verum & ipsam profecto fata persequiebantur, quæ ab homine vitari non possunt. Calceos namq; habens, creberrimis atq; acutis clavis, ut ceteri solent milites, fixos, dum strato saxeis crustis solo curreret, labitur: magnoq; cum armorum sono deiectus, in tergum fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia sublatu est, salutis eius metuentium: Iudei vero multi simul gladijs & hastis undiq; feriebant. Ille autem multam quidem ferri vim scuto excipiebat: saepe autem conatus erigere se, percutientium multitudine revolutus est, & iacens tamē gladio multos perculit: nec enim cito peremptus est, quando galea & thorace omnia membra nec opportuna septus erat: namq; diu cervice contraxerat, donec concisis alijs eius membris remissa vires, cum ei nemo auderet succurrere. Nihil autem dolor Cæsarem tenuit, ubi tantæ fortitudinis virum in conspectu tantæ multitudinis vidit occidi: & quod locus se quidem intercludebat auxiliū ferre cupientē, alios autē, ne possent, metus impediebat. Iulianus igitur diu cū morte

luctatus, cum non paucos interfectorum suorum
 saucios reliquisset, agrè perēptus est: magna sui
 gloria, non apud Romanos tantum & Casarem,
 verum apud hostes quoque relicta. Iudai verò
 etiam mortui rapto corpore, Romanos in fugam
 versos, in Antoniam concludere. Fortiter autem
 in eo pralio decertare, Alexas quidē et Gyp-
 thaus, ex agmine Ioannis: ex parte verò Simo-
 nis, Malachias, & Mertonis filius Iudas, & So-
 sa filius Iacobus, dux Idumaeorum: Zelota verò
 fratres duo filij Iairi Simon & Iudas.

Iosephi oratio pro deditioe Iudzorum &
 profugium eorum. CAP. IIII.

Tunc autem militibus suis imperat Anto-
 nie fundamenta diruere, facileq; ascēsum
 cuncto exercitui preparare. Ipse verò Iosepho
 ad se vocato (namq; quid erat eo die, qui erat men-
 sis Iulij septimus decimus, diuinā observantiam,
 qua entelechismos vocatur, virorū penuria de-
 fusse, eaq; re populum nimis dolere) iterum dicit.
 Ioanni praecepit quae ante mādauerat: quòd etiā
 si quis eū pugnandi sanus amor teneret, cū qua
 placeret ei multitudine ad bellum progredi lice-
 ret, dum modo non vnā secum & ciuitas interi-
 ret simul & templum: sanctam tamē locū vio-
 lare desineret, né ve in Deum nefas admitteret.
 Potestati autē haberet si vellet, sacra intermis-
 sa celebrare per Iudaeos quos ipse delegisset. Itaq;
 Iosephus, ne soli Ioāni hac intimaretur, sed etiā
 plur

pluribus, vnde exaudiri posset constitit, & mandata Caesaris Hebraico sermone diffeminat. Multū autem eos quo patria parcerent precabatur, ignemq; depellerent iam tēpla contiguam, Deoq; vota redderent consueta. His dictis populus tristitia simul & silentio tenebatur. Multis autem conuiuijs tyrannus Iosepho cū execrationibus lacerato, postremò addidit, nunquā sibi excidium esse metuendum, quoniam Dei ciuitas esset. Atq; cū exclamatione, Sanè verò, inquit Iosephus, eā purā Deo conseruasti, inuiolataq; sancta mansere: nec in eum cuius speras auxiliū, quicquam impium deliquisti: sed solennia sacra cōsequitur. Et si quidē tibi quisquā quotidianū auferat cibum, impiū eum hostē putabis: Deū verò, quem perpetua religione prinaueris, belli auxilio speras futurum? Et Romanis peccata imputas? qui nostras leges etiā nunc tuentur: & quae ipse intercidisti sacra, Deo reddi compellunt. Qui noui inopinata mutationis causam gemat, ac desleat ciuitatē? cū alieni quidē, hostesq; impietatē tuā corrigant: tu verò Iudaeus, & inter leges educatus, illis quoque in has fauor inueniari. Atquē Ioannes etiam pœnitere malorū, non est turpe in rebus extremis, bonūq; tibi exemplū patriā seruare cupiēti propositū est, Iechonias rex Iudaeorū, qui quondā Babylonijs bellū sibi inferētibus, sponte ciuitate priusquā caperetur excessit, & cum cagnatione sua volunt triā captiuitatē su-

finiuit, ne hac sancta hostibus proderet, Deiq; deum videret exuri. Ob hoc sacra Iudeorum commemoratione laudatur, eumq; memoria trasmiffa per secula semper noua immortalem posteris tradidit. Bonū ō Ioannes exemplar, & si periculum praesto sit: ego autē veniam quoq; tibi à Romanis spondeo, dum memineris, quod gentilis monēā, & Iudeis ista promittam, spectariq; oporteat, quis sit author, & vnde consiliū. Absit enim vnquam me ita captiuū vivere, vt genus aut leges patrias obliuiscar. Rursum indignaris & clamas, mihiq; maledicis. Etiam acerbiora mereor, qui hac aduersus fata suadeo, Deiq; sentētia condemnatos seruare contendo. Quis ignorat scripta veterum prophetarum, & responsum impendens miserrima civitati? Iam tunc enim eius excidium praedixere, cum quis homicidium gentile capisset. Vestrorum autem cadaverum non ciuitas tantum, sed etiam templum omne repletum est. Deus plane, Deus ipse cum Romanis ignem sibi lustrationis infert, totq; scelerum plenā exurit ciuitatem. Hac Iosepho cum fletu & lacrymis prosequente, vox eius singultibus interrupta est. Et Romani quidem miserrati dolorem, admirati sunt. Ioannes autem eiusq; focij magis contra Romanos irritabantur, illam quoq; capere cupientes. Nobilium tamen plurimos communis eius oratio. Et nonnulli quidem seditioforum custodias formidantes, locis suis manebant, iamdudum

dum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugere, in quibus erant pontifices Iosephus & Iesus. Filij verò pontificum, tres quidem Ismaelus, cui apud Cyrenen fuerat caput abscisum, & Matthia quatuor : alterius verò Matthia vnus, & qui post interitum patris auferat, quem Simon Giora cum tribus filijs, vt supra dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus defecere : eosq; imperator cum per alia humane suscepit, tum sciens in alienigenis moribus illis versari molestum esse, in Gophnam dimisit, vt ibi manerent interim, multas etiam pollicitus possessiones cuiq; peracto bello se redditurum. Illi quidem in destinatum municipium lati cum omni cautione discedunt. His autem in ciuitate non visis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quòd Romani transfugas occidissent, vt hoc metu videlicet à fuga reliquos deterrerent. Et paulisper quidem hac calliditas eorum, sicut antea, valuit, timor autē profugere cupientes inhibuit. Rursus autem postquā eos Titus reuocatos à Gophna cum Iosepho murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugiebant. In vnum verò congregati, & ante Romanos stantes, cum lacrymis atq; vlulatu seditiosos rogabant. primo quidem vt in ciuitatem Romanos susciperent, patri. im-
 ue seruarent : si hoc displiceret, saltem de sano

exirent, templumq; sibi liberarēt. Nec enim a-
m-
furos sine maxima necessitate Romanos ignem
sanctis immittere. His illi magis aduersabantur,
multaq; in transfugas vociferati conuitia, supra
sacras portas iacula & balistas & saxorū dis-
posuere tormenta, vt omne quidē circum sanum
spatium multitudine mortuorum sepulcro, tem-
plum verò ipsum castello simile videretur. In lo-
ca verò sancta & inaccessa, cum armis adhuc et
manibus gentili cade calentibus insiliebant : &
ad hanc processere legi iniuriam, vt quam Iu-
daeos indignationē oporteret exercere si hac Ro-
mani admitterent, ea tunc in Iudaos propria sa-
cra temerantes, vterētur Romani milites. Nemo
sanē fuit eorū, qui non cum honore templū aspi-
ceret, atq; adoraret : latronesq; optaret, antequā
inmedicabile malum contingeret, pœnitere. Ti-
tus autē dolens vicem eorum, iterum Ioannem
eiusq; socios increpabat, dicens : Nōne vos, ô sce-
leratissimi, cancello sanctum locum protexistis ?
Nōne litteris Graeci ac nostris incisas tabulas
constituistis, quibus ne septa cuiquam transgre-
di liceret edicatur ? Nōne eos qui transissent,
quamuis Romanus quis esset, vobis necare per-
missimus ? Quid igitur in eo etiam mortuos con-
culcastis, ô nocentissimi ? Aut cur templum &
externi & gentilis sanguinis confusione pollui-
stis ? Testor ego patrios deos, & si quis vnquam
hunc locum ante affexit (nunc enim neminem
credo).

credo) itemq; testor & exercitū meum & Iudeos qui apud me sunt, & vosipfos, quod nō ego vos violare hac cōpellā: quin et si locū acies vestra mutauerit, neq; accedet ad sancta quispian Romanorū, neq; quicquam in eorū cōtumeliā faciet: seruabo autē vobis etiā templū nolentibus.

De iterata pugna, exstructis aggeribus, & excursionibus Iudeorum. CAP. V.

HAec Iosepho internuntiante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non beneuolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neq; seippos miserari eos, neque templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit. Sed vniuersum quidem hū militem, quod locus eum non caperet, inferre non poterat. Tricenis autem de singulis centurijs viris fortissimis lectis, etiā chiliarchus singulis millenos attribuit: hūq; duce praeposito Cereali, hora noctis nona iubet in custodias impatum fieri. Cū autem ipse quoq; in armis esset, vnaq; descendere statuisset, amici eū propter periculi magnitudinem ducunq; dicta continuerunt: plus enim operis eum in Antonia praesidentem militum certamini facturum esse dixerūt, quā si periculum subisset: omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites, vt de eorum virtute indicaret: ne aut fortis quisquam indomatus abiret,

aut cōtra impunitus igravius lateret, sed omniū
spectator ac testis fieret ipse, qui & vlciſcendi
& remunerandi eſſet dominus : illos quidem ad
aciem hora qua ſuprà memoratam eſt, dimiſit.
Progreſſus autem ad ſpeculam in Antonia quid
fieret exſpectabat. Verū hi qui miſſi fuerant,
non ita, vt ſperabant, ſomno oppreſſos inuenere
auſtodes: ſed coortis cum clamore, cōſeſtim ma-
nus conſeruere, excubitorum autē tumultu excē-
di ceteri caternatim excurrere. Itaq; primorum
quidem impetum excipiebant Romani: qui at-
tenti illos ſequerentur, in agmen proprium inci-
debant; multiq; ſuorum velut hoſtibus uteban-
tur. Vocis nanq; agnitionem confuſus partiū cla-
mor, oculorū autem ſinguli nox ademerat: cum
præterea quosdam furor cecos, alios iracundia,
alios timor efficeret: idcirco obuium quenq; ſine
diſcretione feriebant. Romanis quidem ſcutorum
coniunctione ſeptis, & per globos proſilientibus,
ignoratio minus nocebat: ſigni enim ſui quiſque
meminerat. Iudæi verò diſiecti, tam impetus
quàm reſceſſus temere facientes, ſæpe imaginem
inter ſe hoſtium alijs alijs demonſtrabant: cum
reuertentem ſuum quiſq; per tenebras, quaſi Ro-
manum aggredientem reciperet. Deniq; plures a
ſuis quàm ab hoſtibus ſauciati ſunt, donec orto
die, viſu iam pugna diſcerneretur: & in acie
ſtantes ordine, ſagittis atq; telis vterentur. Neu-
tri verò cedebant, neq; labore fatigabantur. Sed

Romani

Romani quidem & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de virtute certabant: illumq; diem sibi quisque promotionis initium fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudeis autē & proprium cuiusq; periculum, & quòd templo metuerent, ministrabat audaciam: quòd tyrannus stans hos rogaret, alios verberaret, & ad pugnandum interminationibus incitaret. Comminus autem plerumque pugnatum est, sed scito & brevi momēto pralia mutabantur: neutra enim pars prolixum fugæ spatium vel persecutionis habebat. Pro suorum autem euentu ex Antonia tumultus erat, & confidere saporatib; , & stare si fugerent, acclamantium: eratq; veluti quoddam belli theatrū: nec enim vel Titū vel alias, qui una erant quicquam eorum quæ in pugna gerebantur latebat. Postremò nona hora noctis cepto pralio, quinta diei dissoluti sunt, cum neutri eo loco unde pugnam iniere certa fuga cessissent, verum mediam in ancipiti pralio victoriā reliquissent Romanorum quidam plurimi nobiliter decertarunt. Iudeorum varò pariter quidam Simonis, Iudas Mertonus filius, & Simon Iosia, Idumeiq; Iacobus, & Simon, hic Cathla filius, Iacobus autem Sofa, de Ioannis autem socijs Gylphibaeus & Alexas: & de Zelotib; Simon filius Iairi. At Romanorū reliqua manus, die septimo subuersis Antonia fundamētis, latā viam usq; ad templum fecit, adnotaq; muro legiones, max.

mox aggeres inchoabant : vnum cōtra interioris
 templi angulum, qui ad septentrionē orientemq;
 spectabat : alterum cōtra exedram, ad aquilonis
 partem inter duas portas edificatā. aliorū duo-
 rum vnum contra porticum occidentalē templi
 exteriori, alterū contra septentrionalem. Magno
 tamen opus cum labore ac miserijs proficiebat,
 cū materias à centesimo vsque stadio deporta-
 rent. Interdum autem insidijs ladebantur, cū
 ipsi quidem vincendi facultate minime cauerēt,
 Iudæis verò propter desperationem salutis auda-
 cioribus vterentur. Nonnulli enim equitū, quo-
 ties ad ligna siue scēnū colligendum exissent, in-
 terea dum id facerent, equos suos frenis exutos
 pasci sinebant: quos Iudæi per cuneos erumpen-
 tes rapiebant. Itaque cū id crebro fieret Caesar
 existimans, quod erat verū, negligentia suorum
 magis quā Iudæorū virtute rapinas contingere,
 tristi animaduersione ceteros ad equorū cu-
 stodiam renocare statuit: vnoq; milite qui equū
 perdidit morte damnato, eo metu equos suos
 ceteris conseruauit. Nunquam enim eos posthac
 in pascua dimittebant, sed tanquam natura hīs
 connexi ad necessitatē egrediebantur. Illi quidē
 templum oppugnabant, aggeresq; erigebant.
 Altera vero die post eorum ascensum, multi se-
 ditiosorum, quos rapina defecerant & fa-
 mes vrgebat, cōgregati, in prasidia Romanorū,
 quæ Eleon montem versus collocata erant, circa
 vides

undecimam diei horam impetum faciunt: sperabant enim primo quidem inopinatos, deinde curandi corporis causa quiescentes, facile decipi posse. Verum cognita illorum conatu, Romani de proprijs custodijs celeriter collecti obstabant eis, murum transcendere ac perrumpere violenter ambitum conatis. Conflato autē vehementi pralio, & alia multa ab utraque parte fortiter gesta sunt: cum Romani præter fortitudinem etiam bellicandis peritia. Iudæi verò immoderato impetu & effrenatis animis uterentur. Dux autem huius pudor erat, illis necessitas: nam & amittere Iudæos veluti laqueis irretitos, Romani turpissimum vi debatur: & illi unam spem salutis, si murum vi perrumpere possent, habebant. & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudæis in fugam versis, atq; in vallem coactis equo in adversum montem à latere incitato præteruectus, rapit unum ex hostibus fugam petentem, iuvenem & gravem corpore, & armis undiq; septum, talia comprehensum. Tantum se inclinavit equo corrente, tantamq; dextera vim itemq; ceteri corporis, & equestris peritia demonstravit. Iste quidem tãquam munus aliquod rapuisset, captivum ferens, ad Casarem venit. Titus autem vires eius qui ceperat admiratus, & captivo, quia murum aggredi tentaverat supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, utq; aggeres maturè fierent perurgebat. Inter qua

Iudai aduersis praelijs malè tractati, tumefcente paulatim bello & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore assolet, membra peste occupata, praueniens ne vltius procederet, abscindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in orientem pertinens Antonia iungebatur, incensa, deinde ad x x. ferè cubitos abrupte, immisso sancti incendio manibus suis Biduo autem post, prædicti mensis vicesimo & quarto die, Romani porticum inflammanere: & vsque ad quartumdecimum cubitum igne progresso, Iudai similiter culmen abijciunt, neque omnino recedentes ab operibus, & Antonia continetia dirimentes, cumliceret eis ac deberet incendium prohibere. Itaque immisso igne, cursum eius otiose pro sua vtilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam praelia cessauere: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidam ex Iudæis, vir & corpore brevis, & vultu despicabilis, tamq; genere quam rebus alijs vilissimus, Ionathas nomine, progressus ad Ioannis pontificis monumentum, cum alia multa superbe ad Romanos prolocutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare praelium prouocauit. At qui contra steteret, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (vt assolet) etiam qui timerent: quosdam verò non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere configere.

Nam

Nam qui de salute desperassent. eos neque tutos impetus habere, neq; Deum vereri: & cum his in discrimen venire, quos neq; vincere magnum sit, & vinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis sed ferocitatis videri. Quum autem diu nemo procederet, multaq; Iudeus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiam eius exosus, fortasse autem etiam corporis breuitate sublatu, inconsultè prosiliit: & ceteris commissa cum eo pugna risum praeiuit, à fortuna proditus. Lapsu enim Ionathas interfecit: deinde pede supra mortuum posito, laena scutum, dextraq; cruentum gladium cornuscabat: armisq; cum fremitu concussis, exercitui & iacenti insultans, spectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & vana iactantem, Priscus centurio sagitta transfixit: eoq; facto, & Iudeorum & Romanorum clamor varius excitatus est. Ille autem dolore in vertiginem tortus, supra corpus hostis incubuit: bellisq; felicitatem ratione carentem quam velox ultio sequeretur ostendit.

Romani flammis pereunt dolo Iudaico, & de Artorio quodam. C A P . V . I .

Seditiosi verò templū tenētes apertè quidem & quotidie militibus in aggeribus positū repugnabant. Vicesimo autem septimo die praedicti mensis, huiusmodi delum excogitant. Oc-

cidentalis porticus spatium, quod inter culmen
& trabes erat vacuum, sylvæ aridis, itemq; sul-
fure ac bitumine replenere. Deinde velut oppres-
si cedebant. Quare multi quidē temerarij fugien-
tibus instabant, & in porticū ascendere positis
scalis nitebantur: qui verò prudentiores erant,
nullam fuga causam Iudeis fuisse cogitantes, lo-
cis suis manebant. Verum porticu repleta his qui
ascenderant, ignem immittunt Iudei: excitataq;
undiq; subito flamma Romanos & qui extra
periculum steterunt ingens stupor inuasit, & de-
speratio quos incendium ceperat occupavit: flam-
mis enim circumiecti semetipsos retrorsum in oppi-
dum, alij verò in hostes precipitabant: multi spe
salutis desilientes in puteos, ilico debilitabantur:
alios, dum conantur, præveniebat incendium: alij
ferro flammam antevertebant: statim verò &
altos fugientes ignis comprehendebat, plurimum
peruagatus. Casarem verò licet morientibus in-
dignaretur, quod iniussu porticum ascenderant,
misericordia tamen eorum tetigit. Cumq; nemo
prohibere posset incendium, hoc erat tamen sola-
tio pereuntibus, quia videbant eius dolorem, pro
quo ipsi animam perderent. Vociferans enim, &
ante alios prosiliens, & comites suos quam pos-
sent auxilium ferre obsecrans, cernebatur. Eiusq;
voces & affectiones quisq;, velut aliquam præ-
clarissimam sepulturam, secum auferens morie-
batur. Nonnulli tamen recepti in partem porti-

tu latiore, flammarum quidem periculum eva-
fere. obfessi autem à Iudæis, cum diu saucij res-
tissent, postremo vniuersi cecidere. Post omnes
autem quidam iuuenis, nomine Longus, toti huic
ornamento fuit calamitati : & quamvis sigilla-
tim digni sint memoria qui periere, omnium ta-
men fortissimus demonstratus. Quem Iudæi qui-
dem, & quia fortis erat, & quia interficere eum
cupiebant, ad se descendere promissa fidehorta-
bantur. Frater vero eius Cornelius, qui ex altera
parte stabat, ne gloriam suam Romanamq; mi-
litiam debonestaret orabat: cui magis obtempe-
rauit, sublatoq; altius gladio, ut ab utrisq; parti-
bus cerneretur, semetipsum occidit. Eorum au-
tem quos ignis obsederat, Artorius quidam, calli-
ditate seruatus est. Appellato enim clara voce Lu-
cio quodam, commilitone & contubernali suo:
heredem te, inquit, relinquo totius patrimonij
mei, si me excoperis. Cum autem ille prompto ani-
mo accurisset, ipse quidem qui se in eum proie-
cerat: vinxit: Lucius vero pondere oppressus, con-
stratoq; lapidibus solo allisus, continuo moritur.
Ea calamitas paulisper quidem Romanis tristi-
tiam comparauit, in posterum tamen cautiores
effecit, & aduersus Iudæorum insidias inuit,
quibus plerunque loca moresq; hominum nescien-
tes ladebantur. Exusta est vero porticus ad tur-
rim vsque Ioannis, quam ille belli tempore quod-
cum Simone gerebat, supra postes qui in Xy-

stum dicerent adificauerat : reliquum verò Iudei, postquàm consumpti fuerant qui ascenderant, absciderunt. Postero autem die Romani quoque, porticum qua in Borea parte fuit, ad orientalem usque totam incendunt : continentem angulos eius : qua appellatur Cedronos, super vallem adificata : unde etiam profunda erat & horribilis eius altitudo.

De fame Iudzorum.

CAP. VII.

Circa templum quidem ita se res habebant. Eorum verò qui per ciuitatem fame corrumpébantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eueniebant. Per singulas namq; domos sicubi aliqua vestigia cibi apparuissent, bellum illico gerebatur : & amicissimis inter se ad manus veniebant, miseris diripientes animis viaticum. Fides autem penuria nec morientibus habebatur : sed etiam quas viderent expirare, scrutabantur latrones : ne quem fortà cibum sinu occultans quispiam, moreretur. Ipsas autem spes egestate victus hiantes, veluti canes rabidos decipiebat : & impingentes in ostia, tanquam ebrj ferebantur, easdemq; domos bias ac ter eodem momento desperatione inquietabāt : omniaq; dentibus necessitas subigebat : & ea colligentes quæ nullum, quamuis sordissimum mutorum animalium, non horreret, comedere patiēantur. Denique nec cingulis nec calciamentis abstinere, coriaq; scuti detracta mandebant.

debant. Quin etiam fœni veteris laceramenta vituli habebantur : cuius nonnulli exiguum pondus quatuor Atticis venundabant. Et quid opus est famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonstrare ? Factum enim relaturus sum, neq; apud Græcos, neq; apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu vera incredibile. Itaq; libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me postera astimarent, nisi testes multos haberem. & fortasse patriæ frigidam referrem gratiam, parcus ea differens, quorum sata perpeffa est.

De muliere quæ per famem filium coxerat.

CAP. VIII.

Mulier quædam ex numero trans Iordanâ habitantium incolarum, Maria nomine, Eleazarî filia de vico VeteZobra, quod significat domus hyssopi, genere ac diuitiis nobilis, cum alia multitudine refugiens in Hierosolymam recepta, cum cæteris obsidebatur. Huius alia quidem bona tyranni diripuerunt, quæ ex transfammanis locis in oppidum comportauerat. Reliquias verò conditorum, & si alimēta reperissent, irrupentes domum eius satellites, quotidie auferebant. Graniter autem mulier indignabatur, proptereaq; sapissimè raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra se vehementius irritabat: cum neq; iratus, neq; miserans, eâ quisquam vellet interficere. Sed visum quidem

parādo alijs parabat: vndiq; autē adempta iam erat ei etiam rapiendi facultas, famesq; visceribus & medullis irrepserat. Plus verò quàm fames iracundia succendebat. Igitur vi animi ac necessitate impulsus, rebus aduersis contra naturā excitatur: raptōq; filio, quē lactentē habebas miserum te, ait, infans, in bello & fame & seditione cui te seruanero? Apud Romanos etiam si vixeris, seruiturus es: fames autē praueniit seruitutē: his verò seditiosi seniores sunt. Esto igitur mihi cibus, & seditiosis furia, & humana vitæ fabula, quæ sola deest calamitatibus Iudeorum. Et hoc simul dicens, occidit filiū, coctūq; medium comedit, ad opertum verò reliquum seruauit. Ecce autem aderant seditiosi, & contuminatissimi nidoris odore capti, mortem ei statim, nisi quod parasset, ostenderet, minabantur. Illa verò bonam partem se reseruasse respondens, aperit filij reliquias. Illos autē confestim horror cepit atq; demētia, visuq; ipso diriguerūt. At mulier: & hic, inquit, est verē filius et facinus meū comedit, nam & ego comedi. Nolo vt sitis aut fœmina molliores, aut matre misericordiores. Quod si vos pietatem colitis, & mea sacrificia repudiatis, ego quidem comedi. Reliquū eius me manebit. Post hoc illi quidē tremantes exierunt. ad hoc solum timidi: vixq; hoc cibi matri cossere. Mox autem repleta est eo scelere tota ciuitas, & unusquisque ante oculos sibi cladem illam
prop

proponens, æquum hoc ipse admisisset, horrebat. Ab omnibus autem quos fames urgebat, proponebatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priusquã id paterentur interisissent. Citò autem Romanis etiam nuntiata est illa calamitas: eorumq; alij non credebant, alij miserabatur, multos autem vehementius eius gentis odium caput. Cesar autem super hoc Deum placabat: siquidẽ Judæis pacem obtulisset, eisq; liberam proposuisset omnium oblivionem quæ commiserant. Illas autem pro concordia seditionem, bellum pro pace pro satietate atq; opulentia famem optasse: & qui proprijs manibus templum, quod ipse eis servasset, incendere ceperant, huiusmodi alimentis eos esse dignissimos. Veruntamen scelus huius nefandi victus, ruina sese patriæ operturũ: neq; relicturũ in orbe terra, ut sol inspiciat civitatem, in qua matres sic rescerantur. Ante matres autem patribus huiusmodi alimenta deberi, qui nec post eiusmodi clades arma deponerẽt. Simul hac dicens, desperationem hostium reputabat, nec eos savam mentem recepturos existimabat, qui cum ista iam pertulissent, quibus antequam paterentur, mutare sententiam sperabantur.

De expugnatione muri & incendio tẽpli. C. IX.

Octavo autẽ die mensis Augusti, cum duæ legiones aggeres perfecissent, ad exedram occidentalem tẽpli exterioris admoneri arietes iussit: eisdẽ diebus autẽ fax, qui firmissimus erat,

LI 5 aries

aries, parietem sine intermissione pulsando, nihil omnino profecisset. Verum & huius & ceterorum magnitudinem structura lapidum superabat. Septentrionalis autem porta alij fundamenta suffodiebant: multumq; fatigati, exteriores tantum lapides euellere potuere, ab interioribus autem porta sustinebantur. tamq; diu mansere, donec instrumentorū & vestium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuere. Iudaei verò praenenti, ne eas subire prohiberent, cū his congressi dimicabāt. Et alios quidē retrodepellentes precipitabant, accedentes alios subsidio trucidabant: multos de scalis egredientes, prius quā se scutis obtegerent, ferientes gladijs praeneiebant, nonnullas autē scalas armatorum plenas, in latus declinantes, deijciebāt. Vnde Romanorum quoq; non parua cades sequebatur. Alij signis ablatis pro his decertabant, rapinam eorum grauissima fore turpitudini ducentes. Postremo tamen Iudaei & signis potuerunt, & eos qui vnā ascenderant interficiunt, ceteri verò clade interuentium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditioforum autem, qui prioribus pralijs etiam tunc fortiter pugnauerunt, & praeterea Eleaxarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cū videret se alicui templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subijci iussit. Inter has autem ad eum profugi

venissent, Ananus Ammauntius, Simonis satellites crudelissimus, & Archelaus filius Magadati, idcirco sperantes veniam, quod Iudeos victores reliquerāt. Titus autē cum hanc eorum in Iudeos crudelitatem audiuit, utrumque obtruncare decrevit. Dicebat enim necessitate, non voluntate venisse: nec salute dignos esse, incensam ipsorum causa patriam deferentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, eosque dimisit: sed non eo loco habendos, quos etiā alios credidit. Iam vero portis milites ignem admonerant, liquefactoque argenti cito lignum flamma absumpserant, cum subito aucta proximas inde porticus corripueret. Iudeis vero ignem circum se videntibus, corpora simul animique ceciderunt: & stupore attoniti adiuuare quidem vel extinguere nemo conatus est: stantes vero aspiciebant, nec tamen his quae absumeretur dolantes, saltem ut quod reliquum esset saluum haberent animum colligebant. Illo quidam die, & quae secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec simul undique inflamari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussa incendium restinguere, perque proxima portis loca viam sternere, ut facilius agminibus esset ascensus, rectores ad se conuocat: sexque collecti qui erant procures, Tiberio Alexandro totius militiae praefecto, & Sexto Cereali quinta legionis praeposito, & Largio Lepido decima, & Tito Frigio quinquade-

cimas

cima, cum quibus erat etiam Aternius Fronto
magister duarum Alexandrinarum legionum,
& Marcus Antonius Iulianus procurator Iu-
dae, congregatūq; praterea chiliarchus & pro-
curatoribus consilium de templo proposuit. Alijs
quidem videbatur lege belli utendū esse, nam-
quam enim Iudeos à novis rebus posse desinere
templo manente, quò omnes ubicūq; essent colli-
gerent. Nonnulli si templum reliquissent Iudei,
neq; armis pro eo quisquam certaret, conservan-
dum esse suadebāt: si verò id pugna obtinissent,
ignibus consumendum: quoniam castellum iam
videretur esse non templum: & piaculum non
ipse, verum illi qui id fieri coēgere, committerēt.
Tito autem, nec si super stantes dimicaret Iu-
dei, pro hominibus anima carentia vlciscendum
esse dicente, neq; se vnquam tantum opus incen-
surum: iam enim Romanorum fore hoc damnū,
sicut ornāmētum quoq; fore imperij, si maneret:
iam certi quid vellet; ad eius accedunt senten-
tiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc qui-
dem consilium dimisit: iussūq; militibus quiesce-
re, itemq; ducibus ut his in procinctu validiori-
bus vteretur, viam sternere per ruinas lectis ex
cohortibus imperat, ignemq; restringere. Illo qui
dē die Iudeos labor timorq; ab impetu continuit.
Postero autem collectis viribus, & recepta fida-
cia, per orientalem portam contra templi exte-
rioris custodes, secunda hora diei procurrant. Il-

i autem primam quidem collisionem fortiter ex-
epere : septiq; scutis, à fronte murum condensa
icie imitantur: certum tamen erat eos nō diu da-
turos, quod & multitudine instantium &
animis vincerentur. Caesar autem priusquā ver-
teretur acies (nam pugna ex Antonia specta-
bat) cum equitibus lectis venit auxilio, impetū
verò eius non sustinere Iudai: sed primis inter-
fectis, pleriq; fugam petunt: & cedentibus qui-
dem Romanis, reuertentes instabant: cum autem
illi retorsissent, iterū refugiebant: donec circa ho-
ram quintam, Iudai vi coacti templum introire
conclusi sunt. Titus autem discessit in Antonia,
decreta postridie mane cum omni exercitu aggre-
di templūq; oppugnare. Sed id planè Dei sen-
tentia iamdudum igne damnaverat: evolutiq;
temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus
mensis Augusti, quo etiam prius à rege Babylo-
niorum fuerat concrematum. A domestici autē
causam principiumq; sumpsit id incendium. Nā
cum paulisper Titi discessu seditiosi quiescent,
Romanos rursus aggrediuntur, custodūq; tem-
pli cum ignem exterioris fani restinguētib; pu-
gna committitur. Hiq; Iudaei in fugam versis,
vsq; ad templum accesserunt.

Quemadmodum templum incensum est inui-

to Tito.

CAP. X.

Hic itaq; tūc militum quidam, nō expecta-
to cuiusquam edicto, neq; tantum facinus
veritus,

veritus, sed diuino quodā motus impetu, à contri-
bernali suo sustollitur, & ex ardēte materia ra-
ptum ignē in fenestram inserit auream, vnde ad
mēbra circum templum adificata de septentrio-
nali regione aditus erat. Flāma verò excitata,
Iudeorum quidē calamitate dignus clamor ex-
oritur, & ad subueniendū properabant: neq; iam
vita parcendū rati, neq; viritus tēperandū,
amissū eo cuius gratia cautissimi videbantur:
maturē autem hoc Tito quidam nuntiat. Et ille
(namq; casu in tabernaculo quiescebat sicut à
prælio redierat) exilit, tēplumq; curriculo petit,
prohibiturus incēdium: omnesq; post eum duces,
& hos agmina perterrita sequebātur. Clamor
autē ac tumultus erat tāto exercitu sine ordine
cōcitato. Caesar autē voce simul ac dextera pu-
gnātibus signa dato, ignē iubeat extinguī. Sed
neq; vox eius audiebatur, quòd aures eorū maior
clamor obstrueret, nutumq; dextera nō attende-
bāt, cū alios bellū, alios ira distraheret. Intrō
currentiū verò agminum impetū, non præcepta
neq; interminationes continebāt: sed quòd furor
eos duceret, sequebātur. At ipsos autē introitus
cōferti, multi quidē sese inuicē conculcabāt, mul-
ti verò ardentibus adhuc & fumantibus portu-
cū incidentes ruinis, eadē quæ victi patiebantur.
Cū verò ad tēplum accessissent, edicta quidē
de Casari nō audire simulātes, præcedētē quisq;
ut ignē immitteret hortabatur: seditiosis autem

iam subueniendi quidem spes nulla erat, sed fuga & cades omnia possidebat. Magna verò populi multitudo inualida & inermis, ubicunque occupati fuerāt, interficiebantur. Et circū aram quidem ingens mortuorum numerus congeriebatur: per gradus verò templi, & sanguis multus profluebat, & eorum corpora qui supra ceciderant delabebātur. Caesar autē ubi neq; impetū inuenientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intrò cum rectoribus ingressus, & sanctum templi, & quacumq; illic erant aspexit, ea quidē quae apud alienigenas erat fama meliora, iactatione verò & opinione domestica non minora. Cum autē flamma nondum ex ulla parte ad interiora penetrasset, nec membra sua circum templum erant depasseretur, quod rat verū existimans adhuc illud posse seruari, & ipse profuit, militesq; rogare ut ignē restinuerēt conabatur: & Liberalem centurionē de tipatoribus suis, fuste mulctatos qui non obediens iussit arcere. Illoꝝ autē furor belliq; metus quidam vehementior, Iudeoꝝq; odia, & Caesaris reuerētiā & prohibentis metū superabant: pleroq; autem pradarum spes incitabat, suspicantes intus omnia pecunia referta esse, noniam fores auro factas conspicerent. Præerea quidam miles ex his qui intrauerant, cum Caesar ad inhibendum incendium cecurrisset, quem iam cardinibus porte subiecerat: tumq;
subito

subito, postquā flamma intus apparuit, & duces cū Casare discedebant, & stantes extra succendere nemo prohibebat. Templū quidem hoc modo inuito Tito exurit. Sed quamvis hoc multū quis desendum putet, ut opus omnium quae audimus aut vidimus maxime admirabile tam ex structionis genere, quam magnitudinis, itemque munificentiae in singulis rebus, & gloria quae de sanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet solatium: quod ut animalibus, ita operibus locisque fatum sit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam circumacti temporis & fidem. Nam & mensem, ut dictum est, eumque diem servauit quo primum à Babylonis templum erat incensum. Et à prima quidem structione templi, quam Solomon rex inchoauerat, usque ad hoc excidū, quod evenit secundo anno principis Vespasiani, mille centum triginta colliguntur anni, & septē mēses, ac dies quindecim. A posteriore vero, quā secundo anno Cyri regis Aggeus fecerat, usque ad excidū quod Vespasiano imperante sustinuit ciuitas, anni sexcenti triginta nouē, & dies quadragintaquinque.

De sacerdotibus, gazophylacioque & porticu. C. XL.

Cum templū autē incenderetur, etiā quicquid in manus fortē venisset rapiebatur, et caedes erat infinita deprehensorū. Nec acta fuit atatis misratio, aut reuerētia castitatis: sed & pueri & senes et sacri & profani similiter inter
 facie

sciebantur, atq; omne genus hominum belli calamitas persequabatur, unaq; supplices cum repugantibus necabantur: flammaq; ulterius progrediens, cum gemitu occumbentium contrepabat. Et pro altitudine quidē collis, ardentisq; operu magnitudine, totam quis ardere crederet civitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari potest. Nam & Romanarum legionum fremitus erat, & seditiosorum ferro igniq; clausorum clamor ingens, & populi sursum deprehensi ad hostes fuga cum stupore, ac calamitatis conquestio: in colle autē constitutis, etiam multitudo oppidi consonabat. Iam verò multi fame maridi, in mortem penè luminibus clausis, postquam ignē templi videre, in questibus interim vires clamoremq; receperūt. Resonabat autem & trans fluvium regio, & montes circumpositi graviores sonitum reddebant: & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nam collē quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita undiq; flamma plenum: videbatur autem sanguis igne largior esse, pluresq; interfectioribus interfecti: omnisq; terra cadaueribus segebatur, & supra corpora mortuorū gradientes milites cursum fugientium sequebantur. Latrocinialis quidem multitudo, tandem pulsus Romanis, in exterius templū, deinde in civitatē inmadit: populi autē quod fuit reliquū, in exteriorē porticum confugerat. Sacerdotū autē non-

nulli primum verubus, itemq; sedibus suis, quæ
 ex plumbo factæ erant auulsis, in Romanos pro-
 missilibus vtobantur.: deinde cum nihil profice-
 rent, igniq; in eos emoueretur, in parietem sece-
 dentes octo cubitis latum ibi manebant. Duo ta-
 men ex nobilibus, cum ad Romanos transfuendo,
 seruari possent, aut cõmunem cum cæteris durare
 fortunã, semetipsos in ignem iniere, & cū tem-
 plo concremati sunt, Meirus filius Belgæ, & Iose-
 phus Dalai. Romani autem, quòd frustra se cir-
 cum templum adificiis parere indicabant, cum
 ipsius templi arderet, omnia simul incendunt, &
 quicquid ex porticibus reliquum erat, & por-
 tas: præter viam ex parte orientali, alteram ex
 meridiana, quãuis eas quoq; postea funditus euer-
 terint. Quinetiã arculas, quæ gazophylacia vo-
 cantur, incendunt, in quibus magna vis erat pe-
 cuniæ, ac plurimũ vestiũ, aliãq; bona, & (vt bre-
 uiter dicam) omnes Iudeorum congesta diuitiæ,
 quòd opulentissimus quisq; illuc totas domos ex-
 hauserant. Veperunt autẽ etiam in eam, quæ re-
 stabat vnã porticũ, extra templũ quòd confuge-
 rant, ex populo muliercula, itemq; pueri, & pro-
 miscua multitudo, propè ad sex hominum millia.
 Sed prius quam de his Cæsar quicquam decerne-
 ret, vel ducibus imperaret, ira flagrantem militem
 incendunt porticum. Hinc contigit, vt alij quum
 se ex flamma præcipitarent morerentur, alios
 ipsa corrumpere: ex tanto autem numero n̄ ma-
 fern.

seruatus est. His causa interitus quidam pseudo-
propheta fuerat, qui eo die predicauerat in ciui-
tate, quòd eos in templum Deus ascendere signa
salutis accepturos inberet. Multi enim à tyrannis
tunc subornati propheta, populo denuntiabāt, vt
exspectarent Dei auxiliū, quo propterea minus
profugerent, & eos qui supra timorem & custo-
diam fierent, spes retineret. Cito autē in aduersis
homini persadetur. Quòd si etiam malorum in-
stantium liberationem polliceatur qui fallit, ne-
cessariū qui ea patitur, spei totus efficitur.

De prodigijs excidium Hierosolymæ præce-
dentibus & præfagijs. CAP. XII.

DEniq; miserabilis populus, illis quidem fal-
lacibus Deumq; calumniantibus, credulus
erat. Certis verò prodigijs & futuram solitudi-
nem prenuntiantibus, neq; attendebant animo,
neque credebant: sed velut attoniti, nec aut ocu-
los habentes, aut animas, edicta Dei dissimu-
lauere: modò cum supra ciuitatem sidus stetit
simile gladio, & per annū perseuerauit cometes:
modò cū ante defectionē primiq; belli motus ad
diem festū Azymorū populo conueniente (Ocla-
uus autem dies erat Aprilis mensis) nona ho-
ra nocturna, circum aram itēque templum
tantum lumen effulsit, vt clarissimus dies pu-
taretur, & hoc vsque ad mediam permansit ho-
ram: quod imperitis quidem bonum augurium
esse videbatur: sacrorū verò peritis, prius quàm

eveniret, statim dijudicatum est. Eodemq; festo die etiam bos cum ad hostiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Orientalis autē porta interioris templi, cum esset aqua atq; gravissima, & sub vesperam vix à x. x. viris clauderetur, serūq; ferro vinculis obseraretur, pessulosq; altos haberet in saxum limē demissos, vno perpetuo lapide fabricatū, visa est noctū hora sexta sponte patefcere. Huius autē carricula per custodes templi magistratui nuntiatis, ascēdit ille, vixq; eam potuit claudere. Verū & hoc iterum ignarus quidem signum optimū videbatur, Deum namq; bonorum portam aperuisse dicebant. Prudentiores verò templi tutamen sponte sua dissolutum iri cogitabant : & hostium donum esse, portas aperiri : solitudinemq; illo ostento signari inter se pronuntiabant. Post dies autem festos diebus paucis, vicesimoprīmo die mensis Maij visio quadam apparuit fidē excedens. Pro fabula autem fortasse quod dicturus sum haberetur, nisi qui viderunt superessent, & clades digna praesagijs secuta fuissent : namq; ante solis occasum nisi sunt per inane ferri currus totis regionibus, & armata acies tranantes nubila, & civitati circumfusa. Festo autem die, quam Pentecostem vocant, nocte sacerdotes intimū templum more suo ad divinas res celebrandas ingressi, primum quidem motum quendamq; strepitum senserūt, postea verò subitam vocē audire, qua diceret.

Digressus

Migremus hinc. Quod autē his horribilius fuit, Iesus quidam, filius Anani, plebeius & rusticus, quadriennio prius quā bellum gereretur, in summa civitatis pace atq; opulentia, cum ad festum diem venisset, quo ategias in honorem Dei componi in templo ab hominibus mos est, repente exclamare cepit: Vox ab oriente, Vox ab occidente, Vox à quatuor ventis, Vox in Hierosolymam & templum, Vox in maritimos novos novasq; nuptas, Vox in omnem hunc populum: Atq; hac interdū noctūq; clamitans omnes civitatis vicos circuibat. Nonnulli autem virorum insignium, aduersum omen indignē ferētes, corripuunt hominem, multisq; verberibus afficiunt. Ille autem neq; pro se, nec ad eos qui se multabant, secretō quicquam locutus, eadē qua prius vociferans perseuerabat. Magistratus autē rati, quod erat verum, magis diuinum esse hominis motum, ducūt eum ad Romanorum praefectum: vbi plagis vsq; ad ossa laceratus, neque supplex cuiquam fuit, neque lacrymauit: sed vt poterat inclinans maximē flebiliter vocem ad singulos iētus respondebat: Veh veh Hierosolymis. Albinus autem interroganti (is nanq; index erat) quis esset, vel vnde ortus, aut cur ista diceret, nihil retulit. Non prius autem cessauit à luctu miserae civitatis, donec eum Albinus furere indicatū dimisit. Ille autē ad belli vsq; tēpus neq; adibat quēquam civis, neq; loqui visus est: sed quotidie

velut orationē quandā meditatus, Veh veh Hie
rosolymis querebatur. Sed neque imprecatus est
cuiquā, cū in dies singulos mulctaretur, nec vi-
ctū offerentibus bene dicebat. Sola verò eius re-
sponsio ad omnes erat, triste præsagiū. Maximè
autē diebus festis vociferabatur: idq; per annos
septē, & quinq; menses cōtinuos faciēs, neq; vo-
ce raucior fuit, neq; delassatus est, donec obsidio-
nis tempore ipsa re perspectis augurijs ipse quie-
uit. Supra murū enim circumiēs iterū, Veh veh
ciuitati ac phano ac populo, voce maxima cla-
mitabat. Cū autē ad extremum addidit, Veh
etiā mihi, lapis tormento missus eū statim pere-
mit, animamq; adhuc illa omnia lugētē dimisit.
Hac si quis reputet, profectò inueniet Deū qui-
dē hominibus cōsulere, modiq; omnibus pramon-
strare quæ sint eorū generi salutaria: ipsos autē
ob dementiam suam malis voluntarijs interire:
quandoquidē et Iudæi post Antonā captā qua-
dratū phanū fecerant: cū in sacris libris scriptū
haberent, capiendā ciuitatē ac templū, si fanum
quatuor angulis esset effectū. Sed quod maximè
eos ad bellū excitauerat, responsum erat ambi-
guū, itidē in sacris libris inuentū, quòd eo tēpore
quidā esset ex eorū finibus orbis terræ habiturus
imperii. Id enim illi quidē quasi propriū accepe-
runt, multiq; sapientes interpretatione decepti
sunt. Hoc autem planè responso, Vespasiani desi-
guabatur imperium, qui apud Iudæam creatus
est

Est imperator. Sed enim homines fatum vitare non possunt, etiam si prouiderint. At verò hi si- gnorum quadam pro sua libidine interpretati sunt, alia contempserunt: donec patriæ excidio suâque perniciæ, eorum iniquitas confutata est.

De imperio Titi, & sacerdotum interfe-
ctione.

CAP. XIII.

Romani quidē, postquā seditiosi ad ciuita- tem cōfugere, res lo itēq; omnibus circum locis ardentibus, signa in fano reposuere contra portam orientalem: hīq; ibi sacrificio celebrato, maximū tū clamoribus declarabant Titū impe- ratorē. Vsq; adeo verò prada satiasi sunt mili- tes vniuersi, ut in Syria dimidio quā pridem fuerat pretio pondus auri veniret. Ex his autem sacerdotibus, qui in tēpli pariete perduranerāt, puer sitiens à Romanis custodibus pacē petebat, sitimq; futebatur. Sed ubi illi tam atatis quā necessitatis miserti, dedere ei dexteram, & ipsē bibit, & quam secum attulerat lagena repleta. sursum r. fugiens abiit ad suos: nec eum quisquā custodiū assequi valuit, sed eius perfidia maledi- cebant. Ille autem nihil se prater placita fecisse dicebat. Dexteram enim sibi datam, nō ut apud ipsos remaneret, sed ut tantum descenderet, atq; ut aquā acciperet: quæ tū fecerit, in fidē māsisse. Astutiā quidē propter atatem, maximè pueri, qui decepti fuerant, mirabātur. Quinta verò die sacerdotes oppressi fame descendunt, & à cu-

stodibus ad Titum perducti, vt salutem sibi concederet orabant. Ille autē venia quidem tempus illis praterisse fatus, perisse verò id cuius eos gratia merito conseruasset, decere autem sacerdotes interire cum templo, duci homines ad supplicium iubet. Sed tyranni cum socijs, quoniam bello vndiq; tenebantur, circumdatis autem nusquam erat fuga copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali semper oppidū seruare cupiens, & amicis praterea suadentibus (latrones enim iam moderatiore factos esse arbitrātur) in parte occidua templi interioris consistit. Hic enim super Xystum erant porta, ac pons qui ciuitatē superiorem templo iungebat, usq; tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multi autem militum vtrinq; densi astabant: Iudai quidem circum Simonem ac Ioannē suspensi spe venia: Romani verò ad Casarem speculandi studio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, vt & iracundiam & sagittas continerent, adhibitoq; interprete, quo argumento superior ostendebatur, prior alloqui capit. Etiamne saturati estis patria malis, o viri? quibus neq; virtutis nostra, neq; infirmitatis propria venit in mentem: sed inconsulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatem simul ac templum, ipsi quoq; iuste perituri: qui primum quidem, postquam vos Pompeius fortiter debellauerat, nouas res affectare non destitistis, deinde

etiam

etiam bellum apertum contra Romanum populum extulisti: vtrūne multitudine freti? atqui parua manus vobis Romani exercitus satis restitit. Auxiliatorum fide? Et qua gens imperio nostro libera, Iudeos pra Romanis optaret? Sed viribus corporum? Atqui scitis nobis seruire Germanos. Firmitate murorū? Et qui maior Oceano murus, atque obstaculum? quo septi Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obstinatione, vel astutia ducum? Atqui Carthaginiēses captos esse noueratis. Itaq; vos contra Romanos spsorum excitauit humanitas, qui primum vobis & terram dedimus possidendam, & gētiles imposuimus reges: deinde leges seruauimus patrias, & viuere vos non solū discretos, sed cum alijs etiam vestra voluntate cōcessimus: quodq; maximum est, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permisimus: eaq; offerentes neque monuimus, neq; prohibuimus, vt hostes vobis efficeremini ditiores, nostraq; pecunia vos contra nos instrueretis. Ergo tantis bonis affecti, satietatem in eos qui hac vobis praestiterāt, extulisti, & immitum exemplo serpentium virus blandientibus infudisti. Esto, Neronis negligentiam contempsisti, & veluti ruptum aliquod membrum, siue contractum alias, male quieti in maiore vitio detecti estis, & ad spes improbas, etiam cupiditates immodicas explicasti. Vanis pater meus ad patriam vestram nō vt paruas à

m m 5 vobis

vobis ob ea quae in Cestium commiseratis, exigeret, sed monitis emendaret. Denique cum deberet, si depopulandae nationis causa venisset, stirpem vestram petere, atque hanc delere civitatem Galileam, & circa eam loca vastare maluit, ut penitendi vobis praeberet inducias. Sed hac eius humanitas infirmitas videbatur, nostraeque lenitate aluisti audacia. Et Nerone mortuo, fecistis quod nequissimi solent, & ex intestinis nostris dissensionibus fiduciam praesumpstis: meque ac patre meo digressis ad Aegyptum, ad struendum bellum tempus illud utile putavistis. Neque vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humanissimos fueratis experti. Denique ubi ad nos confugit imperium, & omnibus in eo quiescentibus, per legatos autem gratulantibus externis nationibus, ecce iterum hostes Iudaei: & legationes quidem a vobis trans Euphraten usque, novarum rerum gratia missae, murorum autem novi ambitus: seditio etiam, tyrannorumque contentio, & bellum intestinum, quae sola huiusmodi nequissimos decent. Iussus ergo ab invito patre cum mandatis tristibus ad civitatem venire, letabar, cognito populum de pace sentire. Ante bellum rogabam vos desistere, pugnantibus aliquandiu placebam, sponte ad me venientibus dexteram dedi, fide servavi confugientibus, multos captivos miseratus, verberibus urgentes belli coercui, muris vestris machinas iniectas admovi, semper caute vestra

vestra cupidos milites continui. Quoties vici, toties vos ad pacē tanquā victus prouocavi. Cum propē ad templum accessissem, consultō iterū legis bellī oblitus parcere vos proprijs sanctis orabam, tēplumq; seruare, data vobis exeundi copia. Et fide salutis: vel etiā pugnare alio tempore si velletis, in alio loco facultatē prabui. Ista omnia sprouisistis, et templū manibus vestris intendistis. Deinde sceleratissimi nunc me ad colloquiū prouocatis, ut quid tale cōseruetis quale perijt? Qua vosmetipsos salute dignos esse post templi excidū iudicatis? Quinetiam nunc armati statis, et nec in extremis supplices assimulatis. O miseri, qua fiducia? Nōne populus vester exanimatus? Templum verō perijt, mibiq; subdita est ciuitas: in manibus autem meis habetis animas vestras. Et tamen fortitudinis esse gloriā mortē arbitramini? Non contendam cum pertinacia vestra. Proiectis autem armis, tradituq; corporibus, totam vobis indulgeo, et sicut in priuata domo, dominus mitis vltus grauiora; cetera mihi seruo. Ad hac illi mihi responderunt, fidem quidē se ab eo minime posse accipere: nam iurasse nunquā id esse facturos: exeundi verō per munitiōnes, qua murum sepperat, cum coniugibus ac liberis facultatē petebāt. Ituros enim se in solitudine, ipsisq; oppidū relicturos. Ob hoc Titus vehementer iratus, quod in sorte captorū constituit, victorū sibi cōditiones ponerent, declarari quidē
bis

his iussit voce praconis, ne ulterius ad se profugerent, neve fidem sperarent: nulli enim esse par-
cendum cunctis autem viribus dimicarent, &
quantū possent, salutis suae consulerent: iam enim
se omnia iure belli gesturum. Militibus autē di-
ripere ciuitatē, atq; inflammare permisit. Illi au-
tem ipso quidē die nihil egerunt, postero autem
die Archiuū, & Acram, & curiam, & qui vo-
catur Ophla, succēdēre: & progrediebatur ignis
vsq; ad Helena regiā, qua in media erat Acra:
nec minus ciuitatis mortuis plena vici domusq;
ardebāt. Eodem die laxata regis filij, & fratres,
cumq; his multi nobiles ex populo congregati, vt
fidem sibi daret, Caesari supplicarūt. Ille autem,
quanquam ceteris omnibus iratus erat, mores
tamē non mutauit, sed eos suscepit. Et tunc qui-
dem omnes in custodia habebat: regis autem fi-
lios ac propinquos postea vinctos Romam per-
duxit, fidem obsidum praestatu-ros.

De praeda seditiosorum & succensione inte-
rioris ciuitatis. CAP. XIIII.

Seditiosi autem ad domum regiam profecti,
vbi (quia tuta erat) multi facultates suas
deposuerant, & Romanos hinc pellūt, & omni-
bus popularibus qui eō conuenerant propē ad
octo millia & quadringentos occisis, pecuniam
etiam diripere. Vinos autē duos milites Roma-
nos cepere, vnum equitem, alterum peditem: &
peditem quidem interfectum per omnē traxere
ciuit

civitatem, velut uno corpore omnes Romanos
vincerentur: eques verò quiddam his quod sa-
luti foret, suadere pollicitus deducitur ad Simo-
nem cumq; ibi quæ diceret non haberet, Ardala
cuidam ex numero ducum traditur puniendus.
Is autem cum reuinctis post terga manibus, ocu-
lisq; fascia obstrictis, in conspectum Romanorum
veluti capite casurus produxit. Verum ille dum
gladium Iudeus educeret, ad Romanos refugit.
Hunc Titus quoniam ab hostibus esset elapsus,
non est passus quidem occidi, indignum verò esse
Romanorum militem iudicavit, quia vivus fue-
rat captus: & armis ablatis eum agmine pepu-
lit, quæ res prudenti viro grauior esse morte vi-
debatur. Postero autem die Romani, versis in
fugam ex inferiori civitate latronibus, omnia
Siloam vsq; igni tradidere. & oppidum quidem
gaudebant absumi, rapinis verò carebāt: quoniā
latrones exinanitis prius omnibus, in superiore
civitatem recedebant. Erant namq; illis malorum
quidem nulla pœnitudo: arrogantia autem tan-
quam in rebus secundis. Deniq; ardere civitatem
letis vultibus aspicientes, alacri voto mortem se
expectare dicebant, quòd perempto populo, in-
senso templo, & flagrante oppido, nihil essent
hostibus relicturi. Sed tamen Iosephus in extre-
mis eorum rebus, pro reliquis civitatis obsecran-
do laborat. Sed multa quidem in eorum crudeli-
tatem atq; impietatem locutus, multa verò pro
salute

salute adhortatus, nihil amplius quã elusum est: quia neq; se tradere propter insiurandum patiebantur, neque pugnare cum Romanis ex equis iam poterant, veluti custodia circumvallati: eadẽq; insuper consuetudo dexteras commonebat. Dispersi autem per ciuitatem, per ruinas latitabant, profugere parati insidiantes. Multi autem capiebantur, omnesq; interficiebantur: nam propter inedium fugere non valebant: mortuos autem canibus proieciunt. Omne autem pereundi genus, fame leuius videbatur: adeo vt ad Romanos quoq; sine licentia, etiam desperata misericordia, tamen fugerent: atq; in seditiosos à cado non cessantes, sponte inciderent: nullusq; in ciuitate locus vacuus erat, sed cuncta mortuos habebant, quos fames aut latrones confecerant; Et cadaueribus eorum plena erant, qui alimentorũ penuria vel seditione perierant. Tyrãnos autem fovebat, factionemq; latronum, spes vltima sita in cloacis: quò si fugissent, minime inueniri posse arbitrabantur: sed peracto excidio, post Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabant. Id autem planè illis erat somnium: nec enim vel Deum, vel Romanos fuerãt latituri. Tunc quidẽ subterraneis freti, plura quàm Romani concremabant, Et qui ex incendijs fugientes in cuniculos descẽdissent, eos improbe necabãt, itemq; spoliabant. Quinetiam cibum sicubi reperissent, concretum sanguine rapientes, deuorabant. Erat autem

autem inter se illis iam rapinarum causa bellum:
eosq; putauerim, nisi excidio praesenti essent, ni-
mia crudelitate mortuorum quaque corpora de-
gustaturos fuisse.

Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confu-
giunt aliqui Iudaeorum ad Titum. CAP. XV.

CAesar autem fieri non posse prospiciens, vt
sine aggeribus superiorem caperet ciuita-
tem, in praerupto vndique loco sitam, distribuit
operibus militem vicesimo die mensis Augusti.
Erat autem transuectio materia difficilis: omni-
bus, vt dictum est, circum ciuitatem vsq; ad cen-
tesimum stadium in priorum aggerum extru-
ctionem detonsis. Quatuor quidem legionum opus
in occidentali parte ciuitatis contra aulam re-
giam erigitur: auxiliarium vero manus, & ca-
etera multitudo Xystum, versus, ac pontem, &
Simonis turrim: quam cum Ioanne bellum gerens,
pro castello sibi adificauerat. His autem diebus,
Idumaeorum duces clam congregati, consilium de
sui traditione cepere: missiq; ad Titum quinq;
vt dexteram sibi daret, precabantur. Ille vero
tyrannos sperans esse cessuros Idumaei abstrac-
tis, quoniam belli pars videbantur, sero quidem,
veruntamen vitam his pollicitus, legatos remi-
sit. Discessum autem parantibus Simon praesen-
sit, & eos quidem, qui ad Titum perrexerant,
quinq; viros statim occidit: duces vero, quorum no-
bilissimus erat Sosa filius Iacobus, correptos in
custod

custodiam coniicit. Nec multitudinem Idumaeorum abductis rectoribus, quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentioribus eam custodijs amplectebatur: & tamen custodes profugientibus obstare non poterant. Quamvis enim multi necarentur, plures tamen erant qui fugerent. Omnes autem suscipiebantur à Romanis, quòd Titus nimia lenitate priora praecepta neglexerat: ipsiq; milites iam & spe lucri & satietate, cadibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum coniugibus ac liberis, paruo quoenq; pretio venundabant. Cum multi autè distraherètur, & emptores pauci essent, quanquam voce praconis edixerat, ne quis solus transfugeret, ut eo modo familias suas eduçerèt, tamen hos quoq; recipiebat: appositis, qui ab his secernerèt, si quis dignus supplicio videretur. Et infinita quidem multitudo veniit. Ex populo verò servati sunt plus quàm quadraginta milia, quos imperator quomodo cuiq; gratum erat, dimisit. Iisdè autè diebus, etiam sacerdotũ vnus, filius Thebuti, nomine Iesus, accepta fide salutis à Casare, ut de sacris donarijs quadam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ in templo erant posita, similia: mensasq; & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & gravissimo facta. Tradit etiã vela, & pontificum indumenta, cum gemmis, & vasa multa sacrificio cõparata. Quin etiã custos
sacra

sacra pecunia comprehensus, phineas nomine, vestes & cingula sacerdotum ostendit, multamque purpuram & coccum, quæ ad usum reposita catapetasmatis seruabantur. Cum quibus aliquantum cinnami erat, casia, pigmentorumque aliorum multitudo, quibus commixtis Deo in dies singulos adolebant. Tradita sunt autem ab eo & eis alijs opibus multa, & sacra ornamenta non paucæ: quorum gratia, licet vi capto, ut transfuga tamen data est venia.

De occupata reliqua parte ciuitatis. CA. XVI.

Iam verò perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat à cæpto opere octauus & decimus dies. Romani quidē machinas admovebant. Seditionis autem alij, qui ciuitatē desperauerant, muris relictis in Agram recedebant, alij se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebant eos qui arietes applicarent. Hos autem superabāt multitudine ac virtute Romani: quodque maximum est, Leti mæstos atque iam debiles. Cum autem pars esset aliqua muri subruta, nonnullæque turres arietibus pulsata cecidissent, statim quidem propugnatores earum diffugiunt, timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit: nam & prius quam transgredierentur hostes torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensæ erant. Videres autem paulo antè superbos, & facili impijs arrogantes, ita tunc humiles esse ac tremere, ut miserranda esset, quamquam in ne-

N. n.

quis

quissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu & muro, quo mœnia cingebantur, inuaso atq; perrupto, custodes pellicere, atq; egredi: cum verò, quas antea fideles habuerant, nusquã viderent, fugiebant quò quemq; necessitas impulisset. Adeuntes autem alij cum totum ab occidente murum subuersum esse nuntiarent, alij subisse Romanos, ac etiam propinquare se querentes, alij etiam videre hostes in turribus affirmarent, metu fallente conspectum, in ora prostrati, pro sua dementia querebantur: ac veluti succisi nervos, quã fugerent hasitabant. Vnde & maxime quis, & virtutem Dei perspexerit contra iniustos, & fortunam Romanorum. Tyranni siquidem semetipsos tuitione priuauere, ac sponte de turribus descendere: vnde vi nunquam, sola verò fame capi poterant. Romani verò qui tantum in muris inferioribus laborauerant, eos quos instrumentis non potuissent, nunc fortuna cepere. Omnibus enim machinis, tres turres validiores erant, de quibus supra memorauimus. Relictis itaq; his, vel (quod est verius) Dei nutu ab his depulsi, confestim quidem ad vallin Siloam consugere: rursus autē ubi à metu paululum respirauerant, munitionem qua murus erat accinctus ex ea parte petiere. Vsi autem infirmiori audacia, quam necessitate (iam enim vires eorum labor, metus & calamitas frugerat) à custodibus retruduntur, & per diuersa disiecti, in cloacis
d. l.

delitescunt. Romani verò muris potiti, signa in turribus posuere: & plausu atq; latitia victoriã & cantu celebrabant, quòd principio finem bellì multo senserant leuiorem. Deniq; sine sanguine murum nacli, nouissimũ non esse credebant: cũq; nullum reluctantem viderent, pro incerto mirabantur. In angustias autem viarum strictis gladijs fusi, & quos cepissent interficiebant nullo discrimine: domosq; totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas verò vastantes quas prada causa penetrassent, integras mortuorum familias, & plena mortuis tecta, quos famēs confecerat, offendeabant. Ipsum deinde horrendes, aspectum, vacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miserantes idem etiam circa viuos patiebantur: sed vnumquemq; obuiũ transfigendo, & angustia viarum cadane ribus obstruendo, totã ciuitatẽ sanguine diluere, vt pleraq; incensorũ cades extinguerent. Et occidentes quidẽ vespere cessabant, nocte verò crescebat incendium, Ardentibus autẽ Hierosolymis, iEuxit dies Septembris mensis octauus ciuitati, tot clades cum obsideretur experta, quot bonis si usa esset ex quo fuerat condita, inuidẽda fuisset: nulla tamen alia re tantis infelicitatibus digna, nisi quòd talem progeniẽ qua sabuersa est, edidit. Intro autem Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones ac carriũ tantes miratus est, quas tyranni per dementiam deseruerant. Cõspecta

N n 2 quidem

quidem earū solida altitudine, itemq; magnitudine, subtiliq; lapidum cōpagine singulorū, quantumq; paterent vel quantū erigerentur, Deo, inquit, plane adiuuāte pugnauius, & Deus erat, qui detraxit ab istis munimentis Iudæos. Nam qua hominum manus, aut qua machina ad istas valerent? Tunc quidē multa eiusmodi cum amicis collocatus est, quos verò à tyrannis vinctos in castris reperiit, relaxauit. Cū autē alia ciuitatis deleret, murosq; subuerteret, eas turres fortunæ suæ monumentū reliquit: qua cōmilitante his partitus fuisset, qua capi non potuissent. Quia ergo miles interficiēdo defatigabātur, magnaq; ad hoc extabat superstitū multitudo, solosquidē armatos Cæsar, & qui manū opponerent, iubet interfici: reliquā verò multitudinē saluam esse. Illi autem cū his, quos occidi mandatū fuerat, etiam senes, ac debiles trucidabāt: vegetos autē atque vtiliores coactos in tēplū, in destinatū mulieribus ambitū concluderūt. Custodē autē his Cæsar apposuit vnū ex libertis, & amicū suū Frōtonē, qui fortunā quæ quisq; meritus esset, decerneret. Ille autē latrones quidem omnes, atq; seditiosos, cum alius ab alio indicaretur, occidit: iuuenes autem lectos, qui procero atq; formoso essent corpore, triūpho seruabat: ex residua multitudine septē & decē maiores annis, vinctos mittit ad Aegyptum, operibus deputandos. Plurimos autem per prouincias Titus distribuit, in spectaculis ferro

ferro & bestiis consumendos. Qui verò infra decimum & septimū annū atatis agerent, venditi sunt. Iisdem autē diebus, quibus socernebantur à Frontone, mortui sunt fame XXI milia, quibus partim odio custodum non præbatur cibus, partim ipsi victus fastidio tenebantur. Erat autem præ multitudinē hominum frumenti penuria.

De numero captiuorum & peremptorū. C. XVII.

ET captiuorū quidem omnium qui toto bello cōprehensi sunt, nonaginta & septem milium comprehensus est numerus: mortuorū verò per omne tempus obsidionis undecies centū milia. Horū pleriq; gentiles tuere, sed non indigena: ab omnibus enim regionibus ad axymorū diem festum cōgregati, bello subito circumfusi sunt: ubi primo quidē illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autē caperet tantam hominū multitudinē ciuitas, certum erat ex his, qui sub Cestio fuerant enumerati. Is enim tunc vires ciuitatis ac florem Neroni significare cupiens, contemnenti nationem, à pontificibus petijt, ut si quo modo possent multitudinē numerarent. Illi autē, cum dies festus adesset, qui Pascha vocatur, quādo à nona quidem hora vsq; ad undecimā hostias cadunt, per singulas verò contubernia non pauciorum quam decem virorum sunt: solum enim epulari non licet, multi etiam vicini conueniunt: hostiarum quidem ducenta & quinquaginta sex milia &

quingentas numerare. Fiunt autem, ut de nos
epulatores per singulas imputemus, vicies cente-
na ac septingenta millia, sancti omnes ac puri:
nec enim leprosis siue vitiliginosis, aut semine
sumentibus, quos gonorrhoeos vocant, neque mulie-
ribus menstruo cruore pollutis, neque alijs inquina-
tis participare sacrificia permittebatur: sed nec
alienigenis quidem, nisi qui religionis causa venis-
sent. Magna verò hac multitudo ab extraneis
congregabatur. Tunc tamen velut in carcerē to-
ta gens fato conclusa est, & facta hominibus ci-
uius bello obsidebatur. Itaque superat omnem hu-
manam, & diuinitus emissam pestem numerum
peremptorum, quos partim palam occidere, par-
tim cepere Romani. Rimantes enim cloacas, &
sepulchra cruentes, quos offendissent iugulabāt.
Inuenti autē sunt ibi quoque plura quā duo millia,
quorū alij manu sua, plures autē mutuis se vul-
neribus interfecerant, cū alios fames corrupis-
set. Fœdus autē corporū odor introeuntibus occur-
rebat, adeo ut statim multi recederent: alij plura
habendi cupidine, congesta cadauera calcantes,
se immergerēt, multa namque opes in cuniculis in-
ueniebantur, nefasque omnē viam lucri faciebat.
Subducebantur autē multi, quos tyranni vinxe-
rant, nec enim in extremis à crudelitate cessau-
rant. Vltus est autē Deus utrūque merito. Et Ioan-
nes quidem oppressus fame cum fratribus in cloa-
cis, quā saepe despexit, à Romanis dexterā sit i-
dari

dari precatus est. Simon verò multa vi cū necessitate luctatus sicut infra designabimus, semet tradidit. Seruatus est autē alter trīpho, Ioānes autem vinculus sempiternus. Romani verò extremas vrbi partes incendunt, murosq; subuertūt.

Hierosolymæ vrbi historia brevis. CA. XVIII.

ITa quidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septēbris mensis VII. die. Quinquies autē prius capta, tunc iterū vastata est, Aegyptiorum quidem rex Asochus, & post eum Antiochus, deinde Pompeius & post hos cum Herode Sossus captam urbem seruauere. Antea verò rex Babyloniorum ea positus excidit, post annos ex quo adificata est, mille trecentos sexaginta, & menses octo & dies sex. Primus autem conditor eius fuerat Chanaanæorū dynasta qui patriæ lingua iustus appellatus est rex: erat quippe talis. Ideoq; sacerdotium Deo primus exhibuit, & sano primū adificato, Hierosolymam ciuitatē vocauit, cū antè Solyma vocaretur. Chanaanæorū quidem populo rex Iudeorū Dauid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringētesimo sexagesimo quarto anno post, ac mēsis tribus, à Babylonijs euerſa est. A rege autem Dauide qui primus Iudeus in ea regnavit, vsque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuaginta novem. Ex quo primū autem condita est: vsque ad excidium, anni duo millia centū septuaginta septem.

Sed enim neq; antiquitas, neq; ingentes diuitia,
 neq; per totum orbē terra diffusa fama, nec ma-
 gna religionis gloria quicquam iunxit quo minime
 periret. Talis quidem finis Hierosolymorum obsi-
 dionis fuit. Postquam verò quos occideret quid ve-
 raperet, non habebat exercitus, quòd iratis ani-
 mus omnia deerant (nec enim parcendo si esset
 quod agerent, abstinuissent) iubet eos Caesar to-
 tam funditus iam eruere ciuitatem ac templum
 relictū quidem turribus, quae prater alias emine-
 bant, Phaselo, & Hippico, & Mariamne: mu-
 riq; tanto, quantum ciuitatem ab occidente cin-
 gebat. Id quidem, vt esset castrum illic custodia
 causa relinquendis: turres autem, vt posteris in-
 dicarent qualem ciuitatem, quā uel munitissi-
 mam, Romanorum virtus obtinuisset. Alium ve-
 rò totum ambitum ciuitatis ita complanauere
 diruentes, vt qui ad eam accessissent, habitam
 aliquando esse vix crederent. Hic quidem finis
 eorum dementia, qui nouas res mouere tentaue-
 runt, Hierosolymis fuit, clarissima ciuitati, &
 apud omnes homines praeclarissima.

De praeio militum.

CAP. XIX.

Caesar autem praesidio quidem illic statuit
 relinquere decimam legionem, nonnullasq;
 alas equitū, ac peditem cohortes. Omnibus autē
 belli partibus administratis, & laudare vniuer-
 sum cupiebat exercitū, pro rebus fortiter gestis,
 & debita viris fortibus praemia persolvere. Com-
 posito

posito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerū eminētissimis, unde ab omni milite posset audiri, magnā illis ait habere se gratiā, quod benivolentia erga se utendo per seuerassent. Laudabat autē, quod per omnia bella morigeri fuissent, quodq; praeliando fortitudinē in multis magnisq; periculis mōstrassent, patria per se amplificātes imperium: omnibuscq; planum facientes hominibus, quia neq; hostium multitudo, neq; munitiones regionum, neq; magnitudines cuitatū, vel audacia inconsulta, & inhumanitates effera aduersantiū, possint unquā Romanorū vires, vel manus effugere, quāvis in multis rebus aliqui fortunā opitulantem habuerint. Pulchrū quidē esse, ait, illos etiā bello finem imponere, quod multo tēpore gestū sit: nec enim optasse his quicquā melius, cum id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atq; praeclarius, quod duces Romani & administratores imperij, ab his declaratos ac praemissos in imperiū cuncti libenter suscipiūt: & his quae ipsi decreuere, standum putant, agētes his gratias, qui legissent. Mirari autē se eos ac diligere omnes, quia nemo viribus alacritatē habuit tardiores. Et illis tamen, qui pro maiore vi clarius decertassent, vitāq; suam condecorassent fortibus factis, & re bene gesta militiam suam nobiliore fecissent, dixit se & honores & praemia redditurū: nec vllum eorū qui plus alio laborare voluisset, iusta vicissitudine

cariturum: magnamq; sibi huius rei fore diligentiam. quod magis vellet honorare virtutes eorū, qui militiae socij fuissent, quam punire peccata. Confectim ergo iussit eos quorum partes sunt, indicare, quosnam scirent fortiter aliquid in bello fecisse: & nominatim singulos appellans, praesentes collaudabat, quasi qui domesticis recte gestis nimium lataretur: & coronas eis aureas imponebat, & torques longasq; hastas, & signa ex argento facta donabat, & vniuscuiusq; ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubijs aurum & argentum, itemq; vestes, aliamq; praedam largiter distribuebat. Omnibus autem ita donatis, ut quisq; se meritum praeberat, votisq; cum vniuerso exercitu factis, magno favore decessit: veritq; se ad sacra pro victoria celebranda: magnaq; astante bonae multitudinis circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse vero cum honoratis per triduum latatus, milites quidem alios quo quenq; conveniret, dimittit, Hierosolymorum autem custodiam decima legioni credit: neq; ad Euphratem, ubi pridem fuerat, eam remisit. Duodecimam vero legionem, memor quod Castus duce Iudaei cesserat, totam Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanaeas: ad Meliten autem, quae sic vocatur, misit: haec ad Euphratem in confinio Armenia & Cappadocia sita est. Duas vero sibi obsequi satis esse duxit, donec ad Aegyptum perveniret, quintam &

quintam

quintamdecimam legiones. Deinde cum ad maritimam Casaream cum exercitu descendisset, in eam mansubiarum multitudinem reposuit, captiuosq; ibi asseruari praecepit, quod ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.

De navigatione Vespasiani, deq; comprehenso Simone & spectaculo die natalitio exhibito. C. XX.

PER idem verò tēpus, quo Titus Caesar obsidionis causa apud Hierosolymam cōmorabatur, ascēsa nauis oneraria Vespasiani Rhodū trāsmittit. Hinc autē vectus triremibus, postquā omnes quas prateruigauit ciuitates innisit, ab his cū votis exceptus, in Graciā ex Ionia trāst. Egressus deinde Corcyra in Iapygiā delatus est, vnde iā terra iter agebat. Titus autē ex maxima Casarea reuersus, in Casareā qua Philippi vocatur, aduenit, diuq; ibi cōmorabatur, celebrās omnia genera spectaculorū: multiq; in ea captiui cōsumpti sunt, alij bestijs obiecti, alij autē cateruatum more hostium inter se depugnare coacti, Hic Simonē etiā Giora filiū cōperit hoc modo cōprehēsum. Iste Simon cum Hierosolyma obsideretur in superiore ciuitate cōstitutus, postquā muros ingressus exercitus totā vastare ciuitatē coeperat, tūc fidelissimis amicorū aseitū, & lapidarijs cū ferramētis eorū necessitati cōgruis, & alimētis qua multis diebus sufficere possent, viā cū illis omnibus in quādā occultiorē cloacā sese dimisit: & quoad fossa patebat, illi progredieb

diebantur: vbi verò soliditas obstitiſſet, eam ſuſ-
 fodiebant, ſperâtes poſſe vltèrius progreſſos tuto
 emergere, atq; ita ſeruari. Sed hanc expectatio-
 nem verâ non eſſe, rei periculum refellebat. Viſe
 enim paululû ſoſſores proceſſerât, iamq; alimen-
 ta, quamuis parce hiſ vterentur, eos deficiebant:
 tunc igitur velut ſtupore poſſet Romanos fallere
 albis tunicis, inſexaq; fibula, ac chlamyde purpu-
 rea indutus, illo in loco ex terra editus vbi tem-
 plum antea fuerat apparuit. Ac primo quidem
 obſtupere qui eum viderunt. locuq; ſuis mane-
 bant: deinde propius cû acceſſiſſent, quis eſſet,
 percontati ſunt: & id quidem Simon non dice-
 bat, inebat autè ad ſe ducẽ vocari; ſtatimq; ac-
 ceſſitus ab hiſ qui ad eum cucurrerât, venit Te-
 rentius Rufus: namq; iſ rector militia relictus
 erat. Omni autem ab eo veritate cõperta, ipſum
 quidẽ vinctum cuſtodiebat: Caſari verò quem-
 admodum eſſet cõprehenſus, indicauit. Simonem
 quidẽ in vltionem crudelitatis, qua in cives ſuos
 amarè ac tyrannicè fuerat uſus, in poteſtate ho-
 ſtium quibus maximè inuiſus erat ita Deus po-
 ſuit, non vi ſubditû eorû manibus, ſed ſua ſponte
 ad ſupplicii adductû: propterea quòd plurimas
 ipſe crudeliſter interemerat falſis criminationi-
 bus inſimulatos, defectionis ſcilicet ad Romanos.
 Nec enim poteſt iram Dei effugere nequitia: nec
 inualida res eſt iuſtitia, ſed quãdoq; ſui temera-
 tores viciſcitur, & grauiorẽ panã ingerit crimî
 noſis.

nostis, cum iam se liberatos esse crediderint, eo quod non statim luere commissa: id etiam Simon didicit, postquam in iras Romanorum incidit. Illius autem ascensus est terra, magnam etiam aliorum seditiosorum multitudinem iisdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Casari autem maritimam Casaream reverso, vinculus Simon oblatum est, & illum quidem triumpho, quem Roma alturus erat, servari iussit. Ibi autem moratus, fratris sui natalem diem clarissimè celebrabat, multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum qui cum bestijs depugnarent, quiq; ignibus cremati sunt, & inter se de gladiatores periere, duo millia quingentos excessit. Omnia tamen Romanis videbantur hac licet mille modis illi consumerentur, minus esse supplicij. Postea Casar Berytum venit (hac autem est ciuitas Phoenices prouincia, colonia Romanorum) & in hac quoque diutius demoratus est, maiore usus claritudine circa natalem patris diem magnificè spectaculorum, quam sumptibus alijs excogitatis, cum etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

De calamitate Iudæorum apud Antiochæ. C. XXI.

E Venit autem per idem tempus, Iudæos qui apud Antiochiam reliqui erant, acerbæ & excitosa pericula perpeti concitata in eos Antiochenis ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præsentia quàm propter ea quæ fuerant non multo ante commissæ. De quibus necessarium mihi

mibi videtur pauca pradicere, vt etiam quæ postea gēsta sunt, consequenti narratione referamus. Iudæorum namq; gens multum quidem totius orbis indigeus asseminata est. Plurimum autem Syris vicinitate permixta, præcipuè apud Antiochiam versabatur, propter magnitudinem ciuitatis: maxime verò his liberam domicilij facultatem reges, qui post Antiochum fuerāt, præbuerunt. Namq; Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus est, vastatis Hierosolymis templum spoliavit. Qui verò post eum regnum assecuti sunt, quicquid aneum in donarijs fuit, hoc Iudæis apud Antiochiam degentibus reddidere, in eorum synagoga dedicatum: concesseruntq; vt pari cum Græcis iure ciuitatis uterentur. At secutus quoque postea regibus eodem modo tractati, & multitudine proficere, & extructione itemq; magnificentia munerum templum clarius reddidere: semperq; religione sibi sociantes magnam paganorū multitudinem, etiam illos quodammodo sui partem fecere. Quo tempore autem bellum fuerat cōclamatum, & recens in Syriam Vespasianus delatus est nauigio, Iudæorū verò odiū apud omnes pullulabat, tunc vnus eorum Antiochus quidam plurimū patris causa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiam Iudæorū) cum Antiochenum populus concionaretur in theatro, progressus in medium, patrem suum & ceteros deferrebat, insinuans eos quod vna non esse totam ciui-

latem

statem incendere statuissent: & velut huius consē-
 lū participes quosdam hospites Iudeos tradidit.
 His autem auditu, populus iram colibere nō po-
 terat: sed in eos quidem qui traditi fuerant, ignē
 iussit afferri statimq; omnes in theatro cōcrema-
 ti sunt. In multitudinem verò Iudeorum prope-
 rabat irruere, si eos celeriter vlti essent, patriam
 suam seruatum iri existimantes. Antiochus autē
 iracundiam magis accendere, mutata voluntatis
 argumentū quodq; Iudeorum mores odisset, ex-
 hibere sō credens, si paganorum ritu sacrificaret,
 idemq; iussit & ceteros compelli facere: renouē-
 do enim manifestos insidiatores fore. Huius autē
 rei periculo ab Antiochensibus factō, pauci qui-
 dem cōsensuerunt: alij verò qui noluerunt, perem-
 pti sunt. Antiochus autem acceptis à Romanorū
 duce militibus, scuius instabat sui ciuius, ne-
 quaquam eos die septimo ab opere cessare per-
 mittens, sed omnia cogens facere, quæ diebus a-
 lijs agerent. Tamq; validam necessitatem impo-
 suit, ut non modò apud Antiochiam septimi diē
 feria soluerentur, sed ab hoc exordio in ceteris
 quoq; ciuitatibus ad breue similiter tempus fie-
 ret. Iudeis autē apud Antiochiam tunc eiusmodi
 mala perpeſsis, altera denso calamitas acci-
 dit, de eua narrare conati, hac quoq; persecuti
 fuimus. Namq; quēd quadratū forū exuri con-
 tigit & archina monimentorumq; receptacula
 pullicorū, itemq; basilicas, vixq; ignis inhibitus

est super omnem ciuitatē magna nimis vi ruens
huius facti Antiochus Iudeos accusat: & Antio-
chenſes, quos ſcilicet ſi in infeſti antea non fuiſ-
ſent, recenti tamē ex incendiꝝ tumultu facile ca-
lumnia perpuliſſet, multo magis ex anteaſtis fidē
habere dictis ſuis perſuaſit, vt penē ſe viſiſſe i-
gnem à Iudeis iniꝝci arbitrarētur: & tanquam
furore correpti, magno cum ardore cuncti aduer-
ſus eos qui accuſabantur, impetus facerent. Vix
autem motus eorum potuit reprimere Collega ad-
huc iuuenis legatus. poſtulans ſibi permitti refer-
re ad Caſarem geſta. Rectorem namq; Syria Ca-
ſennium Patru iam quidem Veſpaſianus ad eam
miſerat, nondum autem ille peruenerat. Habita-
verò diligenti quaſtione Collega reperit verita-
tem: & eorum quidem Iudaoru quos Antiochus
accuſauerat, nemo conſcius fuit: omne autem fa-
cinus admifere homines quidam nocentiſſimi ne-
ceſſitate debitorum: rati quòd ſi forum & ſcri-
pta publica concremaſſent, ex actione liberaren-
tur. Iudei quidem pro ſuſpenſis criminationibus
futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Quomodo Veſpaſianus rediens à Romanis exec-
ptus eſt.

CAP. XXII.

Iltus autē Caſar à patre ſibi allato nūtio,
quod vniuerſis quidē Italia ciuitatibꝝ de ſe
derabilis pueniſſet: maxie verò, quod vrbs eū Ro-
ma ſumma cū alacritate & claritudine ſuſcepif-
ſet, in maximā letitiā voluptatēq; tranſlatꝝ eſt,

CURIA

turis de eo ita ut sibi verat suavisimū liberatus,
 Vespasianū enim etiā longe absente, omnes ho-
 mines Italia volūtātibus ut præsente colebant:
 expectationē suā, quod nimis eum venire cupie-
 bant, pro eius aduentu ducētes, & omni habētes
 necessitate liberā erga illū beneuolentiam. Nam
 & senatus memor calamitatum, quæ mutatione
 principis contigissent, optabat imperatorē susci-
 pere senectutis honore bellicorūq; gestorū matu-
 ritate decoratū, cuius præsentiā sciebat soli sala-
 ti subiectorū comodaturā: & populus malis in-
 testinis sollicitus, magis eū venire cupiebat: tunc
 se calamitatibus quidē pro certo absolueudū esse
 confidens, antiquā verō libertatē cum opulentiā
 recepturū. Præcipuē milites ad eū respiciebāt: hi
 enim maxime bellorū per illum patratorū nouer-
 rant magnitudinē: imperitiā, verō aliorū dach
 experti atq; ignauā, magna quidē se optabant
 turpitudine liberari: cum verō qui se & seruare
 & honestare solus posset, recipere precabantur.
 Cum verō hac beneuolētia diligeretur ab omni-
 bus, honore quidē præcipui viri vltērius expe-
 ctare intolerabile videbatur, sed eum longissimē
 ab vrbe Roma conuenire antē properabant. Nec
 tamē quisquā moras eius cōueniēdi ferebat, sed
 ita simul omnes effundebantur, & vniuersis fa-
 cilius & pròptius ire quāmanere videbatur,
 ut etiam ciuitas ipsa tunc primū inter se iacun-
 dam sentiret hominū charitatem. Erant autem

pauciores abeuntibus remanentes. Vbi vetò eum
 appropinquare, indicaretur, quamq; mansuetè
 singulos fœcepisset, qui præcesserant, nuntiatum
 est, omni iam reliqua multitudo per vias cum
 coniugibus & liberis prælollabantur: & quâ
 transiēs aduenisset, videndi eius voluntatē, vultu
 usq; lenitatē omniū generū vocibus prosequen-
 bantur, benemeritū & salutis datorem, solumq;
 dignū Romanorū principē appellantes. Tota ve-
 rò ciuitas veluti templum erat, fertis atq; odoribus
 plena. Cum verò vix per circumstantē mul-
 tudinem in palatium venire potuisset, ipse qui-
 dem penetralibus dijs aduentus sui gratulatoria
 sacra celebravit. Vertunt autē se ad epulas tur-
 be, perq; tribus & cognationes & vicinias con-
 uinia exercentes, Deo libabant, & ab eo preca-
 bantur ipsum Vespasianum quamplurimū tem-
 peris in Romano imperio perseuerare, & filium
 eius, & qui ex hiis nasceretur, seruari inexpugna-
 bilē principatū. Vrbs quidē Romana Vespasiano
 ita suscepta, statim maxima felicitate crescebat.

Domitiani gesta contra Germanos &
 Gallos.

CAP. XXIII.

ANTE hac verò tēpora, quibus Vespasianus
 quidē apud Alexandriam erat, Titus ve-
 rò Hierosolymā obsidebat, magna pars Germa-
 norū ad defectionē mota est: quibus etiā Gallorū
 proximi cōspirantes, magnam spem cōtulerant,
 quod etiam Romanorum dominio liberarentur.

Germa.

Germanos autē deficere velle, bellumq; inferre, sustulit primo natura bonis consilijs vacua, parua spe appetēs periculorū: deinde odiū principū, quoniam solis sciunt gentē suam vi coactam seruire Romanis: necnon quidē maximam tēpus eiū fiduciam dedit. Nam cū viderent Romanū imperiū crebris imperatorū mutationibus intestina seditione turbari, omnemq; his subditā orbis terra partē pendere ac mutare cognoscerent, hoc sibi optimū tempus ex illorū rebus aduersis atq; discordijs oblatum esse putauerunt. Id autē consilium dabant, & hac eos spe decipiebāt, Clastictus quidam & Ciuilis, ex eorum potentissimis: qui olim quidem res novas cupiebant: occasione autē inducti, suam sententiam prodidere. Iamq; alacriter affecta multitudinis periculum facturū erant: verū maxima parte Germanorū defectionem pollicita, & ceteris fortasse non dissentientibus, veluti quadam diuina providentia, Vespasianus ad Petiliū Cerealem, qui pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum consulem declarauit, iussitq; ad Britannias administrandas proficisci. Igitur ille quod iussus erat abiens, audita rebellionē Germanorum, eos iam congregatos aggressus magna clade affecit, depressitaq; amentia ad sabrietatē coëgit. Sed etiam si ille ad ea loca non peruenisset, tamē haud multo post erant supplicia luituri. Nam vt primum defectionis eorū nuntius allatus est Romā, Domi-

ianus Caesar hoc audito, non sicut alter in illa
aetate fecisset (nam admodum adulescens erat) tam
tam rei magnitudinem suscipere non detrectavit:
sed à patre habens ingentem fortitudinem, & su-
pra aetatem exercitatus, ilico tendebat in Barba-
ros. Illi autem expeditionis fama percussi, ei se
permiserunt: lucrum hoc ex ea re maximum nacti,
ut sine clade pristino iugo subicerentur. Omni-
bus ergo circa Galliam ut oportuit ordinatis, ne
facile rursus unquam turbarentur, Domitianus
clarus atque insignis, aetatem superantibus factis,
& patriam decus afferentibus, Romam regredi-
tur. Cum supradicta verò Germanorum dese-
ctione, iisdem diebus etiam Scytharum concupiscit
audacia. Nam qui appellantur Sarmatae, maxi-
ma multitudine clam transgressi flumen Istrum,
violenti atque saevissimi, propter inopinatum impe-
tum multos Romanorum quos in praesidiis offen-
dere, interficiunt: & consularem legatum Fonteium
Agrippam, qui fortiter his obvius pugnaverant,
occidunt: proximasque regiones totas ferendo atque
agendo, omniaque incedendo pervagabatur. Vespasianus autem hoc facto, & vastitate Massia co-
gnita, Rubrum Gallum mittit penas de eis sumptu-
rum: à quo multi quidem in praeliis trucidati sunt,
qui verò salvi esse potuerunt, cum timore domum resu-
gere. Hoc autem bello magister militum finito, etiam
futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim
et maioribus praesidiis loca circumdedit, ut omni-

no Barbaris esset impossibilis transitus. In Mæstia quidem ea celeritate debellatum est.

De amne sabbatuco & triumpho Vespasiani ac Titi celeberrimo. CAP. XXIII.

PRinceps verò Titus aliquandiu quidē Beryti commorabatur, ita ut diximus: inde autem reuersus, & per omnes quas obiret Syria ciuitates magnificentissima celebrans spectacula, Iudæorū captiuos ad ostentationē cladis eorū abutebatur. Cōspicit autē in itinere fluuiū cognitione dignissimū. Is fuit medius inter Arcas & Raphaneas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddā peculiare miraculū. Nam cū sit quando fuit plurimus, neq; meatu segnis, tamen interpositis sex diebus à fontibus deficiens, siccū exhibet locū videre. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur: atq; hunc ordinē semper eum obseruare pro certo cōpertum est. Unde etiā sabbaticus appellatus est, à sacro Iudæorum septimo die sic denominatus. Ciuitatis autē Antiiochenisimæ populus, postquam Titum aduentare cognouit, manere quidē intra mœnia præ gaudio non sustinebat: omnes autem obuiam ei pergere properabant, & vsque ad tricesimum, vel eo amplius stadium progressi, non modò viri, sed etiam feminae cum pueris expectabant. Et cum appropinquantem vidissent, ex utroque via latere stantes dextras cum salutatione tendebant: multiq; fauoribus exultantes, cum ipso re-

uerebantur. Crebro autē inter omnes alias laudes precabantur, ut Iudaeos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulgit, sed otiosē qua dicebantur audiebat. Incerti autem quid sentiret, quidue facturus esset, Iudaei magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochia Titus, sed continuo ad Zeugma Euphratem versus iter contendit. Quō missi etiam ab rege Parthorū Vologeso venire, aureā ei ferētes coronam, quōd Iudaeos uicisset. Eaquē suscepta etiā conuiuū exhibuit regis, atque ita Antiochiam remeauit. Senatu uero & populo Antiochenſi multum petentibus ut in theatrū ueniret, ubi omnis eum multitudo praestolabatur, humanissime paruit. Rursus autem fortiter iisdem instantibus, & crebro postulantibus expelli ciuitate Iudaeos, ingeniose respondit, patriā eorū dicens quōd expellendi fuerāt interisſe, nullumquē iam esse locum qui eos reciperet. Vnde ad aliā petitionem sese conuertūt Antiochenſes, quōd priorem impetrare non potuerunt. Aeneas enim fabulas eum precabantur eximere, quibus incisa essent priuilegia Iudaeorum. Sed ne id quidē Titus annuit. uerū in eodē statu relictis omnibus qua habebant apud Antiochiam Iudaei, ad Aegyptum inde discessit. Iter autem agendo cū ad Hierosolymam uenisset, tristēmquē solitudinem quā uidebat, antiquae ciuitatis claritudinis compararet, disiectorum operum magnitudinem &

veterem pulchritudinem recordatur, miseraba-
 tur excidiū ciuitatis, non sicut alius fecisset exul-
 tans, quod talē ac tam amfunditus excidisset, ve-
 rum multa imprecans, seditionis authoribus, &
 qui hanc penam ei inferre cōgere: ita certus
 erat, quod nunquā virtutē suā voluisset puni-
 tum calamitate elarescere. Ex magnis enim diu-
 tijs, non minima pars in ruinis adhuc inuenieba-
 tur. Quadā enim eruebant Romani, plura verō
 captiuis indicantibus auferebāt, aurū atq; argen-
 tum, aliāq; instrumenta pretiosissima, quae domi-
 ni propter incertā belli fortunā terra conuulsa re-
 Titus autem propositum iter ad Aegyptum ten-
 dens emensa velociter solitudine, peruenit Ale-
 xandriā: decretoq; ad Italiam nauigare, cum se
 duae legiones comitarentur, vtramq; vnde vene-
 rant remisit: quintam quidem in Mesiam, quin-
 tam verō decimam in Pannoniam. Captiuorum
 autem duces cimonē & Ioannem, & alios nu-
 mero septingentos viros electos, tam magnitudi-
 ne corporum quā pulchritudine praestantes, si-
 co ad Italiam portari praecepit, cupiens eos in
 triumpho traducere. peracta verō navigatione
 pro voto, similiter quidem Roma in eo suscipien-
 do erat affecta, & occursum exhibuit ei quos pu-
 tri, Claritudinem verō Tito pater attulit, qui
 venit obuiam, eūque suscepit. Multitudi-
 ni autem ciuium diuinam quandam latitiam
 suggererat, quod videbat in vnum tres conue-
 nisse.

uisse. Non multis autem dictum post, unum. com-
munem triumphum. ob res gestas. agere statue-
re, quamvis utriq; senatus proprium decreuisset.
Praedicto autem die, quo futura erat pompa vi-
ctoria, nemo ex tam infinita ciuitatis multitudine
domi remansit. Omnes autē cum exissent, loca
ubi tantū stare possent occupauerant, quan-
tus spectandis imperatoribus. modus sufficeret,
concesso necessario transitu. Cuncta verò turba
militari ante lucē per turmas atq; ordines pro-
gressum rectoribus suis, & circa ostia constituta
non palatii superioris, sed prope Isidis templū
(ibi enim principes nocte illa quiescebant) pri-
ma iam aurora incipiente procedunt Vespasianus
& Titus lauro quidem coronati, amicti vērò
patria veste purpurea: & ad Octauianas.
ambulationes transeunt. ibi enim senatus, & du-
um; procures, & honorati equites eorum praes-
tolabantur adiutorum: tribunal autem ante por-
ticum factum erat, sellaq; eburnea in eo prae-
parata. Quē cum ascendissent confederunt: statimq;
eos militaris fauor excepit, multis virtutem te-
stimonijs praeferens. Illi autem inermes erant, in
veste ferica laureis coronati. Perceptis autē lau-
dibus eorum Vespasianus, cum dicere adhuc vel-
lent, silentij signū dedit. Magnaq; omnium quiete
facta surrexit, & amictu magnam partem ca-
pitis adopertus, solennia vota celebrauit: idemq;
Titus fecit. Perfectū autem votis, Vespasianus

in commune omnes breuiter allocutus, milites quidem ad prandium, quod illis ex more ab imperatore parari solet, dimittit: ipse verò ad portam refedit, quæ ab eo, quod per illam semper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum prius capiebant, ex triumphalibus vestibus amicti, dijs ad portam collocatis caesa hostia, inter spectacula transeuntes triumphum ducebant, ut multitudini facilius præberetur aspectus. Pro merito autem narrari multitudo eorum spectaculorum & magnificentia non potest, in omnibus quæ quisque cogitauerit, vel artium factis, vel diuitiarum opibus, vel natura nouitate. Nam penè quæcumq; hominibus qui usquam sunt fortunatis paulatim quesita sint, alijs alia, mirabilia atq; magnifica, hæc minersa illa die Romani imperij magnitudinem probauere. Etenim argenti aurique necnon eboris in omni specie operum multitudinem, non ut in pompa ferri cerneret, sed ut ita dixerim omnia fluere. & alias quidem vestes ex rarissimis generibus purpura portari, alias diligentissima pictura variata arte Babyloniarum gemma autem clarissima tam multa, alie coronæ aureæ, alie alijs operibus inclusa traductæ sunt, ut appareret frustra nos eorum usquam rerum esse aliquid suspicari. Ferebantur etiam simulacra, quæ illi deos habent, & magnitudine mirabili, & arte non defunctorie facta, horumq; nihil non ex pretiosa materia. Quin & animarum

linum diuersa genera producebantur, proprijs ornamentis iuduta. Erat autem etiam quæ singula portaret magna hominum multitudo, purpureis vestibus atq; inauratis ornata. Ipsi etiam qui ad pompam fuerat ab alia turba discreti, præcipua & mirabili ornamentorum magnificentia culti erant. Insuper huic captiuorum quidem vulgus in ornatum videres, sed varietas & pulchritudo quidem vestium natam ex fatigatione corporum deformitatem, oculis subterabebat. Maxime autem stupori erat, pægmatum quæ portabantur fabricatio, pro cuius magnitudine timendum viribus portantium occurrentes putabant: multa enim in tertium nidum quartumq; surgebant: et magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata veste circumdatis, cum aurum præterea factum atq; ebur omnibus esset affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in alia diuisum, certam sui faciem demonstrabat. Erat enim cernere vastari quidem fortissimam terram, totas verò interfici acies hostium: & alios fugere, alios captivos duci: murosq; excellentes magnitudine machinis dirui, & castellorum excindi munimina, & populosarum ciuitatum moenia disturbari, exercitumq; intra muros infundi: cadisq; omnia loca plena, & eorum qui manu resistere non poterant preces: ignemque templis immissum, adiunq; super dominos post multam vastatio-

nem eversiones: atq; annis tristitiam, defluentis
 non in arua culta, neq; ad hominum vel pecorū
 potum, sed per terrā ex omni parte flagrantem.
 Hac enim Iudaei bello passi sunt: ars autem &
 confectorū operū magnitudo, nescientibus adhuc
 facta tanquam presentibus ostendebant. Erat
 autem per singula pugnata capta civitatis dux,
 ita ut captus fuerat ordinatus. Multa etiam na-
 ves sequebantur. Spolia verò alia quidem passim
 ferebantur: eminebant autē ea quae apud Hiero-
 solymam in tēplo reposita sunt, mensa aurea por-
 deris talenti magni, & candelabrum similiter
 quidem auro factū, sed opere cōmutato ab usque
 nostri consuetudine: nam media quidē columna
 basi haerebat, tennes autē ab ea cannula produ-
 cebantur, formata ad similitudinem fuscinae, ad
 summū quaeq; in lychni specie fabricata. Erant
 autē numero septem, septimi diei, qui apud Iu-
 daeos est, indicantes honorē. Post hac autem por-
 tabatur lex Iudaeorū, novissima spoliōrū. Dein-
 de transibant plurimi victoria simulacra por-
 tantes, omnia ex auro & ex ebore facta. Post
 hac Vespasianus prior ibat, & Titus deinde se-
 quebatur. Domitianus autem adequitabat, ipse
 quoq; ornatus pulchritudine, dignumq; spectari
 exhibens equum. Pompa autē finis fuit Capito-
 lini Iovis templū, quod postquam ventū est, con-
 stiterat. Erat autē vetus mos patrius, operiri do-
 nec ducis hostium mortem quispiam nuntiaret.

Is erat Simon Gloræ, tunc inter captivos in pompa traditus, laqueo vero circumdatus per forum trahebatur, quo eum simul caderet qui ducebant. Lex autem Romanis est, ibi necare criminum reos morte damnatos. Postquam igitur eum finem vita habere nuntiatus est, omniumque fauor secutus est, tunc hostias inchoare: utque secundo per vota solennia omnia peractis, in palatium recessere. Et alios quidem epulis ipsi excepere, alijs autem omnibus dami conviviatorum instructi erant apparatus. Hunc enim diem urbs Romana celebrabat, victoria quidem in hostes gratulatorium, finem verò malorum civilium, et spei bonæ pro felicitate principis. Post triumphos verò, et Romani imperij firmissimum statum, Vespasianus Paci templum edificari decrevit. Itaque mira celeritate, et quæ hominum cogitationem superaret, effectus est. Magna enim divitiarum largitate usus, insuper perfectis id pictura ac figmentorum operibus exornavit. Omnia namque in illud fanum collecta ac deposita sunt, quorum visendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, vagabantur: quomodo aliud apud alios situm esset, videre cupientes. Hic autem reposuit etiam quæ Iudeorum fuerant instrumenta, his se magnifice ferens. Legem verò eorum, et penetralium vela purpurea in palatio condita servari præcepit.

Herodium & Machabæus à Basso ca-

pta.

CAP. XXV.

10

IN Iudæam verò legatus missus Lucilius Bassus, suscepto à Cereali Vetuliano exercitu, castrum quidem Herodion cum presidio deditione cepit. Post, autè omni manu militari collecta, multi autem in partes divisi erant, & legione decima bellum inferre Macharum statuit. Valde enim necessarium videbatur id excindi castellum, ne multas sui munimine ad defectionem invitaret. Nam & salutis speciem habitatoribus certam, & aggredientibus hesitationem atque formidinem, natura loci prestare maximè poterat. Nam ipsum quidè quod muro cinctum est, saxosus est collis, in procerà altitudine surgens, & ob hoc etiam capi difficilis videtur sed ne vel accedi posset eò natura excogitavit, quæ vallibus eum ex omni parte vallaverat, quarum altitudo oculis comprehendi nō posset: nec transire erat facile, nec aggestu vlla ratione compleri possibile. Nam ea quæ ab occidentè fecat vallis, l. x. stadiis distenditur, unde Asphaltites lacus ei limitem facit. Ex hoc vtro tractu ipse Macharus altissimo vertice supereminet. A septentrione autè & meridie, valles magnitudine quidem supradicta cingunt, similiter verò sunt inextricabiles ad oppugnationem eius verò vallis quæ ab orientè est, altitudo non minor centum cubitis inuenitur, monte verò ex aduerso Macharum posito terminatur. Ea loci natura perspecta res Alexander, primus in eo castellum communit, quod

quod postea Gabinus bello cum Aristobulo gestis deposuit. Herodi autē regnanti, omnibus locis dignior cura visus est, & cōstructione tutissima, propter Arabū-præcipuè vicinitatē: namq; opportune situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo locū muro-amplexus ac turribus, civitatem illic fecit incoln; vnde in arcem ipsam ferebat ascensus. Quin & circa ipsum verticē raris murū adificauerat, turresq; in angulis sexagunorum cubitorū erexerat. In medio autē ambitu regiam struxerat, magnitudine simul habitationū & pulchritudine locupletem. Multas verò cisternas recipiendis aquis abiundeq; suppeditandis, locis maxime idoneis fecerat: velutē cū natura certaret; ut quod illa situ loci expugnabile fecerat, ipse manu-structis munitionibus fortificaret. Insuper enim & sagittarū-multitudinē machinarumq; reposuit: & omnē apparatus excogitavit, qui Inhabitoribus posset magna obsidionis præstare contemptum. Erat autem in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim sic vel celsitudine vel magnitudine vincebatur. Ferebant autē eam ex Herodis temporibus persenerasse: mansissetq; vltorius profectō; sed ab Indæis qui locum ceperant excisa est. Vallis autem, qua civitas à parte septentrionali cingitur, quidam locus Baaras appellatur, ubi radix eodem nomine gignitur: quæ flammæ quidem assimilis est colore, circa resporam verò velut rubere

bitre fulgurans, accedentibus eamq; euellere cupientibus, facili non est: sed tandem refugit, nec prius manet, quam si quis urinā muliebrem vel mēstruū sanguinē super eam fuderit. quinetiam nūc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi forte illam ipsam radicē ferat de manu pendentem. Capiter autē alio quoq; modo sine periculo, quitatu est: Totam enim circumfodiunt, ita ut minimū ex radice terra sit conditum: deinde ab ea religant canem: illoq; sequi eum, à quo religatus est cupiente, radix quidem facile euellitur: canis verò cōtinuo moritur, tanquam eius vice à qua herba tollenda erat, tractus, nullus enim postea accipientibus metus est. Tantu autem periculo propter vnam vim capi eam operapratium est. Nam quæ vocantur demonia, pessimorū hominum spiritus, vinū immerfa, eosq; necantia quibus subuentū non fuerit: hac cito, etiam si tantūmodo admaueatur agrotantibus, abigit. Flunt autē ex eo loco aquarū fontes etiam calidarum, multū inter se sapore diuersi. Alij namq; amarissimi sunt, alijs nihil dulcedinis deest. Multi autē frigida aque ortus, non solum in hamilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur, in proxima quadam spelunca cernitur, non quidē alte cana, saxo autē imminēte protecta: Et: super hoc velati dua māmā inter se paululū distantes eminent: & altera quidē frigidissimū. Igutem, altera calidissimum fundit: qui mixti

lang.

lauacrum suauissimam præbent, multumq; morbum
ac vitijs salutare: maximè verò neruorum cura-
tioni conueniens. habetq; idè locum metalla sulfu-
ris & aluminis. Bassus autè contemplatus undi-
que regionem, valle orientali repleta accessum
parare statuit: opusq; inchoans, properans aggre-
rem quamplurimum extollere, facilemq; per eum
oppugnationem facere. Qui verò intus fuerant
deprehenſi, ab externis segregati Iudæi, illos qui-
dem coëgere, mane vulgus esse existimantes, in-
feriorè obseruare ciuitatem, ac pericula priores
excipere: superius verò castellum ipsi occupatum
tenebant, & propter multitudinis firmitatè, & ut
saluti suæ consulere. Impetratores enim se ve-
niam optabantur, si locum tradidissent Romanis.
Præus autè volebant spem desinenda obsidionis
experiendo conuincere: ideoq; alacri animo in dies
singulos excursus habebant, & cum his quos fors
obtulisset concertis manibus, multi moriebantur;
multosq; Romanos interficiebant: semper autem
utrisque ex tempore plura victoria captabatur:
Iudæi quidem, si incautiores aggredierentur: in
aggere autè positus, si improbitum excursum eo-
rum bene septi armis exciperent. Sed non in erat
finis obsidionis futurus. Res autem quadam for-
tuito gesta, inopinatam castelli tradendi ne-
cessitatem Iudæis imposuit. Erat inter obseſ-
sos iuuenis & audacia ferox, & manu stre-
nuum, Eleazarus nomine: in autem fuerat excur-
sibus

*subueniunt, multos egredi aggestumq; prohibe-
 re cogitans, & in praelijs semper grauius Roma-
 nos afficiens: audaciq; sua socios prosequens, im-
 petum quidem facilem hinc, pericula autē vacuum
 discessum effricibus nouissimis recedendo. Itaq;
 discreta quodam die pugna, & utraq; parte di-
 gressa, ipse tanquam despiciens omnes, existimās
 neminem tūc hostium praeliū excepturum, extra
 portam remansit: & in muro stantes alloqueba-
 tur, tota mente illos attendens. Hanc autem op-
 portunitatem vidit quidam ex castris Romani-
 rum Aegyptius, nomine Rāfus: & quod nemo
 sperasset, impetū factū cum ipsis cum armis re-
 pente correptum, cum hoc viso stantes in muro
 stupor teneret, in castra Romanorum traduxit.
 Postquam verò dux nudum praeceptū extēdi, &
 in aperto constitutum, ut ex ciuitate conspiceretur,
 cadi verberibus, vehementer Iudaeos confu-
 dit casus iuuenis, vniuersaq; ciuitas in fletu erat.
 & questibus, viuis viri clade perculsi. Id ubi
 Bassus animaduertit: cōsiliū aduersū hostes
 hac principium sumpsit: eorumq; miserationem
 angere cupiens, quatenus coacti pro eius salute
 castelli traditionem facerent, quod sperauit ade-
 ptus est. Nam ipse quidem, velut mox Eleaz. arū
 suspensus, crucem defixit insit: ea verò conspe-
 cta, maior castellanos dolor inuasit, & ululando
 querebantur, intolerabilem esse calamitatem vo-
 ciferantes. Tunc igitur Eleaz. arū eos orabat, ne*

vel se despicerent, mortē miserimā subiturū, sibiq; ipsis salutē praberent, postquā iam subacti omnes Romanorum viribus ac fortuna concederent, Illi autem & eius sermone fracti, & quod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numerosa cognatione genus ducebat) & contra ingenū suū misericordia victi sunt: & quibusdam celeriter missis colloquebantur, castelli traditionē facere potentes, ac reddito sibi Eleazarō, sine metu dimitti. Cum autē his assensus esset dux Romanorum, multitudo civitatis inferioris, inita separatim cū Iudæis cognita pactione, ipsi clam nocte aufugere statuere. Cum verō portas aperuissent, ab his qui deditionē promiserant ad Bassum nuntius venit, siue invidia salutis eorum siue formidine, ne eorū fuga causam ipsi prestarent. Sed fortissimi quidē fugientiū, qui pracesse rant, euasere, reliquarū autē viri quidē mille septingenti perēpti sunt muliercula, verō & pueri in seruitiū ducti. Sponsiones autē cū his qui castellum dedere habitas, Bassus conservandas esse ratus, & ipsos dimisit, & Eleazarum reddidit.

De Iudæis à Bassō interemptis, & Iudæa diuendita.

CAP. XXVI.

His autē administratis, in saltū, qui appellatur Iardes, ducere properabat exercitū, multi enim illuc congregari esse nuntiabantur, qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Macharunte profugerant. Ergo cū ad locū veni

venisset, neq; falsum fuisse munitionem reperisset, primo quidē omnem locū cum equitibus cingit, ut si quis Iudeorum conatus fuisset evadere, fugiendi per equites copiam non haberet: pedites autē sylvā iussit cadere, in quā confugerāt. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt fortiter aliquid faciēdi, velut ex audaci certamine fortasse fugā etiā reperirent. Itaq; simul uniuersi, et clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant irruunt. Illi autē fortiter excipiebant: mudatq; his audacia illis contentione vsus, alius quidem praliū tractum est, non autem similis euenit sinu pugna certantibus. Nam Romanorū quidē duodecim tantum contigit occumbere, neq; multos sauciari: Iudeorū verò ex illo pralio nullus evasit. sed cum non essent pauciores tribus nullibus, prostrati sunt omnes: eorumq; dux Iudas Iairi filius de quo supra meminimus, qui ordini cui-dam prapositus cum Hierosolyma obsideretur, quibus demersus fuerat sloacis, latenter effugit. Eodem verò tēpore Caesar etiā ad Liberū Maximū scripsit (erat autē procurator) ut omnem terrā venderet Iudeorum: nec enim civitatē in ea condidit propriū seruans sibi eorū agrū. Solus autē octingentis militibus illic relictis, locū dedit quē incolerent, qui vocatur Annumas, distat autem ab Hierosolymis triginta stadiis. Stipendii verò ubicunq; degerent Iudam indixit: binasq; drachmas singulis annis deferre in Capitolium.

esset, ita v. antehac Hierosolymorum templo pendebant. Et rex quidem Iudeorum illo tempore huius statum habebant.

De clade Antiochi regis & eruptione Ala-

norum in Armeniam. CAP. XXVII.

IAm, verò quarto anno Vespasiani admini-
strante imperium, contigit Comagenes regem
Antiochum in maximis cladibus cum tota domo in-
currere, ex causa huiusmodi. Cessennius Petus, qui
tunc Syriam administrabat, siue re vera, seu pro-
pter inimicitias Antiochi (certum non valde pa-
tescendum est) literas ad Caesarem misit, Antiochum
dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio
decreuisse, pactis habitis cum rege Parthorum:
proptereaque debere illos ante capere: ne si priores
novas res adorti essent, totum Romanorum imperium
bello perturbaret. Non erat autem Caesar huiusmo-
di nuntium ad se perlatum neglecturus. Nam vicinitas
regum, maiore negotium providentia dignum esse fa-
ciebat. Samosata enim comagenes maxima civi-
tas iuxta Euphratem sita est, vixisset Parthis (ed-
namque ad cogitare) facillimum transitus, tutum
autem receptaculum. Fide igitur habita, et patesta-
te sibi permissa, ut ageret quod expedire videre-
tur, negligendum non putavit. Subito tamen, An-
tiocha eiusque sociis nihil opinantibus, in Coma-
genem ingressus est, ex legionibus quidem sextam
ducens, et insuper quasdam cohortes alasque equi-
tum: habebat autem auxilia reges, Chalcedia.

Aristob.

Aristobulū, Emesq; Solimū. Introitus autē illi
 erat sine certamine, quod nemo indigentium
 non valebat opponere. Antiochum autē in sperato
 percussus initio, bellū quidem contra Romanos
 nec cogitatione cōcepit. Decrevit autē, toto regno
 in eo quo erat statim relicto, cū coniuge ac liberis
 egredi, hoc se Romanis purum ab ea suspitione
 qua sibi ingereretur probaturum esse ratus. pro-
 gressusq; de civitate centum viginti propemodū
 stadiis, in campo tabernaculū posuit. Porus autē
 in Samosatā qui eam capefferent mittit, & per
 eos civitatē tenebat. ipse verō cū alio milite in
 Antiochum ire tendebat. Non tamen res & ob ipsa
 necessitate adductus est aduersum Romanos al-
 quid bellū gerere: sed fortunam suam questus,
 quidam pati sustinebat. Adolescentibus autē, bel-
 liq; peritu, viq; corporis præstantibus filiis eius
 non erat facile in calamitate sine pugna durare.
 Itaq; ad virtutē se conferunt. Epiphanes: & Cal-
 linicus. Vehementi autē pugna per totam diē tra-
 bita, insigni fortitudine demonstrati sunt nullaq;
 parte suarū virium diminuta discedunt. Antio-
 cho verō neq; pugna hoc modo per abesse manere
 domi tolerabile videbatur, sed abducta coniuge &
 filiabus in Ciliam fugit, atq; hoc facto militū
 suorum animos fregit: nam velati desperato ab
 eo regno defecero, & ad Romanos se translatu-
 re, omniumq; erat desperatio. Ergo priusquam pe-
 nitus destituerentur auxilijs, Epiphani cum ceteris

ris servare se ex hostibus erat necessariū: suntq;
 annes equites decē, qui cum his vna transgressi
 sunt fluvium Euphratē: hinc iam sine metu profe-
 cti, cum ad Vologensem Parthorū regē venissent,
 nō quasi profugi despecti sunt: sed ac si fortunā
 pristinam retinerent, anni honore dignati sunt.
 Antiochā verò, ubi Tarsum Cilicia venit, mis-
 so cēturione Petus victū Romā transmisit. Ve-
 spasianus autē ita regem ad se deduci nō passus
 est, dignius esse ratus veteris amicitia habere ra-
 tionē, quā belli occasione inexorabilē iracun-
 diā servare. Itaq; iubet ei iter agēti auferri vin-
 cula, intermissaq; interim profectio Romam,
 apud Lacedamonē degere: magnos verò ei pecu-
 nia reditus prabet, ut non modò copiose, sed etiā
 rigiē victū haberet. His Epiphanes & ceteri co-
 gniti, qui patri ante metuebāt, magna cura &
 inextricabili animos relaxarunt, & ipsi quoq;
 spero recōciliandi cum Casare cōcepere. Cū au-
 tem etiā Vologeses de his scripsisset ad Casarem
 (nec enim quāvis feliciter agerēt, extra Roma-
 num vivere patēbatur imperiū) & cū Casar
 his mansuete facultatē dedisset, Romā venerunt
 patre autē ad eos ex Lacedamone. Statim adue-
 cto, cum omnis honor eis haberetur, ibi mansere.
 Alanorū autem natio, quod quidē Scythia sit,
 iuxta fluvium Tanain & Maotides paludes sedes
 habētes, iam quodā loco memoravimus. His ve-
 ro tēporibus iusto consilio, ut terrā Mediam, &

Victoris præcedens causa pervaderent, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. namq; is est illius trāsitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat: ut portus ferreus clauderetur. Aditu autem sibi præbito, universi nihil suspicantes Medis incumbunt: eorumq; fines populosos, omnigenumq; pecorū planos diripiebāt, cū resistere nullus auderet. Nam qui regnum eius terra obtinebat Pacorus, metu percussus in difficiliora loca refugiēs ceteris quidem bonis omnibus cesserat: vix autem ab illis conjugem ac concubinas suas captas, datū centum talentis redemerat. Summa ergo facultate sine pugna prædabundi, & usq; ad Armeniam vastantes omnia processero. Eius autem Tyridates rex erat: qui cum his ob hunc bello conflixisset, non multum absuit quin victus in illa acie caperetur. Procul enim quidam misso eum laqueo circumdatum tracturus fuerat, nisi celerriter gladio rupisset laqueum, atq; ita fugisset. Illi autem pugna multo magis offerati, terram quidem depopulati sunt: magnam verò hominū multitudinem, aliamq; ducentes prædam ex utroq; regno, ad sua domicilia rediere.

Excidiū Massadæ castelli munitissimi. C. XXVIII.

A Pad Iudæam verò mortuo Basso, Flavius Silva in administratione succedit: & alia quidē terrā bello subactā vidēs, unū autē adhuc rebellem superesse castellū, omni qua in illis locis habebatur manu collecta, adversus id militem

monitum: nomen est autem castelli Massada. Princeps verò sicariorū, à quibus fuerat occupatum, erat vir præpotens Eleazar, ex origine Iudæ, qui non paucis Iudæis persuaserat, ut antè diximus, ne profanationē facerent, quando consor Cyrenius in Iudæā missus est. Tunc enim sicarij conspirauerunt in eos, qui Romanis dicto audientes esse vellent: omniq; modo his quasi hostibus utebantur, diripiendo quidem & abigendo eorū bona, ignem verò domibus iniiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudæorū libertatem tanta ignavia prædidiissent: magisq; se optare sub Romanis servitiū professi essent. Enat autem id plane causæ, & crudelitatis atq; auaritiæ dicebatur obtestum manifestum autem rebus effectum est. Nāq; idem illi & defectionis socij fuerūt, & bellum cum Romanis communiter susceperō. Causa verò peior illorū in eos facta est: & cum mentita prior eorū refelleretur occasio, peius tractabant eos, qui nequitia sua iustis assertionibus exprobrarent. Fuit enim quodāmodo illud tēpus apud Iudæos omnium generū malitia fercūdisimum: ut nullum opus intermitteretur infectum: nec se quis excogitando fingere voluisset, haberet quo magis nouū aliquid inueniret. Ita & priuātims & communiter omnes rūs erant, & exuperare aliū aliū eā impietate quā iniquitate in proximis certabāt potētes quidē multitudinē male tract

trahendo multitudo verò ad interitum potètiorem
 properando. Illis autè erat dominandi cupiditas,
 illis autè vim faciendi, bonaq; locupletum diripiendi.
 Primi quidem sicarij fuere iniquitatis in
 propinquos & crudelitatis autores, nullo neque
 verbo indicto ad iniuriam, neq; facto intentato
 ed exitium eorum quibus insidiarentur penitus
 prætermisso. verum & hos Iovianes moderatio-
 res esse demonstravit. Non solum enim omnes in-
 terficiebat qui necessaria & profutura suaderet
 tanquam inimicissimos maxime ciues eiusmodi
 impetens, sed etiam patriam malis plurimis cu-
 mulavit: qualis facturus fuerat qui Deum quoq;
 iam esset ausus impietate contemnere. Dicitur &
 mæsa infarsa vescebatur, & legitimam patriamq;
 exterminauerat castimoniam: ut iam sit mini-
 me mirum, si mansuetudinis communionem mi-
 nime servabat hominibus, qui Dei pietatè furo-
 re contèpserat. Rursum Simon Giora, quid malè
 non commisisset, quàm a liberos corporum iniuria te-
 peravit, qui eum creavere tyrannum? Quis verò
 eos amicitia, quæ de cognatio ad quotidianas ca-
 des non ferocior effecit? namq; alienos quidem
 male tractare, inertis nequitia opus esse arbitra-
 bantur; clarissimam verò gloriâ parere crudeli-
 tatè in familiarissimos existimabant. Horum
 furoris amuli, etiâ Idumæi fuere: illi enim scele-
 ratissimi peremptis pontificibus, ne qua pars cõ-
 servaretur pietati in Deum, totum quod ex civitate

facie supererat, abscidère, summamq; per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominũ genus, qui Zelota appellati sunt, viguit: qui nomẽ factũ verũ probauerũt. Omne enim malitia facinus amulati sunt, nullo inamulato, quod ante cõmissum memoria tradidit, pratermisso: quãvis nomen sibi ex bonorũ amulatione imposuissent: qui eos quos laderet, propter effera sui naturam cauillando fallebãt, qui malorũ quã maxima essent, bona ducebant. Itaq; debitũ vitæ sinẽ inuenire, merita illis omnibus pœna Dei voluntate decreta. Cuncta enim quã natura hominis posset ferre supplicia, in eos vsq; ad extremũ vitæ terminũ congesta sunt, quã varijs perempti cruciatibus pertulere. Fortasse dixerit aliquis minora eos quã cõmiserẽ perpeffos, verũ quã eãdem digna tãtis sceleribus pœna affici poterant? De illis autẽ qui in eorũ crudelitatẽ inciderunt, non est huius temporis pro merito conqueri. Rursus igitur ad eam narrationis partẽ redeo, vnde digressus sum. Venit enim dux Romanorũ contra Eleazarũ, & qui cum eo Massada tenebãt sicarios, exercitũ ducẽs: & fines quidẽ statim omnes obtinuit, presidijs ubiq; locis opportunissimis collocatis: castellum autem muro circumdedit: ne qui obfessorũ fugiendi facultatem haberet, utq; custodes perseuerarent: ipse verò castris locũ occupat, ad obsidionẽ quidem idoneũ, quem delegat, quã parte castelli rupes monti proximo

appl

applicabantur, caterum difficile ad copias vten-
 selium. Non solum enim comneatus ex longin-
 quo, & cum labore Indeorū maximo portaban-
 tur, quibus hæc fuerat cura mādada, verumetiā
 potius aliunde in castra ducebatur, quoniam in
 eo loco nullus fons proximus nascebatur. His au-
 tem dispositis, Silva obsidionem aggressus est, at-
 tu ac laboris egentem, propter castelli munitio-
 nem, cuius natura huiusmodi est: Saxum gyro
 non exiguum, & excelsum longitudine, vndiq;
 abruptis atque altis vallibus cingitur inuisibili
 super fundo habens scopulos: ipseq; omnium sunt
 animalium gressibus inaccessa, nisi quod duobus
 modis idem saxū in difficilem explicatur ascen-
 sum. Est autem vnum iter ab lacu Asphaltite ad
 solis ortū, & alterū ab occidente facilius ambu-
 lari. Vocatur autē vnum Coluber, ex angustia
 crebrisq; flexibus capta similitudine. quæ enim
 prominet rupes, frangitur, ac sape in se reuertēs,
 paulatim rursus producitur: vixq; illo itinere
 gradiens promouet pedē, namq; mutanti vesti-
 giū, necesse est altero pede niti. Est autē certa
 perniciēs, si quis labatur: altitudo enim rupium
 vtrinq; dehiscit, ut quæ horrore queminis terrore
 audacissimū possit. Per eiusmodi viā cum x x.
 stadijs ascenderit, quod restat verticis est non in
 acutū finē coacti, sed ut habeat in summo pla-
 niciem. In hac primus quidem Ionathas pōtifex
 castellam adificauit, & appellauit Massadam.

Post

Post autem Herodi magno studio fuit loci illius
 structio: nam & murum per omnē eius gyrū ere-
 xit, stadiorū spatio septē, ex andio lapide factū
 & duodecim alium: latumq; octo cubitu: &
 XXVII. turres quinquagenorum cubitorum in eo
 stabant, ex quibus aditus erant in ades circa o-
 mnem murum intus adificatas. Rex enim verti-
 cē, quod faciēdas, omniq; planicie mollior esset,
 cultura destinauerat: ut si quando externorū a-
 limētorum penuria cōtigisset, ne hac quidē labo-
 rarēt, qui salutem suā castello credidissent. Quin
 & regiā sibi adificauerat, ab occidentalis partis
 ascensu, intra macula quidē arcis positā, vergen-
 tem autē ad septentrionē: regia verò murus erat
 magnus, ac firmissimas quatuor celsitudine sexie-
 genorum cubitorum in angulis turres habebat.
 Membrorū autē intus, & porticuū itemq; bal-
 nearū varia erat & sumptuosa constructio, co-
 lumnis quidem ē singularibus faxis undiq; sub-
 sistens, parietibus autē membrūq; solida com-
 page lapidū variatis. Ad singula verò habitac-
 ula, & in summo, & circa regiā, & ante tur-
 res multos magnasq; puteos in scopulis exerce-
 bat, custodes aquarum: tantam molitus abundā-
 tiam, quantā qui fontibus vterentur haberent.
 Fossa verò iter ex regiā in arcem summā duce-
 bant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifesta
 quidem via facilem sui usum praeberet hostibus
 poterat. Nam orientalis quidem via natura est
 inas

inaccessa, ut supra memorauimus. Occidentalem
verò, magna in angustia posita turri conclusit,
quæ non minore mille cubitorum spatia ab arce di-
staret, quam neque transire posse, neque capi facile
videretur. Inextricabilis autem, quamvis licenter
ambulantibus, fuerat fabricata. Ita quidem aduer-
sus hostiles impetus, natura simul et manu ca-
stellum erat communitum. Intus autem repositi ap-
paratus, magis et diuturnitas et epulentiam
inuenire: nam et frumentum multum erat condi-
tum, et quod in longum tempus sufficere posset
vinumque multum et oleum: insuper autem cuiusque
legumibus fructus, et palme conseruata. Cum
etiam reperit Eleazarus, castello per dolum cum
sacris occupato, matura, nihilque recens deposita
deteriora: quamquam fere ex quo appa-
rata sunt, ad excidium à Romanis illatum, centum annorum
tempus agebatur. Quinetiam Romani fructuum reli-
quias incorruptas offendere. Si quis autem cau-
sam diuturnitatis auctorem esse existimet, non erra-
uerit, quod arcis altitudine ab omni terrena ac
foeculentia materia sit remota. Inuenta est autem,
omnigenum quoque armorum multitudo, ab rege
condita, quæ decem millibus virorum sufficeret, fer-
rumque, infectum, necnon aeris et plumbi materia:
quippe ut magnus de causis factum crederes appa-
ratum. Aiuus enim Herodem idipsum castellum
sibi ad refugium parauisse, duplex periculum suspi-
cantem: unum quidem ab Iudeorum populo: ne se-
d: po

deposito, illos qui antea reges fuerant, ad principatū reduceret. Alterum verò manus atq; artocinus, ab regina Aegypti Cleopatra: hac enim suā sententiā nō celabat, sed cū Antonio saepe verba faciebat, postulans Herodem interfici, sibi autē obsecrans regnum Iudaeorum donari. Et magis quis miraretur, nondū eius imperio Antoniū paruisse, male eius amore mancipatū, quā nō donaturū sperasset. Propter eiusmodi metus Herodes conditā Massadam, extremū belli contra Iudeos Romanis opus reliquit. Nam quia foris iam locum omnē muro cinxerat dux Romanorū, sicut supra diximus, ac ne qui effugeret diligentissimē procurauerat: incipit oppugnationē, vno tantum loco reperto, qui aggerē iactum posset excipere. Nam post eā turrim quae iter ab occidēte, quod ad regiā summūq; montem duceret, praecludebat, erat quaedā cōtinentia saxi vastior latitudine, multumq; porrecta, celsitudine autē Massada trecentis cubitis inferior, quā Leucen appellabant. Hanc igitur Silva ut ascēdit ac tenuit aggerē apportare militibus iussit: illis autem alacri animo & magna manu operantibus, solidus ad ducentos cubitos erectus est tumulus. Verū neq; firma neq; sufficiens machinis ferendis hac mensura videbatur: sed super eum tribunal, constructis saxis ingētib; factū est, altū itemq; latū cubitis 1. Erat autē & aliarū machinarū fabrica illis asimilis, quas primo quidē Vespasianus ad oppug

oppugnationes, postea verò Titus excogitauerat
et turris L. X. cubitorum effecta est, tota ferro
consecta, unde multis balistarum tormentarumque
iaculis Romani cito eos repulere, qui de muro pu-
gnabant, et caput exerere prohibere. Simul au-
tem ingenti etiam ariete fabricato, Silva crebro
muru pulsari iubet: ac vix quidē tamē aliquam
eius deiecit partē interruptam. Cito autē praeue-
nere sic arum muro intus altero cōstituto, qui ne ma-
chinis quidē simile aliquid pateretur molli enim
ad hoc erat, et impetus laxare violentiam pote-
rat, hoc modo cōstructus. Trabes proceritate ma-
gnas, et quā sectae sunt continētes composuerunt:
earū autem ordines erant duo similes, tantumque
distātes quāta esset muri latitudo: et inter eos
ambos replebāt aggere spatium: ne verò crescente
cumulo terra deflueret, alijs trāsversis trabibus
quas in longitudinē posuerant colligabant. Erat
ergo illud opus quidem adificiū simile: sed quod
cedenti inferebatur. machinarum ictus manesce-
bant, autoque subsidente strictiorē fabricam facie-
bant. Hoc ubi Silva cōsideravit, igni magis mu-
rum captum iri putans, multas quidē arduas
faces militibus intrò iaculari praecepit: murus
autem, quippe ut magna ex parte lignis constro-
ctus, ignē cito cōprehendit, et usque ad limē sui
laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. In-
cipiente quidem adhuc incendio, spirans aquilo
Romanis eras horribilis: auertens enim desuper
flam

flammam in eos abigebat, & penè machinæ
quasi iam conflagraturas desperauerant: deinde
flatu mutato, veluti diuina prouidentia excitatus
auster multa vi in aduersum eū murū repulit:
isq; totus ardebat ex alto. Romani quidē cum
Dei vteretur auxilio, ad castra lati digrediebantur,
decreto hostes luce aggredi, & nocte vigilas
accuratiores facere, ne quis eorū clam subterfu-
geret. Sed neq; ipse ElcaZarus de fuga cogita-
bat, neq; alij cuiquā permisturus erat ut faceret.
Videns autē murū igne consumptū, alium verò
nullum salutis modum neq; virutis excogitans:
sed his quæ Romani in se liberosq; suos & con-
iuges facturi essent si vicissent, ante oculos posi-
tis, de omnium morte consiliū cepit: idq; ex præ-
sentibus fortissimū ratus, validioris animi socijs
vesperi cōgregatis, talibus eos verbis ad faciendum
inuitabat. Cum olim vobis decretū sit, viri for-
tes, neq; Romanis, neq; cuiquam alij seruire, nisi
Deo: is enim solus est rex & iustus dñs homi-
num: ecco nunc tēpus adest, quod factis vēstros
probare animos iubeat. Ne igitur nos debone-
stamus, autē quidem seruitutē nec sine periculo
possi, nunc autē cum seruitute intolerabiles pœ-
nas subituri, si viuas in Romanorū potestate ve-
nire contingat. Primi enim omnium ab his de-
factimus, & nouissimi cum his bellum gerimus.
Puto autē & hanc nobis à Deo gratiam datā,
ut bene ac liberè possimus mori, quod alijs non
cuius

evenit præter spem superatis. Nobis aut certū est,
 orto die futurū excidiū. Libera est autē strenua
 mortis cōditio cū affectibus: nec enim prohibere
 id hostes possunt, qui profeclo nos optant vivos
 abducere, neque nos illos iam possumus superare
 pugnando. Nam fortasse quidē ab initio statim
 oportuit, quando libertatē defendere cupiētibus
 omnia & à nobisipsis acerba peioraq; ab hostib;
 eveniebāt, de Dei volūtate coniungere, & sci-
 re quod amica ei quondā Iudaorū natio dānata
 esset interita: manens enim propitius, vel saltem
 nobis leniter infensus, nunquā tantorū quidē ho-
 minū pernitiē neglexisset: sacratissimā verò vr-
 bem suam igni hostiū excidioq; prodidisset. Nos
 autē soli scilicet ex omni genere Iudaorū spera-
 vimus servata libertate superare, tanquā nil ip-
 sū Deum deliquissemus, nulliusq; culpa participos
 fuisset, qui alios quoq; docuimus. Itaq; videri-
 tis quemadmodū nos vana expectasse redarguit,
 fortiore nobis speratis rebus malorum necessitate
 illata. Nec enim quicquam nobis castelli natura
 inexpugnabilis profuit ad salutem: sed & ali-
 mentorum copiam, & armorum multitudinem,
 aliūq; habetes abundantissimum apparatus,
 ipsa Deo manifestissimē auferente spem salutis
 perdidimus. Ignis enim qui ferebatur in hostes,
 in adificatū à nobis murum non sponte reversus
 est. Sed hac multorum ira sunt criminum, quæ
 furere capti contra gentiles ausi sumus: pro qui-
 bus

bus quæso ne Romanis inuictissimis potius, sed
 per nos ipsos Deo præstemus: ista autem illi mo-
 derationes sunt: morientur enim coniuges iniuria
 vacua, liberi seruitutis expertes. Post illos autem
 ipsi nobis honestam inuicem gratiam præbea-
 mus, libertate seruata optima sepultura. Prius ta-
 men & pecunias & castellum igne exuramus.
 Morebunt enim Romani, certè scio, si neq; corpo-
 ra nostra tenuerint, compenduoq; caruerint. Ali-
 menta sola relinquamus, hac enim nobis erunt
 testimonio mortui, quod non penuria victi su-
 mus: sed ita ut ab initio statueramus, mortē ser-
 nituti prætulimus. Hac dicebat Eleazarus: sed
 non in eundem modū præsentium sententia con-
 gruebant. Sed alij: quidē ei obedire properabant,
 & quasi voluptate replebantur, pulchram esse
 mortem existimantes. Qui verò molliores erant
 coniugū ac familiarum suarum misericordia, vel
 etiam propriis quæq; apertissimus deterrebat
 interitus, aliusq; alium intuens, contrarium vo-
 luntatis suæ motum lacrymis designabant. Quos
 eū vidisset Eleazarus formidare, ac magnitu-
 dinem consilij animis frangi, pertinuit ne etiam
 eos qui fortiter dicta perceperunt, effecimarent
 flentes ipsi ac deplorantes. Ergo exhortationē non
 intermisit: sed erectior, multoq; repletus spiritu,
 clariorem de immortalitate animæ orationē inci-
 pit magnāq; vsus exclamatione, lacrymantes at-
 tentius affectans: Plurimū, inquit, opinione de-
 ceptus.

ceptus sum: qui putarem viros fortes pro liberta-
 te certantes, mori bene malle, quàm vivere. Vos
 autē ne cuilibet quidē hominī quicquam neq; au-
 dacia neq; virtute præstati, qui etiam magna
 mala effugituri mortem timeatis: cū oporteret vos
 super hoc neq; cunctari, neq; expectare monito-
 rem. Olim enim & à primo sensu nos erudire sa-
 cra patria orationes, maiorū quoq; nostrorū fa-
 ctus & animis confirmatibus, perseverabās: quod
 vivere hominis est, non mori, calamitas. Nā mars
 quidē libertatē animis præstans, ad propriū pu-
 rumq; locum eas dimittit, ab omni clade futuras
 intactas. Donec autem mortali corpore vincula
 sunt, unaq; malis eius implentur, quod verisimi-
 le dicitur mortua sunt. Domino enim cū mortali
 societas turpis est. Multum quidē potest anima
 iuncta cum corpore: instrumentū enim facit suū,
 latenter id mouens, & ultra mortallē naturā ge-
 stis producens: Veruntamē cū pondere, quo in ter-
 rā detrahitur, quodq; ab ea pēdet, absoluta, pro-
 priū locū receperit, tūc beatā & vndiq; liberam
 participat fortitudinem: humanis oculis, ut ipse
 Deus, inuisibilis manens: nec enim cū est in corpo-
 re, conspicitur. Nam & accedit occulta neq; rur-
 sus cum reredit videtur, unam quidē ipsa ha-
 bens incorruptā naturā, corpori autem causam
 præbens mutationis. Nam quod anima attigerit,
 hoc vivit atq; viget: vnde verò digressa fuerit,
 hoc marcidū moritur: tantum immortalitatis ei

superat. Et huius orationis argumētum vobis sit
somnia: in quo in se collecta anima, nusquam eas
distrabente corpore, incundissimā quietē agunt:
cum Deo vero pro cognatione degētes, ubiq; ad-
sunt, ac multa futura pradicūt. Cur igitur mor-
tem timere conueniat, qui somni diligimus quie-
tem? quemadmodū autem non sit dementissimū,
breuitatē vitæ sequentes, sibi met inuidere per-
petuam? Oportebat quidem nos domestica insti-
tutione meditados, alijs esse exēplo prompta vo-
luntatis ad mortem. Attamen si ab alienigenis
etiam rei fides petenda est, Indorū videamus sa-
pientia professores. Illi enim cum sint boni viri,
vitæ quidem tempus, quasi quoddam necessariū
natura munus, inuiti sustinent: properant autem
animos corporibus soluere: nulloq; urgente neque
exagitante malo, propter immortalis conuersa-
tionis desiderium, alijs quidē pradicūt se esse abi-
turos, nec est qui prohibeat quisquam, sed omnes
fortunatissimos appellantes eos, ad familiares
suos mandata mittunt: ita certam veramq; ani-
mis esse inter se consuetudinē credidere: ipsi autē
cum mandata perceperint, igni traditis corpori-
bus, ut immaculata puraq; anima secernatur,
laudati moriuntur. Facilius enim ad mortē illos
amicissimi prosequuntur, quā exterorum ho-
minū quisquam suos sines, in longinquam pere-
grinationem ituros. Et se quidē ipsos deflent: illos
autem beatos dicunt, quod immortalitatis ordi-

mem iam recipiant. Non ergo nos pudebit, si de-
terius Iudis sapiamus, propriaq; ignavia leges
patrias, quæ omnibus hominibus amulanda vi-
dentur, inhonestè despiciamus? quanquam & si
contraria nos à principio instituisset eruditio,
quòd summum bonū est hominibus vivere, mors
autem calamitas: attamen tempus nos adhorta-
tur eam bono animo & facile tolerare, Dei vo-
lūtatē & necessario morituros. Olim enim quan-
tum apparet, contra omne Iudeorum genus hoc
decretū posuit Deus, ut vita careremus, qui ea
non eramus quemadmodum oportebat vsuri.
Non ausim enim nobismetipsis ascribere, neque
Romanis gratificari, quòd nos omnes eorū bellū
absumpserit. Non enim viribus illorū hac acci-
dēre, sed causa fortior internueniens, illis præsti-
tuit ut vincere viderentur. Quibus enim armis
Romanorū perempti sunt, qui Casaream inco-
lebant Iudæi? ac ne defecturos quidem ab illis,
dum diem septimum celebrarent, aggressa Ca-
sariensium multitudo, neq; repugnātes cum con-
iugibus ac liberis mactauerūt: nec vel ipsos era-
buere Romanos, qui nos tantūmodo hostes, quod
defeceramus, putabant. Sed dicet aliquis, Casa-
riensibus semper cum sua ciuitatē Iudæis fuisse
discordiam, tempusq; nactos vetus odium exsa-
turasse: quid ergo de Scythopolitanis dicemus?
Nobiscū enim illi propter Græcos bellum gerere
ausi sunt, ac non cū propinquis nostris Romanos

vlcisci. Multum igitur his fides illorum ac bene-
 volentia profuit: siquidē ab ipsis cum totis fami-
 lijs acerbissimē trucidati sunt, ac pro auxilijs
 gratias eis reddidere: nam quae illos à nobis pa-
 ti prohibuere, hac passi sunt, velut ea ipsi com-
 mittere voluissent. Longum fiet, si velim nunc
 separatim de singulis dicere. Nostis enim, quod
 Syria civitatu nulla est, quae non Iudeos apud se
 habitantes occiderit, nobis quam Romanos plus
 inimicos. Vbi etiam Damasceni, cum ne causam
 quidem probabilem cōfingere potuissent, civita-
 tem suam cado nefaria replevere, octodecim mi-
 libus Iudeorum cum coniugibus ac familijs in-
 gulatis. Eorū autem multitudinē plagis in Aegy-
 pto peremptorum L. x. milium numerum audie-
 bamus excedere. Illi quidē fortasse in aliena ter-
 ra, cum nullū inuenissent hostibus aduersarium,
 ita sunt mortui. At omnibus qui domi cum Ro-
 manis bellum suscipere, nihil decorat eorum, quae
 spem totā possent praebeere victoria. Arma enim
 & muri, & castellorū inexpugnabiles fabricae,
 atque interriti spiritus ad pericula pro libertate
 subeunda, cunctos ad defectionem reddunt for-
 tiores: sed hac ad paucū tempus cum suffecissent,
 seq. sustulissent, maiorū malorū extitere princi-
 pium. Omnia enim capta sunt, omniaq; hostibus
 succubuerunt, velut illorum nobilioris causa vi-
 ctoria, nō ad eorum salutem, à quibus instructa
 fuerant, apparatus fuit. Es in praelio quidē mor-

tuos beatos existimari oportet, repugnantes enim
 & libertate non perditâ periere. Eorū verò mul-
 titudinis, qui à Romanis subingati sunt, quis non
 misereatur? quis ve non antequam illa patiatur,
 mori properet? quorū alij torti, tamq; igne quam
 verberibus excruciatî periere, alij semetî à be-
 stijs ad fecundum earū cibum vint servati sunt:
 illorum quidē miserrimi habendi sunt, qui adhuc
 vivunt, qui sepe mortem optantes non accipiūt.
 Vbi est autē illa magna ciuitas? Aut vbi est, quæ
 totius gentis Iudææ metropolis fuit? Tantis qui-
 dem murorum septis munitissima, tot verò ante
 muros castellis turrimq; obiectis, munitus tu-
 ta, belliq; apparatus vix capiens; tot autem vi-
 rorum pro se pugnantium multitudinem contri-
 nens, quid nobis facta est, quæ Deum habere in-
 colam credebatur? Radicitus ex fundamentis ere-
 pta est, solaq; eius monumenta restant, eorum in
 quibus excisa est imposita reliquijs castra. Senes
 verò infelices ad cineres tēpli assident, & pau-
 cæ mulieres ad turpissimā pudoris iniuriam ab
 hostibus reservatæ. Hæc secū reputās quisquam
 nostrū, aspicere solō durabit, etiam si vivere sub
 periculo possit? Quis inimicus adeo patriæ, quis
 tam imbellis, aut parcus anima, ut eum non pœ-
 niteat hucusq; vixisse? Atq; utinam omnes fuis-
 semus mortui, priusquā illam sacræ ciuitatem
 hostium manibus videremus excindi, priusquam
 templum sanctū tanta impietate funditus erui:

sed quoniam spes nō instrenua nos illexit, quiddā forte poterimus pro ea hostes ulcisci: nunc autē euasit, ac solos necessitati dereliquit, mori bene properemus, nostrimet ipsi misereantur, & coniugū liberorumq; dum nobis licet à nobis ipsis misericordiam capere. Ad mortem namq; ipsi nati sumus, & quos ex nobis genuimus, eamq; fugere ne fortissimi quidem possunt. iniuria verò & seruitus, & videre coniuges ad turpitudinē duci cum liberis, non est malum hominibus ex natura necessitate profectum: sed hac sua timiditate perferūt, qui ante mori cū licuit noluerunt. Nos autem multū freti fortitudine, à Romanis defecimus: & postremo nunc illi ad salutē hortantibus, non paruimus. Cui igitur non est eorū iracundia manifesta, si nos viuos subiugare potuerint? Miserandi quidē adolescentes erūt quorum vires corporis ad multo sufficiēt cruciatum: miserandi autē prouectiores; quorū aetas clades ferre nō poterit. Videbit alius coniugem abduci, alius manibus reuinctis vocem filij patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt & gladios habent, pulchrū ministeriū nobis praebeant, exportes seruitutis hostiū. Moriamur liberi, cum filiis & coniugibus vita decedamus. Haec nobis leges precipiūt, hac nos coniuges & filij deprecantur, horum necessitatem Deus misit, his contraria Romani volunt, & ne quis nostrum ante exitium pereat, timeant. Festinemus igitur in,

pro

pro sperata potiundi nostri voluptate, stuporem
mortis admirationēq; relinquere audacia. Adhuc
eum orare cupientem omnes interpellabant, &
effrenato quodam impetu pleni, ad opus incita-
bant: ac veluti larnis exagitati, alius alium an-
tecapere cupiebat: hoc specimen esse fortitudinis,
rectiq; consilij existimantes, ne quis extremus
remanere videretur: Tantus eos & coniugū &
filiorum & propria cadis amor inuasit. Sed nec,
id quod aliquis putauerit, cum facinus accederēt
obtusi sunt, verū eam servare sententiam, quam
cum dicta perciperent, habuerunt: propriū qui-
dem charumq; affectum retinentibus cunctis, ra-
tioni verò cedentibus, quia iam optimè filijs con-
sulissent. Simul enim valere vxoribus cum am-
plexu dicebant, ac liberos gremijs captos extre-
mum lacrymantes osculabantur: & simul tan-
quam manibus alienis iussa peragentes volentes
eos configebant: malorum quæ subditi hostibus
passuri fuerant, cogitationē habentes pro solatio
necessitatis ad eadem. Denique nemo hac auda-
cia minus inuētiū est. Cuncti autem coniunctis-
simos transfixere: miseri, quibus id necesse fuit,
quibusq; filios atque vxores occidere, malorum
omnium videbatur esse leuissimum. Igitur neq;
horū iam factorū dolorem tolerantes, & inter-
fectos læsos existimantes, si vel breuissimū tem-
pus eis superuenirēt, citò quidem vniuersis bonis
in vnum congestis ignem inijciunt, sorte verò ex

numero suo decem lectis omnium percussoribus
universi etiam propter liberos ac coniuges pro-
stratos cōpositi, eosq; complexi manibus, parato
animo se mactandos praebebant infelicissimum
illud exhibentibus ministerium. Isti autem in-
trepidè cunctis occisis, eandem fortis legē in sua
quoq; morte statuerunt, ut cui obligisset, novem
peremptis semet super eas occideret: ita omnes si-
bi confidebant, quod neq; in audendo, neq; in su-
stinendo facinore, praearet aliis aliq. Et ad ex-
arcnum ceteri quidem se neci supposuere: unus
verò atque novissimus, circumspēcta multitudo
mortuorum, ne quis forte in multa caede super-
esset qui suae manus egeret: ubi cognovit omnes
peremptos, ignem quidem immittit regia: vebe-
menti verò manu toto per se transacto gladio,
iuxta suos affectus occubuit. Et illi quidē perie-
rant, nullam credentes animam ex numero suo
Romanis subitam reliquisse. Latuit autem ma-
nifesta senior, & alia quadam Eleazari cogna-
ta, plurimū doctrina sapiētiāq; mulieribus pra-
stans, & quinque pueri per cuniculos qui aquam
sub terra potui ducebāt abditi, cum aliq. creditas
occupatas mentes haberent, qui erant nongenti
numero & sexaginta, cum mulieribus summi ac
pueris. Haec autem calamitas acta est Aprilis
mensis quintodecimo die. Romani autem adhuc
pugnam expectantes mane aggeribus scalarum
portibus iunctis muros aggrediebātur. Cum re-
tū

vò hostium neminē viderent, sed vndiq; versam
 acerbam solitudinē, ignemq; intus ac silentium,
 quid factū esset conycere non poterant: & ad
 extremū velut impellentes ictum arietū, vula-
 tum, si quē forte promocarent, dederunt. Clamore
 autem seusero mulieres, & ex cloacis emersa,
 factum Romanis vt erat indicarunt, altera eariū
 quemadmodum dicta vel gesta fuissent omnia
 narrante manifestē. Non tamen Romani facile
 his verbis adducebantur, ausi magnitudinem ve-
 risimilem non credentes. Ignem verò extinguere
 conabatur, perq; hunc viam sectantes cito in re-
 giā peruenere, conspectaq; multitudine mortuo-
 rū, non vt in hostibus gansi sunt: sed consiliū for-
 titudinē, & obstinatum in tanto numero rebū
 ipsis contemptum mortis admirabantur.

Interitus sicariorum, qui in Alexandriam &
 Thebas profugerant. CAP. XXIX.

Huiusmodi autē peractō excidio, in castella
 quidem praesidium dux reliquit, ipse ve-
 rō cum exercitu ad Caesarem profectus est. Nec
 enim quisquam supererat in illis regionibus ho-
 stium, sed iam tota Iudea belli fuerat longin-
 quitate subuersa: multisq; suorum etiam procul
 incolentibus sensum perturbationis ac pericu-
 lum exhibuerat. Nam & circum Alexandriam
 Eegypti ciuitatē postea contigit multos Iudeo-
 rum perire. His enim qui ex factione sicariorum
 illuc effugere potuerūt, non satū erat saluos esse:

vctura

verum & illic novas res conabatur, ut libertatem defenderet, & Romanos quidem nihil se meliores putarent. Deum verò solum dominum dicerent. Cum autem quidam ihs Iudaeorum non ignobiles aduersaretur, illos quidem mactauere, alijs verò instabant, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem videntes confidentiam principes seniorum, iam cohibere tutum sibi non esse arbitrabantur: sed congregatis omnibus in congregationem Iudaeis, sicariorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum causam esse demonstrantes: & nunc aiebant illos, quod nec si fugissent certam spem salutis habituri videretur, à Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos qui nullius fuissent delicti participes: cauedum igitur ab eorum exitio multitudinem monebant, & ut pro se Romanis ipsorum traditione satisfaceret. His dictis, prospecta periculi magnitudine parere, multoque impetu sicarios aggressi corripuerunt, quorum sexcenti quidem statim capti sunt: qui vero in Aegyptum Thebasque illius tractus elapsi sunt, non multo post comprehensi reducti sunt: quorum non est qui duritia, sine confidentia sine pertinacia voluntatis sit dicenda, non obstupescat. Omnis enim genere tormentorum & vexatione corporum in eos excogitata, ob hoc solummodo ut Caesarem dominum sateretur, nemo cessit, neque dicere velle visus est: sed omnes illa necessitate validiore sententiam conservare, tanquam brutis corporibus non animis

animis etiam cruciatus ignemq; susciperet. Maximè verò puerorū aetas, miraculo spectantium fuit: nec enim vel eorū quisquā commotus est, ut dominum Casarem nominaret: vsq; adeo corporum infirmitatem vis audacia superabat.

Oniz templum clausum apud Alexandriam.

CAP. XXX.

L Vpus tunc Alexandria rector administrabat, & de hoc ad Casarem motu velociter retulit, Ille autem inquietū Iudeorum circa res novas studium cauendum esse existimans, ac veritus ne rursus in unū congregarentur, & quosdam sibi adungerent, praecepit Lupo, ut templum Iudeorum, quod esset apud Onion (qua sic appellatur) civitatem, destrueret: Hac autem est in Aegypto, qua ob hanc causam & coli cepit, & nomen sumpsit. Onias Simonis filius, unus ex pontificibus, & Hierosolymis fugatus, Antiocho rege Syria cum Iudaeis bellum gerente, Alexandriam venit: & à Ptolemao suscipitur humanissimè, propterea quòd Antiocho erat inimicus: ait se gentem Iudeorū eius auxilio sociaturum, si dictis suis obtēperasset. Cum autem rex ea qua possent fieri annuisset, rogavit ut in aliqua parte Aegypti templum sibi adificare permitteret, & more patrio Deum colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum Iudaeis, qui templum apud Hierosolymam vastauisset, ipsiq; beneuolentiores eos fore, eoq; multos ad eum religionis

ligionis diligentia colligendos. Paruit his Ptole-
 meus, eiq; locū dedit centū & octoginta stadys
 à Memphi distantē: Heliopolitanus autē ille tra-
 ctus dicitur: ubi castello fabricato, Onias tēplū
 quidē dissimile ei quod est in Hierosolymis, tur-
 rim autē simile exstruxit, ingentibus saxis sexa-
 ginta, cubitis erectā. Ara autē fabricam secundū
 patriam imitatus est, & domarijs similiter exor-
 navit, præter candelabri confectiōē. Candelab-
 rū enim non fecit, sed informatū aureū lychnū
 tanquā ubarū luce radiantem, de aurea catena
 suspendit. Totū verò circa templū spatium coelo
 latere circūdedit; saxea portus habēte. Concessit
 autē rex etiā multū agrimodum, ac pecunie re-
 ditus: ut & sacerdotibus esset copia ad multa,
 quæ Dei cultus desideraret. Non tamē hæc Onias
 sana voluntate faciebat, sed erat ei contentio cū
 Iudeis apud Hierosolymam degentibus, propter
 fugæ memorē iracundiam, & hoc tēplo adifica-
 to, arbitrabatur ad id se omnem ab Hierosolymis
 multitudinē revocaturū. Fuerautē olim præ-
 dictio quædam annis noningentis septuaginta:
 Esaiasq; prædixerat huius templi futurā in Aeg-
 ypto constructionē à quodam viro Iudeo. Tem-
 plum quidē ita fuserat edificatum. Lupus autem
 rector Alexandria susceptis literis imperatoris
 cum ad templū advenisset, nonnullis ablatis do-
 marijs templum claudit. Postmodum Lupo mor-
 tuo Paulinus, qui eius potestati successit, neque

dura.

donariorum quicquid reliquit (vehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neque ad templum religionis causa adire volentes admisit, sed clausis foribus ita inaccessum fecit, ut ne vestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat usque clausum templum, ex quo fuerat conditum, annu trecenti triginta res.

De interfectione, Iudaeorum apud Cyrenem.

CAP. XXXI.

A Vdacia verò sicariorum, veluti morbus quidam, etiam ea quae circum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim adeam Ionathas homo nequissimus, arte toxotor, non paucio imperitorum ut se attenderent persuasit: perduxitque eos in solitudines, cum signa. & umbrarum imagines se polliceretur ostendere: & alios quidem hac agendo atque fallendo latebat, dignitate verò praestantes Cyrenensium Iudaeorum apparatum eius & protectionem Pentapolitana Libya rectori Catullo praenuntiant. Ille autem equitibus ac pedibus missis, inermes facile comprehendit: & magna quidem pars manibus interijt, nonnulli autem vini capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autem consilij Ionathas tunc quidem potius effugere: multum verò ac diligenter per omnes quas situs regiones captus est, adductusque ad Catullum, sibi quidem moram poena moliebatur, Catullo autem iniquitatis praeiuit occasionem.

Nota.

Nam ipse quidem locupletissimos Iudeorum falso insimulans, autores sibi huius consilij fuisse dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo suscipiebat, remq; delatā multimode cumulabat, tragicis etiā verbis exaggerans, ut & ipse quoddam bellum Iudeorum confecisse videretur: quodq; hoc atrocius est, prater credendi facilitatem, etiam doctor erat calumniandi sicarijs. Deniq; cum iussisset Iudeum quendam Alexandrū nominare: cui iamdudum insensus odium publicauerat, etiā vxore eius Berenice criminationibus implicata, hos quidem priores accidit, deinde omnes simul pecuniarum copijs eximios, tria simul millia trucidauit. Et hac securē facere arbitrabatur, quod eorum patrimonia reductius Caesaris adiungeret. Ne verò vel alibi degētū quisquam Iudeorum eius iniustitiam cōfutaret, etiā longius mendacium propagauit: ac Ionatha nonnullisq; alijs qui comprehensi fuerant persuadet, nouarū rerum accusationem viris inferre probatissimū Iudeorum, apud Alexandriā Romanq; degentium. Horum autem qui per insidias accusati sunt, unus erat Iosephus qui hac scripsit. Nō tamen Catullo fictio ita ut sperauerat cessit. Nam Romam quidem venit, Ionathan ceterosq; vinctos ducens, finemq; arbitrabatur esse quæstionis apud se ac per illum conflantem calumniam: Vespasianus autem rem suspicatus, veritatem requirebat: cognitōque non

iure

ire hominibus accusationem illatam illos quidem Titi studio criminibus soluit, meritò verò penam in Ionatham statuit: prius enim verberatus, virus excussus est. Catullo autem tunc quidem ob leuitatem principum obtigit ne quid amplius castigationis experiretur: non multa autem post, multiplici morbo & insanabili correptus, acerbissimè tortus est, non corporis tantum cruciatum sustinens, sed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus enim expauescebat, & crebro videbat sibi instātes umbras eorum quos peremerat, & clamitabat. Cumq; se tenere non posset, exiliebat stratis, tanquam tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autem semper multum proficiente malo, exinq; defluentibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus: nulla re alia magis diuina providentia facto indicio, quam quòd nequissimos vlciscatur. Hic nobis est finis historia, quam promissimus nos cum omni veritate tradituros, cognoscere cupientibus, quemadmodum hoc bellum Romanis gestum est cum Iudæis, & qualiter sit quidem expositum lecturis, ut dicant, relinquatur: de veritate autem confidenter dicere non pigebit, quòd eam solam scopum mihi per omnia quæ scripsi proposuerim.

FL. IOSEPHI DE BELLO

Iudaico libri septimi & vlti-

mi, Finis.

RF

FL

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

R E R V M O M N I V M
I N I O S E P H I O P E R I B V S
M E M O R A B I L I V M
I N D E X.

Ea quæ asteriscum * præfixum habent, in secundo inuenies tomo : quæ crucis signum†, in tertio; reliqua in primo.

A Aron primus fuit pontifex	654
Aaroni sacerdotiũ cõfertur	179. cõfirmatur 218. eius filij quatuor 180. filij eius duo seniores dum offerunt exusti 183. virga eius floret et profert amygdala, 218. moritur 221
Abaneth qualis zona	173
Abaris mons	166
Abassarus à Cyro præfectus restituendo templo Hierosolymis	* 20
Abdastartus rex Tyrionũ Beleastarto patri successit†	647. eius mors ibidem
Abdemonus Tyrius adolescẽs problematum dissoluendorum peritus	528. † 646
Abdonis principatus Hebraeorum	313
Abel quid significet, occiditur à fratre	21
Abelmachaa vrbs	475
Abemerigus Isata suam filiam dat uxorem	622
Abenarus præfectus exercitus	361. 382. pugnat cõtra Ioabũ 416. trãsfert regnũ ad Dauidem 419. ab Ioabo fraudulenter occiditur 421
Ab et secundi ex fratribus Machabai supplicia crudel	

INDEX IN IOSEPHVM.

- crudelissima, tolerantiaq; eius ¶737
 Abesalomus Amnonem fratrem duculat 451. fu-
 git in Gesura, unde à patre reconciliato reuo-
 catur, item forma eius & casaries qualis-
 tum quomodo Ioabū tractarit 452. 453. popu-
 larem auram captat & regnum 455. cum
 patris concubinis rem habet 459. cogit magnū
 exercitum contra patrem 463. pedens in ar-
 tore interimitur 464
 Abias Arabum rex pralio victus sibipse ma-
 num infert *630
 Abias Samuelis filius quomodo se gesserit in
 administratione principatus 342
 Abiatharus Achimelechii filius seruatus à Sauli
 sanitia 388. confirmatur ei pontificatus 476.
 quomodo à Davide vltus, eius domus sacer-
 dotio priuatur 499
 Abibalsus rex Iromi pater 528
 Tyriorum rex ¶645
 Abigaa Nabuli vxor Davidem commotum pla-
 cat 397
 Abilamarodachus Nabuchodonosori filius in pa-
 ternum regnum succedit & Ioachimū è vin-
 culis eximit 685
 Abimelechi Bethlemita in Moabiticam terram
 cum suis profectio 327
 Abimelechus Gedeonis nothus, fratres legiti-
 mos occidit, & imperium arripit 311. vrbe et
 tribu pellitur 312. Sicimas captas solo aquas
 666 5 314

34. occiditur 315
- Abimelechus Palaestina rex Sarā cōcupiscit 41
- Abironem cum suis terra dchiscit 215
- Abisace puella calefacit senem Dauidem 486.
- ambit eam uxorem Adonias 498
- Abisecus Ioabi frater, vir fortis 416. 469. 480.
- cum fratre Sabalum persequitur 474. vindicat regem ab interitu occiso Acnone 477
- Abrahamus quādo natus 40. ē Chaldaea migrat in Chananeam, & Dei verū cultū instituit 42. hinc in Aegyptū proficiscitur, vbi uxore fugit esse sorore suam 43. 52. Aegypti discipulas instituit 44. Assyrios vincit 46. decimas dat Melchisedeco, & promittitur ei fili⁹ à Deo 48. genuit Ismahelē ex Agare 48. hospitatur angelos tres 50. migrat in Gerara 51. à Deo tēlatur 55. monumentū sibi & posteris cōparat 58. ducit Chaturā uxore, suscipit liberos 58. Isaco querit uxore ibid. moritur 62. eius arma contra Pharaonem † 481
- Abrahami domicilium, vicus 41
- Abshalmon tyrannidis Manahemi adiutor † 236
- Abshalomus patris & socer Aristobuli captus + 225
- Accaron non potuit capi ab Hebraeis 291
- Achabius Amarinii filius regnum paternum uelut maioribus cōtaminat id sceleribus quā antecessores sui 563. agnoscit suum fatum & panitat 572. cedit Adadi filio bellum inferens,

- ti, sturd. eundē vincit 575. occiditur 583. ipsius
liberorum capita praeiduntur 610
- Achar furtum committit 274. plectitur 276
- Acha, quinti ex fratribus Machabaei immania
supplicia, eimq; insignis tolerantia † 741
- Achaxes Iothami filius regnum paternum arri-
piens, idolis filium holocausta offert, belloq;
impetitus magnā patitur stragem 632. Assy-
riorum regis auxilio vlciscitur Syros, stultus
et impius moritur 635
- Achiab⁹ Herodis nepos cui vim prohibet* 464.
impetitur à 2000. militibus dimissus * 480
- Achias pontifex 357
- Achias propheta Hieroboamo regnum et alia
vaticinatur 540. 553
- Achilaeus princeps commentariensium 476
- Achimannus Bexellai filius apud Dauidem ma-
net 472
- Achimes Dauidi victoriam nuntiat 466
- Achimelechus pontifex Dauidem comitatu in-
uat 387. accitue ad Saulum occiditur cum
omni sua familia 388
- Achitophel à Davide ad Absalomum deficiit
455. seipsum suspendit 462
- Acnes Iulia famula dolus * 455. † 146
- Acmon gigas Dauidem occisurus, ab Abisao pe-
rimitur 477
- Acusilaus Argivus historicus † 628
- Adadus Axaelis filius patrum in regnū succe-
dit,

- Et, quo ab Ioa Iſraëlitarū rege priuatur 621
 Adadus Syria & Damasci rex cum Davide
 conſligens vincitur 435
 Adadi huius poſteri dicti reges Syria, ſicut Aeg-
 ypti reges Ptolemai 436
 Adadus Syrus Achabo bellum inferens cadenti,
 ab eo tandem vincitur 574. & recipitur in
 gratiam 575. Ioramio inſidians & Eliſeum
 capere conatus fruſtratur 594. 596. bella eg-
 greditur Ioramum 596. fugatur à Deo 599.
 praefocatur ab Axaële 602
 Adami creatio, & quid ea vox ſignificet 18.
 lapſus & mulcta 19. 20. eius ſoboles poſte-
 ritas & mors 21. 23
 Aderus Syriā occupat, & rex eius efficitur 538
 Adama quid ſignificet 79
 Adomus dictus Eſau ibidem
 Adoni quid ſignificet 290
 Adonias Davidis filius regnū paternū affectat
 487. fugit ad aſylum, & veniā cōmiſſi à pa-
 tre impetrat 490. ſalutat matrē Solomonis,
 & Abiſaces connubiū arabieſ occidit 499
 Adonibex ecus capitur ac trūcatur manibus &
 pedib⁹, ſicuti ipſe alios reges mutilauerat 291
 Adoramus quaſtor tributorum ordinatur 476.
 lapidibus obruitur 543
 Adulterij ſuſpecta quomodo purgetur 194
 Adramalech⁹ Senacheribi filius patricida 646
 Adrex⁹. Sopheruſ rex à Davide victus 436
 Aegyp⁹

Aegyptius vates seductor Iudeorum	645
Aegyptijs non licere greges curare 113. quintam fructuum portionē regibus pendens ibid. pu- gnant cū Aethiopibus 122. Hebraeos insequun- tur 139. quare Babylonē abducti 676. eorum antiquissima rerum memorabilium traditio †627. testimonium de Iudeis †658. 662. sexa- ginta millia Iudeorum peremerunt †614	
Aegyptiorum dii descripti †670. seruitus †704	
Aegypti Aethiopiaq; regina Solomonem inuasis- it 532	
Aegypti descriptio	†224. 420. 421
Aegyptus unde nomen acceperit	†643
Atternius Fronto magister duarum legionū Ale- xandrinarum	†540
Aelius Gallus dux auxiliariarum ab Henode- missorum Casari	*345
Aemilius Iucundus à Iudeis occisus	†253
Aeneas, qui Aretas postea dictus Arabum rex constituitur	*412
Aeta, petra, Sampsonis habitatio	323
Agari insolentia ob cōceptum infantem punitur 48. ablegatam vnā cum filio consolatur An- gelus	53
Agatharchides historicus	†661
Aggeus propheta	*20
Agira Nabathai facinus	495
Agrorum terminis quis primus fixerit	23
Agriculturam qui inuenerit	ibidem
	Agrip

- Agrippa Aristobuli filij soboles* 520. varia fortuna 520
- M. Agrippa in Iudeos beneuolentia 83
- Agrippa in Asiā mittitur* 351. eius in Iudeos studium * 390. 434
- Agrippa rex Herodem apud C. Caliculam accusat * 539. accusati tetrarchias ac bona consequitur * 540. Iudeos reconciliat Caio * 548. hortatur Claudiū ad retinendū principatum * 597. Silam vinctum adseruat * 611. reliqua eius gesta vsq; ad mortē * 612. 614. 618. † 192. 210. 215. 233. 242. 277. 244. 407. 433
- Agrippa filius Agrippa* 617. impetrat pontificia stola custodiam Iudeis * 620. Claudio antor vt Iudaeorū causam legitime cognoscat * 640
- Chalcidem aufert ei Caesar, & multis alijs toparchijs donat, ibid. nuptias instruit, ibid. Galilea parte donatur à Nerone * 643. Magdala certat capere * 679. venit Tyrum cum Vespasiano * 724
- Agrippina Claudij Caf. vxor* 639. maritum neficio tollit, ibid. filium Neronē imperio praeficit * 641
- Agrippinum à quo conditum † 92
- Amam inuadunt Hebraei & fugantur 274. capitur & succenditur 276
- Alabarchia magistratus * 634
- Alaiorum nationis descriptio † 598. eorum irruptione in Mediam & Armeniam, ibid.
- Albinus

- Albinus Iudææ præfide * 649. Indæam latronibus explet * 651
- Alcimus in pontificatū succedit alias Iacimus dictus * 127. profugit ad Demetrium, ib. perit * 132
- Alexander Antiochi Epiphanis filius bello aggreditur Demetrium * 141. vincit * 146. Ionathæ amicitia ambis * 142. Ptolemæo Philometori hostis factus occiditur * 156
- Alexander Aristobuli filius Indæam infestans à Gabinio vincitur * 227. Hyrcano bellum infert † 37. securi percutitur † 42
- Alexander Herodis filius Roma reversus ducit uxore * 366. accusatus à patre causam dicit, & reconciliatur * 380. 406. accusatus à patre Beryti, damatur, strangulatur * 423. 427
- Alexander Herodis filius veneficij accusatur à patre † 103. 111. 122. strangulatur † 124
- Alexander Iannæus Hyrcani filius, rex factus fratrem insidiatè interimit * 192. circum venit astu Ptolemæum Lathurum, à quo postea vincit * 395
- Alexander Lyfimachus Alabarcha solutus vinculis à Claudio * 604
- Alexander Philippi filius patri in regno succedens Damascum & Tyrum capit atq; Gazam * 55. 57. pontificem Iadadum veneratur, & Hierosolymus Deo immolat, Danielisq; prophetiam interpretatur, et Iudæos quæcūq; postularant concessit * 60. 243 quo tpe mortuum * 657. et seq.
- Alexander Veles rex * 156

Alexander

Alexander Zebinas Demetrj viſti loco rex con-
ſtitutus ſederatur Hyrcano * 182. in bello ca-
dit. ibidem

Alexandra Alexandri Iannæi vxor quò à mo-
rituro marito inſtructa regnũ ſernarit et ad-
miniſtrarit * 206. morbus eius & mors * 211

Alexandra Hyrcani filia, vxor Alexandri Ari-
ſtobuli, inſenſa Herodi * 297

Alexandra Phafaëli filia * 518

Alexandria plus ſingulis menſibus quàm Hiero-
ſolyma toto anno pendit Romanis † 223

Alexandria portus deſcriptio † 421. vrbis ſitus
deſcriptus † 225

Alexandrinorũ ſeditio contra Iudeos † 243. 244

Alexandrini Veſpaſianũ pro imperatore prom-
pti agnoſcunt † 422

Alexandrium arx * 221. † 31

Alexas ducit Salomem vxorem * 431. iubetur ab
Herode nobiles Iudeos ſe deſuncto occidere

* 62. piè agit † 465

Abiſas, Abiſai 37

Abiſ fragmuthoſis rex contra paſtores gerit bel-
lum † 641

Allus Samarita, libertus Neronis * 524

Amalecita gens 153. bellũ Iſraëlitis inferunt, &
vincuntur 153. 155. Hebræos ſubigunt 306. eorũ
rex captus & occiſus 363. quanto odio à Deo
ſint proſecuti, & quomodo Saulus eos extir-
pauerit 363. Dauid cadit eos 411

Ama

Amalecus nothus Aliphax & filius	80
Amalecitis regio	ibidem
Amannus quanto in honore apud Artaxerxē habitus, & quantū in Iudeos propter Mardochaeum concepit odiū. * 39. consulit contra seipsum * 46. in crucem Mardochaeo paratam sustollitur * 49. & filij eius.	* 53
Amarai filij quomodo Ioannē Gaddim interfecerint, & quas eius cadis penas dederint	* 138
Amarantes Moysis pater & Aaronis, Deū invocans. ut Hebraeos redimat exauditur	117
Amaramus seditiosus exulat	* 619
Amarinus constituitur rex 562. obit diē suū, relictō principatus successore Achabo filio. ibi.	
Amasa Abesolomi copijs praeficitur. 463. impetrat veniam à Danide, cui gratulatur regni restitutionē. 469. constituitur praefectus exercitus. 463. occiditur à Ioabo.	474
Amasias rex Hierosolimitanus. 621. ad idola deficit. 623. interficitur.	625
Amasias sacerdos	585
Amathus. Amathe	38
Amathus castrum ad Iordanem.	* 197
M. Ambinius praeficitur Iudae.	* 500
Amenophis regni terminus	† 642
Amesses regni terminus.	† 642
Amias Achaz filius bello superatus à Zacharia trucidatur	633
Aminadabus leuita.	338
ddd.	Amma

<i>Ammanus</i> s. <i>Ammanita</i> Hebraeorum genti bel- lum inferentes male excipiuntur	316
<i>Ammanitarū</i> contumelia in Dauidē, & quae de eis ultio accepta 439. excinduntur	448
<i>Ammanita</i> & <i>Moabita</i> socij mutuo sese occi- dunt	587
<i>Ammaus</i> exusta	† 168
<i>Ammaus</i> therma sanandis corporibus idonea † 344. vide & <i>Emmaus</i>	
<i>Ammonius</i> insidiator <i>Ptolemai Philometoris</i> oc- cisos	* 154.
<i>Amnon</i> sororem <i>Thamaram</i> stuprat 449. occi- ditur à fratre <i>Abesalomo</i>	451
<i>Amorai</i> cum suis regibus deleti 224. qui eorum ditionis termini	222
<i>Amoritis</i> regio duabus & dimidia tribubus con- ceditur	238
<i>Amosus</i> <i>Manassis</i> filius regno paterno substitui- tur, quod propter impietatem non diu tenens occiditur	651
<i>Ananelus</i> cōstituitur pontifex ab <i>Herode</i> * 295. honore priuatur * 298, restituitur ei	* 301
<i>Ananias</i> <i>Masbali</i> pontifex cum quiddecim alijs crudeliter necatur	† 503
<i>Ananias</i> mercator <i>Iudaeus</i> regias mulieres <i>Iu- daicam</i> religionem docet	* 623
<i>Ananias</i> <i>Nebedai</i> fil. pontificatum accipit * 634. vinculus mittitur <i>Romam</i>	* 639
<i>Ananias</i> nominatur <i>Sedraches</i>	677
<i>Ananias</i>	

- Ananias Onia filius copys Cleopatra præsici-
tur * 185. 196
- Ananias Phariseus Iosepho se opponit * 695
- Anania pontificis liberalitas, eiusq; sermorum in-
quitas * 62
- Ananias pontifex cū Exechia fratre & pontifi-
cibus alijs in cloacis latuit propter seditionem
† 233. cum fratre interficitur † 235
- Ananias Anani filius pontificatum acquirit, &
Iacobum lapidat * 650
- Anani senioris felicitas ibid.
- Ananias Iudeorum dux vinculus Romam mitti-
tur * 639
- Ananias pontifex cum Hierosolymitis bello con-
tra Romanos se praparat † 270. 271
- Ananias pontifex, eiusq; gesta † 362. 367
- Anani mors Hierosolymæ excidij principium
eiusq; virtutes celebrata † 384
- Ananias Sethi filius pōtifex cōstituitur * 500. eo
priuatur * 501
- Anaxagora Claxomenij mors † 278
- Anchus rex Gitta 385. 402. exercitum ducit in
Hebræos 402. 408
- Andromacho amicitiam renuntiat Herodes 403
- Andronicus Messalami filius orator * 149
- Angelus, quale nomen * 315
- Angelos cum mulieribus coysse 25
- Anilai & Asinai Neerdensium facinora * 551.
& seq.

Anna Helcani vxor	330
Annibae seditiosus plectitur.	619
Annus Minutianus.	* 565. 570. 600.
Annus Rufus Iudaeae praeficitur	* 501
Annus magnus. quot annis constet	31
Anni septimi quinquagesimi sem. Iobeli remis- sio.	196
Antei interitus.	* 581
Anthedo. postea Agrippiae dicta.	* 152
Antigonus Asiam occupat mortuo Alexandro.	* 63
Antigonus Aristobuli filius cum patre transfugies capitur * 230. accusat apud Caesarem Hyrcanum et Antipatrum * 237. paternum regnum affectans profligatur * 257. reducitur in regnum per Par- thos * 264. amputat Hyrcano auriculas * 270. accusatur Roma et placat pecunijs hostem * 273. 275. quomodo ab Herode oppugnatus sit * 275. quo expugnatus et irrisus a Sosia * 289. Antonius Herodum pecunijs corruptus eum oc- cidit * 292. Antipatrum et Hyrcanum. accu- sat † 45. vincitur ab Herode † 55. rex consti- tuitur † 61. securi percutitur.	† 81
Antigonus Hircani fil. Samaria obsidioni prefi- cit * 184. quo a fratre. et cur occisus * 190. † 18.	
Antiochia Mygdonia. urbs.	* 629.
Antiocheni Demetrium eieclum recipiunt.	* 155.
Antiocheni soli cum Sidonijs et Apamensis peper- cerunt Iudaeis cohabitatoribus suis.	† 242
Antiochensium odium in Iudaeos	* 83.
Antiochensium petitiones apud Titum.	† 582

- Antiochus Antiochi Grypi filius victus et occisus
ab Antiocho Cyziceni filio * 200. qui impera-
tur inde ab Eucero & Philippo fratribus. ib.
- Antiochus Aspendius ab Hyrcani filijs victus † 17
- Antiochus Comagena rex * 504. 614
- Antiochus Cyzicenus cū fratre Antiocho Grypo
belligeratur * 183. 152. vincitur ab Hyrcano
* 185. occiditur à Grypi filio Seleuco † 199
- Antiochus deus Alexandri filius adolescens rex
coronatur & amicitia cū Ionatha init * 160.
trucidatur à Tryphone suo tutore * 175
- Antiochus Dionysus Antiochi Grypi filius Da-
masci regna potitus quid gesserit * 203. et cū
Alexandro & Arabibus bellum † 25
- Antiochus Epiphanes Seleuci filius * 101. eius
gesta contra Iudeos * 103. † 574. 695. ad Ely-
saida vincitur * 121. commissa regni cura Phi-
lippo moritur * 122. aliaq; eius gesta † 724
- Antiochi Epiphanis cum Ptolemaeo Sexto conten-
tio propter Syriam & in Iudaea irruptio fa-
cta † 10
- Antiochus Eupator Antiochi Epiphanis fil. rex
constituitur * 123. Bethsaris expugnat * 125.
Philippū tutorem regnum inuadentem occidit
127. captus à Demetrio trucidatur * 128
- Antiochus Eupator Antiochi Epiph. filius quo-
modo Iudaea afflixerit † 12
- Antiochi Magni bellum cum Ptolemaeo Philopa-
tore & beneficia in Iudeos * 84. dat filiam
* d d d. 3 P 10

I N D E X

- Ptolemaeo uxorem * 88
 Antiochi Pharaon, loci nomen † 26
 Antiochus Selenci nepos Deus cognominatus * 83
 Antiochus Soter, etiā Pius dictus frater Demetrii rex natus Triphonē persequitur & interficit
 * 175. Simonē Matthia in amicitia receptū conatur subigere, sed infelicitur * 175. oppugnat Hyrcanum Hierosolymis, & cognominatur Pius * 178. regno & vita priuatur ab Arsace * 180. Selencum Grypi vincit * 199
 Antiochus Grypus qui & Philometor Demetrii Nicanoris filius Alexandrum Zabinam bello occidit, & regnum Syria occupat * 182. Hecacleonis insidias occisus * 199
 Antipater Herodis filius constituitur tetrarcha * 464. affectat regnum * 471. portionem patris regni acquirit * 488. † 169
 Antipas pro Antipatro fratre rex constituitur testamento † 146. tetrarcha instituitur † 150
 Antipas pater Antipatri Iudaea praefectus ab Alexandro * 214
 Antipas regis generis vir comprehensus custodie traditur, & occiditur † 360
 Antipater Herodis filius à patre vocatur domus * 375. honoribus augetur * 377. fratres crebris calumnijs infestat * 377. 403. 417. malitia eius * 430. ei in patre insidia * 435. 441. 443. occidit * 464. ab Hero. patre pellit civitate † 99. fratribus insidiat † 102. fratrum occisorum libertetiam male vult, & cōspirat cōtra patre † 126. 127.

- veneno eū tollere conatur †135.136. alijs duo
bus fratribus calumnias struit †136. causam
dicit †140. & seq. occiditur †150
- Antipater Idumaeus Hyrcanum in regnū resti-
tuit †29.30. aliaq; eius gesta †14. & seq.
- Antipater accusatus, declaratur praefectus Iu-
dae a Iulio Cas. & Hierosolymorū muros re-
fecit, & filijs suis praefecturas attribuit †45
- Antipater qui prius Antipas, quomodo se suosq;
euekerit, & Aristobulum regno eiecerit
* 414. Scaurum commeatu iuuat * 227.
qualem operam nauarit Casari, aliaq; eius
gesta * 235. dynasta & procurator Iudae
constituitur a Casare * 238
- Antipater Samarita Antipatri Herodis filij
procurator * 442. veneficium apparatus
Herodi indicat †134
- Antipatri ciuitas edificatur * 386. †95
- Antiphilus cum suo fratre venenum appa-
runt in Herodis interitum * 442
- Antiquitatum libri x x. quod tempus comple-
rantur, & quas historias * 659
- Antonia Drusi maioris vxor, Germanici &
Claudij mater * 520. 524. 528. 531. 536
- Antonia porticus incensa, & praesidium ex ea
deturbatum †233.461
- Antonia turris ab Herode cōdita * 360.511. †91
- M. Antonij decreta pro Iudeis * 251
- M. Antonius, dux Rom. * 227. in Asiam prosi-
dit 4 618

- viscitur & Herodē defendit* * 258. † 55. amore
Cleopatra captus Herodē & Phasaelum te-
trarchas cōstituit * 262. 296. ad regiū fasti-
gium eundē promouet * 273. ab eodē pecunijs
corruptus Antigonū ē medio tollit * 291. 293
M. Antonius donatur ab Herode * 293. homo
impurus * 96. Herodi nimis indulget * 304.
multa indecorē agit in gratiam Cleopatre
** 309. subigit Armeniā ibidē. vincitur apud*
Actium à Casare * 19. occisus * 328. qualem
operam Gabinio prastiterit † 38. Herodē ex
lem regno Iud. praficit † 64. propter Cleopa-
tram multa facit indecore † 82
Antonius praefectus ala equitum contra Roma-
nos † 273. eius gesta ibid.
Antonius primus ē Masia contra Vitellium cum
legione tertia properat † 424. eius gesta ibid.
Vitellium interficit † 407
Aod. vide Iodes
Apamia obsidione liberata † 50
Aphrica unde sic denominata 59
Aphri & Aethiopes quantum annuē pendunt
Romanis † 224
Apion Alexandrinorum legatus contra Iudeos
** 541*
Apion grammaticus res Aegyptiacas conscripsit
† 681. eius portentosa mendacia de Iudeis et
tota vita taxata ibid. eius calumniae & men-
dacia cōfutata † 689. propheta factus fabulā
trag

Tragică de Iudeis impudētissimè fingit	† 698
Apobaterion locus	29
Apochis regni termini	† 640
Apollodoti Gaxararum ducis pralium cum Iā- neo & mors	* 198
Apollonius Antiochi dux, à Iuda Macchabeo victus occiditur	* 110
Apollonius Dammus praefectus Alexandri filij An- tiochi Epiph. * 151. vincitur à Ionatha * 153	
Apollonij Molonis mendacia de Iudeis	† 695.
707. 727	
Aponitus senator sancitur	* 602
Apsanes Iudeis praeficitur	318
Aquila aurea supra portā posita deijcitur	† 146
Aquila quare Romanorum insigne	† 289
Aquila Caligula interfector	* 579
Ara tabernaculi, et Arula suffumigatoria	172
Arabia, confinis Iudae	* 215
Arabes Hebraeos subigunt 306. ab ipsis rursus caduntur	310
Arabum pralium cum Herode	* 312.
Arabum Iudeam deuastantium seuitia	* 483
Arabū gesta in Iudaea post mortē Herodi	† 165
Arabes Iudeorum transfugarum viscera pate- faciunt, aurumq; eximunt	† 505
Aramaeus, Aramaei	39
Arami liberi quibus gentibus appellationem indiderunt	ibidem
Araxes vbi mortuus	40
ddd s	Ara

I N D E X

Araſci templum	646
Arbela vicus	*710
Arbori interdicta qua viſ indita fuerit	19
Arca Noë	26
Arca Noë reliquia vbi ſeruentur	*622
Arca tabernaculi forma	170
Arca in poteſtatem hoſtium venit 333. quan- torum malorū hiſ fuerit auctor ad quos per- uenit, & quomodo Hebræis reddita 335. 336	
Arca transfertur Hieroſolymiam in templum Salomonis	518
Arcades de antiquitate glorianſes, poſt Athe- nienſes literis erudiſſi	†630
Arce, alio nomine Arctipus, ciuitas	283
Arce, qua nunc Petra, ciuitas	221
Archelais vicus conditur	*492
Archelaidis palmeta	*501
Archelaus Cappadocum rex *356. 384. He- rodem ad ſanam mentem reducit 405. eius prudencia	†114
Archelaus Herodis filius à patre regno preſe- ctus ipſius funus curat *456. populo ſe acco- modat, & incidit in ſeditionem *468. accu- ſatur apud Auguſtum *472. 487. ethmarcha- non rex confirmatur ab Auguſto *488. Gla- phryam fratris defuncti vxorē, ducit *492. accuſatur apud Auguſtum, & relegatur Viennam Gallie *493. †172. rediuntur eiſ bona 499. à fratre falſe calumniatur †136.	

I N I O S E P H V M.

- rex constituitur † 150. in seditionem incidit
 † 154. quod nō rebellasset quarta tributorū
 parte levatus † 169. eius reditus quāti ibi
 Archelaus Magdati ad Titum profugit † 539
 Arethis, sexti ex fratribus Machabai immania
 supplicia, eiusq; cum insigni tolerantia ser-
 mones † 742
 Aretas Arabiū rex fugientē Hyrcanū recepit ho-
 spitem, oppugnationē Aristobuli cogitur in-
 termittere * 215. cū Scauro factus init * 217
 Aretas qui antea Aeneas constituitur Arabum
 rex * 41. confirmatur * 422
 Aretas Calesyria regnum adipiscitur * 204.
 † 26. cum Herode bellatur * 515. & Iudea
 infert bellū * 515. à Scauro mulctatur c c c.
 talentis † 37
 Aretas Petrus Rom. amicitur * 483
 Arieti instrumenti bellici descriptio † 300
 Ariochus Nabuchodonosori satellitum prefe-
 ctus 679
 Ario procurator Iosephi Tobia filij * 96
 Aristaus Iudeorum negotium agit apud Pto-
 lemaum Philadelphum * 66
 Aristot. apud Clearchū verba de Iudaeis † 656
 Arius centurio confossus * 382
 Aristobuli odium erga fratrem Agrippā * 522
 Aristobulus Agrippa frater, Iudeorum causam
 agit apud Petronium * 544
 Aristobulus Aristobuli filius adolescens pul-
 cherr

- cherimus * 295. ab Herode constituitur pōi-
 fex, & occiditur ab eodem * 299-301
 Aristobulus Alexandri Iamnei filius generosus
 * 207. quō adsecutus sit regnū * 210-211. ob-
 sessus ab Areta liberat p Scaurū * 217. quale
 donū Pōpeio miserit, & cōtrouersiā cum fra-
 tre apud eundē disceptauerit * 218. quō à Pō-
 peio tractatus * 222. uinctus abducit Romā
 * 226. uinculus elapsus iterū capitur et mitti-
 tur Romam * 229. veneno sublatu est * 234
 Aristobulus Herodis filius reuersus Roma ducit
 uxore * 366. conijcitur in carcerem falsis ca-
 lumnijs oppressus * 417. accusatus à patre Be-
 rysi damnatur * 423. strangulatur * 427
 Aristobulo Herodis filio Armenia minor à Ne-
 rone data † 199
 Aristobulus Herodis frater, priuatus mortuus,
 filia unica relicta † 193
 Aristobulus Herodu dynasta Chalcidis filius
 dominijs multis donatur à Nerone * 643
 Aristobulus Hyrcani filius obsidioni Samaria
 praeficitur * 184. quō impetrarit, & senierit
 in matrē ac fratres * 188. fratris cade pollu-
 tus moritur philellē dictus * 190. primum da-
 dema regium vsurpauit, & quomodo se ges-
 serit in matrē & fratres † 18. mors eius † 21
 Aristobulus rex Chalcidis cōtra Antiochū † 196
 Arsen fluminis 222
 Arphaxades Arphaxadai 40
 Arta

Artabannus Vonone victo Parthorum regnum
assequitur. * 504

Artabanna à Vitellio victus * 513. recuperato
imperio foederatur Neroni * 513

Artabani cum Asinao. & Anilao reconciliatio
& amicitia. * 554

Artabannus regno pulsus restituitur per Ixatam.
* 627

Artabaxes rex Parthorum donatus Cleopatra † 82

Artabaxes Tigranis filius captus. * 309

Artaxerxes regnum paternum accipiens quale
conuiuium instruxerit. * 36. accusat uxorem
& diuertit ab ea * 37. ducit aliam nomine
Esteram ibidem. Amanem in summo habet
honore * 39. eundem cruci suffigit * 45. In-
deos periclitantes liberat. * 50

Artaxias Tigranis filius regno non diu potitus
pellitur. * 309

Artemisius mensis. 510

Artorius quemadmodum ex incendio per Lu-
cium commilitonem seruatus sit. † 533

Arucana Arcem condidit. 38

Arudaus Aridua insula. ibid.

Arunkius praece retundit Germanorum militum
impetum. * 584

Arus vicus. * 483

Arum loci nomen. 387

Asamenaeorum gens Iudaorum Reipub. statum
mutauit * 22

Asanoni montis Galilae situs. † 248

<i>Asanus Abia filius regnum paternum accipit</i>	
557. eius pietas, & bellum cum Zarao Aethiopū rege ac victoria	558. mors 561. 563
<i>Ascalon capitur</i>	291
<i>Ascalon Iudaeis semper inuisa</i> † 273. eius situs ibi.	
<i>Ascalonitis quantū incōmodi arca attulerit</i>	336
<i>Aschanes eunuchus</i>	677
<i>Aschanaxes Aschanaxi</i>	35
<i>Aser natiuitas</i> 71. filij	111
<i>Aseritarum gens in Chananea</i>	283
<i>Asineus & Auilaeus Neerdēses grassatores quō cū Artabano amicitia incunt</i> * 553. & seq.	
<i>Asiongaber, lacus nomen</i>	531
<i>Astorus ciuitas</i>	304
<i>Astora buccina</i>	198
<i>Aspersorium tabernaculi</i>	168
<i>Asphaltites lacus</i> 45. † 149. eius descriptio † 404	
<i>Asphar lacus</i>	* 137
<i>Asprenatus prodigium & interitus</i>	* 576
<i>Assamonai principatus quando desierit</i>	* 291
<i>Assamonaeorum familia quando & quando principatus Iudaeorum concessus</i>	* 656
<i>Assaracodas Senacheribi filius patri succedit in regnum</i>	646
<i>Assaron quantum contineat</i>	173
<i>Assis regni termini</i>	† 640
<i>Assuras Assyrii</i>	39
<i>Assyriorū imperiū quando dissolutū fuerit</i>	645
<i>Astabatti populum</i>	37
<i>ASTA</i>	

Astapus fluvius	124	
Astartes templum	413	
Astartis rex Tyrionum, eiusq; successores enumerati	† 646	
Astoborta fluvius	124	
Astronomia, qui primi inventores	24	
Athenienses quando & quemadmodum Romanis subiecti	† 219	
Athenio legatus Ptolemæi Energetis ad Iudæos	* 91	
Athenio dux Cleopatra, Herodem repellit iam victorem	† 83	
Atrongæus pastor regnum affectat *	481. † 163	
Auarus vrbs Aegyptia	† 640. 667	
Augusti Caesaris in Iudæos beneficia	* 389. † 107	
in Herodē odium & Aretam *	411. reditus cum utroq; in gratiam * 422. confirmat testamentum Herodis * 487. eius liberalitas in Herodem * 323. vincit Antonium * 319. occidit eum cum Cleopatra *	328
Augusti mors, & quot annis imperarit	501	
Aula regia descriptio elegans	† 452	
Aurea terra, regio	531. 534	
Axaël Damascenorum rex	602. 616. 618. moritur	621
Azarias propheta vaticinat Asani agmini	559	
Azarias compellatur Abdenago	677	
Axiæ Emesenorum rex Agrippa iunioris sororem duxit	† 640	
Axiotus		

I N D E X

Axotū pestis propter arcā detentā inuadit	335
Azymorum festiuitas restauratur	636
Azymorum festiuitatis institutio.	138-190

B.

Baaras loci; & herba descriptio	† 590
Baba liberi occiduntur ab Herode	* 335
Babylon locus cur sic dictus	33
Babylonis extinctio	138
Babylon in Cyri potestatem venit	689
Babylonica captiuitatis quando & quomodo acciderit.	659-653. 667
Babylonica turris institutio	31- 33
Babylonij Iudaos persequuntur	* 560
Babyloniorum antiquissima rerum memorabi- lium traditio.	† 631
Bacca vicia	† 277
Bacchides dux Demetrii contra Iudam Macha- beum mittitur frustra * 128. mittitur iterū ac cum Iuda confligens vincit * 134. adigitur ad pacem cum Ionathā in eundem.	* 141
Bacchidiū scititia in Iudaos, et eius interitus	† 11
Bactriani populus	39
Baconis regni termini.	† 640
Bagoas eunuca.	* 437
Bagoſes copiarum Artaxerxis imperator	* 54
Bagothous & Theodestes eunuchi coniurant in uicem Artaxerxis, & plectuntur.	* 29
Baia, oppidulum Campaniæ ubi & calida	* 539
Bal qui deus fuerit. 612. sacerdotes eius sublatis.	adesq.

- adesq; ipsius à fundamentis diruitur 615
 Balachus Moabitarum rex Balamū ad Israēli-
 tarum execrandum mittit 227
 Baladas Babyloniorum rex amicitiam cū Exe-
 chia inire cupit 648
 Balamus vates contra Dei mādatum profectus
 ab asina compellatur 226. bene precatur his
 quos execrari volebat 227. malum cōsiliū
 dat Madianitis 230
 Balsamus vbi nascatur 533
 Balsamum vbi proueniat *308
 Balthasar Nabopolassar dictus arripit regnū Ba-
 bylonicum 686. ipse cum suo regno in Cyri
 Persarum regis potestatem venit 689
 Banaias satellitibus praeponitur 475. Salomonis
 copijs praeficitur 500
 Banaothas & Thamius occisores Iabosethi sup-
 plicio afficiuntur 424
 Barachias autor Israēlitis vt captiuos Iudeos
 & Beniamitas dimittant 633
 Barachus Hebraeos in libertatem vindicat 305
 Barasa expugnata concremata *119
 Baruchus Neri filius Hieremia propheta scriba
 660. liberatur è carcere 672
 Baris castellum, Postea Antonia †28
 Baris mons 29
 Barxapharnes Parthorum satrapa* 263. Syriam
 obtinet †57
 Basanes Hieroboami totā familiā sustulit 557.
 e e e regnum

I N D E X

regnum occupat § 60. moritur, Elano filio successore relicto	561
Bathales Amanitarum rex	673
Bathyllus Antipatri libertus venenum hero adfert	† 136
Beclsephon ciuitas	138
Begabri Idumaea vicus	† 401
Belcastartus rex Tyriorum Hiram patri successit	† 647
Belli leges	197. 261
Beniaminis natiuitas & nominis ratio 78. filij decem	111
Beniamitarum fors in Chananea 283. agricultura student 292. eorum fortitudo & peritia militatis 296. cades omnium vsq; ad sexcentos viros 297. quomodo ea tribus restituta	298
Berenice, locus	531
Bernice Agrippa filia	* 518. 604
Bernice Polemoni nubit	* 641
Bernice Salomes filia datur nuptum Aristobulo Herodis filio * 366 datur alij marito	† 125
Bernices supplicatio ante tribunal Flori, & eius vita pericula	† 210
Berotha ciuitas	279
Berosus Chaldeus de astronomia & Chaldeorum Philosophia Græcè scripsit	† 648
Bersabe, ciuitas	569. 616
Bersabe puteus	52
Berytus domicilium Romanorum	* 422
	Berytus

Berytus Phœnices, colonia Romanorum	†573
Berytus quomodo ab Agrippa exornata	*613
Berxellæus quantis beneficijs iuuerit Dauidem regno pulsum 462. quam gratiam ei obtule- rit rex	472
Besara oppidum	*68Q
Beselel architectus	165.181
Besemmathe vxor Isaci	66
Bethalaga vicus	*140
Bethel quid significet	67
Bethenaber vicus	†397
Bethmaus vicus	*6
Bethora locus	279
Bethsabes forma Dauidem ad adulterium pelli- cit	447
Bethsama vicus	338
Bethsamitarum prophani LXX. arcem contin- gentes moriuntur	338
Bethsana, quæ Scythopolis	*140. 168
Bethsana ciuitas	283
Bethsuritarum deditio	*125
Betæa capta & pradata	436
Bexedel vicus cum turri inexpugnabili	†275
Bexethe collis descriptio	†462
Biblia quot annorū historiam complectantur	14
Bonis cornupeta noxa quomodo vindicanda	258
Boxus quomodo Ruthem acceperit vxorem	328
Britannicus Cl. Caesaris filius	*642
Britāni quō & quādo Romanis subiugati	†223

I N D E X

Broccus trib. plebis	* 597
Buccinarum excogitatio & vsus	198
Burrus praefectus pratorianorum militū	* 642

C

Cabrothaba locus	200
Cadmus Mileſius quo tempore hiſtoriam conſcribere inceperit	* 628
Cacilius Baſſus occiſo Sexto Caſare provinciam occupat	* 252. † 49
Cadeſa ciuitas	279. 284
Cænopolis forum quod vocatur materiarium à Ceſtio incenſum	† 251
Cæron regio amomi ſerax	* 622
Caſar Iudæorum & Archelai conuentum diremit † 167. Archelao ethmarchiam ſeu mediam regni partē dedit ibidem. Eius promiſſio Archelao facta ibid. reliquam regni dimidiam partem in duas tetrarchias diuiſit	ibidem
Caſaris liberalitas in duas filias Herodis virgines	† 170
Caſar falſum Alexandrum deprehēdit ibid. eum remigum numero uſerit	646
Caſares vocatos imperatores Romanos	530
Cæſarea conditur	† 92
Cæſarea Philippi dicitur Neronis	* 651
Cæſarea Iudæa maxima ciuitas	† 325
Cæſaria templa	† 93
Cæſariēſiū cōtumelia in mortuū Agrippā	* 616
Cæſariēſes contra Iudæos apud Neronem vi-	
	ſtores

- Flores †209
 Cafarienses omnes Iudaos apud se habitantes
 trucidant †238
 Cafenni⁹ Gall⁹ duo millia Galilaorū cedit †248
 Cafennius Patus rector Syria †576
 Cafennius Patus Antiochum regem Comagenes
 apud Vespasianum defectionis accusat †596
 bellum mouet contra eum ibi vincit Romam
 è Cilicia mittit ibid.
 Cafonia iugulata cum filia magnanimitas * 591
 Caiaphas constituitur pontifex * 521
 Cain 21. eius posteri 23
 Caius Agrippa & Iulia filius Augusti adopti-
 uus * 471
 Caius Cesar Agrippa vinculis soluit, & tetrar-
 chia Philippi tradita, regem appellauit †186.
 ei etiam Herodis tetrarchiam addidit ibid.
 Caij vxor & filia occisa * 590. eius ingenium
 & mores * 592
 Caius Cesar Deum se vocari voluit †186. Pe-
 tronium ob statuas in templo locandas, Hie-
 rosolymam misit ibidem
 Caius per dolum interemptus, quanto tempore
 imperauerit †190
 Calebus explorator Chanaanæ 202
 C. Caligula constituitur Cesar * 517
 C. Caligula Germanici filius * 532. designat Ce-
 sar à Tiberio * 534. Herodē cū coniuge mittit
 in exiliū * 540. morit. * 550. ei⁹ i oēs sauitia,

I N D E X

Et diuini honoris vëdicatio, insaniaq; tu tñm ratio in ipsum, et eius interitus * 562. Et seq.	
Callimander ab Hyrcano victus interijt	* 184
Cambyfes Cyri filius patri in regno succedit	* 8
Campus regius, loci nomen	46
Cana vicus Galilæe	* 675
Capernaum fons, Nili vena esse creditur	† 339
Capharsaba, campi nomen	* 386
Caphartophan Idumæe vicus	† 401
Capitolij templum à militibus direptis donarijs incenditur	* 426
Cappadoces populus	35
Carmeli montis situs	* 277
Carra, Mesopotamia ciuitas	40
Carthaginensiu originis Et fati descriptio	† 223
Casander occupat Macedoniam mortuo Alexan dro	* 63
Cassius Cherea * 565. occiditur	* 602
Cassius quæ gesserit in Iudæa	* 233. 253
Cassius Iulio Cas. interfecto Syriam petit Et quid gesserit † 52. Et seq. occisus	† 55
Castor rerum Iudaicarum scriptor	† 696
Catull ^o Libya Pëtapolitana rector sicarijs calū niadi doctor erat † 623. tria millia Iudeoru trun cidauit ibid. et cruciatus et mors horrenda ibi.	
Celer tribunus victus à Claudio Iudæis ad sup plicium Hierosol. mittitur	† 198
Cenizæus Hebræos in libertatem restituit	301
Chabalou terra cur sic dicta	527
	Chal

Chalamas Syrorum transeuphratensis rex	441
Chalebo donatur pars agri Hebronis	291
Chaldei, populus	39
Chaldeorum consensus cum sacris literis	* 653
Chamis patris irrisor	38
Chananeus, Chanaan	37.38
Chananeorum terra praestantia	203
Chariathiaris ciuitas	338
Chebronis ciuitatis antiquitas	† 411
Cherubinarum descriptio	170.512
Chetim quid Hebraeis significet	36
Chetimus, & Chetima insula	ibidem
Chetomene qualis vestitus	173
Cheton quid significet	ibidem
Chettai populus	38
Chiramus operarius insignis	513
Christus & Christiani	506
Chusartes Assyriorum rex Hebraeos sibi subiecit	301
Chusus, Chusei	36
Chusis amicus Dauidis constantissimus quomodo se gesserit apud Absalomum	456
Cilicia	35
Cinyra fabula	* 576
Circenses ludus	* 566
Circumcisionis prima institutio	49.53
Cisus Saulis pater	345
Cithara quis inuenter	23
Ciuitatem quis primus instituerit	22
Claudius à militibus constituitur Caesar	* 586
ccc 4	Claud

I N D E X

<i>Claudius</i> quandiu imperium administraverit	
ibid. Agrippina uxoris Neronem priuignum	
in imperium cooptauerat	† 198
<i>Clearchus</i> peripateticus <i>Aristotelem</i> precepto-	
rem suum de Iudeis narrantem inducit	† 656
<i>Cleopatra</i> Antiochi filia nubit <i>Ptolemæo</i> Philo-	
patori	* 88
<i>Cleopatra</i> <i>Flori</i> uxor	* 658
<i>Cleopatra</i> <i>Ptolemæi</i> <i>Philometoris</i> filia ducitur	
uxor ab <i>Alexandro</i> Antiochi, qui & <i>Deme-</i>	
trius dictus	* 150
<i>Cleopatra</i> <i>M. Antonium</i> in sui amorē pertrahit	
* 262. † 56. <i>Mariam</i> cum filio ad se vocat,	
& <i>Antonium</i> contra <i>Herodem</i> iucitat	* 299.
vsq; 551. † 83. contra omnes omnium opibus	
inhians * 305. & seq. <i>Herodem</i> ad stuprum	
solicitat * 508. occiditur	* 328. † 90
<i>Colossus</i> <i>Cæsaris</i>	† 94
<i>Comagenensium</i> ciuilis contentio	* 504
<i>Conuallis</i> laudationis	587
<i>Coponius</i> Iudeis præficatur	* 495. 500
<i>Corban</i> iuramenti explicatio	† 654
<i>Corban</i> , quomodo se liberent	219
<i>Corea</i> , loci nomen	† 31
<i>Cores</i> seditionem contra <i>Moysem</i> & <i>Aaronem</i>	
excitat 209. dat eius pœnas	216
<i>Cornelius</i> <i>Faustus</i> <i>Sylla</i> filius	* 224
<i>Cornel. Sabinius</i> sibi ipsi mortē infert	* 570. 579
<i>Corrai</i> , locus	341
<i>Corus</i>	

- Corus mensura qualis* 204
Costobarus Idumaea Gazæ præfect' ab Herode,
lucro intet', repudiat ab vxore * 334. 336. 653
Costobarus & Saulus fratres vnà cū Philippo
ad Cestium transfugiunt † 256
Cotys Armenia rex * 614
Crassus in Parthos proficiscens Hierosolymita-
num templum spoliat periurus * 231. cum
omnibus suis copijs perit * 233
Crassus in Syria provinciam Gabinio succedens
quid gesserit † 41
Ctesiphon, vrbs * 562
Cumanus Iudæa præses constituitur * 634. 637.
 640
Cuspius Fadus Iudæorū regno præficitur * 617.
 619. 633
Cydoessa Tyrionum vicus † 35
Cyprus insula 36
Cyprus præsidij locus in sinibus Hiericūtis † 243
Cypros Herodis filia * 518. alia Phasaëli filia ib.
Cypron, castellum * 386. † 95
Cypri Antipatri vxor † 42
Cyrenai, Marmarida & terribiles Syrtes quæ-
admodum Romanis subdita † 224
Cyrus Persarum rex Babylonem & regem eius
capit 689
Cyrus Iudæis Hierosolyma repetere permittit
templumq; restituere, ac vasa tēpli eis reddit,
multaq; præstat beneficia * 4. 20. perit * 6
 e e e } Dabar

D

<i>Dabariteni uxorem Ptolemai regij procuratoris inuadunt</i>	* 681
<i>Dagon, arx</i>	* 176
<i>Dagon precipitatus</i>	335
<i>Dagonis templum exustum</i>	* 153
<i>Dalale, meretrix Sampsonis</i>	324
<i>Damasc⁹ à quo cõdita 39. imperio Davidis subiicitur 435. à Metello et Lollio capta est</i>	* 217
<i>Damascenorum in Iud. fenerit. as</i>	* 665. † 255. 614
<i>Dana oppidum</i>	300. 544
<i>Danaus Argiuorum antiquiss.</i>	644
<i>Daniel vocatur Balthasar, 677. in somnia diuina videt 679. regi somnia interpretatur 681. Balthasaris visionẽ in pariete explicat 687. abducitur à Dario in Mediam et cõstituitur summ⁹ satrapa 689. in fidiã patitur, sed in fidiatores eius luũt pœnã 690. apud Ecbatana turrim adificat 692. quã carus Deo fuerit, & quãtũ ceteros prophetas superauerit 693</i>	
<i>Danielis prophetia</i>	* 116
<i>Danitarum fors</i>	283
<i>Dauite à Chananais sedes mutare coacti</i>	300
<i>Danus, fons Iordanis</i>	46
<i>Danus nascitur 71 filij eius</i>	III
<i>Darabita vicus</i>	* 711
<i>Dari⁹ Artabazii filius Neroni obses missus</i>	* 513
<i>Darius Astyagis filius imperiũ Babyloniõrũ va-</i>	
<i>stat, et Danielẽ abductũ cõstituit satrapã 689</i>	
<i>Darius</i>	

Darius equitum praefectus sub Agrippa †132

Darius Hystaspis filius rex Persarum creatur,
 quaestionem proponit quam omnium rerū
 fortissima aut potentissima * 9. commonitus
 verò à Zorobabele Iudaos libertati instituit
 & immunitati, urbemq; & templum resti-
 tuere promittit & iuvat * 13

Dalhano cum vniuersa sua familia terra de-
 hiscit 215

Dauid filius Iessai, rex à Samuele vinctus pro-
 phetat, & Saulo furioso hymnos occinit ad
 citharam 330. 368. eius victoria de Goliatho
 373. Sauli filiam vxorē ducit 276. socerū su-
 git 377. spiculo ab eo petitur 379. fugit in Git-
 tam, & insanū se fingat 385. cum Saulū oc-
 cidere potuisset noluit 393. 399. reconciliatur
 Saulo 394. Nabali defuncti vxorē ducit 398.
 Amalecitas praeatur 402. iungit se Ancho
 contra Hebraeos ibid. & 408. abducuntur ei
 amha vxores capta 409. Palaestinos cedit
 & vxores recuperat 410. Sauli interfectore
 supplicio afficit, et epitaphia ipsi ac Ionatha
 cōscribit 415. rex vnius tribus declaratur, &
 cum Abnero pugnāt 416. eius filij. 418. 429.
 Abnero federe iungitur & amicitia 420.
 interfectū luget 422. regnū in vniuersum ei
 cōfert 425. quāta copia ad eū in Hebronē cō-
 nenerint 427. amicitia cum Iramo parat, &
 Hierosol. ciuitatē Dauidi appellat 428. arcā
 Hieros

I N D E X

Hierosolymā trāsfert 431.432. Ionathæ poste ros beneficijs afficit 438. Bethsabē adulteram facit & ducit vxorē. Vriamq; interficiēdum curat 442. Ammanitas excindit 448. Abe- salomū filiū regē salutatū fugit 456. occisum luget 467. ignoscit hostibus & recipit regnū salutat 470. decē tribus ab eo deficiūt autore Sabæo 472. fortissimi viri ipsius qui 478. po- pulū recēsendo Deū offendit 480. ē tribus ma- lis infligēdus pestē elegit 481. tēpli extruendi locus ei indicat, ad quod opifices & materiā cōparat, filiumq; instruit Salomē quō se de- beat gerere nactus imperiū 484. aliosus ca- lescit se Abisaces accubitu 486. Solomonem cōfirmat regē, officiaq; distribuit et tribus, tū tēpli vasorūq; descriptionē tradit 490. expi- rat ac sepelit, maximusq; cū eo thesaur⁹ 496	
Dauidici generis regum finis, & quot eorum fuerint	669
Debora prophetis	305
Decius Mundus quantum insanierit in Pauli- nam	*507
Demetrius Alexandrinus	*150.174
Demetrius Demetrij fil. Alexandrū vincit	*155
Demetrius Eucerus Antiochi Grypi filius rex apud Damascū constituitur, & Alexandrum Iannæum superat	*200.201. contra fratrem pugnans captiuus ducitur ad Parthos *203.
Alexandrum pralio superat	†24
	Demet

- Demetrius Gadarensis libertus Pompeij *226
 Demetrius Nicanor rex *156. clementer agit cū
 Ionatha Iudæiq; *157. vincitur à Tryphone
 *160. capitur à Parthis *167. dimittitur, &
 in regnum restituitur ab Arsace *180. vin-
 citur, capitur & occiditur *182
 Demetrius Phalereus quomodo bibliothecā Pto-
 lemæo Philadelpho, comparauerit *65. legem
 Iudæorum transcribendam curauerit *80
 Demetrio Phalereo in historia Iudæorum venia
 concedenda quod Hebraice nescierit †663
 Demetrius Seleuci filius regnū Syriæ occupat,
 Antiochumq; & Lysiam occidit *120. Iudam
 occidit in prælio *135. Ionatha amicitia am-
 bit *142 occiditur *146
 Dei castra, locus 75
 Dei decretū contra omne Iudæorum genus †613
 Dei definitio apud Moysen †711. 715
 Dextra porrecta quid apud barbaros significet
 *554
 Diagoras Melius †728
 Dido soror Pygmalionis regis Tyriorū in Africa
 Carthaginem edificauit †647
 Diebus singulis quid Deus condiderit 17
 Diglath, quid significet 19
 Diluuij vniuersalis descriptio 28
 Dina Iacobi filia 72. suprat, quapropter Sici-
 mitæ vniuersi trucidantur 77
 Diodotus Tryphon Apamensis, vide Tryphon
 Dio

Dionysius Tripolitanus securi percussus	* 219
Diophantus notarius sceleratus	* 416
Disciplina militaris exemplū pulcherrimū	† 259
Disciplinas à Chaldeis ad Aegyptios, ab his ad Gracos esse deductas	44
Dissimiliū cōmunionē etiā naturā horrere	249
Dius in historia Phœnicum integerrimus	† 645
Doëcus mularum nutrior 387. occidit Abimele- chum pont.	388
Dolefus nobilitate potens à Gadarensibus inter- ficitur	† 397
P. Dolabella decreta pro Iudeis	* 251
Domitianus cum multis Romanorum saluus eua- dit † 426. à Mutiano productus populo rector insinuat	ibid.
Domitiano Germani subiiciuntur & Galli	† 578
Domitianus in triumpho Vespasiani & Titi eu- adequitabat	† 587
Domitius Aenobarbus * 641. eius filius	ibid.
Domitius Nero cōsalutatur Imperator * 642. fra- trē, matrē, vxorē, virosq; illustr. trucidat ib.	
Domitij Sabini fortitudo	† 475
Dora Phœnices vrbs	* 666
Dora ciuitatis situs	701
Doras Hierosolymitanus pontificē perimit	644
Doris mater Antipatri Herodis filij accusatur ve- nesicij	* 442. † 55. 134
Doritarum in Iudeos insolentia	* 608
Dorotheus L X X. interpretibus additur	* 78

Dositheus Hyrcanum & Alexandram Herodis	
prodit	* 320
Draconis leges de supplicijs antiquiss.	† 630
Druma Gedeonis concubina	311
Drusilla Agrippæ filia	* 518
Drusum turris	† 94
Drusus Agrippæ filius	* 518
Drusus Neronis filius	* 520. 531
Drusus turris	* 348

E

Ebutius decadarchus sub Vespasiano	† 347.
Gamala occisus	ibidem
Edom, vide Adomus	
Eglon Moabitarum rex qui Hebraeos subiugarat, ab Iode interficitur	302
Ela capta à Syria rege	632
Elanus Basana filius altero regni anno occiditur, vnà omnis ei ⁹ soboles tollitur per Zamarès	61
Elcana Iuda copiarum dux occisus	633
Elcia Magnus, legatus Iud.	* 544
Eleazarus Moysis filius	130
Eleazarus Aaronis filius fit pontifex	217
Eleazarus pont. moritur	221
Eleazarus Dodeia filius vnus fortium Davidis	478
Eleazarus quidam arreptitiorum medicus	507
Eleazarus Auranes Malthia filius	* 107. fortiter ab elephanto confosso opprimitur
	* 125
Eleazarus Phariseus homo seditiosus conuicia-	

- tur Hyrcano *186
 Eleazarus quomodo pontificatum adeptus *70
 Eleazarus thesauri templi custos quomodo pa-
 ctus cum Crasso *231
 Eleazarus Anani filius pontifex constituitur
 unius tantum anni *501
 Eleazarus Boëthi pontifex constituitur *492.
 priuatur pontificatu ibid.
 Eleazarus gigas, quā vasto fuerit corpore *513
 Eleaxari Asamonai filij fortitudo & mors †13
 Eleazarus Dimai, latro *637.643.†156.199
 Eleazarus seditiosus exulat *619
 Eleazarus Anania pontificis filius, Romani belli
 seminarium fuit, reiecit Caesaris hostias †219
 Eleaxari Semai facinus memorabile *302
 Eleazarus Sicariorū princeps Masadā obtinet
 †600. ei⁹ oratio de immortalitate animæ †610
 Elephantis quomodo pugnatum sub Antiocho
 Eupatore *124
 Eleutherus flumen *154.166.†82
 Eleutheri equites †58
 Eliabus architectus 165.181
 Eliacius pontif. sub Iosia rege 653
 Eliacimus Iosia filius antea Ioacimus dictus ac-
 cepit regnū paternum, sed tributariū iam fa-
 ctum Aegyptijs 658. etiā Babylonijs tributum
 cogitur pendere 659. occiditur 660
 Eliacimus Ioacimi filius in pontificatum patri
 succedit *31
 Elias

<i>Elias propheta tempore Achabi quæ præmentia- nerit & gesserit</i>	566.568.572.588.exemptus ex hominibus	590
<i>Elia epistola ad Ioramum Iosaphati filium sce- leratum regem</i>		604
<i>Elionas Gethai filius pontificatū accepit *</i>		614
<i>Elis pontifex princeps Hebræorum</i>	327. filij eius scelerati 330. exitiū suū & suorum filiorum cognoscit 332 tum ipsius & filiorum mors 333	
<i>Elisæus prophetia donum accipit, & Eliam co- mitatur</i>	570.vaticinatur et aquā suppeditat Ioramo Achabi filio 591. viduam à debitis li- berat 594. Iorano insidias Syrorum indicat, & Adadū capere ipsum volentē eludit 595. famis tempore vilitatem annona prænuntiat 599. Adado mortē indicat 602. Ieum vngit regē Israëlitarum 605.606.vita defungitur 621.cadaver occisi à lotronib.in ipsius monu- mentum iniectum reuixit	622
<i>Elymus, Elymi</i>		39
<i>Emiam zona sacerdotalis</i>		173
<i>Emmaus concremata</i>		* 484
<i>Emmaus vicus, vide Ammanus</i>		
<i>Engaddi à sicarijs inuaditur</i>		† 395
<i>Eniachin tribus sacrata</i>		† 362
<i>Enofa ciuitas</i>		23.
<i>Epaphroditus</i>		12.
<i>Ephodes, vestitus</i>		176
<i>Ephorus Hellanicum in plurimis ostendit men- f f f</i>		dacum

<i>dacem</i>	†629
<i>Ephremes Iosephi filius</i>	95.III
<i>Ephremes in numerum Iacobi filiorum adoptatur pro parte Iosepho</i>	114.197
<i>Ephremita Gedeoni bellum inferre conantes placantur III. Bethelē proditiōe ceperunt</i>	252
<i>Epicrates pecunia corruptus Scythopolim cum alijs aliquot ciuitatibus Iudas prodit</i>	*184
<i>Epicuraorum error refutatur</i>	694
<i>Epiphania ciuitas</i>	38
<i>Epiphanes & Callinicus filij regis Antiochi Cæsennio Peto pugna forti obnituntur†</i>	57 à Vo
<i>logeso Parthorum rege magnifice excipiuntur ib.</i>	
<i>Epomidis descriptio</i>	175
<i>Epula ferale Iudaorum</i>	†152
<i>Equitum Romanorum arma</i>	†285
<i>Equus Medius Varo succedit</i>	*671.679
<i>Erebinthonicus vicus</i>	†499
<i>Erica pratorianorum praefectus occiditur</i>	633
<i>Esaias prodigium Exechia regi exhibet</i>	647.
<i>obiurgat eundem propter thesauros Babylonis monstratos</i>	648
<i>Esaiæ prophetiam cognouisse & credidisse Cyrum regem</i>	*4
<i>Esdras Iudaorum apud Babylonem degentium pontifex, à Xerxe quæ & quanta impetraverit</i>	*25. quomodo populum mundauerit, & legem ei praelegerit, ac tempus reformat, mortuusq; fit
	*29
	Escon

Escon putens	* 63
Esther puella quali fuerit forma	* 38. ducitur
uxor Artaxerxi & coronatur regina ibi, Iu-	
daorum cladem futuram cognoscens regi in-	
dicat	* 43. impetrat Iudæis vitam
* 51	
Esai natiuitas	62. uxores 64. circumuenitur à
fratre ibid. iratus fratri reconciliatur	75. par-
titur cum fratre habitationem, vocaturq;	
Adomus	79
Essen, vestis qualis	175
Essenorum secta	* 497. † 174. & seq. Eorum opi-
nio de anima diuinitate	† 181
Ethæus Githæus Davidis sectator proficitur	
exercitui	453
Eua quid significet	18. eius lapsus
	19. 20
Euxi populus	38.
Eudai populi	38
Euilas, Euile	37
Euphrates, fluuius	18
Euricles Laco impostor maximus Herodē circū-	
uenit, & domum eius subuertit	* 413. † 116
Eutychus Agrippæ libertus aperit Neroni male-	
uolentiam Agrippæ	* 125. 528
Eutychus, auriga Caij Caf.	* 601
Ezechielis prophetia	657. 662
Execias Achazæ filius regnum obtinet paternū	
Hierosolymis, religionem collapsam restituit	
635. 636. Palæstinos bello vincit	638. à Sena-
cheribo oppugnatur	642. in summā adactus

I N D E X

desperationem Esaiam implorat	644.	posteritatem à Deo exorat	647.	moritur	649
Execias latronum princeps interficitur	†	47			

F

Fabatus Augusti seruus	* 439
Fabij centurionis fortitudo	† 35
Fauces locus	200
Fauſtus Cornelius primus Hierosolyma cōſcendit	† 35
Felix præfectus militum Romanorum inuadens Phasaelum vincitur	* 256
Ferrei montis situs	† 401
Fest ⁹ pcurator successit Felici	† 202. vide Porci ⁹
Festorum descriptio	190
Filij contumaces & proterui in parentes quomodo mulctandi	254
Filiorum hereditatis ius	243
Flavius Iosephus. vide Iosephus	
Flavius Sylva in administratiōe Iudææ Bassō succedit	† 599. cōtra Massadā milite mouet
Florus templi thesauris frustra inhiat, à cuius expugnatione depellitur	† 213
Fortes verè qui	407
Frontonis gesta in custodia	† 564
Furum pœna	256

G

Gaba, quid significet	367
Gaba equitum ciuitas cur sic vocata	† 277
Gabaenorum iniuria in vxorē L. uicæ, & quomodo eadrotter mulctati	29

Gabaon vicus	474
Gabaonite aſtu fœdus ineunt cum Ieſu 277. qui ipſis cōtra Hierofolymitarū regē ſuccurrit 278	
Gabath, Saul vicus	† 435
Gabinus præfectus militum Pompeij * 222. eius geſta	* 227. & ſeq.
Gabinus Scauro ſuccedens quid geſſerit clari * 227. † 38	
Gadara reſtaurata	† 36
Gadarae optimates legatos ad Veſpaſianū mit- tunt, ſeq; dedunt	† 397
Gadarenſes Herodem fruſtra apud Caſarem ac- cuſant	* 351
Gadæ natiuitas 71. & filij ſeptem	III
Gadus propheta Dauidi vnus è tribus malis of- fert electionem	481
Galades collis & Galadena regio	74
Galata à quibus denominati	35
Galba imperator creatus † 407. in medio foro necatus	ibidem
Gales infeſtans Abimelechum Gedeonis nothum, proditur à Zebello	313
Galgala quid ſignificet	274
Galilea & regionis trans Iordanem quanti re- ditus fuerint	† 169
Galilea minor qua † 277. vtriuſq; deſcriptio ibi. calamitas † 280 à Romanis ſubacta	† 356
Galilaeorū & Samaritanorum conſlictus	† 195
Galilaorum quot millia Iaphæ occiſa	† 312
fff 3	Gali

I N D E X

Galileorum nona inuentae & faciones Hieroso-	
lymis	† 415
Gallia motus	† 400
Gallia situs descriptus	† 222
Galli centurionis facinus apud Gamalam	† 347
Gamala filius Iesu	† 363
Gamala ciuitas rebellat	† 342. eius situs ibidem.
excisa	† 352
Ganges fluminis	18
Garix in mons	* 56
Galanitis regio deficit ab Agrippa	* 690
Gaxam nequeunt capere Israelita	291
Gaxeai à Iamnao obsessi captiq;	* 198
Gaxara Palaestina vrbs à Solomone bu adifi-	
cata	529
Gedeon quomodo Hebraeos seruitute exemerit	
305. quot filios habuerit	311
Geman vici situs	† 195
Genesar lacus descriptus	* 501. † 337. terra eius-
dem nominis descripta	ibid.
Gentium enumeratio qua Romano imperio sub-	
duntur	† 219. & seq.
Gentibus singulis quomodo à suis autoribus no-	
mina sunt indita	34. 35. 36
Geon fluminis, & quid significet	19
Gergesai, populus	38
Germanicus veneno sublatu	* 505
Germani qualis gens	* 580
Germanorum descriptio	† 223. eas octo tantum
	leg

legionibus Romanorum domitos	ibidem
Germani Capitolij collem occupant	† 426
Germanorum magna ex parte defectio à Romanis 578. defectionis causa	ibid.
Gersus Moysis filius	130
Gessius Florus Iudae procurator quò Iudeos ad arma cõtra Roman. capeßeda cõpulerit* 658	
Gessij Flori procuratoris qui Albino successit, crudelitas, impudẽtia et versutia† 204. auaritia apud Caesarienses† 05. noua crudelitas in Hierosolymitanos† 208. Vide etiam Florus	
Getheris Armi filius	39
Getuli, populus	37
Gigantum reliquia in Hebrone	291
Gigantum posteritas à quibus perdomita	48
Gimon propheta Basani quæ mala ipsum maneant vaticinatur	560
Ginea vicus	† 278
Giscala succenditur & diruitur	* 668
Giscala à Iosephi militibus diripitur, prædæque popularibus conceditur	† 270
Giscalorum status	* 667
Glaphryra Archelai Cappadocum regis filia nubit Alexandro Herodis filio * 366.† 108. odio prosequitur Salomen* 394. moritur† 125. nubit Archelao Herodis filio, Alexander fratri* 472. ueluba* 494. eius semini* 494† 173	
Gobolitis regio	80
Gedolias Acani, filius praeficitur reliquijs	
fff 4	liber

I N D E X

Hierosolymorum	671. humaniter tractat Iudaos profugos ibid. occiditur	675
Goliathi Gittai	statura & insolentia	370. interitus
		373
Gomar, Gomarenfes		35
Gorgias à Iuda Macchabæo	viçtus	* 114
Gotarxes Parthorum	rex	* 629
Gotholia Achabi	filia, vxor Iorami, Hierosolymorum regis	603. Davidis familiã quantum potest tollit & regnũ administrat
	612. & regno & vita priuatur opera Ioadi	615
Græcorum omnia noua & heri nupérque facta		
† 627. eorum regiones innumerae	corruptiones inuascere rerũ memoriã delentes ibidẽ. Sera cognitio literarũ	† 628. philosophi primi Aegyptiorum Chaldaeorumq; discipuli
		ibid.
Græci posteriores	Timæum in plurimis mendacem ostendunt	† 629
Græcis ab initio nulla cura fuit	hiçtoria conscribenda	† 630
Græcorum historicorum elegãs	descriptio	† ibid. & seq.
Græcorum legistatores antiquissimi qui		† 710
Græcorum dũ	descripti	* 724. & seq.
Grapte cognata Isata	regis Adiabænorum aulam regiam Hierosolymis adificauit	† 416
Gratus militum præfectus, Simonem	Herodis seruum obtruncat	* 481. † 162
Gymnasia Herodis		† 96
		Hæc

Hai. vide Aina

Heberus Hebraorum autor 39

Hebrais bis ultra Euphratem ducti captiui 676

Hebron expugnatur & conceditur leuitis 291

Hebronis oppidi antiquitas 44

Hecataeus Abderita † 657. & seq.

Hecatontomachi Alexandri Iamnei * 195

Hellanicus ab Acusilao de genelaogijs multum
discrepat † 629

Helcanes Leuita & eius vxores ac liberi 330

Helena Adiabenorū regina transit ad religionē
Iudaicam * 621. eius monumentum Hieroso-
lymis † 448

Helena Monobaxi regis matris regia Hieroso-
lymis † 463

Helias. vide Elias Heliopolis 112

Helonis principatus Hebr. 318

Heniochi Romanis subiecti † 221

Heoron, arca tabernaculi 170

Herennius Capito procurator Iamnia * 523

Hermæus qui & Danaus denominatus † 666

Hermippus Græcus historicus diligētissi. † 653

Herodes Agrippa frater, rex Chalcidis * 614.
moritur * 634

Herodes Antipatri filius * 124. Hierosolymorū
Dux cōstituitur, Exechiāq; cū alijs p̄donibus
afficit supplicio * 241. infantū ob eadē exosus
dicis causā * 243. p̄ficitur Cœlesyriae ibid. Ro-

maiorum beneuolentiam capiat & assequitur
 * 253. Malichum trucidat * 256. Antigonom
 Aristobuli, profligat ibidē. M. Antonium cor-
 rumpit * 258. accusatus tetrarcha constitui-
 tur * 267. strenuè pugnat * 268. elabitur ex ho-
 stium insidijs 267. 268. difficilibus profectioni-
 bus exercetur vsq; Romā * 271. rex Iudæa à
 senatu Rom. declaratur * 273. ex talia nau-
 gat, & pugnat contra Antigonom * 275. pro-
 digiose seruatus bis * 285. Hierosolyma expu-
 gnat, & Antigonom capit * 289. Aristobu-
 lum pontificem occidit * 301. à Cleopatra ad
 stuprum sollicitatur * 308. bellum Aretæ in-
 fert * 310. Hyrcanū occidit * 321. quomodo a-
 micitiā Antonij excusarit apud Casarem, &
 regnū ab eo obtinuerit * 323. Mariammē vxo-
 rem interficit & magnifice donatur à Casare
 * 331. necatam à se vxorem luget miris modis
 * 332. arces in suam tutelam extruit * 340. fa-
 mi vrgenti succurrit * 343. quō subditos in of-
 ficio continuerit * 346. Casaream condiderit
 & à Casare sit muneratus * 349. & seq. salu-
 tat. extruit tēplū Casari, & tributorū partē
 subditis remittit & cōuenticula populi prohi-
 bet & Essenos magnificat * 356. tēplū nouum
 edificat Hierosolymis sumptuosiss. * 356. nau-
 gat ad Cas. et reductus Roma liberis dat vxo-
 res, Agrippamq; honorat * 367. ipsius familia
 domesticis agitur dissidijs * 374. filios suos
 apud Cas. accusat * 377. quinquennale certamen

celebrat, arces cōdit * 385 pecunijs destitutus
 Davidis sepulchrū recludit * 392. omne cōsum-
 ptos habet suspectos * 397. 398. et seq. à Syllao
 iniquè accusat apud Caf. * 411. accusat filios
 apud cōciliū Berytense * 423 strāgula: * 427.
 liberis ipsorū prospicit * 431. quas ipse vxores
 habuerit: & sobolē * 433. 518. Antipatrū da-
 mnatū in vincula cōiicit * 456. morbo corre-
 ptus testamētū cōficit * 457. sub mortē libera-
 lissimus et crudelissimus * 451. 452. vim sibi
 conatur inferre, & antipatrum iubet occidi
 * 461. testamēto mutato moritur ac funerāt
 ibidē. testamēto eius cōfirmato quantum filijs
 ipsius patrimoniiū superfuerit * 488. praeificit
 Galilaeae & strenuē agit † 47. accusatur Hyr-
 cano à malenolis † 48. vindicat patris mortē
 † 54. eius victoria ibidē. quō se gesserit in pu-
 gna contra Antigonū & Parthos † 55. adifi-
 cat & multis premitur malis † 61. Roma na-
 uigās iacturā facit † 66. rex Iudaorū cōstitui-
 tur † 65. Antigonom expugnat & latrones
 † 67. et seq. in grauiā incidit pericula † 78. Sy-
 ros & Arabes vincit † 83. accusat filios apud
 Caf et Beryt: † 121. occidit † 124. quot vxores
 et liberos habuerit † 127. morbo corripitur la-
 shali † 47. crudelitas ei⁹ et mors † 149. et seq.
 Harodes Herodis filius Tiberiadē et Iulio-polim
 cōdidit † 183. à Caio Casare ob auaritiā in-
 crepitus, in Hispaniā cum vxore fugit † 186.
 qñ decesserit, & quos liberos reliquerit † 193

Herodion conditur	* 269. † 61. 95
Herodotus erroris argutus	550
Hettan pradium	536
Hexarburnis dux captus	310
Hieremia propheta vaticiniū & epicediō Iosia conscriptū 657. 659. 662. 564. 666. dānatur, iterum absoluitur 659. aufugit 660. in carce rem coniectus torquetur 664. non vult profi- cisci Babylonem 671. & alia eius gesta ibid. Abducitur ab eo in Aegyptum vbi Aegypti captiuitatem indicat	676
Hierichus vrbs 225. excinditur & reſtauratur ipſius diris deuouetur 273. deſolata eiusq; a- gri deſcriptio	† 401. & ſeq.
Hierichontis fons ex peſtilenti & infrugifero ſaluberrimus & ſeraciſſimus ab Heliſco fa- ctus	† 402
Hierichuntij agri bonitas	282
Hieroboamus Nabathai filius vaticinio cogno- ſcens ſe futurū regē, populū ad defectionē ſo- licitat, effugit Solomonis iram 540. decē tri- buum rex eligitur & Sicimis habitat 543. duasq; vitulas aureas facit & templa 544 brachium eius apoplexia tangitur, & inde à pſeudopropheta ſeducitur 546. 548. filio ſuo agrotante quid reſponſi acceperit à propheta 552. 553. cōtra Abiam ducit exercitū 554. vin- citur ac moritur relicto regni ſucceſſore Na- dabo 557. familia eius cuncta tollitur ibidem	
Hierobo	

Hieroboanus Ioa filius regnū Iſraëlitarū exci-
pit 621.625. Syria ſuo regno licet impius adi-
cit ibid.moritur Zacharia filio herede relicto
627

Hieronymus hiſtoricus Iudeorum † 662
Hierosolyma rex cum vicinis regibus occiditur
279

Hierosolyma oppugnatur, inferioreq; parte ca-
pitur 291

Hierosolyma ciuitas Davidis dicta & quomodo
exadificata 428

Hierosolymorum theſauri auferuntur, mœnia
ad trecentorum cubitorum ſpaciū diruun-
tur per Ioam 624

Hierosolymorum captiuitas, direptio, & à fun-
damenti vaſtatio 669

Hierosolyma capitur ab Antiocho Epiphane,
templumq; eius ſpoliatur & prophanatur
* 103. reſtituitur tã vrbs quàm tẽplū * 116

Hierosolyma & templum à Pompeio expugnat
* 223

Hierosolyma diripitur à Parthis * 259

Hierosolyma eiſq; templum cur Deus auerſa-
tus * 644

Hierosolyma ad ſummū felicitatis euaiſſe faſti-
giū, & ad extremā eſſe deiecta miſeriā † 6.
expugnantur ab Antiocho Epiphane † 10. à
Pompeio Magno cap:untur † 32. diripiuntur à
Parthis † 62. oppugnantur ab Herode † 78.

Hierosolyma Iudææ umbilicus eiſq; ſitus † 279.

- descriptio* † 446. 659
Hierosolyma quando & quoties capta vastata
 † 567. quando in ea templum adificatū ibid.
eius origo & finis ibid.
Hierosolymitanorum miserabilis clades, & fuga ad Vespasianum † 192
Hierosolymitanorū insidia cōtra Romāos † 443.
pugnant circa machinas Romanorum † 467.
eorum pertinacia † 80. Romanos inuitos ad
suum excidium coēgere † 490
Hierosolymitanorum calamitas & clades miserrima † 491
Hiexexiel. Vide Exechiel
Hin, mansura qualis 181. 187
Hippeni ludæos suos cohabitatores male tractāt
 † 2. 2
Hippici turri descriptio † 450
Hippodromos, locus † 149
Hiramus Tyrionū rex, Salomoni quid ad tēplū Hierosolymis cōtulerit † 645. mulctatus quod
Salomoni proposita enigmata soluere nō potuit † 646. eius gesta ibid. vide etiā Iromus.
Hispani quando & quemadmodum Romanis subditi † 222
Holocaustoma sacrificium cur dictum 186
Homeri pœmate nullum vetustius † 628. quomodo conseruandum ibid.
Homicidarum inuitorum asyla 738
Homicidij incerti inquisitio qualis fiat 2. 17
Homi

- Hominis creatio 18
 Hominis ætatis quis terminus præscriptus 25
 Homines quando degenerare à virtutibus adri-
 tia cœperint ibid.
 Homopea, loci nomen * 705
 Hortos pensiles à Nabucodonosoro extructos
 685
 Hyc vocis significatio † 640
 Hyociami descriptio 176
 Hyrcanus Alexandri Iamæi filius constituitur
 Pontifex * 207. † 17. fœderatur fratri, et otio
 sâ vitâ elegit * 213 † 25. cur ignavus habitus
 & fugerit ad Aretam * 215. Scauri amicitia
 frustra ambit * 217. disceptat apud Pōpeium
 cū fratre * 219. redditur ei pōtificatus * 225.
 honoribus ab Iulio Cæsare afficitur * 246. ca-
 pit & amputantur auricula eius * 270. † 62.
 à Parthis dimissus ad Herodem reuertitur à
 quo perfide tractatur * 294. occiditur eadē
 ab eodem * 321. qualis fortuna per omnem vi-
 tam fuerit agitatns ibid.
 Hyrcanus primus eius nominis pontifex * 511
 Hyrcanus quomodo à Ptolemæo sororio tracta-
 tus & Antiocho Eupatore, tum gēsta ipsius
 † 15. eius felicitas † 17. eius bellū cum Arabi-
 bus † 19. iterum si pontifex † 34. potificatus
 confirmatur & regnum datur Iudæa † 49
 Hyrcanus Iosephi Tobia filius, adolescens inge-
 niosus * 93. 96. 98. eius gēsta & mors * 102
 Hyrcanus Simonis Mathia fili⁹ effugit Ptolemæi

insidias, & principatu potitur * 176. oppu-
gnatur ab Antiocho Sotere ibid. pacem ab eo
redimit CCC. talentis, Davidisq; thesaurum
tribus milibus talentorum imminuit * 179.
urbes ab hostibus ablatas recuperat, pacēq;
cum Rom. init. * 180. 181. Samariam obsidet
& radicibus tollit, cūque Deo colloquitur
* 186. eius felicitas & mors * 188

I

Iabinus rex Hebraeos opprimit opprimiturq;
ipse 304
Iabissa ciuitas, & Iabissenorum officiū in San-
lum & filios eius extinctos 413
Iabisus ciuitas capta, & omnes eius habitato-
res caesi præter CCC. virgines 298
Iachin, columna vestibuli templi 513
Iacimus. vide Alcimus
Iacimus Zamaris filius eques * 435
Iacobi filij Isaci natiuitas 62. præcipit fratri be-
nedictionē paternā 64. fugit fratris iram 66.
nuptias celebrat 69. aufugit à socero 72. re-
dit cum fratre in gratiā 75. luctatur cū spe-
etro 76. vocatur Israël 76. partitur cū fra-
tre hereditatē paternā 79. opulentia eius &
felicitas 80. Iosephum luget 85. mittit filios
frumentatum in Aegyptum 96. proficiscitur
ipse etiā cum omni familia 111 moritur 114
Iacobus & Simon Iuda Galilai filij aguntur in
crucem * 634
Iac

Iacobus frater Christi lapidatur	650
Iacobi, septimi ex fratribus Macchabai supplicia & constantia	† 747
Iaddus filius Ioannis pōrifex patris loco fit	* 55.
Alexandro Magno negat forū venalium rerum	* 58.
placat eundem & impetrat quod vult	* 59.
moritur	* 62
Iadon propheta Hieroboami idololatriam obiurgat	545.
discerpitur à leone	547
Iahel. vide Iale	
Iairus Galadennus, princeps Hebræorum	315
Iale Iabinum occidit	396
Iabus cūstos thesaurorum Davidis	494
Ianneus Alexander, quare Alexander	
Iaphetus filius Noë	32.
eius soboles quanta & quibus gentibus nomina dederit	35
Iaphthes accitur ad principatum Israëlitarum	316.
viçtor filiam suam Deo maçtat	ibid.
Iason, aliàs Iesus, Onia pont. filius, pontificatum fratri extorquet	* 102
Iauanes Iapheti filius	35
Iaxarus pontificatu priuatur	* 500
Iaxiel propheta vaticinatur Iosaphato	586
Iaxoron urbs spoliata & concremata per Iudā Macchabeum	* 117
Iberi, populus	35
Ides scelus & supplicium	* 509
Idumæa vnde dicta	79.
Davidi subdita	437
Idumai, quomodo circum. isionem & religionem	

- nem admisserint *181
- Idumai Ioānis Leuia pecunias prædatur †416.
- ad Titum supplices veniunt †555. scelerata
eorum facta repetita †601
- Iebostus Sauli filius constituitur rex 416. amit-
tit regnū 419. occiditur per insidias, & sepe-
litur honorifice à Dauid 424. 425
- Iebusai populus 38
- Iebusaorum ludibrium in Dauidem male ipfis
cessit 427
- Iechonias. vide Ioachimms, nam binominis fuit
Iaphthe. vide Iaphthes
- Iesraëla vrbs 569
- Iessens filius Obedæ 330
- Iessai filij qui 368
- Iesus Christus describitur *506
- Iesus Anani filius prædixit Hierosolymæ exci-
dium †549
- Iesus Damnai filius fit pontifex *650
- Iesus Gamalielis filius fit pontifex *653
- Iesus Iason dictus Onia frater pontificatu hono-
ratus & mox eo prinatus *102
- Iesus Iosedeci pontifici filius pontifex *19
- Iesus Naueci filius exercitus præficitur, & vin-
cit Amalecitas 154. Moyses eum sibi successo-
rem designat 237. Chanana ã explorat : 68.
- Iordanem cum exercitu superat 270. Hiri-
cuntem sine labore capit 271. 272. & Ainam
excindit 274. Gabaonitis foederatur capisq;
quinq;

I N I O S E P H V M.

quinq; reges 279. reges Libano vicinos expu- gnat 280. munit ciuitates ibid. terrā victo- ria quasitā diuidit tribubus 282. Sicima eli- git sibi domicilium, vbi moritur	289
Iesus Phabetis filius pontificatu priuatur *	346
Iesu pontificis mors † 384. eius virtutes celebra- ta	ibidem
Iesus Saphia filij facinora *	671. 682. 705. 707
Iesus Sappha filius	† 257
Iesus Thebuti sacerdos Tito sacra donaria tra- dit	† 560
Iesus Tobie filius, quid gesserit	† 330. 336
Ieus Amasis fil. Ramathā expugnat et inūgitur rex Israelitarū 606. Iexabelā et oēm Acha- bi et Ochoxia cognationē tollit 609. 611. Bali sacerdotes extirpat 612 cōtēptor et ipse numi- nis moritur Ioaxa filio successore relicto 616	
Ieus propheta arguit Iosaphatum	584
Iesabela quā mala mulier 562. 566. minatur Elia interitum 569. Nabathum curat lapī- dibus obruendum 571. precipitata de turri ab equitibus proculcatur	689
Ilys, ager qualis	146
Immundi qui Moysi	192
Impedimentorum custodibus aquē ac pugnanti- bus pradam partiendam	411
Imperatores Rom. semper honorauerunt & or- nauerunt templum Hierosolymitanum †	107
Inundationis vniuersalis descriptio	27
888 2	Ioabi

I N D E X

- Ioabi cum Abenero pugna* 416. 417. Abenerum
 turpiter occidit 421. exercitui praeficitur Da-
 vidis 437. Syros vincit 441. Abesalomū inq-
 rimit 465. praefectura prinatur 473. Amasam
 interficit et Sabaū persequitur caputq; ipsius
 ad regē perfert, et restituit pristina praefectu-
 ra 474. 475. populū censet 48. occiditur 500
Ioasus quomodo Gotholiam regno spoliatur &
occidit, Ioasumq; regno praeficit 613. studet
 templo restaurando & moritur 618
Ioachabis natiuitas & quid significet 334
Ioachimus Ioacimi filius in regnum paternum
constituitur 661. abducitur in captiuitatem
 Babylonem 661. liberatus ē vinculis regiae
 praeficitur 685
Ioachimus Iosiae, vocat Eliacim^o, accipit regnū
patris tributariū Aegyptijs factū 658. tribu-
 tarius etiā sit Babylonijs 659. occiditur 660
Ioannes aliās Hyrcanus. vide Hyrcanus
Ioannes Anania filius Gophnitica & Acraba-
tene regionum rector designatus †257
Ioannis Baptista interitus 516
Ioannes Careae filius dux profugorū Hierosoly-
mitanorum Ismaēlem Godoliz interfectorem
persequitur 675. cōsultat Hieremiā, & ipsum
 in Aegyptum al. ducit 676
Ioannes dux militum Ionathae 579
Ioannes Essens Tannam nissus, vt toparchiam
administraret †257
Ioannes

- Ioannes Gaddis Matthia filius *107. à Meda-
bensibus Amareis occiditur *138
- Ioannes Iuda filius in pōtificatu succedit patri,
& fratrem in templo occidit, ac moritur *54
- Ioannis Levi filij Gischalensis facinora * 668.
673. 677. 691
- Ioas seu Ioases Ioaxe fil. patris regno potitur
620. moriens regnū filio Hieroboamo relin-
quit 621. contemnit Amasia minas, quem
capit in pugna 224. perit 225
- Ioasus Ochosia filius quō à Gotolia scutia ser-
uatus & rex cōstitutus 613. à religione defi-
cit & legibus ibid. Zachariā Ioas filium in
ipso tēplo lapidat 618. agrotās occiditur 619
- Ioaxas Ieu filius regnū paternū assequitur 616.
Dei beneficio liberatus moritur 620
- Ioaxus Iosia fil. regnū paternū capit, vir impi⁹,
captivus in Aegyptū abducitur, et mori⁹ 658
- Iobachus torrens 76. 224
- Iobel fil. Lamechi 23
- Iobeli anni remissio & libertas 196
- Iochabel mater Moysis 118
- Iodes à Moabitis oppressos Hebraeos libertati
restituit 304
- Iohel Samuelis filius quomodo se in principatu
gesserit 342
- Ionas propheta vaticinatur Hieroboamo Ama-
sia filio 625. quomodo ad Ninivitas missus
sit, & in mare proiectus ac à ceto hauſtus

- post triduum vivus in terram reuocatus 626
 Ionia vnde sic dicta 35
 Ionum in Iudeos odium * 83
 Ionathas Anani filius pontificatum oblatum re-
 spuit * 609
 Ionathas Asamonai filius Antiochi Epiph. filio
 recõciliatur, capitur à Triphone et occidit † 14
 Ionathas Sauli filius castrũ Palestinorum expu-
 gnat 355. hostes vnico tantũ armigero cõmita-
 tus aggreditur 157. 358. amor in Davide 378.
 387. fedus cũ eo 382. 391. cadit in pugna con-
 tra Palestinos 411. eius posteri quo honore à
 Davide affecti 438
 Ionatha cuiusdam Saducei cum Phariseis con-
 tentio * 187
 Ionathas homo vilissimus prouocat ad singula-
 re certamen Romanos † 531. Pudentẽ equitem
 Romanum interficit, & à Prisco centurione
 sagitta transfigitur ibidem
 Ionathas Matthia filius * 107. defuncto fra-
 tri Iuda succedit imperij administratiõẽ * 137
 Ionathas phariseus 693. insidiatur Iosepho, fer-
 uatur * 701. iterum insidiatur eidẽ * 705. 708
 Ionathas pont. perimitur * 644
 Ionathas pontifex primus Massadam adificauit
 & nomen id imposuit † 603
 Ionathas qui aliàs Ionadab, socius Ammonis
 449. solatur Dauidem. 151
 Ionathas Samae fil. sternit virũ sex cubitorũ 478
 Ioppe

Ioppe à Cestij militibus capta, direpta & incensa † 247. bis à Romanis funditus excisa † 26.
eius situs descriptus ibidem

Ioramus Adhabi filius in regnū paternū succedit 550. Moabitas expugnat 591 monitus ab Eliseo cauet Syrorū insidias 594. fame vrgete Eliseū iubet interfici, cuius mādātū eū mox pœnitet 595. liberatur ab obsidiōe Adadi 599. in oppugnatione Ramatha sagitta vulneratur 625. occiditur ab Ieu, & cadaver eius in agrum Nabathi projicitur 606

Ioramus Iosaphati filius succedit in regnū paternum 593. fratres & amicos paternos occidit 603. deficiunt ab eo Idumaei aliæq; gentes aliquot ibid. cognoscit suum fatum ab Elia & mortuus tractatur pro merito 604

Iordanis fontium origo 39

Iordanis fontes & cursus † 337

Iosabetha Ochozia soror germana quomodo Ioasum seruarit 613

Iosadochus pontifex Babylonem victus ducitur 670. eximitur vinculis 671

Iosaphatus à commentarijs Davidis 437

Iosaphates Asani filius in regnū paternū succedit 563. praesidia vrubus suis imponit, & collapsam religionē restituit 579. quantos habuerit exercitus paratos ibid. increpatur ab Ieu propheta pietatēq; ac iustitiā colit 584. Ammanitas & Moabitas citra sanguinem

I N D E X

- vincit 587. cum Ioramo bellum infert Moabi-
tis 584. moritur 593
- Iosephus Antipatri filius †42. oppugnatur ab
Antigono* 274. quomodo perierit * 284
- Iosephus Salomes maritus Herodis mandatorum
proditor occiditur †101
- Iosephus Cabanus pontifex * 649. priuatur mu-
nere ibidem
- Iosephus Caiaphas. quare Caiphas
- Iosephus Canas vel Camyda pontificatus acqui-
rit * 621. eo priuatur * 634
- Iosephi Dalai fatum miserabile †546
- Iosephus Ellemi filius * 460
- Iosephi Goriōis fili⁹ belli dux cōtra Cestium †256
- Iosephus Herodis nepos occurrit Varro* 484
- Iosephus Itaburj montis planiciē muro circum-
dedit †349. interfectus Gamala †351
- Iosepho Matthia filio qua causa fuerit Antiqui-
tatis Iudaicarū & Belli Iudaici historia de-
scriptionis II. ipsius genus, filij, institutio &
doctrina, profectio Romā* 661. Eius vita, per
ipsum conscripta * 661
- Iosephus Matthia filius vtriusq; Galilae rector
designat* †257. eius singula industria †258.
eius gesta cōtra Romanos †280. aduentu Ve-
spasiani in Tiberiada cōfugit †290. primati-
bus Hierosolymis ē Tiberiade de rationibus
belli scribit ibidem. Iotapatenis auxilio venit
†291. eius machina excogitata contra arietem
ictus

iſtus †301. fortia facta †306. quomodo è ca-
 tenis liberatus per Titũ & Veſpaſianũ †422.
 in deditiõne in puteo deliteſcit †316. eius focij
 ipſum perſequũtur ibidẽ. ad Veſpaſianũ duci
 ſur †323. vaticinatur Veſpaſiano imperiũ Ro-
 manũ †324. fermẽ exanimatur †504. eius ma-
 ter occiſum credens cruciatur animo ibid. pro
 reliquis ciuitatis fruſtra obſecrat †557
 Iosephi filij Iacobi natiuitas 72. fratrib. cur exo-
 ſus 81. venditur in Aegyptũ 81. ſolicitatur ad
 ſuprũ à domina 86. 87. ſomnia explicat 90. è
 vinculis liberatur 93. præſcitur Aegypto no-
 minatur Pſontophaneus 95. fratres capit ibi.
 & miris exagitat modis 98. cognoscendum ſe
 ipſis exhibet 107. patri aduentanti occurrat
 112. moritur & oſſa eius in Chanaanã tranſ-
 feruntur 114
 Iosephus quinq; milium annorum hiſtoriã Gra-
 co ſermone contexit †626. dux ipſe Galileo-
 rum à Romanis captus †634. ſolutus vinculis
 cum Tito ad obſidionem Hieroſolymorũ pro-
 fectus ibidem
 Iosephus belli hiſtoriam primum Veſpaſiano &
 Tito obtulit, vt ſibi teſtes eſſent †635. Agrip-
 pæ regi eam dedit ibidem. Antiquitatis libros
 ex ſacris literis interpretatus eſt ibid.
 Iosephus Simonis filius toparchiam adminiſtras
 †257
 Iosephus Tobie filius quomodo Ptolemæum Euer-

- getem reconciliarit Iudais *39
 Iosephus Zacharia filius praescitur praesidio Hie
 rosolymorum *118. vincitur à Gorgia *121
 Iosias Amasi filius patri in regnum succedit:
 652. moritur 656
 Iosue. vide Iesus
 Iothamus Oria filius vir pius patri in regno
 succedit, Ammonitasq; tributa pendere cogit
 & moritur 629. 632
 Iothamus Zacharia regis filius patrì in princi-
 patu succedit vir pius & iustus 629. Amma-
 nitis tributarijs factis desedit, filio Achaxe
 successore relicto 632
 Iothanes Gedeonis filius parabolis ad Heltraos
 loquitur contra Abimelechum 311
 Iotapata situs descriptus †293
 Iotapatenorũ conflictus acer cum Romanis †293
 & seq. calamitas miserabilis †305
 Iotapateni Vespasiano produntur †303. demum
 expugnantur ibidem
 Iris quid designet 31
 Iromi cum Solomone amicitia & mutua eorum
 beneficentia 507. 531. quibus donis fuit rema-
 neratus à Solomone 527
 Isacus nascitur & circumciditur 53. ducitur sa-
 crificandus 55. ducit uxorem 62. nascuntur ei
 gemini 62. Abimelecho exosus reconciliatur
 & fodit puteos 63. fallitur ab uxore ibi. mo-
 ritur 78
 Isaac

<i>Ifacharis fors</i>	283
<i>Isboſeth. vide Ieboſihus</i>	
<i>Iſeremoth locus</i>	159
<i>Iſmaelis Abrahami filij natiuitas 48. Arabũ au-</i> <i>tor eſt 54. ducit vxorem, gignit filios x 11. 54</i>	
<i>Iſmael regij generis Iudæus Godoliam interficit</i> <i>672</i>	
<i>Iſſa quid Hebræis</i>	18
<i>Iſſacharis natiuitas 71. filij quatuor</i>	110
<i>Iſſanus fil. Athemai, vnus fortiũ Davidis</i>	478
<i>Iſraël quid ſignificet</i>	76
<i>Iſraélite inhumaniter tractantur ab Aegyptijs</i> <i>necantur, & grauibus laboribus atteruntur 116.</i> <i>quantus eorũ ex Aegypto migrantium nume-</i> <i>rus 138. tranſeunt mare rubrũ 142. armis. Ae-</i> <i>gyptiorũ ſe muniunt 144. obmurmurant Moſi</i> <i>147. coturnicibus paſcuntur mannaq; 149. ab</i> <i>Amaleciti pralio infeſtantur 153. collatio ad</i> <i>tabernaculi ſtructurã 164. ſeditionibus agi-</i> <i>tantur & puniuntur 199. 201. negatur eis in-</i> <i>greſſus in Chananaam</i>	203
<i>Iſraélite inſcio Moſe cum Chananeis pu-</i> <i>gnantes vincuntur 206. quæ eis triginta-</i> <i>octo annis in deſerto obuenerint 217. Amo-</i> <i>reos, extinguunt 224. à Madianitarum puel-</i> <i>lis ſeducuntur 231. 232. eos excindunt 236.</i> <i>Elie richuntem delent 274. item Ainam</i> <i>276. partuntur Chananaam, & quiſque</i> <i>in ſuam ſortem mittitur 284. commo-</i> <i>nens</i>	

I N D E X

uentur inter se propter aram in ripa Iordanis extructam 286. quomodo se gesserint post Io- sue mortē 290. omisso bello agricultura dant operā 292. eorū preliū cum Beniaminitis 296. Chusarti Assyriorum regi subiiciuntur octo annis 301. à Moabitis subiungantur, & à Iode libertati restituantur 302. sterū à Iabino op- primuntur 304. per Deborah redimuntur 306. ab Amalecitis & Medianitis septem annis misere tractantur 306. restituantur libertati per Gedeonem 309. sub Abimelecho male ha- bentur 311. iam ab Ammanitis sed per Iaph- them liberantur 316. caduntur à Palæstinis et fugātur 333. vindicātur in libertatē à Sa- muele 339. male tractati ab Ammanitis libe- rātur à Saulo 350. caduntur à Palæstinis 411 Israélite quot annis post Iesum nequiuertint Cha- nanaeos ex Hierosolymis eijcere 428. Reliqua ipsorum gesta sub regibus comprehenduntur, Exechiam regem restituere religionem co- nantem condemnant, & prophetas occidunt 637. transferuntur in Mediam & Persiden & quo tempore id factum 639 Itaburinus mons 283 Iethamari domus priuatur sacerdotio 499 Ithobal Tyriorum ac Sidoniorum rex 612 Iubal, & eius inuenta 23 Iustas Heberi filius quos liberos habuerit 39 Iucundus equitum praefectus tumultum Ca- sarea	
--	--

- sarea sedat* †206
Iudaea descriptio †279
Iudaei quando primum coeperunt appellari *33
Iudaeus permittitur à Cyro redire Hierosolyma,
& templum ibi adificare iterũ *4. *impediun-*
tur ab adificando *6. *à Dario Hyſtaſſis filio*
liberi & immunes facti iuuantur in vrbis &
templi reſtauratione, & quot eorũ Hieroſo-
lyma reuerſi ſint *16. *quãdo templum abſol-*
uerint *22. *duas tribus Hierosolyma redire*
volentes per Aſiam & Europam degere, re-
liquas verò decem vltra Euphratẽ eſſe *26.
armati laborant *34. *in ſummam calamita-*
tem per Amm. mem deueniunt *35. *quomodo*
à Bagosa tractati *54. *quomodo ab Alexan-*
dro Magno *59. *quomodo ſub Ptolemao Phi-*
ladelpho *70. *& inde quomodo ab Aſia re-*
gibus alijsq; honorati *82. *miſere ab Antio-*
chio Epiphane tractati *103. *ſub Demetrio*
**128. cum Romanis primum fœdes ineunt*
**353. in ſumma calamitate conſtituti poſt*
Iudæ caſum *134. *quando primum Romanis*
ſubditi *223. *quibus honoribus & beneficijs*
ab ijsdem affecti *246. 258. 262
Iudæorum cum Samaritanis cõtentio propter tem-
plum *148. 636
Iudæorum ſectæ quot *165. 498
Iudæorum Cyrenenſium & Aſaticorum lega-
tio ad Caſſ. propter Græcorum moleſtiã *389
Iudæorum

I N D E X

Iudaorū constātia pro tuēdis legibus * 505. 542
 Iudaorum miseria sub Pilato * 509. item alibi
 * 550. sub Felici * 643
 Iudaorum & Græcorum apud Alexandriam
 seditio * 541. 605
 Iudæi malè à Babylonijis tractati Seleuciam mi-
 grant * 561
 Iudaorum & Philadelphensium dissidiū * 618.
 cum Syris * 646
 Iudaorū tumult⁹ sub Cammaro et calamitas † 194
 Iudaorū & Syrorū seditio circa Casareā † 201
 Iudaorū sub Albino Hierosolymis seditio † 203.
 alia sub Floro Casareæ † 204
 Iudaorum contentio cum Romanis † 229
 Iudæi contra Iudeos in Scythopoli † 240
 Iudaorum & Romanorum strages in scenope-
 gijs Hierosolymæ 249
 Iudaorū victoria insignis contra Cestiiū † 253
 Iudaorum clades ab Idumæis facta * 379
 Iudaorum in Massada immane facinus † 618
 Iudaorum apud Alexandrium & Thebas in-
 teritus † 619
 Iudaorum cur rara mentio in Græcis historijs
 † 626. eorū egressus ex Aegypto mille annis
 ante Iliacum bellum † 643
 Iudaorum leges optima † 711. omnes populi eo-
 rum æmuli ibidem
 Iudaorum integritatis testimonia ab Alexan-
 dro, Ptolemæis annib⁹ & senatu Romano,
 impera

IN IOSEPHVM.

imperatoribusq; maximis facta	†692
Iudan Amasia regis mater	621
Iudas, Iudai	37
Iude portio in terra Chanaan	283
Iude natiuitas 71. consilium de fratri cade vi- tanda	84
Iude tribus gesta post Iesu mortem	290
Iudam inter XII. fratres principatum obti- nuisse	492
Iudas Asamonai filius quid contra Antiochum vtrunq; fecerit & quomodo religionem in- staurarit ac perierit	*12.13
Iudas Chappai, vir strenuus	*163
Iudas Eliasibi filius in pontificatum patri suc- cedit	*4
Iudas Essenus propheta	†20
Iudas Execia latronis filius Archelai regnum ffectat	*480
Iudas Gaulanites Galileus seditionem inter Iu- daos concitat	*496
Iudas Macchabeus *107. fratri in administra- tione succedit *110. Apollonium & Seronem praefectos superat & occidit ibidem. Gorgia & Nicanore vincit *114. itidem Lysia *115. templū purgat et instaurat *116. vicinos mo- lestos domat magnis stragibus *117. Nicano- rem cum suis copijs delet *130. creatur ponti- fex, & foederatur Romanis *133. cadit *135	
Iudas Sephorai sophista	†147
Iudas	

I N D E X

<i>Iudas vates</i>	*150
<i>Iudicum status quis</i>	353
<i>Iulia vxor Caf. Augufti</i>	*385
<i>Iulius Cafar Pompeium fugat, & bellum cum Aegyptijs gerit</i>	*234.235.amicus & benefi- cus est in Iudaeos*238.parat expeditionē con- tra Scipionē & Catonē*296.occiditur*252
<i>Iulius Capella</i>	*666.671
<i>Iupiter Olympius</i>	*564

L

<i>Labanus Batuelis filius</i>	41. dolose cum Iacobo agit 70. persequitur fugientē generum ibid.
<i>Labofardachus Niglasaris filius</i>	in paternum re- gnum succedit
<i>Lacedemoniorū amicitia cū Onia pōtifice</i>	*100
<i>Lacedemonij cum Iudaeis societatem & fœdus faciunt</i>	*165
<i>Lacedamonij quando & quemadmodum Ro- manis subditi</i>	†219
<i>Lamechus, pater liberorum</i>	LXXVIII. 23
<i>Latopolis</i>	138
<i>Latronum colluue, Hierofolymis</i>	†360. eorum facinora
<i>Latronum turba in Iudaea</i>	*643.664
<i>L. Lentuli decretum pro Iudaeis</i>	*251
<i>Lepidus à Caligula occifus</i>	*565.571
<i>Leprosi quatuor Syrorum castra urgente ine- dia inuadunt</i>	600
<i>Leprosorum conditio, & quod a'icubi sint in fretio</i>	

pretio	193
Leuces loci descriptio	†606
Leuis natiuitas 71. vlciscitur sororis stuprum 77.	
filij ipsius tres	112
Leuias traditur †360. occiditur	†361
Leuita vxor quam nefande à Gabonitis tra-	
clata	294
Leuitarum numerus	197
Leuitis ac sacerdotibus ciuitates cum suo agro,	
& decima ascribuntur 219. earum ciuitatum	
nomina	284
Leuitica tribus deo dicatur, cui tabernaculi cura	
committitur	192. 197
Lex Moyses cur à poetis aut prophanis historicis	
non tractata	* 69. 81
Legis & praeceptorum Dei pulcherrima explica-	
tio	†717. & seq.
Legis nomen apud Gracos olim non fuisse	†708
Leges Moyses ad mores pietatemq; pertinentes	
243	
Lia & Rachelis emulatio	71
Libri duo & viginti apud Iudeos chronici	†633
Liberius Maximus iussu Vespasiani Iudaei si-	
pendium indixit	†555
Libya dicitur Aphrica	58
Libys, Libya	37
Longi cui cur primi homines	31
Longinus tribunus à Iudeis occisus	†253
Longini equitis Romani forte factum	†472
h h h.	Loma

- Lotus** adoptatur ab Abrahamo 41. captivus ab-
 ducitur 45. servatur de excidio Sodonitarum
 50. filia cum patre coëunt 51
Loti vxor in salis statuam versa 51
Lucilius Bassus legatus Herodinum castellum ca-
 pit †589. Macharunta quoq; ibid.
Lucius Annius Gerasam capit, & mille iuuenū
 interficit *405
Ludas, Ludi 39
Ludi Circenses *566
Luminum festiuitas, & eius institutio *116
Lupus Alexandria rector ad Vespasianum scri-
 bit de seditione Iudaorum †621. templū Onia
 ablatis donarijs claudit ibid.
Lydda ciuitas à Cestio exusta †248
Lydi olim Ludi dicti 39
Lysanias Ptolemao Mennai patri successit in re-
 gnum *263. interficitur à Cleopatra *307
Lysanias Parthos in Iudeos incitat †57
Lysia committit Antiochus Epiphanes filium
 suum & bellum contra Iudeos *112
Easias vincitur à Iuda Macchabæo *115. occidi-
 tur à Demetrio *128
Lysimachus fratrem suum occidit, & Gazam
 prodit *198
Lysimachus Hellespontum occupat mortuo Ale-
 xandro *63
Lysimachi portentosa de Iudeis mendacia confu-
 tata †678. & seq. 707. 723.
 Mace

Macedones transisse pedites mare Phamphylum

144

Macedones quando Romanis subditi †221

Macedones Aegyptios subiugarunt †705

Macchabaei natu maximi & primi inter septem
fratres supplicia crudelissima & ipsius cum
insigni tolerantia sermones ubi historia Mac-
chabaeorum fratrum †734. & seq.

Machera dux Rom. legionum qualiter se gesse-
rit apud Herodem †282. †72

Machir, tertij ex fratribus Macchabaei constan-
tia †738

Macherus quomodo capta à Romanis, & situs
eius descriptus 589

Machio capta & depraedata 436

Madianitarum filiae Israelitas illicitant ad delin-
quendum 230. caduntur cum suis regibus 236

Madianita Hebraeos subigunt 306. ceduntur ma-
xima strage 310

Madiana ciuitas 126

Madus Madai. 35

Magnus campus regio, eiusq; descriptio †402

Magoges & Magoga populi 35

Magnus Aegyptius pseudo propheta triginta mil-
lia hominum seduxit †200. cū paucis fugit ibi.

Magi & latrones iterū Iudeos afflixerunt †201

Malichus exactionum collector pro Cassio †501

novas res molitur & veneno tollit Anti-
b h b 2. patrum

patrum ibid. luit penas	†53	
Malichi. Arabum regis perfidia	*271. †63	
Malchus Arabia rex Vespasiano in auxilium mi- sit quinque millia peditum, equites mille	†281	
Malichus Iudeorum dux	†38. Gabinio contra Alexandrum Iannaeum *228. Antipatrum ve- neno tollit *254. interficitur	*256
Malthace vxor Herodis moritur	†160	
Man vox interrogatiua	151	
Manachases vestis qualis	173	
Manahemus. Essenus Herodem puerum scholae frequentantem salutat regem	*355	
Manahemus Iudae Gablai filius Massadarn inua- dit	†234. velut rex Hierosolymam redit, & princeps seditionis fit ibi. interficitur	†235
Manahemus occiso Selefino regnum sibi vindicat & Thapsenses excindit, ac post à Phullo pace redempta moritur	630	
Manasses Iosephi filius	95	
Manasses in numerum Iacobi filiorum adoptatur Hic censetur loco Levi	157	
Manassa pars dimidia Chananae	282	
Manasses. Execia filius regnum paternum asse- quitur, impius, & prophetarum occisor. captus à Babyloniorum rege tandem in prin- cipatum restituitur, & pietati studet priori- bus mutatis moribus. 649. 650. moritur veli- cto successore regni filio.	651	
Manasses Ioannis pont. filius ducit uxorem Sa- naballitis fratrem Hicaso vocitatam.	*56.	

Manasses sit pontifex	* 88
Manasses trans Iordanem missus, vt toparchiam administraret	† 257
Mandra locus	675
Mane, quæ diei pars	16
Manethon Aegyptius historicus	† 639. eius historia compendium ibid.
Manethon antiquitatem Iudaorum confirmat	† 644. Aegyptiacam historiam se ex sacris literis interpretaturum professus
	† 665. eius historia emendata ibid.
Manethonis mendacia confutata	† 669. 683
Manna qualis cibus	151
Manna quando defecerit	271
Mannæus Laxari ad Titum profugit	† 507
Manoches Zelotypus Sampsonis pater angelum extipit	319
Mar locus cur sit vocatus	145
Mara quid significet	328
M. Agrippa, vide Agrippa	
M. Antonius. quere Antonius	
M. Anto. Iulianus procurator Iudææ	† 540
Mardocheus dux Iudaorum Babylone deducendorum Hierosolyma	* 16. 24
Mardocheus Estheræ patris	* 37. regi insidias prodit
	* 39. Iudaorum calamitatem Estheræ indicat ibidem. afficitur summo honore
	* 47. Amanis potestatem & bona accipit
	* 49
Mare vas templi cur sic dictum	512. & quàm fuerit
	h h h 3

INDEX

fuert capax eiusq; vsus	515
Mareone Gracis Samaria	562
Maresa vrbs	558
Maria Eleazarī filia facinus horrendum comedentis filium	† 535
Mariamne Agrippa filia	* 518
Mariāne Alexādrī Aristobuli et Alexādra filia vxor Herodis * 195. occidit à marito * 330	
Mariamne Alexandrī filia, vxor Herodis Antiatrī † 55. eius insolentia in maritum † 99. occiditur	† 102
Mariamne ab Archelao marito transit in thorum Demetrj Alexandrini	† 641
Marianne Moysis soror 120. moritur	220
Mariamnes turris descriptio	† 451
Marsa ciuitas deuastatur	† 61
Marsus Syria praeficitur * 610. defert Agrippa Claudio Casari * 612. excipitur ab Agrippa, cui fit exosus	* 614
Marsyas Agrippae libertus Tiberj mortem patrono suo nuntiat	* 526
Marullus praefes Iudaea constituitur	* 537
Massabazanes quid	* 174
Massada castelli descriptio	† 151
Massada castelli situs descriptio	† 602
Massphati ciuitas, & quid significet	340
Matathias Asamonei filius occidit Bacchidem, & duces expellit Iudaea ac moritur	† 11
Mathanes Balis sacerdos trucidatur	615
	Mauib

IN IOSEPHVM.

Matthias Anani fit pontifex	* 610. priuatur sa-
cerdotio	* 614
Matthias Absalomi, vir strenuus	* 163
Matthias Ioannis filius sacra prophanare renuit	
veramq; religionem fortiter tuetur	* 107 in-
structis filijs moritur	* 110.
Matthias Margaloti seditionem mouet	* 457.
excurritur viuis	* 460.
Matthias Margali, sophista	* 147
Matthias Theophili constituitur pōsifex	* 444.
priuatur eo munere	* 460
Matthia Boethi mors crudelissima	* 502.
Maxilla, locus	323.
Maxaca ciuitas	35
Medabenses Amasai Ioannem Gaddim interficiunt	* 138. expugnantur ab Hyrcano † 180
Medimnus Atticus & Siculus	204
Medi populus	35
Megasthenes historicus	† 651
Mela legatus Archelai ad Herodem	417
Melcha Arani filia	40
Melcha Sauli filia datur nuptum Dauidi mari-	
to, periclitanti succurrit	379. datur alij nu-
ptum	399. ridet maritum
	432
Melchisedechus rex Solyma Abrahamum conui-	
uio excipit	46
Melijs imposuit Pseudalexander	† 170
Memnonis sepulcri descriptio	† 187
Memphibētus Ionatha filius humanissime &	
h b h	4
	Dau

I N D E X

<i>Danide habitus</i>	438.	<i>delatus Danidis occurrit victori</i>	471
<i>Memphitarum deditio</i>			† 44
<i>Menander Ephesus singulorum regum ælus apud Græcos & Barbaros conscripsit</i>			† 646
<i>Menda ciuitas</i>			636
<i>Menedemus philosophus</i>			* 79
<i>Menelaus, qui aliàs Onias, Simonis filius propter amissum pontificatum deficit à patris legibus</i>	* 102.	<i>abducitur captiuus & occiditur</i>	* 127.
		<i>vide Onias</i>	
<i>Mensa tabernaculi</i>			171
<i>Mensa à Ptolemao Philadelpho Iudeis donata descriptio</i>			* 74
<i>Mensis anni primus Moysi quis & cur</i>			26
<i>Mensuras quis excogitarit</i>			21
<i>Meroë unde dicta</i>			124
<i>Mesas, Mesanai</i>			39
<i>Meschus, Meschini</i>			35
<i>Mesre, Mesrai</i>			36.37
<i>Mesrai filij quibus populis nomina imposuerunt ibidem</i>			
<i>Messalla rhetor patrocinator Herodi</i>			* 262
<i>Messalina à marito Claudio Cesare ob xeloty- pian trucidata</i>			* 642
<i>Methir, tunica pontificalis</i>			174
<i>Metilius Romanorum præfectus legatos mittit ad Eleazarum</i>			ibidem
<i>Michæas propheta</i>			578.581.582.659
<i>Nichole vxor Danidis. vide Melcha</i>			

IN IOSEPHVM.

Mina quantum pendeat apud Indeos	* 231
Minans Aegypti rex, Memphis conditor	329
M. Minucianus	* 578. 600
Misael appellatur Mesaches	677
Misas Moahitarum rex propter negatū loramo tributum quò necessitatis peruenerit	590
Misenum oppidum	* 563
Mithridates ararij Cyri praefectus	* 5
Mithridates occisus	* 211
Mithridates Pergamenus Pelusium expugnat et Aegyptios vincit	* 235. eius gesta † 43
Mithridates quomodo ab Anileo tractatus, quo- modo ab vxore. deq; eius victoria	* 558. 559
Mnaseas Graecus historicus	† 663
Moabita penitus fracti à Davide	435
Moabita & Ammanita socij, mutuo sese inte- rimūt	587. iterum sternuntur et praedauntur 593
Moabus, Moabita	51
Molonis mendacia de Iudeis	† 683
Monobaxus Baxeos Adiabenorum rex quò In- daismū sit amplexus	* 623. eius regnū † 463
Monobaxus Monobaxi filius prorex constitui- tur	* 623. rex fit 633
Mons Samaron, locus	554
Montem in alium locum deuolutum	619
Mortem praeter Dei volūtatem non venire	266
Moyſis natiuitas 117. quomodo seruatus 119. cur sic vocatus ibidem adoptatur à regina ibid.	
Moyſes diadema regiū pedibus calcas	121. pra- h h h 5 ficit

fitur exercitus Aegyptiorum & Aethiopia
 bello vincit 122. ducit Tharbin vxorē 125. fu-
 git Aegyptios 126. Ragueli filiabus opitula-
 tur contra pastores ex quibus vnā ducit vxo-
 rem 126. cōspicatur rubū ardentē Sina ibid.
 confirmatur ei liberatio Israēlitarū 128. edit
 miracula, nomen Dei cognoscit, redit in Ae-
 gyptum 130. edit prodigia apud Pharaothem
 132. cducit Israēlitas ex Aegypto, & quātus
 eorum numerus 139. traducit eos per mare ru-
 brum incolumes 142. aquā amaram facit po-
 tabilem 146. coturnices & māna impetrat à
 Deo 151. ex petra aquam elicit 152. cū Amala-
 citis pugnat 155. decem praeceptorum tabulas
 à Deo acceptas populo exhibet 161. quadra-
 ginta diebus in Sina detinetur 163. Aaroni
 fratri sacerdotiū confert 179. dedicato tēplo
 viſtimas offert 182. in tabernaculo Deū con-
 sulit 184. tribum Leuiticā Deo dedicat 192.
 cenſet omnes tribus prater Leuiticam, & or-
 dinat profectioni belloq; necessaria 197. Cora-
 factionem compeſcit 209. Sehonem & Ogem
 reges delet 221. Madianitas cum suis regibus
 cadit 235. Iesum sibi designat successorē 238.
 moriturus quid suis prädixerit 239. quas le-
 ges praſcripſerit 243. exortatur Iesum vt in
 Cananaeos exercitum ducat 265. nube circū-
 datus disparuit 267. lugetur triginta diebus
 à populo
 ibidem

Moy

I N I O S E P H V M.

Moyſes fabuloſe dicitur fuiſſe leproſus	193
Mofeos quinq; librorum ſcopus	† 633
Mofes apud Manethonem prius Oſarſiphus ſacerdos Oſireos Dei Heliopolitani dictus	† 669
Mofes Aegyptijs vir diuinus habitus	† 674.
eius tempora quibus vixit deſcripta ibid. eius virtus & geſta	† 703. 709. & ſeq.
Mofollami Iudaei nobile factum	† 660
Muchanus fert ſententiam contra vaſten reginam	* 37
Mulierum potentia	* 12
Mundi & vniuerſorum creatio	16
Mundum providentia Dei regi	695
Mundus quomodo Paulinam conſupravit	* 508
Muſicorum inſtrumentorum Dauidis regis deſcriptio	478

N

Naamii vxor Abimelechi Bethlemite, & quid ſignificet 327. quomodo Ruthē inſtituerit	528
Naafes Ammanitarum rex Hebraeos crudeliter tractans à Saulo occiditur	350
Naafes iunior Ammonitarum rex iniuria afficit Dauidis legatos	439
Nabaeotes, Nabatea regio	54.
Nabalus vecors & malus conuiuiatur Dauidi	396. quid ſignificet 397. moritur ibidem
Nabla, inſtrumentum muſicum	478.
Nabrodes, qualis vir	32. 37
Nabuchodonoforus rex Babylonis bello infeſtat	Nec

- Nechaum Aegypti regē* 658. *Ioacinū occidit*
& Hierosolymitanorū praeſtatiſſimos Baby-
lonem abducit 660. *quomodo captū Sedeciam*
traſſarit 668. *Hierosolyma penitus excinden-*
da & templum ſpoliandum, populūq; Ba-
bylonem traducendum curat 670. *Carlen Sy-*
riam ac Aegyptum perdomat 676. *ſomnium,*
cuius erat oblitus, vult ſibi indicari & expli-
cari, quod facit Daniel 679. *moritur* 683. *po-*
ſterorum eius finis 689
Nabutus propter negatam regi ſundum lapidib-
us obruitur 571
Nabuxardanes mittitur Hierosolyma ad tem-
plum ſpoliandum 669
Nacetus Arabum dux caſus * 411
Nachores Serugi filius 39. *quot habuerit libe-*
ros 41
Nadabus Hieroboami filius accipit regnum pa-
ternū cum paterna malitia, occiditurq; cum
omnia familia 557
Nais à Caine condita 22
Nais vicus * 637
Narbatha regionis ſitus † 207
Narbatene toparchia à Ceſſij equitibus vaſta-
ta * 247
Nasamones quomodo Romani ſubiugarint † 224
Nathan propheta 433. *mittitur ad Dauidem in-*
crepandum 445. *inducat quomodo Adonias*
ſibi regnum uſurparit 487
Nas

Naumi prophetia de excidio Ninivitarum	631
Naxarai, deo deuoti	219
Neceſſitate in bello nihil pugnacius	† 292
Neceſſitate laborantes ſublenare, homini decen- tiſſimum & Deo gratiſſimum	406
Nechias qui & Pharaon Saran rapuit	† 481
Nehaon Aegypti rex contra Babylonios proſi- ciſcens impeditur à Iofra, quem occidit	657.
captiuum abducit Ioaxum filium eius	658
Nechum bello petit Nabuchodonoforus	658.
vincit	658
Nehemias quātū inuerit Iudeos apud Xerxē	* 32
Neerda vrbs	* 550
Nemrod. vide Nabrodes	
Nephani ſingulare certamen cum fortiſſimo Pa- leſtinorum	477
Nephthalimi natiuitas 71. filius eius	111
Nephthalitarum ſors	283
Neronis geſta & præcipuè contra Iudeos	† 198
Neronis imperium quādiu durauerit	† 406
Nero contemptor nationis Iudeorum	† 569
Nero indignatur ob res minus proſperè geſtas in Iudæa † 271. Veſpaſianum ad regendos ex- ercitus in Syriam mittit	ibid.
Nero. quare Tiberius & Domitianus	
Neronias dicuntur Caſarea Philippi	* 651
Netira & Philippi fratrum fortia facta	† 303
Dicanor perfidus contra Iudam Macchabeū pu- guas, cū ſuo exercitu victo extinguitur	* 131
Nie	

I N D E X

Nicanor amicus Titi sagitta vulneratur †	461
Nicaule regina Aegypti	530
Nicolaus Damascenus Iudeorum patronus *	83
Nicolai Damasceni legatio nomine Herodis ad Casarē *	419. sentētia de duobus eius filiis dā natis *
actio cōtra Antipatrum Herodis filiū *	448. patrocinator Archelao *
†	474. 487
Nicola Damascen' rerū Iudaicarū scriptor †	696
Nicolai rhetoris oratio pro Iudaeis Ionicis *	3 8.
Iudeos corā Cas. arguit et reges purgat †	169
Niger Idumaea rector in Salis oppidum Idumaea cōfugit †	275. iterū fugit ibi. quō occisus †
†	390
Niger Peraita, Silas Babylonius & Ioannes Es- semus, duces Iudeorū contra Romanos †	273
Niglisar Abolamoradachi filius regnum pater- num accipit	686
Nilus fluvius	19
Nilus vsq; ad Elephantinem navigabilis	† 411
Ninum quis condiderit	39
Ninus regia Assyriorum	646
Nisibis regio	* 629
Nisibis verbs	* 551
Noba oppidum sacerdotum 384. excluditur cum ruinosis habitatoribus	318
Noe vel Noctus vir pius sceleratorum commer- cia fugit	25
Noe quomodo arcam construxerit & è diluvio sit servatus 26. eius filij quales 32. 33. vini usus repletur inebriatur	38
	Notb

Norbani interitus	* 581
Numidius Quadratus Syria procurator	* 628.
& eius gesta	† 197
Nymphidius homo nequissimus	† 406
O	
Obadamas arcam hospitatur	432
Obedes filius Boxi & Ruthes	229
Obedias, iumentorum Achabi curator, vir pius, prophetas liberat 566. 594. quomodo. vxor eius vidua per Elisaum fit à debitorum mole- stis liberata	594
Obelias propheta captiuos Beniamitas & Iu- dcos liberat	633
Obedas seu Obodas Arabum rex* 399. 409. su- perat Alexandrum Hyrcani	† 23
Ochobatus militum Ionatha dux	579
Ochoxias Achabi filius regnum paternum ac- cipit 584. ex casu moritur	588
Ochoxias Ioram filius paternum regnum reci- pit 605. sagitta ielus ab Ieu perit 608. cognati ei ipsius interimuntur	ibidem
Oetania Claudij Caf. filia	* 642
Oetanus Claudij Caf. filius	ibid.
Ostius Phasaelum monuit de insidijs cauendis & inuat eum	* 262
Oges rex excinditur 224. quantus vir fuerit, et quanta eius ditio	ibid.
Olda prophetissa vaticinatur Iosia regi	653
Oliueti mons	* 645
Olurnus vicus	* 410

- Olympius Iupiter * 564
 Onias & Dosithemus Iudaei duces liberauerunt
 Alexandriam † 689
 Onias Iaddi filius patri in pontificatum succe-
 dit * 62
 Onias Onia fili⁹ tēplū in Aegypto aedificat * 146
 Onias Onia filius pontifex quanta mala fece-
 rit Hierosolymis propter Tobiae filios ciuitate
 eiectos † 10
 Onia, filij Simonis amicitia cum Ario Laconum
 rege * 100
 Onias Simonis pōtifex à Ptolemao rege Aegypti
 impetrat locū cōdēdo magnifico templo † 621
 Onia pro Cleopatra regina bellum suscipientu
 gesta † 690
 Onias, vir iustus qui pluiam precibus impetra-
 rat lapidibus obruitur * 216
 Onia regio * 235
 Onij ciuitatis Aegypti origo † 621
 Ophnes scelestus filius Elis 330
 Ophres Abrahami filius occupat Libyam 58
 Opobalsamum ubi & quomodo promensat * 222
 Oribus rex occisus 310
 Orientis totius nobilitatem precipuam in Italia
 seruire † 224
 Oseas rex Israël constituitur, vir impius 635. vi-
 nus capit ab Assyrijs et trāfert cū vniuerso
 regno Israelitarū in Mediā & Persidē 639
 Otho imperator declaratus milites suos contra
 Vit

Vitellj exercitum duxit †407. semet occidit

†413

Otrus Armenia dominus 39

Oxa attingens arcam exanimatur 431

Oxa percussio, locus 432

Oxias Amasia filius regnū Iuda patre mortuo
capit 625.627 natura bonus et gnauus multis
denictis gentibus urbē restaurat 628. deficiēs
à pietate lepra percussus moritur ibid.

P

Pacorus rex Media* 630. coniugē & cōcubin. 16
captas ab Alanis centū talentis redemit † 599

Pacorus Parthorū rex contra Iudaos pergit † 57

Pacorus Pacori regis pincerna explorat Iudaam

† 57. insidiatur Phasaëlo* 265. † 57. et Herodi

† 60. rex Syriā occupat* 264. occiditur* 282

Patina Claudij Caesaris vxor *642

Palestina situs, et eius gētis odiū in Hebraeos 139

Palestinos Sampson vexat 321

Palestinorū cōtra Hebraeos expeditio et victoria

332. arcā è suis snibus remittunt Hebraei 335

Palestini cum Iudaes preliātes nūc vincūt nūc

vincūtur 332. 340. iterū bellū eis inferūt 370.

cadūtur 374. denuo redintegrāt bellū, sed infe

liciter 378. Cillanorū agrū inuadūt 391. Sauli

ditionē inuadunt 393. eū cū filijs occidūt 412

Palestinos David superat 430. 434. penitus su-

bigit 435

Palmira vrbs 529

I N D E X

<i>Panes propositiois</i>	171.191
<i>Panium, locus</i>	* 353. † 92
<i>Paniꝝ pulchritudo naturalis Agrippa diuitijs ac- curata</i>	† 338
<i>Paphlagones populus</i>	35
<i>Papinius tribunus</i>	* 508
<i>Pappus Antigoni dux quid contra Herodẽ gef- serit</i>	* 285. † 76. occiditur † 78
<i>Paradisi descriptio</i>	18
<i>Parthi Antigonum reducunt in regnum, Hyrcanumq; cū Phasaëlo captiuos adducunt</i>	* 264.
<i>Hierosolyma diripiūt</i>	* 269. profligātur * 282
<i>Parthorum mutabilitas</i>	* 503
<i>Parthi Armeniam bello amittunt</i>	* 513
<i>Pasche institutio & celebratio</i>	138. 190. 198. * 469. 500. 615
<i>Pasini castrum</i>	39
<i>Paulina quomodo à mundo constuprata</i>	* 508
<i>Paulinus Lupo in administratione Alexandria succedit</i>	† 62. templum Onia penitus spoliat, & in accessum facit ibid.
<i>Pausanias Cerastra filius Philippi Macedonis in- terfector</i>	* 55
<i>Pecuniam votinam ubi deposuerint Iudei</i>	* 551
<i>Pedanius legatus</i>	† 122
<i>Pedanij equitis forte factum</i>	† 529
<i>Pelusium vrbs</i>	* 363. † 421
<i>Pelusium capitur</i>	* 235. 43
<i>Pentecoste vnde dicta</i>	† 100
	<i>Perea</i>

IN IOSEPHVM.

Peraa regionis descriptio	†278
Persa populus	39
Persarum mos in bibendo	*36
Persarum lex de vxoribus	ibid.
Persarum contra Gracos expeditio	†628. contra
Aegyptios	†704
Persa in Asia regnauerunt	†637
Petephres liberaliter tractat Iosephum	86
Petra, qua olim Arce, ciuitas	221
Petra qua Receme	296
Petronius Aegypti praefectus Herodem iuuat fa- mis tempore	*343
Petronius praeses Syria constituitur	*541. gra-
tificatur Iudeis cum suo periculo	*544. 549
Petronij epistola ad Doritas pro Iudeis	*608
Phaceias Manaemi filius, patri in regnum & crudelitatem succedit, trucidatur	630
Phaceias Romelia fil. vir impius, regnū Israēli- tarum occupat	631. Achazem oppugnat 632.
Phalec quid significet	39
Phalegus Heberi filius	ibid.
Phanasus Samuelis filius è rure abstractus ad pontificatum	†362
Phanuel locus cur sic dictus	76
Pharaones cur Aegyptiorum reges dicantur, & quando sic appellari desierunt	530
Pharaotbes Aegypti rex Abrahami coniugem concupiscit	43
Pharaotbis duritas et malitia in Hebraeos	129. di-
	missos.

missos insequitur 139. cū oī exercitus delet ⁹	143
Phara filij duo	III
Phari insula descriptio	† 421
Phariseorum secta* 165. autoritas	* 186
Phariseorum secta qualis	* 437
Pharisei	* 497. † 174
Phariseorum existimatio † 27. & quomodo se gesserint regnante Alexandra	ibid.
Pharnaces fil. Mithridatē Pōti regē occidit*	221
Phasaëlus Antipatri filius † 42. praeficitur militi bus † 46. supat Felicē † 54. accusatur à Iudaeis † 55. circumuenitur à Pacoro † 59. occidit sese † 60. eius progenies * 518. Galilaea praeficitur * 241. Felicē se inuadentē vincit * 257. capti- uus abducitur à Parthis 267. sese occidit * 272	
Phasaëlus ciuitas	† 95
Phasaëlus, turris & oppidū* 386. 478. † 95. 451	
Pherora Antipatri filio cōmittitur cura cōmea- tus * 279. donatur ei caput Pappi praefixum 287. Herodis filiā vnā respuit vxorem du- cere * 395. alteram eius ducit	ibidem
Pheroras Antipatri filius moritur, & vxor eius accusatur veneficij	* 440. 441
Philadelphensium cum Iudaeis dissidium	* 618
Philippus Ptolemai Minnai filius	* 43
Philippus Amynta filius casus	* 577
Philippus Antiochi Grypi filius Syriae parti im- perans Antiochum Cyzicenum superat 199. cum fratre Demetrio pugnans totius Syriae dominus constituitur	* 203

- Philippus Herodis filius constituitur tetrarcha
 * 464. succurrit fratri Archelao * 485. por-
 tionem regni paterni consequitur 488. calum-
 niatur à fratre Antipatro * 136
- Philippo Herodis filio qua regiones cesserint
 * 169. Caesaream ad Iordanis fontes et Iulia-
 dem condidit * 183
- Philippus Herodis frater moritur & quam ho-
 nestus fuerit vir * 514
- Philippus Iacini filius Agrippa copiarum pra-
 fectus * 435
- Philippus Iacini filius Agrippa praefectus * 668.
 quomodo in periculo seruatus, eiusq; gesta
 * 671. 689
- Philippi Macedonis interitus. * 55
- Philippo vni amicorum committit Antiochus
 Epiphanes regnum & filij tutelam * 122. re-
 gnum affectans afficitur supplicio * 127
- Philistinus, Philistini 37
- Philo Iudaorū legatus à Calicula repulsus * 541
- Philon historicus † 663
- Philosophia tria genera apud Iudaos † 174
- Philosophi apud Indos Calani, apud Syros Iu-
 dai dicuntur † 656
- Philosophorū de Deo discordes sententia † 713
- Philostratus historicus † 651
- Phinees Zambriam occidit, & exercitui contra
 Madianitas praeficitur 234
- Phinees domus sacerdotio donatur 499

I N D E X

Phinees filius Elis pontificis malus	330
Phineeses legatur ad Rubelitas & Gadditas cū religua dimidia tribu 287. succedit patri in pontificatum	290
Phison fluminis, & quid significet	18
Phœb ⁹ Agrippa legat ⁹ à Iudeis interēpt ⁹ †	250
Phœnicū antiquissima rerū memorabiliū tradi- tio † 628. testimonium de Iudeis † 638.	645
Phœnicum historia	† 651. 654
Phraates Pharthorum rex humaniter tractat Hyrcanum * 294. à suo filio occisus	* 502
Phraates Phraatis filius parentē occidit & ma- tri miscetur, exul perit	ibidem
Phryges populus	35
Phutes, Phuti	37
Phison Ptolemæi Epiphanis filius	* 102
Pilatus à Tiberio in Iudeam missus † 183. Cæ- saris imagines Hierosolymæ intulit ibid. Hie- rosolymis statuas iterum aufert	* 184
Piso legatus Pompeij	* 223
Pistus nobilis, defectionis à Romanis autor	* 666
Pithola ⁹ Hierosolymorū præfēct ⁹ * 229. transfu- git ad Aristobulū * 229. occidit à Cassio * 234	
Placidi & Iosephi velitationes circa Ptolemæi- da	* 695. 725
Placidus tribunus in exercitu Vespasiani * 280. eius gesta	* 287. 349. 398
Platane, vicus Sydoniorum	† 122
Plato veritatē de deo proferre simulat † 711. 721.	
	Mosen

Mosen imitatus	†727
Plintines situs	†421
Plistorum apud Dacos secta	*499
Polemon, Ponti regulus	*614
Polemon circumcisionem admittit, & Beruicem duxit uxorem	*641
Politianus tribunus cur à Cestio Hierosolymā missus †215. eius oratio & gesta	ibid.
Pollio Phariseus Herodi amicus	*292.354
Polybius Megalopolitanus historicus	†696
Pompeius qualibus muneribus honoratus et quæ gesserit	*218.222.226
Pompeius magnus Hyrcani & Aristobuli causam cognoscit †31. Hierosolymā capit	†35
Q. Pompeius c o s.	*602
Pontifici connubium & puritas	195
Pontifici ornatus qualis	174
Pontificū iniquitas *650. origo, et qui ad eā dignitatē admittātur, quotq; fuerint ab Aarone vsq; ad finē belli Iudeorū cū Rom.	*654
Pontificatus quando primum ad plebeios translatus	*226
Pontifici a stola custodia apud quos fuerit	*511
Pontius Pilatus Iudææ præfides, Iudeos afficit contumelijs *505. accusatur à Iudeis & redit Romam.	*510
Popedius	*567
Popea Neronis uxor	*649.664
Porcius Festus Iudææ procurator, & quæ sub	

I N D E X

- eo sint gesta* 647. quare Festus
 Pratorij in castris Rom. descriptio * 283
 Priscus sexta legionis dux à Iudeis occisus † 253
 Procymatium unde dictum, & quomodo ex-
 tructum * 348
 Procymia † 94
 Prodigia excidium Hierosolyma praecedentia
 * 547
 Protagoras ab Atheniensibus vix mortem effu-
 git † 728
 Providētia Dei mūdū & omnia regi 694. * 79
 Pseudalexandri gesta* 489. quomodo deprehen-
 sus ab Augusto & remex factus* 492. vide
 etiam Alexander falsus
 Pseudopropheta Hieroboami seductor 547. 548
 Ptolemæus Evergetes Philopatoris filius quomo-
 do ab Onia irritatus * 89. & iterum recon-
 ciliatus ei per Iosephum ibidem
 Ptolemæi Evergetis gesta post captam totam
 Syriam * 689
 Ptolemæus Galilæa ab Herode praefectus inter-
 ficitur * 281. † 72
 Ptolemæus Herodis procurator * 394
 Ptolemæus Lagi Soter dictus Alexandro mor-
 tuo Aegyptū occupat & Hierosolymam* 63.
 traducit Iudeos in Aegyptum* 64. eius pu-
 gna cum Demetrio circa Gaxam † 657. irru-
 ptio in Hierosolymam die sabbati † 661. libe-
 ralitas & benevolentia erga Iudeos * 688
 Ptol

- Ptolemæus Lathurus** *184. dissidens cum matre
 regno priuatur *185. 193. obsidet Ptolemai-
 dem *194. Asochim oppidum capit, Alexan-
 drumq; Iamnam vincit, & quanta eius
 sauitia *115
- Ptolemæus Mēneus** quomodo se à supplicio apud
 Pompeium redemerit *219
- Ptolemæus Mēneus** Damascul bello vexat *239.
 Aristobuli coniugem & liberos quomodo tra-
 harit *235. moritur *263
- Ptolemæus Minnai filius** *26
- Ptolemæus Philadelphus** I. Indeos in Aegypto
 seruientes liberos dimittit, & legem Moysis
 in linguam Græcam magnis muneribus trās-
 ferendam curauit *65. & seq.
- Ptolemæus Philometor** Ptolemai Epiphanis
 *101. duobus diadematibus coronatur simul
 vincitq; Alexandrum & moritur *155. 156
- Ptolemæus Philopator** *84. moritur *101
- Ptolemai Physconis** immanis crudelitas & in-
 iustitia †690. pœnitentia ibidem
- Ptolemæus Simonis** Asamonai gener socerū oc-
 cidit & alia scelera cōmittit *176†15. quo-
 modo oppugnantem Hyrcanum eluserit, cu-
 ius matrem & fratres interfecit *177
- Ptolemai dicti** Aegypti reges 530
- Ptolemais** his expugnata *194. 196
- Ptolemaidis** situs descriptus †187
- Ptolemaidenses** à Iuda Macchabæo victi *120

<i>Puerperarum purgationis tempus</i>	193
<i>Purgatio post coitum cum vxore</i>	ibidem
<i>Purificationis leges</i>	192
<i>Puteoli vrbs</i>	* 563
<i>Putei bituminis</i>	45
<i>Putiphares .vide Petephres</i>	
<i>Pythagoras Samius emulatus Iudaorum scripta</i> † 653. <i>multas Iudaorum leges transtulit in suam philosophiam</i>	ibid.
<i>Pythagora & aliorum stoicorū de diuina natura sententia</i>	† 711
<i>Pythium templum adificatur</i>	* 387

Q

<i>Quadriga solis sublata per Iosiam</i>	655
<i>Quercus Mambre</i>	49
<i>Quercus Qgis</i>	47
<i>Quinquagesimi anni remissio</i>	196
<i>Quintilia fortitudo</i>	* 568
<i>Quintilius Varus Syria praefectus cognoscit causam Antipatri</i> * 446. <i>seditiosos Iudaeos expugnat</i>	* 483. 484
<i>Quirinus ab Augusto mittitur ad censendam Iudaeam & Syriam</i>	* 495. 499

R

<i>Rabatha ciuitas</i>	225
<i>Rabatha capta diripitur</i>	448
<i>Rachabe speculatores Hebraeorū tnetur à vi Chanaanorum & securitatem ab hostibus impetrat</i> 269. <i>incolumitatem promissam recipit.</i>	

IN IOSEPHVM.

Et munificē donatur	273
Rachelis pulchritudo 69. emulatio erga sororem	
71. mariti cōplexū sorori vēdit, furatur idola	
patris 72. eius astutia 74. mors ex partu	78
Ragauus Heberi filius	39
Raguel, qui Et lethegeus, sacerdos, filiam suam	
Moyssi adoptato tradit vxorē 127. Moyssi ob	
victoriam gratulatur, Et consilium dat ei dē	
tribuendorum officiorum	157
Ramatha ciuitas	330
Rapsascis Senacheribi copiarū p̄fecti insolētia	
643. ipse cum exercitu diuinitus deletus	646
Rases Damascenorum rex Achacem bello petit	
632. quem mox Syrorum rex impugnat ibid.	
Et occidit	634
Rebecca Batuelis filia 41. petitur in connubium	
Isaco 60. parit geminos 62. fallit maritū	63
Receme vrbs qua aliās Petra	296
Recemus rex	ibidem
Repudiū libellum mittere maritis non vxoribus	
ex lege permissum	* 335
Regum imperium quandiu durauerit apud lu-	
deos	* 23
Regum virtutes precipue qua	496
Regibus subditi qua ferant	343
Rhegines populus	35
Rhinocolura	† 63
Rhiphates, Rhiphates	35
Roboamus Solomoni in regnum succedit insolens	
	in

I N D E X

- in populum* 41. *decē tribus regni amittit* 543.
quot & quas vrbes condiderit 548. *itē arma*
cōparauit, fœderibusq; suum auxit regnum,
& ductis x v i i i. vxoribus liberos gignit,
atq; impietatem deficit *ibid.* *dedit urbem* *Sn*
saco 551. *pro aureis scutis amissis area susti-*
tuit & moritur *ibid.*
Romani quibus honoribus & beneficijs Iudeos
affecerint * 247
Romani Germanos captiuos vbiq; circumdu-
xere † 223
Romanorū quantus fuerit exercitus contra Iu-
deos † 281. *ipsorum castrorū descriptio* † 283
Romanorū industria in seruis domesticis insti-
tuendis † 282. *disciplina militaris* *ibidem*
Romanorū notitia sero ad Græcos peruenit † 637
Romus, Romæ 37
Rooboth puteus 63
Rubelita & Gaddita altare construunt super
ripa Iordanis 286
Rubelus, aliàs Ruben nascitur 71. *eius pietas*
in fratrem Iosephum 84. *se ac fratres proditi-*
onis insimulatos excusat 97. *eius filij qua-*
tuor III
Rubrius Gallus Sarmatas superat † 580
Rufus præfectus militum Archelai * 479
Ruma vicus † 303
Ruthes amor erga socrum suam, & eius fortu-
na 328
Saba

S

<i>Saba Aethiopum regia, quàm valida, vocatur</i>	
<i>postea Meroë</i>	125
<i>Sabaus scditiosus persuadet decem tribubus defe</i>	
<i>ctionem à David</i>	473
<i>Sabaas, Sabai</i>	37
<i>Sabathes, Sabatheni</i>	ibid.
<i>Sabathas, Sabacteni</i>	ibidem
<i>Sabathes à commentarijs principis</i>	476
<i>Sabbas orator supplicio addicitur</i>	*149
<i>Sabbaticus annus</i>	*249
<i>Sabbaticus annus à Tito spectatus</i>	†581
<i>Sabbatū, et eius vacatio à laboribus servatur.</i>	17
<i>Sabbatum magno ma'lo observatum</i>	*108. negli
<i>gendum aliquando</i>	ibidem
<i>Sabbion Alexandrum Herodi prodit</i>	*299
<i>Sabecus exercitus Syrorum praefectus vulnera-</i>	
<i>tur & moritur</i>	441
<i>Sabinus procurator Syria Hierosolymis regiam</i>	
<i>occupat</i>	*471. vexat Iudeos propter avari-
<i>tiam suam</i>	†162
<i>Sabini Syri forma, habitus & fortitudo insignis</i>	
	†515
<i>Sabinus Roma capitolium nocte occupans occi-</i>	
<i>ditur</i>	†426
<i>Sacerdotis sacrificaturi habitus</i>	173
<i>Sacerdotum castitas & connubium</i>	195
<i>Sacerdotum & pontificis cum eorum vestitu &</i>	
<i>insignibus descriptio</i>	†459
	Sacer

<i>Sacerdotum immunitas</i>	113
<i>Sacerdotum nobilitas apud Iudeos</i>	† 631
<i>Sacerdotibus qua cedant</i>	219
<i>Sacrificiorum genera quibus fiant modis</i>	186
<i>Sadæus Xerxis præfectus</i>	* 32
<i>Sadocus pontifex cōstituitur</i>	437. 476. 494. 500
<i>Saddocus novas res molitur</i>	* 496
<i>Sadduceorum secta</i>	* 165. † 174
<i>Salampso Herodis filia</i>	* 518
<i>Salmanasar Cuthæos in Iudaã trãfert</i>	676. * 18
<i>Salmanasarum contra Ifraëlitas victoria</i>	* 6
<i>Salome, aliàs Alexãdra, vxor Aristobuli.</i>	* 192.
<i>qua Iulia Augusti coniungi testamento reliquerit</i>	† 183
<i>Salome Antipatri filia</i>	† 42. prodit Iosephũ maritum suum fratri * 305. alteri marito Costobaro repudiũ libellum mittit * 336. odium exercet in Herodis filios & earum vxores * 374. 396. accusatur Herodi * 399. Alexæ iungitur connubio * 431
<i>Salome vxor Herodis moritur</i>	* 500
<i>Salomon promittitur Dauidi successor & templũ extructor</i>	434. instruit eũ pater 484. cōstituitur rex 48. . 495. quomodo regnũ nactus se de hostibus sit ultus 498. 499. regis Aegypti filiã ducit vxorẽ 501. petit à Deo et accipit sapientiã 502. cōtrouersiã mulierũ duarũ diiudicat 503. toparchas quos habuerit & quãtas diuitias sapientiãq; ac philosophiã 505.

coniuurationes & incantationes cōposuit 506.
 eius cū Iromō amicitia et materia cedēda pe-
 titio & concessio 507. †645. templū cū vasis
 quomodo extruxerit, & arcā eò transtulerit
 510. somniū videt & regiā extruit cū domo
 regina 525. quibus donis remunerauerit Iro-
 mum 527. †645. ingentes thesauros ex Au-
 rea terra et aliūde accipit 534. quali satellitio
 stipatus inceserit ibid. quāta opulētia Hiero-
 solyma auxerit 536. deficit à pietate, ac ducit
 vxores DCC. et concubinas CCC. 537. prædi-
 citur ei filiū ipsius pœnas pro se daturū ibid.
 multis hostib. à Deo excitatis infestatur 539.
 morit̃, Roboamo successore regni relicto 541.
 quo tēpore adificauit templū Hierosol. †645

Salpadiū filiarum hereditatis ius 239

Saltus Libani, aula Salomonis 532

Sameas propheta Hieroboamo minatur 550

Sameas vir iustus accusat Herodem, & vati-
 cinatur Iudæis mala imminētia * 244

Samarai populus 38

Samaria, quæ Mareone, vnde dicta 562

Samaria ab Hyrcano expugnata solo equatur

* 184

Samaria vrbs. vide Sebaste * 183. 333

Samaria regionis descriptio †277. & quid à Iu-
 dea discrepet †278

Samaritæ qui autē Chutthæi 641. * 19

Samaritarum odiū in Iudeis * 23. accusan-

tur

tur apud Darium	*24
Samaritæ Iudeos infestant *88. Iudeos se esse negant feliciter	*105
Samaritarum dissidium cum Iudeis propter templum	*148.636
Samaritanorū facinus in festo Azymorū	*500
Samaritanorum scditio	*510
Samosata capitur †73. eius situs	†596
Sampsigeramus Emesenorum rex	614
Sampson quid significet, & quomodo natus 321. connubium & gesta eius	321.322.323
Samuelis natiuitas & prophetia 331. consilium de libertate recuperanda	339
Samuel senio grauatus filijs reipub. administra- tionem concedit	341
Samuel propheta Saulum inungit regem 346. ostento indicat Hebrais Deum iratum pro- pter regem petitem 354. Saulum docet Ama- leitarum internecionem 362. eidem regni amissionem nuntiat 366. Dauidem vngit re- gem 368. moritur 395. ab inferis reuocatur per ventriloquam	404
Sanaballetes Darij praefectus dat filiam suam Nicaso vxorem Manassi fratri Iaddi pontif. *55. deficit à Dario, Manassi templum & sacerdotium confert, moriturq;	*59
Sanctum, quæ tabernaculi pars	169
Sanctum sanctorum	ibidem
Sangarus princeps Hebraorum	304
	Sang

Sanguinis efus interdicatur	31.192
Sapha, loci nomen	*59
Saphanus scriba	653
Saphora oppidum	*229
Sapientes qui Iudeis	*660
Sappho vicus	†165
Sara Aram filia	40
Sara Abrahamo marito famulam adducit pro procreanda gratia 48. nuntiatur ei partus sterili 50. expellit Agarem cum puero 53. moritur	17
Sarabazanes	*19
Saramalla Syrus Phasaëlo insidias indicat	†59
Sarepta oppidum	564
Sareptana vidua fiducia	564
Sardonyches x 11. cum vestitu pont. 184. qui- bus inscripta sunt nomina filiorum Iacobi; in Essene 175. qua virtus eis insit & quando cessarit	184
Sarmata Istrū transgressi praesidium Romanum & Fonteium Agrippam interficiunt	†580.
proximas regiones totas peruastant ibidem	
Saturninus legatus	†122
Saturninus Syria praeses* 409. eius sententia in filios Herodis	*424
Saulus asinas patris quarens à Samuele rex con- stituitur 345. vincit Ammonitas 351. Pala- stinos superat, & aram extruit 359. Amale- citas delet, & regi parcens peccat 364. 365.	regno

- regno exiit 367. numine priuatur & sic
 demoniacus 369. comouetur contra Dauidem
 374. insidiatur vita ipsius 376. 377. Dauidi
 reconciliatur 394. consulit ventriloquā 404.
 fortitudo eius 407. cadit vna cū suis filijs in
 praelio 412. ipsius progenies datur ad suppli-
 cium Gabaonitis 476. eius violentia * 652
 Scaurus Hyrcanū in sociatatem recipit & obsi-
 dione liberat * 217. cū Areta fœdus init * 227.
 in Syria præses missus pecunijs corrumpitur
 † 30. Arcam mulctat † 37
 Scipio Alexandrum Aristobuli percutit securi
 * 234
 Scopas dux Ptolemæi Epiphanis * 84
 Scopi loci descriptio † 437
 Scythæ populus 35. à Græcis qui Pontū nauigant
 cogniti † 637. Anacharsim à Græcia redeun-
 tem quare interfecerint † 729
 Scythopolis ciuitas 283
 Scythopolis ciuitas Decapoleos maxima † 329
 Scythopolitæ Iudaorū tredecim millia perfidiose
 interficiunt † 240
 Scythopolitarum clades enarrata † 614
 Sebas filius Ili, vnus sortium Dauidis 479
 Sebeste conditur † 92. olim dicta Samaria * 183.
 333. 341. expugnata & diruta † 17
 Sedecias Ioachimi patris rex constituitur 661.
 eruditur ab Hieremia & Ezechiele, sed fru-
 stra 663. expugnata vrbe capitur cum vxo-
 ribus

- ribus & liberis, crudeliterq; tractatur 667.
 moritur 671
- Sedecias pseudopropheta 581
- Schon rex negato Hebrais transitu, pralio vincitur & occiditur 224
- Selene, aliàs Cleopatra, Syria regina Tigranem offendit * 209
- Sennarius Senacheribi filius patris intersector 246
- Selestinus Iabessi filius Zachariam Hieroboami occidit, & regnum occupat, quod trigesima post die amittit interfectus 629
- Selencia vrbs à quo cōdita & denominata * 561
- Selencus Antiochi Grypi filius patri succedēs eū patruo Antiocho Cyxiceno belligeratur eūq; necat * 199. vincitur ab Antiocho Pio, & in Cilicia cum amicis concrematur, ibid.
- Selencus Babylonē mortuo Alexādro occupat * 63
- Selencus Nicanor quos honores & beneficia Iudais exhibuerit * 82
- Seleuchus Soter Antiochi magni filius * 99
- Semechonitis lacus descriptio † 342
- Semeis conuiciatur Dauidi 457. eidem gratulatur victoriam & regnum 469. occiditur 500
- Senaar campus 32
- Senacheribus Assyriorum rex Hierosolyma & Execiam eorum regem oppugnat 642. 644. re infecta domum se recipit 645. à filijs senioribus occiditur 646

I N D E X

Senacherib rex Assyriorum qñō fugatus	† 482
Senius Gallus Syria præses	* 666
Sepphoris vrbs Galilææ	* 480. 698. capta incendio absunitur
	* 722. † 165
Sepphoris cum tribus alijs cinitatibus à Iosepho deficiunt & recuperantur	† 268
Sepphoris ciuitas Galilææ maxima	† 276
Sepphoritarum fides erga Romanos, bellum mouent suo malo	* 719. à Iosephi militibus spoliantur, prædaq; redditur
	† 270
Seppharita Ptolemaidē ad Vespasianum pacati veniunt	† 276
Septimi anni remissio	196
Septimi diei obseruatio	† 34
Septuaginta interpretes legis transferenda causa ad Ptolemaum Philadelphū mittuntur	* 72
Serebas dux Iudaorum Babylonem deducendorum Hierosolyma	* 16
Serpentis inuidia, & quomodo Euam seduxerit	
19. mulctatio	20
Serpentes volucres Aegypti	123
Serugus Ragai filius	39
Sethon qui & Aegyptus denominatus	† 866
Sethus filius Adami 24. eius filij quales, & quas artes inuenerint	ibidem
Sextus Caesar præses Syria	* 241. interficitur à Cæcilio Bassō
	* 252
Sica qualis gladius, & Sicarij vnde dicti	* 647
Sicarij Hierosolymis palam latrocinantur	† 201

eorum fraud	ibid.
Sicariorum in Massada crudelitas	†394
Sicella loci nomen 399. donatur Dauidi à Saulo	
401. diripitur et inceditur ab Amalecitis	409
Sicima vrbs	77
Sicima caput Samaritarum	*61
Sicima capta & solo equata	314
Sicimitarum exitium	ibidem
Sicimitis parcit Saulus	363
Sicimita quid petierint ab Alexandro Magno	*62
Sidonius, & Sidon vrbs	38
Sidonij materiem præstant Iudæis ad templi adifi- cium	*17
Sila militibus Agrippa præficitur	*607. offendit
Agrippam	*610. occiditur 616
Sila Tiberiensium dux	*675. 704
Silo dux Rom. exercitus	*275. †67. corruptus
deprehenditur	*275. †68
Silus vrbs	280
Simeonis natiuitas 71. vindex ingeniu, filij sex III	
Simeoni quæ terra portio cesserit	283
Simeonitidis tribus facta post Iesum mortuū	290
Simonis Asamonai filij gesta	†14
Simon Boëthi filius pontifex constituitur	*345.
prinatur sacerdotio	*444
Simon Camisih annuum pontificatum admini- strat	*501
Simon Canthara constituitur pont.	*607. pri-
natur eo	*609

I N D E X

<i>Simon Cyprius, magnus</i>	* 640
<i>Simon Essæus Herodi somnium explicat</i>	* 493
<i>Simon Galilæus defectionis arguitur</i> †173. <i>propria seclæ sophista erat</i>	<i>ibidem</i>
<i>Simon Gamalielis filius struit insidias Iosepho</i>	712
<i>† 691. capitur à Iosepho</i>	
<i>Simon Giora filius Romanos apud Bethoron inuadit</i> †250. <i>Acrabatenam toparchiã tyranni de opprimit</i> †271. <i>cum latronibus qui erant Massada, Idumaã populatur ibi. ex Acrabatenâ toparchia pulsus est ab Anano ponti.</i> †408. <i>eius gesta ibi.</i> †410. & seq.	
<i>Simon Herodis seruus regnum affectans obtruncatur</i>	* 480
<i>Simon Iustus pontifex</i>	* 70. 89
<i>Simon Matthes Matthiæ filius</i> *107. <i>strenuè inuat fratrem Ionatham</i>	* 139
<i>Simō Matthiæ Ioãnis filius præficitur exercitui, mittitur auxilio Galilæis et hostes vincit</i>	* 118
<i>Simonis Sauli filij & totius familiae suæ fatum miserabile</i>	†241
<i>Simonias vius</i>	* 679
<i>Sina mons</i> 127. 159 <i>Sinæus mons</i>	569
<i>Sinai populus</i>	38
<i>Sis, nomen cliui, & quid significet</i>	586
<i>Sisa Davidis fit scriba</i>	437
<i>Sisines Syria ac Phœnices præfectus</i>	* 5
<i>Sobacchis Chetthæus strenue pugnans contra gigantes victoriam reportat</i>	477
	Socræ

Socratis mors & mortis causa	† 728
Sodomitarum felicitas, reges & praelia cum Assyrijs 44. excidium ipsorum	49
Sodomitica terra descriptio	† 405
Sogana Arabum vicus	* 703
Sogane et Seleucia rebellāt	† 342. earū situs ibi.
Solimanus Itureus Herodis mandata uxori eius aperit	* 326. interficitur * 330
Solomona mater nobilis septem puerorum	† 732.
eius animosa oratio ad Iacobum filium natu minimum	† 744
Solomona matris Machabaorum laudes	† 748.
& seq. eius immania supplicia & insignis tolerantia	† 753
Solyma quae Hierosolyma	46. 428
Somnia tur Deus immittat	93
Sophaces vnde dicti	59
Sophira regio	531
Sosius provinciam cum exercitu ab Antonio accipit	* 284. Antigonum supplicem factum irridet & vinctum custodit * 290
Spasini castrum	* 622
Stratonis turris, postea Caesaria	* 340. 545
Susa scriba praeficitur	476
Susacus Aegyptiorum rex Hierosolyma spoliatur	436. contra Roboamum ducit exercitum 550.
Hierosolyman in ditionem accipit, templumq; spoliatur ac thesauros Solomonis auferit	551. & quomodo imbelles notauerit ibidem

I N D E X

Syllaeus ambito Salones conuicio frustratur

* 99.400

Syene puteus 63

Syrus Mesopotamia rex vincitur 440

Syri populus 39. eorum auaritia & crudelitas

† 505

Sysares dux labini exercitus quō occisus 305

T

Tabernaculi vasorum descriptio 171

Tabernaculi institutio & extructio 166. eius

interpretatio 167. 176. illustratio 179

Tabernaculorum festiuitas 190

Tanis Aegypti vrbs 44

Tarichearum situs † 331

*Teglaphalassar Assyriorum rex quomodo Israē
litas tractarit 630. auxiliatur Achaz & con-
tra Syros* 63

Tempestatis horrenda descriptio † 380

Templum in Garixim extructum * 56. 62. 64

*Templum Chusaeorum in Garixim quando de-
solatum* * 181

*Templi structura apparatus 508. exordium &
tota cum vasis descriptio 510. templo absol u-
ta inferitur arca* 510

*Templum Solomonis spoliatum & concrematum
quando* 670

Templum Hieros. instauratur * 17. spoliatur &
prophanatur ab Antiocho † 104. restituitur
& repurgatur à Iuda Machabaeo * 115

Temp

IN IOSEPHVM.

Tēpli Hierosolymitani descriptio	† 453. & seq.
Templi incensi fatalis dies	† 540. causa et principium
† 541. tempus à prima constructione per Solomonem vsq; ad exidium	† 544
Terebinthi circa Chebron miraculosa antiquitas	† 411
Terminos terræ non mouendas	248
Terræ motus ingens in Iudæa	* 312. 610
Testis falsi poena	247
Thadæmora vrbs	529
Thano Amathenorum rex cum Dauide amicitiam iniecit	437
Thamæus occiditur	562
Thamara Dauidis filia, Abesalomi germana	
428. stupratur à fratre Amnone	449
Thanna & Thamutæ	322
Thanna oppidum toparchia	† 400
Tharbis Aethiopum regis filia Moysi nubit	125
Tharrus Nachori filius. Abrahami pater	40. mi
grat Carras ibidem. moritur	ibidem
Tharsices Aethiopum rex	645
Tharsus Tharsenses	35
Tharsus Ciliciæ vrbs	ibidem
Theopompus Atheniensium nobilitatem fœdare tentauit	† 663
Thermusa Phraatis ancilla, & vxor mala	* 502
Thermutis, regis filia Moysen educat	119. adoptat eum
	ibid.
Thendas prestigiator seducit Iudeorum vulgus	
† 633	kkk 5 Then

I N D E X

Theudio Doridis frater	* 442
Thiras, & Thires populus	35
Thobelus & eius inuenta	23
Thobelus, Thobelus populus	35
Tholomæus latronum princeps plectitur	* 619
Thraces populus	35
Thraces propter vicinitatē Gracis cogniti	† 637
Thucydides in multis tanquam fallax accusatur	† 629
Thygrammes, Thygrammai	35
Tiberias vrbs * 715. à quo condita & nominata	* 501
Tiberiadis seditio & secta tres	* 666
Tiberias iterum rebellauit Iosepho, & iterum recuperatur	† 268
Tiberienses Vespasiano se dedunt	† 329
Tiberiensium defectio quomodo prohibita	* 688
Tiberiensibus spoliatis prada redditur	† 270
Tiberius Alexander Iudæa præficitur, ac Iudæ Galilæi filios crucifigit	* 634
Tiberius Alexander à Claudio procurator missus † 193. præcipuus exercitus rector apud Titum	† 434-529
Tib. Claudius. vide Claudius	
Tiberius Drusi filius, Tiberij Neronis nepos, occiditur	* 534
Tiberius Nero Caesar constituitur * 501. Isiacos & idem supplicio afficit * 509. pellit regno Artabanum * 513. cum restituito in regnum	† 518

IN IOSEPHVM.

- init fœdus * 513. morbo correptus designat
 successorem * 532. moritur 534
- Tigranes Armeniorum rex quid gesserit * 210
- Tigris fluuius 18
- Timagenes Græcus rerū Indicarū scriptor † 696
- Timæus rex Aegypti † 639
- Timidius desert Popedium Caio * 567
- Timotheus Ammanita pugnat contra Indam
 Macchabæum sapeq; vincitur * 117
- Tirathaba vicus * 510
- Tiridates Armenia rex * 630
- Tiro, veteranus miles Herodem honeste monens
 occiditur † 123
- Titus Frigius quintadecima legionis præpositus
 † 539
- Titus Vespasiani filius Iapham expugnat † 311.
 Iotapam capit † 313. item Gischalam † 354. Ta
 richæas excindit † 339. eius expeditio contra
 Hierosolyma & exploratio vrbis † 435. obsi
 det urbem acriter † 436. fortitudo eius &
 prudentia cum misericordia † 472. muros
 vrbis oppugnat & expugnat † 474. eius ge
 sta & virtutes † 497. 512. & seq.
- Titus Syria præses recõciliatur Archelao * 408
- Toparchia Iudææ ordine enumerata † 274
- Tormentorū bellicorū vis mirabilis descri
 ptio † 304
- Trachonitæ bis deficientes ab Herode, redigun
 tur sub imperium * 384. 408
- Trach

I N D E X

<i>Trachonitis regio</i>	39
<i>Trachonitidis latrocinia & quomodo ab Hero-</i> <i>de sublata</i>	* 350
<i>Traianus decima legionis rector</i>	† 310.331.335
<i>Trebellius Maximus</i>	* 590
<i>Trogloditarū fœmina gregum curam gerūt</i>	126
<i>Troianarum rerum notatio</i>	† 628
<i>Trypho tonsor garrulitatis pœnas luit</i>	* 426
<i>Tymius Cyprius</i>	* 518
<i>Tyrannus, Herodis stipator falso accusatur</i>	* 417
<i>Tyrannus & Priscus præfecti castrorum cum</i> <i>pluribus equitum magistris à Floro pecunia</i> <i>corrupti</i>	* 251
<i>Tyridates rex Armenia fermè in acie ab Ala-</i> <i>nis captus effugis</i>	† 599
<i>Tyriorum in re navali peritia, & pugna contra</i> <i>Assyrios</i>	640
<i>Tyrū Iudæos apud se habitantes partim vinctos</i> <i>custodia tradunt, partim trucidant</i>	† 242
<i>Tyriorum publica litera & hystoria</i>	† 645
<i>Tyronis libertas in loquendo quanto ipsi malo</i> <i>fuerit</i>	* 542
<i>Tyrus, ædificium Hyrcani filij Iosephi</i>	* 101
<i>Tyrus quando condita</i>	510

V

<i>Valerianus Decadarchus Tiberiadem missus à</i> <i>Vespasiano vt populum conciliaret</i>	† 330
<i>Valerius Asiaticus</i>	* 578.600
<i>Valerius Gratus Iudæa præficitur</i>	* 501
	Vard

I N I O S E P H V M.

Vardanes Artabani filius Parthorum rex bel- lum Ixata indicit occiditurq;	* 629
Varius Syria præsēs † 140. 155. quid gesserit in Iudæa	† 164
Varius Agrippæ iunioris regis præfæctus eiusq; malitia	* 668
Vari procuratoris Agrippæ perfidia & crude- litas in legatos Batanaeorum	† 243
Vaste regina vxor Artaxerxis * 36. incidit in regis indignationem & repudiatur	* 37
Velum tabernaculi & templi	171
Veneficiorum pœna	258.
Ventidius dux Rom. quomodo se gesserit in bel- lo contra Antigonum	* 274. 282. † 66. 72
Ventriloquorum vaticinia qualia	403
Veranius trib. plebis	* 197
Vespasiani et Titi erga Iudeos animi quales	* 83
Vespasiani imperatoris laudes, et expeditio in Sy- riâ † 272. Sephoritis auxiliat † 280. gesta eius in Iudæa passî habet † 277. et seq. 576. et seq.	
Vespera, quæ diei pars	16
Victima salutes	185.
Victima sint integra	125
Vicius in Galilæa minimus, supra quindecim mil- lia colonorum habet	† 277
Vindex cum optimatibus Galliæ à Nerone de- ficit	† 400
Vita humana terminus	27. 39
Vitellius Syria præsēs Iudeis impetrat eursus stola	

I N D E X

- ſcola pontificia cuſtodia* * 360. § 10. *beneficiu*
eſt in Iudaos * § 12. *exiit* provincia * § 41
Vitellij pugna circa Capitolium † 407. 426. *mors*
ibidem
Vitellij victoria apud Bebriacum contra Otho-
nem † 413. *cum exercitu ex Germania Roma*
proficiſcitur ibidem. Cæcinnam cum magna
manu Antonio Primo obuiam mittit † 424.
eius exercitus totus deletus *ibidem*
Volumnius Syria præſes * 409. *eius ſententia in*
Herodis filios * 424
Vologeſus Parthorum rex * 630. *Tito auream*
coronam mittit ob deuictos Iudaos † § 82
Vonones Partorum regnum conſequitur * § 04
amittit *ibidem*
Vra Chaldaeorum, vrbs 40
Vria virtus, & quomodo à Dauide periculis
ſuerit obiectus vt occideretur 443
Vrbem quis primus condiderit, & inſtituerit 22
Vſes Damafci conditor 39
Vxores plures permittere Iudaorum leges * 433

X

- Xaloth vicus* † 277
Xerxes Darij filius paterni regni hæres. in Iu-
daos beneficius quicquid perierunt Eſdras &
Neemias gentis ſue nomine concedit * 24. &
ſeq. ei mortuo ſuccedit filius Artaxerxes * 35

Z

- Zabadu magiſtratus* 385
Zabelus dynaſta * 156

Zabulon's natiuitas 72. filij	III
Zabulon ciuitas Galilae à Cestio direpta & incensa	† 246
Zabulonitarum fors	283
Zacharias Hieroboami filius patri in regnū suc- cedit 627. sexto regni mense occiditur	629
Zacharias Ioadi pont. filius in ipso templo lapi- dibus obruitur	619
Zacharias propheta	* 20.22
Zacharias supremus Israëlitarū dux Amiam Achaziae filium superatum trucidat	633
Zamares Elanum regem cum vniuersa familia tollit, & se regem constituit, quo regno se- ptem diebus potitus seipsum exurit	562
Zamaris Babylonij gesta & posteritas	* 434
Zambrias alienigena se miscens & Moyſi ob- loquens occiditur à Phinee	234
Zareus Aethiopum rex Asano bellum inferens vincitur	558
Zaraxa Amanis vxor mali consilij marito au- tor	45
Zebis dux captus	310
Zelote insidys vxorem Simonis Giora rapiunt † 412. metu percussi eam remittunt ibidem	
Zelotarum dominatio, causa excidij Hierosoly- mitani	† 429
Zelotarum scelcrata facta repetita	† 602. eorū immania supplicia ibid.
Zenō Cotyla Philadelphēsij tyrānus	† 177. † 16
Zenod	

Zenodorus Trachonitum mafectus, latroci-
norum fotor, ditione p^r * 349-350. mo-
ritur * 352

Zibu occisus 310

Zibi David in Saulo prodere conatur 392

Zona pontificis, alis 174

Zoor rufculum 51

Zotyrion Græcus non obiter Iudeorum mentio-
nem facit T 663

Zorobabel soluta quaestione Darium voti corn-
monefacit * 13. reducit Hierosolyma dimissos
à Dario Iudeos eiq; patrociniatur * 15. 16.
25. principes Iudeorum captivorum * 5. 10.

F I N I S.